DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

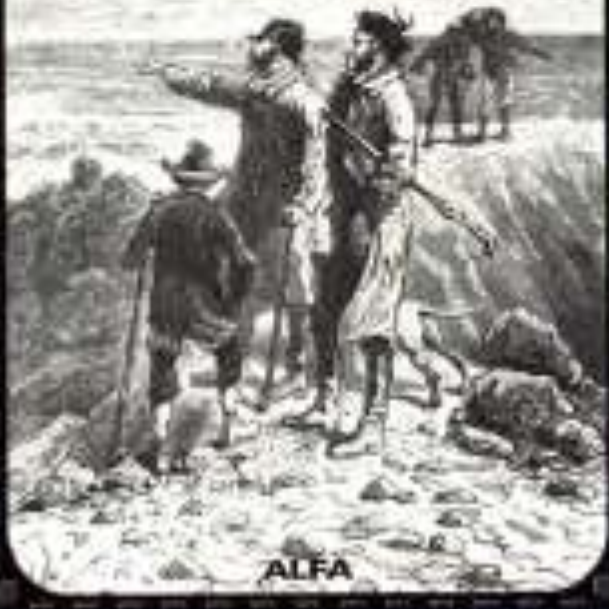
• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

OLAĞANÜSTÜ YOLCULUKLAR 17

JULES VERNE

ESRARLI ADA

ALFA

OLAĞANÜSTÜ YOLCULUKLAR 17

ESRARLI ADA

Amerikan İç Savaşı sırasında Richmond'da esir düşen beş Kuzeyli; mühendis Cyrus Smith ve köpeği Top, muhabir Gédéon Spilett, Nab, denizci Pencroff ve genç Harbert balonla bir kaçış yolu bulacaklardır. Hayatta kalmak için birçok mücadele verip ıssız bir adaya varırlar.

Fakat açıklanamaz birtakım olaylar ada sakinlerini gizemli bir gücün varlığına inanamaya zorlayacaktır. Peki, onları sürekli gözetleyen, kritik anlarda müdahale edip kurtaran bu gücün sırrını çözebilecekler mi? Jules Verne'in başyapıtlarından biri olan *Esrarlı Ada*, diğer *Olağanüstü Yolculuklar*'a yaptığı şaşırtıcı göndermelerle dikkatli okuruna keyifli bir macera sunuyor.

THG
0022895
LLD

ALFA
alfakitap
alfakitap
alfakitap
www.alfakitap.com
9 786051 717882
EDEBİYAT

JULES VERNE

1828 yılında Fransa'nın Nantes kentinde doğdu. Ailesinin isteğine uyarak hukuk diploması aldı. Şahsen tanıştığı Victor Hugo, Alexandre Dumas (Fils) gibi yazarların etkisinde tiyatro eserleri, şiirler yazdı. Yaşadığı bohem hayata kızan babasının maddi desteğini çekmesi üzerine geçimini yazarak karşılamaya karar verdi. 1863'te kaleme aldığı *XX. Yüzyılda Paris*'i yayıncısı Hetzel fazla uçuk bulup yayımlamadı. Bir tarafa atılan bu müsveddeler ancak 1994'te bulunup yayımlanabildi. Bir tek bu kitaba bakarak bile günün bilimsel ve teknolojik gelişmelerinden hareketle yüz yıl sonraki gelişmelere ilişkin kestirimlerde bulunmakta Jules Verne'nin dünyada bir eşinin daha olmadığı görülür. Verne, "Olağanüstü Yolculuklar" üst başlığıyla yayımlanan romanlarında okurunu Fransa'dan başlayıp diğer Avrupa ülkelerinde, sonra Türkiye dahil Asya, Afrika, Amerika, Avustralya'da, kutuplarda, okyanuslardaki takımadalarda, derken gezegenimizin içinde yolculuğa çıkardıktan sonra Ay'a, daha sonra da Güneş Sistemine götürür. Fantastik sayılabilecek roman ve öykülerinin yanı sıra bilimkurgu sınırlarında dolaşanları da bulunmakla birlikte eserlerinin çoğunun yarı-bilimsel romanlar olduğunu söylemek pek yanlış olmaz. 1905'te Amiens'de öldüğünde aralarında *Seksen Günde Devri Âlem, İki Sene Okul Tatili, Denizler Altında Yirmi Bin Fersah* gibi dünyanın en çok okunmuş kitaplarının da bulunduğu, bir kısmı ölümünden sonra basılacak olan çok sayıda eser bırakmıştı. Eserlerinin sayısını tam olarak vermek zordur. Bilinen 54 romandan başka 22 öykü kitabı, inceleme kitapları bulunmaktadır.

HAKAN TANSEL

1960'ta İstanbul'da doğdu. 1980'de Saint Joseph Fransız Erkek Lisesini bitirdi. Dönemin politik koşulları dolayısıyla 1981-1989 arasında Fransa'da kaldı. 1994'ten beri Bodrum'un bir köyünde yaşamakta ve 2001'den beri çeviri yapmaktadır. Boris Vian, Philippe Djian, Eric Fottorino, Yvés Simon, Katherine Pancol, Maxim Chattam, Gilles Legardinier, Jose Rodrigues Dos Santos gibi birçok yazara ait, yayımlanmış otuza yakın çevirisi vardır.

Esrarlı Ada: L'île mystérieuse
© 2018, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Kitabın tüm yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında hiçbir yöntemle çoğaltılamaz.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak
Genel Müdür Vedat Bayrak
Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu
Çeviren Hakan Tansel
İlüstrasyonlar J. Férat
Gravürler Charles Barbant
Editör İrem Özhamaratlı Akay
Kapak Tasarımı Elif Çepikkurt
Sayfa Tasarımı Yavuz Karakaş

ISBN 978-605-171-788-3
1. Basım: Temmuz 2018

Baskı ve Cilt
Melisa Matbaacılık
Çiftehavuzlar Yolu, Acar Sanayi Sitesi, No: 8, Bayrampaşa-İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29
Sertifika no: 12088

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Alemdar Mahallesi, Ticarethane Sokak No: 15 34110 Cağaloğlu İstanbul
Tel: (0212) 511 53 03 Faks: (0212) 519 33 00
www.alfakitap.com - info@alfakitap.com
Sertifika no: 10905

OLAĞANÜSTÜ YOLCULUKLAR 17

JULES VERNE

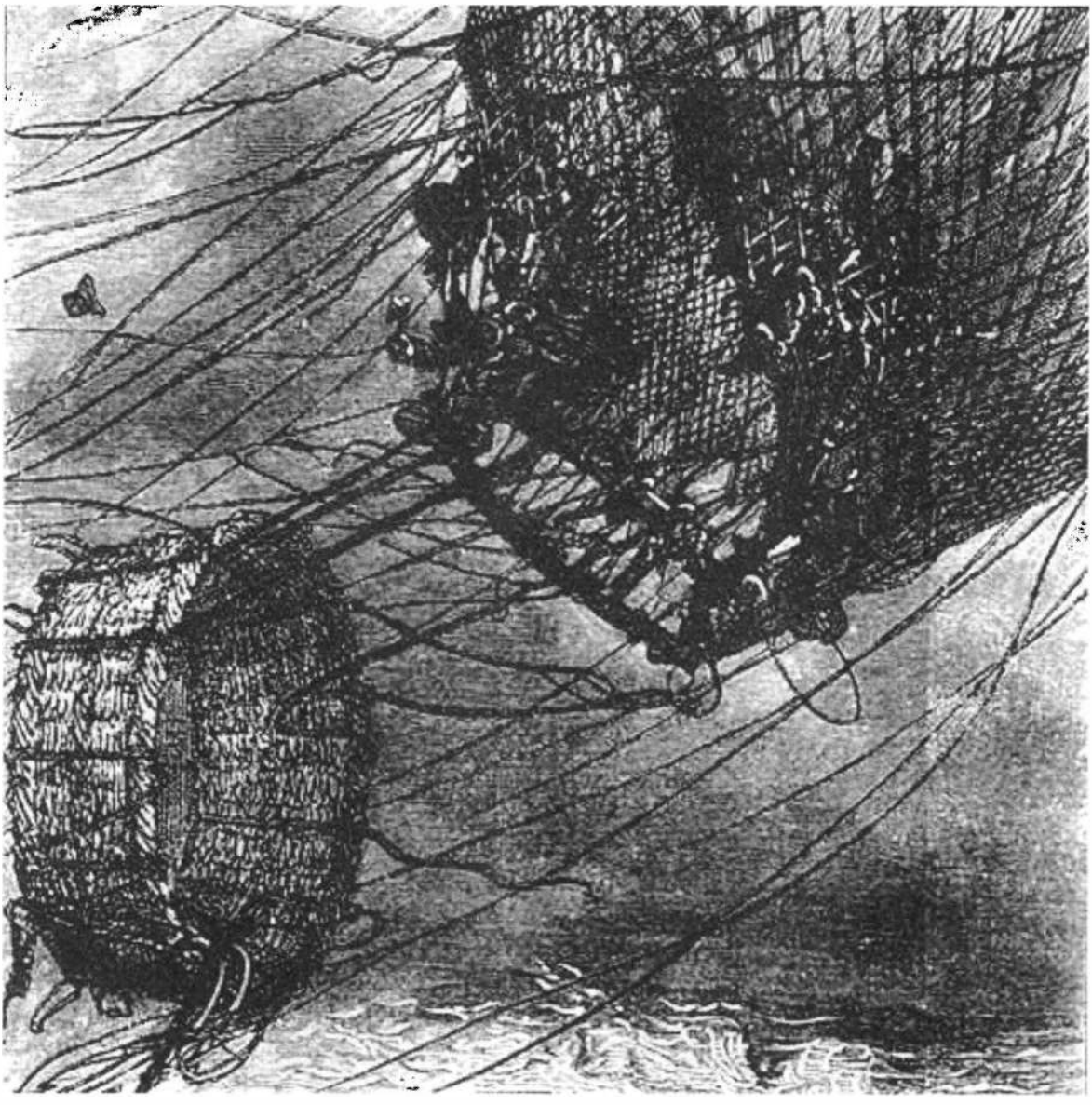
ESRARLI ADA

Çeviren

HAKAN TANSEL

ALFA

BİRİNCİ BÖLÜM
GÖKTEN DÜŞEN KAZAZEDELER

I
1865 KASIRGASI – HAVADA ÇIĞLIKLAR – HORTUMDA SÜRÜKLENEN BİR BALON – YIRTIK KILIF – GÖZ ALABİLDİĞİNE DENİZ – BEŞ YOLCU – SEPETTE OLAN BİTEN – UFUKTA BİR KIYI – DRAMIN AKIBETİ

"Yeniden yükseliyor muyuz?"

"Hayır! Tersine! Alçalıyoruz!"

"Daha da kötüsü, Bay Cyrus! Düşüyoruz!"

"Aman Tanrım! Safra atın!"

"İşte son torba da boşaldı!"

"Balon yukarı çıkıyor mu?"

"Hayır!"

"Dalgaların çalkantısını duyar gibiyim!"

"Deniz sepetin altında!"

"Bizden beş yüz ayak* aşağıda bile değil!"

O sırada güçlü bir ses havayı yırttı ve şu kelimeler yankılandı:

"Ağırlık yapan her şey dışarı!... Her şey! Tanrı yardımcımız olsun!"

23 Mart 1865 günü, gece saat dört sularında, Pasifik'in engin su çölü üzerinde, havada gümbürdeyen sözler bunlardı.

Kuşkusuz hiç kimse o seneki ekinoksun ortasında zincirlerinden boşanan korkunç kuzeydoğu rüzgârını ve bu sırada barometrenin yedi yüz on milimetreye düşüşünü unutmamıştı. Martın 18'inden 26'sına dek aralıksız süren bir kasırgaydı. Ekvatorda otuz beşinci kuzey paralelinden kırkıncı güney paraleline kadar çapraz bir şekilde uzanan bin sekiz yüz millik geniş bir kuşakta, Amerika, Avrupa ve Asya'da yarattığı tahribat muazzamdı! Yıkılmış şehirler, ağaçları kökünden sökülmüş ormanlar, gelgitler gibi kabaran su

---

* 30,48 cm uzunluğunda Anglosakson ölçü birimi, kadem –çn.

dağlarının kırıp geçirdiği sahiller, *Bureau-Veritas** listelerinde yüzlerle hesap edilen kıyıya vuran gemiler, geçerken her şeyi öğüten hortumlar tarafından topyekûn düzleştirilen topraklar, karada ezilmiş ya da denizde yok olmuş binlerce kişi, o müthiş kasırganın öfkesinin tanıklıkları oldu. Yarattığı yıkım, 25 Ekim 1810'da Havana'yı, 26 Temmuz 1825'te Guadalup'u mahveden tahribatı geride bırakıyordu.

Karada ve denizde bunca felaket gerçekleştiği esnada, altüst olmuş gökyüzünde de hiç de azımsanmayacak bir dram yaşanıyordu.

Bir hortumun tepesinde top gibi zıplayan, hava akımının dairesel hareketine kapılmış bir balon, kendi etrafında burgaca yakalanmış gibi dönerek, saatte doksan mil** hızla boşluğu kat ediyordu.

Balonun alt eklentisi altında, püsküren sulara karışmış halde okyanusun sathına kadar sürüklenen yoğun buharlar arasında zor seçilen beş yolcunun bulunduğu bir sepet sallanıyordu.

Korkunç fırtınaya tam anlamıyla oyuncak olan bu balon nereden geliyordu? Dünyanın hangi noktasından havalanmıştı? Kasırga sırasında yola çıkmadığı aşikârdı. Oysa kasırga beş gündür sürüyordu ve ilk belirtilerini ayın 18'inde göstermişti. Dolayısıyla balonun çok uzaktan geldiğine inanmak makuldü, zira yirmi dört saatte en az iki bin mil aşmış olmalıydı.

Her halükârda yolcuların elinde, yola çıkışlarından beri kat ettikleri güzergâhı kestirmek için hiçbir araç yoktu, çünkü her türlü işaret noktasından yoksundular. Hatta tuhaf bir hadise vuku buluyordu: Fırtınanın şiddetli saldırıları ortasında sürüklenmelerine rağmen, ona bizzat maruz kalmıyorlardı. Durmadan yer değiştiriyor, bu deveranı ya da yatay doğrultudaki hareketlerini hiç hissetmeksizin, kendi etraflarında dönüyorlardı. Gözleri sepetin altına yığılan kalın sis tabakasını delemiyordu. Çevrelerinde her şey sise gömülmüştü. Hatta bulutların saydamsızlığı öyle yoğundu ki, gece

---

* 1828 yılında kurulan Fransız kökenli bağımsız denetleme kuruluşu-ed.n.

** 166 kilometre.

mi gündüz mü olduğunu söyleyemezlerdi. Yüksek katmanlarda kaldıkları sürece, o uçsuz bucaksız karanlıkta ne bir ışık yansıması, ne meskûn mahal gürültüsü, ne de okyanusun uğultusu onlara ulaşabiliyordu. Hızlı inişleri onları sadece dalgaların üzerinde atıldıkları tehlikeleri tanıştırmıştı.

Bununla birlikte silah, cephane, erzak gibi ağırlıklardan kurtulunca hafifleyen balon atmosferin üst tabakalarına, dört bin beş yüz ayak irtifaya yükselmişti. Yolcular, denizin sepetin hemen altında olduğunu anladıktan sonra, aşağıdaki tehlikeleri yukarıdan daha korkunç bularak, en gerekli eşyaları bile atmakta tereddüt etmediler. Balondaki akışkan maddeden, araçlarının kendilerini uçurumun üstünde tutan ruhundan kaybetmemeye çalışıyorlardı.

Daha güçsüz ruhlar için ölümcül olacak kaygıların arasında bir gece geçirdiler. Sonra şafak söktü ve gün doğumuyla beraber kasırga sakinleşme eğilimi gösterdi. 24 Mart gününün başından itibaren bazı yatışma belirtileri zuhur etti. Tan ağarırken, daha kabarcıklı bulutlar gökyüzünün yükseklerine çıkmışlardı. Birkaç saat içinde, hortum genişledi ve dağıldı. Rüzgâr kasırga halinden "hafif esintiye" dönüştü, yani hava katmanlarının nakil hızı yarı yarıya düştü. Hâlâ gemicilerin "üç camadanlı meltem" dedikleri şey söz konusu olsa da, doğa güçlerindeki karışıklık bir hayli düzelmişti.

Saat on bire doğru, göğün alt kısmı hissedilir derecede temizlenmişti. Atmosfer büyük meteorların geçişini müteakip görülen, hatta hissedilen şu nemli berraklığı yayıyordu. Kasırga batıya doğru uzaklaşmışa benzemiyordu. Kendini öldürmüş gibiydi. Belki de hortumun dağılmasından sonra, bazen Hint Okyanusu'ndaki tayfunlarda olduğu gibi, elektrik katmanları halinde akıp gitmişti.

Lakin yine aynı saatte, balonun kesintisiz bir hareketle, göğün alt katmanlarına doğru yavaşça alçaldığı görülüyordu. Hatta azar azar sönüyor ve gevşeyip uzayan kılıfı küresel şekilden oval biçime geçiyor gibiydi.

Öğlene doğru balon denizin üzerinde ancak iki bin ayak yükseklikte süzülüyordu. Hacmi elli bin ayak küptü* ve

* Yaklaşık 1700 metre küp.

kuşkusuz bu kapasitesi sayesinde, kâh yüksek irtifalara erişerek, kâh yatay bir istikamet izleyerek, havada uzun müddet tutunabilmişti.

O sırada yolcular sepeti ağırlaştırmayı sürdüren son eşyaları, bir kenara ayırdıkları son erzakı, ceplerini dolduran ufak tefek aletlere kadar her şeyi aşağı attılar ve içlerinden biri ağın iplerinin birleştiği çembere tırmanarak, balonun alt eklentisini sağlamca bağlamaya çalıştı.

Yolcuların gazları olmadığı için balonu artık yüksek katmanlarda tutamadıkları aşikârdı.

Yani ayvayı yemişlerdi!

Gerçekten de altlarında ne bir kıta uzanıyordu, ne de bir ada. O alanda iniş yapacak tek bir nokta, çapalarının takılabileceği sağlam bir zemin bulunmuyordu.

Aşağıda, dalgaları hâlâ eşsiz bir şiddetle çarpışan engin deniz bulunuyordu! Yukarıdan kırk millik bir alanı kapsayan hükmeden bakışlarla sınırlarını tayin edemedikleri Okyanus!

Kasırganın acımasızca dövüp kamçıladığı bu akışkan ova onlara, üzerlerine beyaz doruklardan müteşekkil geniş bir ağ atılmış bir at gezintisi gibi görünüyor olmalıydı! Görünürde ne bir toprak parçası ne de gemi vardı!

Bu durumda, balonun dalgaların ortasına gömülmesini engellemek için, aşağı inişini ne pahasına olursa olsun durdurmak lazımdı. Ve elbette sepetteki yolcular da kendilerini bu acil işe vermişlerdi. Fakat tüm gayretlerine karşın balon, rüzgârın yönünü takip edip kuzeydoğudan güneybatıya doğru aşırı bir süratle yol alarak alçalmaya devam ediyordu.

Kuşkusuz artık balona hâkim olamayan ve girişimleri işe yaramayan talihsizlerin durumu korkunçtu! Balonun kılıfı gitgide daha çok sönüyordu. Gaz kaçağına mani olmak asla mümkün değildi. İniş gözle görülür derecede hızlanıyordu. Öğlen saat birde, sepet okyanusun ancak altı yüz ayak üzerinde asılı duruyordu.

İşin aslı, araçtaki bir yırtıktan serbestçe kaçan gazın çıkışını engellemek imkânsızdı.

Yolcular, içindeki bütün eşyaları atıp sepeti hafifleterek, havada asılı kalma sürelerini birkaç saat uzatabilmiş-

lerdi. Ama kaçınılmaz felaket sadece geciktirilebilmişti ve gece olmadan önce bir toprak parçası görünmezse, yolcular, sepet ve balon kesinlikle dalgaların içinde yok olacaktı.

Hâlâ yapılması gereken tek manevra o esnada yapıldı. Balonun yolcularının cesur ve ölümle yüzleşmeyi bilen insanlar oldukları kuşku götürmezdi. Dudaklarından tek bir fısıltı bile çıktığı duyulmadı. Son saniyeye kadar mücadele etmeye, düşüşlerini geciktirmek için her şeyi yapmaya kararlıydılar. Yüzmeye elverişsiz sepet, sorgun ağacı dallarından yapılmış bir nevi kasadan başka bir şey değildi ve düştüğü takdirde onu deniz yüzeyinde tutmanın imkânı yoktu.

Saat ikide balon dalgaların ancak dört yüz ayak üzerindeydi.

O sırada bir erkek sesi – kalbi korkuya duyarsız bir adamın sesi – duyuldu. Ona bir o kadar cesur başka sesler cevap verdi.

"Her şey atıldı mı?"

"Hayır! Hâlâ on bin altın frank mevcut!"

Hemen ağır bir torba denize düştü.

"Balon yükseliyor mu?"

"Biraz, ama tekrar alçalmakta gecikmez!"

"Atılacak ne kaldı?"

"Hiç!"

"Hayır!... Sepet var daha!"

"Fileye asılalım! Ve sepet denize!"

Bu hakikaten balonu hafifletmenin yegâne ve son çaresiydi. Sepeti çembere bağlayan ipler kesildi ve balon düşüşünü müteakip yeniden iki bin ayak yüksekliğe çıktı.

Beş yolcu çemberin üstündeki fileye tırmanmışlardı ve ağın ilmiklerine tutunarak, altlarındaki uçurumu seyrediyorlardı.

Balonların nasıl statik hassasiyete sahip oldukları malumdur. Dikey istikamette bir devinime yol açmak için en hafif nesneyi atmak kâfidir. Havada dalgalanan araç matematiksel kesinlik arz eden bir terazi gibi hareket eder. Dolayısıyla, nispeten hatırı sayılır bir ağırlıktan kurtulduğunda hareketinin ani ve etkili olması anlaşılır. Nitekim öyle de oldu.

Ama balon, üst katmanlarda bir an dengede durduktan sonra, yeniden inişe geçti. Tamiri imkânsız yırtıktan gaz kaçırıyordu.

Yolcular ellerinden gelen her şeyi yapmışlardı. Bundan böyle hiçbir insani çare onları kurtaramazdı. Tanrı'nın yardımından başka bir şeye güvenemezlerdi.

Saat dörtte, balon su yüzeyinden sadece beş yüz ayak yukarıdaydı.

Güçlü bir havlama işitildi. Yolculara eşlik eden bir köpek sahibinin yanında ilmiklerde asılı duruyordu.

"Top bir şey gördü!" diye haykırdı yolculardan biri.

Hemen akabinde gür bir ses duyuldu:

"Kara! Kara!"

Rüzgârın güneybatıya sürüklemeyi bırakmadığı balon, gün doğumundan beri, yüzlerce mille ifade edilen, kayda değer bir mesafe kat etmişti ve gerçekten de o yönde oldukça yüksek bir toprak parçası belirmişti.

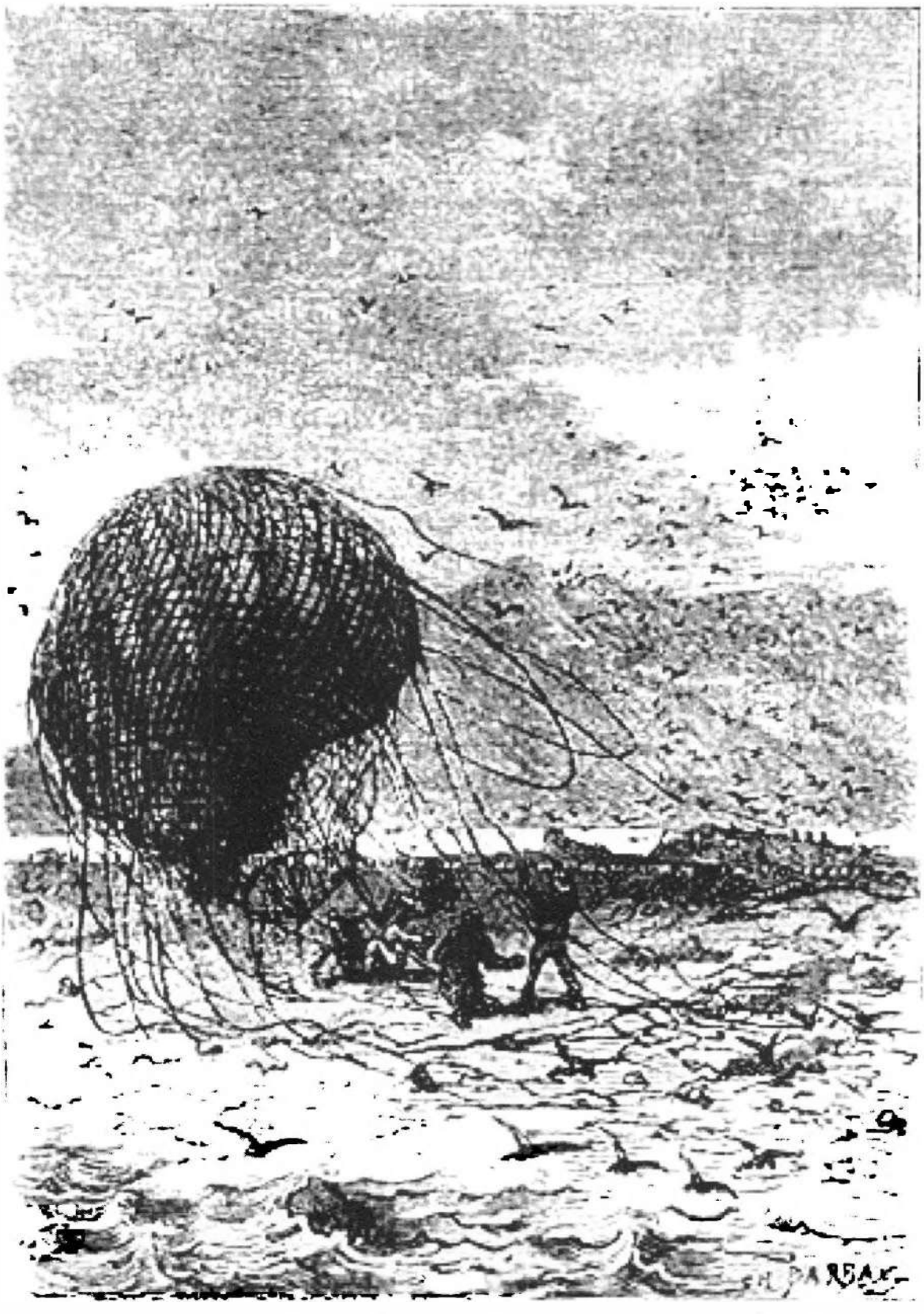
Fakat bu kara hâlâ rüzgârda otuz mil uzakta bulunuyordu. Oraya varmak için, yoldan sapmamak şartıyla, en az bir saat gerekiyordu. Bir saat! Balon daha önce, geriye kalan gazının tamamını boşaltmış olmayacak mıydı?

Korkunç soru buydu! Yolcular her ne pahasına olursa olsun ulaşılması gereken o sabit noktayı açıkça görüyorlardı. Ne olduğunu, ada mı yoksa kıta mı olduğunu bilmiyorlardı, zira neredeyse kasırganın kendilerini dünyanın hangi bölümüne sürüklediğinden dahi bihaberdiler! Lakin meskûn ve konuksever olsun ya da olmasın, mutlaka oraya varmak lazımdı!

Oysa saat dörtte, balonun daha fazla dayanamayacağı belli oluyordu. Denizin sathına sürtünüyordu. Muazzam dalgaların doruğu şimdiden birçok kez filenin altını yalayıp, daha da ağırlaştırmıştı ve balon artık, kanadına saçma yemiş bir kuş gibi, ancak yarım havalanıyordu.

Yarım saat sonra, karaya sadece bir mil kalmıştı, ama tükenmiş, gevşeyip pörsümüş, iri kıvrımlar halinde buruşmuş balonun yalnızca üst kısmında gaz bulunuyordu. Fileye asılmış yolcular ona hâlâ fazla ağır geliyorlardı. Çok geçmeden yarı yarıya denize gömüldüler ve şiddetli dalgalar

tarafından dövüldüler. O sırada balonun kılıfı kabarıklık yaptı ve içine dolan hava onu rüzgârı arkadan alan bir gemi gibi itti. Belki böylece kıyıya yanaşabilirdi!

Ancak iki gomina kalmıştı ki, aynı anda dört göğüsten birden çıkan korkunç çığlıklar yankılandı. Bir daha yükselmeyeceğe benzeyen balon, müthiş bir dalga darbesi aldıktan sonra, beklenmedik bir sıçrayış daha yapmıştı. Sanki birdenbire ağırlığının yeni bir bölümünden kurtulmuş gibi,

bin beş yüz ayak yükseğe çıktı ve orada onu doğruca sahile taşımak yerine neredeyse paralel bir istikamete sürükleyen bir tür rüzgâr girdabına rast geldi. Nihayet, iki dakika sonra, çaprazdan yaklaşıyor ve dalgaların kapsamı dışındaki kıyının kumlarına kesin bir şekilde düşüyordu.

Yolcular, birbirlerine yardımcı olarak, ağın ilmiklerinden sıyrılmayı başardılar. Onların ağırlığından kurtulan balon yine rüzgâra kapıldı ve bir an için canlanan yaralı bir kuş gibi, boşlukta gözden kayboldu.

Sepette beş yolcu, bir de köpek vardı, fakat balon kumsala yalnızca dört kişi atmıştı.

Eksik yolcuyu demin fileye çarpan dalga darbesinin sürüklediği kuşku götürmezdi. Bu durum hafiflemiş balonun son bir kez havalanmasını ve birkaç saniye sonra karaya ulaşmasını sağlamıştı.

Dört kazazede – onlara bu ad verilebilir – karaya henüz ayak basmışlardı ki, eksik arkadaşlarını düşünerek, hepsi birden bağrışmaya koyuldular:

“Belki de kıyıya yüzerek varmaya çalışıyordur! Kurtaralım onu! Kurtaralım!”

II
AMERİKAN İÇ SAVAŞI'NIN BİR BÖLÜMÜ – MÜHENDİS CYRUS SMITH – GÉDÉON SPILETT – ZENCİ NAB – DENİZCİ PENCROFF – GENÇ HARBERT – BEKLENMEDİK BİR TEKLİF – AKŞAM ONDA RANDEVU – FIRTINADA YOLA ÇIKIŞ

Kasırganın o kıyıya attığı kişiler ne meslekten balon pilotları ne de hava yolculuğu meraklılarıydı. Olağanüstü koşullarda cesaretlerinin kaçmaya ittiği savaş esirleriydiler. Şimdiye kadar yüz kere ölmüş olmaları gerekirdi! Yüz kere yırtık balonları onları uçuruma atmış olmalıydı! Ama Tanrı onları garip bir kader için saklıyordu ve 24 Mart'ta, General Ulysse Grant'ın birlikleri tarafından kuşatılmış Richmond'dan kaçtıktan sonra, korkunç Amerikan İç Savaşı sırasında ayrılıkçıların en önemli kalesinden, Virginia'nın başkentinden yedi bin mil uzakta bulunuyorlardı. Hava yolculukları beş gün sürmüştü.

Tutsakların kaçışı – malum felaketle son bulan firar – şu tuhaf şartlarda vuku bulmuştu:

O sene, 1865'in şubat ayında, General Grant'ın Richmond'u ele geçirmek için nafile giriştiği ani saldırılardan birinde, subaylarından birçoğu düşmana esir düşerek hapsedilmişti. Yakalananların en seçkinlerinden biri federasyon genelkurmayına mensuptu ve adı Cyrus Smith'ti.

Massachusetts kökenli Cyrus Smith, Birlik hükümetinin savaş sırasında büyük stratejik role sahip demiryollarının yönetimini emanet ettiği bir mühendis, birinci sınıf bir bilim adamıydı. İnce uzun ve kemikli yapısıyla tam bir Kuzey Amerikalı olan, yaklaşık kırk beş yaşındaki mühendisin kısa saçları ve kalın bir bıyıktan ibaret sakalı şimdiden ağarıyordu. Madalyalara basılmak için yaratılmışa benzeyen şu güzel, "nümismatik" yüzlerden birine,

alev alev yanan gözlere, ciddi bir ağza ve militan ekolden bir bilginin görünüşüne sahipti. Tıpkı işe sıradan asker olarak başlamak isteyen generaller gibi çekiç ve kazma sallayarak başlamış mühendislerden biriydi. Keza, üstün zekâlı olmanın yanı sıra, elleri de müthiş hünerliydi. Kasları dikkat çekici esneklik belirtileri sergiliyordu. Gerçekten hem düşünce hem de eylem adamı olması dolayısıyla, her türlü kötü şansa meydan okuyan, kalıcı bir sebat ve geniş bir yaşamsal gelişimin etkisi altında, fazla çaba harcamadan hareket ediyordu. Gayet bilgili, çok pratik, Fransız askeri diliyle söylersek "işini iyi bilen" biri olarak fevkalade bir mizacı vardı, zira her şartta kendine hâkim olarak, insani gücü belirleyen şu üç koşulu en üst dereceden yerine getiriyordu: Zihin ve beden etkinliği, arzuların coşkunluğu, irade gücü. Temel düsturu Guillaume d'Orange'ın XVII. yüzyıldaki düsturu olabilirdi: "Ne teşebbüs etmek için ümit etmeye, ne de sebat etmek için başarmaya ihtiyacım var."

Cyrus Smith aynı zamanda cesaretin canlı örneğiydi. İç savaş sırasında bütün muharebelerde bulunmuştu. Ulysse Grant'ın komutası altında Illinois'li gönüllülerle başladıktan sonra, Paducah'ta, Belmont'ta, Pittsburg-Landig'te, Corinth kuşatmasında, Port-Gibson'da, Rivière-Noire'da, Chattanooga'da, Potomak üzerindeki Wilderness'te, her yerde çarpışmıştı. "Ölülerimi asla saymam!" diyen generale layık bir asker olarak, yiğitçe savaşmıştı. Aslında Cyrus Smith korkunç Grant'ın saymadıklarının arasına yüz kere dâhil olmalıydı, ama hiç kaçınmadığı bu çatışmalarda, Richmond savaş alanında yaralanıp esir düştüğü ana kadar şansı hep yaver gitmişti.

Aynı gün, Cyrus Smith'le aynı zamanda, mühim bir şahsiyet daha güneylilerin eline düşüyordu. Bu kişi, Kuzey orduları arasındaki savaşı takip etmekle yükümlü *New York Herald* "muhabiri" Gédéon Spilett'ten başkası değildi.

Gédéon Spilett, Stanley ve başkaları gibi, doğru bir bilgiyi elde edip en kısa sürede gazetelerine iletmek için hiçbir şey karşısında gerilemeyen şu yaman İngiliz ve Amerikalı

köşe yazarlarının soyundandı. *New York Herald* gibi Birlik gazeteleri hakiki bir güç teşkil ediyordu ve delegeleri güvenilir temsilcilerdi. Gédéon Spilett bu delegelerin ilk sırasında yer alıyordu.

GÉDÉON SPILETT

Bu gayet kıymetli, cesur, eli çabuk, her şeye hazır ve yeni fikirlerle dolu adam, asker ve sanatçı sıfatıyla bütün dünyayı dolaşmıştı. Tavsiyelerinde ateşli, eylemlerinde kararlıydı. Evvela kendi, sonra da gazetesi için her şeyi öğrenmek söz

konusu olduğunda ne güçlükleri, ne yorgunluğu, ne de tehlikeleri umursayan bu gerçek kahraman için önemli olan merak, bilgi, yayımlanmamış, bilinmeyen ve imkânsız şeylerdi. Yazılarını mermi ve gülleler altında kaleme alan ve tüm tehlikeleri şans telakki eden şu yılmaz gözlemcilerden biriydi.

O da tüm muharebelere, bir elinde tabanca öbüründe defter, ilk sırada katılmıştı ve yağan mermiler kalemini titretmiyordu. Söyleyecekleri bir şey yokken konuşanlar gibi, ardı arkası kesilmeyen telgraf tellerini yormuyordu, fakat kısa, net, sarih notlarının her biri önemli bir noktayı aydınlatıyordu. Yazılarında "mizah" da eksik olmuyordu. Rivière-Noire olayından sonra, çarpışmanın sonucunu gazetesine bildirmek amacıyla telgraf bürosunun gişesindeki yerini ne pahasına olursa olsun korumak istediği için iki saat boyunca İncil'in ilk bölümlerini yollayan oydu. Bu *New York Herald*'a iki bin dolara patladı, ama haberi alan ilk gazete de o oldu.

Gédéon Spilett uzun boyluydu. En fazla kırk yaşındaydı. Kızıla çalan sarı favorileri yüzünü çevreliyordu. Görüş alanındaki bütün ayrıntıları algılamaya alışık adamlara mahsus gözleri sakin, canlı ve kıpır kıpırdı. Sağlam yapılı gazeteci, soğuk suya batırılan çelik çubuk gibi, her iklime girip çıkmıştı.

Gédéon Spilett on seneden beri, köşe yazıları ve kara kalemi de kuş tüyü kadar iyi kullandığından çizimleriyle zenginleştirdiği *New York Herald*'ın imtiyazlı muhabiriydi. Yakalandığında, çatışmanın kroki ve tasvirini yapmakla meşguldü. Defterine düştüğü son notlar şunlardı: "Bir güneyli bana nişan alıyor ve..." Gédéon Spilett ıskalanmıştı, zira değişmez âdeti oldu üzere, bu işten de tek bir sıyrık almadan çıkmıştı.

Birbirlerinin ününü duymuş olsalar da tanışmayan Cyrus Smith ve Gédéon Spilett'in ikisi de Richmond'a nakledilmişlerdi. Mühendisin yarası çabucak iyileşti ve muhabirle nekahet döneminde tanıştı. İki adam birbirlerinden hoşlandılar ve takdir etmeyi öğrendiler. Çok geçmeden, müşterek hayatlarının yegâne amacı kaçıp Grant'ın ordusuna katılmak ve yine onun saflarında federal birlik için savaşmak oldu.

İki Amerikalı her fırsattan faydalanmaya kararlıydılar, fakat şehirde serbest bırakılmış olmalarına rağmen, Richmond öyle sıkı korunuyordu ki, firar etmek imkânsız görünüyordu.

Bu arada Cyrus Smith ona ölümüne sadık bir hizmetkârla karşılaştı. Mühendisin malikânesinde köle bir anne babadan doğmuş, ama mantıken ve kalben kölelik karışı Cyrus Smith tarafından uzun zaman önce azat edilmiş bu gözü pek adam bir Zenciydi. Özgürlüğüne kavuşan köle efendisinden ayrılmak istememişti. Mühendisi onun uğruna ölecek kadar çok seviyordu. Güçlü kuvvetli, çevik, becerikli, zeki, sakin ve yumuşak, bazen naif, her daim güler yüzlü, yardımsever ve iyi niyetli genç adam otuz yaşındaydı. Adı Nabuchodonosor'du, lakin sadece kısaltmalı ve samimi Nab lakabına yanıt veriyordu.

Nab efendisinin tutsak düştüğünü öğrenince, tereddüt göstermeden Massachusetts'i terk edip Richmond'a gitti ve hayatını kırk kere riske attıktan sonra, kurnazlık ve maharet sayesinde, kuşatılmış kente sızmayı başardı. Uşağını yeniden gören Cyrus Smith'in keyfine ve efendisine tekrar kavuşan Nab'ın sevicine diyecek yoktu.

Fakat Nab Richmond'a girebilmiş olsa da, geri çıkmak çok daha zordu, zira federal esirler çok yakından gözleniyordu. Başarı şansına sahip bir kaçışa teşebbüs edebilmek için olağanüstü bir fırsat gerekiyordu ve böyle bir fırsat doğmadığı gibi, yaratmak da ziyadesiyle güçtü.

Bu sırada Grant cesurca harekâtlarına devam ediyordu. Petersburg zaferi ona çok pahalıya mal olmuştu. Butler'ınkilerle birleşen kuvvetleri Richmond karşısında hâlâ sonuç alamıyor ve esirlerin yakın zamanda kurtuluşuna dair hiçbir belirti görünmüyordu. Can sıkıcı tutsaklığının not edilecek bir ayrıntı arz etmediği muhabir artık dayanamıyordu. Aklında tek bir düşünce vardı: Ne pahasına olursa olsun Richmond'dan çıkmak. Hatta birçok kez maceraya atıldı ve aşılmaz engeller tarafından durduruldu.

Bununla birlikte, kuşatma sürüyordu ve esirlerin Grant'ın ordusuna katılmak amacıyla kaçmak için sabırsızlandıkları gibi, kuşatmadaki bazı kişiler de ayrılıkçı orduya katılmaya can atıyorlardı. Bunların arasında, öfkeli bir güneyli olan Jonathan Forster diye biri de vardı. İşin gerçeği, federal tutsaklar şehri tek edemedikleri gibi, federeler de ayrılamıyorlardı, zira Kuzey ordusu da onları ku-

şatmıştı. Uzun zamandır General Lee'yle temas kuramayan Richmond valisi için, takviye birliklerinin ilerleyişini hızlandırmak maksadıyla kentin durumunu bildirmek büyük önem taşıyordu. Jonathan Forster'ın aklına, kuşatma hatlarını geçip, ayrılıkçıların safına ulaşmak üzere balonla havalanma fikri geldi.

Vali bu teşebbüse izin verdi. Bir balon imal edildi ve havada beş arkadaşının eşlik edeceği Jonathan Forster'a tahsis edildi. Yere indiklerinde kendilerini savunmak gerekmesi durumuna karşı silahlarla ve hava yolculuğunun uzaması ihtimaline karşı erzakla donatılmışlardı.

Balonun hareket tarihi 18 Mart olarak tespit edilmişti. Gece gerçekleşmesi gerekiyordu ve havacılar orta kuvvette bir kuzeybatı rüzgârıyla General Lee'nin karargâhına birkaç saatte varmayı tasarlıyorlardı.

Lakin bu kuzeybatı rüzgârı hiç de basit bir meltem olmadı. Ayın 18'inden itibaren kasırgaya dönüştüğü görüldü. Çok geçmeden fırtına öyle şiddetlendi ki, Forster hareketi ertelemek zorunda kaldı, zira balonu ve zincirlerinden boşanan doğa güçlerinin ortasına taşıyacağı kişileri tehlikeye atmak imkânsızdı.

Richmond'un büyük meydanında şişirilmiş balon orada, rüzgâr yatışır yatışmaz yola çıkmaya hazır vaziyetteydi ve şehirde hava durumunun değişmemesinden ileri gelen sabırsızlık büyüktü.

18 ve 19 Martta fırtınada hiçbir değişiklik olmadı. Hatta sert rüzgârın yere kadar yatırdığı, zemine bağlı balonu sakınmakta büyük güçlük çekiliyordu.

19'unu 20'sine bağlayan gece de geçti, ama sabah kasırga daha da şiddetlendi. Yola çıkmak imkânsızdı.

O gün Richmond sokaklarından birinde Cyrus Smith'in yanına hiç tanımadığı bir adam yanaştı. Pencroff isminde, otuz beş kırk yaşlarında, sağlam yapılı, güneşten iyice yanmış, parlak gözlerini kırpıştırıp duran, ama temiz yüzlü bir denizciydi. Bu Kuzey Amerikalı, yeryüzünün tüm denizlerini dolaşmış ve iki ayaklı, tüysüz bir varlığın başına gelebilecek her türlü olağanüstü macerayı yaşamıştı. Her şeye cesaret etmeye hazır, hiçbir şeye şaşırmayan, girişimci bir

mizacı vardı. Pencroff o senenin başında, kaptanının oğlu ve kendi evladı gibi sevdiği bir öksüz olan New-Jersey'li Harbert Brown'la – on beş yaşında bir delikanlı – beraber, iş için Richmond'a gelmişti. Kuşatmanın ilk hamlelerinden evvel şehri terk edemediğinden, büyük bir hoşnutsuzlukla orada mahsur kalmıştı ve onun da aklında tek bir düşünce vardı: Mümkün olan her çareye başvurarak kaçmak. Mühendis Cyrus Smith'i şöhretinden tanıyordu. Bu azimli adamın ne kadar sabırsızlandığını, içinin içini yediğini biliyordu. O gün mühendise yanaşmakta tereddüt etmedi:

"Richmond'dan bıktınız mı, Bay Smith?" dedi pat diye.

Mühendis gözlerini, kendisiyle bu şekilde konuşan ve alçak sesle ekleyen adama dikti:

"Kaçmak istiyor musunuz, Bay Smith?"

"Ne zaman?..." diye karşılık verdi mühendis, hararetle.

Bu yanıtın ağzından kaçtığı söylenebilirdi, zira henüz kendisiyle muhatap olan yabancıyı incelememişti.

Fakat denizcinin güven verici yüzünü içe işleyen gözlerle tetkik ettikten sonra, karşısında dürüst bir adam olduğundan kuşku duyamadı.

"Kimsiniz?" diye sordu kısaca.

Pencroff kendini tanıttı.

"Peki, diye cevap verdi Cyrus Smith, nasıl kaçmayı planlıyorsunuz?"

"Orada hiçbir şey yapmadan duran ve bende sırf bizi beklediği izlenimi uyandıran şu tembel balonla!..."

Denizcinin cümlesini bitirmeye ihtiyacı kalmamıştı. Mühendis tek kelimede meseleyi anlamıştı. Pencroff'u kolundan yakalayıp, evine sürükledi.

Orada gemici aslında gayet basit olan projesini açıkladı. Ancak planı icra ederken hayatlarını tehlikeye atacaklardı. Doğrusu, kasırga tüm şiddetiyle devam ediyordu, ama Cyrus Smith gibi mahir ve gözü kara bir mühendis balon kullanmayı elbette bilirdi. Pencroff manevra yapmayı bilse, yola çıkmakta tereddüt etmezdi – pek tabii, Harbert'la birlikte. Başkalarını da görmüştü ve fırtınadan korkacak hali yoktu!

Cyrus Smith denizciyi tek kelime etmeden dinlemişti, ama gözleri parlıyordu. Beklediği fırsat çıkmıştı. Onu kaçı-

racak adam değildi. Proje çok tehlikeliydi, demek ki uygulanabilirdi. Gece, gözetime rağmen, balonun yanına gidip sepete süzülebilinir, sonra da onu tutan ipler kesilebilirdi! Kuşkusuz öldürülme riski mevcuttu, buna mukabil başarmak da mümkündü ve fırtına olmasa... Fırtına olmasa, balon çoktan gitmiş olurdu ve o sırada karşılarına, onca aranan fırsat çıkmazdı!

"Yalnız değilim!..." dedi Cyrus Smith, söze girerek.

"Kaç kişi götürmek istiyorsunuz, peki?" diye sordu gemici.

"İki: Dostum Spilett ve hizmetkârım Nab."

"Üç kişi ediyor yani, diye yanıtladı Pencroff. Ben ve Harbert'la beraber beş oluyor. Zaten balon da altı kişi taşıyor olmalı..."

"Bu kadar yeter. Harekete geçeceğiz!" dedi Cyrus Smith.

"Biz" vurgusu muhabiri de bağlıyordu, ama gazeteci geri adım atacak insan değildi ve plan kendisine iletildiğinde, çekincesiz onayladı. Onu şaşırtan, bu kadar basit bir fikrin daha önce aklına gelmemiş olmasıydı. Nab'a gelince, efendisinin gitmek istediği her yerde onu takip ediyordu.

"Akşam görüşmek üzere öyleyse, dedi Pencroff. Beşimiz birden orada meraklılar gibi dolaşırız!"

"Akşam onda görüşürüz, diye cevap verdi Cyrus Smith. Dua edelim de Tanrı yola çıkışımızdan önce fırtınayı dindirmesin!"

Pencroff mühendisten müsaade istedi ve genç Harbert Brown'ın kaldığı evine geri döndü. Denizcinin planından haberdar olan cesur çocuk mühendis nezdinde bulunulan teşebbüsün sonucunu belli bir kaygıyla bekliyordu. Anlaşıldığı üzere, beş kararlı adam kasırganın tam ortasında fırtınaya atılacaklardı!

Hayır! Kasırga yatışmadı. Ne Jonathan Forster, ne de yoldaşları, o narin sepetle ona meydan okumayı düşünemiyorlardı! Gün korkunç geçti. Mühendisin çekindiği tek şey yere tutturulmuş olan ve rüzgârdan yatan balonun yırtılıp paramparça olmasıydı. Saatler boyu, neredeyse ıssız meydanda sinsi sinsi dolaşıp, aracı gözledi. Pencroff da kendi tarafında, elleri ceplerinde, icabında nasıl zaman öldüreceğini bilmeyen bir adam gibi esneyerek, aynı şeyi yapıyordu. Keza o da balonun yırtılmasından ya da iplerini koparak havaya uçmasından korkuyordu.

Akşam oldu. Gece çok karanlıktı. Kalın sis katmanları toprak seviyesinden bulutlar gibi geçiyordu. Karla karışık bir yağmur yağıyordu. Hava soğuktu. Richmond'un üstüne bir nevi sis çökmüştü. Şiddetli fırtına kuşatanlar ve kuşatılanlar arasında bir tür ateşkes sağlamış ve top kasırganın müthiş gümbürtüleri karşısında susmuş gibiydi. Kentin sokakları ıs-

sızdı. O korkunç havada, ortasında balonun çırpındığı meydanı gözlemek bile gerekli görülmemişti. Kuşkusuz her şey tutsakların yola çıkışını destekliyordu, ama bu yolculuk zincirlerinden boşanmış boraların ortasında gerçekleşecekti!...

"Tanrı'nın belası dalgalar!" diyordu kendi kendine, rüzgârın başında çekiştiği şapkasını bir yumrukta yerine oturtan Pencroff. "Ama neyse! Elbet hakkından geliriz!"

Saat dokuz buçukta Cyrus Smith ve yoldaşları, muhtelif yönlerden, rüzgârdan sönmüş gaz lambalarının derin bir karanlıkta bıraktığı meydana süzülüyorlardı. Neredeyse yerle bir olmuş kocaman balonu görmek bile imkânsızdı. Sepet, filenin iplerini tutan safra torbaları yanı sıra, döşeme taşına sabitlenmiş bir halkaya geçirilmiş, öbür ucu balona çıkan, sağlam bir halat vasıtasıyla bağlanmıştı.

Beş tutsak sepetin yanında buluştular. Hiç fark edilmemişlerdi. Etraf öyle karanlıktı ki, birbirlerini dahi göremiyorlardı.

Cyrus Smith, Gédéon Spilett, Nab ve Harbert sepete yerleşirlerken, Pencroff da mühendisin talimatıyla safra çuvallarını birbiri ardına çözüyordu. Bu iş birkaç saniye sürdü ve denizci arkadaşlarına katıldı.

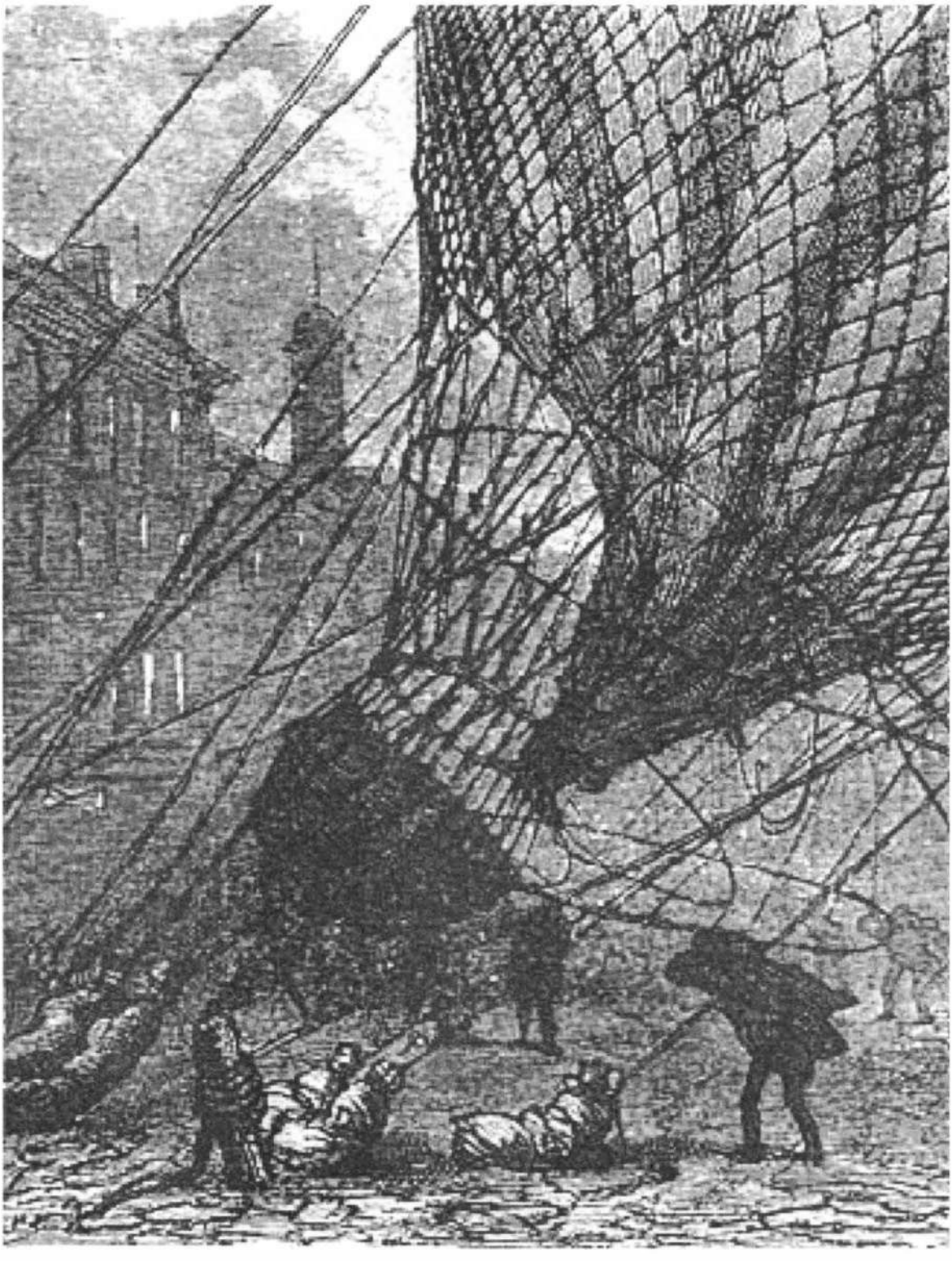
Balonu artık sadece halat tutuyordu ve Cyrus Smith'in hareket emri vermesinden başka bir şey beklenmiyordu.

O esnada bir köpek bir sıçrayışta sepete tırmandı. Bu, mühendisin köpeği Top'tu. Zincirini koparıp, sahibini takip etmişti. Ağırlık aşımından kaygılanan Cyrus Smith zavallı hayvanı geri yollamak istiyordu.

"Pöh! Bir tane daha!" dedi Pencroff, sepetten iki kum torbası atarken.

Sonra halatı çözdü ve çapraz istikamette havalanan balon, sepetini, kalkışının hışmıyla devirdiği iki bacaya çarptıktan sonra, gözden kayboldu.

Kasırga müthiş bir şiddetle devam ediyordu. Mühendis gece boyunca aşağı inmeyi düşünemedi ve sabah olduğunda, bütün kara manzarası sis tarafından yutulmuştu. Ancak beş gün sonra, bir açıklık, rüzgârın korkunç bir hızla sürüklediği balonun altındaki uçsuz bucaksız denizin görülmesine izin verdi!

20 Mart'ta yola çıkan bu beş adamdan dördünün nasıl 24 Mart'ta, memleketlerinden* altı bin mil uzaktaki ıssız bir kıyıya atıldıkları biliniyor!

Balondan kurtulan dört kazazedenin her şeyden önce yardımına koştukları eksik kişi doğal liderleri Mühendis Cyrus Smith'ti!

---

* *Richmond* 5 Nisan'da Grant'ın eline geçiyor, ayrılıkçıların isyanı bastırılıyor, Lee batıya çekiliyor ve Amerikan birliği davası zafer kazanıyordu.

III
AKŞAMIN BEŞİ – EKSİK KAZAZEDE – NAB'IN ÜMİTSİZLİĞİ – KUZEYDE ARAŞTIRMALAR – ADACIK – KEDER VE ENDİŞE DOLU BİR GECE – SABAH SİSİ – NAB YÜZÜYOR – KARA MANZARASI – SIĞ KANALDAN GEÇİŞ

Mühendis filenin pes eden ilmikleri arasından bir dalgayla denize sürüklenmişti. Sadık hayvan kendi isteğiyle atlayıp, efendisinin yardımına koşmuştu.

"İleri!" diye haykırdı muhabir.

Ve dördü birlikte, Gédéon Spilett, Harbert, Pencroff ve Nab, yorgunluklarını unutarak, araştırmalarına başladılar.

Zavallı Nab, dünyada sevdiği her şeyi kaybetmiş olma düşüncesiyle, öfke ve ümitsizlikten ağlıyordu. Cyrus Smith'in ortadan kaybolduğu anla yoldaşlarının karaya ayak basmaları arasında iki dakika bile geçmemişti. Bu yüzden, onu kurtarmak için vaktinde yetişebileceklerini umut edebilirlerdi.

"Arayalım! Arayalım!" diye bağırdı Nab.

"Evet, Nab, diye cevap verdi Gédéon Spilett. Onu bulacağız!"

"Sağ olarak mı?"

"Sağ olarak!"

"Yüzme biliyor mu?" diye sordu Pencroff.

"Evet!" diye yanıtladı Nab. "Hem Top da yanında!..."

Denizin uğultusunu işiten gemici kafasını salladı!

Mühendis kıyının kuzeyinde, kazazedelerin karaya çıktıkları yerin yaklaşık yarım mil açığında kaybolmuştu. Sahilin en yakın noktasına ulaşabildiyse, o nokta en fazla yarım mil mesafede yer alıyor demekti.

O sırada saat altıya geliyordu. Sis kalkmıştı ve geceyi çok karanlık kılıyordu. Kazazedeler kaderin onları attığı bu

kara parçasının doğu kıyısını takip ederek kuzeye doğru yürüyorlardı – coğrafi konumunu bile tahmin edemedikleri, yabancı topraklar. Her türlü bitki örtüsünden yoksun görünen, taşla karışık kumlu bir zemine basıyorlardı. Ziyadesiyle engebeli arazi bazı yerlerde yürüyüşü çok güçleştiren ufak çukurlarla kalbura dönmüş gibiydi. Bu deliklerden her an, karanlığın görmeyi engellediği, dört bir yana kaçışan, ağır uçuşlu, kocaman kuşlar fırlıyordu. Daha çevik olan başkaları, sürüler halinde yükselerek, bulut gibi geçiyorlardı. Denizci, tiz çığlıkları denizin uğultusuyla yarışan, irili ufaklı martıları tanıyor gibiydi.

Kazazedeler arada bir durup, avazları çıktığı kadar haykırıyor ve okyanus tarafından bir nida duyulup duyulmadığını dinliyorlardı. Mühendisin karaya ayak bastığı yerin yakınında bulunsalar ve Cyrus Smith hayat belirtisi gösteremez durumda olsa, köpek Top'un havlamalarının kendilerine kadar ulaşacağını düşünüyor olmalıydılar. Ama dalgaların gürültü patırtısı içinde hiçbir nida ayırt edilmiyordu. O zaman küçük topluluk ileri doğru yürümeyi sürdürüyor ve sahildeki en ufak girinti çıkıntıları bile arayıp tarıyordu.

Dört kazazede, yirmi dakikalık bir yürüyüşü müteakip, köpüklü dalgaların sınırında, aniden durdular. Sağlam zemin son bulmuştu. Denizin hışımla çarpıp kırıldığı sivri bir çıkıntının ucunda bulunuyorlardı.

"Bu bir burun, dedi denizci. Sağdan devam ederek geri dönmemiz lazım. Böylece sağlam toprağa varırız."

"Ya oradaysa!" diye karşılık verdi Nab, devasa dalgaların karanlığı beyazlaştırdığı okyanusu göstererek.

"Ona seslenelim öyleyse!"

Ve hep bir ağızdan, güçlü bir çağrı yaptılar, fakat cevap veren olmadı. Rüzgârın biraz yatışmasını beklediler. Tekrar bağırdılar. Yine bir yanıt gelmedi.

Bunun üzerine kazazedeler, burnun arka tarafını izleyerek, yine kumluk ve taşlık bir zemine geri döndüler. Bununla birlikte kıyının dikleştiğini, arazinin yükseldiğini gözlemleyen Pencroff, oldukça uzun bir yokuşla, karanlıkta kütlesi hayal meyal seçilen yüksek bir kıyıya ulaşması gerektiğini düşündü. Sahilin o kısmında kuşlar daha azdı.

Deniz de daha az çalkantılı ve nispeten gürültüsüz görünüyordu. Hatta dalgaların çırpıntısının hissedilir derecede azaldığı dikkat çekiyordu. Kırılan dalgaların gürültüsü zor işitiliyordu. Kuşkusuz burnun o yakası, sivri ucu tarafından açık denizin dalgalanmalarından korunduğu için yarım dairesel bir koy meydana getiriyordu.

Lakin o istikamet takip edildiği takdirde, güneye doğru ilerleniyordu; yani kıyının Cyrus Smith'in karaya ayak basmış olabileceği parçasının zıt yönüne doğru. Bir buçuk millik bir güzergâhtan sonra, sahil hâlâ kuzeye geri dön-

meyi sağlayan bir kıvrılma göstermiyordu. Hâlbuki ucundan dönülen burnun sağlam toprağa bağlanması gerekiyordu. Kazazedeler, güçleri tükenmiş olsa da, kendilerini ilk istikamete çevirecek ters bir açı bulmayı umut ederek, cesaretle yürümeyi sürdürüyorlardı.

Yaklaşık iki mil kat ettikten sonra, kaygan kayalardan müteşekkil, epeyce yüksek bir çıkıntıda deniz tarafından bir kez daha durdurulduklarını görünce, hüsrana uğradılar.

"Bir adacıktayız!" dedi Pencroff. "Ve onu bir uçtan diğerine arşınladık!"

Gemicinin gözlemi doğruydu. Kazazedeler bir kıtaya, hatta adaya değil, uzunluğu iki mili geçmeyen, genişliğiyse pek fazla olmayan bir adacığa savrulmuşlardı. Taşlarla kaplı, bitki örtüsünden nasibini almamış, bazı deniz kuşlarının ıssız sığınağı bu çorak adacık daha mühim bir takımadaya mı bağlanıyordu? Bunu doğrulamak mümkün değildi. Balonun yolcuları, sepetlerinden, karayı sisler arasında hayal meyal gördüklerinde, önemine yeterince vakıf olamamışlardı. Bununla beraber Pencroff, o sırada, karanlığı delmeye alışık denizci gözleriyle, batıda yüksek bir kıyıyı haber veren bulanık kütleler ayırt ettiğine inanıyordu.

Fakat o karanlıkta, adacığın hangi sisteme – basit yahut karmaşık – ait olduğu tayin edilemiyordu. Deniz tarafından kuşatıldığı için, oradan çıkmak da imkânsızdı. Dolayısıyla, maalesef haykırarak varlığını belli etmemiş olan mühendisi arama işini ertesi güne ertelemek lazımdı.

"Cyrus'un sessizliği hiçbir şey kanıtlamaz, dedi muhabir. Baygın, yaralı, geçici olarak cevap veremeyecek durumda olabilir, ama umudumuzu yitirmeyelim."

Gazeteci, adacığın bir noktasında, mühendise işaret vazifesi görebilecek bir ateş yakma fikrini ortaya attı. Lakin kuru odun veya çalı çırpı aramaları işe yaramadı. Kum ve taştan başka bir şey yoktu.

Nab'ın ve gözü pek Cyrus Smith'e derinden bağlanmış yoldaşlarının ıstırabı anlaşılıyordu. O sırada ona yardım etmekten aciz oldukları aşikârdı. Sabahı beklemek gere-

kiyordu. Mühendis ya tek başına kurtulabilmiş ve çoktan kıyıdaki bir noktaya sığınmış, ya da ebediyen yok olmuştu!

Önlerinde uzun ve yorucu saatler vardı. Soğuk keskindi. Kazazedeler acayip acı çekiyor, ama bunu pek fark etmiyorlardı. Bir müddet istirahat etmeyi bile düşünmediler. Şefleri uğruna kendilerini unutarak, ümit ederek, daima etmek isteyerek, o çorak adacıkta gidip geliyor, durmadan kuzey burnuna, felaket mahalline en yakın nokta olması gereken yere dönüyorlardı. Dinliyor, bağırıyor, yüce bir çağrı yakalamaya çalışıyorlardı. Sesleri uzaklara yayılıyor olmalıydı, zira o esnada havada belli bir sükûnet hüküm sürüyor ve denizin çalkantılarıyla berber gürültüleri de yatışmaya başlıyordu.

Bir an Nab'ın çığlıklarından biri yankılanır gibi oldu. Harbert Pencroff'a bunu belirterek ekledi:

"Bu batıda oldukça yakın bir yamaç olduğunu kanıtlar."

Denizci başıyla onayladı. Zaten gözleri onu aldatamazdı. Hayal meyal bile olsa bir kara parçası ayırt etmişse, orada bir kara mevcut demekti.

Ama bu uzak yankı Nab'ın haykırışlarına yegâne cevap oldu ve adacığın bütün doğu kısmındaki sınırsız genişlik sessiz kaldı.

Bu arada gökyüzü yavaş yavaş açılıyordu. Gece yarısına doğru birkaç yıldız parladı. Mühendis orada bulunsa, o yıldızların kuzey yarımküreye ait olmadığını fark edebilirdi. Yeni ufukta Kutup Yıldızı kesinlikle görünmüyordu. Zenit takımyıldızları yeni kıtanın kuzey bölümünde gözlemlemeye alışık oldukları gibi değildi ve Güneyhaçı Takımyıldızı dünyanın güney kutbunda parıldıyordu.

Gece akıp geçti. 25 Mart sabahı beşe doğru, göğün yüksek tabakaları hafifçe açıldı. Ufuk hâlâ karanlıktı, ama günün ilk ışıklarıyla denizden yoğun bir sis yükseldi. Öyle ki, görüş mesafesi yirmi adımdan fazlaya uzanamıyordu. Sis ağır ağır yer değiştiren geniş kıvrımlar halinde yayılıyordu.

Bu beklenmedik bir aksilikti. Kazazedeler etraflarında hiçbir şeyi seçemiyorlardı. Nab ve muhabirin bakışları okyanusu tararken, denizci ve Harbert batı kıyısını araştırıyorlardı. Ama görünürde bir toprak parçası dahi yoktu.

"Mühim değil, dedi Pencroff, kıyıyı göremesem de hissediyorum... O burada... Burada... Artık Richmond'da olmamamız kadar kesin!"

Fakat sis kalkmakta gecikmeyecekti. Bu, güzel hava pusundan başka bir şey değildi. Hoş bir güneş üst tabakaları ısıtıyor ve sıcaklık adacığın yüzeyine kadar süzülüyordu.

Sahiden de saat altı buçuğa doğru, yani gün doğumundan üç çeyrek saat sonra, sis saydamlaşıyordu. Üstte yoğunlaşıyor, ama aşağıda dağılıyordu. Çok geçmeden adacığın tamamı gökten inmişçesine ortaya çıktı. Sonra dairesel bir plan izleyen, doğuda sonsuz, ama batıda sarp ve yüksek bir kıyıyla sınırlı deniz göründü.

Evet! Kara oradaydı. En azından kurtuluş orada geçici olarak teminat altındaydı. Yarım mil eninde geniş bir kanalla ayrılan adacık ve kıyı arasında son derece hızlı bir akıntı gürültüyle yayılıyordu.

Kazazedelerden biri, yoldaşlarının fikrini almadan, tek kelime bile etmeden, sadece kalbinin sesini dinleyerek, derhal akıntıya atıldı. Bu Nab'dı. Kıyıya varmak ve yamaçtan kuzeye çıkmak için sabırsızlanıyordu. Onu kimse tutamazdı. Pencroff ona seslendi, ama nafile. Muhabir, Nab'ı takip etmeye hazırlanıyordu.

Pencroff ona doğru giderek:

"Kanalı geçmek mi istiyorsunuz?" diye sordu.

"Evet," diye yanıtladı Gédéon Spilett.

"Şey, bekleyin, dedi gemici, inanın Nab efendisine yardıma yetecektir. O kanala girersek, aşırı şiddetli akıntıyla açığa sürüklenme tehlikesi baş gösterir. Oysa yanılmıyorsam bu çekilen denizden kaynaklanan bir akıntı. Bakın, kumsalda sular alçalıyor. Sabırlı olalım, deniz çekildiğinde, sığ bir geçit bulmamız mümkün."

"Haklısınız, diye cevap verdi gazeteci. Birbirimizden mümkün olduğunca az ayrılalım..."

Bu arada Nab akıntıyla boğuşuyordu. Kanalı çapraz istikamette geçiyordu. Her kulaçta siyah omuzlarının su yüzüne çıktığı görülüyordu. Büyük bir hızla, yolundan sapıyor, ama aynı zamanda kıyıya doğru sürükleniyordu. Adacığı kıyıdan ayıran yarım mili aşmak yarım saatten fazla va-

kit aldı ve sahile ancak, suya daldığı noktanın karşısındaki yerden binlerce ayak uzakta çıktı.

Nab karaya yüksek bir granit duvarın altında ayak bastı ve var gücüyle silkindi. Sonra koşmaya koyuldu ve çok geçmeden, adacığın neredeyse kuzey ucu hizasında denize doğru uzanan kayalık bir burnun ardında gözden kayboldu.

Nab'ın yoldaşları cüretkâr teşebbüsünü kaygıyla izlemiş ve görünmez olunca, bakışlarını sığınacakları kara parçasına çevirmişlerdi. Kumsala yayılmış birkaç deniz kabuklusu yediler. Bu zayıf bir yemekti, ama neticede yemekti.

Karşı kıyı, güneyde her türlü bitki örtüsünden yoksun, gayet vahşi görünüşlü, sivri bir burunla son bulan, geniş bir koy meydana getiriyordu. Oldukça kıvrımlı bir biçimde sahille kaynaşan bu burun yüksek granit kayalara yaslanıyordu. Tersine, kuzeye doğru ağzı genişleyen koy, güneybatıdan kuzeydoğuya ilerleyen ve ince uzun bir çıkıntıyla son bulan, daha yuvarlak bir kıyı oluşturuyordu. Körfez yayının dayandığı iki uç nokta arasındaki mesafe sekiz mil olabilirdi. Adacık sahilden yarım mil uzakta dar bir şerit halinde uzanıyor ve devasa iskeletini gözler önüne seren muazzam bir balinaya benziyordu. En geniş yeri çeyrek mili geçmiyordu.

Adacığın karşısındaki kıyı, ilk bakışta, o an çekilmekte olan suların altından yavaş yavaş beliren siyahımsı kayalar saçılmış bir kumsaldan ibaretti. Sonrasında, en az üç yüz ayak yüksekliğinde değişken bir sırtla taçlanmış bir nevi dik granit sur göze çarpıyordu. Bu şekilde üç mil uzanıyor ve sağda, insan eliyle yontulmuşa benzeyen kesik bir duvarla, aniden son buluyordu. Soldaysa, tam tersine, burnun üstünde, prizmatik parçalar halinde sıralanan kaya ve kayşat yığınlarından müteşekkil bir tür gayrimuntazam yalıyar, yavaş yavaş güney burnunun kayalıklarına karışan uzun bir yokuşla alçalıyordu.

Kıyının üst tarafındaki platoda tek bir ağaç yoktu. Ümit Burnu'ndaki Cape-Town'a hükmeden yayla gibi net bir düzlük söz konusuydu, ama daha küçük boyutlarda. En azından adacıktan bakınca öyle görünüyordu. Fakat sağda, kesik duvarın gerisinde, yeşillik vardı. Yığın halinde görüş

sınırlarının ötesine uzayan kocaman ağaçların karman çorman kütlesi kolayca ayırt ediliyordu. Bu yeşillik granit kenar taşlarının sert hatlarıyla hüzünlenmiş gözlere hoş geliyordu.

Nihayet, en arka planda, platonun üzerinde, kuzeybatı yönünde ve en az yedi mil mesafede, güneş ışınlarının vurduğu beyaz bir doruk parlıyordu. Bu, uzak bir tepeyi süsleyen, kardan bir şapkaydı.

Bu toprağın bir adaya mı yoksa kıtaya mı ait olduğu hususunda karar vermek mümkün değildi. Ama solda yığılmış o sarsak kayaları gören bir yerbilimci onlara volkanik bir köken atfetmekte tereddüt etmezdi, zira plütonik bir faaliyetin ürünü oldukları tartışma götürmezdi.

Gédéon Spilett, Pencroff ve Harbert belki üzerinde uzun yıllar yaşayacakları, hatta gemilerin rotasında bulunmuyorsa ölecekleri bu toprak parçasını dikkatle inceliyorlardı.

"Evet!" diye sordu Harbert. "Ne diyorsun, Pencroff?"

"Şey, diye cevap verdi denizci, her şeyde olduğu gibi, bunun da iyi ve kötü yanları var. Göreceğiz. Ama işte, çekilen deniz hissediliyor. Üç saat içinde karşıya geçmeyi deneriz ve oraya varınca, dertten kurtulup, Bay Smith'i bulmaya çalışırız!"

Pencroff öngörülerinde yanılmamıştı. Üç saat sonra, sular alçalınca, kanalın yatağını oluşturan kumların büyük bölümü açığa çıkmıştı. Adacık ve kıyı arasında, şüphesiz aşmanın kolay olacağı, dar bir geçitten başka bir şey kalmamıştı.

Saat ona doğru, Gédéon Spilett ve iki yoldaşı, elbiselerini çıkarıp, başlarının üstüne koyarak, derinliği beş ayağı geçmeyen suyoluna girdiler. Su kendisine fazla derin gelen Harbert balık gibi yüzüyordu ve işin içinden çok iyi çıktı. Üçü birden zorlanmaksızın karşı kıyıya vardılar. Güneşte çabucak kuruyup, suyla temas etmekten korudukları elbiselerini tekrar giydiler ve durum değerlendirmesi yaptılar.

IV
LİTHODOMLAR – IRMAK AĞZI – "BACALAR" – ARAŞTIRMALARIN DEVAMI – YEŞİL AĞAÇLAR ORMANI – YAKACAK STOKU – CEZİRİ BEKLEMEK – KIYININ TEPESİNDEN – ORMAN HAYATI – SAHİLE DÖNÜŞ

Muhabir öncelikle denizciye kendisini orada beklemesini söyledi ve hiç vakit kaybetmeden, zenci Nab'ın birkaç saat evvel izlemiş olduğu istikamette, sahil boyunca ilerledi. Mühendisten haber almak için öyle sabırsızlanıyordu ki, hızla, kıyıdaki köşelerden birinin ardında gözden kayboldu.

Harbert ona eşlik etmek istemişti.

"Sen kal, oğlum, demişti gemici. Bir kamp kurmamız ve atıştıracak, kabuklu yumuşakçalardan daha sağlam bir şeyler bulmanın mümkün olup olmadığına bakmamız lazım. Geri döndüklerinde, dostlarımızın güç toplamaya ihtiyaçları olacaktır. Herkes kendi işini yapsın."

"Ben hazırım, Pencroff," diye yanıtladı Harbert.

"İyi!" diye devam etti denizci. "Münasip. Sistemli davranalım. Yorgunuz, üşüdük ve acıktık. Yani barınak, ateş ve besin bulmak söz konusu. Ormanda odun, yuvalarda yumurta var: Geriye bir ev bulmak kalıyor."

"Pekâlâ, diye cevap verdi Harbert, şu kayalıklarda bir mağara arayacağım ve elbet sonunda, başımızı sokabileceğimiz bir delik keşfedeceğim!"

"Tamamdır, diye yanıtladı Pencroff. Hadi, yola koyulalım, evlat."

Ve ikisi birlikte, muazzam duvarın dibinde uzanan, çekilen suların büyük ölçüde açığa çıkardığı kumsalda yürüdüler. Lakin kuzeye doğru çıkmak yerine, güneye indiler. Pencroff karaya ayak bastıkları yerin birkaç yüz adım altında kıyının, ona göre bir nehir ya da dere ağzı olması ge-

reken dar bir yarıkla bölündüğünü fark etmişti. Bir yandan, içilebilir bir akarsuyun civarına yerleşmek önem arz ederken öte yandan akıntının Cyrus Smith'i o yana sürüklemiş olması da imkânsız değildi.

Daha önce de belirtildiği üzere, sur üç yüz ayak yüksekliğe çıkıyordu, ama kaya bloğunun her yeri doluydu ve denizin ancak yaladığı alt kısmında, geçici bir mesken olarak kullanılabilecek en ufak bir çatlak bile bulunmuyordu. Bu, dalgaların hiç aşındıramadığı çok sert granitten müteşekkil, dimdik bir duvardı. Zirveye doğru, özellikle uzun, basık ve sivri gagalı perdeayaklılar familyasından muhtelif türlerin yer aldığı, koca bir su kuşu sürüsü uçuşuyordu – kuşkusuz ilk kez yalnızlıklarını bozan insanların varlığından fazla ürkmeyen, gayet yaygaracı kuşlar. Pencroff, o perdeayaklıların arasında, bazen yırtıcı martı diye anılan, iri cins birçok korsan martı ve granitin girintilerinde yuvalanan ufak ve obur martılar tespit etti. Karınca gibi kaynaşan bu kuşların ortasına sıkılacak bir tüfek, birçoğunu vururdu, fakat ateş etmek için tüfek gerekiyordu ve ne Pencroff ne de Harbert'ın tüfeği vardı. Zaten bu martılar pek yenilebilir olmadıkları gibi, yumurtalarının tadı bile iğrençti.

Bu arada biraz daha sola ilerlemiş Harbert, çok geçmeden yükselen denizin altında kalacak, yosunlarla kaplı birkaç kayalığı işaret etti. Kayaların üzerindeki kaygan suyosunlarının arası, aç insanların hor göremeyecekleri, çift çenetli kabuklularla dolup taşıyordu. Harbert'ın seslendiği Pencroff hemen koşup geldi.

"Hey! Midye bunlar!" diye haykırdı denizci. "İşte, eksikliğini çektiğimiz yumurtaların yerini bunlar alacak!"

"Onlar midye değil," diye karşılık verdi, kayalara yapışmış yumuşakçaları dikkatle inceleyen genç Harbert. "Lithodom bunlar."

"Yeniliyor mu peki?" diye sordu Pencroff.

"Afiyetle."

"Lithodom yiyelim öyleyse."

Gemici Harbert'a güvenebilirdi. Delikanlı doğa bilimlerinde ziyadesiyle kuvvetliydi ve bu bilime her daim gerçek bir tutku duymuştu. Babası, bu zeki ve çalışkan çocuğa

sevgi besleyen Boston'ın en iyi hocalarından ders aldırarak, onu bu yolda teşvik etmişti. O yüzden doğa bilimci içgüdülerini bilahare birçok defa kullanacaktı ve başlangıç itibarıyla yanılmamıştı.

Lithodomlar boyu eninden fazla, birbirine salkım halinde bağlı ve kayalara sıkıca yapışık kabuklulardı. En sert taşlarda oyuklar açan şu delici yumuşakça türüne aittiler. Kabukları, sıradan midyelerde gözlemlenmeyen, iki uçtan yuvarlaklaşma özelliğini haizdi.

Pencroff ve Harbert o sırada güneşten aralanan lithodomlardan bol miktarda tükettiler. İstiridye gibi yediler ve lezzetini epey biberli buldular ki bu, yanlarında karabiber ya da başka herhangi bir baharat olmadığına hayıflanmaktan onları kurtardı.

Açlıklarını geçici olarak bastırmış olsalar da, doğadan baharatlı yumuşakçaların emilmesini müteakip artan susuzlukları devam ediyordu. Yani tatlı su bulmak söz konusuydu ve o kadar engebeli bir bölgede eksikliğini çekmek mümkün değildi. Pencroff ve Harbert, cep ve mendillerini doldurdukları lithodomlardan bol bol stoklamaya özen gösterdikten sonra, yüksek yamacın eteğine geri döndüler.

İki yüz adım ilerde, Pencroff'un önsezisine göre içinden küçük bir ırmağın gür bir şekilde akmasının gereken yarığa ulaştılar. O mahalde set şiddetli bir plütonik faaliyetle ikiye ayrılmış gibiydi. Tabanında, dip tarafı oldukça keskin bir açı yapan, ufak bir koy oyulmuştu. Su akıntısı orada yüz ayak enindeydi ve her iki yandaki kıyılar yirmi ayağı geçmiyordu. Nehir iki granit duvar arasına neredeyse doğrudan gömülüyordu, bu iki duvar nehir ağzın üst kısmında alçalma eğilimi gösteriyordu. Sonra sert bir dönüş yaparak, yarım mil ötedeki korulukta gözden kayboluyordu.

"Burada, su! Orada, odun!" dedi Pencroff. "Tek eksiğimiz ev artık, Harbert!"

Nehrin suyu berraktı. Denizci, medcezirin o anında, yani deniz alçakken, henüz dalga yükselmeden, suyun tatlı olduğunu fark etti. Bu önemli nokta hallolduktan sonra, Harbert sığınak işlevi görebilecek bir oyuk aradı, ama boşuna. Surun her yanı düz, kaygan ve dikti.

Fakat akarsuyun tam ağzında, denizin çekilmesiyle ortaya çıkan kumların üzerinde, kayşatlar bir mağara olmasa bile granit yapılı bölgelerde sık rastlanan ve "baca" adı verilen muazzam kaya yığınları oluşturmuştu.

Pencroff ve Harbert kayalıkların oldukça derinlerine daldılar, bazıları sadece mucizevî bir dengeyle ayakta duran granitler, aralarındaki boşluklar sayesinde ışık eksik olmayan kumlu koridorlar oluşturuyorlardı. Lakin içeri ışıkla beraber rüzgâr – gerçek bir kuzey esintisi – ve rüzgârla birlikte

dışarının keskin soğuğu da giriyordu. Denizci o koridorların bazı yerlerini tıkayıp, bazı açıklıkları bir taş ve kum karışımıyla kapatarak, "bacaların" oturulabilir hale getirilebileceğini düşündü. Geometrik planları *et cetera** kısaltmasını temsil eden & işaretini andırıyordu. İşaretin güney ve batı rüzgârlarının içeri dolmasını sağlayan üst kıvrımı yalıtılsa, kuşkusuz alt kısmı kullanmak mümkün olurdu.

* Latince kısaltma, vesaire anlamında kullanılır –çn.

"İşte, yapmamız gereken iş, dedi Pencroff, Bay Smith'i tekrar görürsek, bu labirentten faydalanmayı bilecektir."

"Onu göreceğiz, Pencroff, diye bağırdı Harbert. Ve geri geldiğinde, burada az çok kalınabilir bir barınak bulması lazım. Soldaki koridora bir ocak kurup, duman için bir delik bırakabilirsek, bu mümkün olacaktır."

"Bunu yapabiliriz, çocuğum, diye yanıtladı gemici. Ve bu bacalar – Pencroff o geçici konuta bu ismi uygun görmüştü – işimizi görecektir. Ama evvela gidip yakacak stoku yapalım. Odunların aralarından şeytanın borazan çaldığı açıklıkları tıkamakta yararlı olacağını sanıyorum!"

Harbert ve Pencroff bacalardan ayrılıp köşeyi dönerek, nehrin sol yakasından yukarı çıkmaya başladılar. Akıntı epey hızlıydı ve birkaç kuru odun sürüklüyordu. Kabaran deniz – daha şimdiden kendini hissettiriyordu – onu bir hayli uzun bir mesafeye kuvvetle geri püskürtmeliydi. Denizci bu medcezirin ağır nesnelerin naklinde kullanılabileceğini düşündü.

Denizci ve delikanlı, on beş dakika yürüdükten sonra, ırmağın sola doğru ani bir dönüş yaptığı dirseğe vardılar. Akarsu o noktadan itibaren, muhteşem ağaçların bulunduğu bir ormanın arasından devam ediyordu. İlerlemiş mevsime rağmen ağaçlar yeşilliklerini muhafaza etmişti, zira kuzey iklimlerinden tropikal bölgelere kadar yerkürenin her mıntıkasına yayılmış kozalaklılar familyasına mensuptular. Genç doğa bilimci bilhassa Himalaya bölgesinde çok sayıda bulunan ve hoş bir koku yayan Himalaya sedirlerini tanıdı. O güzel ağaçlar arasında, ışık geçirmeyen güneşliği geniş bir şekilde açılan çamlıklar mevcuttu. Pencroff yüksek otların ortasında ayaklarının, havai fişek gibi çıtırdayan kuru dalları ezdiğini hissetti.

"Pekâlâ, evlat, dedi Harbert'a, bu ağaçların adını bilmesem de, en azından "yakacak odun" kategorisine girdiğini biliyorum ve şu an için işimize yarayacak tek şey bu!"

"Stokumuzu yapalım!" diye cevap verdi, derhal işe koyulan Harbert.

Hasat kolay oldu. Ağaçların dallarını kırmak bile gerekmedi, çünkü ayaklarının dibinde bol miktarda kuru dal yatıyordu. Ama yakacak sıkıntısı çekilmese de, nakli-

ye vasıtaları için aynı şey söylenemezdi. Odunlar çok kuru olduğundan, çabucak yanmaları gerekiyordu. O yüzden bacalara fazla miktarda götürmek lazımdı ve iki adamın taşıyacağı yük kâfi gelmezdi. Harbert buna dikkat çekti.

"İyi de, bu odunları taşımanın bir yolu olmalı, çocuğum, diye yanıtladı gemici. Her zaman her şeyi yapmanın yolu vardır! Bir yük arabası veya teknemiz olsa, işimiz çok kolaylaşırdı."

"Nehrimiz var ya!" dedi Harbert.

"Doğru, diye yanıtladı Pencroff. Irmak bizim için kendi kendine ilerleyen bir yol olur. Nehirde kütük taşımacılığı boşuna icat edilmedi."

"Ancak, diye belirtti Harbert, deniz yükseldiği için şu an yol bizimkinin aksi istikametinde ilerliyor!"

"Alçalmasını bekleyeceğiz, diye cevap verdi denizci. Yakacağımızı bacalara o taşıyacak. Salımızı hazırlayalım."

Denizci, peşinde Harbert'la, nehrin orman sınırında yaptığı köşeye yöneldi. Her ikisi de güçleri oranında ağır çalı çırpı demetleri taşıyorlardı. Kıyıda, muhtemelen hiç ayak basılmamış yüksek otların arasında da bol miktarda kuru dal bulunuyordu. Pencroff hemen salını yapmaya koyuldu.

Gemici ve delikanlı, kuru sarmaşıklarla bağladıkları oldukça iri odunları, kıyıdaki bir çıkıntının yarattığı, akıntıyı bozan bir nevi girdaba bıraktılar. Böylece bir tür sal oluştu ve üzerine bütün topladıkları, yani en az yirmi kişilik yük peyderpey yığıldı. İş bir saatte bitti ve kıyıya bağlı salın, gelgitin ters dönmesini beklemesi gerekti.

Bu arada oyalanacakları birkaç saat vardı ve Pencroff'la Harbert, bölgeyi daha geniş çapta izlemek maksadıyla, yukarıdaki platoya çıkmaya karar verdiler.

Nehrin oluşturduğu köşenin tam iyi yüz adım gerisinde, yıkılmış kayalarla son bulan sur, hafif bir eğimle alçalarak, ormanın sınırında gözden kayboluyordu. Doğal bir merdiven gibiydi. Harbert ve denizci tırmanışlarına başladılar. Baldırlarının kuvveti sayesinde, kısa sürede zirveye ulaştılar ve gidip ırmağın ağzında meydana getirdiği köşeye yerleştiler.

Oraya vardıklarında ilk bakışlarını korkunç şartlarda aştıkları okyanusa çevirdiler! Kıyının, facianın vuku bulduğu

bütün kuzey kısmını heyecanla gözlemlediler. Cyrus Smith orada kaybolmuştu. Gözleriyle, suda bir insanın tutunabileceği bir balon kalıntısının yüzüp yüzmediğini araştırdılar. Hiçbir şey yoktu! Deniz uçsuz bucaksız bir su çölünden başka bir şey değildi. Kıyı da ıssızdı. Görünürde ne muhabir vardı, ne de Nab. Ancak o esnada ikisinin de fark edilmeyecekleri bir mesafede bulunmaları mümkündü.

"İçimden bir ses, diye bağırdı Harbert, Bay Cyrus denli canlı bir adamın sıradan biri gibi boğulmuş olamayacağını söylüyor. Kıyıda bir noktaya ulaşmış olmalı. Öyle değil mi, Pencroff?"

Denizci mahzun bir edayla başını salladı. O, Cyrus Smith'i bir daha görebileceğini pek ummuyordu, ama Harbert'ın ümidini kırmak istemediğinden:

"Kuşkusuz, kuşkusuz öyle, dedi, mühendisimiz başka herkesin pes edeceği zaman işin içinden çıkmayı başaracak bir adam!..."

Bu arada kıyıyı büyük bir dikkatle gözlüyordu. Gözlerinin önünde, halicin sağ tarafında kör kaya dizileriyle sınırlanmış kumsal uzanıyordu. Hâlâ su yüzündeki bu kayalar, çatlayan dalgalar arasında yatan amfibi birliklerini andırıyordu. Kaya şeridinin ötesinde deniz güneş ışınları altında parlıyordu. Güneyde sivri bir burun ufku kapatıyordu. Karanın o istikamette mi uzandığını, yoksa gayet uzun bir tür yarımada meydana getirecek şekilde güneybatı ve güneydoğuya mı yöneldiğini anlamak imkânsızdı. Koyun kuzey ucunda sahil şeridi, daha yuvarlak bir hat izleyerek, uzun bir mesafe kat ediyordu. Denizin çekilmesiyle geniş kum yığınları açığa çıkan kıyı alçak, düz ve yalıyarsızdı.

Pencroff ve Harbert batıya döndüler. Gözleri öncelikle altı yedi mil mesafede yükselen doruğu karlı tepeye takıldı. İlk rampalarından sahilin iki mil yakınına kadar, yaprak dökmeyen ağaçların varlığına borçlu olunan büyük ve yeşil tabakalarla renklenmiş, geniş ağaçlıklar yayılıyordu. Sonra, ormanın sınırından aynı kıyıya kadar, gelişigüzel dağılmış ağaç kümeleriyle kaplı geniş ve yeşil bir plato göze çarpıyordu. Solda, bulutlar arasındaki birkaç açıklıktan, ara sıra küçük nehrin sularının ışıldadığı görülüyordu.

Oldukça dolambaçlı akıntısı onu kaynağının bulunması gereken tepelere doğru götürüyor gibiydi. Denizcinin salını bıraktığı noktada, iki yüksek granit sur arasından akmaya başlıyordu. Fakat sol yakasındaki duvarlar muntazam ve sarpken, sağ yakada tam tersine yavaş yavaş alçalıyor, burnun ucuna kadar yekpare bloklar tek tük kayalara, kayalar taşlara, taşlar yassı çakıllara dönüşüyordu.

"Bir adada mıyız?" diye mırıldandı gemici.

"Her halükârda epey geniş bir yere benziyor!" diye cevap verdi delikanlı.

"Ne kadar geniş olursa olsun, ada adadır!" dedi Pencroff.

Ama bu önemli mesele henüz karara bağlamazdı. Çözümü başka bir zamana ertelemek lazımdı. Toprağa gelince, ister ada ister kıta olsun, bereketli, hoş görünüşlü ve ürün açısından çeşitli görünüyordu.

"Şansımız var, diye belirtti Pencroff. Yaşadığımız felaketten sonra, Tanrı'ya şükretmeliyiz."

"Evet, şükürler olsun!" diye karşılık verdi, inançlı yüreği her şeyin Yaratıcısına minnetle dolu Harbert.

Pencroff ve Harbert, kaderlerinin onları sürüklediği bu diyarı uzun uzun incelediler, ancak o kadar üstünkörü bir tetkikten sonra, geleceğin kendilerine neler ayırdığını kestirmek zordu.

Ardından, granit platonun, gayet tuhaf şekiller arz eden değişken kayalardan müteşekkil uzun bir şeritle çizilmiş güney zirvesini takip ederek, geri döndüler. Orada, taş deliklerinde yuvalanmış birkaç yüz kuş yaşıyordu. Kayalara sıçrayan Harbert koca bir sürünün uçup gitmesine sebep oldu.

"Hey!" diye haykırdı. "Martı değil bunlar!"

"Ne peki?" diye sordu Pencroff. "Bence güvercin, bu kuşlar!"

"Doğru, ama yabani güvercin yahut kayalık güvercinleri, diye yanıtladı Harbert. Onları kanatlarındaki çifte siyah banttan, beyaz kuyruksokumlarından, soluk mavi tüylerinden tanıyorum. Kayalık güvercini lezzetli olduğuna göre, yumurtaları da mükemmeldir herhalde. Yuvalarında biraz bırakmış olsalar bari!..."

“Omlet yapılabilecek şekildeyse onlara yumurtadan çıkacak vakit bırakmayalım!” diye cevap verdi Pencroff, neşeyle.

“İyi de omletini nerede yapacaksın? “diye sordu Harbert. “Şapkanda mı?”

“Yok!” diye karşılık verdi denizci. “O kadar sihirbaz değilim. Rafadan yumurtayla yetineceğiz, evlat, en katılarını yapmayı üstleniyorum!”

Pencroff ve delikanlı granitin girinti çıkıntılarını dikkatle incelediler ve sahiden bazı oyuklarda yumurta buldular! Birkaç düzine toplayıp, gemicinin mendiline sardılar ve denizin yükselme zamanı yaklaştığında, akarsuya geri inmeye başladılar.

Nehrin dirseğine vardıklarında, saat öğlenin biriydi. Akıntı şimdiden ters dönüyordu. Salı ırmağın ağzına götürmek için medcezirden istifade etmek gerekiyordu. Pencroff onu akıntıda rasgele sürüklenmeye bırakmak niyetinde olmadığı gibi, yönetmek için üstüne binmeyi de düşünmüyordu. Ama halat ve ipler söz konusu olduğunda, bir denizci asla sıkıntı çekmez. Pencroff kuru sarmaşıklar vasıtasıyla, çabucak, birçok kulaç uzunluğunda bir halat ördü. O bitkisel halat salın arkasına bağlandı ve denizci onu eliyle kavradı. Bu sırada Harbert da salı uzun bir sırıkla iterek, akıntıda tutuyordu.

İşlem istendiği gibi başarıya ulaştı. Denizcinin kıyıdan yürüyerek yönlendirdiği muazzam odun yükü suyun akışını izledi. Kıyı çok dikti, salın karaya oturmasından korkmaya lüzum yoktu ve iki saate kalmadan, sal nehrin bacalara birkaç adım uzakta bulunan ağzına varıyordu.

V
BACALARIN TANZİMİ – ÖNEMLİ ATEŞ MESELESİ – KİBRİT KUTUSU – KUMSALDA ARAŞTIRMA – MUHABİR VE NAB'IN DÖNÜŞÜ – TEK BİR KİBRİT! – ÇITIRDAYAN OCAK – İLK AKŞAM YEMEĞİ – KARADA İLK GECE

Salın yükü boşaltılır boşaltılmaz Pencroff'un ilk işi, hava akımına maruz kalanları tıkayarak bacaları oturulabilir hale getirmek oldu. Kum, taş, iç içe geçmiş dallar ve ıslak toprak, & şeklindeki güney rüzgârlarına açık galerilerini sımsıkı tıkayarak, üst kıvrımı yalıttı. Dumanı dışarı vermek ve ocağın çekmesini sağlamak amacıyla, yan kısma açılan tek bir dar ve dolambaçlı sıçan yolu bırakıldı. Böylece bacalar, vahşi bir hayvanın zor yetineceği o karanlık inlere bu ad verilebilirse, üç dört odaya bölünmüştü. Ama neticede kuruydular ve en azından merkezi işgal eden odaların en önemlisinde ayakta durulabiliyordu. Zemin ince bir kumla kaplıydı ve sonuç itibarıyla, daha iyisi bulunana kadar, orayla idare edilebilirdi.

Harbert ve Pencroff çalışırken bir yandan da sohbet ediyorlardı.

"Belki de, diyordu Harbert, yoldaşlarımız bizimkinden daha iyi bir tesis bulmuşlardır."

"Mümkündür, diye cevap veriyordu denizci, ama tereddüde düşüp, çekimser olma! İnsanın yayında fazladan bir kiriş bulunması, hiç olmamasından iyidir!"

"Ah!" diyordu Harbert. "Bay Smith'i bulup getirseler, tek yapmamız gereken Tanrı'ya şükretmek olur!"

"Evet!" diye mırıldanıyordu Pencroff. "Tam bir adamdı o, gerçek bir adam!"

"Adamdı, öyle mi?..." dedi Harbert. "Onu bir daha görmekten umudunu kestin mi?"

"Tanrı korusun!" diye yanıtladı gemici.

Yerleşme işi süratle icra edildi ve Pencroff memnuniyetini belirtti.

"Şimdi, dedi, dostlarımız geri gelebilirler. Yeterli bir sığınak bulacaklardır."

Geriye ocağı kurmak ve yemeği hazırlamak kalıyordu. Aslında bu basit ve kolay bir işti. Soldaki ilk koridorun dip tarafına, bu işe tahsis edilen daracık sıçan yolunun ağzına geniş ve yassı taşlar yerleştirildi. Kuşkusuz, dumanın ısıyı dışarı taşımaması, içerde uygun bir sıcaklığın muhafaza edilmesine kâfi olacaktı. Odun stoku odalardan birine istiflendikten sonra, denizci ocak taşlarının üzerine, çalı çırpıyla karışık birkaç kütük attı.

Gemici bu işle meşgulken, Harbert ona kibriti olup olmadığını sordu.

"Elbette, diye karşılık verdi Pencroff. Ve iyi ki var, zira kibrit veya kav olmadan çok sıkıntı çekerdik!"

"Vahşiler gibi iki parça kuru odunu birbirine sürterek ateş yakamaz mıyız?" diye cevap verdi Harbert.

"Deneyin de görün, çocuğum! Bakalım kollarınızı koparmaktan başka bir işe yarayacak mı?"

"Oysa bu gayet basit ve Pasifik adalarında çok kullanılan bir yöntem."

"Olabilir, diye yanıtladı Pencroff, fakat eminim vahşiler nasıl yapmaları gerektiğini biliyor ya da özel bir odun kullanıyorlardır, çünkü ben daha önce birçok kez o şekilde ateş yakmak istedim ve asla başaramadım! Kibriti yeğlediğimi itiraf etmeliyim! Kibritlerim nerede acaba?"

Sıkı bir tütün tiryakisi olan Pencroff yanından hiç ayırmadığı kutuyu ceketinde aradı. Pantolon ceplerini arayıp taradı, ama derin bir şaşkınlıkla, bahis konusu kutuyu bulamadı.

"İşte bu enayilik, hem de enayiliğin daniskası!" dedi Harbert'a bakarak. "Kutu cebimden düşmüş olmalı, kaybettim onu! Ya siz, Harbert, çakmağınız veya ateş yakmaya yarayabilecek her hangi bir şey yok mu?"

"Yok, Pencroff!"

Denizci, alnını kuvvetle kaşıyarak, peşinde delikanlıyla dışarı çıktı. İkisi birlikte kumları, kayaları, nehir kenarını

büyük bir özenle araştırdılar, ama nafile. Kutu bakırdan yapılmıştı ve gözlerinden kaçamazdı.

"Pencroff, diye sordu Harbert, o kutuyu sepetten aşağı atmış olmayasın?"

"Bundan bilhassa sakındım, diye cevapladı gemici. Lakin yaşadığımız sarsıntı sırasında, o denli küçük bir nesne kaybolmuş olabilir. Pipom da yok ortada! Lanet olası kutu! Nerede olabilir ki?"

"Deniz çekiliyor, dedi Harbert, karaya çıktığımız yere koşalım."

Dalgaların sular yüksekken çakılların arasına yuvarlamış olması gereken kutuyu bulmak pek muhtemel değildi, ancak böyle bir durumu hesaba katmakta fayda vardı. Harbert ve Pencroff hızla, bir gün evvel karaya ayak bastıkları, bacalara yaklaşık iki yüz adım mesafedeki noktaya yöneldiler.

Orada, yassı çakıllar arasında, kayaların oyuğunda, araştırmalar titizlikle yürütüldü. Sonuç sıfırdı. Kutu o mahalde düşmüşse, dalgalar tarafından sürüklenmiş olmalıydı. Deniz çekildikçe, gemici kayalardaki tüm aralıkları yokluyor, ama hiçbir şey bulamıyordu. O koşullarda bu ciddi ve hâlihazırda telafisi imkânsız bir kayıptı.

Pencroff derin hüsranını saklamadı. Alnı fena halde kırışmıştı. Tek kelime etmiyordu. Harbert büyük ihtimalle deniz suyundan ıslanan kibritlerin zaten işe yaramayacağını belirterek onu teselli etmek istedi.

"Hayır, evladım, diye cevap verdi denizci. Sımsıkı kapanan, bakır bir kutudaydılar! Şimdi ne yapacağız, peki?"

"Elbette ateş yakmanın bir yolunu bulacağız, dedi Harbert. Bay Smith ya da Bay Spilett de illa bizim gibi kibrit sıkıntısı çekecek değiller ya!"

"Evet, diye yanıtladı Pencroff, ama bu arada ateşten yoksunuz ve yoldaşlarımız döndüklerinde berbat bir yemek bulacaklar!"

"Ama kav veya kibritleri olmaması mümkün değil!" dedi Harbert öfkeyle.

"Bundan şüpheliyim, diye karşılık verdi denizci başını sallayarak. Bir kere Nab ve Bay Smith sigara içmiyorlar ve

korkarım Bay Spilett kibrit kutusundan ziyade defterini koruyacaktır!"

Harbert cevap vermedi. Kutunun kaybının üzücü bir hadise olduğu muhakkaktı. Ancak delikanlı şu ya da bu şekilde ateş yakacaklarından emindi. Daha tecrübeli olan ve kolay kolay canını sıkmayan Pencroff öyle düşünmüyordu. Her halükârda Nab ve gazetecinin dönüşünü beklemekten başka yapacak bir şey yoktu. Lakin onlara pişirmek istediği katı yumurtalı yemekten vazgeçmek lazımdı ve çiğ et perhizi ne kendi ne de arkadaşları için hoş bir fikir gibi gelmiyordu.

Gemici ve Harbert, bacalara dönmeden evvel, kati surette ateşsiz kalmaları ihtimaline karşı, yeniden lithodom topladılar ve konutlarına doğru sessizce yola koyuldular.

Pencroff, gözlerini yere dikmiş, hâlâ bulamadığı kutusunu arıyordu. Nehrin ağzından salın bağlı bulunduğu köşeye kadar sol yakasını kat etti. Üstteki platoya dönüp, dört bir yanını tarayarak, ormanın sınırındaki yüksek otların içini araştırdı – beyhude yere.

Harbert'la bacalara döndüklerinde, saat akşamın beşiydi. Koridorların en karanlık köşelerine kadar didik didik arandığını ve neticede vazgeçmeleri gerektiğini belirtmeye lüzum yok.

Saat altıya doğru, güneş batıdaki yüksek toprakların ardında kaybolurken kumsalda gidip gelen Harbert, Nab ve Gédéon Spilett'in dönüşünü haber verdi.

Yanlarında kimse yoktu!... Delikanlı tarifi imkânsız bir iç sıkıntısı hissetti. Denizci sezgilerinde yanılmamıştı. Mühendis Cyrus Smith bulunamamıştı!

Gelen muhabir tek kelime etmeksizin bir kayaya oturdu. Açlıktan ölen, yorgunluktan bitkin düşmüş gazetecinin konuşmaya mecali yoktu!

Nab'a gelince, kızarmış gözleri ne kadar ağladığını kanıtlıyor ve tutamadığı yeni gözyaşları bütün umudunu yitirdiğini açıkça belli ediyordu!

Muhabir, Cyrus Smith'i bulmak için yürütülen araştırmaları anlattı. Nab'la birlikte sekiz millik bir alanı, yani balonun mühendisle köpeği Top'un kaybolduğu, sondan bir önceki düşüşünün gerçekleştiği noktanın çok ötesine

kadar kıyıyı kat etmişlerdi. Kumsal ıssızdı. Ne bir emare vardı, ne de herhangi bir belirti. Sahilin bütün o kısmında yeni ters dönmüş bir çakıl taşı, kumda bir ipucu, insana ait bir ayak izi mevcut değildi. Kıyının o parçasına kimsenin gelip gitmediği aşikârdı. Deniz de sahil kadar ıssızdı ve kıyıdan birkaç yüz ayak açıklık mühendise mezar olmuştu.

O sırada Nab ayağa kalktı ve içinde umutlu duygularının ne kadar direndiğini gösteren bir sesle:

"Hayır!" diye haykırdı. "Hayır! O ölmedi! Hayır! Ölmüş olamaz! O! Hadi, canım! Benim ya da başka herhangi birinin başına gelebilir! Ama onun asla! Her durumda kefeni yırtacak bir adamdır!..."

Sonra takati tükendi:

"Ah! Dayanamıyorum artık!" diye mırıldandı.

Harbert yanına koştu.

"Nab, dedi delikanlı, onu bulacağız! Tanrı onu bize geri verecektir! Ama bu arada, acıkmış olmalısınız! Yiyin biraz, lütfen yiyin!"

Bunları söylerken zavallı zenciye birkaç avuç kabuklu uzatıyordu, zayıf ve yetersiz bir besin!

Nab saatlerdir yemek yememişti, ama reddetti. Efendisinden mahrum vaziyette yaşayamıyor, yaşamak istemiyordu!

Gédéon Spilett'se yumuşakçalarını yalamadan yuttu. Sonra bir kayanın dibinde kuma yattı. Bitkin ama sakindi.

O zaman Harbert yanına gidip, elini tuttu:

"Bayım, dedi, buradan daha rahat edeceğiniz bir barınak keşfettik. Gece oluyor. Gelip dinlenin. Gerisine yarın bakarız..."

Muhabir ayağa kalktı ve delikanlının kılavuzluğunda bacalara yöneldi.

O sırada Pencroff ona yaklaşıp, en doğal ses tonuyla, şans eseri üzerinde kibrit olup olmadığını sordu.

Gazeteci durup ceplerini yokladı, fakat hiçbir şey bulamadı.

"Vardı, ama her şeyi atmış olmalıyım..." dedi.

Bunun üzerine denizci Nab'ı çağırdı, aynı soruyu sordu ve aynı cevabı aldı.

"Lanet olsun!" diye bağırdı kendini tutamayan gemici.

Bunu işiten muhabir Pencroff'a döndü:

"Hiç mi kibrit yok?"

"Tek bir tane bile... Dolayısıyla ateş de yok!"

"Ah!" diye haykırdı Nab. "Efendim burada olsaydı, size ateş yakmayı bilirdi!"

Dört kazazede kımıldamadan durup, kaygıyla birbirlerine baktılar. Sessizliği ilk bozan Harbert oldu:

"Bay Spilett, dedi, siz tütün içiyorsunuz, üzerinizde her zaman kibrit olur! Belki de iyi aramadınız. Bir daha bakın! Tek bir çöp bize yeter!"

Gazeteci pantolon, yelek ve palto ceplerini tekrar aradı ve en nihayet, Pencroff'un büyük sevinci eşliğinde, yeleğinin astarına sıkışmış minik bir odun parçası hissederek, derin bir şaşkınlığa gömüldü. Parmakları kumaşın üstünden o küçük tahta parçasını yakalamıştı, ama çekip çıkaramıyordu. Bunun bir kibrit olması lazımdı ve sadece tek bir tane bulunduğu için, fosforuna zarar vermemek icap ediyordu.

"Benim yapmama müsaade eder misiniz?" dedi delikanlı.

Ve minik tahta parçasını, bu zavallı insanlar için büyük önem taşıyan o bayağı ve kıymetli çöpü kırmadan, ustalıkla çekip çıkarmayı başardı! Kibrit hiç zarar görmemişti.

"Bir kibrit!" diye haykırdı Pencroff. "Ah! Sanki koca bir gemi dolusu bulduk!"

Kibriti aldı ve yoldaşları refakatinde bacalara geri döndü.

Meskûn diyarlarda kayıtsızca israf edilen ve hiç değeri olmayan bu odun parçasının orada son derece ihtiyatlı kullanılması gerekiyordu. Denizci kibritin kuruluğundan emin oldu.

"Kâğıt lazım," dedi sonra.

"İşte," diye cevap verdi Gédéon Spilett, kısa bir tereddüdü müteakip defterinden bir sayfa yırtarak.

Pencroff muhabirin uzattığı kâğıt parçasını alıp, ocağın karşısına çömeldi. Çalı çırpının altına birkaç avuç ot, kuru yaprak ve yosun, hava akımının rahatça dolaşarak odunları çabucak tutuşturabileceği şekilde yerleştirildi.

Pencroff kâğıt parçasını pipo meraklılarının rüzgârlı havalarda yaptıkları gibi külah biçiminde kıvırdıktan sonra yosunların arasına soktu. Ardından, yerden hafif pürtüklü bir yassı çakıl alıp, özenle kuruladı ve kalbi küt küt çarparak, nefesini tutup, kibriti usulca sürttü.

İlk sürtünme bir etki yaratmadı. Fosfora zarar vermekten korkan Pencroff yeterince kuvvetli bastırmamıştı.

"Yok, yapamayacağım, dedi, elim titriyor... Kibrit heba olacak... Yapamam... İstemiyorum!..."

Ve doğrulup, Harbert'a yerini almasını söyledi.

Delikanlının hayatı boyunca hiç bu kadar duygulanmadığı kesindi. Kalbi yerinden fırlayacakmış gibi atıyordu. Tanrıların ateşini çalmaya giden Prometheus bile daha çok heyecanlanmış olamazdı! Fakat tereddüt etmedi ve kibriti hızla çakıl taşına sürttü. Küçük bir çıtırtı işitildi ve hafif, mavimsi bir alev, keskin bir duman çıkararak parladı. Harbert kibriti alevi besleyecek şekilde, yavaşça döndürdükten sonra, kâğıt külahın içine soktu. Kâğıt birkaç saniyede tutuştu ve yosunlar hemen yandı.

Birkaç saniye sonra kuru odunlar çıtırdıyor ve karanlığın ortasında, denizcinin güçlü soluğunun canlandırdığı şen bir alev büyüyordu.

"Nihayet, diye bağırdı ayağa kalkan Pencroff, hayatımda hiç bu kadar heyecanlanmamıştım!"

Ateşin yassı taşlardan müteşekkil ocakta iyi yandığı muhakkaktı. Duman dar kanaldan kolayca gidiyor, baca iyi çekiyordu. İçeri hoş bir sıcaklığın yayılması gecikmedi.

Ancak ateşin sönmemesine ve külün altında daima biraz kor kalmasına dikkat etmek lazımdı. Odun sıkıntısı çekilmediğine ve gerektiğinde stok her zaman yenilenebileceğine göre, bütün mesele dikkat ve özen göstermekten ibaretti.

Pencroff ocağı öncelikle bir tabak lithodomdan daha besleyici bir yemek hazırlamak için kullanmayı düşündü. Harbert iki düzine yumurta getirdi. Gazeteci, bir köşeye dayanmış, hiçbir şey söylemeden hazırlıkları seyrediyordu. Aklından üç düşünce geçiyordu. Cyrus hâlâ yaşıyor muydu? Yaşıyorsa, nerede olabilirdi? Denize düştüğünde sağ kaldıysa, varlığını belli etmenin yolunu bulamaması nasıl açıklanabilirdi? Nab'a gelince, o kumsalda kol geziyordu. Artık sadece ruhsuz bir bedendi.

Yumurta pişirmenin kırk çeşidini bilen Pencroff'un o an seçeneği yoktu. Onları sıcak küllerin içine gömüp, hafif ateşte katılaşmaya bırakmakla yetindi.

Pişme işlemi birkaç dakikada tamamlandı ve denizci muhabiri yemek payını almaya çağırdı. Kazazedelerin o bilinmeyen kıyılardaki ilk yemekleri bu oldu. Katı yumurtalar nefisti ve yumurta insanın beslenmesi için vazgeçilmez her unsuru içerdiğinden, kendilerini gayet iyi ve keyifli hissettiler.

Ah! Keşke bu yemekte içlerinden biri eksik olmasaydı! Richmond'dan kaçan beş tutsağın hepsi orada, kaya yığınları altında, canlı ve parlak ateşin karşısında, kuru kumun üzerinde olsalardı, belki de Tanrı'ya şükretmekten başka bir şey yapmazlardı! Fakat maalesef aralarındaki en marifetli ve bilge kişi, tartışmasız şefleri, Cyrus Smith eksikti! Ve naaşının bir mezarı bile yoktu!

25 Mart günü böyle geçti. Dışarıdan rüzgârın ıslık çaldığı ve tekdüze dalgaların kıyıya çarpıp kırıldığı duyuluyordu.

Dalgaların itip sürüklediği çakıl taşları sağır edici bir gürültüyle yuvarlanıyordu.

Gazeteci günlük olayları, bu yeni toprakların ilk kez görünüşünü, mühendisin ortadan kayboluşunu, kıyının keşfi ve kibrit hadisesini kısaca not ettikten sonra, karanlık bir koridorun dibine çekilmişti ve yorgunluğun yardımıyla, uykuda biraz dinlenmeyi başardı.

Çok geçmeden Harbert da uykuya daldı. Gemiciye gelince, geceyi, bir gözü açık vaziyette, yakacak esirgemediği ocağın başında geçirdi.

Kazazedelerden biri bacalarda istirahat etmedi. Bu teselli edilmesi imkânsız, umudunu yitirmiş kişi, dinlenmeye ikna etmek için yoldaşları ne söylerlerse söylesin bütün gece efendisine seslenerek kumsalda dolaşan Nab'dı!

VI
KAZAZEDELERİN ENVANTERİ – HİÇ – YANIK BEZ – ORMANDA BİR GEZİNTİ – YEŞİL AĞAÇLAR FLORASI – KAÇAK JAKAMAR – VAHŞİ HAYVAN İZLERİ – TROGONLAR – MEZGELDEKLER – TUHAF BİR OLTA BALIKÇILIĞI

Issız görünen bir kıyıya gökten düşen kazazedelerin sahip oldukları eşyaların envanteri çabucak çıkarıldı.

Felaket anında üzerlerinde bulunan giysiler hariç hiçbir şeyleri yoktu. Mamafih Gédéon Spilett'in kuşkusuz yanlışlıkla muhafaza ettiği defter ve saatten bahsetmek gerek. Lakin ne bir silah, ne alet, ne de bir çakı mevcuttu. Sepetin yolcuları balonu hafifletmek için her şeyi aşağı atmışlardı.

Daniel Defoe veya Wyss'in, Juan-Fernandez ya da Auckland Takımadaları'nda kaza geçiren Selkirk ve Raynal'ların hayali kahramanları asla bu kadar mutlak bir mahrumiyet yaşamamışlardı. Ya karaya oturan gemilerinden hububat, hayvan, alet ve mühimmat gibi bol miktarda kaynak çıkarıyorlar ya da kıyıya ilk yaşamsal ihtiyaçları karşılamalarını sağlayacak bir enkaz vuruyordu. Her şeyden önce, doğa karşısında böyle silahsız bulunmuyorlardı. Ama şimdi, herhangi bir alet edevat yoktu ve bu hiçlikle her şeyi başarmaları gerekiyordu!

Belki Mühendis Cyrus Smith yanlarında olsa, pratik bilgilerini ve yaratıcı zekâsını bu durumun hizmetine sunabilse, tüm ümitleri kaybolmayabilirdi! Maalesef artık Cyrus Smith'i tekrar görmeyi hesaba katmamaları lazımdı! Kazazedeler kendilerinden ve inancı samimi kişileri asla yüzüstü bırakmayan Tanrı'dan başka hiç kimseden bir şey beklememeliydiler.

Ama evvela, hangi kıtaya ait olduğunu, insanların yaşayıp yaşamadığını, sadece ıssız bir adanın sahili olup olma-

dığını öğrenmeye çalışmadan, kıyının o kısmına yerleşmeleri gerekiyordu.

Bu en kısa sürede çözülmesi icap eden, mühim bir meseleydi. Alınması gereken tedbirler bu çözümden çıkacaktı. Bununla beraber, Pencroff'un fikrince, keşfe çıkmadan önce birkaç gün beklemek münasip görünüyordu. Erzak hazırlamak ve sırf yumurta ve yumuşakçalardan oluşandan daha güçlendirici bir beslenme temin etmek lazımdı. Kafa dinleyecek sığınaktan yoksun vaziyette uzun yorgunluklara atılma riskiyle karşı karşıya kâşifler her şeyden önce güçlerini toplamalıydılar.

Bacalar geçici olarak yeterli bir barınak sunuyordu. Ateş yanıyordu ve korları muhafaza etmek kolaydı. Şimdilik, kayalıklar ve kumsalda kabuklu ve yumurta eksikliği çekilmiyordu. Yaylanın doruklarında yüzlercesi uçuşan güvercinlerden birkaçını sopa ya da taşla öldürmenin yolu da elbet bulunurdu. Komşu ormanın ağaçları yenilebilir meyveler veremez miydi? Neticede tatlı su hemen oradaydı. Bu durumda, birkaç gün bacalarda kalıp, sahilde yahut iç bölgelerde bir keşif gezisine hazırlanmaya karar verildi.

Bu plan bilhassa Nab'ın işine geliyordu. Sezgileri gibi düşüncelerinde de inatçı genç adamın, kıyının felakete sahne olan bu bölümünü terk etmekte hiç acelesi yoktu. Cyrus Smith'in yitimine inanmıyor, inanmak istemiyordu. Hayır, onun gibi bir adamın kıyıdan birkaç yüz adım açıkta dalgalar tarafından sürüklenerek boğulması, böyle adice ölmesi mümkün görünmüyordu! Dalgalar mühendisin bedenini sahile vurmadıkça, Nab efendisinin cesedini kendi gözleriyle görüp, elleriyle dokunmadıkça, öldüğüne inanmayacaktı! Ve bu düşünce inatçı yüreğine hiç olmadığınca kök saldı. Belki bir yanılsama yaşıyordu, yine de bu yanılsama saygıdeğer olduğu için denizci onu yıkmak istemedi! Ona göre artık hiç umut yoktu. Mühendis hakikaten dalgaların arasında ölmüştü, ancak Nab bunu tartışmaya müsait değildi. Sahibinin can verdiği yerden ayrılamayan bir köpek gibiydi ve acısı öyle derindi ki, muhtemelen o da yaşamını sürdüremeyecekti.

26 Mart sabahı, şafak söker sökmez, Nab kıyıdan kuzey istikametine ilerlemiş ve kuşkusuz denizin bahtsız Smith'in üstüne kapanmış olduğu yere dönmüştü.

O günün yemeği sadece güvercin yumurtası ve lithodomdan ibaretti. Harbert buharlaşmadan ötürü kaya oyuklarında çökelmiş tuz bulmuş ve bu mineral madde tam zamanında denk gelmişti.

Yemeğin sonunda Pencroff muhabire, Harbert'la birlikte avlanmayı deneyecekleri ormanda kendilerine eşlik etmek isteyip istemediğini sordu! Lakin iyice düşündükten sonra, ateşi canlı tutmak ve ufak bir ihtimal de olsa Nab ihtiyaç duyduğu takdirde yardımına koşmak amacıyla birinin orada kalması gerekli görüldü. Gazeteci kaldı.

"Hadi ava, Harbert, dedi denizci. Yolumuzun üstünde mühimmat bulur, tüfeğimizi ormandan keseriz."

Yola çıkacakları esnada Harbert, kav sıkıntısı çekildiğinden, onun yerine başka bir madde kullanmanın ihtiyatlı olabileceğini belirtti.

"Mesela ne?" diye sordu Pencroff.

"Yanık bez, diye cevap verdi delikanlı. İcabı halinde kav yerine kullanılabilir."

Gemici bu fikri gayet makul buldu. Yalnız bir parça mendili feda etme gerekliliği gibi bir mahzuru vardı. Yine de buna değerdi ve Pencroff'un büyük, kareli mendilinin bir parçası çok geçmeden yarı yanmış bir paçavra halini aldı. Bu kolay tutuşan madde merkez odada, her türlü rüzgâr ve rutubetten korunaklı, ufak bir kaya oyuğunun dibine yerleştirildi.

O sırada saat sabahın dokuzuydu. Hava tehdit ediyor, meltem güneydoğudan esiyordu. Harbert ve Pencroff kayanın ucundan kıvrılarak yükselen dumana bir bakış atıp, bacaların köşesini döndükten sonra, nehrin sol yakasından yukarı çıktılar.

Ormana ulaşan Pencroff ilk ağaçtan iki sağlam dal kırıp sopa haline getirirken, Harbert da bir kayada uçlarını yonttu. Ah! Bir bıçak için neler vermezdi! Ardından iki avcı, nehir kenarını takip ederek, yüksek otların içinde ilerlediler. Irmak, akıntısını güneybatıya çeviren dirsekten itiba-

ren, yavaş yavaş daralıyor ve çok dik kıyıları ağaçların çifte kemeriyle kaplı bir yatak oluşturuyordu. Pencroff, yolunu kaybetmemek için, onu hep başlangıç noktasına geri getirecek akıntıyı izlemeye karar verdi. Ancak kıyı birkaç engel arz ediyordu, şurada esnek dalları su seviyesine kadar eğilen ağaçlar, burada sopayla koparılması gereken sarmaşık ve dikenli çalılar... Harbert genç bir kedinin çevikliğiyle sık sık kırık kütüklerin arasında süzülerek, baltalıkta gözden kayboluyordu. Ama Pencroff hemen onu çağırıp, uzaklaşmamasını rica ediyordu.

Bu arada denizci mahallin yapı ve düzenini dikkatle inceliyordu. Batı yakasında zemin düzdü ve içeri doğru belli belirsiz yükseliyordu. Bazen nemlenerek, bataklık görüntüsü veriyordu. Yeraltı kırıklarından nehre boşalması gereken koca bir akıntı ağı hissediliyordu. Bazen de korulukta, zorlanmadan geçilen bir dere akıyordu. Karşı yaka daha engebeli görünüyor ve nehrin çatağını işgal ettiği vadi daha net belli oluyordu. Kat kat ağaçlarla kaplı tepe görüş alanını örten bir perde teşkil ediyordu. Sağ yakada yürüyüş zor oldu, zira yokuşlar birdenbire alçalıyor ve suya eğilmiş ağaçlar toprağa sadece köklerinin gücüyle tutunuyorlardı.

Ormanın da her türlü insan izinden daha önce kat ettikleri kıyı kadar yoksun olduğunu eklemeye lüzum yok. Pencroff oradan yeni geçmiş, türünü kestiremediği dört ayaklı hayvan izlerinden başka bir şey fark etmedi. Hiç kuşkusuz – ki Harbert da böyle düşünüyordu – bazı izler mutlaka dikkate alınması gereken müthiş yırtıcılar tarafından bırakılmıştı. Fakat hiçbir yerde, ağaç gövdesine saplanmış bir balta izi, sönmüş bir ateşin kalıntıları, ya da bir ayak izi göze çarpmıyordu. Belki de buna sevinmek lazımdı, zira Pasifik'in ortasındaki bu toprak parçasında insanın varlığı arzu edilmekten ziyade korkulacak bir şey olabilirdi.

Harbert ve Pencroff, yolun zorlukları büyük olduğundan, pek konuşmaksızın, çok yavaş ilerliyorlardı ve bir saatlik yürüyüşten sonra ancak bir mil aşmışlardı. O ana dek av verimli geçmemişti. Hâlbuki ağaç dallarında birkaç kuş öte öte uçuşuyordu, sanki insanlar onlarda içgüdüsel olarak haklı bir kaygı oluşturmuşlar gibi, gayet yabani görünüyor-

lardı. Harbert, ormanın bataklık kısmında, diğerleri arasında, anatomik açıdan yalıçapkınını andıran, sivri ve uzun gagalı bir kuşu işaret etti. Mamafih yalıçapkınından, metalik bir parıltıyı haiz, oldukça kaba tüyleriyle ayrılıyordu.

"Bu bir 'jakamar' olmalı," dedi Harbert, hayvana iyice yaklaşmayı deneyerek.

"Jakamarın tadına bakmak için iyi bir fırsat, diye yanıtladı denizci. Tabii kuşun ruhsal durumu kızartılmaya müsaitse!"

O sırada, delikanlının ustalıkla ve var gücüyle fırlattığı bir taş kuşun kanadının başlangıç noktasına isabet etti. Ama darbe yeterince sert değildi, zira jakamar tüm hızıyla kaçarak, bir anda yok oldu.

"Ne beceriksizim!" diye haykırdı Harbert.

"Hayır, çocuğum!" diye cevap verdi gemici. "Atış iyiydi, birçok kişi ıskalardı. Hadi! Canınızı sıkmayın! Başka bir gün yakalarız onu!"

Keşif gezisi devam etti. Avcılar ilerledikçe seyrelen ağaçlar muhteşem bir görüntü arz ediyor, fakat hiçbiri yenebilir meyveler vermiyordu. Pencroff şu, ev hayatında pek kullanışlı, kıymetli palmiyelerden birkaç tane bulmak için nafile uğraşıyordu. Palmiyelerin kuzey yarımkürede 40. paralelden güney yarımkürede sadece 35. paralele kadar var oldukları belirtilmişti. Lakin bu orman, Harbert'ın hemen tanımış olduğu sedirler, Amerika'nın kuzeybatı kıyısında yetişenlere benzer "douglas"lar ve yüz elli ayak boyunda harikulade köknarlar gibi kozalaklılardan oluşuyordu.

O esnada, kısa boylu, güzel tüylü, uzun ve parlak kuyruklu bir kuş sürüsü, dalların arasına dağılıp, toprağı ince bir tabakayla kaplayan cılız tüylerini etrafa saçtı. Harbert onlardan birkaçını yerden topladı ve dikkatle inceledikten sonra:

"Bunlar 'trogon'," dedi.

"Beçtavuğu ya da çalıhorozunu tercih ederdim, diye cevapladı Pencroff, ama neyse, tatları güzel midir bari?"

"Güzeldir, hatta etleri çok lezzetlidir, diye devam etti Harbert. Hem şayet yanılmıyorsam, yanlarına yaklaşmak ve sopayla öldürmek de kolaydır."

Otların arasına süzülen denizci ve delikanlı, alçak dalları minik kuşlarla dolu bir ağacın dibine vardılar. Trogonlar beslenmelerine yarayan böceklerin geçmesini bekliyorlardı. Tüylü ayaklarının destek işlevi gören orta boy filizleri kuvvetle sıktığı görülüyordu.

Avcılar doğrulup, tırpan gibi savurdukları sopalarıyla, uçmayı hiç düşünmeden aptalca ölmeyi bekleyen trogon sıralarını baştan sona biçtiler. Öbürleri kaçmaya karar verdiklerinde, yüz kadarı çoktan yere saçılmıştı.

"Âlâ, dedi Pencroff, işte tam da bizim gibi avcılara yakışır bir av! Elle toplayacağız onları!"

Denizci trogonları esnek bir çubuğa çayırkuşları gibi dizdi ve keşif gezisi devam etti. Akarsuyun güneye doğru bir kanca oluşturacak şekilde hafifçe yuvarlaklaştığı fark ediliyordu, ama görünüşe göre bu dönemeç fazla uzamıyordu, çünkü nehrin dağdan kaynaklanması ve merkez koninin yamaçlarını kaplayan karların erimesiyle beslenmesi gerekiyordu.

Bilindiği gibi, bu gezintinin asıl amacı, baca sakinlerine mümkün olduğunca bol miktarda av hayvanı temin etmekti. O ana kadar bu hedefe ulaşıldığı söylemezdi. O yüzden gemici araştırmalarını etkin bir biçimde sürdürüyor ve henüz tanımaya bile vakit bulamadan yüksek otların arasına kaçan hayvanları görünce, sövüp sayıyordu. Keşke köpek Top orada olsaydı! Fakat Top sahibiyle aynı zamanda ortadan kaybolmuş ve muhtemelen onunla beraber ölmüştü!

Öğleden sonra saat üçe doğru, ardıçlar yanı sıra, hoş kokulu meyvelerini gagaladıkları başka bazı ağaçların da arasında, yeni kuş sürüleri göze çarptı. Ansızın ormanda tam bir borazan sesi yankılandı. Bu tuhaf ve gürültülü fanfar, Birleşik Devletler'de "tetras"* adı verilen sülüngillerden geliyordu. Çok geçmeden, çeşitli kızıl ve kahverengi tüyleri olan, kahverengi kuyruklu birkaç çift göründü. Harbert erkekleri, boyunlarındaki kalkık teleklerden meydana gelen sivri kanat uçlarından tanıdı. Pencroff eti orman tavuğununkini aratmayan bu tavuk büyüklüğünde sülüngillerden birini ele geçirmenin vazgeçilmez olduğuna hükmetti. Ama bu zordu, zira yanlarına yaklaşılmasına izin vermiyorlardı. Mezgeldekleri ürkütmekten başka bir sonuç vermeyen birçok başarısız girişimden sonra:

"Onları uçarken öldüremediğimize göre, oltayla yakalamayı denemek lazım," dedi denizci, delikanlıya.

"Sazan balığı gibi mi?" diye bağırdı, bu öneriye pek şaşıran Harbert.

"Sazan gibi," diye cevap verdi gemici ciddiyetle.

---

* Mezgeldek –çn.

Pencroff otların arasında, her biri iki üç yumurta içeren yarım düzine mezgeldek yuvası bulmuştu. Sahiplerinin geri gelmekte gecikmeyecekleri bu yuvalara dokunmamaya büyük özen gösterdi. Oltalarını onların etrafına kurmayı düşündü – tuzak değil, hakiki, iğneli oltalar. Harbert'ı yuvalardan biraz uzağa götürdü ve orada, Isaac Walton'ın* öğrencilerine yaraşır bir ihtimamla, acayip aletlerini hazırladı. Harbert, başarısından kuşku duysa da, bu faaliyeti, anlaması kolay bir ilgiyle takip ediyordu. Oltalar, on beş yirmi ayak uzunluğunda, birbirine bağlanmış, ince sarmaşıklardan oluşuyordu. Sarmaşıkların ucuna, iğne niyetine, cüce akasya çalılarından elde edilen, başları bükük, iri ve çok güçlü dikenler takıldı. Yem olarak da, yerde sürünen, kocaman, kırmızı solucanlar kullanıldı.

İşini bitiren Pencroff, ustaca gizlenerek otların arasından geçip, iğneyle donatışmış oltalarının ucunu mezgeldek yuvalarının yakınına yerleştirdi. Sonra geri dönüp öbür ucu yakaladı ve Harbert'la beraber büyük bir ağacın arkasına saklandı. Sabırla beklediler. Açık konuşmak gerekirse, Harbert yaratıcı Pencroff'un başaracağına pek inanmıyordu.

En az yarım saat geçti, fakat denizcinin öngördüğü gibi, birçok mezgeldek çifti yuvalarına geri döndü. Toprağı gagalayarak hoplayıp zıplıyor, sülüngillerin yaydığı kokunun altına yerleşmeye özen göstermiş avcıların mevcudiyetini kesinlikle sezmiyorlardı.

O sırada kendini olayla derinden ilgili hisseden delikanlı nefesini tutmuştu. Gözlerini dört açmış, ağzı aralık, dudakları bir parça mezgeldek tadacakmış gibi öne uzanmış Pencroff ise zor soluk alıyordu.

Oysa sülüngiller, fazla ilgi göstermedikleri iğneler arasında dolaşıp duruyorlardı. Bunun üzerine Pencroff, yemleri solucanlar hâlâ canlıymış gibi oynatan, küçük sarsıntılar yarattı.

Denizcinin o an, avının suların içinden gelişini görmeyen olta balıkçısınınkinden daha güçlü bir heyecan duyduğu muhakkaktı.

---

* Olta balıkçılığı hakkındaki bir çalışmanın ünlü yazarı.

Çok geçmeden sarsıntılar sülüngillerin dikkatini çekti ve olta iğneleri gaga darbelerinin hücumuna uğradı. Kuşkusuz çok acıkmış üç mezgeldek hem yemi hem de iğneyi yuttular. Aniden Pencroff sert bir hareketle aletine "asıldı" ve kanat çırpan kuşların yakalandıkları belli oldu.

"Hurra!" diye haykırdı, bir anda hükmettiği av hayvanına doğru atılarak.

Hayatında ilk kez oltayla kuş yakalandığını gören Harbert ellerini çırpmıştı, ama gayet mütevazı denizci bunun ilk denemesi ve kendi icadı olmadığını belirtti.

"Her halükârda, diye ekledi, içinde bulunduğumuz durumda, başka bir sürü icat daha yapmamız gerekecek!"

Mezgeldekler ayaklarından bağlandı ve elleri boş dönmeyeceğine sevinen Pencroff, güneşin alçalmaya başladığını görerek, konutuna dönmeyi uygun buldu.

İzlenecek istikamet nehrin akıntısı tarafından belirlenmişti, akış yönünü takip etmek kâfiydi. Saat altıya doğru, gezintilerinden bir hayli yorgun düşmüş Harbert ve Pencroff bacalara dönüyorlardı.

VII
NAB HÂLÂ DÖNMEDİ – MUHABİRİN DÜŞÜNCELERİ – AKŞAM YEMEĞİ – KÖTÜ BİR GECE HAZIRLANIYOR – FIRTINA KORKUNÇ – GECE YOLA ÇIKILIYOR – YAĞMUR VE RÜZGARA KARŞI MÜCADELE – İLK KAMP YERİNDEN SEKİZ MİL UZAKTA

Gédéon Spilett, kollarını kavuşturmuş, kumsalda kımıldamadan durarak, doğuda hızla doruğa doğru çıkan kocaman, siyah bir bulutla karışan denize bakıyordu. Rüzgâr daha şimdiden sertleşmişti ve günün batışıyla birlikte soğuk esiyordu. Tüm gökyüzü kötü bir görünüm arz ediyor ve fırtınanın ilk belirtileri açıkça belli oluyordu.

Harbert bacalara girdi ve Pencroff muhabire yöneldi, muhabir düşüncelere daldığından onun geldiğini görmemişti.

"Kötü bir gece geçireceğiz, Bay Spilett!" dedi denizci. "Yağmur ve rüzgâr fırtına kuşlarını sevindirecek!"

O zaman arkasına dönen gazeteci Pencroff'u fark etti ve ilk sözleri şöyle oldu:

"Sizce yoldaşımız, kendisini sürükleyen dalgaya kıyıdan ne kadar mesafede kapıldı?"

Gemici bu soruyu beklemiyordu. Bir an düşünüp yanıtladı:

"En fazla iki gomina."

"Gomina nedir?" diye sordu Gédéon Spilett.

"Yaklaşık yüz yirmi kulaç ya da altı yüz ayak."

"Yani Cyrus Smith, dedi muhabir, kıyıdan azami bin iki yüz ayak açıkta mı kayboldu?"

"Aşağı yukarı," diye cevap verdi Pencroff.

"Köpeği de mi?"

"Evet."

"Beni şaşırtan şey, diye ekledi gazeteci, yoldaşımızla beraber köpeğinin de öldüğünü düşünürsek ne hayvanın ne de sahibinin cesetlerinin sahile vurmamış olması!"

"O kadar sert bir denizde bu şaşırtıcı değil, diye karşılık verdi denizci. Hem akıntıların onları kıyıdan daha açığa sürüklemiş olması da mümkün."

"Yoldaşımızın dalgalar arasında ölmüş olduğunu mu düşünüyorsunuz yani?" diye sordu muhabir, bir kez daha.

"Öyle düşünüyorum."

"Bense, dedi Gédéon Spilett, tecrübenize saygım sonsuz, Pencroff, ama sağ ya da ölü, Cyrus ve Top'un ikisinin birden tam anlamıyla ortadan kaybolmalarının açıklanamaz ve inanılmaz bir tarafı olduğunu düşünüyorum."

"Ben de sizin gibi düşünmek isterdim, Bay Spilett, diye yanıtladı Pencroff. Ama maalesef kanaatim kesin!"

Denizci bunları söyledikten sonra bacalara geri döndü. Ocakta canlı bir ateş çıtırdıyordu. Harbert az evvel bir kucak dolusu kuru odun atmıştı ve alevler koridorun karanlık kısımlarını aydınlatıyordu.

Pencroff hemen yemek hazırlamaya girişti. Mönüye birkaç besleyici parça katmayı uygun gördü, zira hepsinin güç toplamaya ihtiyacı vardı. Trogon dizileri ertesi güne ayrıldı, fakat mezgeldeklerin tüyleri yolundu ve çok geçmeden, bir çubuğa geçirilen sülüngiller harlı ateşte kızarıyordu.

Akşam saat yedide Nab hâlâ dönmemişti. Bu uzun süren yokluk Pencroff'u zenci hakkında endişelendiriyordu. O bilinmeyen topraklarda başına bir kaza gelmiş olmasından ya da zavallının umutsuzluğa kapılmasından korkuyordu. Lakin Harbert bu yokluktan tamamen farklı sonuçlar çıkardı. Ona göre, şayet Nab geri gelmediyse, araştırmalarını derinleştirmesine sebep olan yeni bir durum söz konusu olmalıydı. Oysa her yeni gelişme ancak Cyrus Smith'in avantajına olabilirdi. Herhangi bir umut onu alıkoymasa, Nab niye geri dönmemişti? Belki ona yol gösteren bazı ipuçları, bir ayak izi ya da enkaz kalıntısı bulmuştu. Belki o an belli bir izi sürüyordu. Belki de efendisinin yanındaydı...

Delikanlı böyle düşünüyordu ve bunu ifade etti. Yoldaşları konuşmasına müsaade ettiler. Sadece muhabir başıyla tasdik ediyordu. Ama Pencroff için, Nab'ın sahildeki araştırmalarını önceki günden daha ileri götürmüş ve o yüzden henüz dönememiş olması muhtemeldi.

Muğlâk önsezileri dolayısıyla ziyadesiyle heyecanlanan Harbert birçok defa Nab'ı karşılamaya gitme niyetini belirtti. Ancak Pencroff o karanlıkta ve berbat havada bunun beyhude bir çaba olacağını, Nab'ın izlerini bulamayacağını ve beklemenin daha iyi olduğunu anlattı. Nab ertesi gün de ortaya çıkmadığı takdirde, Harbert'la beraber onu aramaya gitmekte tereddüt etmeyecekti.

Gédéon Spilett denizcinin birbirlerinden ayrılmama hususundaki düşüncesini onayladı ve Harbert'ın planından vazgeçmesi gerekti, ama gözlerinden iki iri damla yaş süzüldü.

Gazeteci kendini yüce gönüllü çocuğa sarılmaktan alıkoyamadı.

Havanın hepten bozacağı kesinlikle belli olmuştu. Kıyıda bir güneydoğu rüzgârı eşsiz bir şiddetle esiyordu. O sırada alçalmakta olan denizin, sahilin açığındaki ilk kayaların sınırında uğuldadığı işitiliyordu. Kasırganın toz halinde püskürttüğü yağmur, sıvı bir sis gibi uçuşuyordu. Yassı çakılların boşalan taş arabaları gibi şiddetle hışırdadığı kıyıda sürüklenen buhar paçavralarını andırıyordu. Rüzgârdan havalanan kum sağanağa karışıyor ve saldırıyı dayanılmaz kılıyordu. Havada mineral toz kadar sulu toz da mevcuttu. Nehrin ağzıyla sur yüzeyi arasında anaforlar fır dönüyor, bu girdaptan kurtulan hava tabakaları, dibinde su akıntısının kabardığı dar vadiden başka çıkış bulamadığından, dayanılmaz bir şiddetle araya dalıyordu. Öte yandan, ocağın dar kanaldan geri tepen dumanı, ikide bir yön değiştirerek, koridorları dolduruyor ve içeriyi oturulmaz hale getiriyordu.

Bu sebeple Pencroff, mezgeldekler pişer pişmez, ateşi boş verip, sadece küllerin altına gömülüş korları muhafaza etti.

Saat sekizde Nab hâlâ görünmemişti, ama artık yalnızca bu korkunç havanın geri gelmesine mani olduğu ve fırtınanın sonunu ya da en azından günün doğmasını beklemek üzere bir yere sığınmak zorunda kaldığı kabul edilebilirdi. Onu karşılamaya gitmek, bu şartlarda bulmaya kalkışmak olacak şey değildi.

Av hayvanları akşam yemeğinin yegâne çeşidini oluşturdu. Nefis etten seve seve yediler. Uzun keşif gezisinin iştahlarını son derece açtığı Pencroff ve Harbert mezgeldeklere aç kurt gibi saldırdılar.

Sonra herkes bir gece evvel yattığı köşeye çekildi ve Harbert, ocağın önüne uzanmış denizcinin yanında uykuya dalmakta gecikmedi.

Dışarıda fırtına, gece ilerledikçe, müthiş boyutlar kazanıyordu. Fırtına, tutsakları Richmond'dan Pasifik'teki o kara parçasına sürükleyenden aşağı kalmıyordu. Ekinoks dönemlerinde sık rastlanan, felaket bakımından zengin fırtınalar, bilhassa, hiddetlerinin hiçbir engelle karşılaşmadığı o geniş alanda korkunç oluyordu! Bunun doğuda, yani doğrudan kasırganın şiddetli darbelerinin hiçbir tasvirin fikir veremeyeceği bir kuvvetle dövdüğü bir kıyıda gerçekleşmesi anlaşılabilir bir durumdu.

Neyse ki bacaları meydana getiren kaya yığını sağlamdı. Bazıları yeterince dengede durmayan muazzam granit blokları, tabanları üzerinde sallanıyor gibiydiler. Pencroff bunu hissediyor ve çepere dayalı eli altında hızlı titreşimler oluyordu. Ama neticede kendi kendine ve mantıklı bir şekilde, korkacak bir şey olmadığını, geçici sığınağının çökmeyeceğini tekrarlıyordu. Fakat rüzgâr burgaçlarının platonun zirvesinden kopardığı, kumsala düşen taşların gürültüsünü duyuyordu. Hatta bazıları bacaların üst kısmına yuvarlanıyor ya da dikine fırladıklarında, paramparça, etrafa dağılıyorlardı. Gemici iki kere, dışarıya göz atmak için doğrularak, koridorun ağzına kadar sürüdü. Lakin bu ehemmiyetsiz heyelanlar hiçbir tehlike teşkil etmiyordu ve küllerinin altında korların çıtırdadığı ocağın karşısındaki yerini aldı.

Harbert, kasırganın gazabına, fırtınanın uğultusuna, boranın gürültüsüne rağmen derin bir uykuya dalmıştı. Sonunda uyku, denizci yaşantısı dolayısıyla tüm bu şiddete alışık Pencroff'u da ele geçirdi. Bir tek Gédéon Spilett endişeden uyanık kalmıştı. Nab'a eşlik etmediği için kendine kızıyordu. Tüm umudunu yitirmemiş olduğu anlaşılıyordu. Harbert'ı heyecanlandıran önseziler onu da kaygılan-

dınıyordu. Zihni Nab'a odaklanmıştı. Genç adam niye geri dönmemişti? Doğa güçlerinin mücadelesine pek dikkat etmeksizin kumdan döşeğinde dönüp duruyordu. Bazen yorgunluktan ağırlaşmış gözleri bir anlığına kapanıyor, ama aklına gelen ani bir düşünce onları neredeyse hemen yeniden açıyordu.

Bu arada gece ilerliyordu. Derin uykudaki Pencroff kuvvetle sarsıldığında, saat sabahın ikisi olabilirdi.

"Ne oluyor?" diye haykırdı, uyanıp deniz insanlarına mahsus çabuklukla düşüncelerini toplayarak.

Üzerine eğilmiş muhabir:

"Dinleyin, Pencroff, dinleyin!" dedi.

Kulak kabartan gemici rüzgâr uğultusundan başka bir şey ayırt etmedi.

"Rüzgâr," dedi.

"Hayır, diye cevap verdi Gédéon Spilett yine dikkat kesilerek, şey duydum sanki..."

"Ne?"

"Köpek havlaması!"

"Köpek mi?" diye bağırdı, bir hamlede ayağa fırlayan Pencroff.

"Evet... Köpek havlıyor..."

"Bu mümkün değil!" diye yanıtladı denizci. "Hem zaten, bunca fırtına uğultusuyla nasıl..."

"İşte... Dinleyin..."dedi gazeteci.

Daha dikkatli dinleyen Pencroff, bir durgunluk anında, gerçekten de uzak havlamalar duyar gibi oldu.

"Ne diyorsunuz?..." dedi muhabir, denizcinin elini sıkarak.

"Evet... Evet..." diye karşılık verdi Pencroff.

"Top bu! Top!..." diye haykırdı henüz uyanmış olan Harbert ve üçü birden bacaların ağzına doğru atıldılar.

Dışarı çıkmakta fena halde zorlandılar. Rüzgâr onları geri itiyordu. Fakat neticede başardılar ve ancak kayalara dayanarak ayakta durabildiler. Etrafa baktılar, konuşamıyorlardı.

Mutlak bir karanlık hüküm sürüyordu. Deniz, gök ve toprak eşit derecede yoğun bir karanlıkta birbirine karışıyordu. Sanki atmosfere yayılmış tek bir ışık atomu yoktu.

Muhabir ve iki yoldaşı birkaç dakika boyunca, rüzgâr tarafından ezilmiş, yağmurdan sırılsıklam, kumlardan kör olmuş vaziyette, öylece kalakaldılar. Sonra, boranın durulduğu bir anda, o havlamaları bir kez daha duydular ve oldukça uzakta olmaları gerektiğini idrak ettiler.

Böyle havlayan Top'tan başkası olamazdı! Ama yalnız mıydı, yoksa yanında biri var mıydı? Yalnız olması daha

muhtemeldi, zira Nab yanında olsa, apar topar bacalara yönelirdi.

Denizci sesini duyuramadığı gazetecinin elini "Bekleyin!" manasında sıktıktan sonra koridora geri girdi.

Bir saniye sonra, yanan bir çalı demetiyle tekrar çıkarak, onu karanlığa atıyor ve tiz ıslıklar çalıyordu.

Adeta beklenen bu işarete daha yakın havlamalar karşılık verdi ve çok geçmeden bir köpek hızla koridora daldı. Pencroff, Harbert ve Gédéon Spilett peşinden içeri girdiler.

Korların üstüne bir kucak kuru odun atıldı. Koridor canlı bir ateşle aydınlandı.

"Top bu!" diye bağırdı Harbert.

Gelen sahiden de Top'tu, bacaklarının hızı ve koku alma duyusunun keskinliğini – av köpeklerinin en önemli nitelikleri – karışmış iki cinsten alan muhteşem bir İngiliz Normand.

Mühendis Cyrus Smith'in köpeğiydi.

Ama yalnızdı! Ne sahibi ne de Nab yanındaydı!

Peki, içgüdüsü onu nasıl, hiç bilmediği bacalara kadar getirebilmişti? Bu, özellikle o zifiri karanlık gecede ve öyle bir fırtınada açıklanamaz görünüyordu! Fakat açıklanması daha da imkânsız bir ayrıntı, Top'un yorgun, bitkin, hatta çamur veya kumdan kirlenmiş bile olmamasıydı!...

Harbert onu kendine çekip, kafasını elleri arasına almıştı. Köpek kendini bırakmış, boynunu delikanlının ellerine sürtüyordu.

"Köpek bulunduysa, sahibi de bulunacaktır!" dedi muhabir.

"Tanrı'nın izniyle!" diye cevapladı Harbert. "Hadi gidelim! Top bize yol gösterir!"

Pencroff itiraz etmedi. Top'un gelişinin tahminlerini çürütebileceğini hissediyordu.

"Hadi öyleyse!" dedi.

Pencroff ocağın korlarını özenle örttü. Küllerin altına, dönüşte ateş bulacak şekilde, birkaç parça odun yerleştirdi. Sonra, artan yemekleri yanına alarak, önde küçük havlamalarla kendisini çağırıyora benzeyen köpek, peşinde gazeteci ve delikanlıyla, dışarı atıldı.

O sırada fırtına bütün, belki de azami şiddetiyle devam ediyordu. Güneşle kavuşma konumundaki yeni ay bulutlar arasından en ufak ışığın bile süzülmesine imkân sağlamıyordu. Düz bir yol izlemek güçleşiyordu. En iyisi Top'un içgüdüsüne güvenmekti. Öyle yapıldı. Muhabir ve delikanlı köpeğin arkasından yürürlerken, denizci en arkadan geliyordu. Birbirleriyle konuşmaları mümkün değildi. Yağmur çok kuvvetli yağmıyor, çünkü kasırga esintisinde tozuyordu. Kasırga müthişti.

Neyse ki bir koşul gemici ve arkadaşlarından yanaydı. Aslında rüzgâr güneydoğudan esiyor ve dolayısıyla onları arkadan itiyordu. Şiddetle saçtığı, dayanılmaz kum serpintisini arkadan alıyorlardı ve geriye dönmemek şartıyla, yürüyüşlerinde sıkıntı yaratacak bir şey olmuyordu. Sonuçta çoğu zaman istediklerinden daha süratli ilerliyor ve yere devrilmemek için adımlarını sıklaştırıyorlardı, ama büyük bir umut güçlerini ikiye katlıyordu ve bu defa kıyıdan yukarı rasgele çıkmıyorlardı. Nab'ın efendisini bulduğundan ve sadık köpeği onlara yolladığından şüphe etmiyorlardı. Ama mühendis sağ mıydı, yoksa Nab yoldaşlarını talihsiz Smith'in naaşına son görevlerini ifa etmeleri için mi çağırıyordu?

Harbert, gazeteci ve Pencroff, yalıyarın ihtiyatla kaçındıkları dik duvarını geride bıraktıktan sonra, soluklanmak üzere durdular. Kayalığın dönemeci onları rüzgârdan koruyor ve daha ziyade koşuyu andıran çeyrek saatlik yürüyüşü müteakip biraz nefes alıyorlardı.

O sırada birbirlerini duyabiliyor, cevap verebiliyorlardı. Delikanlı Cyrus Smith'in adını telaffuz ettiğinde, Top sanki sahibinin kurtulduğunu söylemek ister gibi, kısa kısa havladı.

"Kurtuldu, değil mi?" diye tekrarlıyordu Harbert. "Kurtuldu mu, Top?"

Ve köpek yanıt verir gibi havlıyordu.

Yürüyüş yeniden başladı. Saat sabahın iki buçuğuna geliyordu. Deniz yükselmeye başlıyordu ve rüzgârın ittiği bir sizigi gelgiti olan bu kabarma çok kuvvetli olma tehdidini haizdi. Kör kayaların sınırında gürleyen büyük dalgalar öyle şiddetli saldırıyordu ki, büyük ihtimalle, o sırada katiyen görünmeyen adacığın üstünden geçiyordu. Bu uzun dalgakıran, engin denizin darbelerine doğrudan açık kıyıyı koruyamaz olmuştu.

Denizci ve yoldaşları dik duvarın dibinden ayrılır ayrılmaz, rüzgâr yine aşırı bir hiddetle vurdu. Sırtlarını boraya verip, iki büklüm vaziyette, çok hızlı yürüyerek, gidilecek istikamet hususunda tereddüt göstermeyen Top'u izliyorlardı. Yeniden kuzeye çıkıyorlardı. Sağlarında, sağır edici bir gürültüyle çatlayan dalgaların bitmek bilmez doruğu, solla-

rındaysa, görünüşünü seçmenin imkânsız olduğu karanlık bir alan vardı. Ama nispeten düz bir yer olması gerektiğini hissediyorlardı, çünkü hâlihazırda kasırga granit surda olduğu gibi çarpıp geri dönmeden, üzerlerinden geçiyordu.

Sabahın dördünde, beş millik bir mesafenin aşılmış olduğu tahmin edilebilirdi. Hafifçe yükselmiş bulutlar artık yeri yalamıyorlardı. Nemi azalmış rüzgâr, gayet sert, daha kuru ve soğuk hava cereyanları halinde yayılıyordu. Giysilerinin yeterince korumadığı Pencroff, Harbert ve Gédéon Spilett korkunç mustarip olsalar da, ağızlarından tek bir şikâyet çıkmıyordu. Top'u, zeki hayvanın onları götürmek istediği yere kadar takip etmeye kararlıydılar.

Saat beşe doğru, şafak sökmeye başladı. Evvela birkaç grimsi ton, buhar tabakalarının daha ince olduğu tepe noktadaki bulutların kenarını budadı. Biraz sonra, saydamsız bir şeridin altında, daha aydınlık bir hat, denizin ufkunu net bir şekilde çizdi. Dalgaların doruğu kızıl ışıklarla hafifçe delindi ve köpükler yeniden beyazlaştı. Aynı zamanda, solda, sahilin engebeli bölümleri belli belirsiz gölgeleniyor, fakat hâlâ siyah üzerinde gri tonlardan öteye gitmiyordu.

Sabah saat altıda, gün doğmuştu. Bulutlar nispeten yüksek bir bölgede son derece hızlı akıyordu. Gemici ve yoldaşları o esnada bacalardan yaklaşık altı mil uzaktaydılar. Dümdüz bir kumsalı takip ediyorlardı. Biraz açıkta, deniz kabarmış olduğundan yüzeyde yalnız tepeleri görünen kayalar sıralanmıştı. Soldaki, devedikenleriyle kaplı birkaç kumulun engebeli hale getirdiği alan, geniş kumluk bölgelere özgü, epey vahşi bir manzara sunuyordu. Fazla girintili çıkıntılı olmayan kıyı, okyanusa, oldukça gayrimuntazam bir tepecikler zincirinden başka bir bariyer arz etmiyordu. Şurada burada, batıya doğru yatmış, dalları da o yöne uzanan bir iki ağaç göze batıyordu. Çok daha geride, güneybatıda, son ormanın sınırı baş gösteriyordu.

O sırada Top şüpheye mahal bırakmayan taşkınlık belirtileri gösterdi. İleri gidiyor, denizciye geri dönüyor, sanki onu hızlı yürümeye teşvik ediyordu. Bilahare takdire şayan içgüdüsünün itkisiyle, en ufak tereddüt göstermeden, kumsalı terk edip, kumulların arasına daldı.

Herkes peşinden gitti. Bölge tamamen ıssız görünüyordu. Etrafta tek bir canlı varlık yoktu.

Kumulların ziyadesiyle geniş sınırı tepeciklerden, hatta gayet düzensiz dağılmış tepelerden müteşekkildi. Adeta kumdan yapılmış küçük bir İsviçre söz konusuydu ve nerede olduğunu kestirmek için olağanüstü bir içgüdü gerekiyordu.

Muhabir ve arkadaşları, kumsaldan ayrıldıktan beş dakika sonra, yüksek bir kumulun arkasına kazılmış bir nevi oyuğun önüne vardılar. Top orada durup, var gücüyle havladı. Spilett, Harbert ve Pencroff mağaraya girdiler.

Nab oradaydı, otlardan yapılmış bir yatağa uzanmış bir bedenin yanına diz çökmüştü...

Bu beden Mühendis Cyrus Smith'e aitti.

VIII
CYRUS SMITH SAĞ MI? – NAB'IN ANLATISI – AYAK İZLERİ – İÇİNDEN ÇIKILMAZ BİR MESELE – CYRUS SMITH'İN İLK SÖZLERİ – İZLERİN SAPTANMASI – BACALARA DÖNÜŞ – DEHŞETE DÜŞMÜŞ PENCROFF!

Nab yerinden kımıldamadı. Denizci ona tek bir kelime etti.

"Yaşıyor mu?!" diye bağırdı.

Nab cevap vermedi. Gédéon Spilett ve Pencroff'un beti benzi attı. Harbert kollarını kavuşturup, hareketsiz kaldı. Ama acısına kapılmış zavallı zenci ne yoldaşlarını görmüş ne de gemicinin laflarını duymuştu.

Muhabir hareketsiz bedenin yanına diz çöküp, kulağını giysilerini sıyırdığı mühendisin göğsüne dayadı. Kalp atışlarını yakalamaya çalışırken bir dakika – bir asır! – geçti.

Nab biraz doğrulmuş, boş gözlerle bakıyordu. Umutsuzluk bir insanın yüz ifadesini bundan fazla bozamazdı. Yorgunluktan bitkin düşmüş, acıdan perişan Nab tanınmaz haldeydi. Efendisinin ölmüş olduğunu sanıyordu.

Gédéon Spilett, uzun ve dikkatli bir incelemeyi müteakip, ayağa kalktı.

"Yaşıyor!" dedi.

Pencroff da Cyrus Smith'in yanına diz çöktü; onun kulağı da birkaç kalp çarpıntısı ve dudakları mühendisin ağzından gelen bir soluk yakaladı.

Harbert, gazetecinin talimatıyla, su aramak üzere dışarı atıldı. Yüz adım ötede, bir gün önceki yağmurdan ötürü iyice kabarmış, kumların arasından süzülen, berrak bir dere buldu. Fakat ne suyu dolduracak bir kap vardı, ne de kumullarda bir deniz kabuğu! Delikanlının mendilini dereye batırmakla yetinmesi gerekti ve koşarak mağaraya geri döndü.

Neyse ki ıslak mendil mühendisin dudaklarını nemlendirmekten başka bir şey istemeyen Gédéon Spilett'e yetti. Soğuk su molekülleri neredeyse hemen etkisini gösterdi. Cyrus Smith'in göğsünden bir inilti çıktı. Sanki bir şeyler söylemeye çalışıyordu.

"Onu kurtaracağız!" dedi muhabir.

Nab bu sözler üzerine yeniden umutlanmıştı. Vücudunda herhangi bir yara olup olmadığına bakmak için, efendisini soydu. Ne başında, ne gövdesinde, ne de kol ve bacaklarında yara bere yahut sıyrık vardı. Bu şaşırtıcıydı, çünkü Cyrus Smith'in bedeni kayaların ortasına yuvarlanmış olmalıydı. Elleri de hiç zarar görmemişti. Mühendisin körkayalar hattını aşmak için göstermiş olması gereken gayrete dair hiçbir iz taşımamasını açıklamak zordu.

Lakin bu durumun açıklaması bilahare gelecekti. Cyrus Smith konuşabildiği zaman, olan biteni anlatırdı. O an için söz konusu olan onu hayata döndürmekti ve masajın bu sonucu vermesi muhtemeldi. Vücudu gemicinin gömleğiyle ovuşturuldu. Bu sert masaj sayesinde ısınan mühendis, hafifçe kolunu oynattı ve nefesi daha düzenli bir hal almaya başladı. Yorgunluktan ölüyordu ve kuşkusuz, gazeteci ve yoldaşları yetişmese, başına gelecek olan buydu.

"Efendinizin öldüğünü zannettiniz, öyle mi?" diye sordu denizci Nab'a.

"Evet! Öyle!" diye yanıtladı Nab. "Ve Top sizi bulmasa, buraya gelmiş olmasanız, efendimi gömecek ve yanında ben de ölecektim!"

Cyrus Smith'in hayatının neye bağlı olduğu anlaşılıyordu!

Nab olan biteni anlattı. Önceki gün, şafakla birlikte bacalardan ayrıldıktan sonra, kıyıdan kuzeybatı istikametine yönelmiş ve sahilin daha önce dolaşıp gördüğü kısmına ulaşmıştı.

İtiraf ettiği gibi hiç umudu kalmayan Nab, orada, kıyıda, kayaların ortasında ya da kumda, ona rehberlik edebilecek en ufak ipuçlarını dahi aramıştı. Bilhassa kumsalın yükselen denizin kaplamadığı bölümünü incelemişti, zira sınırında medcezir her türlü ipucunu silmiş olmalıydı. Nab

efendisini canlı bulmaktan ümidini kesmişti. Kendi elleriyle gömmek istediği bir ceset arayışındaydı!

Uzun süre aramış, ama çabaları sonuçsuz kalmıştı. O ıssız kıyıya hiçbir insan ayağı değmemiş gibiydi. Denizin erişemediği – sular çekildiğinde milyonlarcasına rastlanan – kabuklulara hiç ilişilmemiş, bir tanesi bile ezilmemişti. İki üç yüz yardalık* bir alanda, karaya çıkıldığına dair eski ya da yeni bir iz yoktu.

Bunun üzerine Nab kıyıdan birkaç mil yukarı çıkmaya karar vermişti. Akıntıların bir cesedi daha uzak bir noktaya sürüklemesi mümkündü. Ceset düz bir sahile yakın mesafede yüzdüğünde, dalgaların onu er ya da geç geri atmaması nadirdi. Nab bunu biliyor ve efendisini son bir kez görmek istiyordu.

"Kıyı boyunca iki mil daha ilerledim, deniz alçakken tüm körkaya hattını, yükseldiği vakitse bütün kumsalı dolaştım. Bir şey bulamamaktan umutsuzluğa düşmüştüm ki, dün akşam saat beşe doğru, kumda ayak izleri fark ettim."

"Ayak izleri mi?" diye haykırdı Pencroff.

"Evet!" diye cevap verdi Nab.

"Peki, o izler körkayalardan mı başlıyordu?" diye sordu muhabir.

"Hayır, diye yanıtladı Nab, sadece suların çekildiği bölgedeydi, çünkü orasıyla resifler arasındakiler silinmiş olmalıydı."

"Devam et, Nab," dedi Gédéon Spilett.

"O izleri görünce, aklım başımdan gitti. Gayet belirgindiler ve kumullara yöneliyorlardı. Koşarak, fakat silmemeye dikkat ederek, onları çeyrek mil kadar takip ettim. Beş dakika sonra, gece çökmek üzereyken, köpek havlamaları duydum. Havlayan Top'tu ve beni buraya, efendimin yanına getirdi!"

Nab anlatısını o cansız bedeni bulduğunda ne kadar acı çektiğini belirterek bitirdi. Efendisinde herhangi bir yaşam kalıntısı yakalamaya çalışmıştı! Şimdi onu ölü bulunca, canlı istiyordu! Tüm gayretleri faydasız kalmıştı! Geriye,

* 9,9144 metrelik Amerikan uzunluk ölçüsü.

onca sevdiği kişiye son görevini yerine getirmekten başka yapacak bir şey kalmamıştı!

O zaman aklına yoldaşları gelmişti. Kuşkusuz onlar da talihsiz mühendisi son bir defa görmek isterlerdi! Top oradaydı. Bu sadık hayvanın zekâsına güvenemez miydi? Muhabirin adını ve mühendisin Top'un en iyi tanıdığı arkadaşlarının ismini birçok kez tekrarladı. Sonra ona sahilin güneyini gösterdi ve köpek işaret edilen yöne doğru atıldı.

Nasıl, neredeyse doğaüstü sayılabilecek bir içgüdünün rehberliğinde hareket ettiği malum. Daha evvel bacalara hiç gitmemiş olan hayvan bunu yine de başarmıştı.

Nab'ın yoldaşları bu anlatıyı büyük bir dikkatle dinlemişlerdi. Resifleri aşarken dalgalardan kurtulmak için göstermiş olması gereken onca gayretin ardından Cyrus Smith'in vücudunda tek bir sıyrık bile bulunmamasında izahı imkânsız bir taraf mevcuttu. Keza, açıklanamaz bir diğer şey de, mühendisin kıyıdan bir mil içerdeki kumulların ortasında kaybolmuş bu mağaraya ulaşabilmiş olmasıydı.

"Yani efendini bu yere kadar taşıyan sen değil misin, Nab?" dedi muhabir.

"Hayır, ben değilim, diye cevap verdi Nab.

"Bay Smith'in buraya kendi başına geldiği belli," dedi Pencroff.

"Hakikaten belli, diye belirtti Gédéon Spilett, ama inanılır gibi değil!"

Bu olayın açıklaması ancak mühendisin ağzından dinlenebilirdi. Bunun için de yeniden konuşabilecek duruma gelmesini beklemek lazımdı. Ne mutlu ki hayat şimdiden yoluna girmeye başlamıştı. Masajlar kan dolaşımını düzeltmişti. Cyrus Smith yine kollarını, sonra da kafasını oynattı ve dudaklarından bir kez daha birkaç anlaşılmaz kelime döküldü.

Üzerine eğilmiş Nab ona seslense de, mühendis işitmiyor gibiydi ve gözleri hâlâ kapalıydı. Yaşam onda kendini sadece hareketlerle belli ediyordu. Duyuların henüz hiçbir payı yoktu.

Pencroff ne ateşi ne de yakma imkânı olmadığına üzülüyordu, zira iki taşın birbirine sürtülmesiyle kolayca alev

alacak yanık bezi getirmeyi unutmuştu. Mühendisin ceplerine gelince, saatinin bulunduğu yelek cebi hariç tamamıyla boştu. Dolayısıyla, Cyrus Smith'i bir an önce bacalara taşımak gerekiyordu. Bu konuda herkes hemfikirdi.

Mamafih mühendise gösterilen ihtimamın bilincini umulandan daha çabuk yerine getirmesi kuvvetle muhtemeldi. Dudaklarının ıslatıldığı su onu yavaş yavaş canlandırıyordu. Pencroff'un aklına o suya yanında getirdiği mezgeldek etinin özsuyundan karıştırmak geldi. Kıyıya koşan Harbert iki büyük çift çenetli kabukla geri döndü. Denizci bir tür karışım yapıp, o0nu büyük bir iştahla yutan mühendisin dudakları arasına döktü.

O zaman Cyrus Smith'in gözleri açıldı. Nab ve gazeteci üzerine eğilmişlerdi.

"Efendim! Efendim!" diye bağırdı Nab.

Mühendis onu duydu. Nab ve Spilett'i, sonra da diğer iki yoldaşı Harbert ve denizciyi tanıdı. Eliyle onlarınkini hafifçe sıktı.

Ağzından yine birkaç sözcük döküldü – şüphesiz daha evvel telaffuz ettiği ve o an da kafasına takılan düşünceleri belirten kelimeler. Bu kez söyledikleri anlaşıldı.

"Ada mı, yoksa kıta mı?" diye mırıldandı.

"Ha!" diye bağırdı kendini tutamayan Pencroff. "Lanet olsun, umurumuzda bile değil, yeter ki siz yaşayın, Bay Cyrus! Ada mı, kıta mı, bilahare bakarız."

Mühendis başıyla hafifçe onayladı ve uykuya daldı.

Bu uykuya saygı gösterildi ve gazeteci derhal mühendisin en iyi koşullarda taşınması için gereken hazırlıklara girişti. Nab, Harbert ve Pencroff mağarayı terk edip, tepesinde birkaç raşitik ağacın yer aldığı yüksek bir kumula yöneldiler. Yolda kendine hâkim olamayan denizci:

"Ada mı, kıta mıymış? Son nefesinde bunu düşünüyor! Ne adam!" diye söyleniyordu.

Kumulun zirvesine ulaşan ve ellerinden başka aletleri olmayan Pencroff ve iki yoldaşı, oldukça cılız bir ağacın, rüzgârın zayıflattığı bir tür sahil çamının ana dallarını kopardılar. Sonra bu dallardan, yaprak ve otlarla kaplandığında mühendisin taşınmasını sağlayan bir sedye yapıldı.

Bu iş yaklaşık kırk dakika aldı. Gemici, Nab ve Harbert, Gédéon Spilett'in yalnız bırakmadığı Cyrus Smith'in yanına döndüklerinde saat ondu.

O sırada mühendis uykudan, daha doğrusu bulunduğu uyuşukluk halinden uyanıyordu. Şimdiye kadar ölü gibi soluk yanaklarına ren geliyordu. Biraz doğrulup etrafına bakındı. Nerede bulunduğunu merak ediyora benziyordu.

"Yorulmadan beni dinleyebilir misiniz, Cyrus?" dedi muhabir.

"Evet," diye yanıtladı mühendis.

"Bence, Bay Smith şu mezgeldek jölesinden biraz daha yerse, dedi denizci, sizi daha iyi duyacaktır – çünkü bu mezgeldek, Bay Cyrus," "diye ekledi, bu kez et parçaları da karıştırdığı jöleden biraz uzatarak.

Cyrus Smith mezgeldek parçalarını çiğnedi. Geri kalanlar, yemeği oldukça zayıf bulan, açlıktan mustarip üç yoldaşı arasında paylaşıldı.

"Pekâlâ!" dedi denizci. "Erzak bizi bacalarda bekliyor, dikkatinizi çekerim, Bay Cyrus, orada, güneyde, odaları, yatakları, ocağı ve kilerinde Harbert'ımızın trogon dediği birkaç düzine kuş olan bir evimiz var. Sedyeniz hazır, kendinizde yeterli gücü hissettiğinizde, sizi konutumuza taşıyacağız."

"Teşekkürler, dostum, diye cevap verdi mühendis, birkaç saat sonra yola çıkabiliriz... Ve şimdi siz anlatın, Spilett."

Gazeteci başlarından geçenleri aktardı. Cyrus Smith'in bilmediği olayları, balonun son düşüşünü, ister ada ister kıta olsun, ıssız gibi görünen o meçhul kara parçasına inişlerini, bacaların keşfini, mühendisi bulmak için girişilen araştırmaları, Nab'ın adanmışlığını ve sadık Top'un zekâsına neler borçlu olduklarını, vs. anlattı.

"Beni kumsalda bulmadınız mı yani?" diye sordu Cyrus Smith.

"Hayır," diye yanıtladı muhabir.

"Ve bu mağaraya siz getirmediniz mi?"

"Hayır."

"Peki, bu mağara resiflerden ne kadar uzakta?"

"Yaklaşık yarım mil, diye karşılık verdi Pencroff. Şaşırdıysanız, inanın biz de sizi burada gördüğümüze daha az şaşırmış değiliz, Bay Cyrus!"

"Haliyle, diye yanıtladı yavaş yavaş canlanan ve bu gibi ayrıntılarla ilgilenmeye başlayan mühendis, hakikaten tuhaf bir durum!"

"Dalgalarla sürüklendikten sonra olanları anlatabilir misiniz?" diye devam etti denizci.

Cyrus Smith hafızasını yokladı. Pek bir şey hatırlamıyordu. Dalga darbesi onu balonun filesinden söküp almıştı. İlkin birkaç kulaç derine batmıştı. Yarı karanlıkta deniz yüzeyine geri çıktığında, yanında canlı bir varlığın çırpındığını hissetmişti. Bu yardımına atılan Top'tu. Gözlerini kaldırdığında, kendisinin ve köpeğin ağırlığından kurtulunca ok gibi yukarı fırlayan balonu görememişti. Kıyıdan yarım milden aşağı olmaması gereken bir mesafede, azgın dalgaların ortasında bulunduğunu fark etmişti. Var gücüyle yüzerek, dalgalarla mücadele etmeye çalışmıştı. Top onu giysilerinden tutmuş, destekliyordu, ama bir yıldırım akımına yakalanarak kuzeye doğru itildi ve yarım saatlik bir uğraştan sonra, Top'u da beraberinde sürükleyerek, denizin derinliklerine batmıştı. O andan kendini dostlarının kolları arasında bulduğu vakte kadar yaşananlara dair hiçbir şey hatırlamıyordu.

"Ama yine de, diye devam etti Pencroff, kıyıya fırlatılmış ve kendinizde buraya kadar yürüyecek kudreti bulmuş olmanız lazım, çünkü Nab ayak izlerinize rastlamış!"

"Evet... Öyle oldu herhalde..." diye cevap verdi mühendis, düşünceli bir edayla. "Peki, siz bu kıyıda insana ait izler görmediniz mi?"

"İz filan yok, diye yanıtladı muhabir. Hem şans eseri, tam zamanında bir kurtarıcıya rastlamış olsanız, sizi dalgaların arasından çekip çıkardıktan sonra niye yüzüstü bıraksın ki?"

"Haklısınız, sevgili Spilett. – Söylesene, Nab diye ekledi mühendis uşağına dönerek, sen şey yapmış... bir an kendini kaybetmiş olamaz mısın?... Ama hayır, bu çok saçma... O izlerin birkaçı hâlâ duruyor mu?" diye sordu Cyrus Smith.

"Evet, efendim, diye cevap verdi Nab, şurada, girişte, kumulun yamacında, yağmur ve rüzgâra karşı korunaklı bir yerde. Ötekiler fırtınadan silindi."

"Pencroff, diye karşılık verdi Cyrus Smith, ayakkabılarımı alıp, o izlere tam olarak uyup uymadıklarına bakar mısınız, lütfen!"

Gemici mühendisin isteğini yerine getirdi. Harbert'la birlikte, Nab'ın rehberliğinde, izlerin bulunduğu yere gittiler.

"Açıklanamaz şeyler olmuş burada!" dedi Cyrus Smith, muhabire.

"Gerçekten de açıklanamaz!" diye cevap verdi Gédéon Spilett.

"Ama şu an bunun üstünde durmayalım, azizim Spilett, daha sonra konuşuruz."

Kısa bir müddet sonra denizci, Nab ve Harbert geri döndüler.

Kuşkuya mahal yoktu. Mühendisin ayakkabıları silinmemiş izlerle tam olarak örtüşüyordu. Demek ki kumda iz bırakan Cyrus Smith'ti.

"Tamam, dedi, Nab'a atfettiğim halüsinasyonu, kendini kaybetme olayını yaşayan ben olmalıyım! Adımlarının şuurunda olmaksızın, uyurgezer gibi yürüdüm herhalde. Ve Top beni dalgalardan çekip çıkardıktan sonra, içgüdüsünü dinleyerek, buraya getirmiş olmalı... Gel, Top! Gel, benim akıllı köpeğim!"

Muhteşem hayvan havlayarak sahibinin üzerine sıçradı ve mühendis ondan okşayışlarını esirgemedi.

Cyrus Smith'in kurtulmasını sağlayan hadiselerin başka bir açıklaması bulunmadığı ve işin tüm onurunun Top'a ait olduğu tartışma götürmezdi.

Öğlene doğru, Cyrus Smith'e artık taşınmaya hazır olup olmadığını soran Pencroff'un aldığı tek yanıt mühendisin yılmaz iradesini kanıtlayan bir gayretle ayağa kalkması oldu. Ama düşmemek için gemiciye dayanması gerekti.

"Tamam! Tamam!" dedi Pencroff. "Mühendis Beyin sedyesi, lütfen."

Sedye getirildi. Enine yerleştirilmiş dallar yosun ve uzun otlarla kaplanmıştı. Cyrus Smith üstüne uzatıldı ve bir ucunda Pencroff, diğerinde Nab, hep beraber sahile yöneldiler.

Aşılması gereken mesafe sekiz mildi, fakat hızlı gidilemediği için, muhtemelen sık sık durmak icap edecekti. Bacalara ulaşmak en az altı saat alırdı.

Rüzgâr hâlâ şiddetliydi. Neyse ki yağmur durmuştu. Dirseğine dayanmış vaziyette yatan mühendis kıyıyı, bilhassa denizin karşı yakasını gözlüyordu. Konuşmuyor, ama bakıyordu ve arazisinin engebeleri, ormanları, muhtelif manzaralarıyla bölgenin planının zihnine kazındığı muhakkaktı. Bununla beraberi iki saatlik yolcuğu müteakip, yorgunluk çöktü ve sedyede uykuya daldı.

Saat beş buçukta, küçük topluluk yalıyara, biraz sonra da bacaların önüne varıyordu.

Herkes durdu ve sedye kumun üzerine bırakıldı. Derin bir uykuya dalmış Cyrus Smith uyanmadı.

Pencroff, büyük bir şaşkınlıkla, bir gün önceki müthiş fırtınanın mekânın görünümünü değiştirmiş olduğunu fark etti. Oldukça önemli çöküntüler vuku bulmuştu. Kumsalda kocaman kaya parçaları yatıyordu ve suyosunlarından müteşekkil kalın bir halı bütün sahili kaplamıştı. Adacığın üstünden geçen denizin muazzam granit duvarın eteğine kadar geldiği aşikârdı.

Bacaların ağzının önündeki derin yarık şiddetli bir dalga saldırısına maruz kalmıştı.

Pencroff'un aklından sezgiye benzer bir şey geçti. Hızla koridora koştu.

Neredeyse hemen geri çıktı ve kımıldamadan durup, yoldaşlarına baktı...

Ateş sönmüştü. Sular altında kalan küller artık çamurdan başka bir şey değildi. Kav vazifesi görmesi gereken yanık bez ortadan kaybolmuştu. Deniz koridorların dibine kadar girip her şeyi altüst etmiş, bacaların içi mahvolmuştu!

IX
CYRUS ORADA – PENCROFF'UN DENEMELERİ – SÜRTÜNEN ODUNLAR – ADA MI KITA MI? – MÜHENDİSİN PLANLARI – PASİFİK OKYANUSU'NUN HANGİ NOKTASINDA? – ORMANIN ORTASINDA – FISTIK ÇAMI – SUDOMUZU AVI – UĞURLU BİR DUMAN

Gédéon Spilett, Harbert ve Nab birkaç kelimede durumdan haberdar oldular. Vahim sonuçlar doğurabilecek bu kaza – en azından Pencroff öyle düşünüyordu – dürüst denizcinin yoldaşlarında değişik etkiler yarattı.

Hâlâ efendisine kavuşmanın sevincini yaşayan Nab dinlemedi, daha doğrusu Pencroff'un söylediklerini dinlemek bile istemedi.

Harbert'sa gemicinin kaygılarını bir ölçüde paylaşıyor gibiydi.

Muhabire gelince, Pencroff'un sözlerine sadece:

"Tanrı şahidimdir ki bu benim için fark etmez!" diye cevap verdi.

"İyi de size artık ateşimiz olmadığını söylüyorum!"

"Pöh!"

"Ne de yakacak imkânımız var."

"Boş ver!"

"Ama Bay Spilett..."

"Cyrus burada değil mi?" diye yanıtladı gazeteci. "Mühendisimiz yaşamıyor mu? Elbet bize ateş yakmanın bir yolunu bulacaktır!"

"Neyle peki?"

"Hiçbir şeyle."

Pencroff ne cevap mı vermişti? Vermemişti, zira neticede yoldaşlarının Cyrus Smith'e güvenini paylaşıyordu. Mühendis onlar için bütün bilim ve insan zekâsından müteşekkil bir mikrokozmostu! Issız bir adada Cyrus'la

beraber olmak, Birlik'in en sanayileşmiş şehrinde onsuz olmaya eşdeğerdi. O varken, hiçbir şeyden yoksun kalınamazdı. Onunla, ümitsizliğe kapılmak mümkün değildi. O yiğit insanlara bir yanardağ patlamasının bu toprak parçasını ortadan kaldıracağı, karanın Pasifik'in derinliklerine batacağı söylense, soğukkanlılıkla: "Cyrus burada! Onunla konuşun!" diye karşılık verirlerdi.

Bu arada, taşıma işleminden dolayı yine bitkin düşen mühendis tekrar uykuya dalmıştı ve o an için yaratıcılığına başvurma imkânı yoktu. Akşam yemeği mecburen çok zayıf olacaktı. Bütün mezgeldek eti tüketilmişti ve herhangi bir av hayvanı pişirme imkânı mevcut değildi. Zaten yedek erzak işlevi gören trogonlar da yok olmuştu. Yani bir çare düşünmek gerekiyordu.

Evvela Cyrus Smith merkez koridora taşındı. Orada, az çok kuru kalmış suyosunlarından bir döşek ayarlamayı başardılar. Onu ele geçirmiş bulunan derin uykunun, gücünü çabucak toplaması bakımından, bol yiyecekten daha faydalı olacağına şüphe yoktu.

Çöken geceyle beraber, kuzeydoğuya dönen rüzgâr ısıyı değiştirdi ve hava ciddi ölçüde soğudu. Öte yandan, deniz Pencroff'un koridorların bazı noktalarına yerleştirdiği bölmeleri yıktığı için, bacaları oturulmaz kılan hava cereyanları oluşmuştu. Yoldaşları ceketlerini çıkarıp onu itinayla sarmasalar, mühendis epey kötü şartlarda kalırdı.

Akşam yemeği, Harbert ve Nab'ın kumsaldan bol bol topladıkları kaçınılmaz lithodomlardan ibaretti. Delikanlı o yumuşakçalara, denizin büyük gelgitler sırasında ancak çeperlerini ıslatabildiği yüksek kayalıklardan topladığı bir miktar yenilebilir suyosunu ekledi. Fukusgiller familyasına ait bu yosunlar, kuruyken besleyici öğe bakımından oldukça zengin, jelâtinsi bir madde veren, esmer bir türdendiler. Gazeteci ve arkadaşları, hatırı sayılır miktarda lithodom yedikten sonra, bu esmer suyosunlarını emdiler ve tatlarını gayet katlanılır buldular. Bu yosunların Asya kıyılarındaki yerlilerin beslenmesinde önemli bir yer tuttuğunu söylemek lazım.

"Neyse!" dedi denizci. "Bay Cyrus tam vaktinde yardımımıza geldi."

Hava iyice soğudu ve maalesef ona karşı koymanın hiçbir yolu yoktu.

Hakikaten öfkelenen denizci ateş yakmak için mümkün olan her yöntemi denedi. Nab da ona bu işte yardım etti. Biraz kuru yosun bulmuştu ve iki yassı çakılı birbirine vurarak kıvılcımlar çıkardı, fakat yosun yeterince kolay tutuşur olmadığından alev almadı. Zaten kızgın çakmaktaşından başka bir şey olmayan bu kıvılcımlar, sıradan çakmaktaki çelik parçasından çıkanların yoğunluğuna sahip değildi. Velhasıl işlem başarıya ulaşmadı.

Pencroff, bu yönteme hiç güvenmese de, sonra vahşiler gibi, iki kuru odun parçasını birbirine sürttü. Kuşkusuz, o ve Nab'ın yoğun çabaları, yeni teorilere göre ısıya dönüşse, bir buharlı geminin kazanını kaynatmaya yeterdi! Sonuç fos çıktı. Odun parçaları ısındı, hepsi o kadar. Üstelik uğraşanların kendilerinden çok daha az ısındı.

Bir saatlik çalışmanın ardından, Pencroff ter içinde kalmıştı ve infial halinde odun parçalarını elinden attı.

"Vahşilerin bu şekilde ateş yaktıklarına beni inandırdıklarında, dedi, hava kışın bile sıcak olacak! Birbirine sürterek, kollarımı yakarım daha iyi!"

Denizci bu yöntemi reddetmekte haksızdı. Vahşilerin hızlı bir sürtmeyle odunu yaktıkları sabitti. Lakin her çeşit odun bu işleme uygun değildi. Hem sonra, deyim yerindeyse, bu işin de bir "adabı" vardı ve muhtemelen Pencroff o "adaptan" nasibini almamıştı.

Pencroff'un keyifsizliği uzun sürmedi. Onun attığı odun parçalarını Harbert almış, var gücüyle sürtmeye uğraşıyordu. İri kıyım denizci, kendisinin çuvalladığı şeyi başarmak için didinen delikanlının gayretlerini görünce, kahkahayı basmaktan kendini alamadı.

"Sürtün, çocuğum, sürtün!" dedi.

"Sürtüyorum, diye cevap verdi Harbert gülerek, ama soğuktan titremek yerine kendimi ısıtmaktan başka bir iddiam yok ve birazdan senin kadar sıcak olacağım, Pencroff!"

Öyle de oldu. Her halükârda o gece için ateş yakmaktan vazgeçmek gerekiyordu. Gédéon Spilett yirminci kere Cyrus Smith'in bu kadar ufak bir işte sıkıntı çekmeyeceğini tekrarladı. Ve koridorlardan birinde kuma uzandı. Harbert, Nab ve Pencroff da onu izlediler. Bu arada Top sahibinin ayakucunda uyuyordu.

Ertesi gün, 28 Mart'ta, mühendis sabahın sekizine doğru uyandığında, yoldaşlarının başında uyanmasını kolladıklarını gördü ve ilk sözleri, bir gün önceki gibi:

"Ada mı yoksa kıta mı?" oldu.

Bunu sabit fikir haline getirdiği belli oluyordu.

"Bu hususta hiçbir şey bilmiyoruz, Bay Smith!" diye yanıtladı Pencroff.

"Hâlâ bilmiyor musunuz?..."

"Ama öğreneceğiz, diye ekledi Pencroff, siz bu diyarda bize kılavuzluk yaptığınız zaman."

"Sanırım bunu deneyecek durumdayım," diye karşılık verdi, fazla gayret sarf etmeden kalkıp ayağa dikilen mühendis.

"Bu iyi işte!" diye bağırdı gemici.

"Daha ziyade bitkinlikten ölüyordum, diye cevap verdi Cyrus Smith. Dostlarım, biraz yemek yersem, bir şeyim kalmaz. – Ateşiniz var, değil mi?"

Bu soruya hemen cevap alamadı. Fakat birkaç saniye sonra:

"Ne yazık ki yok!" dedi Pencroff. "Daha doğrusu artık yok, Bay Cyrus!"

Ve denizci önceki gün olanları aktardı. Biricik kibritlerinin hikâyesini, sonra da vahşiler gibi ateş yakmak için giriştiği beyhude çabayı anlatarak, mühendisi neşelendirdi.

"Bir çaresini düşünürüz, diye cevapladı mühendis. Kava benzer bir madde bulamazsak..."

"Evet?"

"Kibrit yaparız."

"Kimyasal mı?"

"Kimyasal!"

"Bu o kadarda zor değil," diye haykırdı muhabir, gemicinin omzuna vurarak.

Pencroff meseleyi bu kadar basit görmüyordu, ama itiraz etmedi. Hep birlikte dışarı çıktılar. Hava güzelleşmişti. Denizin ufkunda parlak bir güneş yükseliyor ve muazzam surun prizmatik pürüzlerini altın pullarla kemiriyordu.

Mühendis etrafına hızlı bir bakış attıktan sonra, bir kaya bloğuna oturdu. Harbert ona birkaç avuç midye ve suyosunu ikram etti.

"Varımız yoğumuz bu, Bay Cyrus," dedi.

"Teşekkürler, evladım, diye yanıtladı Cyrus Smith, bu kâfi – en azından bu sabah için."

Ve o zayıf yemeği iştahla atıştırıp, büyük bir deniz kabuğuyla dereden çekilmiş soğuk sudan içti.

Yoldaşları konuşmadan onu seyrediyorlardı. Cyrus Smith, karnını az çok doyurduktan sonra, kollarını kavuşturarak:

"Demek henüz kaderin bizi bir kıtaya mı yoksa adaya mı attığını bilmiyorsunuz, öyle mi, dostlarım?" dedi.

"Hayır, Bay Cyrus," diye cevap verdi delikanlı.

"Yarın öğreniriz, diye devam etti mühendis, o zamana kadar yapacak bir şey yok."

"Var," diye karşılık verdi Pencroff.

"Neymiş o?"

"Ateş," dedi denizci, onun sabit fikri de buydu.

"Yakacağız, Pencroff, diye yanıtladı Cyrus Smith. – Dün beni taşıdığınız sırada, batıda bölgeye hükmeden bir dağ gördüm."

"Evet, diye karşılık verdi Gédéon Spilett, oldukça yüksek olması gereken bir dağ..."

"Pekâlâ, diye devam etti mühendis. Yarın zirvesine çıkar, bu toprak parçasının ada mı yoksa kıta mı olduğuna bakarız. Tekrar ediyorum, o zamana kadar yapacak bir şey yok."

"Var, ateş!" dedi yine inatçı gemici.

"Tamam, ateş yakılacak işte!" diye karşılık verdi Gédéon Spilett. "Biraz sabır, Pencroff!"

Denizci: "Size kalsa, kızartmanın tadına o kadar çabuk bakamayız!" der gibi bir edayla Gédéon Spilett'i süzdü, ama bir şey demedi.

Bu arada Cyrus Smith herhangi bir cevap vermemişti. Ateş meselesiyle pek ilgilenmiyora benziyordu. Birkaç saniye düşüncelerine daldıktan sonra sözüne devam etti:

"Dostlarım, dedi, durumumuz acıklı olabilir, ama her halükârda mesele gayet basit. Ya bir kıtadayız ve o halde, az çok yorgunluklar pahasına, meskûn bir mahalle varırız. Yahut bir adadayız ve bu ikinci durumda, iki ihtimal var: Birincisi, adada yaşayanlar varsa, işin içinden ada sakinleriyle birlikte çıkarız; şayet ıssızsa, kendi başımızın çaresine bakmaya çalışırız."

"Bundan daha basit bir durum olamayacağı muhakkak," diye cevap verdi Pencroff.

"Peki, ister kıta ister ada olsun, diye sordu Gédéon Spilett, sizce kasırga bizi nereye savurdu, Cyrus?"

"Doğrusunu isterseniz, bunu bilemem, diye yanıtladı mühendis, lakin tahminen Pasifik'te bir yerde olmalıyız. Richmond'dan ayrıldığımız sırada rüzgâr kuzeydoğudan esiyordu ve şiddeti yönünün değişmemiş olması gerektiğini kanıtlıyor. Kuzeydoğudan güneybatı istikametine esmeye devam ettiyse, Kuzey ve Güney Carolina, Georgia eyaletlerini, Meksika Körfezi'ni, dar kısmından Meksika'nın kendisini, sonra da Pasifik Okyanusu'nun bir parçasını geçtik demektir. Balonla kat ettiğimiz mesafenin en az altı yedi mil olduğunu tahmin ediyorum ve rüzgârın sekizde bir oranında döndüğünü farz edersek, bizi ya Mendana ya da Pomotou Takımadaları'na, sürati sandığımdan daha fazla idiyse Yeni Zelanda topraklarına kadar sürüklemiş olmalı. Şayet bu son varsayım gerçekleştiyse, yurda dönüşümüz kolay olur. İngiliz ya da Maori, her zaman konuşacak birilerini buluruz. Eğer aksine bu kıyılar Mikronezya Takımadaları'ndaki ıssız bir adaya aitse, bölgeye hâkim olan şu tepenin üstünden tanıyabiliriz ve buradan asla kurtulamayacakmışız gibi yerleşmeyi düşünürüz!"

"Asla, ha!" diye haykırdı muhabir. "Asla mı diyorsunuz, sevgili Cyrus?"

"Hemen en kötüsünü düşünüp hayırlı bir sürpriz beklemek daha iyi," diye yanıt verdi mühendis.

"İyi söylediniz!" diye karşılık verdi Pencroff. "Ve aynı zamanda bu adanın – adaysa tabii – gemilerin güzergâhının tamamen dışında yer almamasını umut etmek lazım! Yoksa talihimiz hakikaten ters gidiyor demektir!"

"Neyle yetinmemiz gerektiğini öğreneceğiz, her şeyden önce dağa tırmanmak

lazım" diye yanıtladı mühendis.

"Peki, yarın öyle bir tırmanışın yorgunluğunu kaldıracak durumda olacak mısınız, Bay Cyrus?" diye sordu Harbert.

"Umarım, diye cevap verdi mühendis, ama sen ve Üstat Pencroff'un akıllı ve mahir avcılar çıkmanız şartıyla, çocuğum."

"Bay Cyrus, diye araya girdi denizci, madem av etinden söz ediyorsunuz, keşke onu kızartabileceğimden, elim boş dönmeyeceğim kadar emin olsam..."

"Siz her halükârda eli boş dönmeyin, Pencroff," diye karşılık verdi Cyrus Smith.

Mühendis ve gazetecinin günü bacalarda geçirip sahili ve yukarıdaki platoyu incelemelerine karar verildi. Bu süre zarfında Nab, Harbert ve denizci ormana geri dönecek, odun stokunu yenileyecek ve çevrelerine yaklaşan hiçbir kıllı ya da tüylü hayvana aman vermeyeceklerdi.

Sabah ona doğru yola koyuldular. Harbert inançlı, Nab neşeliydi. Pencroff kendi kendine mırıldanıyordu:

"Dönüşte evde ateş bulursam, yıldırımın bizzat gelip yaktığına inanacağım!"

Üçü birlikte kıyı boyunca ilerlediler. Nehrin dirseğine vardıklarında, gemici durarak iki yoldaşına:

"İlkin avcı mı, oduncu mu olalım?"

"Avcı, diye cevap verdi Harbert. Top araştırmaya başladı bile."

"Avlanalım öyleyse, diye devam etti denizci, sonra yine buraya gelip odun stokumuzu hallederiz."

Bunun üzerine, Harbert, Nab ve Pencroff, genç bir köknarın gövdesinden üç sopa kopardıktan sonra, uzun otların arasında sıçrayan Top'u takip ettiler.

Avcılar bu kez nehir boyunca ilerlemek yerine, doğrudan ormanın kalbine daldılar. Çoğu çam ailesine ait, hep aynı ağaçlar mevcuttu. Bazı yerlerde, ayrı ayrı kümeler halinde dağılmış, daha seyrek bu çamlar hatırı sayılır boyutlar arz ediyordu ve gelişmişlikleriyle, o bölgenin mühendisin zannettiğinden daha yüksek enlemde bulunduğunu belirtiyor gibiydi. Zamanın kemirdiği kütüklerle dolu birkaç ağaçsız alan kuru odunlarla kaplıydı ve tükenmez yakacak stokları oluşturuyordu. Açık alan geçildiğinde, koruluk yeniden sıklaşıyor ve neredeyse içine girilemez bir hal alıyordu.

Açılmış bir yolun olmadığı bu sık ağaçlıklarda yön bulmak bir hayli zordu. O yüzden denizci, arada bir, dallara kolayca tanınacak birkaç işaret koyarak, yolunu belirgin-

leştiriyordu. Ama belki de, Harbert'la ilk gezintilerinde yaptıkları gibi akarsu boyunca yukarı çıkmamakla hata etmişlerdi, zira bir saatlik yürüyüşü müteakip, hâlâ tek bir av hayvanı görünmemişti. Alçak dalların altında koşan Top sadece yaklaşılması imkânsız kuşları uyarıyordu. Trogonlar kesinlikle ortada görünmüyorlardı. Gemicinin, büyük bir mutlulukla oltayla mezgeldek avladığı ormanın bataklık bölümüne geri dönmek zorunda kalması muhtemeldi.

"Hey! Pencroff, dedi Nab biraz alaycı bir ses tonuyla, efendime götürmeyi vaat ettiğiniz av etinin hepsi bu kadarsa, kızartmak için büyük bir ateş gerekmeyecek!"

"Sabırlı ol, Nab, diye yanıtladı denizci, dönüşte eksikliği çekilen av hayvanı olmayacak!"

"Bay Smith'e güvenmiyor musunuz yani?"

"Güveniyorum."

"Ama ateş yakacağına inanmıyorsunuz, öyle mi?"

"Odunlar ocakta alev saçtığı vakit inanacağım."

"Efendim öyle dediğine göre, yanacaktır!"

"Göreceğiz!"

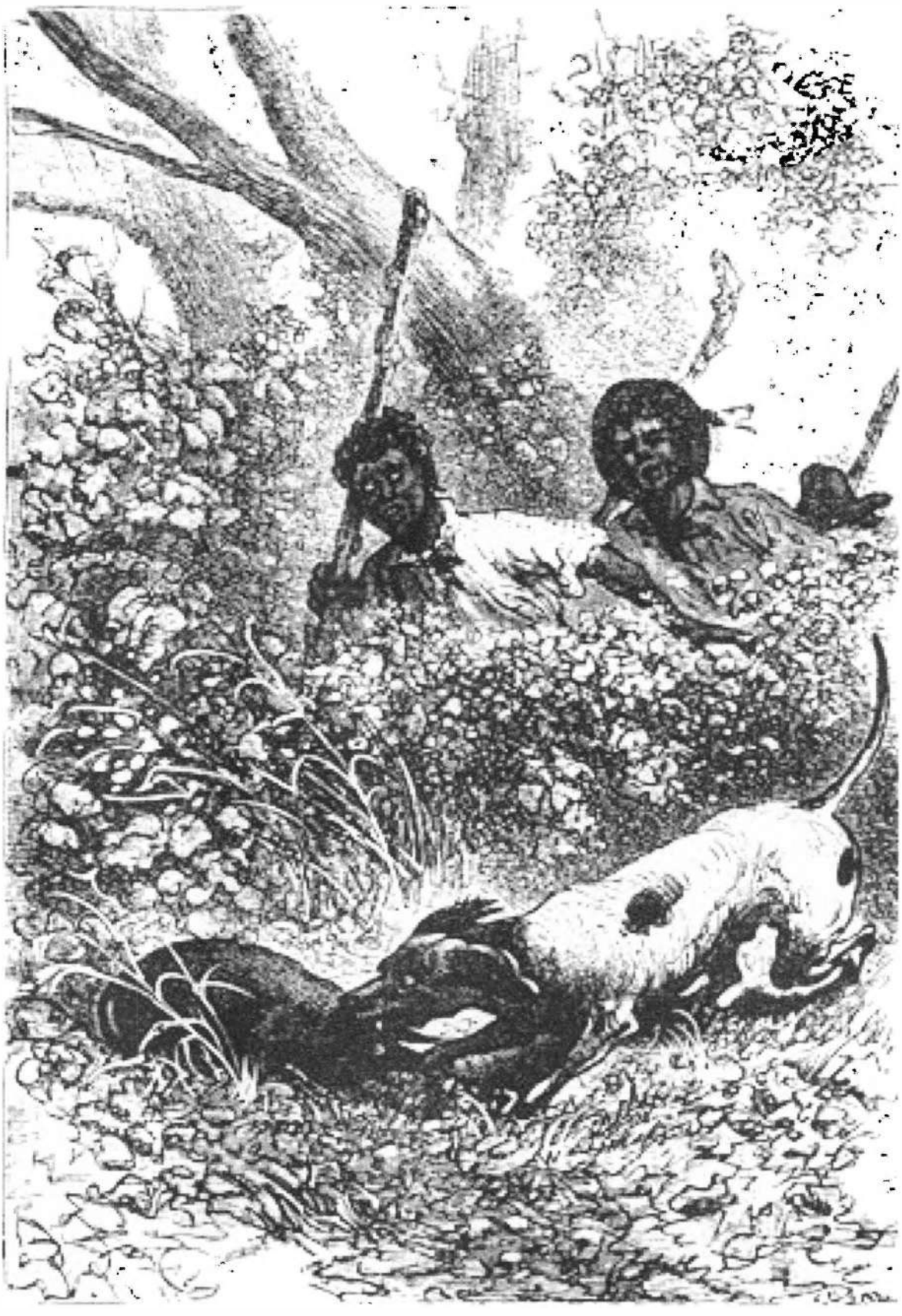
Güneş henüz ufuktaki ilerleyişinin en yüksek noktasına varmamıştı. Keşif gezisi devam etti ve Harbert'ın meyveleri yenilebilir bir ağaç bulmasıyla faydalı bir şekilde damgalandı. Bu ağaç Amerika ve Avrupa'nın ılıman bölgelerinde büyük değer verilen nefis bir çekirdek veren fıstık çamıydı. Yemişleri mükemmel bir olgunluk halindeydi. Harbert onları iki yoldaşına gösterdi ve avcılar kendilerine tam bir ziyafet çektiler.

"İşe bak, dedi Pencroff, ekmek niyetine suyosunu, et yerine çiğ midye ve meyve olarak fıstık, işte ceplerinde tek bir kibrit bile olmayanlara yakışır bir yemek!"

"Yakınmamak lazım," diye cevap verdi Harbert.

"Yakınmıyorum, evladım, diye karşılık verdi Pencroff. Sadece bu tür yemeklerde etten fazla tasarruf edildiğini belirtiyorum!"

"Top bir şey gördü!..." diye bağırdı, köpeğin havlayarak içinde gözden kaybolduğu fundalığa doğru koşan Nab. Top'un havlamalarına garip homurtular karışıyordu.

Denizci ve Harbert de Nab'ı izlemişlerdi. Orada bir av hayvanı varsa, nasıl pişirileceğini değil, nasıl ele geçirilebileceğini tartışmanın zamanıydı.

Avcılar baltalığa henüz girmişlerdi ki, Top'un kulağından yakaladığı bir hayvanla dalaştığını gördüler. Bu dört ayaklı hayvan, iki buçuk ayak boyunda, sert ama fazla sık olmayan tüylerinin rengi karın bölgesinde açılan, siyahım-

sı kahverengi bir tür domuzdu. Yere kuvvetle basan parmakları perdelerle birleşmişe benziyordu.

Harbert o hayvanın kemirgenler sınıfının en büyük örneklerinden bir olan sudomuzuna benzetti.

Mamafih sudomuzu köpekle kapışmıyordu. Kalın bir yağ tabakasının derinliklerine gömülmüş kocaman gözlerini aptal aptal döndürüyordu. Belki de ilk defa insan görüyordu.

Nab eliyle sımsıkı kavradığı sopasını kemirgenin kafasına indirmek üzereyken, kulağının bir ucunu bırakmak pahasına Top'un dişlerinden sıyrılan hayvan, gür bir homurtu çıkararak, Harbert'ın üstüne çullandı, neredeyse yere devirdi ve ağaçların arasında yok oldu.

"Vay, alçak, vay!" diye haykırdı Pencroff.

Üçü birden derhal Top'un peşinden atılmışlardı, fakat tam ona yetişeceklerken, hayvan devasa, asırlık çamlarla gölgelenmiş, geniş bir su birikintisinde gözden kayboldu.

Nab, Harbert ve Pencroff donakalmışlardı. Top suya atlamıştı, ama gölcüğün dibine saklanan sudomuzu ortalıkta görünmüyordu.

"Bekleyelim, dedi delikanlı, birazdan nefes almak için yüzeye çıkacaktır."

"Boğulmaz mı?" diye sordu Nab.

"Hayır, diye cevap verdi Harbert, çünkü perdeli ayakları var, tahminen bir amfibi. Ama onu dikkatle kollayalım yine de."

Top suda kalmıştı. Pencroff ve iki yoldaşının her biri, köpeğin gölcük sathında yüzerek aradığı sudomuzunun bütün kaçış yollarını kesmek amacıyla gidip, kıyının muhtelif noktalarını tuttular.

Harbert yanılmıyordu. Birkaç dakika sonra, hayvan suyun yüzeyine çıktı. Top bir hamlede üzerine atlayarak, yeniden dalmasına mani oldu. Bir saniye sonra, kıyıya kadar sürüklenen sudomuzu Nab'ın vurduğu bir sopa darbesiyle bayılmıştı.

"Hurra!" diye haykırdı bu zafer çığlığını seve seve atan Pencroff. "Yeter ki kızgın bir kömür ateşi olsun, bu kemirgeni kemiğine kadar kemiririz!"

Sudomuzunu omzuna yükleyen Pencroff, güneşin konumundan saatin ikiye gelmesi gerektiğine hükmederek, geri dönüş işaretini verdi.

Top'un içgüdüsü, zeki hayvan sayesinde gelişte kat etikleri yolu bulabilen avcılar için gayet faydalı oldu. Yarım saat sonra nehrin dirseğine varıyorlardı.

Pencroff ateş olmadığı için gözüne lüzumsuz bir angarya gibi görünse de, ilk seferinde yaptığı gibi çabucak ahşap

bir sal imal etti ve suyun akıntısını takip eden salla, bacalara geri dönüldü.

Denizci, menzile elli adım kala durdu ve müthiş bir "hurra" daha çekerek, elini yalıyarın köşesine doğru uzattı:

"Harbert! Nab! Şuraya bakın!" diye bağırdı.

Kayaların üzerinde bir duman döne döne yükseliyordu!

X
MÜHENDİSİN BİR İCADI – CYRUS SMITH'İN ZİHNİNİ MEŞGUL EDEN MESELE – DAĞA HAREKET – ORMAN – VOLKANİK ZEMİN – TRAGOPANLAR – YABAN KOYUNLARI – İLK PLATO – GECE KAMPI – KONİNİN ZİRVESİ

Kısa bir müddet sonra, üç avcı çıtırdayan bir ocağın önünde bulunuyorlardı. Cyrus Smith ve muhabir oradaydılar. Pencroff, elinde sudomuzu, tek kelime etmeksizin, bir mühendise, bir ötekine bakıyordu.

"Evet, yiğit dostum, diye bağırdı gazeteci. Ateş, birazdan iştahla yiyeceğimiz şu mükemmel av etini kızartacak, gerçek bir ateş!"

"İyi de kim yaktı onu?..." diye sordu Pencroff.

"Güneş!"

Gédéon Spilett'in cevabı doğruydu. Pencroff'un hayran olduğu ısıyı sağlayan güneşti. Denizci gözlerine inanamıyordu, öyle şaşırmıştı ki mühendisi sorgulamak aklına gelmiyordu.

"Merceğiniz mi vardı, beyefendi?" diye sordu Harbert, Cyrus Smith'e.

"Hayır, çocuğum, yoktu, diye yanıtladı mühendis, ama bir tane yaptım."

Ve mercek yerine kullandığı aleti gösterdi. Muhabirin ve kendi saatinden söktüğü iki camdan ibaretti sadece. Onları suyla doldurup, kenarlarını biraz balçık yardımıyla yapışkan hale getirdikten sonra kendine, güneş ışınlarını kupkuru bir yosuna odaklayarak tutuşmasını sağladığı gerçek bir mercek imal etmişti.

Denizci aleti dikkatle süzdükten sonra, konuşmadan mühendise baktı. Ancak bakışı çok şey anlatıyordu! Onun gözünde Cyrus Smith bir tanrı değilse bile, insan-

dan öte bir şey olduğu muhakkaktı. Sonunda dili çözüldü ve haykırdı:

"Bunu not alın, Bay Spilett, defterinize not edin!"

"Zaten ettim," diye cevap verdi muhabir.

Gemici, Nab'ın yardımıyla, içini usulünce boşalttığı sudomuzunu şişe geçirdi ve pırıl pırıl parlayan ateşin önünde, sıradan bir süt domuzu gibi kızartmaya koyuldu.

Bacalar, sırf koridorlar ocağın ateşiyle ısındığı için değil, taş ve kumdan müteşekkil ara bölmeler de eski hallerine kavuştuğu için, yeniden oturulabilir duruma gelmişti.

Mühendis ve yoldaşının günü iyi değerlendirdikleri belliydi. Gücünü neredeyse tamamen toplamış olan Cyrus Smith, üst platoya çıkarak kendini denemişti. O noktadan, yükseklik ve uzaklıkları kestirmeye alışık gözlerini, ertesi gün doruğuna erişmek istediği koniye dikmişti. Yaklaşık altı mil kuzeybatıda yer alan tepe ona deniz seviyesinden üç bin beş yüz ayak yukarıda gibi göründü. Dolayısıyla, zirvesine yerleşen bir gözlemci, ufka en az elli mil yarıçapında göz gezdirebilirdi. Yani Cyrus Smith'in haklı olarak har şeyden fazla öncelik tanıdığı şu "kıta mı yoksa ada mı" meselesini kolayca çözmesi mümkündü.

Doğru düzgün bir akşam yemeği yediler. Sudomuzu eti harika bulundu. Aklı ertesi günün planlarıyla meşgul mühendisin az konuştuğu bu yemeği esmer deniz yosunları ve çamfıstıkları tamamladı.

Pencroff ortaya, yapılması uygun düşen şeylere dair bir iki fikir attı, fakat kuşkusuz metodik bir zihne sahip Cyrus Smith kafa sallamakla yetindi.

"Yarın, diye tekrarlıyordu, neye bel bağlayabileceğimizi öğrenecek ve ona göre davranacağız."

Yemek son bulduğunda, ocağa yeni odunlar atıldı ve bacaların konukları, sadık Top da dâhil, derin bir uykuya daldılar. O sakin geceyi bozan hiçbir olay vuku bulmadı ve ertesi gün – 29 Mart –, dinlenmiş, akıbetlerini belirleyecek yolculuğa girişmeye hazır ve zinde bir halde uyandılar.

Yola çıkmak için her şey hazırdı. Sudomuzundan artakalanlar Cyrus Smith ve arkadaşlarını yirmi dört saat daha doyurabilirdi. Zaten yolda da yiyecek sağlamayı umuyorlardı.

Camlar mühendis ve muhabirin saatlerine geri takıldığından, Pencroff kav işlevi görecek bezden biraz yaktı. Çakmaktaşına gelince, o volkanik arazide eksikliği çekilmemeliydi.

Kâşifler sopalarla silahlanmış vaziyette bacaları terk ettiklerinde, saat sabahın yedi buçuğuydu. Pencroff'un düşüncesi uyarınca, dönüşte başka bir yol kullanılacaksa bile, daha önce kat edilen orman yolundan geçmek makul göründü. Üstelik o, dağa ulaşmak için en kestirme yoldu. Bundan ötürü güney köşesini dönüp, nehrin, güneybatıya doğru kıvrıldığı noktada ayrılacakları sol kıyısını takip ettiler. Yeşil ağaçların altında daha evvel açılmış patikayı buldular ve Cyrus Smith ve yoldaşları saat dokuzda ormanın batı sınırına ulaştılar.

İlkin bataklık, ardından kuru ve kumluk arazi o ana dek pek engebeli sayılmazdı ve sahilden iç bölgelere doğru çıkan hafif bir eğim arz ediyordu. Ulu ağaçların altında ziyadesiyle kaçak birkaç hayvan şöyle bir görünmüştü. Top onları çevik hamlelerle kaçırıyor, ama sahibi köpeği hemen geri çağırıyordu, zira av kovalama vakti gelmemişti. O işe bilahare bakılacaktı. Mühendis sabit fikrinden cayacak adam değildi. Bölgenin arazi yapısını veya doğal ürünlerini umursamadığını iddia edenler yanılmış olmazlardı. Tek hedefi tırmanmak istediği şu dağdı ve dosdoğru oraya gidiyordu.

Saat onda birkaç dakika mola verildi. Ormanın çıkışında, bölgenin orografik yapısı gözler önüne serilmişti. Dağ iki koniden oluşuyordu. Tepesi yaklaşık iki bin beş yüz ayak yükseklikte kesilmiş birinci koni, yere yapışmış muazzam bir yırtıcı kuş pençesi gibi dallara ayrılmışa benzeyen, girintili çıkıntılı dağ kolları tarafından desteklenmişti. Kollar arasına, son kümeleri birinci koninin kesildiği yere kadar yükselen ağaçlarla dolu, dar vadiler oyulmuştu. Ayrıca dağın kuzeydoğuya bakan kısmındaki bitki örtüsü daha seyrek görünüyor ve lav akıntısı olması gereken bir hayli derin çizikler fark ediliyordu.

İlk koninin üstünde, zirvesi hafifçe yuvarlak ve biraz eğri bir ikincisi yer alıyordu. Kulağın üzerine yerleştirilmiş büyük ve toparlak bir şapkayı andırıyordu. Kızılımsı kayaların birçok noktadan deldiği çıplak bir araziden müteşekkile benziyordu.

Erişilmesi uygun düşen bu ikinci tepenin doruğuydu ve dağ kollarının sırtı oraya varmak için en iyi yolu sunuyor olmalıydı.

"Volkanik bir arazideyiz," demişti Cyrus Smith.

Ve onu izleyen yoldaşları, yılankavi ve dolayısıyla daha kolay aşılabilir bir hat üzerinden birinci yaylaya varan bir dağ kolunun sırtında yavaş yavaş yükselmeye başladılar. Plütonik güçlerle sarsılmış olduğu şüphe götürmeyen bu zeminde çok sayıda tümsek mevcuttu. Şurada burada düzensiz bloklar, bol miktarda bazalt kalıntısı, ponza taşları, doğal camlar... Birkaç yüz ayak aşağıda, dar boğazların dibinde, neredeyse güneş ışınlarının nüfuz edemediği yoğun masifler meydana getiren kozalaklı ağaçlar, ıssız koruluklar halinde yükseliyordu.

Harbert, alt rampalara tırmanışın bu ilk bölümünde, yırtıcı ya da zararsız, kocaman hayvanların yakın zamanda oradan geçişlerini belirten izleri işaret etti.

"Bu hayvanlar sahalarını bize seve seve bırakmayabilirler," dedi Pencroff.

"Olsun, diye cevap verdi daha önce Hindistan'da kaplan, Afrika'da aslan avlamış muhabir, onlardan kurtulmanın bir yolunu buluruz. Ama bu arada tetikte olalım!"

Bu sırada yavaş yavaş yükseliyorlardı. Dönemeçler ve doğrudan aşılamayan engeller yüzünden yol uzuyordu. Bazen de toprak aniden yok oluyor ve kendilerini, etrafından dolaşmak gereken derin yarıkların kenarında buluyorlardı. Geçilebilir bir patika takip etmek için böyle geri dönmek zaman israfı ve lüzumsuz yorgunluk oluyordu. Öğlen, küçük topluluk çağlayarak akan ufak bir derenin yakınındaki geniş bir köknar korusunda yemek molası verdiği vakit, görünüşe göre ancak gece çöktüğünde erişilebilecek birinci yaylanın yarı yolunda bulunuyordu.

O noktadan, deniz ufku daha geniş açılıyordu, fakat sağda sivri güneydoğu burnu tarafından sınırlanan bakış açısı, kıyının ani bir dönemeçle arka plandaki bir kara parçasına bağlanıp bağlanmadığının saptanmasına müsaade etmiyordu. Solda, görüş yarıçapı kuzeyde birkaç mile ulaşsa da, kuzeybatıda kâşiflerin bulunduğu noktadan itibaren, merkez

koninin güçlü kemer ayağını oluşturan, tuhaf bir şekilde yontulmuş bir dağ kolunun sırtı tarafından aniden kesiliyordu. Bu durumda, Cyrus Smith'in çözmek istediği mesele hakkında henüz hiçbir şey kestirmek mümkün değildi.

Saat birde tırmanış kaldığı yerden devam etti. Güneybatıya doğru çapraz ilerlemek ve yeniden oldukça sık baltalıklara girmek gerekti. Orada, ağaçların dal ve yapraklardan oluşan kubbesi altında, sülüngiller familyasından

birçok kuş çifti uçuşuyordu. Bunlar, boğazlarından sarkan dolgun bir sakağı ve gözlerinin arkasında dikilmiş iki ince, silindir şeklinde boynuzla süslü "tragopanlardı". Bu horoz büyüklüğündeki çiftlerin dişileri bir örnek kahverengiydi. Erkeklerse, minik beyaz damlalar serpiştirilmiş kızıl tüyleri altında parlıyordu. Gédéon Spilett, kuvvetle ve ustaca fırlattığı bir taşla o tragopanlardan birini öldürdü. Açık havada kurt gibi acıkmış Pencroff hayvana iştahla baktı.

Kâşifler, koruluktan ayrıldıktan sonra, birbirlerine omuz vererek, yüz ayaklık bir alanda, gayet dik bir bayırı tırmandılar ve zemini volkanik bir görüntü arz eden, az ağaçlı bir üst kademeye vardılar. Şimdi yokuşları daha kolay geçilebilir kılan zikzaklar çizerek doğuya yönelmek söz konusuydu, çünkü bayırlar ziyadesiyle sarptı ve her birinin ayağını bastığı yeri dikkatle seçmesi gerekiyordu. Nab ve Harbert önden, Pencroff en arkadan gidiyor, Cyrus ve muhabir ortadan ilerliyorlardı. İzlere bakılırsa, o yüksekliklerde takılan hayvanlar dağ keçisi gibi ayakları yere sağlam basan, esnek omurgalı cinslere ait olmalıydılar. Birkaç tanesini gördüler, ama Pencroff onlara bu ismi vermedi, zira bir ara:

"Koyunlar!" diye haykırdı.

Hepsi, güçlü boynuzları arkaya doğru eğilen ve uçları yassılaşan, kızıl renkli, uzun ve ipeksi tüylerin altında gizlenmiş yünlü yapağılara sahip yarım düzine büyük boy hayvana elli ayak kala durmuşlardı.

Bunlar sıradan koyunlar değil, ılıman iklim kuşaklarının dağlık bölgeleri genelinde yaygın bir türdü. Harbert onlar için muflon adını kullandı.

"But ve pirzolaları var mı?" diye sordu denizci.

"Evet," diye yanıtladı Harbert.

"Öyleyse koyun bunlar!" dedi Pencroff.

Bazalt kalıntıları arasında kımıldamadan duran hayvanlar, insan denen iki ayaklıları ilk kez görüyorlarmış gibi şaşkın gözlerle bakıyorlardı. Sonra içlerinde ani bir korku uyandı ve kayaların üstünde sıçrayarak ortadan kayboldular.

"Görüşürüz!" diye bağırdı onlara Pencroff. Ses tonu öyle komikti ki, Cyrus Smith, Gédéon Spilett, Harbert ve Nab kendilerini gülmekten alamadılar.

Tırmanış devam etti. Bazı eğimlerde, sık sık, eğri büğrü çizgiler taşıyan lav izleri göze çarpıyordu. Tırmanışçıların izlediği yol ara sıra ufak kükürtatarlarla kesiliyor ve kenarlarından dolaşmak icap ediyordu. Bazı noktalarda kükürt, umumiyetle lav akıntılarını önceleyen, taneleri gayrimuntazam ve iyice kavrulmuş puzolanlar, sonsuz sayıda feldspatlı kristalcikten müteşekkil beyazımsı küller gibi maddelerin ortasında, kristalleşmiş yumrular halinde birikmişti.

Alttaki koninin kesik tepesinin oluşturduğu ilk platoya yaklaştıkça, tırmanışın zorlukları iyiden iyiye belirginleşti. Saat dörde doğru, ağaçların en uç bölgesi geride kalmıştı. Ötede beride, o yükseklikte açık denizin sert rüzgârlarına direnmek için dokuz canlı olması gereken birkaç cılız ve çirkin çamdan başka ağaç yoktu. Mühendis ve yoldaşları için ne mutlu ki hava güzel, atmosfer sakindi, çünkü üç bin ayak yükseklikte şiddetli bir esinti ilerleyişlerini güçleştirirdi. Göğün doruktaki saflığı havanın saydamlığından hissediliyordu. Etraflarında eksiksiz bir sükûnet hüküm sürüyordu. O sırada üstteki, batı ufkunun yarısını örten ve sahile kadar uzanan muazzam gölgesi, ışık saçan yıldız günlük seyrinde alçaldıkça büyüyen koninin geniş perdesinin sakladığı güneşi görmez olmuşlardı. Doğuda belirmeye başlayan ve buluttan ziyade sisi andıran birkaç buhar kümesi, güneş ışınlarının etkisiyle bütün tayf renklerine bürünüyordu.

Kâşifleri gece kamp kurmak üzere ulaşmak istedikleri platodan yalnızca beş yüz ayak ayırıyordu, fakat o beş yüz ayak, çizilmesi gereken zikzaklar yüzünden iki binden fazlaya çıktı. Zemin bir bakıma ayaklar altından yok oluyordu. Yokuşlar çoğu zaman öyle dik bir açı arz ediyordu ki, havanın aşındırdığı çizgiler yeterli bir dayanak noktası sunmadığında, lav akıntılarında kayılıyordu. Sonunda yavaş yavaş akşam oluyordu. Yedi saatlik tırmanıştan ötürü çok yorulan Cyrus Smith ve yoldaşları ilk koninin yaylasına vardıklarında, neredeyse gece çökmüştü.

O zaman kampı kurmak ve önce akşam yemeği yiyip sonra da uyuyarak güç toplamak söz konusu oldu. Dağın bu ikinci kademesi, aralarında kolaylıkla sığınak bulunabilecek kayalardan müteşekkil bir temelde yükseliyordu.

Yakacak bol değildi. Bununla beraber, yosunlar ve platonun bazı kısımlarını kaplayan kuru çalılar sayesinde ateş yakılabilirdi. Gemici bu iş için yerleştirdiği taşların üzerinde ocağını hazırlarken, Nab ve Harbert yakacak tedarikiyle meşgul odular. Çok geçmeden çalı çırpıyla geri geldiler. Çakmak taşı çakıldı, kıvılcımlar yanık bezi tutuşturdu ve kayaların korumasında ateş, Nab'ın üflemesiyle, birkaç saniyede çatırdamaya başladı.

Sadece gecenin serinliğine karşı koymaya yönelik bu ateş Nab'ın ertesi güne ayırdığı sülünün pişirilmesinde kullanılmadı. Akşam yemeği sudomuzu kalıntıları ve birkaç düzine çam fıstığından ibaretti. Saat daha altı buçuk olmadan, her şey bitmişti.

O sırada Cyrus Smith'in aklına, yarı karanlıkta, dağın üst konisini taşıyan geniş ve yuvarlak temeli keşfetmek geldi. Biraz istirahat etmeden evvel, fazla eğimli yamaçlarının zirvesine kadar erişilmez kılma ihtimaline karşı, taban çevresinden dolaşmanın mümkün olup olmadığını öğrenmek istiyordu. Bu mesele durmadan kafasını kurcalıyordu, zira başlığın eğildiği tarafta, yani kuzeye doğru, yaylanın geçit vermemesi muhtemeldi. Oysa dağın zirvesine ulaşılamazsa ya da koninin etek çevresinden dolaşılamazsa, bölgenin batı bölümünü incelemek imkânsız olur ve tırmanışın hedefi kısmen ıskalanırdı.

Yorgunluğuna aldırmayan mühendis, Pencroff ve Nab'ı yatma düzeni kurmak, Gédéon Spilett'i de günün olaylarını not etmek üzere orada bırakıp, kuzeye yönelerek, platonun dairesel sınırını izlemeye koyuldu. Harbert ona eşlik ediyordu.

Gece güzel ve sakindi, karanlık henüz tam bastırmamıştı. Cyrus Smith ve delikanlı konuşmadan, yan yana yürüyorlardı. Bazı yerlerde yayla önlerinde geniş bir şekilde açılıyor ve sorunsuz geçiyorlardı. Kayşatların tıkadığı başka yerlerdeyse, sadece, iki kişinin yan yana yürüyemeyeceği dar bir patika sunuyordu. Hatta Cyrus Smith ve Harbert, yirmi dakikalık bir yürüyüşten sonra, durmak zorunda kaldılar. O noktadan itibaren iki koninin bayırı aynı düzleme geliyordu. Dağın iki bölümünü ayıran destek duvarı yok

oluyordu. Yaklaşık yetmiş derece eğimli yokuşlardan çevresini dolaşmak imkânsızlaşıyordu.

Lakin mühendis ve delikanlı dairesel bir yol izlemekten vazgeçmek mecburiyetinde kalsalar da, doğrudan koniye tırmanma olanağı mevcuttu.

Aslında önlerinde derin bir dağ yarığı açılıyordu. Bu, kraterin volkan hâlâ faalken sıvı maddelerin püskürdüğü kırık ağzı, deyim yerindeyse boğazıydı. Sertleşmiş lavlar, kabuk bağlamış dışıklar, dağın zirvesine erişmeyi kolaylaştırması gereken geniş basamaklı bir nevi doğal merdiven teşkil ediyordu.

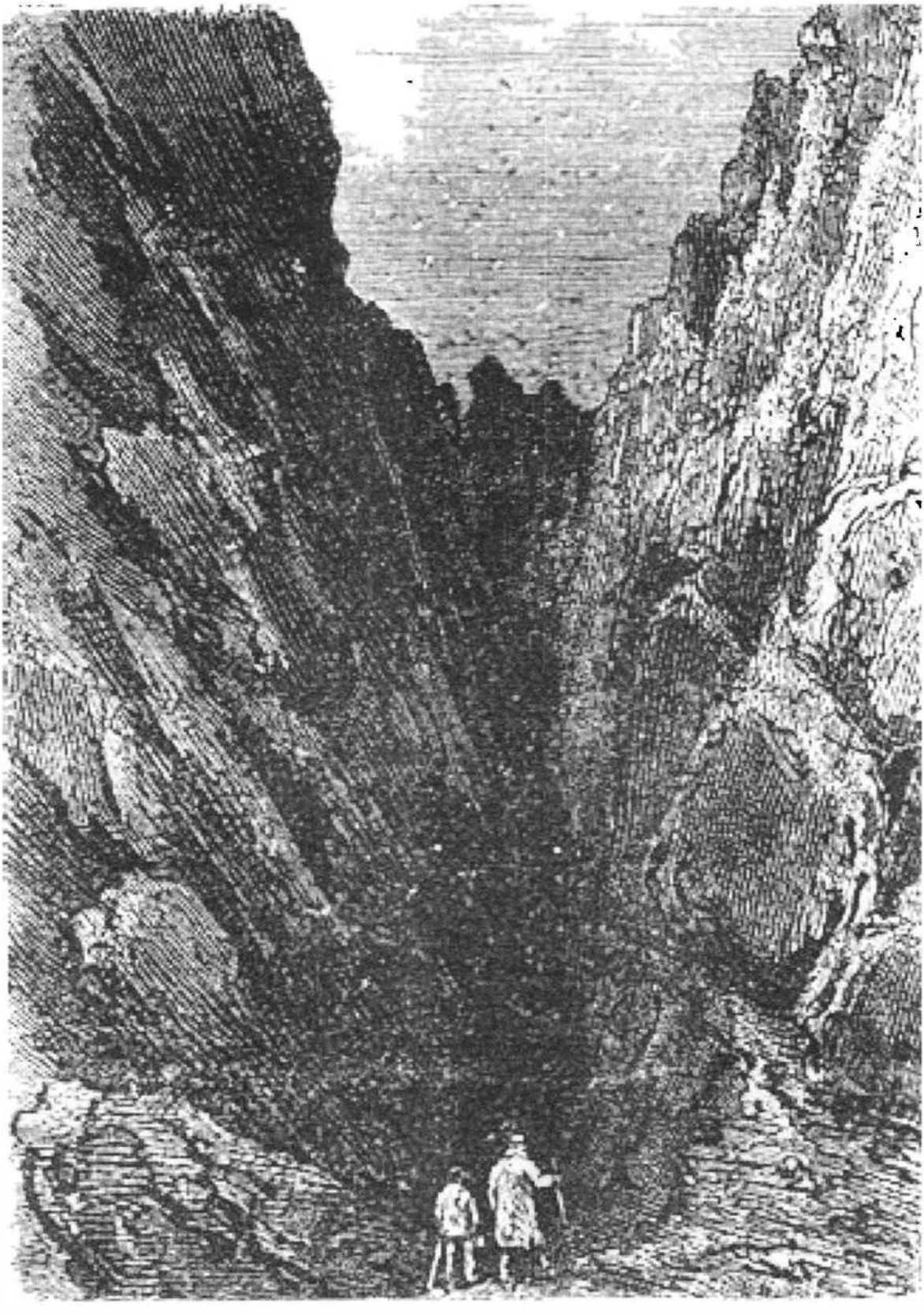
Cyrus Smith'in bu yerleşim planını anlaması için bir bakış atması yetti ve peşinde delikanlıyla, giderek artan karanlığın ortasında, tereddüt etmeden, o muazzam çatlağın içine girdi.

Daha bin ayaklık bir yüksekliğin aşılması lazımdı. Kraterin iç yokuşları geçilebilir miydi? Bunu zaman gösterecekti. Mühendis, durdurulmadığı sürece, tırmanışını sürdürecekti. Neyse ki bu ziyadesiyle uzun ve yılankavi yokuşlar volkan dâhilinde geniş bir vida dişi gibi kıvrılıyor ve yukarı doğru yürüyüşü kolaylaştırıyordu.

Yanardağın kendisine gelince, tamamen sönmüş olduğundan şüphe edilemezdi. Yamaçlarından hiç duman çıkmıyordu. Derin oyuklarda tek bir alev fark edilmiyordu. Beki de yerkürenin derinliklerine kadar oyulan o karanlık kuyudan ne bir uğultu, ne mırıltı, ne de bir titreme geliyordu. Kraterin içindeki hava kesinlikle kükürtlü buharla dolu değildi. Volkan sadece uykuda değildi, tamamıyla sönmüştü.

Cyrus Smith'in teşebbüsü muvaffak olmalıydı. O ve Harbert, iç duvarlardan yukarı çıkarlarken, yavaş yavaş, kraterin başları üzerinde genişlediğini gördüler. Gökyüzünün koninin kenarlarıyla çerçevelenmiş bu yuvarlak parçasının yarıçapı bariz bir şekilde arttı. Bir bakıma, attıkları her adımda, Cyrus Smith ve Harbert'ın görüş alanına yeni yıldızlar giriyordu. Bu güney göğünde muhteşem takımyıldızlar parlıyordu. En tepede, Akrep Takımyıldızı'ndaki göz kamaştırıcı Antares ve biraz ilerde yerküreye en yakın yıldız olduğuna inanılan Sentor ışıldıyordu. Sonra, kraterin

ağzı genişledikçe, Balık Takımyıldızı'ndan Fomalhaut, Güney Üçgeni Takımyıldızı ve nihayet, kuzey yarımküre Kutup Yıldızı'nın, dünyanın neredeyse Güney Kutbu'ndaki muadili parlak Güneyhaçı belirdi.

Cyrus Smith ve Harbert dağın zirvesine, koninin tepesine ayak bastıklarında, saat sekize geliyordu.

Kesif karanlık görüş zaviyesinin iki mil yarıçapında bir alana yayılmasına müsaade etmiyordu. Deniz o meçhul

kara parçasını bütünüyle kuşatıyor muydu, yoksa kara batıda, Pasifik'in bir kıtasına mı bağlanıyordu? Bunu bilmek henüz mümkün değildi. Batıya doğru, ufukta net bir şekilde çizilmiş bir bulut şeridi karanlığı arttırıyor ve gözler orada, gök ve suyun birbirine karışıp karışmadığını seçemiyordu.

Ama ufkun bir noktasında aniden, bulut doruğa doğru çıktıkça yavaş yavaş alçalan, belli belirsiz bir ışık göründü. Bu ayın daha şimdiden kaybolmaya yüz tutan ince hilaliydi. Ancak ışık o sırada buluttan sıyrılan yatay çizginin açıkça şekillenmesine yetti ve mühendis titrek görüntüsünün bir an sıvı bir yüzeyde yansıdığını fark etti.

Cyrus Smith delikanlının elini tuttu ve ciddi bir sesle:

"Bir ada!" dedi, hilal dalgaların içinde sönerken.

XI
KONİNİN ZİRVESİNDE – KRATERİN İÇİ – ÇEPEÇEVRE DENİZ – GÖRÜNÜRDE HİÇ KARA YOK – KUŞ UÇUŞU SAHİL – SU VE DAĞ BİLİMLERİ – ADA MESKÛN MU? KOYLARA, KÖRFEZLERE, BURUNLARA, IRMAK VS.YE AD KOYMA – LİNCOLN ADASI

Yarım saat sonra, Cyrus Smith ve Harbert kampa geri dönmüşlerdi. Mühendis yoldaşlarına, kaderin onları savurduğu toprak parçasının bir ada olduğunu ve bu konuyu ertesi gün düşüneceklerini söylemekle yetindi. Sonra her biri uyumak için deniz seviyesinden iki bin beş yüz ayak yüksekteki o bazalt delikte elden geldiğince bir düzen kurdu. "Adalılar" o sakin gecede derin bir istirahatin tadını çıkardılar.

Ertesi gün, 30 Mart'ta mühendis, kızarmış tragopandan ibaret üstünkörü bir yemeği müteakip, kendisi ve arkadaşlarının belki de müebbet hapse mahkûm edildikleri adayı dikkatle incelemek maksadıyla, volkanın doruğuna tekrar çıkmak istedi. Adanın her türlü karadan uzak mesafede yer alması ya da Pasifik Okyanusu'ndaki takımadaları ziyaret eden gemilerin rotası üzerinde bulunmaması muhtemeldi. Bu kez yoldaşları da bu yeni keşif gezisinde onu takip ettiler. Onlar da tüm ihtiyaçlarını karşılamasını isteyecekleri bu adayı görmeyi arzu ediyorlardı.

Cyrus Smith, Harbert, Pencroff, Gédéon Spilett ve Nab kamp yerini terk ettiklerinde saat yaklaşık yedi olmalıydı. Kimse içinde bulunduğu durumdan ötürü kaygılı görünmüyordu. Kuşkusuz kendilerine güveniyorlardı, ama bu güvenin dayanak noktasının Cyrus Smith ve yoldaşları indinde aynı olmadığını belirtmek lazım. Mühendisin özgüveni tamdı, çünkü kendini o vahşi doğadan hem kendi hem de arkadaşlarının hayatı için gerekli her şeyi söküp almaya muktedir hissediyordu. Diğerleriyse, elbette Cyrus

Smith yanlarında olduğu için, hiçbir şeyden korkmuyorlardı. Bu ince ayrım anlaşılabilirdi. Bilhassa Pencroff, ateş yakma hadisesinden beri, çıplak bir kaya üzerinde bile bulunsa, mühendis o kayada yanında oldukça, bir an dahi ümitsizliğe kapılmazdı.

"Yetkililerin izni olmadan Richmond'dan çıktık!" dedi. "Kimsenin bizi tutmayacağı bu yerden günün birinde gitmeyi beceremezsek, işe Şeytan karışmış demektir!"

Cyrus Smith önceki akşam kullandığı yolu izledi. Destek oluşturan yaylada, muazzam yarığın ağzına kadar, koninin çevresinden dolaştılar. Hava muhteşemdi. Berrak bir gökte yükselen güneş, ışınlarıyla, dağın bütün doğu yamacını kaplıyordu.

Kratere ulaşıldı. Mühendisin karanlıkta fark ettiği gibiydi: Ağzı genişleyerek platonun üzerinde bin ayak yüksekliğe kadar çıkan kocaman bir huni. Yarığın alt tarafında, geniş ve kalın lav akıntıları tepenin yamaçlarında zikzaklar çiziyor ve adanın kuzey bölümünü ağ gibi saran aşağı vadilere kadar yolu püskürük maddelerle işaretliyordu.

Kraterin eğimi otuz beş kırk dereceği geçmeyen iç kısmı tırmanış için ne engel ne de güçlük arz ediyordu. Muhtemelen bu yanal yarık yeni bir yol açmadan evvel koninin tepesinden boşalan çok eski lav izleri göze çarpıyordu.

Yeraltı tabakalarıyla krater arasında irtibat sağlayan volkanik bacaya gelince, bakarak derinliğini kestirmek imkânsızdı, çünkü karanlığın içinde kayboluyordu. Fakat volkanın tamamen sönmüş olduğu şüphe götürmezdi.

Saat sekiz olmadan, Cyrus Smith ve yoldaşları kraterin doruğunda, kuzey kenarını şişkinleştiren konik bir tümsekte toplanmışlardı.

"Deniz! Her yerde deniz!" diye bağırdılar, sanki onları adalı yapan bu kelimenin dudaklarından dökülmesine mani olamamışlar gibi.

Gerçekten de deniz, o dairesel, uçsuz bucaksız su örtüsü etraflarını çevirmişti! Belki de Cyrus Smith, koninin zirvesine çıkarken, herhangi bir kıyı, geçen gecenin karanlığında fark edemediği yakın bir ada keşfetmeyi ummuştu. Ama ufkun sınırlarına kadar, yani yarıçapı elli milden fazla

bir alanda hiçbir şey görünmüyordu. Ne karadan eser vardı ne de yelkenli bir tekneden. Bütün o enginlik ıssızdı ve ada sonsuza benzeyen bir çemberin merkezini işgal ediyordu.

Mühendis ve arkadaşları, sessiz ve hareketsiz, birkaç dakika bakışlarıyla okyanusun tüm noktalarını taradılar. Gözleri okyanusun en uç sınırlarına dek her yanı araştırdı. Fakat harikulade bir görüş yetisine sahip Pencroff bile hiçbir şey görmedi. Kuşkusuz denizci, sadece anlaşılmaz bir sis görünümünde de zuhur etse, ufukta bir toprak parçası yükseldiği takdirde, onu kesinlikle tanırdı, zira tabiat kaş kemerinin altına iki gerçek teleskop sabitlemişti.

Bakışlar okyanustan tamamen hükmettikleri adaya çevrildi ve ilk soruyu Gédéon Spilett sordu:

"Bu adanın büyüklüğü ne kadar olabilir?"

Doğrusu ada o uçsuz bucaksız okyanusun ortasında pek ehemmiyetli görünmüyordu.

Cyrus Smith birkaç saniye düşündü; bulunduğu yerin yüksekliğini hesaba katarak, adanın çevre uzunluğunu dikkatle inceledi, sonra:

"Dostlarım, dedi, ada sahillerinin yüz milden daha uzun olduğunu söylesem, yanılmış olmam herhalde."

"Ya yüzölçümü?..."

"Onu kestirmek zor, diye cevap verdi mühendis, zira kıyıları fazla girintili çıkıntılı."

Cyrus Smith tahmininde yanılmıyorsa, adanın büyüklüğü Akdeniz'deki Malta veya Zakintos'a yakındı, fakat hem çok daha düzensiz, hem de burun, çıkıntı, koy ve körfez bakımından daha fakirdi. Hakikaten tuhaf biçimi şaşırtıcıydı ve Gédéon Spilett mühendisin tavsiyesi üzerine çevre hatlarını çizdiğinde, fantastik bir hayvana, Pasifik sathında uyumuş bir tür dev pteropoda benzediği fark edildi.

İşte, bilinmesi önem taşıyan ve muhabir tarafından yeterince kusursuz bir şekilde hemen haritası çıkarılan adanın kesin görünüşü buydu.

Sahilin doğu kısmı, yani kazazedelerin karaya ayak bastıkları yer, genişçe oyuluyor ve ilk keşif gezisinde bir çıkıntının Pencroff'tan sakladığı, güneydoğuda sivri bir burunla son bulan, büyük bir koyu çevreliyordu. Kuzeydo-

ğuda halici iki başka burun kapatıyor ve aralarında müthiş bir köpekbalığının aralık ağzını andıran, dar bir körfez uzanıyordu.

Kıyı kuzeydoğudan kuzeybatıya yırtıcı bir hayvanın yassı kafası gibi yuvarlaklaşıp, merkezi yanardağ tarafından işgal edilmiş adanın o bölümüne dair pek kesin bir resim vermeyen bir nevi kambur teşkil ederek yükseliyordu.

Uzunluğunun üçte ikisinden itibaren dev timsahlarınki gibi uzun bir kuyrukla son bulan dar bir koyun oyduğu sahil, o noktadan sonra kuzey ve güneye doğru oldukça muntazam bir şekilde devam ediyordu.

Bu kuyruk, adanın daha önce bahsedilen güney doğu burnundan itibaren denizde otuz milden fazla uzanan gerçek bir yarımada oluşturuyor ve kıyıları son derece girintili çıkıntılı kara parçasının alt kısmında yuvarlaklaşarak, ağzı büyük ölçüde açık bir doğal liman meydana getiriyordu.

Ada, en dar yerinde, yani bacalar ve aynı enlem derecesine tekabül eden batı kıyısında gözlemlenen koy arasında, yalnızca on mil genişliğindeydi. Buna mukabil, kuzeydoğudaki çeneden güneybatıdaki kuyruğun ucuna kadar uzanan en geniş yeri otuz milden aşağı değildi.

Adanın içlerine gelince, genel görünüm şöyleydi: Dağdan sahile kadar bütün güney bölümü ziyadesiyle ağaçlık, kuzey kısmıysa çorak ve kumluktu. Cyrus Smith ve yoldaşları volkanla doğu kıyısı arasında, mevcudiyetinden şüphelenmedikleri, kenarı yeşil ağaçlarla çerçevelenmiş bir göl görünce, epey şaşırdılar. Göl, o yükseklikten bakınca, denizle aynı seviyede gibiydi, ama mühendis, iyice düşündükten sonra arkadaşlarına o küçük su birikintisinin irtifasının üç yüz ayak olması gerektiğini açıkladı, zira ona havza işlevi gören plato kıyıdakinin uzantısından başka bir şey değildi.

"Bu bir tatlı su gölü mü yani?" diye sordu Pencroff.

"Mutlaka, diye cevap verdi mühendis, çünkü dağdan akan sularla besleniyor olmalı."

"Oraya dökülen ufak bir nehir görüyorum," dedi Harbert, kaynağının batıdaki dağ kollarına akması gereken küçük bir dereyi göstererek.

"Doğru, diye yanıtladı Cyrus Smith. Ve dere gölü beslediğine göre, deniz tarafında fazla suyun boşaldığı bir savak olması muhtemel. Dönüşte bakarız buna."

Hidrografik sistem o küçük, bir hayli dolambaçlı akarsu ve daha evvel keşfedilen ırmaktan ibaretti, en azından kâşiflerin gözünde. Bununla birlikte adanın üçte ikisini muazzam bir orman yapan ağaç kümeleri altından başka nehirlerin de denize akması ihtimal dâhilindeydi. Hatta bölge öyle bereketli ve ılıman iklim kuşaklarının en muh-

teşem örnekleri bakımından o kadar zengin görünüyordu ki, öyle olduğu varsayılmalıydı. Kuzey kısmındaysa, akarsuların varlığına dair hiçbir belirti yoktu. Belki kuzeydoğudaki bataklık arazide durgun sular mevcuttu, ama hepsi o kadar. Netice itibarıyla, kum ve kumullar, gayet bariz bir çoraklık, toprağın büyük bölümüne yayılmış zenginlikle keskin bir tezat teşkil ediyordu.

Volkan adanın merkez bölümünü işgal etmiyordu. Aksine, kuzey batı bölgesinde yükseliyordu ve iki mıntıkanın sınırını belirtiyor gibiydi. Güneybatı, güney ve güneydoğuda dağ kollarının birinci kademeleri yeşillikler altında gözden kayboluyordu. Kuzeydeyse, tam tersine, kum ovalarında dallara ayrılıp yok oluşlarını izlemek mümkündü. Püskürmeler döneminde akıntılar da kendilerine o tarafta bir geçit açmıştı ve kuzeydoğuda geniş bir lav yolu körfezi oluşturan o dar çeneye kadar uzanıyordu.

Cyrus Smith ve arkadaşları dağın zirvesinde bir saat öylece kaldılar. Ada, ormanları yeşil, kumları sarı, suları mavi olmak üzere muhtelif renklerle, gözlerinin önünde kabartma bir plan gibi yayılıyordu. Onu bütünüyle kavrıyorlar, sadece uçsuz bucaksız yeşillikler altında gizli zemini, gölgeli vadilerin çatağını, volkanın eteğine oyulmuş dar boğazların içini inceleyemiyorlardı.

Geriye çözülmesi gereken ve kazazedelerim geleceğini özellikle etkileyecek, mühim bir mesele kalıyordu.

Ada meskûn muydu?

Adanın değişik bölgelerinde yapılan titiz incelemelerden sonra olumsuz cevap verilebilir gibi görünen bu suali soran muhabirdi.

Hiçbir yerde insan eseri bir şey fark edilmiyordu. Ne bir ev kümesi, ne tek başına bir kulübe, ne de sahilde balıkçı barınağı mevcuttu. Havaya, insan varlığını ele veren herhangi bir duman yükselmiyordu. Gözlemcileri uç noktalardan, yani güneybatıya doğru uzanan şu kuyruktan ayıran mesafenin yaklaşık otuz mil olduğu doğruydu ve orada bir konut ayırt etmek Pencroff'un gözleri için bile zor olurdu. Keza, adanın dörtte üçünü kaplayan o yeşil perdeyi kaldırıp altında bir köy barındırıp barındırmadığını anlamak

imkânsızdı. Hem genelde adalılar, Pasifik'in dalgalarından yüzeye çıkmış bu dar alanlarda, daha ziyade sahilde otururlardı ve sahil kesinlikle ıssız görünüyordu.

O yüzden, tam bir keşif yapılana kadar, adada kimsenin yaşamadığı kabul edilebilirdi.

Peki, komşu adaların sakinleri en azından geçici olarak gelip gidiyor olabilirler miydi? Bu soruyu yanıtlamak güçtü. Yaklaşık elli mil yarıçapında bir alanda hiçbir kara parçası görünmüyordu. Lakin elli mil, hızlı Malezya kayıkları ya da büyük Polinezya kanolarıyla kolayca aşılabilirdi. Dolayısıyla her şey adanın konumuna, Pasifik'teki tecrit haline veya takımadalara yakınlığına bağlıydı. Cyrus Smith daha sonra, elinde alet olmaksızın, enlem ve boylam olarak mevkisini saptamayı başarabilir miydi? Bu zor olurdu. Kuşkulu durum icabı, komşu yerlilerin muhtemel bir baskınına karşı bazı tedbirler almak münasipti.

Adanın keşfi tamamlanmış, arazi yapısı ve şekli tespit edilmiş, çevre ve engebelerinin haritası çıkarılmış, yüzölçümü hesaplanmış, su ve dağ bilimsel özellikleri belirlenmişti. Orman ve ovaların yerleşimi gazetecinin planında genel hatlarıyla saptanmıştı. Geriye sadece dağın yamaçlarından inerek madeni, bitkisel ve hayvansal olmak üzere, kaynaklarını üç bakış açısından keşfetmek kalıyordu.

Ama Cyrus Smith, yoldaşlarına hareket işareti vermeden önce, sakin ve ciddi sesiyle:

"İşte, Kadiri Mutlak'ın bizi atmış olduğu küçük kara parçası bu, dostlarım, dedi. Belki uzun müddet burada yaşayacağız. Yahut tesadüfen bir gemi geçerse, beklenmedik bir yardım gelebilir... Tesadüfen diyorum, çünkü bu ada pek önemli değil, gemilerin mola verebileceği bir limanı dahi yok ve korkarım, genellikle takip edilen rotalar dışında, yani Pasifik takımadalarına uğrayan gemiler için fazla güneyde, Horn Burnu'nu aşmak suretiyle Avustralya'ya gidenler içinse fazla kuzeyde yer alıyor. Sizden duruma ilişkin hiçbir şey saklamak istemem..."

"Haklısınız, sevgili Cyrus, diye cevap verdi muhabir hararetle. İşiniz insanlarla. Size güveniyorlar ve siz de onlara güvenebilirsiniz. – Öyle değil mi, dostlarım?"

"Size her konuda itaat edeceğim, Bay Cyrus," dedi Harbert, mühendisin elini yakalayarak.

"Her zaman ve her yerde, efendim!" diye haykırdı Nab.

"Bana gelince, dedi denizci, çalışma konusunda surat asarsam adım batsın. İsterseniz, bu adayı küçük bir Amerika yaparız, Bay Smith! Şehirler inşa edip, demiryolları döşer, telgraf hatları çekeriz ve günün birinde, iyice dönüşüp tanzim edildiği ve yeterince uygarlaştığı zaman, gidip Birlik hükümetine sunarız! Ancak bir isteğim var."

"Neymiş o?" diye karşılık verdi muhabir.

"Bundan böyle kendimizi kazazede değil, burayı kolonize etmeye gelen kolonizatörler olarak görmemiz!"

Cyrus Smith gülümsemesine mani olamadı ve gemicin önergesi kabul edildi. Sonra yoldaşlarına teşekkür etti ve Tanrı'nın yardımı yanı sıra onların kararlılığına da güvendiğini ekledi.

"Pekâlâ! Bacalara doğru ileri!" diye bağırdı Pencroff.

"Bir saniye, dostlarım, diye yanıtladı mühendis, bence bu adaya, gözlerimizin önündeki bu akarsu, burun ve çıkıntılara bir isim vermek iyi olur."

"İyi fikir, dedi gazeteci. Bu, gelecekte vermemiz veya uymamız gerekebilecek talimatları kolaylaştıracaktır."

"Doğru, diye devam etti denizci, nereye gidildiğini ya da nereden gelindiğini söyleyebilmek iyi bir şey. En azından bir yerdeymişiz gibi görünür."

"Mesela Bacalar," dedi Harbert.

"Evet!" diye cevap verdi Pencroff. "Bu isim daha münasipti zaten. Birden aklıma gelmişti. İlk kamp yerimiz için Bacalar adını kullanalım mı, Bay Cyrus?"

"Tabii, Pencroff, mademki siz öyle vaftiz etmişsiniz."

"İyi, öbürlerine gelince, adlandırmak kolay olacaktır, dedi denizci coşkuyla. Harbert'ın bana hikâyelerini defalarca okuduğu Robinsonların yaptığı gibi isimler verelim: Tanrı Koyu, Kaşalotlar Burnu, Kırık Umut Burnu!..."

"Veya daha ziyade Bay Smith, Bay Spilett, Nab gibi adlar!..." diye cevapladı Harbert.

"Beni adımı, ha?" diye bağırdı Nab, inci gibi parlayan beyaz dişlerini göstererek.

"Neden olmasın?" diye yanıt verdi Pencroff. "Nab Limanı gayet güzel olur! Ve Gédéon Burnu..."

"Ben memleketimizden alınmış, bize Amerika'yı hatırlatacak isimleri tercih ederim," diye cevapladı muhabir.

"Evet, belli başlı körfez ve denizlerinkiler için seve seve kabul ederim, dedi o zaman Cyrus Smith. Mesela doğudaki şu geniş koya Birlik Körfezi, güneydeki büyük girintiye Washington Koyu, şu an üzerinde bulunduğumuz tepeye Franklin Dağı, gözlerimizin önünde uzanan bu göle Grant Gölü adlarını vermek en iyisi, dostlarım. Bu isimler bize vatanımızı ve onu şereflendirmiş olan kıymetli yurttaşlarımızı hatırlatacaktır, ama bu dağın tepesinden gördüğümüz nehir, körfez, burun ve çıkıntılar için daha ziyade özgün yapılarını belirten adlandırmalar seçelim. Böylece zihnimize daha iyi kazınır ve aynı zamanda daha pratik olurlar. Adanın şekli uygun isimler bulmakta sıkıntı çekmeyeceğimiz kadar olağandışı. Bilmediğimiz akarsulara, bilahare araştıracağımız ormanın muhtelif bölümlerine, sonradan keşfedilecek koylara gelince, onları karşımıza çıktıkça vaftiz ederiz. Ne dersiniz dostlarım?"

Mühendisin önerisi yoldaşları tarafından oybirliğiyle kabul edildi. Tek yapılması gereken, gözleri önünde harita gibi açılan adanın her girinti çıkıntısına, her engebesine bir ad koymaktı. Gédéon Spilett onları yavaş yavaş kaydeder ve adanın coğrafi isim listesi kesin bir şekilde benimsenirdi.

Evvela, mühendisin önerdiği gibi, iki koya ve dağa Birlik Körfezi, Washington Koyu ve Franklin Dağı adları konuldu.

"Şimdi, dedi gazeteci, adanın güneybatısına doğru atılan şu yarımadaya Serpantin* Yarımadası ve onu sonlandıran kıvrık kuyruğa Sürüngen Burnu (Reptile-end) isimlerini vermeyi teklif ediyorum, zira sahiden de sürüngen kuyruğunu andırıyor."

"Kabul edilmiştir," dedi mühendis.

"Adanın öbür ucundaki, açık bir çeneye acayip benzeyen şu koya da Köpekbalığı Körfezi (Shark-gulf) diyelim," dedi Harbert.

---

* Yılansı –çn.

"İyi buldun!" diye haykırdı Pencroff. "Ve çenenin iki kısmını Çene Burnu (Mandible-cape) diye adlandırarak sureti tamamlarız."

"Tamam da, iki burun mevcut," diye belirtti muhabir.

"Olsun!" diye cevap verdi Pencroff. "Kuzey Çene Burnu ve Güney Çene Burnu'muz olur."

"Kaydedilmiştir," diye yanıtladı Gédéon Spilett.

"Geriye adanın güneydoğu ucundaki burnu adlandırmak kalıyor," dedi Pencroff.

"Birlik Körfezi'nin ucu mu yani?" diye karşılık verdi Harbert.

"Pençe Burnu (Claw-cape)" diye bağırdı, arazinin herhangi bir parçasına vaftiz babalığı yapmak isteyen Nab.

Nab hakikaten mükemmel bir isim bulmuştu, çünkü o burun gayet tuhaf hatlara sahip adanın betimlediği fantastik hayvanın güçlü pençesini temsil ediyordu.

Pencroff işlerin gidişatından ve biraz fazla heyecanlı hayallerden hoşnuttu, kolonizatörlere içme suyu sağlayan, balonun onları attığı yerin yakınındaki nehre Mercy adını verdiler – Tanrı'ya gerçek bir şükran ifadesi.

Kazazedelerin ilk önce ayak bastıkları adacığa Kurtuluş Adası (Safety-island), Bacalar'ın üstündeki yüksek granit duvarı taçlandıran, görüş alanı büyük koyun tamamını kucaklayan platoya Geniş Manzara Yaylası ve nihayet, Serpantin Yarımadası'nı kaplayan, nüfuz edilmesi imkânsız ağaçlıkların hepsine Far-West Ormanları isimleri kondu.

Böylece, adanın görülebilen ve tanınan kısımlarının ad listesi son buldu. Bilahare yeni keşifler yapıldıkça, eksikler de tamamlanırdı.

Adanın yönelim durumuna gelince, mühendis güneşin yükseklik ve konumuna dayanarak onu takriben tespit etmişti. Buna göre, Birlik Körfezi ve Geniş Manzara Yaylası doğuda kalıyordu. Ama ertesi gün, güneşin kesin doğuş ve batış saatlerini saptayıp, o iki zamanın ortasındaki konumunu belirleyerek, adanın kuzeyini kesin olarak tayin etmeyi düşünüyordu, zira güney yarımküredeki konumu itibarıyla güneş en tepeye ulaştığı esnada, kuzey yarımkürede bulunan yerlerde görünen hareketindeki gibi güneye değil kuzeye geçiyordu.

Her şey bitmiş ve kolonizatörlerin Franklin Dağı'ndan inip Bacalar'a dönmekten başka işleri kalmamıştı ki, Pencroff:

"Vay canına! Amma da şaşkınız!" diye haykırdı.

"O niye?" diye sordu, defterini kapatıp, yola koyulmak için ayağa kalkan Gédéon Spilett.

"Ya adamız? Ona isim vermeyi unuttuk, öyle değil mi?"

Harbert adaya mühendisin adını koymayı teklif edecek ve tüm yoldaşları onu alkışlayacaktı ki, Cyrus Smith söz aldı:

"Büyük bir yurttaşımızın ismini verelim, dostlarım, hâlen Amerikan cumhuriyetinin birliği için savaşan kişinin adını! Lincoln Adası diyelim!"

Mühendisin teklifine verilen cevap üç "hurra" nidası oldu.

Ve o akşam, uyumadan önce, yeni kolonizatörler uzaktaki memleketlerinden, onu kana boğan korkunç savaştan söz ettiler. Güney'in pek yakında boyun eğeceğinden ve Kuzey'in haklı davasının Grant ve Lincoln sayesinde zafer kazanacağından kuşku duymuyorlardı!

Oysa bu sohbet 30 Mart 1865'te geçiyordu ve on altı gün sonra Washington'da korkunç bir cinayet işleneceğini ve kutsal cuma günü Abraham Lincoln'ın bir fanatiğin mermisine kurban gideceğini bilmiyorlardı.

XII
SAATLERİN AYARI – PENCROFF MEMNUN – ŞÜPHELİ BİR DUMAN – KIZIL CREEK – LINCOLN ADASI FLORASI – FAUNA – DAĞ SÜLÜNLERİ – KANGURU KOVALAMACASI – AGUTİ – GRANT GÖLÜ – BACALAR'A DÖNÜŞ

Lincoln Adası kolonizatörleri etraflarına son bir bakış atıp, dar sırtından krateri dolaştılar ve yarım saat sonra, birinci platoya, gece konakladıkları yere inmişlerdi.

Pencroff yemek saatinin geldiğini düşündü ve bu vesileyle Cyrus Smith ve muhabirin saatlerinin ayarlanması mevzubahis oldu.

Gédéon Spilett'inkinin deniz suyundan zarar görmediği malumdu, çünkü gazeteci ilk önce dalgaların ulaşamadığı kumsala savrulmuştu. Mükemmel şartlarda imal edilmiş bu alet, Gédéon Spilett'in her gün özenle kurmayı asla unutmadığı, gerçek bir cep kronometresiydi.

Mühendisin saatine gelince, Cyrus Smith'in kumullarda geçirdiği zaman zarfında mecburen durmuştu.

Mühendis onu kurdu ve güneşin yüksekliğinden yaklaşık sabahın dokuzu olması gerektiğine kanaat getirerek, o saate ayarladı.

Gédéon Spilett de aynı şeyi yapacaktı ki, mühendis eliyle onu durdurarak:

"Hayır, sevgili Spilett, dedi, bekleyin. Richmond saatini muhafaza ettiniz, öyle değil mi?"

"Evet, Cyrus."

"Dolayısıyla cep saatiniz o şehrin meridyenine, yani aşağı yukarı Washington'ınkine ayarlı, değil mi?"

"Kuşkusuz."

"Güzel, öyle de kalsın. Onu tam vaktinde kurmakla yetinin, ama akrep ve yelkovana dokunmayın. İşimize yarayabilir."

"Hangi bakımdan?" diye düşündü denizci.

Yemeği öyle iştahlı yediler ki, av eti ve fıstıklar tamamen tükendi. Fakat Pencroff bundan hiç kaygılanmadı. Yolda yiyecek ikmali yapılırdı. Payına düşenin bir hayli kısıtlı olduğu Top baltalıklar altında birkaç yeni av bulurdu elbet. Ayrıca denizci mühendisten barut ve bir iki av tüfeği imal etmesini istemeyi ve bunun hiç de zor olmayacağını düşünüyordu.

Yayladan ayrılırlarken, Cyrus Smith yoldaşlarına Bacalar'a yeni bir yoldan dönmeyi önerdi. Kenarındaki ağaçlarla muhteşem bir şekilde kuşatılmış Grant Gölü'nü tanımayı arzu ediyordu. Bunun üzerine, gölü besleyen "creek"in* muhtemelen aralarından kaynaklandığı dağ kollarından birinin zirvesini takip ettiler. Kolonizatörler konuşurken daha şimdiden seçtikleri özel isimleri kullanıyorlardı ve bu fikir alışverişini fevkalade kolaylaştırıyordu. Harbert ve Pencroff – biri genç, diğeri biraz çocuk – pek mutluydular. Yürüyüş sırasında denizci:

"Hey! Harbert!" diyordu. "İşe bak! Kaybolmamıza imkân yok, evlat, çünkü ister Grant Gölü yolunu izleyelim, ister Far-West Ormanları'ndan geçerek Mercy'ye ulaşalım, mecburen Geniş Manzara Yaylası'na ve dolayısıyla Birlik Körfezi'ne varacağız!"

Kolonizatörlerin ufak bir topluluk oluşturmadan birbirlerinden fazla uzaklaşmamaları kararlaştırılmıştı. Adanın bu sık ormanlarında yaşayan birkaç tehlikeli hayvan bulunduğu muhakkaktı ve ihtiyat icabı her an tetikte olmak lazımdı. Genellikle Pencroff, Harbert ve Nab, en ufak köşeleri bile arayıp tarayan Top eşliğinde, başta yürüyorlardı. Muhabir ve mühendis onları takip ediyorlardı. Gédéon Spilett her hadiseyi not etmeye hazırdı. Çoğu zaman suskun mühendis yolundan ancak yerden bir şey almak için sapıyor ve topladığı mineral ya da bitkisel maddeyi herhangi bir yorumda bulunmaksızın cebine koyuyordu.

"Ne topluyor ki böyle? "diye mırıldanıyordu Pencroff. "Ne kadar bakarsam bakayım, eğilme zahmetine değecek bir şey görmüyorum!"

---

* Amerikalıların önemsiz akarsulara verdikleri ad.

Saat ona doğru küçük grup Franklin Dağı'nın son yokuşlarını iniyordu. Arazide hala çalılıklar ve tek tük ağaçlardan başka bir şey yoktu. Orman sınırından önce gelen ve yaklaşık bir mil uzunluğunda bir ova meydana getiren, kireçli ve sarımtırak bir toprak üzerinde yürüyorlardı. Bischof'un deneylerine göre soğuması üç yüz elli milyon yıl alan kocaman bazalt parçaları yer yer çok engebeli ovayı kaplıyordu. Bununla birlikte, bilhassa kuzey yamaçlarından akmış olan lavlardan eser yoktu.

Cyrus Smith fikrince ovanın sınırındaki ağaçların altına yayılması gereken creek akıntısına vukuatsız ulaşacağına inanıyordu ki, Harbert'ın aceleyle geri geldiğini, Nab ve gemicininse kayaların arkasına saklandıklarını gördü.

"Ne var, oğlum?" diye sordu Gédéon Spilett.

"Bir duman, diye cevap verdi Harbert. Yüz adım ilerimizdeki kayaların arasından duman yükseldiğini fark ettik."

"Burada insanlar mı var yani?" diye haykırdı gazeteci.

"Kiminle işimiz olduğunu öğrenmeden kendimizi göstermekten kaçınalım, diye yanıtladı Cyrus Smith. Daha ziyade yerlilerden korkarım, bu adada varlarsa ki bunu arzu etmem. Top nerede?"

"Önden gitti."

"Ve havlamıyor, değil mi?"

"Hayır."

"Garip. Onu çağırmayı deneyelim bari."

Mühendis, Gédéon Spilett ve Harbert diğer arkadaşlarına katılmışlardı ve onlar gibi, bazalt kalıntılarının arkasına çekildiler.

Oradan, döne döne havaya yükselen gayet belirgin bir duman gördüler; sarımsı rengi ziyadesiyle ayıt ediciydi.

Sahibinin hafif ıslığıyla çağrılan Top geri geldi. Mühendis yoldaşlarına kendisini beklemelerini işaret ettikten sonra, kayaların arasına süzüldü.

Kolonizatörler bu keşfin sonucunu kımıldamadan ve bariz bir endişeyle beklerlerken, Cyrus Smith'in çağrısıyla yanına koştular. İlkin havayı dolduran iğrenç bir kokuyla irkildiler.

Kolayca tanınan bu koku mühendisi öncelikle ve haklı olarak kaygılandırmış olması gereken dumanın ne olduğunu tahmin etmesine yetmişti.

"Bu ateşin, dedi, daha doğrusu dumanın yegâne müsebbibi tabiat. Orada, larenjitimizi etkili bir şekilde tedavi etmemizi sağlayacak bir kükürt kaynağından başka bir şey yok."

"Âlâ!" diye bağırdı Pencroff. "Nezle olmamam ne yazık!"

Kolonizatörler duman çıkan yere yöneldiler. Orada, kayalar arasından epey bol miktarda akan ve havanın oksijenini emdikten sonra suları keskin bir asit sülfürik kokusu yayan bir sodyum sülfür kaynağı gördüler.

İçine elini daldıran Cyrus Smith temas ettiği suyu pelte gibi yumuşak buldu. Tadına baktı ve lezzetinin biraz tatlı olduğunu fark etti. Sıcaklığına gelince, 95 fahrenhayt (sıfırın üstünde 35 santigrat olduğuna kanaat getirdi. Ve Harbert bu değerlendirmenin neye dayandığını sorunca:

"Gayet basit, çocuğum, dedi, çünkü elimi suya sokunca ne sıcak ne de soğuk hissettim. Yani yaklaşık doksan beş derece olan insan bedeniyle aynı ısıya sahip."

Sonra kolonizatörler, sülfür kaynağı hâlihazırda hiçbir işe yaramadığından, birkaç yüz adım ötedeki sık ormanın sınırına doğru ilerlediler.

Orada dere, tahmin edildiği üzere, taşkın ve berrak sularını, rengi demir oksidin varlığını ortaya koyan, kızıl topraklı, yüksek kıyılar arasında dolaştırıyordu. Bu renk o akarsuya hemen Kızıl Creek adının verilmesine yol açtı.

Dağ sularından oluşan, geniş, derin ve duru dere, ırmakla sel arası bir şeydi. Bazı yerde kumların üzerinde sakince akarak, başka yerde kayalıklarda uğuldayıp, çağlayanlar halinde dökülerek, bir buçuk mil uzunluk ve otuz ila kırk ayak arasında değişen genişlikte, göle doğru uzanıyordu. Suyunun tatlı olması gölünkinin de öyle olduğuna delaletti. Kıyılarında Bacalar'dan daha uygun bir barınak bulmaları sevindirici bir gelişme olurdu.

Derenin akış yönünde, birkaç yüz ayak ilerideki kıyıları gölgeleyen ağaçlara gelince, çoğu adanın Geniş Manzara Yaylası'na birkaç mil mesafede daha evvel keşfedilmiş parçasını dolduran iğne yapraklılara değil Avustralya ve Tasmanya'nın ılıman iklim kuşaklarında bol bol bulunan türlere aitti. Yılın o döneminde, o yarımkürede ekim ayına, yani sonbaharın başına tekabül eden nisan ayının başlangıcında, henüz yapraklarını dökmemişlerdi. Bunlar daha ziyade, bazıları gelecek ilkbaharda Doğu'nun kudret macununa benzer bir salgı verecek demirağaçları ve okaliptüslerdi. Yeni Hollanda'da "tussac" denen şu uzun çimlerle kaplı açık arazilerde Avustralya sediri kümeleri de yükseliyordu. Lakin kuşkusuz enlem derecesi fazla alçak adada, Pasifik takımadalarında sık rastlanan hindistancevizi ağacı bulunmuyor gibiydi.

"Ne talihsizlik!" dedi Harbert. "Bu kadar yararlı ve pek güzel cevizleri olan bir ağaç!"

Demirağacı ve okaliptüslerin kanat açmakta sıkıntı yaratmayan cılız dallarının arası kuş kaynıyordu. Siyah, beyaz ya da gri kakadular, rengârenk papağan ve muhabbet kuşları, kırmızı tepeli, parlak yeşil "krallar", mavi loriler – "blues-mountains" – ancak bir prizmanın arasından görünüyora benziyor ve sağır edici bir gıdaklamayla uçuşuyorlardı.

Ansızın, bir fundalığın ortasında, ahenksiz seslerden oluşan acayip bir konser yankılandı. Kolonizatörler sırasıyla kuşların şarkılarını, dört ayaklıların çığlığını ve bir yerlinin ağzından çıktığı sanılabilecek bir nevi şapırtı işittiler. Nab ve Harbert en temel ihtiyat ilkelerini unutarak çalılığa doğru atılmışlardı. Neyse ki orada ne korkunç bir yırtıcı hayvan vardı, ne de tehlikeli bir yerli. Sadece "dağ sülünü" diye bilinen şu alaycı ve şarkıcı kuşlardan yarım düzine mevcuttu. Ustaca vurulan birkaç sopa darbesi gösteriye son verdi ve akşam yemeği için nefis bir av temin etti.

Harbert ayrıca, tunç rengi kanatlı, kimisinin tepesinde harika bir ibik bulunan, kimisi Port-Macquarie'deki türdeşleri gibi yeşile bürünmüş muhteşem güvercinlere dikkat çekti. Ancak ne onlara, ne de sürüler halinde kaçışan karga ve saksağanlara ulaşmak mümkündü. Saçmalı bir tüfek kuş katliamı yapabilirdi, fakat avcıların elinde henüz, atılacak silah olarak taştan, mızrak yerine sopadan başka bir şey yoktu ve bu ilkel aletler pek yetersiz kalıyordu.

Yetersizlikleri, hoplayıp zıplayan dört ayaklılardan, otuz ayaklık sıçramalar yapan gerçek uçan memelilerden müteşekkil bir sürü, fundalıkların üstünden atlayıp kaçtığında, daha da açık bir şekilde belli oldu. Son derece süratli hayvanlar öyle yükseğe zıplıyorlardı ki, sincaplar gibi ağaçtan ağaca geçtikleri sanılabilirdi.

"Kangurular!" diye haykırdı Harbert.

"Yeniliyor mu bari?" diye karşılık verdi Pencroff.

"Buğulaması en iyi av etinden farksızdır!..." diye cevap verdi muhabir.

Gédéon Spilett heyecan verici cümlesini bitirmemişti ki, denizci, ardında Nab ve Harbert'la, kanguruların peşine düştü. Cyrus Smith onları boşuna çağırdı. Gerçi avcıların top gibi zıplayan esnek hayvanları kovalamaları da nafile olmalıydı. Beş dakikalık koşuyu müteakip nefes nefese kalmışlardı ve sürü ağaçlıkta kayboluyordu. Top da sahiplerinden daha başarılı olmamıştı.

"Bay Cyrus, dedi Pencroff, mühendis ve gazeteci yanına geldiklerinde, Bay Cyrus, gördüğünüz gibi tüfek imal etmek zaruri. Mümkün olacak mı?"

"Belki, diye yanıtladı mühendis, ama öncelikle işe ok ve yay yapmakla başlayacağız. Onları kullanmakta Avustralya yerlileri kadar ustalaşacağınızdan şüphem yok."

"Ok ve yay!" dedi Pencroff, küçümseyici bir edayla dudak bükerek. "Çocuk oyuncağı!"

"Mağrurlanmayın, Pencroff arkadaş, diye cevap verdi muhabir. Ok ve yaylar asırlar boyu dünyayı kana bulamaya yetti. Barut daha dün icat edildi, ama savaş insan ırkı kadar eski – maalesef!"

"Bu hakikaten doğru, Bay Spilett, diye karşılık verdi gemici. Hep fazla çabuk konuşuyorum. Kusuruma bakmayın!"

Bu sırada Harbert gözde bilim dalı olan doğa tarihine geri dönerek, yine kangurulardan bahsetti:

"Üstelik yakalanması en zor türle karşılaştık: Uzun ve gri kürklü, dev kangurular. Ama şayet yanılmıyorsam, kırmızı ve siyah olanlar, kayalık kanguruları ve fare kangurular da mevcut. Onları ele geçirmek daha kolay. Bir düzine türü var..."

"Harbert, diye karşılık verdi gemici pek ciddi bir tavırla, bana göre tek bir kanguru türü mevcut, "kanguru şiş" ve bu akşam eksikliğini çekeceğimiz kesinlikle bu!"

Yoldaşları, Üstat Pencroff'un yeni sınıflandırmasını duyunca, kendilerini gülmekten alamadılar. Yiğit denizci akşam yemeğinde şarkıcı sülünlerle yetinmek zorunda kalmaktan duyduğu üzüntüyü saklamadı, fakat talih bir kez daha ondan yana olacaktı.

Menfaatinin mevzubahis olduğunu hisseden Top, vahşi bir iştahın ikiye katladığı içgüdüsüyle sağa sola koşturarak, her yeri araştırıyordu. Hatta dişleri arasına birkaç parça av eti düşse, avcılara hemen hemen hiç kalmaması muhtemeldi. Top o sırada kendi hesabına avlanıyordu. Lakin Nab onu gözlüyordu ve gözlemekle de iyi yapıyordu.

Saat üçe doğru, köpek çalılıklar arasında yok oldu ve çok geçmeden boğuk homurtular bir hayvanla dalaştığını belli etti.

Nab ileri atıldı ve Top'un gerçekten de büyük bir hırsla bir dörtayaklıyı parçalayıp yediğini gördü. On saniye sonra,

artık tanınması imkânsız olan hayvanı mideye indirmişti. Köpek, şans eseri, bir yuvaya denk gelmiş ve bir taşla üç kuş vurmuştu. Diğer iki kemirgen – söz konusu hayvanlar bu cinstendiler – boğulmuş bir halde yerde yatıyorlardı.

Nab, her bir elinde boyu tavşanı geçen kemirgenlerden biri, muzaffer bir edayla tekrar göründü. Sarı tüyleri yeşilimsi lekelerle karışık hayvanların kuyrukları gelişmemiş haldeydi.

Birlik yurttaşları o kemirgenlere uygun düşen adı vermekte tereddüt edemezlerdi. Bunlar "mara" idi, tropikal bölgelerdeki türdeşlerinden biraz daha büyük, bir nevi aguti. Uzun kulakları ve onları agutilerden ayıran, her iki yanı beş azı dişiyle silahlanmış çeneleriyle, hakiki Amerikan tavşanları...

"Hurra!" diye bağırdı Pencroff. "Et kızartması geldi! Artık eve geri dönebiliriz!"

Bir müddet ara verilen yürüyüş devam etti. Kızıl Creek'in berrak suları hâlâ demirağaçlarının, banksiaların ve dev zamk ağaçlarının tonozu altında akmayı sürdürüyordu. Harika zambakgiller yirmi ayak yüksekliğe kadar çıkıyorlardı. Genç doğa bilimcinin tanımadığı başka, ağaç görünümlü bitkiler, yeşil beşiğinde mırıldandığı duyulan dereye eğiliyorlardı.

Bu arada akarsu önemli ölçüde genişliyor ve Cyrus Smith çok geçmeden derenin ağzına ulaşacağına inanıyordu. Gerçekten de güzel ağaçlardan oluşan sık bir masifin çıkışında birdenbire zuhur etti.

Kâşifler Grant Gölü'nün batı yakasına varmışlardı. Mekân seyredilme zahmetine değerdi. Çevresi yaklaşık yedi mil, yüzölçümü iki yüz elli akr* kadar olan bu su kütlesinin kenarlarında muhtelif ağaçlar vardı. Doğuya doğru, yer yer pitoresk bir şekilde yükselen yeşillik perdesi ardından, parlak bir deniz ufku göze çarpıyordu. Kuzeyde göl, alt ucunun keskin hatlarıyla tezat teşkil eden, hafif içbükey bir eğri çiziyordu. Çok sayıda su kuşu, Amerikalı adaşının "Bin Adalar"ın güney kıyısından birkaç yüz ayak

* Yaklaşık 200 hektar.

mesafede satha çıkan bir kayalık tarafından temsil edildiği o küçük Ontario'nun kıyılarına üşüşüyordu. Orada bazı taşlara tünemiş birçok çift yalıçapkını ortaklaşa yaşıyor, ciddi bir edayla, kımıldamadan balıkların geçişini gözlüyor, tiz bir çığlık eşliğinde ileri atılıp suya dalıyor ve gagalarında avlarıyla yeniden beliriyorlardı. Başka tarafta, sahilde ve adacıkta yabani ördekler, pelikanlar, sutavukları, kırmızı gagalılar, fırça biçimine bir dile sahip balcıgiller ve kuyruğu bir lirin zarif dikmeleri gibi uzanan şu görkemli lir kuşlarından bir iki örnek kabararak yürüyorlardı.

Gölün suyuna gelince, tatlı, berrak ve biraz karanlıktı. Yüzeyinde kesişen eşmerkezli çemberlerin kaynaşması balığın bolluğuna delaletti.

"Bu göl sahiden güzel!" dedi Gédéon Spilett. "Kıyılarında yaşanır!"

"Yaşayacağız!" diye cevap verdi Cyrus Smith.

Bacalar'a en kestirme yoldan dönmek isteyen kolonizatörler, güneyde göl kıyılarının birleşme noktasında oluşmuş köşeye kadar indiler. Daha önce insan eli değmemiş fundalık ve çalıların arasında kendilerine güç bela bir yol açtılar ve Geniş Manzara Yaylası'nın kuzeyine ulaşacak şekilde sahile yöneldiler. O istikamette iki mil aşıldıktan sonra, son yeşil perdenin ardından, yoğun çimenlerle kaplı plato ve ötesinde, uçsuz bucaksız deniz göründü.

Bacalar'a geri dönmek için, platoyu bir millik alanda çapraz geçip, Mercy'nin ilk dönemecinin oluşturduğu dirseğe kadar inmek kâfiydi. Ancak mühendis gölün fazla suyunun nasıl ve nereden boşaldığını öğrenmek istiyordu ve keşif gezisi, ağaçların altında, kuzeye doğru bir buçuk mil daha uzadı. Aslında bir yerlerde, kuşkusuz granit duvarın arkasında bir savağın var olması muhtemeldi. Neticede bu göl, derenin debisiyle yavaş yavaş dolmuş muazzam bir yalaktan başka bir şey değildi ve fazla suyunun bir çağlayanla denize dökülmesi lazımdı. Mühendis, öyle olduğu takdirde, hâlihazırda kimsenin faydalanmadığı çağlayanı kullanmanın ve gücünü ödünç almanın mümkün olabile-

ceğini düşünüyordu. Yaylaya tırmanıp, Grant Gölü'nün kıyısını takip etmeyi sürdürdüler, fakat o yönde bir mil daha katetmelerine rağmen, Cyrus Smith esasında mevcut olması gereken savağı bulamamıştı.

O sırada saat dört buçuktu. Yemek hazırlıkları kolonizatörlerin konutlarına dönmelerini gerektiriyordu. Küçük topluluk geldiği yoldan geri gitti ve Cyrus Smith'le yoldaşları Mercy'nin sol yakasından Bacalar'a ulaştılar.

Ateş yakıldı ve birinin zenci öbürünün denizci olması itibarıyla paylarına doğal olarak aşçılık işleri düşen Nab ve Pencroff takdire şayan aguti ızgaralarını ustalıkla hazırladılar.

Yemek bittiğinde, herkes uykuya çekilmek üzereyken, Cyrus Smith cebinden değişik türlerden mineral örnekleri çıkardı.

"Dostlarım, bu demir filizi, bu bir pirit, bu kil, bu kireç, bu da kömür, demekle yetindi. İşte, tabiatın bize verdiği şey, ortak emekteki payı! – Bizimki yarına!"

XIII
TOP'UN ÜSTÜNDE BULUNAN ŞEY – OK VE YAY İMALATI – BİR TUĞLA FABRİKASI – ÇANAK ÇÖMLEK FIRINI – MUHTELİF MUTFAK EŞYALARI – İLK YAHNİ – PELİN OTU – GÜNEYHAÇI – ÖNEMLİ BİR ASTRONOMİK GÖZLEM

"Pekâlâ, Bay Cyrus, nereden başlayacağız?" diye sordu Pencroff mühendise ertesi sabah.

"Başlangıçtan," diye yanıtladı Cyrus Smith.

Gerçekten de kolonizatörler işe "başlangıçtan" başlamak zorunda kalacaklardı. Alet yapmak için gereken aletlere bile sahip değillerdi ve "vakit olduğunda gayretten tasarruf eden" doğayla aynı şartlarda dahi bulunmuyorlardı. Yaşamsal ihtiyaçlarını hemen karşılamak mecburiyetinde oldukları için zaman eksikliği çekiyorlardı ve kazanılmış tecrübeden faydalandıklarından, hiçbir şey icat etmeleri gerekmiyordu, en azından üretim için her şeye sahiptiler. Demir ve çelikleri henüz sadece cevher, çanak çömlekleri kil, çamaşır ve giysileriyse tekstil malzemesi halindeydi.

Bu kolonizatörlerin kelimenin tam ve iyi anlamıyla "adam" olduklarını belirtmek lazım. Mühendis Smith kendisine yardım edecek daha akıllı, daha fedakâr ve daha azimli yoldaşlar bulamazdı. Onları sorgulamıştı. Yeteneklerini biliyordu.

Her konuda konuşabilmek için her şeyi öğrenmiş yetenekli muhabir Gédéon Spilett'in adanın kolonizasyonuna zihnen ve elleriyle katkıda bulunması icap ediyordu. Hiçbir vazife karşısında geri çekilmeyecek ve tutkulu bir avcı olarak o zamana kadar sadece bir zevk olan şeyi artık iş edinecekti.

Harbert, doğa bilimleri alanında zaten dikkate değer bir tahsil görmüş yiğit bir delikanlıydı, müşterek davaya büyük katkı sağlayacaktı.

Nab sadakatin canlı örneğiydi. Marifetli, zeki, yorulmak bilmez, sağlam gencin çelik gibi sağlığı vardı, demir dövme işlerinden biraz anlıyordu ve koloniye çok yararlı olabilirdi.

Pencroff'a gelince, bütün okyanuslarda gemicilik, Brooklyn şantiyelerinde dülgerlik, devlet binalarında duvarcı yamaklığı, bahçıvanlık, tatillerde çiftçilik vs. yapmıştı ve elinden her iş gelen tüm denizciler gibi her şeyi yapmayı biliyordu.

Kadere karşı mücadele ederek galip gelmeye daha yatkın beş adam toplamak hakikaten zor olurdu.

"Başlangıçtan," demişti Cyrus Smith. Mühendisin bahsettiği bu başlangıç doğal maddeleri dönüştürmeye yarayabilecek bir aletin inşasıydı. Bu gibi dönüşümlerde ısının oynadığı rol malumdur. Odun ya da kömür, yakacak hemen kullanılabilirdi. Yani onu kullanmak için bir fırın yapmak söz konusuydu.

"Ne işe yarayacak bu fırın?" diye sordu Pencroff.

"İhtiyacımız olan çanak çömleği imal etmeye," diye cevap verdi Cyrus Smith.

"Peki, neyle yapacağız fırını?"

"Tuğlayla."

"Ya tuğlaları?"

"Kille. Haydi, dostlarım, yola çıkalım. Nakliyeden kaçınmak için, atölyemizi üretim mahalline kuracağız. Nab yakacak ikmali yapar ve yemek pişirmek için ateş eksik olmaz."

"İyi de, diye yanıtladı muhabir, ya av aleti olmadığı için yiyecek sıkıntısı çekersek?"

"Ah!" diye haykırdı denizci. "Tek bir bıçağımız olsaydı bari!"

"Ne yapardınız?" diye sordu Cyrus Smith.

"Hemen ok ve yay yapardım ve kiler av hayvanıyla dolardı!"

"Evet, bir bıçak iyi olurdu, keskin bir bıçak..." dedi mühendis, kendi kendine konuşur gibi.

O sırada bakışları sahilde gidip gelen Top'a döndü.

Cyrus Smith'in gözleri aniden canlandı.

"Top, buraya gel!" dedi.

Köpek sahibinin çağrısına koştu. Mühendis Top'un başını elleri arasına aldı ve hayvanın boynundaki tasmayı çözüp, iki parçaya kırarak:

"İşte size iki tane bıçak, Pencroff!" dedi.

Denizci iki hurra çekerek karşılık verdi. Top'un tasması su verilmiş çelikten, ince bir banttan yapılmıştı. Yani evvela bir kumtaşında ağzın köşesini keskinleştirecek şekilde bileyip, sonra daha hassas bir taşta kılağısını kaldırmak yeterliydi. Kumsalda bu tür kayalara bol miktarda rastlanıyordu ve iki saat sonra koloninin alet edevatı, sağlam bir sap takılması kolay olan iki keskin bıçak ağzından oluşuyordu. Bu ilk aletin kazanımı bir zafer gibi selamlandı. Sahiden de tam vaktinde gelen kıymetli bir kazanımdı.

Yola çıkıldı. Cyrus Smith'in niyeti gölün, bir numunesine sahip olduğu killi toprağı önceki gün fark ettiği batı kıyısına dönmekti. Mercy'nin kenarı boyunca ilerleyerek, Geniş Manzara Yaylası'nı geçtiler ve en fazla beş millik bir yürüyüşü müteakip, Grant Gölü'ne iki yüz adım uzakta yer alan bir açık araziye vardılar.

Yolda Harbert Güney Amerika yerlilerinin dallarını yay yapmakta kullandıkları bir ağaç keşfetmişti. Bu, palmiye ailesinden, meyveleri yenmeyen "crejimba" idi. Uzun ve düz dalları kesilip, yaprakları koparıldı, ortası kuvvetli, uçları daha ince olmak üzere yontuldu. Geriye sadece yayın ipini oluşturmaya müsait bir bitki bulmak kalmıştı. Ebegümecigillere ait bir tür, hayvan kirişleriyle kıyaslanabilecek derecede dayanıklı lifler veren "hibiscus heterophyllus" bu işi gördü. Böylece Pencroff bir hayli güçlü yaylar elde etti. Artık sadece ok eksikti. Düz, sert ve budaksız dallardan ok yapmak kolaydı, ama uçlarına takılacak demirin yerini almaya elverişli bir maddeye o kadar sık rastlanmıyordu. Pencroff bu işte üstüne düşen payı yerine getirdikten sonra talihin gerisini halledeceğini düşündü.

Kolonizatörler bir gün önce keşfettikleri araziye varmışlardı. Tuğla ve kiremit imal etmeye yarayan ve dolayısıyla başarıya ulaşılması için gayet uygun olan şu ça-

nak çömlek kilinden müteşekkildi. El emeği herhangi bir zorluk çıkarmıyordu. Killi çamurun fazla yağını kumla almak, tuğlaları kalıba döküp, odun ateşinin sıcaklığında pişirmek kâfiydi.

Genelde tuğlalar kalıplara bastırılıp sıkıştırılırdı, fakat mühendis elle şekillendirmekle yetindi. Bütün ertesi ve bir sonraki gün bu işe ayrıldı. Suyla ıslatılıp el ve ayaklarla yoğrulan kil eşit büyüklükte prizmalara bölündü. Tecrübeli

bir işçi, makinesiz, on iki saat zarfında on bine kadar tuğla üretebilir. Ancak Lincoln Adası'nın beş tuğlahanesi iki iş gününde, pişme işleminin sağladığı tam bir kurumaya kadar yani üç dört gün dâhilinde, yan yana sıralanmış üç bin adetten fazla imal edemedi.

2 Nisan günü Cyrus Smith adanın yönelimini tespit etmekle meşgul oldu.

Önceki gün, ışık kırılmasını da hesap ederek, güneşin ufukta kayboluş saatini kesin bir şekilde not etmişti. O sabah yeniden ortaya çıkış saatini de aynı kesinlikle kaydetti. Batışla doğuş arasında on iki saat yirmi dört dakika geçmişti. Demek ki güneş şafaktan altı saat on iki dakika sonra tam olarak o meridyenden geçecek ve esnada gökyüzünde işgal edeceği nokta kuzey olacaktı.*

Bahsi geçen saatte Cyrus o noktayı tayin etti ve kendisine işaret noktası vazifesi görecek iki ağacı güneşle yan yana koyarak, sonraki işlemleri için sabit bir meridyen elde etti.

Tuğlaların pişmesini önceleyen iki gün boyunca, yakacak ikmaliyle ilgilenildi. Açıklığın çevresinden dallar kesilip, ağaçlardan dökülmüş bütün odunlar toplandı. Hazır Pencroff artık sipsivri uçlu birkaç düzine oda da sahipken, civarda biraz avlanmak ihmal edilmedi. O uçları tedarik eden, av hayvanı olarak epey vasat, ama dikenleri münasebetiyle tartışma götürmez bir değer taşıyan bir oklukirpi getirmiş Top'tu. Dikenler kuyruğundaki kakadu tüyüyle yön bulan okların ucuna sağlamca uydurulmuştu. Gazeteci ve Harbert çabucak usta okçular oldular. Zaten Bacalar'da kürklü ve tüylü av hayvanı, kapibara, güvercin, aguti, ormantavuğu, vs. kaynıyordu. Bu hayvanların çoğu, Mercy'nin batı yakasında yer alan ve Pencroff'la Harbert'ın ilk keşif gezilerinde izlemiş oldukları kuşların anısına Jakamar Ormanı adını verdikleri yerde öldürüldü.

Av eti taze taze yendi, fakat yaş odun ateşinde islenerek, hoş kokulu yapraklarla tatlandırılan kapibara jambonları muhafaza edildi. Bu arada o ziyadesiyle kuvvet verici

* Aslında yılın o döneminde ve o irtifada güneş 05.48'de doğup 05.12'de batıyordu.

besin kızarmaya devam ediyordu ve davetliler ocakta yahninin fokurdadığı işitmekten mutlu olacaklardı. Ne var ki önce yahninin pişmesini, dolayısıyla fırının inşasını beklemek lazımdı.

Avcılar, tuğlahane civarındaki gayet sınırlı bir alanda gerçekleşen bu geziler sırasında, güçlü pençelerle donatılmış, cinsi kestirilemeyen, büyük cüsseli hayvanların yakın zamanlı geçişini saptayabildiler. Cyrus Smith ormanın birkaç tehlikeli yırtıcı barındırması ihtimaline karşı onlara son derece tedbirli olmayı tavsiye etti.

Ve iyi yaptı. Gerçekten de Gédéon Spilett ve Harbert bir gün jaguara benzeyen bir hayvan fark ettiler. Neyse ki yırtıcı onlara saldırmadı, zira belki de o hücumdan birkaç ciddi yara almadan kurtulamayacaklardı. Ama Gédéon Spilett, ciddi bir silah, yani Pencroff'un istediklerinden birine sahip olur olmaz vahşi hayvanlara acımasız bir savaş açarak adayı onlardan temizlemeye ant içiyordu.

O birkaç gün zarfında Bacalar daha rahat olacak şekilde düzenlenmedi, zira mühendis daha müsait bir barınak bulmayı ya da icabında inşa etmeyi düşünüyordu. Koridorların kumlarına kuru yosun ve yapraklardan bir döşek sermekle yetinildi ve bitap düşmüş işçiler o biraz ilkel yataklarda mükemmel bir uyku çektiler. Kolonizatörlerin ayak basışından itibaren Lincoln Adası'nda geçen günlerin hesabı da çıkarıldı ve düzenli kayıt tutmaya devam edildi. Bir çarşambaya denk gelen 5 Nisan'da, rüzgâr kazazedeleri sahile atalı on iki gün olmuştu.

6 Nisan'da mühendis ve yoldaşları şafak sökerken, tuğla pişirme işinin gerçekleşeceği açıklık arazide toplandılar. Gayet tabii bu işlemin fırınlarda değil, açık havada yapılması gerekiyordu, daha doğrusu tuğla yığını kendi kendine pişen muazzam bir fırın olacaktı. Sıkı bağlanmış çalı demetlerinden mürekkep yakacak, yere sıra sıra dizildi ve çok geçmeden dışında hava delikleri bırakılmış kocaman bir küp meydana getirecek şekilde, kuru tuğlalarla çevrildi. Bu iş bütün gün sürdü ve ancak akşam çalılar ateşe verildi.

O gece kimse yatmadı ve dikkatle ateşin yavaşlamaması gözlendi.

Operasyon kırk sekiz saat aldı ve gayet başarılı oldu. Hâlihazırda dumanı tüten kütleyi soğumağa bırakmak lazımdı. Bu arada Nab ve Pencroff, Cyrus Smith'in rehberliğinde, iç içe geçmiş dallardan mamul bir kafese, kucak kucak kalsiyum karbonat, yani gölün kuzeyinde bol miktarda mevcut alelade kireç taşı taşıdılar. Sıcaktan ayrışan bu taşlar çok yağlı, sönünce hacmi bir hayli artan, tebeşir veya mermerin kireçlenmesiyle oluşmuş kadar saf bir sönmemiş kireç veriyordu. Sertleşen hamurun büzülüşünü hafifletmeye yarayan kumla karıştırılınca, mükemmel bir harç elde ediliyordu.

Bu muhtelif çalışmaların nihayetinde, 9 Nisan'da, mühendisin elinde belli bir miktarda hazır kireç ve birkaç bin tuğla oldu.

Bir an bile yitirmeden, ev işlerinde kullanılacak çeşitli vazgeçilmez kap kaçağın pişirilmesine yönelik bir fırının inşasına girişildi. İş fazla zorluk çıkmaksızın başarıldı. Beş gün sonra fırın, mühendisin Kızıl Creek'in mansabındaki üstü açık bir maden yatağında bulduğu kömürle doldurulduğu ve yirmi ayak boyunda bir bacadan ilk dumanlar yükseldi. Ağaçsız alan bir imalathaneye dönüşmüştü. Pencroff o fırından tüm çağdaş sanayi ürünlerinin çıkacağına inanmaktan uzak değildi.

Bu arada kolonizatörlerin ilk önce imal ettikleri şey yemek pişirmeye yönelik sıradan bir kap kaçak takımı oldu. Hammadde Cyrus Smith'in biraz kireç ve kuvars eklettiği killi topraktı. Aslında bu hamur, uygun biçimli yassı çakıldan kalıplara dökülerek çanak çömlek ve fincanlar, su koymak için testi ve fıçılar vs. yapılan gerçek bir "lüleci çamuruydu". Eşyaların şekli yamuk yumuk ve kusurluydu, fakat yüksek ısıda pişirildikten sonra, Bacalar'ın mutfağı, bileşimlerine en güzel kaolin katılmış kadar kıymetli belli sayıda ev aletiyle donandı. Bu killi karışımın "lüleci hamuru" adını hak edip etmediğini öğrenmek isteyen Pencroff gözüne hoş görünen, oldukça kaba birkaç pipo yaptı. Ama maalesef tütünü yoktu! Ve itiraf etmek gerekir ki bu Pencroff için büyük bir eksiklikti.

"Ama her şey gibi tütün de gelecektir!" diye tekrarlıyordu mutlak güven patlamaları yaşadığında.

Çalışmalar 15 Nisan'a dek sürdü. Zamanın bilinçli bir şekilde kullanıldığı belli oluyordu. Çömlekçi haline gelen kolonizatörler kap kaçaktan başka bir şey yapmadılar. Cyrus Smith onları demirciye dönüştürmeyi uygun bulduğunda, demirci olacaklardı. Lakin ertesi gün pazar, hem de Paskalya pazarı olduğundan, herkes o günü istirahatle kutlamaya karar verdi. Amerikalılar dindar insanlardı; İncil'in buyruklarına titizlikle uyuyorlardı ve içinde bulundukları

durum her şeyin Yaratıcısına yönelik güven duygularını daha da geliştiriyordu.

15 Nisan akşamı Bacalar'a kesin dönüş yapıldı. Kap kaçağın geri kalanı götürüldü ve fırın yeni bir amaca kadar söndürüldü. Geri dönüşe mutlu bir olay damgasını vurdu: Mühendis kavın yerini tutacak bir madde keşfetmişti. O süngersi ve kadifemsi etin ağaç gövdesinde büyüyen cinsten bir mantardan geldiği bilinir. Gerektiği gibi hazırlandığı takdirde, çok kolay tutuşur; bilhassa önceden baruta doymuş yahut bir potasyum nitrat veya klorat eriyiğinde kaynatılmışsa. Fakat o ana kadar ne ağaç mantarına ne de onun yerini alabilecek kuzumantarına rastlanmıştı. O gün mühendis, başlıca türleri arasında pelin, limon ve tarhun otlarının sayıldığı misk otu cinsine ait bir bitkiyi tanımış ve tutam tutam koparark, denizciye uzatmıştı:

"Alın, Pencroff, dedi, işte bu sizi hoşnut edecektir."

Pencroff gövdesi uzun ve ipeksi tüylerle, yapraklarıysa pamuksu bir havla kaplı bitkiye dikkatle baktı.

"Hey! Bu da ne, Bay Cyrus?" diye sordu Pencroff. "Tanrım, tütün mü yoksa?"

"Hayır, diye yanıtladı Cyrus Smith, yavşan bu, bilim adamlarının deyişiyle Çin misk otu, bizim içinse kav olacak."

Ve uygun bir şekilde kurutulan misk otu, özellikle mühendis bilahare adada tabakalarca bulunan ve güherçileden başka bir şey olmayan potasyum nitrata batırdığında, gerçekten de çok kolay tutuşabilir bir madde verdi.

O akşam merkez odada toplanan bütün kolonizatörler doğru düzgün bir yemek yediler. Nab aguti yahnisi ve yılanyastığıgiller ailesinden bir tür otsu bitki olan, tropikal bölgede ağaç şekline bürünen kaynatılmış filkulağı yumruları ilave edilmiş sudomuzu jambonu pişirmişti. Bu ziyadesiyle besleyici köksapların harika bir tadı vardı, İngiltere'de "Portland sagusu" adıyla satılan maddeye az çok benziyordu ve Lincoln Adası kolonizatörlerinin hâlâ yoksun oldukları ekmeğin yerini bir ölçüde tutabilirdi.

Yemekten sonra Cyrus Smith ve yoldaşları, uykuya çekilmeden evvel hava almak üzere kumsala gittiler. Saat akşamın sekiziydi. Gece muhteşem geçeceğe benziyordu.

Beş gün önce dolunay olan ay henüz çıkmamıştı ama ufuk daha şimdiden, ay şafağı diye tabir edilebilecek yumuşak ve soluk renklere bürünüyordu. Güneydeki zirvede, aralarında birkaç gün evvel mühendisin Franklin Dağı'nın tepesinden selamladığı Güneyhaçı da bulunan kutup takımyıldızları parıldıyordu.

Cyrus Smith bir müddet, doruğu ve eteğinde iki büyük yıldız, sol kolunda orta büyüklükte, sağ kolundaysa daha ufak bir tane taşıyan o muhteşem takımyıldızı gözlemledi ve düşündükten sonra:

"Harbert, diye sordu delikanlıya, 15 Nisan'dayız, öyle değil mi?"

"Evet, Bay Cyrus," diye cevap verdi Harbert.

"Şayet yanılmıyorsam yarın senenin gerçek zamanla ortalama zamanın denk geldiği dört gününden biri. Yani yarın güneş birkaç saniye farkla, tam öğle saatinde meridyenden geçecek, evlat. Hava güzel olursa, adanın boylamını birkaç derecelik yanılma payıyla tayin edebileceğimi düşünüyorum. "

"Araçsız mı, sekstant olmadan mı?" diye sordu Gédéon Spilett.

"Evet, diye devam etti mühendis. Hatta gece berrak olduğuna göre, Güneyhaçı'nın, yani ufuktaki güney kutbunun yüksekliğini hesaplayarak, bu akşam enlemimizi saptamayı deneyeceğim. Anlarsınız, dostlarım, ciddi tesisat işlerine girişmeden önce bu toprak parçasının bir ada olduğunu tespit etmek yetmez. İster Amerika ya da Avustralya kıtalarına, ister Pasifik'in belli başlı takımadalarına hangi mesafede yer aldığını mümkün olduğunca öğrenmek de gerekir."

"Aslında, dedi muhabir, şans eseri meskûn bir kıyıya sadece yüz mil kadar uzaktaysak, ev yerine bir tekne inşa etmemiz daha faydalı olabilir."

"İşte bu yüzden, diye ekledi Cyrus Smith, Lincoln Adası'nın enlemini bu akşam belirlemeye çalışacağım ve yarın öğlen boylamı hesaplamayı deneyeceğim."

Mühendis bir sekstanta – düşünsel olarak nesnelerin açısal mesafesini büyük bir kesinlikle ölçmeyi sağlayan

alet – sahip olsaydı, işlem hiçbir zorluk arz etmezdi. O akşam kutbun yüksekliğiyle ve ertesi gün güneşin meridyenden geçişiyle, adanın koordinatlarını çıkarabilirdi. Lakin alet olmadığından, bunu telafi etmek gerekiyordu.

Cyrus Smith Bacalar'a geri döndü. Ocağın ışığında, iki küçük ve düzgün cetvel yonup, uçlarından birinden, kolları açılıp kapanabilen bir nevi kumpas şeklinde birleştirdi. Bağlantı noktası, kuru odunlardan elde edilmiş sağlam bir akasya dikeni yardımıyla sabitlenmişti. Alet bitince, mühendis kumsala geri geldi, ama gayet net çizilmiş bir ufkun, yani deniz ufkunun üzerindeki kutbun yüksekliğini ölçmesi gerektiği ve Pençe Burnu güney ufkunu ondan gizlediği için, daha elverişli bir başka gözlem mahalli bulması lazımdı. Haliyle en iyi yer doğrudan güneye bakan sahildi, fakat o sırada derin olan Mercy'yi geçmek gerekiyordu ki bu bir güçlük arz ediyordu.

Neticede Cyrus Smith gözlemini, deniz seviyesinden yüksekliğini hesaba katmaksızın – o işi ertesi gün basit bir temel geometri işlemiyle halletmeyi düşünüyordu – Geniş Manzara Yaylası'ndan yapmaya karar verdi.

Bu durumda kolonizatörler yaylaya taşındılar ve Mercy'nin sol yakasından yukarı çıkarak, kuzeybatıdan güneydoğuya yönelen kenara, yani nehir boyunca uzanan son derece girintili çıkıntılı kaya hattına yerleştiler.

Platonun o kısmı, elli ayak yüksekten, iki yokuşla Pençe Burnu'nun ucuna ve adanın güney kıyısına kadar inen sağ yakaya hükmediyordu. Çıkıntıdan Sürüngen Burnu'na dek ufku yarı dairesel bir şekilde kucaklayan bakışlara mani olacak hiçbir engel yoktu. Güneyde, alttan ayın ilk ışıklarıyla aydınlanan ufuk gökyüzünde net bir şekilde ayırt ediliyor ve belli bir kesinlikle hedef alınabiliyordu.

O sırada, güney kutbuna en yakın yıldız olan Alfa'nın tabanını belirttiği Güneyhaçı gözlemciye baş aşağı görünüyordu.

Bu takımyıldız güney kutbuna, kutup yıldızının kuzey kutbuna olduğu kadar yakın değildir. Alfa Yıldızı yaklaşık yirmi yedi derecededir. Bunu bilen Cyrus Smith hesabında bu mesafeyi dikkate almak zorundaydı. Ayrıca, onu tam

kutbun altındaki meridyenden geçerken gözlemlemeye özen gösterdi ki bu, işlemini basitleştirmeliydi.

Cyrus Smith, "tekrarlayan daire" gözlüğüne yapıldığı gibi, tahta pergelinin bir kolunu deniz ufkuna, öbürünü Alfa'ya yöneltti ve iki dal arasındaki açıklık Alfa'yı ufuktan ayıran açısal mesafeyi verdi. Elde edilen açıyı değişmez bir şekilde sabitlemek amacıyla, aletinin iki plançetesini dikenler yardımıyla, enlemesine yerleştirilmiş üçüncü bir taneye, kanat açıklığını sağlamca muhafaza edecek şekilde tutturdu.

Artık geriye, gözlemi ufkun çöküntüsünü hesaba katacak şekilde deniz seviyesine çevirerek, elde edilen açıyı hesaplamaktan başka bir şey kalmıyordu ki bu, yaylanın yüksekliğini ölçmeyi mecbur kılıyordu. Böylece açının değeri Alfa'nın ve dolayısıyla ufuktaki kutbun yüksekliğini, yani adanın enlemini verecekti, çünkü yerkürenin herhangi bir noktasındaki enlem her daim o noktanın ufkundaki kutbun yüksekliğini vermektedir.

Bu hesaplamalar ertesi güne bırakıldı ve saat onda herkes derin bir uykuya dalmıştı.

XIV
GRANİT SURUN ÖLÇÜSÜ – BENZER ÜÇGENLER TEOREMİNİN BİR UYGULAMASI – ADANIN ENLEMİ – KUZEYE BİR GEZİ – İSTİRİDYE YATAĞI – GELECEK PLANLARI – GÜNEŞİN MERİDYENDEN GEÇİŞİ – LINCOLN ADASI'NIN KOORDİNATLARI

Ertesi gün, 16 Nisan'da – Paskalya pazarı – kolonizatörler güneş doğarken Bacalar'dan çıkıp, çamaşırlarını yıkamaya ve giysilerini temizlemeye koyuldular. Mühendis, sabunlaşma için gerekli soda veya potas, içyağı ya da sıvı yağ gibi hammaddeler temin eder etmez sabun üretmeyi tasarlıyordu. Vakti ve yeri geldiğinde, gardırobun yenilenmesi meselesi de ele alınacaktı. Her halükârda elbiseler en az altı ay daha dayanırdı, çünkü sağlamdılar ve el işlerinin yorgunluklarına direnebilirlerdi. Lakin her şey adanın meskûn topraklara göre konumuna bağlıydı. Hava izin verirse o gün belirlenecek olan buydu.

Berrak bir ufukta yükselen güneş muhteşem bir günü, sıcak mevsimin son vedalarını temsil eden şu güzel sonbahar günlerinden birini haber veriyordu.

Geniş Manzara Yaylası'nın deniz seviyesine olan yüksekliğini ölçerek, bir gün önceki gözlemlerin eksik unsurlarını tamamlamak mevzubahisti.

"Dün kullandığınıza benzer bir alete ihtiyacınız yok mu?" diye sordu Harbert mühendise.

"Hayır, çocuğum, diye cevap verdi Cyrus Smith, aşağı yukarı aynı kesinlikte başka bir yönteme başvuracağız."

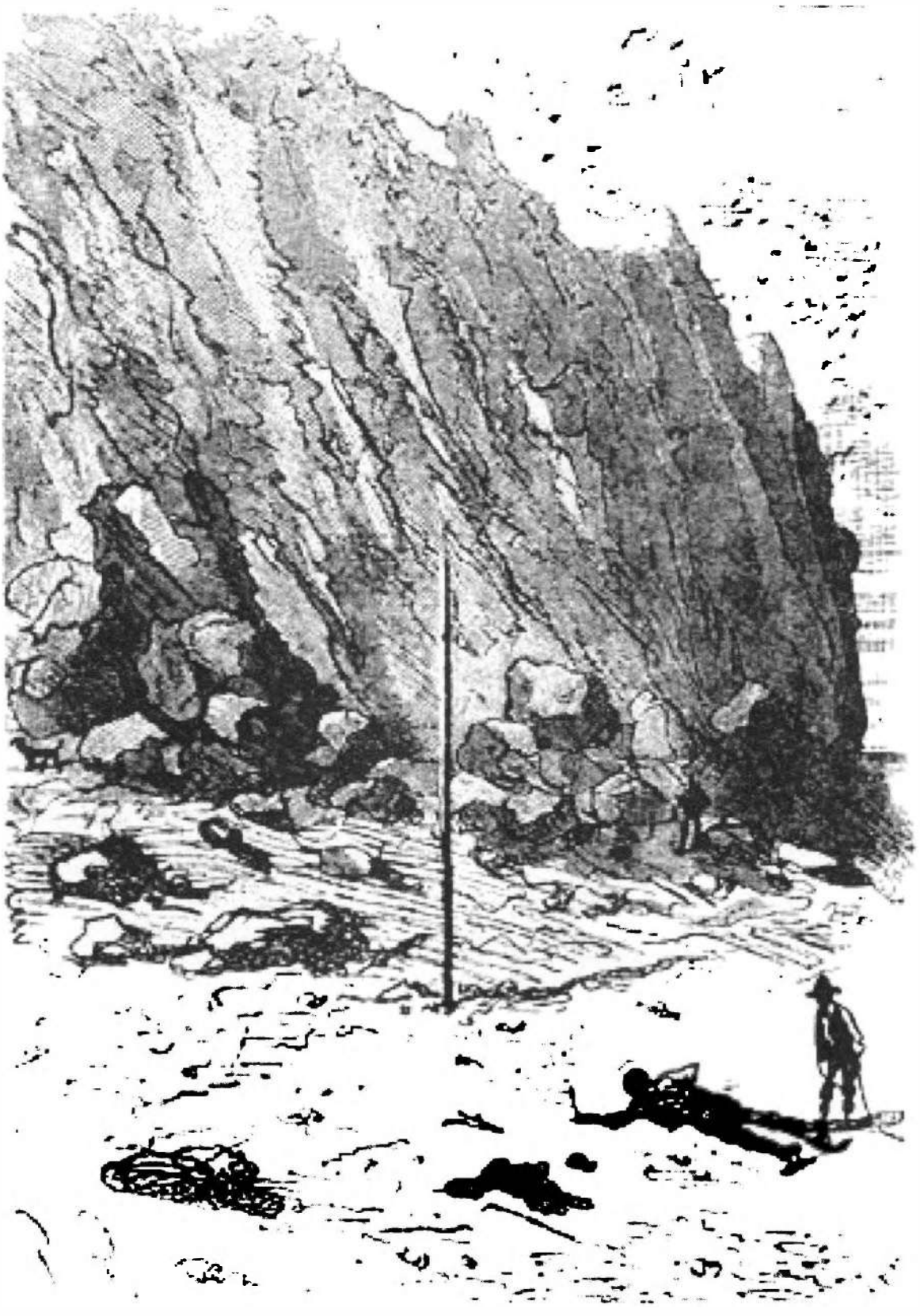
Her konuda bilgi sahibi olmayı seven Harbert, granit surdan kumsalın kenarına kadar inen mühendisi takip etti. Bu arada Pencroff, Nab ve gazeteci muhtelif işlerle meşguldüler.

Cyrus Smith, yüksekliğini santimine kadar bildiği kendi boyuyla karşılaştırarak mümkün olduğunca kesin ölçtüğü

on iki ayak uzunluğunda bir tür sırıkla donatılmıştı. Harbert'ın elinde, mühendisin verdiği bir şakul, yani esnek bir lifin ucuna sabitlenmiş basit bir taş vardı.

Kumsalın kenarına yirmi, dikine yükselen granit sura yaklaşık beş yüz adım kala, Cyrus Smith sırığı kuma iki ayak kadar batırdı ve özenle düzeltip, şakul yardımıyla ufuk çizgisine düşey olarak dikmeyi başardı.

Ardından, kuma yattığında görüş açısının hem sırığın ucunu hem de duvarın zirvesini kapsaması için gerekli mesafeye geriledi. Sonra o noktayı bir kazıkla özene bezene işaretledi.

Harbert'a hitaben:

"Geometrinin temel ilkelerini biliyor musun?" diye sordu.

"Biraz, Bay Cyrus, diye cevap verdi fazla öne çıkmak istemeyen Harbert.

"İki benzer üçgenin özelliklerini hatırlıyor musun?

"Evet, diye yanıtladı Harbert. Eş kenarları orantılıdır."

"Pekâlâ, evlat, dik açılı iki benzer üçgen kurdum: Daha ufak olan ilkinin kenarları dikey sırıktan, yani kazığı sırığın dibinden ayıran mesafeden ve hipotenüs olarak benim görüş alanımdan oluşuyor. İkincisinin kenarlarıysa yüksekliğin ve kazığı duvarın dibinden ayıran mesafenin ölçülmesinin söz konusu olduğu dikey sur ve aynı şekilde, birinci üçgeninkinin uzantısı hipotenüsünü oluşturan görüş açımdan müteşekkil."

"Ha! Anladım, Bay Cyrus!" diye haykırdı Harbert. "Tıpkı kazığın sırığa mesafesinin surun tabanına uzaklığıyla orantılı olması gibi, sırığın yüksekliği de duvarınkiyle orantılı."

"Tam isabet, Harbert, diye karşılık verdi mühendis. Ve sırığın yüksekliğini bildiğimize göre, ilk iki mesafeyi ölçtüğümüzde, başka yapmamız gereken tek şey bir orantı hesabı olacak ve onu doğrudan ölçme zahmetinden kurtaracak."

Kumdaki uzunluğu tam on ayak gelen sırık sayesinde iki yatay mesafe çıkarıldı.

Kazıkla sırığın kuma saplandığı nokta arasındaki birinci mesafe on beş ayaktı.

Kazıkla surun dibi arasındaki ikinci mesafeyse beş yüz ayaktı.

Bu ölçümler bittiğinde, Cyrus Smith ve delikanlı Bacalar'a döndüler.

Mühendis daha önceki gezilerinden getirdiği yassı bit taş, üzerine sivri bir deniz kabuğuyla rakam çizmenin kolay olduğu bir nevi arduaz kayaç alarak, şu orantıyı kurdu:

15 : 500 : : 10 : *x*
500 x 10 = 5000
5000 / 15 = 333,33.

Buradan granit duvarın üç yüz otuz üç ayak* yüksekliğinde olduğu çıkıyordu.

---

* 30 santimetre eden İngiliz ayak'ı söz konusu.

Cyrus Smith bir gün evvel imal etmiş olduğu ve iki plançetesi arasındaki açıklığın Alfa Yıldızı'nın ufukla açısal mesafesini verdiği aleti aldı. O açının açıklığını üç yüz altmış eşit parçaya böldüğü bir çember üzerinde tam bir kesinlikle ölçtü. Açı 10 dereceydi. Bu sayede, Alfa'yı güney kutbundan ayıran 27 dereceyi ilave edip, gözlemin yapıldığı yaylanın yüksekliğini deniz seviyesine indirgeyerek, kutup ve ufuk arasındaki toplam açısal mesafenin 37 derece olduğunu buldu. Bundan, Lincoln Adası'nın 37. güney enlem derecesinde ya da işlemleri kusursuz olmadığı için 5 derecelik bir sapmayı hesaba katarak, 35 ila 40. paralel arasında yer aldığı sonucuna vardı.

Adanın koordinatlarını tamamlamak için geriye boylamı tespit etmek kalıyordu. Mühendis o gün öğlende, yani güneş meridyenden geçerken, onu belirlemeyi deneyecekti.

O pazarın bir gezinti, daha doğrusu gölün kuzeyiyle Köpekbalığı Körfezi arasındaki bölgeye bir keşif gezisiyle değerlendirilmesine karar verildi. Hava izin verirse bu keşif Güney Çene Burnu'nun kuzey yamacına kadar sürdürülecekti. Öğle yemeğinin kumullarda yenmesi ve ancak akşam geri dönülmesi gerekiyordu.

Sabahın sekiz buçuğunda, küçük kafile kanal kenarını takip ediyordu. Öbür tarafta, Kurtuluş Adası'nda çok sayıda kuş haşmetli bir edayla geziniyordu. Bunlar eşek anırmasını andıran sevimsiz çığlıklarıyla kolayca tanınan, penguen türünden dalgıç kuşlarıydı. Onlarla sırf yenilebilirlik bakımından ilgilenen Pencroff, siyahımsı olsa da etlerinin gayet lezzetli olduğunu öğrenince pek sevindi.

Ayrıca, herhalde adacığı sığınak olarak seçmişe benzeyen kocaman amfibilerin, fokların, kumlarda süründükleri görülebiliyordu. O havanları yenilebilirlik bakımından incelemek mümkün değildi, zira yağlı etleri tiksindiriciydi. Bununla beraber Cyrus Smith onları dikkatle inceledi ve düşüncesini açıklamaksızın, yoldaşlarına pek yakında adacığa bir ziyarette bulunulacağını belirtti.

Kolonizatörlerin izledikleri kıyı, birkaçının bile yumuşakçalar bilimi meraklılarını sevindirecek sayısız deniz kabuğuyla doluydu: Muhtelif kabuklular, kolsu ayaklılar,

trigonialar, vs. Fakat daha yararlı şey, deniz çekilince ortaya çıkan ve Nab'ın Bacalar'dan yaklaşık dört mil ötedeki kayalar arasında bulduğu büyük bir istiridye yatağı oldu.

"Nab gününü boşa geçirmemiş olacak," diye bağırdı Pencroff, açıkta uzanan istiridye bankını incelerken."

"Hakikaten talihli bir keşif, dedi muhabir. İddia edildiği gibi her istiridye yılda elli ila altmış bin yumurta veriyorsa, orada tükenmez bir stokumuz olacak demektir."

"Yalnız, sanırım istiridye pek besleyici değil," dedi Harbert.

"Hayır, diye yanıtladı Cyrus Smith, istiridye ancak çok az azotlu madde içerir ve sırf onunla beslenen birinin günde en az on beş, on altı düzine yemesi gerekir."

"İyi!" diye cevap verdi Pencroff. "Yatağı kurutana kadar, düzinelerce yutabiliriz. Öğle yemeği için birkaç tane toplasak mı?"

Ve onaylanacağını önceden bildiği teklifine cevap beklemeden, Nab'la birlikte belli bir miktar yumuşakça topladılar. Onları Nab'ın amber çiçeği liflerinden imal ettiği, mütevazı yemeklerini içeren bir tür fileye koydular. Sonra, kumullar ve deniz arasındaki kıyıdan yukarı çıkmaya devam ettiler.

Cyrus Smith, tam öğlende yapılması gereken güneş gözlemine vaktinde hazır olmak amacıyla, zaman zaman saatine bakıyordu.

Adanın bütün bu parçası, Birlik Körfezi'nin ağzını kapayan, Güney Çene Burnu adını verdikleri çıkıntıya kadar ziyadesiyle çoraktı. Lav kalıntılarıyla karışık kum ve deniz kabuğundan başka bir şey görünmüyordu. O ıssız kıyıya gelip giden birkaç deniz kuşu vardı. İri martı ve albatroslar yanı sıra, haklı olarak Pencroff'un açgözlülüğünü tahrik eden yabani ördekler de uçuşuyordu. Onları okla vurmaya çalıştı, ama nafile, çünkü hiç konmuyorlardı ve uçarken avlamak gerekiyordu.

Bu durum denizciyi mühendise aynı şeyi tekrarlamaya itti:

"Gördüğünüz gibi, Bay Cyrus, bir iki av tüfeğimiz olmadıkça, teçhizatımız eksik kalacak!"

"Ona kuşku yok, Pencroff, diye cevap verdi gazeteci, ama bu sadece size bağlı! Toplar için demir, bataryalar için çelik, barut için güherçile, kömür ve kükürt, fülminat için cıva ve azotik asit ve nihayet mermiler için kurşun tedarik ederseniz, Cyrus bize birinci sınıf tüfekler yapar."

"Hey!" diye karşılık verdi mühendis. "Şüphesiz adada tüm bu maddeleri bulabiliriz, ama ateşli silah hassastır ve tam bir kesinlik arz eden aletler gerektirir. Neyse, buna bilahare bakarız."

"Neden, diye haykırdı Pencroff, neden sepetin bizle beraber sürüklediği onca silahı, çakılarımıza kadar tüm araç gerecimizi balondan aşağı attık ki sanki?!"

"İyi de biz onları atmasak, balon bizi denizin dibine atardı, Pencroff!" dedi Harbert.

"Doğru söylüyorsunuz, oğlum!" diye cevap verdi gemici.

Sonra başka konuya geçerek:

"Lakin düşünüyorum da, diye ekledi, ertesi sabah meydanın boş, aracınsa uçmuş olduğunu fark ettiklerinde Jonathan Forster ve hempaları kim bilir ne kadar şaşırmışlardır!"

"Ne düşünmüş olabilecekleri umurumda bile değil!" dedi muhabir.

"Yine de bu fikir bana aitti!" dedi Pencroff hoşnut bir edayla.

"İyi bir fikirdi, Pencroff, diye yanıtladı Gédéon Spilett gülerek. Ve bizi bulunduğumuz noktaya getirdi!"

"Güneylilerin elinde olmaktansa, burada bulunmayı tercih ederim!" diye bağırdı gemici. "Özellikle de Bay Cyrus bize katılma lütfunu gösterdiğinden beri!"

"Aslına bakarsanız, ben de öyle!" diye karşılık verdi muhabir. "Hem neyimiz eksik ki? Hiç!"

"Ya da her şey!" diye yanıt verdi, geniş omuzlarını sarsarsak kahkaha atan Pencroff. Ama er ya da geç buradan gitmenin bir çaresini bulacağız!"

"Lincoln Adası meskûn bir takımada veya kıtaya sadece ortalama bir mesafedeyse, dedi o zaman mühendis, düşündüğünüzden daha erken bile gidebiliriz, dostlarım. Bir saat içinde öğreniriz bunu. Elimde Pasifik'in haritası yok, fakat hafızam güney kısmına dair gayet net bir hatı-

ra muhafaza etti. Dün elde ettiğim enlem Lincoln Adası'nı batıdaki Yeni Zelanda ve doğudaki Şili kıyıları arasına yerleştiriyor. Ancak bu iki kara parçası arasındaki mesafe en az altı bin mil. Yani geriye adanın o engin denizde hangi noktayı işgal ettiğini saptamak kalıyor ve umarım boylam birazdan bize yeterli bir tahmin imkânı verecek."

"Pomotou Takımadaları enlem olarak bize en yakın yer değil mi?" diye sordu Harbert.

"Öyle, diye cevap verdi mühendis, fakat bizi oradan ayıran mesafe bin iki yüz mil."

"Ya bu tarafta?" dedi konuşmayı son derece ilgiyle takip eden Nab, eliyle güney istikametini göstererek.

"Orada hiçbir şey yok," diye yanıtladı Pencroff.

"Hakikaten öyle," diye ekledi mühendis.

"Peki, Lincoln Adası Yeni Zelanda veya Şili'den yalnızca iki ya da üç yüz mil uzakta bulunuyorsa?" diye sordu muhabir.

"O halde, diye cevap verdi mühendis, ev yerine bir tekne yaparız ve Pencroff Reis onu yönetme işini üstlenir..."

"Hem de nasıl, Bay Cyrus, diye bağırdı gemici, denize dayanacak sağlamlıkta bir tekne inşa etmenin yolunu bulduğunuz anda, kaptanlık oynamaya hazırım!"

"Gerekliyse ederiz!" diye karşılık verdi Cyrus Smith.

Kesinlikle hiçbir şeyden kuşkulanmayan bu adamlar sohbet ederlerken, gözlemin gerçekleşmesi icap eden saat de yaklaşıyordu. Cyrus Smith elinde hiç alet olmaksızın güneşin ada meridyeninden geçişini nasıl saptayacaktı? Harbert'ın kestiremediği şey buydu.

Gözlemciler o sırada Bacalar'dan altı mil ötede, kumulların mühendisin esrarengiz kurtuluşundan sonra bulunduğu tarafına yakındılar. Orada mola verildi ve öğle yemeği için her şey hazırlandı, zira saat on bir buçuktu. Harbert tatlı su getirmek üzere, civarda akan dereye gitti ve Nab'ın edinmiş olduğu testiyle taşıdı.

Bu hazırlıklar esnasında, Cyrus Smith astronomik gözlemi için gereken her şeyi ayarladı. Kumsalda, çekilen denizin mükemmel tesviye ettiği dümdüz bir yer seçti. Tanelerinin hepsi aynı seviyede olan bu çok ince kum tabakası

ayna gibi düzdü. Zaten katmanın yatay olup olmaması pek mühim değildi. Keza, kuma saplanmış altı ayak yüksekliğindeki çubuğun dikey vaziyette durması da çok önemli değildi. Hatta tersine mühendis onu güneye, yani güneşin ters tarafına doğru eğdi, zira unutmamak lazım ki, ada güney yarımkürede yer aldığından, Lincoln Adası'nın kolonizatörleri parlak yıldızın günlük yayını güney değil kuzey ufkunda çizdiğini görüyorlardı.

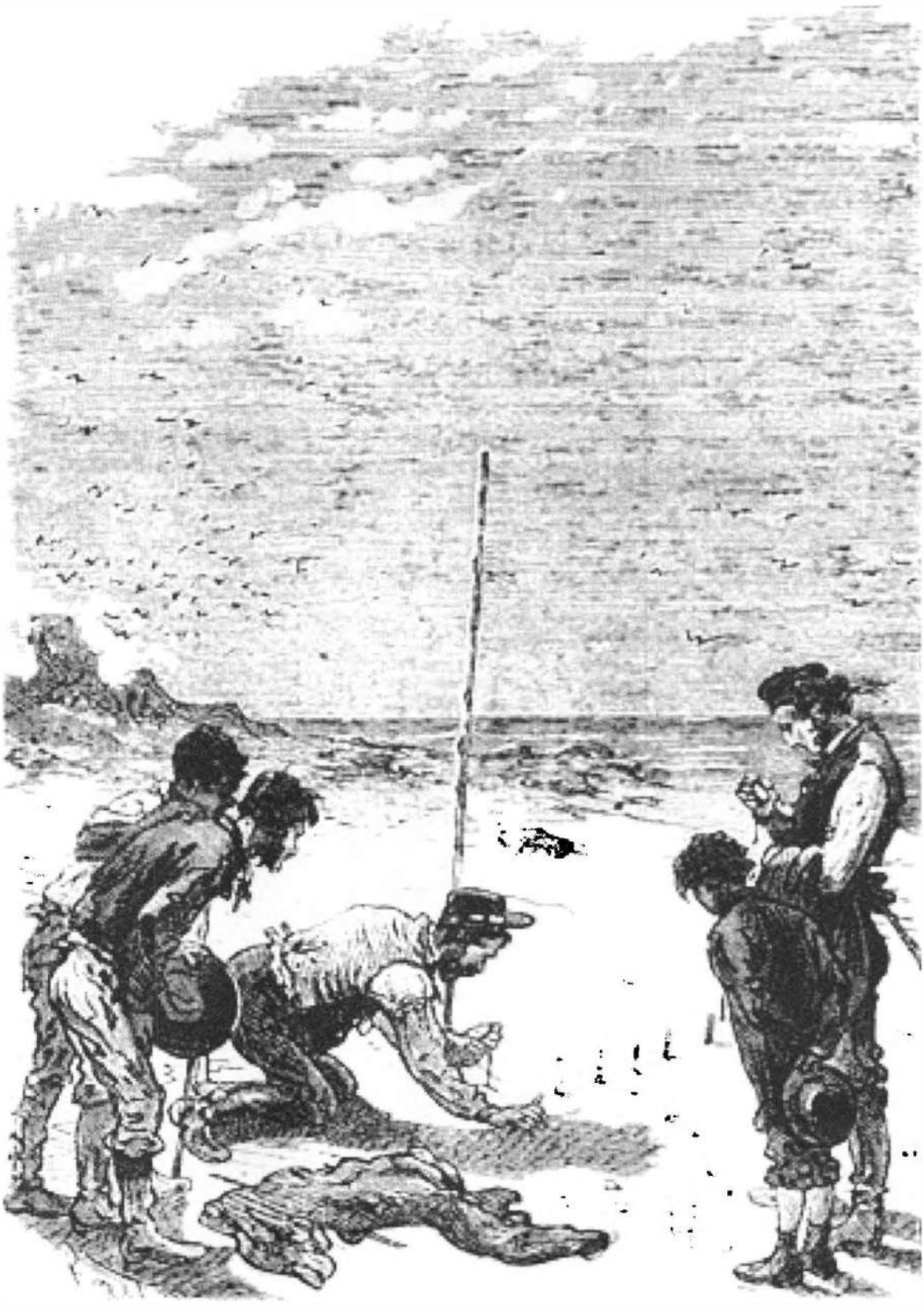
Harbert mühendisin güneşin en tepeye varışını, yani adanın meridyeninden geçişini ya da başka bir deyişle mahallin öğle vaktini tespit etmek için ne yapacağını anladı. Bu işlem çubuğun kuma vuran gölgesi sayesinde gerçekleşecekti. Alet olmadığı zaman bu yöntem elde etmek istediği sonuç için uygun bir kestirim sağlardı.

Aslında gölge asgari uzunluğuna eriştiğinde, tam öğlen olacak ve tedricen azaldıktan sonra yeniden uzamaya başlayacağı anı tespit etmek amacıyla, gölgenin ucunu izlemek kâfi gelecekti. Cyrus Smith, çubuğunu güneşin aksi yönüne eğerek, gölgeyi uzatıyor ve dolayısıyla değişikliklerini saptamak kolaylaşıyordu. Esasında kadranın ibresi ne kadar büyükse, ucunun hareketi de o kadar kolay izlenebilirdi. Çubuğun gölgesi bir kadranın ibresinden başka bir şey değildi.

Cyrus Smith, vaktin geldiğini düşündüğünde, kuma diz çöktü ve sapladığı minik tahta kazıklar vasıtasıyla, çubuğun gölgesinde peş peşe vuku bulan kısalmaları işaretlemeye başladı. Üzerine eğilmiş yoldaşları işlemi olanca ilgileriyle takip ediyorlardı.

Gazeteci gölge en kısa halini aldığında not edeceği saati saptamak üzere, elinde kronometresiyle hazır bekliyordu. Ayrıca Cyrus Smith, gerçek zamanla ortalama zamanın denk geldiği gün olan 16 Nisan'da faaliyet gösterdiği için, Gédéon Spilett tarafından verilen saat o sırada Washington'da geçerli olan gerçek saat olacak ve bu durum hesabı basitleştirecekti.

Bu arada güneş yavaş yavaş ilerliyor, çubuğun gölgesi azar azar kısalıyordu. Cyrus Smith'e tekrar uzamaya başlıyormuş gibi göründüğünde:

"Saat kaç?" dedi.

"Beşi bir geçiyor," diye cevap verdi hemen Gédéon Spilett.

Artık yapılacak tek şey işlemi rakamlara dökmekti. Bundan kolayı yoktu. Görüldüğü gibi, Washington meridyeniyle Lincoln Adası'nınki arasında yuvarlak hesap beş saatlik fark vardı, yani Washington'da saat akşamüstü beşken, Lincoln Adası'nda daha öğlendi. Güneş yerküre çevresin-

deki bariz hareketi sırasında dört dakikada bir derece, yani saatte 15° kat ediyordu. 15° çarpı beş saat 75° yapıyordu.

Bu durumda Washington 77° 3' 11'' konumunda, yani Amerikalıların İngilizlerle uyumlu bir şekilde boylamların başlangıç noktası kabul ettikleri Greenwich meridyeni itibarıyla 77° diliminde bulunduğuna göre, ada Greenwich meridyeninin 77° artı 75° batısında, yani 152° batı boylamında yer alıyordu.

Cyrus Smith bu sonucu yoldaşlarına açıkladı ve enlem için yaptığı gibi gözlem hatalarını hesaba katarak, Lincoln Adası koordinatlarını 35 ila 37° paralel ve Greenwich'in batısındaki 150 ila 155° meridyen arası olarak bildirmekte mahzur görmedi.

Görüldüğü üzere, gözlem hatalarına atfettiği muhtemel sapma her iki yönde 5° idi ki bu, derece başı altmış milden, kesin bir saptama açısından enlem veya boylam

da üç yüz millik bir hataya yol açabilirdi.

Ama bu hata payının alınması uygun düşecek kararı etkilememesi lazımdı. Lincoln Adası'nın tüm kara parçaları ve takımadalardan, basit ve derme çatma bir kayıkla aşmanın göze alınamayacağı kadar uzak bir mesafede olduğu aşikârdı.

Gerçekte konum tespiti onu Tahiti ve Pomotou Takımadalarından en az bin iki yüz mil, Yeni Zelanda'dan bin sekiz yüz ve Amerika kıyılarından dört bin beş yüz milden fazla bir mesafeye yerleştiriyordu!

Ve Cyrus Smith hafızasını yokladığında, Pasifik'in o kısmında herhangi bir adanın, Lincoln Adası'na ayrılmış konumu işgal ettiğini kesinlikle hatırlamıyordu.

XV
KIŞLAMA KESİN KARARLAŞTIRILDI – METALÜRJİK SORUN – KURTULUŞ ADASI'NIN KEŞFİ – FOK AVI – BİR KARINCAYİYENİN YAKALANIŞI – KOALA – KATALAN YÖNTEMİ DENEN ŞEY – DEMİR İMALATI – ÇELİK NASIL ELDE EDİLİR

Ertesi gün, 17 Nisan'da, gemicinin Gédéon Spilett'e ilk lafı:

"Pekâlâ, Beyefendi, diye sordu, bugün ne yapıyoruz?"

"Cyrus'un hoşuna giden şeyi," diye cevap verdi muhabir.

Mühendisin o ana dek tuğlacılık ve çömlekçilik yapan yoldaşları metalürjist de olacaklardı.

Önceki gün, yemekten sonra keşif gezisi, Bacalar'a yaklaşık yedi mil mesafedeki Çene Burnu'nun uç noktasına kadar devam etmişti. Uzun kumul dizisi orada son buluyor ve arazi volkanik bir görüntü arz ediyordu. Yanardağın kustuğu minerallerden oluşmuş iki burun arasındaki bu dar boğaz, Geniş Manzara Yaylası'ndaki gibi yüksek surlarla değil, tuhaf ve girintili çıkıntılı bir kıyı çizgisiyle çevrelenmişti. Kolonizatörler oraya vardıklarında geldikleri yoldan geri dönmüş ve gece çökerken Bacalar'a intikal etmişlerdi, fakat Lincoln Adası'nı terk etmenin gerekip gerekmediği meselesi kati bir şekilde sonuca bağlanmadan uyumadılar.

Adayı Pomotou Takımadaları'ndan ayıran şu bin iki yüz mil hatırı sayılır bir mesafeydi. Bilhassa kötü havalar mevsimi yaklaşırken, bir kayık onu aşmaya kâfi değildi. Pencroff bunu açıkça belirtmişti. Oysa basit bir kayık yapmak, lüzumlu aletler mevcut olsa bile, zor bir işti ve aletleri bulunmayan kolonizatörlerin imalata çekiç, balta, keser, testere, burgu, rende, vs. ile başlamaları ve bunun için belli bir zaman gerekiyordu. Neticede kışın Lincoln Adası'nda geçirilmesine ve bu süre zarfında kalmak üzere Bacalar'dan daha rahat bir barınak aranmasına karar verildi.

Her şeyden evvel, mühendisin adanın kuzeybatısında gözüne çarpan birkaç maden yatağındaki demir cevherini kullanmak ve o filizi demir ya da çeliğe dönüştürmek söz konusuydu.

Genelde toprak madenleri saf halde içermez. Çoğu zaman oksijen veya kükürtle bileşik vaziyette bulunur. Elbette Cyrus Smith'in yanında getirmiş olduğu iki örnekten biri karbonatsız, manyetik demir, diğeriyse pirit, başka bir deyişle demir sülfürüydü. Dolayısıyla evvela demir oksidi kömürle indirgemek, yani oksijenden ayırarak saflaştırmak lazımdı. Bu indirgeme işlemi ya demir cevherini tek bir işlemle dönüştürme avantajını haiz hızlı ve kolay "Katalan Yöntemi" ya da ilkin filizi döküm, sonra dökümü demir haline getirip, bileşiğindeki kömürün yüzde üç veya dördünü çıkaran yüksek ısılı fırınlama yöntemiyle cevheri son derece sıcak kömürün ısısına maruz bırakarak yapılır.

Bu durumda Cyrus Smith'in neye ihtiyacı vardı? Döküme değil demire... ve en süratli indirgeme yöntemini bulmak zorundaydı. Zaten topladığı numune bulunduğu halde gayet saf ve zengindi. Koyu gri kütlelerle karışarak siyah bir toz çıkartan, sekizyüzlüler halinde billurlaşan, doğal mıknatıslar yaratan ve Avrupa'da İsveç ve Norveç'te bol miktarda bulunan şu birinci sınıf demir vazifesi gören bu oksitli cevherdi. Damarın yakınında kolonizatörler tarafından daha önce de kullanılan kömür yatakları mevcuttu. O yüzden, cevherin işlenmesi bayağı kolaylaşıyordu, çünkü imalat unsurları birbirine yakındı. Birleşik Krallık işletmelerinin aynı araziden ve aynı anda çıkarılan madenin üretimine yarayan müthiş zenginliği buradan ileri geliyordu.

"O halde, Bay Cyrus, dedi Pencroff, demir filizi mi işleyeceğiz?"

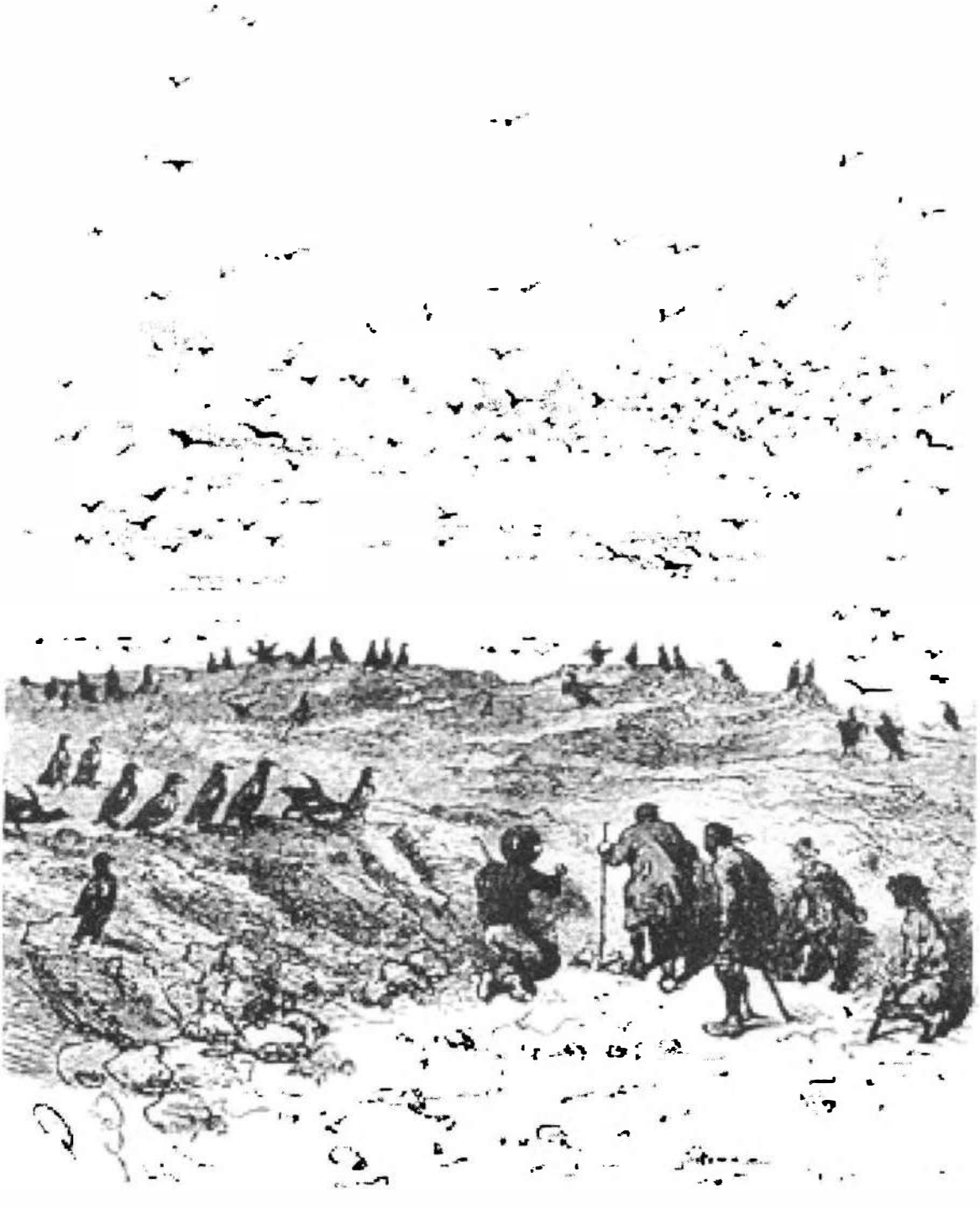
"Evet, dostum, diye yanıtladı mühendis. Ve bunun için – ki bu sizi hoşnutsuz etmeyecektir – işe adacıkta fok avıyla başlayacağız."

"Fok avı mı? "diye haykırdı denizci, Gédéon Spilett'e dönerek. Demir imal etmek için fok mu gerekiyor yani?"

"Cyrus öyle dediğine göre!" diye cevap verdi muhabir.

Lakin mühendis çoktan Bacalar'dan ayrılmıştı ve Pencroff, başka bir açıklama elde edemeden fok avına çıkmaya hazırlandı.

Çok geçmeden Cyrus Smith, Harbert, Gédéon Spilett, Nab ve gemici kumsalda, kanalın alçak denizde bir nevi geçit bıraktığı noktada toplanmışlardı. Medcezir en sığ halindeydi ve avcılar kanalı en fazla dizleri seviyesine kadar ıslanarak geçebildiler.

Cyrus Smith adacığa ilk kez, yoldaşlarıysa ikinci defa ayak basıyorlardı, çünkü balon onları ilkin oraya atmıştı.

Karaya çıktıklarında, birkaç yüz penguen onları aptal bakışlarla süzdüler. Sopalarla silahlanmış kolonizatörler hayvanları kolayca öldürebilirlerdi, ama bu son derece lüzumsuz katliama girişmeyi düşünmediler, çünkü birkaç gomina ötede kuma yatmış amfibileri ürkütmemek mühimdi. Kökünden kesilmiş kolları andıran, ama kabuksu görünümlü tüylerle kaplı, yüzgeç şeklinde yassılmış kanatlarıyla bazı gayet masum penguenlere de ilişmediler.

Kolonizatörler, deniz kuşlarına yuva teşkil eden minik çatlaklarla kalbura dönmüş bir zeminde yürüyerek, kuzey ucuna doğru ihtiyatla ilerlediler. Adacığın en sonuna doğru, su seviyesinde yüzen kocaman, karanlık noktalar peydah oluyordu. Hareket halinde kör kayalıklar gibiydiler.

Bunlar yakalamaları söz konusu olan amfibilerdi. Karaya çıkmalarına müsaade etmek lazımdı, zira dar kalçaları, sık ve kısa tüyleri, iğimsi yapılarıyla muhteşem yüzen hayvanları denizde yakalamak güçtü. Hâlbuki karada, kısa ve perdeli ayakları ancak yavaş bir sürünmeye izin veriyordu.

Pencroff bu amfibilerin alışkanlıklarını biliyordu. Arkadaşlarına, çok geçmeden onları derin bir uykuya gömecek güneş ışıklarının altında kumlara uzanmalarını beklemeyi tavsiye etti. Böylece, geri çekilme yollarını kesip, sopalarıyla burunlarına vurabilirlerdi.

Avcılar sahildeki kayaların ardına saklanıp, sessizce beklediler.

Foklar gelip kumda oynaşmaya başlayana kadar bir saat geçti. Yarım düzine kadardılar. O zaman Pencroff ve Harbert, adacığın burnunu dönüp geri kaçma yollarını tutmak amacıyla, gruptan ayrıldılar. Bu zaman zarfında Cyrus Smith, Gédéon Spilett ve Nab, kayalıklar boyunca sürünerek, müstakbel savaş sahnesine doğru süzüldüler.

Birdenbire denizcinin iri yarı bedeni şekillendi. Pencroff bir çığlık attı. Mühendis ve iki yoldaşı derhal denizle foklar arasına atıldılar. Hayvanlardan sert darbelere maruz kalan ikisi ölü vaziyette kuma yığıldılar, fakat diğerleri denize ulaşıp açılabildiler.

"İşte, istediğiniz foklar, Bay Cyrus!" dedi gemici, mühendise doğru ilerlerken.

"İyi, diye cevap verdi Cyrus Smith, döküm körükleri yapacağız onlardan!"

"Körük mü?" diye bağırdı Pencroff. "Vay canına! Ne şanslı foklarmış!"

Gerçekten de, cevherin işlenmesi için gereken, mühendisin fokların derisinden yapmayı planladığı, hava üfleyi-

ci bir makine mevzubahisti. Foklar orta boyluydu, çünkü uzunlukları altı ayağı geçmiyordu ve kafa itibarıyla köpeğe benziyorlardı.

Bu iki hayvanınki gibi kayda değer bir ağırlığı yüklenmek lüzumsuz olduğundan, Nab ve Pencroff onları hemen orada yüzmeye karar verdiler. Bu arada Cyrus Smith ve gazeteci adacığın keşfini tamamlıyorlardı.

Denizci ve zenci işlerinin üstesinden ustalıkla geldiler ve üç saat sonra, Cyrus Smith'in elinde, o vaziyette kullanmayı hesapladığı, herhangi bir tabaklamaya maruz kalmamış iki fok derisi mevcuttu.

Kolonizatörlerin, denizin yeniden çekilmesini beklemeleri gerekti ve kanalı aşıp, Bacalar'a geri döndüler.

O derileri kanat açıklığını korumaya yönelik ahşap çerçevelere germek ve lifler vasıtasıyla, havayı fazla kaçırmadan depolayabilecek şekilde dikmek ufak bir iş değildi. Birçok kez yinelemek gerekti. Cyrus Smith'in elinde Top'un tasmasından gelen iki çelik ve yassı çubuktan başka bir şey yoktu. Mamafih öyle mahirdi ve yoldaşları ona öyle akıllıca yardım ettiler ki, üç gün sonra, küçük koloninin alet edevatı, ısıyla işlenecek filizin ortasına hava zerk etmeye yönelik – işlemin başarısı için vazgeçilmez koşul – bir körükle takviye edilmişti.

Muhabirin notlarındaki deyişiyle "metalürjik dönem" 20 Nisan sabahı başladı. Mühendisin doğrudan taşkömürü ve cevher yatağında çalışmaya karar verdiği biliniyordu. Gözlemlerine göre, bu damarlar Franklin Dağı'nın kuzeydoğu kollarının alt kısımlarında, yani altı mil mesafede yer alıyordu. Dolayısıyla, her gün Bacalar'a gidip gelmeyi düşünmemek lazımdı ve ufak koloninin önemli işlemler gece gündüz devam edebilsin diye, dallardan yapılmış bir kulübede kamp yapması uygun görüldü.

Plan kesinleşince, sabah erkenden yola çıkıldı. Nab ve Pencroff, dallardan yapılmış bir kafes üzerinde körüğü ve zaten yolda takviye edilebilecek belli miktarda hayvani ve bitkisel erzak sürüklüyorlardı.

Takip edilen yol, ağaçların en sık olduğu yerlerden, güneydoğudan kuzeybatıya, çaprazlamasına geçilen Jakamar

Ormanı'nınkiydi. Daha sonra kendilerine Geniş Manzara Yaylası ve Franklin Dağı arasındaki en kestirme yolu oluşturacak bir geçit açmaları gerekti. Daha önceden bilinen türlü türlü ağaçlar muhteşemdi. Harbert yeni türlere dikkat çekti: Mesela Pencroff'un "kibirli pırasalar" diye tanımladığı – zira boylarına rağmen, soğan, sarımsak ya da kuşkonmaz gibi zambakgiller familyasına mensuptular – ejderha kanı ağaçları... Pişirildiklerinde tadı nefis, odunsu kökler ve belli bir mayalanmaya maruz bırakıldıklarında, çok hoş bir likör verebiliyorlardı. Bol bol stokladılar.

Ormandan geçen yol uzundu. Bütün gün sürdü, ama bu fauna ve florayı incelemeye fırsat verdi. Daha ziyade faunayla alakadar Top ot ve çalıların arasında koşuyor, gayrı ihtiyari her türlü av hayvanını kaçırıyordu. Harbert ve Gédéon Spilett okla iki kanguru ve top gibi yuvarlanarak sivri dikenlerini çıkaran kirpilere ya da kazıcı tırnakları, kuş gagasıyla son bulan ince uzun burunları ve böcek yakalamaya yarayan minik dikenlerle donanmış, esnek dilleriyle karıncayiyenleri andıran bir hayvan öldürdüler.

"Yahnisi neye benzeyecek acaba?" diye belirtti Pencroff, doğal bir edayla.

"Fevkalade bir sığır parçasına," diye cevap verdi Harbert.

"Daha ne isteyelim?" diye yanıtladı denizci.

Bu keşif gezisinde, küçük gruba saldırmaya hiç yeltenmeyen birkaç yaban domuzu fark ettiler. Muhabir birkaç adım ötesindeki bir ağacın ilk dalları arasındaki gür fundalıkta ayı zannettiği bir hayvan görüp, sakin sakin resmini çizmeye koyulduğunda, kimse korkunç yırtıcılara rastlanabileceğine inanmıyordu. Gédéon Spilett için ne mutlu ki, söz konusu hayvan o korkunç düztabanlar familyasına dâhil değildi. Daha çok "tembel" adıyla tanınan, büyük bir köpek boyundaki hayvanın tüyleri diken diken, rengi kirli, ayakları ağaçlara tırmanıp, yapraklardan beslenmesini sağlayan kuvvetli pençelerle silahlanmıştı. Meşguliyetlerinde hiç rahatsız edilmeyen söz konusu hayvanların kimlik tespitini müteakip, Gédéon Spilett müsveddesinin resim altı yazısından "ayı" ibaresini silip, yerine "koala" sözcüğünü koydu. Yola devam edildi.

Akşam beşte, Cyrus Smith mola işaretini veriyordu. Ormanın dışında, Franklin Dağı'nı doğuya doğru destekleyen güçlü kolların doğduğu yerdeydiler. Birkaç yüz adım ötede Kızıl Creek akıyordu, dolayısıyla tatlı su uzak değildi.

Hemen kamp kuruldu. Bir saatte kadar, ormanın kıyısındaki ağaçlar arasında, iç içe geçirilip balçıkla sıvanmış sarmaşıklardan ibaret bir kulübe, yeterli barınağı sağladı. Jeolojik araştırmalar ertesi güne bırakıldı. Akşam yemeği hazırlandı, derme çatma kulübenin önünde şiş döndü ve saat sekizde, kolonizatörlerden biri etrafta bazı tehlikeli hayvanların dolaşması ihtimaline karşı ateşi canlı tutmak için nöbet beklerken, ötekiler güzel bir uyku çekiyorlardı.

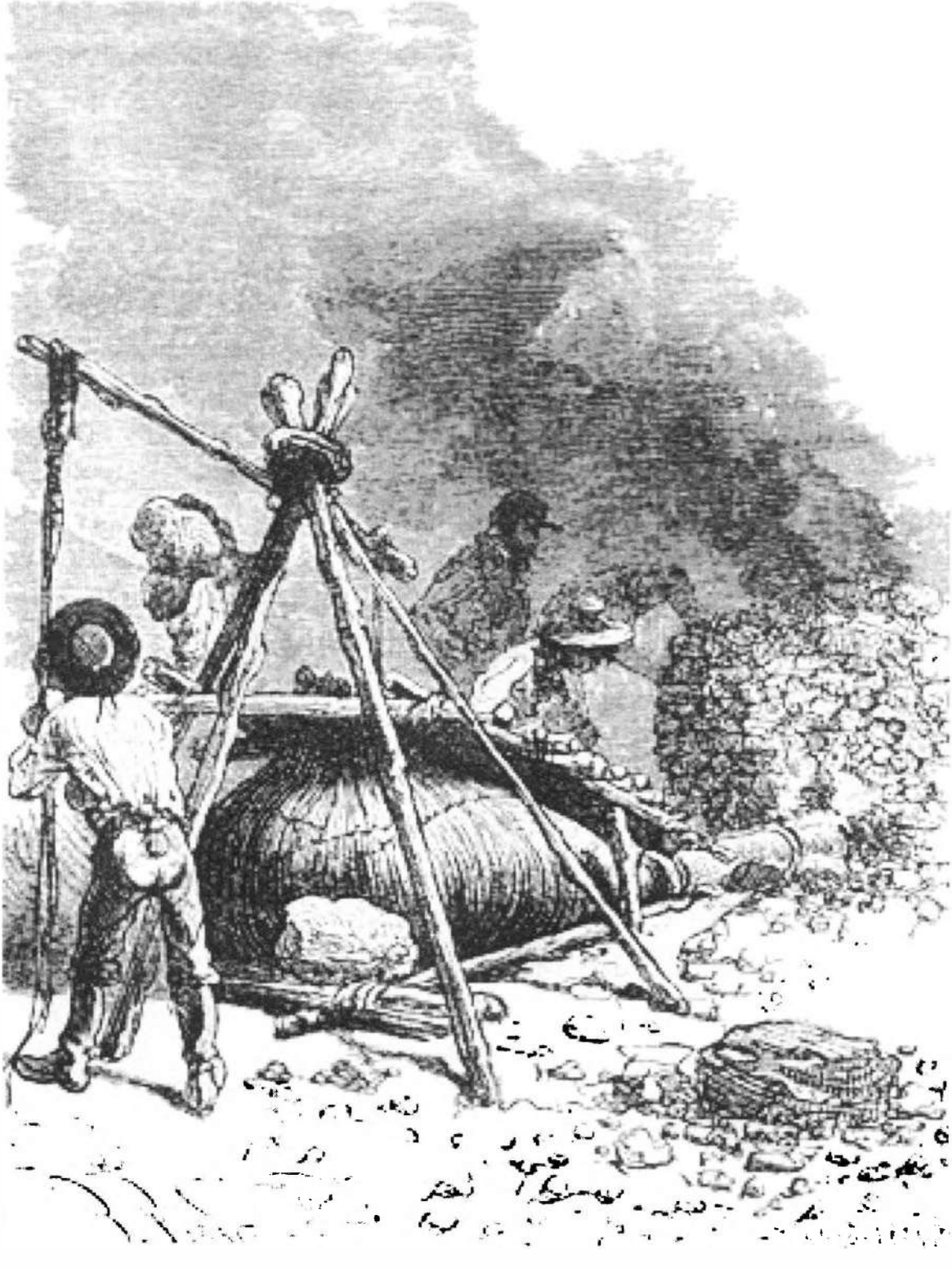
Ertesi gün 21 Nisan'da Cyrus Smith, Harbert eşliğinde, daha evvel bir cevher örneği bulduğu eskiden oluşmuş arazileri araştırmaya gitti. Maden yatağına, dağın kuzeydoğu kollarından birinin yamacı dibinde, derenin neredeyse kaynağında, zemin hizasında rastladı. Eriyebilir kabuğu içindeki, demir bakımından çok zengin bu filiz, mühendisin kullanmayı planladığı indirgeme yöntemine, yani Korsika'daki gibi basitleştirilmiş Katalan usulüne mükemmel uyuyordu.

Aslında kelimenin tam manasıyla Katalan Yöntemi fırınların inşasını ve değişik katmanlar halinde yerleştirilmiş cevher ve kömürün dönüşerek indirgendiği eritme potalarının yapılmasını gerektiriyordu. Fakat Cyrus Smith bu inşaatlardan tasarruf etmek ve sadece filiz ve kömürle ortasına körüğünün rüzgârını pompalayacağı kübik bir kütle oluşturmak istiyordu. Kuşkusuz bu, meskûn dünyanın ilk madencileri ve Tubal Cain tarafından kullanılan yöntemdi. Adem'in torunlarının cevher ve yakıt bakımından hâlâ zengin topraklarda başarıyla kullandıkları usulün, Lincoln Adası kolonizatörlerinin içinde bulundukları koşullarda olumlu neticeler vermesi kuvvetle muhtemeldi.

Demir cevheri gibi taşkömürü de zemin yüzeyine yakın bir derinlikte, zahmetsizce toplandı. Daha sonra filiz ufak parçalar halinde kırıldı ve elle, sathını kirleten katışıklardan arındırıldı. Ardından kömür ve cevher, kömürcünün kömürleştirmek istediği oduna yaptığı gibi, birbirini izleyen tabakalar halinde yığıldı. Bu şekilde, körükle püskür-

tülen havanın etkisiyle, kömürün karbonik asite, sonra da demir okside indirgemek, yani içindeki oksijeni çıkarmakla yükümlü karbon oksidine dönüşmesi lazımdı.

Mühendis de öyle yaptı. Fok derisinden mamul, ucu daha önce çanak çömlek fırınında imal edilen, ateşe dayanıklı topraktan bir boruyla donatılmış körük, cevher yığının yakınına yerleştirildi. Parçaları çerçeve, lif ipler ve karşı ağırlıktan ibaret alet kütleye, hem ısıyı yükselten hem de saf demir vermesi gereken kimyasal dönüşümü sağlayan bir hava takviyesi yaptı.

İşlem zorlu geçti. Başarıyla sonuçlandırmak için, kolonizatörlerin tüm sabır ve becerilerini sergilemeleri gerekti, ama neticede başarılı oldu ve nihai sonuç, sıvılaşan kabuktan kurtulmak için dövülmesi gereken, sünger haline indirgenmiş, kızgın bir demir kütlesi oldu. Bu doğaçlama demircilerin ilk çekiçlerinin olmadığı aşikârdı, ama sonuç itibarıyla ilk madenciyle aynı koşullarda bulunuyorlardı ve onun yapması gerekeni yaptılar.

Sopadan sap takılan ilk demir parçası, granit bir örs üzerinde ikincisini dövmek için çekiç niyetine kullanıldı ve kaba ama işe yarar bir metal elde etmeyi becerdiler.

En nihayet, onca gayret ve yorgunluğu müteakip, 25 Nisan'da bir sürü demir çubuk dövülmüş ve Pencroff'la Nab'ın hakiki mücevherler olduklarını belirttikleri aletlere, pense, kerpeten, keski, kazma vs.ye dönüşmüştü....

Lakin bu maden saf halde değil, bilhassa çelik halinde daha çok işe yarayabilirdi. Çelik, kâh eritilerek fazla kömürü çıkarılmış, kâh eksik kömür eklenerek demir elde edilmiş bir kömür ve demir birleşimidir. Eriyiğin kömürü azaltılarak elde edilen birincisi doğal ya da arıtılmış çelik, demirin karbonla birleştirilmesiyle oluşan ikincisiyse sementasyon çeliği veriyordu.

Cyrus Smith'in tercihen üretmeye çalışacağı şey ikinciydi, çünkü saf haldeki demire sahipti. Madeni, ateşe dayanıklı topraktan yapılmış bir potada, toz kömürle ısıtarak başardı.

Sonra, hem sıcak hem de soğukta dövülmeye müsait bu çeliği çekiçle işledi. Ustaca yönetilen Nab ve Pencroff, kızarana kadar ısıtıp, aniden soğuk suya batırdıkları, mükemmel su verilmiş demir baltalar yaptılar.

Haliyle kaba saba şekil almış başka aletler de imal edildi, marangoz rendeleri, irili ufaklı baltalar, testere ve dülger makasına dönüşecek çelik şeritler, kazma, kürek, keski, çekiç, çivi, vs.

Neticede, 5 Mayıs'ta, birinci metalürjik dönem son bulmuştu, demirciler Bacalar'a geri dönüyorlardı. Pek yakında yeni işler yeni bir vasıf kazanmalarını sağlayacaktı.

XVI
BARINAK MESELESİ YENİDEN ELE ALINIYOR – PRNCROFF'UN HAYALLERİ – GÖLÜN KUZEYİNE BİR KEŞİF GEZİSİ – YAYLANIN KUZEY SINIRI – YILANLAR – GÖLÜN UCU – TOP'UN KAYGILARI – TOP YÜZÜYOR – SULARIN ALTINDA SAVAŞ – DUGONG

Kuzey yarımküre diyarlarında 6 Kasım'a tekabül eden 6 Mayıs günündeydiler. Birkaç gündür hava sisleniyordu ve kışlama için bazı önlemler almak önemliydi. Bununla beraber sıcaklık henüz dikkat çekici derecede düşmemişti ve Lincoln Adası'na bir termometre getirilmiş olsa, ortalama sıfırın altında on, on iki derece gösterirdi. Bu ortalama kimseyi şaşırtmazdı, çünkü güney yarımkürede, Sicilya ve Yunanistan'ın kuzey yarımkürede aynı iklim şartlarına teslim olması gerekiyordu. Ama Lincoln Adası tıpkı kışın en keskin dönemlerinde kuşkusuz Yunanistan veya Sicilya'daki gibi kar ve buza yol açan şiddetli soğuklara ve sakınmanın uygun olacağı bazı ısı düşüşlerine maruz kalırdı.

Her halükârda, soğuk henüz tehditkâr bir hal almış olmasa da, yağmur mevsiminin eli kulağındaydı ve Pasifik Okyanusu'nun ortasında açık denizin kötü hava koşullarına karşı korumasız bu ıssız adada hava sık sık bozuyordu ve bu muhtemelen korkunç oluyordu.

Dolayısıyla Bacalar'dan daha rahat bir barınak bulma meselesi üzerinde ciddi olarak düşünülmesi ve ivedilikle çözüme kavuşturulması lazımdı.

Pencroff, tabiatıyla, kendi keşfettiği bu barınağa dair bazı tercihleri haizdi ama başka bir tane aranması gerektiğini idrak etti. Daha önce Bacalar hatırlanacağı şartlarda denizin ziyaretine maruz kalmıştı ve böyle bir kazaya yeniden uğramak istemezlerdi.

"Zaten, diye ekledi o gün yoldaşlarıyla bu gibi şeyler konuşan Cyrus Smith, bazı tedbirler almamız lazım. Adada oturan kimse yok ki," dedi muhabir.

"Olabilir, diye cevap verdi mühendis, daha tamamen keşfetmiş olmasak da, bu mümkün. Fakat kimse bulunmuyorsa bile, bol miktarda tehlikeli hayvan bulunmasından korkuyorum. Yani muhtemel bir saldırıdan sakınmak ve içimizden birini ocağı yanık tutmak için bütün gece nöbet beklemeye zorlamamak yerinde olur. Hem sonra, her şeyi öngörmek gerekiyor, dostlarım. Burada Pasifik'in Malezyalı korsanların sık uğradıkları bir kısmındayız..."

"Ne?" dedi Harbert. "Karadan bu kadar uzakta mı?"

"Evet, evlat, diye yanıtladı mühendis, O korsanlar, acımasız haydutlar olsalar da, aynı zamanda gözü pek denizcilerdir de... O yüzden tedbirlerimizi buna göre almalıyız."

"Pekâlâ, diye karşılık verdi Pencroff, kendimizi iki yahut dört ayaklı vahşilere karşı sağlama alacağız. Ama Bay Cyrus, herhangi bir işe girişmeden evvel adanın her köşesini keşfetmek yerinde olmaz mı?"

"Öylesi daha iyi, diye ekledi Gédéon Spilett. Karşı kıyıda şimdiye kadar burada nafile aradığımız mağaralardan birini bulmayacağımızı kim biliyor?"

"Bu doğru, diye cevap verdi mühendis, fakat unutmayın ki dostlarım, bir akarsu yakınına yerleşmemiz gerek ve Franklin Dağı'nın tepesinden baktığımızda, batıya doğru ne bir dere fark ettik ne de ırmak. Burada, tam tersine, Mercy'yle Grant Gölü arasında yer alıyoruz ki bu, ihmal edilmemesi lazım gelen, kayda değer bir avantaj. Üstelik doğuya konumlanmış bu kıyı, öteki gibi, bu yarımkürede kuzeybatıdan esen alize rüzgârlarına açık değil."

"O halde, diye yanıtladı denizci, göl kıyısına bir ev inşa ederiz, Bay Cyrus. Ne tuğla ne de alet sıkıntısı çekiyoruz artık. Tuğlacı, çömlekçi, dökümcü ve demircilikten sonra, duvar ustalığı yapmayı da biliriz!"

"Evet, dostum, lakin bir karar almadan önce, araştırmak lazım. Tüm masrafını tabiatın karşılayacağı bir konut bizi onca zahmetten kurtaracak ve şüphesiz daha güvenli bir

barınak sunacaktır, zira hem iç hem de dış düşmanlara karşı savunma sağlayacaktır."

"Haklısınız, Cyrus, diye cevap verdi gazeteci, ama kıyıdaki granit masifin tamamını zaten araştırdık. Tek bir delik, bir çatlak bile yok!"

"Hayır, bir tane dahi yok"" diye ekledi Pencroff. "Ah! Şu surun belli, erişilmez bir yüksekliğine barınak kazmak ne münasip olurdu! Gözümün önüne getirebiliyorum, denize bakan cephede beş altı oda..."

"Aydınlatmak için pencerelerle!" dedi Harbert gülerek.

"Ve yukarı çıkmak için bir merdiven!" diye ekledi Nab.

"Niye gülüyorsunuz ki?" diye bağırdı denizci. "Önerimin nesi imkânsız? Kazmalarımız yok mu? Bay Cyrus kayayı patlatarak oymak için barut imal etmeyi bilecektir herhalde. Gerektiğinde barut yaparsınız, öyle değil mi, Bay Cyrus?"

Cyrus Smith biraz hayalci projelerini coşkuyla anlatan Pencroff'u dinlemişti. Patlayıcılarla bile olsa o granit kütleye saldırmak herkülvari bir işti ve doğanın angaryanın en zor kısmını halletmemiş olması gerçekten can sıkıcıydı. Ama mühendis denizciye duvarı nehrin ağzından kuzeyde son bulduğu köşeye kadar daha dikkatli incelemesi cevabını vermekle yetindi.

Dışarı çıktılar ve keşif gezisi yaklaşık iki millik alanda, aşırı bir özenle yürütüldü. Ancak yekpare ve dik duvarın hiçbir yerinde tek bir oyuk göze çarpmadı. Zirvesinde uçuşan kaya güvercini yuvaları aslında tepede, granitin sınırında gelişigüzel açılmış deliklerden ibaretti.

Bu esef verici bir durumdu. Yeterli bir oyuk açmak için ister kazma, ister barutla o masife saldırmayı akıldan bile geçirmemek gerekiyordu. Tesadüfe bakın ki, Pencroff sahilin bütün o tarafında geçici olarak oturulabilecek yegâne barınağı, yani artık terk etmenin söz konusu olduğu Bacalar'ı keşfetmişti.

Keşif tamamlandığında, kolonizatörler surun, kumsala uzanan yokuşla sona eren kuzey köşesinde bulunuyorlardı. Meyil o mahalden batıdaki uç sınırına kadar sadece bir tür bayır oluşturuyordu. Yalnızca kırk beş derecelik bir açıyla eğilmiş, bitki, ot ve bodur ağaçlarla yekvücut olmuş

taş, toprak ve kumdan müteşekkil bir bayır. Şurada burada, granit hâlâ delik deşikti ve yalıyarlara mahsus sivri çıkıntılarla donanmıştı. Yokuşlarında kat kat ağaç kümeleri göze çarpıyordu ve zemin oldukça gür bir ot tabakasıyla kaplıydı. Lakin bitkisel yoğunluk daha öteye gitmiyor ve bayırın eteğinden başlayan uzun bir kum ovası sahile kadar yayılıyordu.

Cyrus Smith, haklı olarak, gölün fazla suyunun çağlayan halinde boşaldığı yerin o tarafta olması gerektiğini düşündü. Kızıl Creek'in taşıdığı su fazlasının herhangi bir noktada mecburen gözden kaybolması gerektiğine kuşku yoktu. Oysa mühendis daha önce keşfedilen kıyıların hiçbir parçasında, yani nehrin ağzından batıdaki Geniş Manzara Yaylası'na kadar uzanan yerde o noktayı hâlâ bulamamıştı.

O yüzden yoldaşlarına, bu sırada gözlemledikleri bayırı tırmanıp, gölün kuzey ve doğu kıyılarını inceleye inceleye, yükseklerden Bacalar'a geri dönmeyi teklif etti.

Öneri kabul gördü. Harbert ve Nab birkaç dakikada üst platoya varmışlardı. Cyrus Smith, Gédéon Spilett ve Pencroff daha ağır adımlarla onları izlediler.

İki yüz ayak ileride, yaprakların arasından, güzel bir su yüzeyi güneş ışınları altında parlıyordu. O bölgede manzara harikaydı. Sarının tonlarıyla bezenmiş muhteşem ağaçlar, gözlere ziyafet çeker gibi, muhteşem bir şekilde kümelenmişti. Yaştan ötürü devrilmiş birkaç muazzam ve çürük gövde, siyahımsı kabuklarıyla, yeri kaplayan yeşil halıyı dilimliyordu. Daldan dala atlayan bir sürü gürültücü kakadu papağanı, gerçekten hareketli prizmalar, ha bire gıdaklayıp duruyordu. Sanki ışık o tuhaf dalların arasından ancak ayrışmış vaziyette süzülüyordu.

Kolonizatörler, doğruca gölün kuzey kıyısına ulaşmak yerine, derenin sol yakasındaki ağzına varacak şekilde, yaylanın kenarından dolaştılar. Bu en fazla bir buçuk millik bir dönemeçti. Gezinti kolaydı, çünkü aralarında geniş aralıklar bulunan ağaçlar serbest geçiş imkânı sağlıyordu. O sınırdan itibaren verimli bölgenin sona erdiği hissediliyordu. Bitki örtüsü dereyle Mercy arasında yer alan tüm bölgedekinden daha cılız görünüyordu.

Cyrus Smith ve arkadaşları, kendileri için yeni olan o topraklarda, belli bir ihtiyatla yürümeyi ihmal etmiyorlardı. Yegâne silahları ok ve yaylar, ucuna sap takılmış sivri uçlu sopalardı. Fakat etrafta hiç yırtıcı görünmedi. Güneydeki sık ormanlarda yaşıyor olmaları muhtemeldi, fakat Top'un on dört, on beş ayak uzunluğunda büyük bir yılanın karşısında durduğunu gören kolonizatörler tatsız bir sürpriz yaşadılar. Nab onu bir sopa darbesiyle öldürdü. Sürüngeni

inceleyen Cyrus Smith hayvanın zehirli olmadığını bildirdi, zira Yeni Güney Galler yerlilerinin beslendikleri elmas yılanlar türüne aittiler. Ama ayak altında dikilen şu çatal kuyruklu sağır engerekler, müthiş bir süratle ileri atılmalarını sağlayan iki kulakçıkla donanmış kanatlı yılanlar gibi, ısırığı ölümcül başkalarının da var olması mümkündü. İlk andaki şaşkınlığı geçen Top, insanlarda kendisi için endişe yaratan bir hırsla sürüngen avına girişmişti. O yüzden sahibi mütemadiyen onu çağırıyordu.

Çok geçmeden Kızıl Creek'in ağzına, göle döküldüğü yere ulaşıldı. Kâşifler karşı kıyıda daha evvel Franklin Dağı'ndan inerken ziyaret ettikleri noktayı tanıdılar. Cyrus Smith akarsu debisinin epey hatırı sayılır olduğunu saptadı. Yani herhangi bir mevkide, doğanın fazla suyunu boşaltan bir savağın mevcut olması gerekiyordu. Keşfi söz konusu olan o savaktı, zira kuşkusuz, mekanik kuvvetinin kullanılabileceği bir şelale meydana getiriyordu.

Canları istediği kadar ve zaman yürüyen kolonizatörler, gölün ziyadesiyle sarp kıyısının çevresini dolanmaya başladılar. Suda bol bol balık vardı ve Pencroff onları yakalamak için birkaç av aleti imal etmeye karar verdi.

Evvela kuzeydoğudaki sivri burnu geride bırakmak gerekti. Fazla suyun o mahalden döküldüğü farz edilebilirdi, çünkü gölün uç kısmı neredeyse yaylanın sınırına dokunabilirdi. Ama hiç de öyle çıkmadı ve kolonizatörler hafif bir kavisi müteakip sahile paralel inen keşfe devam ettiler.

Kıyının o yakasındaki ağaçlar daha seyrekti, fakat şuraya buraya saçılmış birkaç ağaç kümesi manzaranın güzelliğini arttırıyordu. Grant Gölü tüm ihtişamıyla uzanıyor ve su yüzeyini herhangi bir esinti kırıştırmıyordu. Çalılara saldıran Top, Gédéon Spilett ve Harbert'ın oklarıyla selamladıkları çeşitli kuş sürülerini uçurdu. Kuşlardan biri delikanlı tarafından ustaca vurulup, bataklık otlarının arasına düştü. Top ona doğru atıldı ve arduaz renkli, kısa gagalı, alın kemiği gayet çıkıntılı, fistolu kenar süsüyle genişletilmişe benzeyen parmakları ve beyaz bir nakış şeridiyle bezeli kanatlarıyla, güzel bir balıkçıl kuşu getirdi. Büyük bir

keklik boyunda, uzunbacaklılar ile perdeayaklılar arasında geçiş türü teşkil eden parmaklılar gurubuna dâhil bir "angut" mevzubahisti. Nihayetinde berbat bir av hayvanıydı ve lezzeti pek makbul değildi. Lakin Top sahipleri kadar müşkülpesent görünmediğinden, akşam yemeğinde angudu onun yemesi kararlaştırıldı.

Kolonizatörler o sırada gölün doğu kıyısını takip ediyorlardı ve önceden bildikleri bölgeye ulaşmaları an meselesiydi, çünkü su fazlasının akışına dair hiçbir emare görmeyen mühendis çok şaşırmıştı. Onunla sohbet eden muhabir ve denizciden şaşkınlığını gizlemiyordu.

O ana kadar sakin duran Top birdenbire huzursuzluk belirtileri gösterdi. Zeki hayvan kıyıda gidip geliyor, aniden durarak, patisini görünmez bir av fark etmiş gibi havaya kaldırıp suya bakıyordu. Sonra öfkeyle havlayarak etrafı kolaçan ediyor ve ansızın susuyordu.

Top'un bu davranışları ilk başta ne Cyrus Smith ne de yoldaşlarının dikkatini çekmişti. Ancak köpeğin havlamaları çok geçmeden o kadar sıklaştı ki, mühendisin kafasına takıldı.

"Ne var, Top?" diye sordu.

Köpek gerçek bir kaygı sergileyerek, sahibine doğru birçok kez zıpladıktan sonra, yeniden kıyıya atıldı ve birdenbire göle atladı.

"Buya gel, Top!" diye haykırdı, köpeğinin o şüpheli sularda maceraya atılmasını istemeyen Cyrus Smith.

"Ne oluyor aşağıda?" diye sordu Pencroff, gölün sathını inceleyerek

"Top bir amfibi hissetmiş olmalı," diye cevap verdi Harbert.

"Timsahtır herhalde?" dedi gazeteci.

"Zannetmiyorum, diye yanıtladı Cyrus Smith. Timsahlara sadece daha düşük enlemlerde rastlanıyor."

Bu arada Top sahibinin seslenişi üzerine geri gelmiş ve kıyıya çıkmıştı. Ama yerinde duramıyor, yüksek otların arasında hoplayıp zıplıyor ve içgüdüsünün kılavuzluğunda, kenarı yalayarak gölün suları altına süzülmüş görünmez bir varlığı izliyor gibi görünüyordu. Hâlbuki sular

durgundu ve yüzeyde en ufak bir kırışıklık fark edilmiyordu. Kolonizatörler birçok defa kıyıda durup, dikkatle incelediler. Hiçbir şey görünmedi. Bu işte esrarengiz bir şey vardı.

Mühendis büyük bir meraka kapıldı.

"Bu geziyi sonuna kadar sürdürelim," dedi.

Yarım saat sonra, hepsi gölün güneydoğu köşesine varmışlardı ve yine Geniş Manzara Yaylası'nda bulunuyorlardı. Her ne kadar o noktada göl kıyılarının gözleminin tamamlanmış addedilmesi gerekse de, mühendis fazla suyun nereden ve nasıl boşaldığını keşfedememişti.

"Oysa o savak mevcut, diyordu. Ve dışarıda olmadığına göre, kıyıdaki granit masifin içine oyulmuş olmalı!"

"İyi de bunu öğrenmeye nasıl bir önem atfediyorsunuz, Sevgili Cyrus?" diye sordu Gédéon Spilett.

"Oldukça büyük bir önem atfediyorum, diye yanıtladı mühendis, zira boşalma masifin arasından gerçekleşiyorsa, suların yönü değiştirilerek kolayca oturulabilir hale getirilecek bazı oyuklar bulunması mümkün."

"Ama suların gölün dibinden akması ve denize bir yeraltı kanalından gitmesi mümkün değil mi, Bay Cyrus?" diye sordu Harbert.

"Olabilir aslında, diye cevap verdi mühendis, tabiat inşaatın ilk masraflarını karşılamadığına göre, evimizi kendimiz inşa etmek mecburiyetinde kalırız."

Kolonizatörler Bacalar'a geri dönmek üzere platoyu geçmeye hazırlanıyorlardı, çünkü saat akşamın beşine geliyordu. O sırada Top yeni huzursuzluk belirtileri gösterdi. Öfkeyle havlıyordu ve sahibi onu tutamadan ikinci bir kez göle atladı.

Herkes kıyıya koştu. Köpek çoktan yirmi ayaktan fazla uzaklaşmıştı ve Cyrus Smith kızgın bir halde onu geri çağırıyordu ki, o noktada derin görünmeyen suyun yüzeyinde muazzam bir kafa belirdi.

Harbert uzun, ipeksi kıllardan bıyıklarla bezeli kocaman gözlere sahip, koni biçimindeki kafanın ait olduğu amfibi türünü hemen tanıdı.

"Bir denizayısı!" diye haykırdı.

Bu deniz ayısı değil, ama balinalar sınıfına dâhil, burnunun üstündeki delikler dolayısıyla "dugong" denen şu türün bir örneğiydi.

Koca hayvan kıyıya dönerek boş yere kendisinden kaçmak isteyen köpeğin üstüne atılmıştı. Sahibi onu kurtarmak için hiçbir şey yapamazdı. Dugongun kaptığı Top, Gédéon Spilett ve Harbert'ın aklına yaylarına ok takmak bile gelmeden, sular altında kayboluyordu.

Nab, o fevkalade hayvana var gücüyle saldırmaya kararlı vaziyette, elinde ucu demirli kargısıyla köpeğin yardımına koşmak istedi.

"Nab, Nab," dedi mühendis, cesur uşağını tutarak.

Bu arada suyun altında açıklanamaz bir boğuşma vuku buluyordu, çünkü Top bu koşullara elbette direnemezdi. Suyun sathındaki kaynaşmalar ancak köpeğin ölümüyle sonuçlanabilecek müthiş bir mücadelenin sürdüğünü belli ediyordu. Ama aniden, bir köpük dairesinin orasında, Top'un yeniden ortaya çıktığı görüldü. Meçhul bir kuvvetle havaya atılıp, göl yüzeyinden on ayak yukarı yükseldi ve derinden bulanıklaşmış suların ortasına geri düştü. Mucize eseri kurtulup, ciddi bir yara almaksızın, kıyıya vardı.

Cyrus Smith ve yoldaşları anlamadan bakıyorlardı. Açıklanamaz bir durum daha! Suyun altında savaş devam ediyor gibiydi. Şüphesiz güçlü bir hayvanın saldırısına uğrayan dugong, köpeği bırakmış, kendi hesabına çalışıyordu.

Ama bu uzun sürmedi. Sular kandan kızıllaştı ve dugongun genişleyerek yayılan lal rengi bir örtüden yüzeye çıkan leşi, çok geçmeden gölün güney köşesindeki ufak bir kumsala vurdu.

Kolonizatörler oraya koştular. Dugong ölmüştü. Yaklaşık bir buçuk iki ton çekmesi gereken on beş on altı ayak boyunda bir hayvandı. Boynunda, keskin bir bıçakla açılmışa benzeyen bir yara vardı.

Böyle müthiş bir darbeyle muhteşem dugongu bozguna uğratmayı hangi amfibi başarmıştı? Bunu kimse söyleyemezdi. Bu hususun bir hayli kafalarını kurcaladığı Cyrus Smith ve yoldaşları Bacalar'a döndüler.

XVII
GÖLÜ ZİYARET – KILAVUZ AKIM – CYRUS SMITH'İN PROJELERİ – DUGONG YAĞI – KAYAÇ PİRİTLERİN KULLANIMI – DEMİR SÜLFAT – GLİSERİN NASIL YAPILIR – SABUN –GÜHERÇİLE – SÜLFÜRİK ASİT – AZOTİK ASİT - YENİ DÜŞÜŞ

Ertesi gün, 7 Mayıs'ta, Harbert ve Pencroff odun ikmali yapmak üzere nehirden yukarı çıkarlarken, Nab'ı yemek pişirmesi için orada bırakan Cyrus Smith ve Gédéon Spilett Geniş Manzara Yaylası'na tırmandılar.

Mühendis ve muhabir çok geçmeden, gölün güney ucundaki, amfibinin karaya vurduğu şu küçük kumsala ulaştılar. Kuş sürüleri çoktan et yığınının üstüne çullanmışlardı ve onları taş atarak kovalamak gerekti, zira Cyrus Smith dugongun yağını muhafaza edip koloninin ihtiyaçları için kullanmak istiyordu. Hayvanın etine gelince, mükemmel bir yiyecek sağlamaması ihtimal dâhilinde değildi, çünkü Malezya'nın bazı bölgelerinde bilhassa yerli prenslerin sofralarına mahsustu. Fakat bu Nab'ın işiydi.

O ara Cyrus Smith'in aklında başka düşünceler vardı. Bir gün önceki hadise hafızasından silinmemişti ve kafasını meşgul etmeyi sürdürüyordu. O sualtı savaşının gizemini delmek ve dugonga bu kadar tuhaf bir yarayı hangi dev memeli ya da başka deniz canavarı cinsinin açtığını öğrenmek isterdi.

Göl kenarında durmuş, etrafa bakınıp inceliyordu, ama güneşin ilk ışınlarıyla parlayan sakin sularda göze çarpan bir şey yoktu.

Dugongun leşinin vurduğu o küçük kumsalda su pek derin sayılmazdı, fakat gölün dibi o noktadan itibaren azar azar alçalıyordu ve ortalarda hatırı sayılır bir derinlik ka-

zanması muhtemeldi. Göl Kızıl Creek'in sularıyla dolmuş geniş bir havuz gibi görülebilirdi.

"Ne dersiniz, Cyrus, diye sordu gazeteci, bence bu sularda şüpheli bir şey yok gibi?"

"Yok, sevgili Spilett, diye yanıtladı mühendis. Dünkü hadiseyi nasıl açıklayacağımı gerçekten bilemiyorum!"

"İtiraf etmek lazım ki, o amfibide açılan yara en azından tuhaf ve Top'un kuvvetle suyun dışına nasıl atıldığını açıklamaktan acizim. Saki onu böyle savuran güçlü bir koldu ve bir bıçakla silahlanan aynı kol daha sonra dugongun ölümüne sebep oldu!"

"Evet, diye cevap verdi mühendis düşünceli bir edayla. Burada benim anlamadığım bir şey var. Gerçi bizzat benim ne şekilde kurtulduğumu, nasıl dalgalardan koparılıp kumullara taşınabildiğimi daha çok anladık mı sanki? Doğru değil mi, azizim Spilett? Ayrıca burada, bir gün mutlaka çözeceğimiz bir esrar seziyorum. İnceleyelim, fakat bu garip olaylardan yoldaşlarımızın huzurunda pek bahsetmeyelim. Yorumlarımızı kendimize saklayıp, işimize bakalım."

Mühendisin henüz gölün fazla suyunun nereden tahliye olduğunu bulamadığı malum. Ancak hiç taşmadığına yönelik herhangi bir emare görmediğine göre, mutlaka bir yerlerde bir savağın mevcut olması lazımdı. O mevkide kendini hissettiren oldukça belirgin bir akıntıyı ayırt eden Cyrus Smith'in bir hayli şaşırdığı kesindi. Suya birkaç minik odun parçası attı ve güney köşesine yöneldiklerini gördü. Kenardan yürüyerek akıntıyı takip etti ve gölün güney ucuna ulaştı.

Orada, zemindeki bir çatlakta ansızın kaybolan sularda, bir nevi çöküntü meydana geliyordu.

Cyrus Smith kulağını göl seviyesine dayayıp dinledi ve bir yeraltı şelalesinin gürültüsünü gayet sarih bir şekilde duydu.

"Burada, dedi doğrulurken, su fazlası buradan tahliye oluyor. Kuşkusuz, granit kütlesinde oyulmuş bir kanaldan, faydalanmasını bileceğimiz birkaç boşluğun arasından, denize dökülüyor! Evet, ne yapacağımı bilirim!"

Mühendis uzun bir dal kesip yapraklarını yolduktan sonra iki yakanın köşesine daldırınca, suyun sathından yalnızca bir ayak altında açılmış geniş bir deliğin var ol-

duğunu anladı. Bu delik o zamana kadar beyhude aradığı savağın ağzıydı ve akıntı öyle güçlüydü ki, mühendisin elinden kaçırdığı dal sürüklenerek gözden kayboldu.

"Kuşkuya mahal kalmadı, dedi Cyrus Smith. Burası savağın ağzı ve ben onu meydana çıkaracağım."

"Nasıl?" diye sordu Gédéon Spilett.

"Gölün su seviyesini üç ayak düşürerek."

"Seviye nasıl alçaltılacak, peki?"

"Bundan daha geniş bir başka çıkış yolu açarak."

"O yol nerede açılacak, Cyrus?"

"Kıyıya en yakın kısımda."

"İyi de granit bir kıyı mevzubahis!"diye belirtti muhabir.

"Olsun, diye yanıtladı Cyrus Smith, graniti havaya uçururum ve dökülen sular o ağzı açığa çıkaracak şekilde alçalır..."

"Ve kumsala dökülürken şelale halini alır," diye ekledi gazeteci.

"Bizim kullanacağımız bir şelale!" diye cevap verdi Cyrus. "Hadi, gelin!"

Mühendis kendisine teşebbüsünün başarısından şüphe duymayacak kadar güvenen yoldaşını çekiştirdi. Ancak granit kıyı nasıl açılacaktı, barut olmaksızın ve eften püften aletlerle kayalar nasıl parçalanacaktı? Mühendisin saldırmak üzere olduğu iş boylarını aşmıyor muydu?

Cyrus Smith ve muhabir Bacalar'a döndüklerinde, Harbert ve Pencroff'u tahta sallarını boşaltırken buldular.

"Oduncuların işi bitti bitiyor, Bay Cyrus, dedi gemici gülerek. Duvarcıya ihtiyacınız olduğunda..."

"Duvarcıya değil, ama kimyagere olacak," diye yanıtladı mühendis.

"Evet, diye ekledi muhabir, adayı havaya uçuracağız..."

"Adayı uçurmak mı?!" diye haykırdı Pencroff.

"En azından kısmen!" diye karşılık verdi Gédéon Spilett.

"Beni dinleyin, dostlarım," dedi mühendis

Ve onlara gözlemlerinin sonucunu anlattı. Ona göre Geniş Manzara Yaylası'na destek olan granit kütlesinde az çok hatırı sayılır bir oyuk mevcut olmalıydı ve oraya kadar gitmenin mümkün olduğunu iddia ediyordu. Bunu yapmak

için, evvela suyun aktığı ağzı ortaya çıkarmak ve dolayısıyla seviyeyi düşürmek suretiyle, daha geniş bir çıkış yolu sağlamak lazımdı. Kıyının başka bir noktasında şiddetli bir akıntıya yol açabilecek patlayıcı madde gerekliliği buradan ileri geliyordu. Tabiatın emrine amade ettiği mineraller vasıtasıyla Cyrus Smith'in deneyeceği şey buydu.

Herkesin, özellikle de Pencroff'un bu planı karşılayışındaki coşkuyu anlatmaya lüzum yok. Büyük imkânlardan faydalanmak, granitin karnını deşmek, bir çağlayan yaratmak, bunlar denizciye keyif veriyordu! Mühendis kimyagere ihtiyaç duyduğundan, duvarcı ustası ya da kunduracı gibi kimyager de olabilirdi. İstenen her şeyi yapacaktı, "icabında dans ve zarafet hocalığı bile," dedi Nab'a.

Nab ve Pencroff her şeyden önce dugongun yağını çıkarmak ve beslenmeye yönelik eti bir kenara ayırmak görevlerini ifa ettiler. Daha fazla açıklama dahi beklemeden, derhal yola çıktılar. Mühendise duydukları güven mutlaktı.

Onlardan birkaç saniye sonra, Cyrus Smith, Harbert ve Gédéon Spilett, sepetlerini sürükleyerek nehirden yukarı çıkıp, aslında daha yakın tarihli geçiş dönemlerine mahsus arazilerde bol bol rastlanan ve Cyrus Smith'in daha önce yanında bir örneğini getirdiği şu kayaç piritleriyle dolu taşkömürü yatağına yöneldiler.

Bütün gün o piritlerin belli bir miktarının Bacalar'a taşımasıyla geçti. Akşam tonlarca birikmişti.

Mühendis ertesi gün, 8 Mayıs'ta, faaliyetlerine başladı. Kayaç piritleri esas itibarıyla kömür, silis, alümin ve aşırı miktarda demir sülfürden mürekkep olduğundan, demir sülfürünü yalıtıp mümkün olduğunca çabuk sülfata dönüştürmek bahis konusuydu. Elde edilen sülfattan sülfürik asit çıkarılacaktı.

Erişilmesi gereken hedef buydu aslında. Sülfürik asit en çok kullanılan malzemelerden biridir ve bir ulusun sınaî önemi onun tüketimiyle ölçülebilir. Bu asit bilahare mum imalatı, deri tabaklaması vs. için kolonizatörlere son derece gerekli olacaktı, lakin o an için mühendis onu başka bir işe ayırıyordu.

Cyrus Smith Bacalar'ın altında zemini özenle tesviye olmuş bir yer seçti. Oraya dal ve çalı çırpı yığdı. En üste, birbirine dayanan kayaç piriti parçaları yerleştirildi. Sonra hepsini daha evvel ceviz büyüklüğüne indirgenmiş ince bir pirit tabakasıyla kapladı.

Bunun ardından, ısısını kömür ve kükürt ihtiva ettiği için hemen alev alan kayaçlara ileten bir ateş yakıldı. Kırılıp ufalanmış yeni pirit tabakaları, dışı toprak ve ot kaplı kocaman bir yığın oluşturacak şekilde yerleştirildi ve sanki kömür yapmak üzere bir odun yığınını karbonlaştırmak söz konusuymuş gibi, birkaç hava deliği bırakıldı.

Sonra sıra dönüşümün tamamlanmasını beklemeye geldi. Demir sülfürün demir sülfata, alüminin alümin sülfata dönüşmesi en az on, on iki gün alırdı. O iki madde eşit derecede çözülürlüğe sahipken, diğerleri, silis, yanmış kömür ve küller bu vasfı haiz değildi.

Bu kimyasal işlem tamamlanırken, Cyrus başka işlerle meşgul oldu. Gayretten öte bir azim, bir nevi hırs mevzubahisti.

Nab ve Pencroff dugongun yağını çıkarıp, büyük toprak küplere doldurmuşlardı. Bu yağın sabunlaştırılarak öğelerinden birinin, gliserinin ayrıştırılması lazımdı. Fakat bu sonucu elde etmek için soda veya kireçle işlemek kâfiydi. Aslında o maddelerden herhangi biri, yağı aşındırarak sabun meydana getirecek ve gliserini ayrıştıracaktı. İşte mühendisin tam olarak elde etmek istediği şey o gliserindi. Bilindiği gibi, kireç sıkıntısı çekmiyordu. Yalnız kireçle işleme yöntemi ancak kalkerli, erimez ve dolayısıyla faydasız sabunlar veriyordu. Oysa sodayla işleme yöntemi, tam tersine, ev işlerinde kullanılan, suda erime özelliğine sahip bir sabun temin edecekti. Pratik bir adam olarak Cyrus Smith daha ziyade soda bulmaya çalışmalıydı. Bu zor muydu? Hayır, zira kıyı deniz bitkileriyle doluydu, deniz börülcesi, buz çiçeği ve deniz yosunlarını oluşturan fukusgiller... O bitkilerden büyük miktarda toplanıp ilkin kurutulduktan sonra açık havadaki çukurlar içinde yakıldı. Bitkilerin ateşi, ısıyı küllerini eriteceği noktaya yükseltecek şekilde, günlerce devamlı yandı ve bu yanışın sonucu,

uzun zamandır "tabii soda" adıyla anılan yoğun, grimsi bir kütle oluştu.

Bunun üzerine mühendis yağı sodayla işledi ve bu işlem bir yandan suda çözülebilir bir sabun, diğer yandan da gliserin denen şu nötr maddeyi verdi.

Ama hepsi bundan ibaret değildi. Hâlâ Cyrus Smith'e, gelecekteki işleme hazırlık babında, başka bir madde, daha ziyade nitrit tuzu veya güherçile adıyla tanınan potasyum nitrat gerekiyordu.

Cyrus Smith nitrik asitle bitki küllerinden kolayca elde edilen potasyum karbonatı işleyerek o maddeden üretebilirdi. Ancak nitrik asidi yoktu ve esas itibarıyla elde etmek istediği madde tam da o asitti. İşte bu noktada, içinden bir daha asla çıkmayacağı bir kısır döngü mevcuttu. Neyse ki bu defa tabiat ona, toplamaktan başka bir zahmet gerektirmeyecek güherçileyi tedarik edecekti Habert adanın kuzeyindeki Franklin Dağı eteğinde bir yatak keşfetti. Geriye bir tek tuzu arıtmak kalıyordu.

Bu muhtelif işler sekiz gün kadar sürdü. Sodanın demir sülfata dönüşmesi tamamına ermeden, işlerini bitirmişlerdi. Takip eden günlerde, kolonizatörlerin plastik kilden yapılmış, ateşe dayanıklı kap kaçak imal edecek ve elde edildiğinde demir sülfatın damıtılmasında kullanılacak, özel donanımlı bir tuğla fırın yapacak vakitleri oldu. Tüm bunlar 18 Mayıs gibi, kimyasal dönüşüm az çok tamamlandığı sırada bitti. Mühendis tarafından ustaca yönlendirilen Gédéon Spilett, Harbert, Nab ve Pencroff dünyanın en becerikli işçileri olmuşlardı. Zaten zorunluluk bütün hocaların en çok dinlenen ve en iyi öğretenidir.

Pirit yığını tamamen ateşten geçirildiğinde, işlemin demir ve alümin sülfat, silis, kömür ve kül tortularından ibaret sonucu su dolu bir yalağa yatırıldı. Karışım çalkalandı, dinlenmeye bırakıldı, sonra süzülerek, erimiş demir ve alümin sülfat içeren berrak bir sıvı elde edildi. Diğer maddeler, suda çözülmez oldukları için, sağlam kalmışlardı. Neticede o sıvı kısmen buharlaştığından, demir sülfat kristalleri dibe çöktü ve asıl eriyik, yani alümin sülfat ihtiva eden buharlaşmamış mayi yüzüstü bırakıldı.

Velhasıl Cyrus Smith'in tasarrufunda, sülfürik asidin çıkarılmasının söz konusu olduğu epey büyük miktarda demir sülfat kristali vardı.

Sanayi uygulamasında, sülfürik asit imalatının gerektirdiği tesisat bir hayli pahalıya gelir. Aslında kayda değer fabrikalar, özel bir avadanlık, platin aletler, içinde dönüşüm vs.nin gerçekleştiği aside dayanıklı kurşun bölmeler gerekir. Mühendisin emrinde o aletler yoktu, fakat bilhassa Bohemya'da daha basit yöntemlerle sülfürik asit üretildiğini, hatta bir üst yoğunlaşma derecesini yaratma avantajına sahip olduğunu biliyordu. Nordhausen asidi ismiyle tanınan asit böyle oluşur.

Sülfürik asit elde etmek için Cyrus Smith'in yapacağı tek bir işlem kalmıştı; Demir sülfat kristallerini kapalı bir kapta, bilahare yoğuşma sayesinde asit üretecek buhar halinde damıtılacak şekilde yakmak.

İçine kristallerin yerleştirildiği, ateşe dayanıklı kaplar ve ısının sülfürik asidi damıtacağı fırın bu işlemde kullanıldı. İcraat mükemmel yürüdü ve 20 Mayıs'ta, yani başlamasından on iki gün sonra, mühendis daha sonra değişik şekillerde kullanmayı düşündüğü o maddeyi elde etti.

Peki, o maddeye sahip olmayı niye o kadar çok istiyordu? Sadece asit azotik üretmek için ve bu kolay oldu, çünkü asit sülfüriğin hücum ettiği güherçile damıtma yoluyla tam olarak o asidi verdi.

Ama netice itibarıyla azotik asidi nerede kullanacaktı? Yoldaşları bunu henüz bilmiyorlardı, zira işiyle ilgili son sözü söylememişti.

Fakat mühendis hedefine varmak üzereydi ve son bir işlem onca uğraşa mal olan maddeyi sağladı.

Azotik asit aldıktan sonra, daha evvel benmari buharlaşmasıyla yoğunlaşmış gliserinle temasa geçirdi ve soğutucu karışım dahi kullanmadan, litrelerce yağlı ve sarımtırak sıvı elde etti.

Cyrus Smith bu son işlemi Bacalar'dan uzakta, tek başına yapmıştı, çünkü patlama tehlikesi arz ediyordu ve arkadaşlarına o sıvıdan ufak bir şişe götürdüğünde:

"İşte, nitrogliserin!" demekle yetindi.

İşin doğrusu bu, infilak şiddeti adi barutunkinden belki on kat büyük olduğu için o ana kadar bir sürü kazaya sebep olmuş bulunan şu müthiş üründü! Bununla beraber, onu dinamite dönüştürmenin yolu bulunduğundan, yani tehlikeli mayi kil ya da şeker gibi, onu tutacak kadar gözenekli, sağlam bir maddeyle karıştırıldığından beri, daha güvenli kullanılabilir oldu. Lakin kolonizatörlerin Lincoln Adası'nda faaliyet yürüttükleri dönemde, dinamit henüz bilinmiyordu.

"Kayalarımızı bu likör mü patlatacak yani?" dedi Pencroff, kuşkulu bir edayla.

"Evet, dostum, diye cevap verdi mühendis. Ve nitrogliserinin etkisi, son derece sert olan granite infilak anında gösterdiği direniş oranında artar."

"Peki, bunu ne zaman göreceğiz, Bay Cyrus?

"Yarın, lağım açmak için bir delik kazar kazmaz," diye yanıtladı mühendis.

Ertesi gün – 21 Mayıs – şafak vakti, lağımcılar Grant Gölü'nün doğu yakasını teşkil eden, kıyıya sadece beş yüz adım mesafedeki bir burna vardılar. O noktada yayla yalnız granit çerçevesinin tuttuğu suyun altındaydı. Çerçeve yıkıldığı takdirde suların o çıkıştan kaçacağı ve platonun meyilli sathından aktıktan sonra bir dere teşkil ederek kumsala döküleceği aşikârdı. Dolayısıyla göl seviyesinde genel alçalma vuku bulacak ve savağın deliği ortaya çıkacaktı – ki nihai amaç da buydu.

Yani yıkılması söz konusu olan çerçeveydi. Mühendisin talimatı üzerine, ustaca kullandığı bir kazmayla silahlanmış Pencroff, granitin dış kaplamasına var gücüyle saldırdı. Oyulması söz konusu olan delik kıyıdaki yatay bir köşeden doğuyor ve gölün suyuna nazaran önemli ölçüde düşük bir seviyeyle karşılaşacak şekilde, çaprazvari gömülmesi gerekiyordu. Böylece patlamanın gücü, kayaları aralayarak, suyun dışarı rahatça boşalmasını ve ardından yeterince alçalmasını sağlayacaktı.

İş uzun sürdü, zira fevkalade bir etki yaratmak isteyen mühendis işlemde en az on litre nitrogliserin feda etmeyi düşünüyordu. Lakin Nab'ın nöbeti devraldığı Pencroff o kadar iyi çalıştı ki, sabaha karşı dörtte, lağım deliği bitmişti.

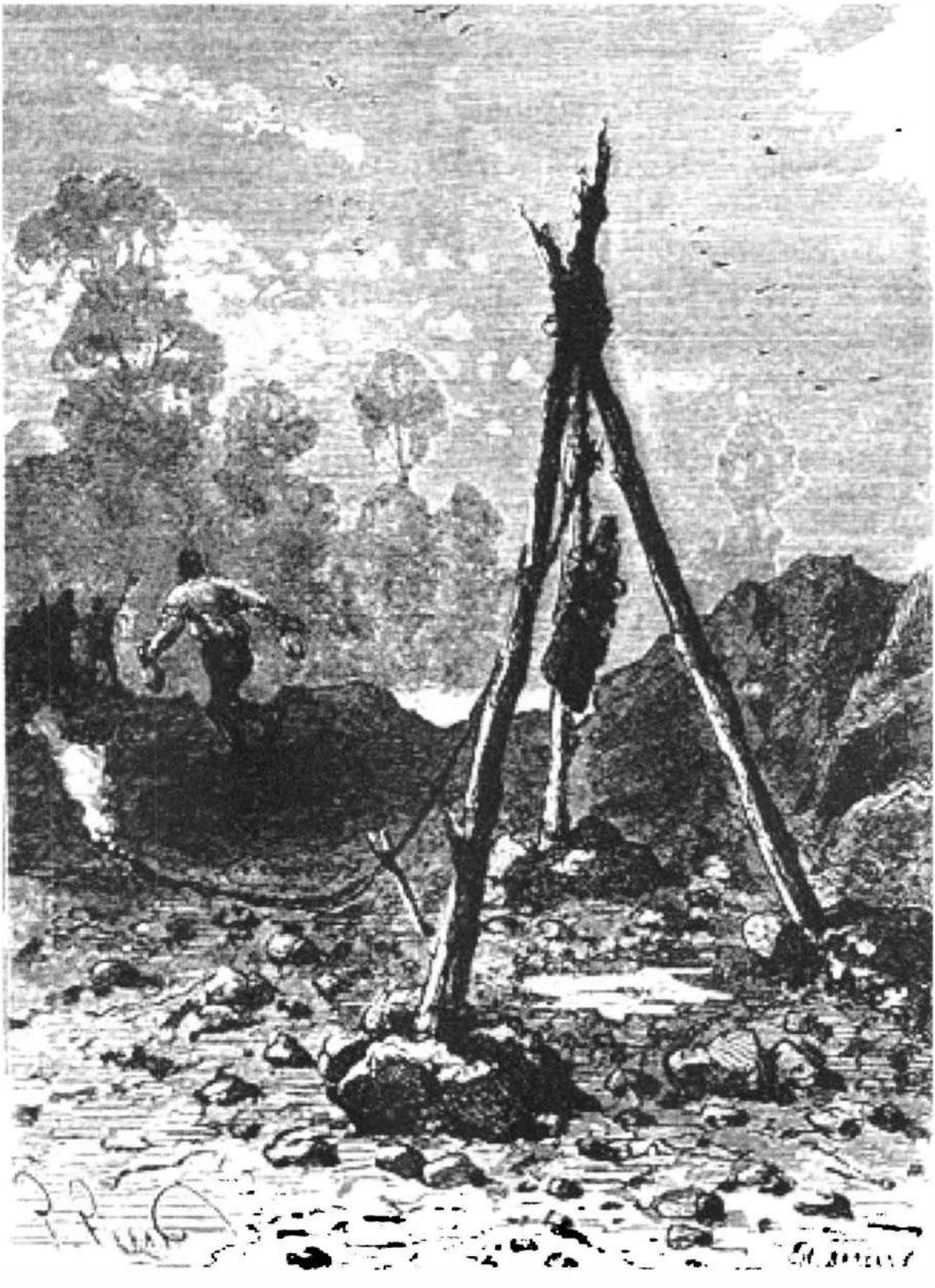
Geriye patlayıcı maddenin tutuşma meselesi kalıyordu. Normalde nitrogliserin, infilak ederek patlamayı tetikleyen fulminat fünyeler sayesinde alev alır. Aslında infilaka sebep olmak için bir çarpışma gerekir. Madde sadece tutuşturulsa, patlamaksızın yanar.

Cyrus Smith elbette bir fünye imal edebilirdi. Fulminat bulunmadığına göre, pamuk barutuna benzer bir madde elde etmesi zor değildi, çünkü elinde azotik asit mevcuttu. Fişeğe sıkıştırılıp nitrogliserine batırılan madde bir fitil sayesinde patlatılacaktı.

Fakat Cyrus Smith nitrogliserinin çarpışma durumunda patlama özelliğini haiz olduğunu biliyordu. Bu yüzden, başarılı olmadığı takdirde başka bir çare düşünmeye hazır vaziyette, bu özelliği kullanmaya karar verdi.

Esasında sert bir taşa yayılmış birkaç damla nitrogliserine vurulacak bir çekiç darbesi patlama yaratmaya yeter.

Ama vuracak kişi icraata kurban gitmeden orada bulunamazdı. Bundan mütevellit Cyrus Smith lağım deliğinin üzerine bir dikmeye bitkisel bir lifle kilolarca ağırlığında bir demir kütle asmayı düşündü. Başka, daha önceden kükürtlenmiş, uzun bir lif, uçlarının birinden ilkinin ortasına bağlanmıştı, öbür uç yerde, lağım deliğinden birçok ayak mesafeye kadar boşta sürünüyordu. İkinci lif tutuşturulunca, birinciye erişene dek yanacaktı. O da alev alınca kopacak ve demir kütle nitrogliserine çarpacaktı.

Düzeneğin kurulmasıyla mühendis, yoldaşlarını uzaklaştırdıktan sonra, lağım çukurunu ağzına kadar nitrogliserinle doldurdu ve asılı demir kütlesinin altındaki kayanın yüzeyine birkaç damla serpti.

Sonra kükürtlü lifin ucunu tutup yaktı ve yerinden ayrılıp, Bacalar'daki arkadaşlarının yanına gitti.

Lifin yirmi beş dakika yanması gerekiyordu. Sahiden de yirmi beş dakika sonra akla hayale gelmeyecek bir patlama yankılandı. Sanki bütün ada temelinden sarsılıyordu. Havaya bir yanardağ tarafından kusulmuş gibi taşlar püskürdü. Yer değiştiren havanın sebep olduğu sallantı öyle kuvvetliydi ki, Bacalar'ın kayaları sarsıldı. Kolonizatörler delikten en az iki mil uzak olmalarına rağmen, yere devrildiler.

Ayağa kalkıp, tekrar yaylaya çıktılar ve gölün infilaktan karnı deşilmiş olması icap eden kıyısına koştular...

Ağızlarından üçlü bir "yaşasın" nidası yükseldi! Granit çerçevede geniş bir yarık oluşmuştu! Oradan süratli bir su akıntısı köpürerek platoyu kat ediyor ve zirveye ulaştığında üç yüz ayak yüksekten kumsala dökülüyordu!

XVIII
PENCROFF ARTIK HİÇBİR ŞEYDEN KUŞKULANMIYOR – GÖLÜN ESKİ SAVAĞI – BİR YERALTI İNİŞİ – GRANİTİN İÇİNDEKİ YOL – TOP ORTADAN KAYBOLDU – MERKEZ MAĞARA – ALT KUYU – ESRAR – KAZMA DARBELERİYLE GERİ DÖNÜŞ

Cyrus Smith'in planı başarıya ulaşmıştı, ama âdeti olduğu üzere herhangi bir heyecan emaresi göstermeden, dudaklar sıkılı, bakışı sabit, kımıldamadan duruyordu. Harbert coşku doluydu, Nab sevinçten hoplayıp zıplıyor, Pencroff koca kafasını sallayarak mırıldanıyordu:

"Vay, mühendisimiz iyi gidiyor!"

Nitrogliserin gerçekten güçlü bir etki yaratmıştı. Göle açılan yara öyle büyüktü ki, yeni savaktan boşalan suyun hacmi, vaktiyle eskisinden akan suyun en az üç misliydi. Netice itibarıyla, işlemden hemen sonra göl seviyesinin en az iki ayak alçalacağını göz önünde bulundurmak lazımdı.

Kolonizatörler, kazma, ucu demirli mızrak, liften yapılmış ipler, çakmak ve kav almak amacıyla Bacalar'a geri gidip yine yaylaya döndüler. Top onlara eşlik ediyordu.

Yolda denizci mühendisle konuşmadan edemedi:

"Biliyor musunuz, Bay Cyrus, imal ettiğiniz şu hoş likör vasıtasıyla bütün ada havaya uçurulabilir?"

"Hiç şüphesiz, diye cevap verdi Cyrus Smith, adayı, kıtaları, hatta tüm dünyayı. Bu sadece kullanılan miktar meselesinden ibaret."

"Nitrogliserini ateşli silahlarda kullanamıyor musunuz peki?" diye sordu gemici.

"Hayır, Pencroff, zira fazla hassas bir madde mevzubahis. Ama azotik asidimiz, güherçile, kükürt ve kömürümüz olduğuna göre, pamuk barutu hatta normal barut üretmek zor olmaz. Ne yazık ki bizde bulunmayan şey silahlar."

"Ah! Bay Cyrus, diye yanıtladı denizci, biraz iyi niyet her şeyi halleder!..."

Besbelli Pencroff, Lincoln Adası sözlüğünden "imkânsız" kelimesini çizmişti.

Geniş Manzara Yaylası'na varan kolonizatörler hemen gölün, halihazırda meydana çıkmış olması gereken eski savağın ağzı yakınındaki burnuna yöneldiler. Sular artık o mecradan akmayacağına göre, savak yeniden geçilebilir olacak ve kuşkusuz, iç yerleşim planını öğrenmek kolaylaşacaktı.

Kolonizatörler göz açıp kapayana kadar gölün alt köşesine erişmişlerdi ve istenen sonucun elde edildiğini saptamaları için bir bakış yetti.

Sahiden de gölün, halihazırda su seviyesinin üstünde kalan granit çeperinde, onca aranan delik beliriyordu. Erişilmesini suların çekilmesiyle açığa çıkan dar bir yokuş sağlıyordu. Yaklaşık yirmi ayak genişliğindeki deliğin yüksekliği ancak iki ayaktı. Kaldırım kenarındaki kanalizasyon kanallarını andırıyordu. Yani kolonizatörler için kolay bir geçit olmayacaktı. Fakat Nab ve Pencroff kazmalarını alıp, bir saate kalmadan yeterli yüksekliği kazandırdılar.

Deliğe yaklaşan mühendis, savağın çeperlerinin üst kısımda otuz ila otuz beş dereceden fazla bir eğim arz etmediğini fark etti. Yani geçilebilirlerdi ve meyil artmadığı takdirde, deniz seviyesine kadar inmek kolay olacaktı. Granit masifin içinde geniş bir oyuğun var olması kuvvetle muhtemel ve belki onu kullanmanın bir yolunu bulmak mümkündü.

"Ee, Bay Cyrus, bizi durduran nedir?" diye sordu daracık koridorda maceraya atılmak için sabırsızlanan gemici. Gördüğünüz gibi Top önden gitti bile.

"Pekala, diye yanıtladı mühendis. Ama içerisini iyi görmek lazım. – Nab, gidip birkaç reçineli dal kessene."

Nab ve Harbert gölün çamlar ve başka yeşil ağaçların gölgelediği kıyılarına koştular ve çok geçmeden, meşale haline getirdikleri dallarla geri geldiler. Meşaleler çakmak ateşiyle yakıldı ve kolonizatörler, başta Cyrus Smith'le, eskiden fazla suyun doldurduğu karanlık sıçanyoluna girdiler.

Kanalın çapı, tahmin edilebilenin tersine, kaşiflerin

aşağı doğru inerken neredeyse hemen ayağa dikilebilecekleri şekilde genişliyordu. Ezelden beri sulardan yıpranan granit çeperler kaygandı ve düşmekten sakınmak icap ediyordu. O yüzden kolonizatörler, dağcıların yaptıkları gibi, bir ip vasıtasıyla birbirlerine bağlanmışlardı. Neyse ki gerçek basamaklar meydana getiren birkaç granit çıkıntısı inişi daha az tehlikeli kılıyordu. Şurada burada hâlâ kayalarda asılı damlacıklar meşalelerin ateşinde parlıyordu. Çeperler adeta sayısız sarkıtla kaplıydı. Mühendis o siyah graniti inceledi. Ne bir katman gördü, ne de çatlak. Kütle yekpare, dokusu son derece yoğundu. Demek ki kanal adayla eşzamanlı oluşmuştu. Onu yavaş yavaş oyan sular değildi. Neptün olmasa da Plüton kendi elleriyle delmişti. Duvarda, devamlı sularla yıkanmanın tamamen silemediği bir püskürme faaliyetinin izleri ayırt edilebiliyordu.

Kolonizatörler ancak çok yavaş iniyorlardı. Kuşkusuz insanoğlunun ilk defa ayak bastığı masifin derinliklerinde böyle tehlikeye atılmaktan belli bir heyecan duyuyorlardı. Konuşmuyor, ama düşünüyorlardı. Denizle bağlantılı iç oyukların bir ahtapot veya başka bir dev kafadanbacaklı tarafından kullanılıyor olabileceği düşüncesi hemen hepsinin aklını kurcalıyordu. O yüzden maceraya ancak belli bir ihtiyat çerçevesinde girişmek gerekiyordu.

Top küçük grubun başından gidiyordu ve icabı halinde alarm vermekten geri durmayacak köpeğin zekâsına güvenilebilirdi.

Önden yürüyen Cyrus Smith, epey yılankavi bir yol izleyerek, yüz ayak kadar aşağı indikten sonra durdu ve yoldaşları yanına geldiler. Mola verdikleri yer orta ebatta bir mağara meydana getirmek suretiyle oyulmuştu. Tonozundan su damlıyordu, ama bu damlacıklar masifteki bir sızıntıdan kaynaklanmıyordu. Sadece, oyukta onca zaman uğuldamış sellerin bıraktığı son izlerdi ve hafif rutubetli hava hiçbir pis koku yaymıyordu.

"Evet, sevgili Cyrus?" dedi Gédéon Spilett. İşte derinliklere gizlenmiş, kimsenin bilmediği bir barınak, ama neticede oturulabilir durumda değil."

"Niye?"

"Çünkü fazla küçük ve karanlık."

"Onu büyütmek, kazıp gün ışığı ve hava için delik açamaz mıyız?" diye cevap verdi, artık hiçbir şeyden kuşku etmeyen Pencroff.

"Devam edelim, dite yanıtladı Cyrus, keşfe devam. Belki daha aşağıda doğa bizi bu işten kurtarır."

"Daha yüksekliğin ancak üçte birindeyiz," diye belirtti Harbert.

"Yaklaşık üçte birinde, diye karşılık verdi Cyrus Smith, zira kanalın ağzından itibaren yüz ayak kadar indik ve yüz ayak daha aşağıda bir şeyle karşılaşmamız imkânsız değil..."

"Top nerede ki?..." diye sordu, efendisinin sözünü kesen Nab.

Mağara araştırıldı. Köpek orada değildi.

"Muhtemelen yoluna devam etmiştir," dedi Pencroff.

"Bulalım şunu," diye cevap verdi Cyrus Smith.

İniş yeniden başladı. Mühendis savağın maruz kaldığı sapmaları özenle inceliyor ve onca dönemece rağmen, denize doğru giden ana istikameti oldukça kolay saptıyordu. Kolonizatörler dikine elli ayak kadar daha alçalmışlardı ki, dikkatlerini masifin derinliklerinden gelen uzak sesler çekti. Durup kulak kabarttılar. Dehlizden akustik bir borudan çıkıyormuş gibi gelen bu sesler net bir şekilde işitiliyordu.

"Topun havlamaları bunlar!" diye haykırdı Harbert.

"Evet, diye yanıtladı Pencroff. Üstelik cesur köpeğimiz öfkeyle havlıyor!"

"Mızraklarımız var, dedi Cyrus Smith. Tetikte olalım. İleri!"

"Vaziyet gitgide ilginçleşiyor," diye fısıldadı Gédéon Spilett, onu başıyla onaylayacak denizcinin kulağına.

Cyrus Smith ve yoldaşları köpeğin yardımına koştular. Top'un havlamaları giderek daha iyi seçiliyordu. Kesik kesik gelen sesinde, acayip bir hiddet hissediliyordu. Huzurunu bozduğu bir hayvanla mı kapışıyordu acaba? Kolonizatörler, atıldıkları tehlikeyi düşünmeksizin, kendilerini dayanılmaz bir meraka kapılmış hissediyorlardı. Koridordan aşağı inmiyor, bir bakıma bedenlerini çeperinden kaymaya bırakıyorlardı ve birkaç dakikada, altmış ayak aşağıda Top'a ulaştılar.

Orada dehliz geniş ve muhteşem bir mağarayla son buluyordu. Ha bire gidip gelen Top öfkeyle havlıyordu. Pencroff ve Nab meşalelerini sallayarak, granitteki tüm girinti çıkıntılara parlak ışıklar saçtılar. Bu arada Cyrus Smith, Gédéon Spilett ve Harbert, mızraklarını dikmiş, her olaya hazır vaziyette beklediler.

Muazzam mağara boştu. Kolonizatörler dört bir yanı kolaçan ettiler. Hiçbir şey yoktu, ne bir hayvan, ne de canlı bir varlık! Bununla beraber Top havlamayı sürdürüyordu. Ne okşamalar ne de tehditler onu susturabildi.

"Bir yerde göl sularının denize aktığı bir çıkış olmalı," dedi mühendis.

"Doğru, diye yanıtladı Pencroff. Bir çukura düşmemeye dikkat edelim."

"Koş, Top, koş!" diye bağırdı Cyrus Smith.

Sahibinin sözlerinden heyecanlanan köpek mağaranın ucuna doğru koştu ve orada havlamaları ikiye katlandı.

Onu takip ettiler ve meşalelerin ışığında, granitte açılmış gerçek bir kuyunun ağzı belirdi. Eskiden masife giren sular oradan çıkıyordu, ama bu kez çapraz ve geçilebilir bir koridor değil, içine girmenin imkânsız olduğu dikey bir kuyu bahis konusuydu.

Meşaleler deliğin ağzına eğildi. Bir şey görülmedi. Cyrus Smith alev almış bir dalı koparıp, uçuruma attı. Düşüşün hızından ışıma gücü daha da artan reçinenin parlamasıyla, kuyunun içi aydınlandı, fakat yine bir şey görünmedi. Sonra alev, su tabakasına, yani deniz seviyesine eriştiğini belirten hafif bir titremeyle söndü.

Düşerken geçen zamanı hesaplayan mühendis kuyunun aşağı yukarı doksan ayaklık derinliğini kestirebildi.

Yani mağaranın zemini deniz seviyesinin doksan ayak üstünde yer alıyordu.

"İşte evimiz," dedi Cyrus Smith.

"Ama ne idüğü belirsiz bir varlık tarafından işgal edilmişti," diye cevap verdi, merakı tatmin olmayan Gédéon Spilett.

"İyi ya, o ne idüğü belirsiz varlık, amfibi ya da başka bir şey, bu çıkıştan kaçmış, diye yanıtladı mühendis. Yerini bize bırakmış."

"Mühim değil, diye ekledi gemici, on beş dakika önce Top olmak isterdim, sonuçta sebepsiz yere havlamamıştır."

Cyrus Smith köpeğine bakıyordu ve en yakınındaki arkadaşının şu sözleri mırıldandığını duydu:

"Evet, Top'un birçok konuda bizden çok şey bildiğine eminim!"

Fakat kolonizatörlerin istekleri büyük ölçüde gerçekleşmişti. Şeflerinin muhteşem zekâsının da yardımıyla, talih yüzlerine gülmüştü. Artık, meşalelerin yetersiz ışığında hâlâ kapasitesini kestiremedikleri ama tuğla duvarlar sayesinde odalara bölmenin ve ev gibi olmasa da en azından geniş bir daire gibi düzenlemenin kolay olacağı geniş bir mağaraya sahiptiler. Sular onu terk etmişti ve bir daha geri gelemezlerdi. Mekân serbestti.

Geriye iki güçlük kalmıştı: İlk olarak, kaya bloğuna kazılmış bu çukuru aydınlatma imkânı; ikincisi, girişi kolaylaştırma mecburiyeti. Aydınlatma sorununu yukardan çözmeyi düşünmemek gerekiyordu, çünkü tavan muazzam kalınlıkta bir granitten oluşuyordu. Fakat belki, denize bakan ön duvar delinebilirdi. İniş esnasında savağın eğimini ve dolayısıyla uzunluğunu oldukça yaklaşık bir şekilde değerlendiren Cyrus Smith duvarın ön tarafının fazla kalın olmadığına kanaat getirdi. Işık meselesi böyle halledilebilirse, giriş de oradan yapılabilir demekti, zira duvara kapı delmek ve dışarı bir merdiven yapmak, pencere açmak kadar kolaydı.

Cyrus Smith düşüncelerini yoldaşlarıyla paylaştı.

"O zaman iş başına, Bay Cyrus!" diye cevap verdi Pencroff. "Kazmam yanımda ve bu duvarın içinden günışığına ulaşmayı bilirim. Nereye vurmak icap ediyor?"

"Şuraya," diye yanıtladı mühendis iri kıyım denizciye duvardaki, kalınlığının daha az olması gereken, epey hatırı sayılır bir girintiyi göstererek.

Pencroff granite saldırdı ve yarım saat boyunca, meşalelerin ışığında, etrafına kıvılcımlar saçtı. Kaya kazmasının altında ışıldıyordu. Nöbeti Nab devraldı, sonra da Gédéon Spilett.

Faaliyet iki saattir sürüyordu. O mahalde sur kalınlığının kazma boyunu geçtiğinden korkulabilirdi ki, Gédéon Spilett'in vurduğu son bir darbede, alet duvardan geçip, dışarı düştü.

"Hurra! Bir kez daha hurra!" diye haykırdı Pencroff.

Duvar orada ancak üç ayak kalınlığındaydı.

Cyrus Smith gözünü zemine seksen ayak yukardan bakan açıklığa dayadı. Karşısında kıyının sınırı, adacık ve daha ötede uçsuz bucaksız deniz uzanıyordu.

Ama kaya epeyce ufalandığı için oldukça genişlemiş delikten içeri dolan ışık o harika mağarada büyülü bir etki yaratıyordu. Sol kısmında yükseklik ve genişliği otuz, uzunluğu yüz ayaktan fazla olmasa da, sağ tarafı muazzamdı ve yuvarlak tonozu seksen ayaktan fazla bir yüksekliğe ula-

şıyordu. Bazı yerlerde, düzensiz bir şekilde dağılmış granit direkler, kemerleri, katedral sahnındakiler gibi destekliyorlardı. Yan duvarayaklara dayanan, bazı noktalarda kemer halinde alçalan, bazı yerde kaburgalar üzerinde yükselen, karanlıkta hayal meyal seçilen, kiriş aralarında kaybolan, bir nevi bingi teşkil eden çok sayıda çıkıntıyla süslü bu tonoz insan elinden çıkma Bizans, Roma ve gotik mimarilerin tüm vasıflarını haiz, pitoresk bir karışım sunuyordu. Oysa burada söz konusu olan sadece doğanın eseriydi! Granit masife bu olağanüstü Elhamra'yı kazan yalnızca oydu!

Kolonizatörler hayret ve hayranlıktan donakalmışlardı. Dar bir oyuktan başka bir şey bulamayacaklarını sandıkları yerde, muhteşem bir sarayla karşılaşmışlardı. Nab, bir tapınağa girmiş gibi, şapkasını çıkardı!

Her ağızdan hayranlık çığlıkları çıkmıştı. "Yaşasın" nidaları yankılanıyor ve gidip karanlık sahnların derinliklerinde ekolu bir şekilde kayboluyordu.

"Oh! Dostlarım, diye bağırdı Cyrus Smith, bu masifin içini bol bol aydınlatıp, sol bölümüne oda, depo ve kilerlerimizi inşa ettiğimizde hâlâ geriye, çalışma salonu ve müze yapacağımız bu muhteşem mağara kalacak!"

"Ne ad vereceğiz peki?..." diye sordu Harbert.

"Granite-House*," diye cevap verdi Cyrus Smith.

Yoldaşları bu ismi yine hurralarla selamladılar.

O sırada meşaleler neredeyse tamamen yanmıştı ve geri dönmek için yine dehlizden yaylanın zirvesine çıkmak gerektiğinden, yeni evin düzenlenmesiyle ilgili işlerin ertesi güne bırakılmasına karar verildi.

Yola çıkmadan evvel Cyrus Smith bir kez daha gidip, dikey olarak deniz seviyesine kadar gömülen karanlık kuyunun üzerine eğildi. Dikkatle dinledi. Hiç gürültü gelmedi, dalgaların arada bir derinliklerde yaratması gereken çalkantılar bile işitilmiyordu. Aşağıya, yanan bir reçineli dal daha atıldı. Kuyunun çeperleri bir an aydınlandı, ama ilk seferindeki gibi, şüpheli bir şey görünmedi. Şayet bir de-

* Granit Saray. *House* sözcüğü, Londra'daki Mansion-house ya da Buckingham-house'ta olduğu gibi, hem ev hem de saray anlamına gelir.

niz canavarı suların çekilmesiyle ansızın ortada kalmışsa, şimdiye kadar çoktan, kumsalın altına uzanan ve su fazlasının yeni bir çıkış bulana kadar takip ettiği yeraltı geçidinden, açık denize kavuşmuş olmalıydı.

Bununla birlikte, hiç kımıldamayan mühendis, dikkatle kulak kabartmış, gözlerini uçuruma dikmiş, tek bir laf etmiyordu.

Yanına giden denizci, Cyrus Smith'in kolunu tutarak:

"Bay Smith?" dedi.

"Ne istiyorsunuz, dostum?" diye karşılık verdi mühendis, düşler âleminden geri dönmüş gibi.

"Meşaleler sönmek üzere."

"Yola koyulalım öyleyse!" diye cevap verdi Cyrus Smith.

Küçük kafile mağaradan ayrılıp, karanlık savaktan yukarı tırmanmaya başladı. Top en arkadan geliyor ve hâlâ acayip hırıltılar çıkarıyordu. Tırmanış bir hayli zahmetli oldu. Kolonizatörler, o uzun granit merdivenin yarısında bir nevi sahanlık oluşturan üst mağarada birkaç dakika dinlendiler. Sonra yukarı çıkmayı sürdürdüler.

Çok geçmeden daha serin bir hava hissedildi. Buharlaşarak kuruyan damlacıklar çeperlerde parlamaz olmuştu. Meşalelerin is rengi aydınlığı soluyordu. Nab'ın elindeki söndü. Derin karanlığın ortasında tehlikeye atılmamak için, acele etmek lazımdı.

Öyle de yapıldı. Saat dörde doğru, gemicinin meşalesi de söndüğünde, Cyrus Smith ve yoldaşları savağın ağzına ulaşıyorlardı.

XIX
CYTUS SMITH'İN PLANI – GRANITE-HOUSE'UN CEPHESİ – İP MERDİVEN – PENCROFF'UN DÜŞLERİ – AROMATİK OTLAR – DOĞAL BİR TAVŞANLIK – YENİ KONUTUN İHTİYAÇLARI İÇİN SUYUN YATAK DEĞİŞTİRMESİ – GRANİTE-HOUSE'UN PENCERELERİNDEN MANZARA

Ertesi gün, 22 Mayıs'ta, yeni konutun özel tadilatına yönelik çalışmalar başladı. Aslında kolonizatörler, Bacalar'daki yetersiz barınağı, su ve göğe karşı korunaklı, kayaya oyulmuş o geniş ve sağlıklı mekânla değiştirmekte gecikiyorlardı. Bacaların tamamen terk edilmemesi gerekiyordu. Mühendisin planı orayı büyük işler için atölye yapmaktı.

Cyrus Smith'in ilk işi Granite-House'un ön cephesinin kesin olarak hangi noktada bulunduğunu öğrenmekti. Kumsala, muazzam duvarın eteğine indi. Muhabirin elinden fırlayan kazmanın dikey bir şekilde düşmüş olması gerektiğinden, granite açılmış deliğin yerini saptamak için, kazmayı bulmak kâfiydi.

Kazma kolayca bulundu. Gerçekten de kuma saplandığı noktanın üstünde dikey bir hat çizecek şekilde, kumsalın yaklaşık seksen ayak yukarısında bir delik açılmıştı. Daha şimdiden birkaç kayalık güvercini o dar açıklığa girip çıkıyorlardı. Sanki Granite-House onlar için keşfedilmişti!

Mühendisin niyeti, mağaranın sağ bölümünü, giriş koridorunu izleyen birçok odaya bölmek ve cepheye açılan bir kapı ve beş pencere sayesinde aydınlatmaktı. Pencroff'un pencerelere bir diyeceği yoktu, fakat eski savak, Granite-House'a erişimin her zaman kolay olmasını sağlayacak bir doğal merdiven sunduğundan, kapının faydasını anlayamıyordu.

"Dostum, diye karşılık verdi Cyrus Smith, konutumuza savaktan ulaşmamız kolay olsa da, başkaları için de aynı

şey geçerli. Aksine, savağın ağzını kapamayı, sıkıca tıkamayı düşünüyorum."

"İçeri nasıl gireceğiz peki?" diye sordu denizci.

"Dışarı sarkıtacağımız bir ip merdivenle, diye yanıtladı Cyrus. Onu geri çektiğimizde, barınağımıza erişim imkânsızlaşacak."

"Bu kadar ihtiyat niye?" dedi Pencroff. "Şu ana kadar rastladığımız hayvanlar pek korkutucu görünmüyordu. Burada yaşayan yerlilerin olup olmadığına gelince, adamız meskûn bir yer değil!"

"Bundan emin misiniz, Pencroff?" diye sordu mühendis, gemiciye bakarak.

"Kuşkusuz ancak her tarafı keşfettiğimiz zaman emin olacağız," diye cevap verdi Pencroff.

"Evet, dedi Cyrus Smith, henüz sadece ufak bir kısmını biliyoruz. Fakat her halükârda, adada düşmanımız olmasa da, dışarıdan gelebilirler, çünkü Pasifik bölgesi tehlikelidir. O yüzden biz her ihtimale karşı tedbirimizi alalım."

Cyrus Smith makul konuşuyordu. Başka bir itirazda bulunmayan Pencroff onun talimatlarını ifa etmeye hazırlandı.

Granite-House'un ön cephesi, tabiri caizse "daireyi" oluşturan bölüme açılan bir kapı ve beş pencereyle, ana salon işlevi görecek şu muhteşem sahn da ışığın bol miktarda girmesini sağlayan geniş bir açıklık ve yuvarlak pencereler vasıtasıyla aydınlatılacaktı. Zeminin seksen ayak yukarısında yer alan cephe doğuya bakıyor ve doğan güneş onu ilk ışıklarıyla selamlıyordu. Mercy'nin mansabıyla açı teşkil eden çıkıntı ve Bacaları meydana getiren kaya yığınları üzerine çizilmiş dikey bir hat arasında kalan perde duvar parçasına yayılıyordu. Böylece, kuzeydoğudan esen sert rüzgârları çaprazdan alıyordu, zira çıkıntının yönelimi tarafından konuyordu. Zaten mühendis, pencere çerçevelerinin yapılmasını beklerken, delikleri ne rüzgâr ne de yağmur geçiren ve ihtiyaç halinde gizleyebileceği kalın kepenklerle kapamak niyetindeydi.

Dolayısıyla ilk iş o delikleri açmaktı. Kazmanın sert kayaya tatbiki fazla yavaş oldu. Cyrus Smith'in büyük yöntemlerin adamı olduğu malum. Elinde hâlâ belli miktarda

nitrogliserin mevcuttu ve onu yararlı bir şekilde kullandı. Patlayıcı madde etkili olacak şekilde yerleştirildi ve infilakın gücüyle, granit mühendisin seçtiği yerlerden delindi. Sonra kazmalar beş pencereye, geniş açıklığa, kapıya ve yuvarlak pencerelere sivri kemer biçimi vermeyi bitirdi. Yandan görünüşü oldukça girintili çıkıntı pervazların kabasını aldılar. Granite-House çalışmaların başlamasından birkaç gün sonra, en kuytu köşelerine kadar sızan o doğu ışığıyla iyice aydınlanmıştı.

Cyrus Smith'in planına göre, daire, deniz manzaralı beş bölmeye ayrılacaktı: Sağda, merdivenin son bulacağı bir kapıyla ulaşılan antre, ardından otuz ayaklık bir mutfak, kırk ayak eninde bir yemek salonu, aynı genişlikte bir yatakhane ve nihayet, Pencroff'un talep ettiği, büyük salona bitişik bir "misafir odası".

Granite-House dairesini oluşturan odalar, daha doğrusu oda dizisi, oyuğun tüm derinliğini işgal etmemeliydi. Aralarında yer alan bir koridor ve alet edevat, erzak ve yedek malzemelerin bol bol yer bulacağı uzun bir depoya açılmaları gerekiyordu. Adadan toplanan bütün flora ve fauna unsurları orada mükemmel şartlarda ve rutubetten tamamen korunaklı bir halde muhafaza olacaktı. Alan sıkıntısı yoktu ve her nesne düzenli bir şekilde yerleştirilebilecekti. Ayrıca, kolonizatörlerin emrinde, büyük mağaranın üstünde, yeni konutun tavan arası gibi olacak küçük oyuk da vardı.

Plana dair karar verildikten sonra geriye icraata geçmekten başka bir şey kalmıyordu. Bu durumda lağımcılar yeniden tuğlacılığa döndüler. Ardından tuğlalar Granite-House'un eteğine getirilip yığıldı.

O ana kadar Cyrus Smith ve yoldaşları mağaraya ancak eski savaktan erişmişlerdi. Bu ulaşım tarzı onları evvela nehir kıyısından dolanarak Geniş Manzara Yaylası'na çıkmak, koridordan aşağı iki yüz ayak inmek, platoya geri dönmek istediklerinde bir o kadar yukarı çıkmak zorunda bırakıyordu. Zaman kaybı ve kayda değer yorgunluklar yaşanıyordu. O yüzden Cyrus Smith, vakit yitirmeden, yukarı çekildiği takdirde Granite-House'un girişini kesinlikle erişilmez kılacak sağlam bir ip merdiven imalatına girişmeye karar verdi.

Merdiven büyük bir özenle yapıldı. "Curry-jonc" liflerinden bir çark yardımıyla dokunmuş dikmeler, kalın bir kablonun sağlamlığına sahipti. Basamaklara gelince, hafif ve dayanıklı dallarıyla bir tür kızıl sedir ağacı kullanıldı. Alet Pencroff'un mahir elleri tarafından kullanıldı.

Bitkisel liflerle başka ipler de yapıldı ve kapıya bir nevi kaba palanga yerleştirildi. Bu şekilde tuğlalar kolayca Granite-House seviyesine kadar çıkarıldı. Bu sayede malzemelerin nakliyesi çok basitleşmişti ve iç düzenleme hemen başladı. Kireç eksik değildi ve binlerce tuğla orada, kullanılmaya hazır bekliyordu. Gayet ilkel çatı iskeletinin dikilmesi kolay oldu ve çok kısa bir müddet zarfında daire plan uyarınca depo ve odalara bölündü.

Bu muhtelif işler, kendisi de çekiç ve mala kullanan mühendisin yönetiminde, süratle ilerliyordu. Böylece zeki ve azimli yoldaşlarına örnek olan Cyrus Smith hiçbir elişine yabancı değildi. İnanla, hatta kâh dülger, kâh halatçı, kâh duvarcı Pencroff'un gülmek için hep bir sözü olduğundan, keyifle çalışılıyor ve neşesi bütün o küçük dünyaya yayılıyordu. Mühendise mutlak bir güven duyuyordu. Bunu hiçbir şey bozamazdı. Onu her işi yapmaya ve her hususta başarılı olmaya muktedir görüyordu. Giysi ve ayakkabı meselesi – şüphesiz ciddi bir sorun –, kış gecelerinde aydınlatma konusu, adanın bereketli parçalarının değerlendirilmesi, o yabani floranın uygarca işlenmesi, her şey ona kolay görünüyordu. Cyrus Smith'in yardımıyla, vakti geldiğinde her şey yapılacaktı. Toprağın zenginliklerinin taşınmasını kolaylaştıran, kanal içine alınmış nehirlerin, maden ve taşocaklarının işletilmesinin, her türlü sınaî uygulamaya mahsus makinelerin, demiryollarının, evet, bir gün Lincoln Adası'nı ağ gibi saracak demiryollarının hayalini kuruyordu!

Mühendis Pencroff'u konuşmaya bırakıyordu. O koca yürekli adamın abartılarını yüzüne vurmuyordu. Güvenin ne kadar bulaşıcı olduğunu biliyor, konuşmasını işitince bile gülümsüyor ve bazen istikbale dair duyduğu kaygılardan hiç bahsetmiyordu. Aslında Pasifik'in gemi güzergâhı haricinde kalan o kısmında, asla yardım gelmeyeceğinden korkabilirdi. Yani kolonizatörler kendilerine, yalnızca kendilerine güven-

mek mecburiyetindeydiler, çünkü Lincoln Adası'nın başka herhangi bir toprakla uzak mesafesi, mecburen uyduruk bir tekneyle maceraya atılmayacak kadar ciddi ve tehlikeliydi.

Ama denizcinin dediği gibi, her şeyin mucizeye bağlı olduğu eski zaman Robinsonlarından kat kat ilerdeydiler.

İşi hakikaten "biliyorlardı" ve "bilen" insan ötekilerin sıkıntılı bir yaşam sürüp kaçınılmaz olarak ölecekleri yerde başarır.

Çalışmalar sırasında Harbert kendini gösterdi. Zeki ve faaldi, çabuk kavrıyor, iyi iş çıkarıyor ve Cyrus Smith bu çocuğa gitgide daha çok bağlanıyordu. Harbert de mühendise içten ve saygı dolu bir dostluk besliyordu. Pencroff ikisi arasında gelişen yakın sempatiyi görüyor, fakat hiç kıskanmıyordu.

Nab hep aynı Nab'dı. Her daim olacağı kişiydi, cesaret, gayret, sadakat ve fedakârlığın ta kendisi... Nab efendisine Pencroff'la aynı inancı besliyor, ama bunu daha sessizce ifade ediyordu. Denizci her coştuğunda, Nab ona: "İyi de bundan daha tabii bir şey olamaz," diye cevap veriyor gibiydi. Pencroff ve genç adam birbirlerini çok sevmiş ve senli benli olmakta gecikmemişlerdi.

Gédéon Spilett'e gelince, ortak işlerde üstüne düşeni yapıyordu ve en beceriksizleri o değildi – ki denizci buna hep biraz şaşırıyordu. Yalnızca her şeyi anlamakla kalmayan, aynı zamanda elinden de her iş gelen, becerikli bir "gazeteciydi"!

Merdiven 28 Mayıs'ta nihai yerine asıldı. Seksen ayak dikey yükseklikte en az yüz basamak vardı. Neyse ki Cyrus Smith, surda, zeminden kırk ayak yukarıda yer alan bir çıkıntıdan istifade ederek, onu iki parçaya ayırabilmişti. Kazmayla, özenle düzeltilen çıkıntı, sallanan kısmı yarı yarıya azalmış, bir ip sayesinde Granite-House seviyesine kadar çıkarılan ilk merdivenin sabitlendiği bir nevi sahanlık haline geldi. İkinci merdivene gelince, hem çıkıntıya bağlanan alt ucundan, hem de kapıya bağlı üst uçtan sağlamca tutturuldu. Bu şekilde tırmanış bir hayli kolaylaştı. Zaten Cyrus Smith, bilahare, Granite-House sakinlerini her çeşit yorgunluk ve zaman kaybından kurtaracak bir hidrolik asansör kurmayı düşünüyordu.

Kolonizatörler merdiveni kullanmaya çabucak alıştılar. Çevik ve becerikliydiler. Denizcilik vasfı dolayısıyla çarmıkların basamaklarında koşturmaya alışık Pencroff onlara ders verebildi. Ama Top'a da vermesi gerekti. Zavallı köpek, dört ayağıyla, böyle bir uygulama için yaratılmamıştı. Lakin Pencroff öyle azimli bir öğretmendi ki, Top sonunda tırmanışlarını doğru düzgün yapmayı başardı ve çok geç-

meden merdivene, sirklerdeki türdeşlerinin kolayca yaptığı gibi çıktı. Denizcinin öğrencisinden gurur duyduğu söylenemezdi. Fakat yine de Pencroff onu birçok kez sırtında çıkardı ki Top bundan hiç şikâyetçi değildi.

Kış mevsiminin yaklaşması münasebetiyle hızla yürütülen çalışmalar sırasında beslenme sorununun asla ihmal edilmediğini belirtelim. Memnuniyetle koloninin tedarikçisi haline gelmiş Harbert ve muhabir, her gün birkaç saatlerini avlanmaya ayırıyorlardı. Henüz sadece nehrin batısındaki Jakamar Ormanı'ndan yararlanıyorlardı, zira köprü ya da kano olmadığı için Mercy daha aşılmamıştı. Yani Far-West Ormanları adı verilen bütün o muazzam ağaçlıklar hiç keşfedilmemişti. Bu önemli keşif gezisi gelecek ilkbaharın ilk güzel günlerine ayrılmıştı. Ama Jakamar Ormanı kâfi bollukta av hayvanı barındırıyordu. Kanguru ve yaban domuzları epey çoktu ve avcıların demirli mızrak, ok ve yayları harikalar yaratıyordu. Dahası Harbert, denizkulağının güneybatı köşesine doğru, doğal bir tavşanlık keşfetti, hafif nemli ve havayı mis gibi kokutan kekik, fesleğen gibi aromatik otlarla, söğütlerle ve tavşanların bayıldığı ballıbabagiller familyasının her çeşit ıtırlı örneğiyle kaplı bir tür çayır...

Muhabirin gözlemleri uyarınca, sofra tavşanlar için kurulduğuna göre, orada bulunmamaları şaşırtıcı olurdu. İki avcı tavşan ormanını dikkatle tetkik ettiler. Her halükârda bol bol faydalı bitki mevcuttu ve bir doğa bilimcinin bitkiler âleminin örneklerini inceleme fırsatı olurdu. Harbert muhtelif tedavi edici özelliklere sahip belli miktarda fesleğen, biberiye, melisa, kestere vs. filizi topladı. Kimileri göğüs yumuşatıcı, peklik verici, ateş düşürücü, diğerleri antispamodik veya antiromatizmaldi. Ve daha sonra Pencroff bütün o ot hasadının neye yarayacağını sorduğunda:

"Tedaviye, diye yanıtladı delikanlı, hastalandığımız zaman tedavi olmaya."

"Adada doktor olmadığına göre, niye hasta olacağız ki?" diye yanıtladı Pencroff, ciddiyetle.

Buna verilecek bir karşılık yoktu, ama delikanlı Granite-House'ta pek iyi karşılanan hasadına devam etti. O tıbbi

bitkiler yanı sıra, Kuzey Amerika'da "Oswego çayı" olarak bilinen ve nefis bir içecek sağlayan yabani bergamottan da kayda değer miktarda toplayabildi.

Aynı gün, iyice arayıp tarayan iki avcı, nihayet tavşanlığın asıl yerine vardılar. Zemin elek gibi delik deşikti.

"Yeraltı yuvaları!" diye haykırdı Harbert.

"Evet, diye cevap verdi muhabir, görüyorum."

"İçlerinde kalan var mı acaba?"

"Mesele burada."

Sorun çok geçmeden çözüldü. Neredeyse hemen, tavşana benzeyen yüzlerce küçük hayvan dört bir yana kaçıştılar. Öyle süratliydiler ki, Top bile onlara yetişemezdi. Avcılar ve köpek ne kadar koşarlarsa koşsunlar, kemirgenler kolayca kaçtılar. Fakat gazeteci o dört ayaklılardan en az yarım düzine yakalamadan mahalli terk etmemeye kesin kararlıydı. Evvela kileri onlarla doldurmak ve bilahare yakalananları evcilleştirmek istiyordu. Yuvaların ağzına kurulan birkaç tuzakla, operasyonun başarısız olma ihtimali yoktu. Ama o an ellerinde ne ağ mevcuttu, ne de tuzak yapacak malzeme. Bu durumda her yuvayı dolaşmak, sopayla yoklamak, başka çare bulunmadığından sabır göstermek gerekti. Bir saatlik araştırmayı müteakip, nihayet yuvada dört kemirgen yakalandı. Bunlar Avrupa'daki türdeşlerine bir hayli benzeyen ve halk arasında "Amerikan tavşanı" adıyla tanınan hayvanlardı.

Avlananlar Granite-House'a götürüldü ve akşam yemeği sofrasında yerlerini aldılar. Tavşan ormanının konukları hor görülmeyi hak etmiyordu, çünkü enfestiler. Tavşanlık koloni için kıymetli bir kaynaktı ve hiç tükenmeyecek gibi görünüyordu.

31 Mayıs'ta bölmeler tamamlanmıştı. Geriye sadece odaları döşemek kalıyordu. Uzun kış günlerinin işi bu olacaktı. Mutfak işlevi gören ilk odaya bir baca yapıldı. Dumanı dışarı atmaya yönelik boru acemi ocakçıların başına biraz iş çıkardı. Onu tuğla toprağından imal etmek Cyrus Smith'in gözüne daha basit göründü. Bacanın çıkışını üst yaylaya vermenin düşünülmemesi gerektiğinden, mutfak denen yerin penceresi üzerindeki granite delik açıldı ve çapraz yerleştirilmiş boru o deliğe sacdan yapılmış bir sobanınki gibi bağlandı. Belki, hatta kuşkusuz, doğrudan ön cepheyi döven sert doğu rüzgârları estiğinde, boca tütecekti, ama bu rüzgârlar nadirdi. Hem zaten aşçıbaşı Nab Usta da bunu pek önemsemiyordu.

İç düzenlemeler son bulduğunda, mühendis, o yoldan her türlü erişimi engelleyecek şekilde göle dökülen eski savağın ağzını tıkamakla uğraştı. Kaya parçaları deliğe yuvarlanıp, sağlamca çimentolandı. Cyrus Smith deliği, gölün

bir baraj aracılığıyla ilk seviyesine getirdiği suyunun altına gömme projesini henüz gerçekleştirmemişti. Tıkacı kayalar arasında yetişmiş, gelecek ilkbaharda gür bir şekilde serpilecek ot, ağaççık ve çalılar vasıtasıyla saklamakla yetindi.

Bununla birlikte savağı, gölün tatlı suyunu ince bir akıntı halinde yeni konuta kadar taşımakta kullandı. Bu sonuca su seviyesinin altına açılan ufak bir delik sayesinde varıldı ve saf ve tükenmez bir kaynağın böyle yatak değiştirmesi günde yirmi beş otuz galonluk* bir verim sağladı. Yani Granite-House asla su sıkıntısı çekmeyecekti.

Nihayet tüm işler bitti. Tam zamanıydı, çünkü kış mevsimi geliyordu. Mühendis cam imal etmeye vakit bulana kadar, kalın panjurlar cephedeki pencerelerin kapatılmasını sağlıyordu.

Gédéon Spilett sanatçı inceliğiyle, pencerelerin etrafındaki kaya çıkıntılarını muhtelif cinsten bitkiler ve uzun yüzer otlarla donatmıştı. Böylece açıklıklar, insanda çekici bir etki yaratan, pitoresk bir yeşillikle çerçevelenmişti.

Sağlam, sağlıklı ve güvenli barınağın sakinleri çıkardıkları işten memnundular. Pencereler, kuzeyden iki Çene Burnu, güneydense Pençe Burnu'nun kapattığı sınırsız bir ufka uzanan manzarayı seyredebiliyorlardı. Gözlerinin önünde bütün Birlik Körfezi muhteşem bir şekilde yayılıyordu. Evet, cesur kolonizatörler memnun olmakta haklıydılar ve Pencroff, mizahi bir dille "asma kat üzeri beşinci kattaki dairem" dediği mekândan övgülerini esirgemiyordu.

XX
YAĞMUR MEVSİMİ – GİYSİ MESELESİ – FOK AVI – MUM İMALATI – GRANİTE-HOUSE'TA İÇ ÇALIŞMALAR – İKİ KÖPRÜ – İSTİRİDYE BANKI GEZİSİNDEN DÖNÜŞ – HARBERT'IN CEBİNDE BULDUĞU ŞEY

Kış mevsimi kuzey yarımkürede aralık ayına tekabül eden haziranla birlikte, aralıksız olarak birbirini izleyen sağanak ve boralarla, gerçekten başladı. Granite-House sakinleri kötü hava şartlarının erişemediği b ir konutun avantajlarını takdir ettiler. Bacalar'ın koruması kışın güçlükleri karşısında sahiden yetersiz kalırdı. Açık denizden esen rüzgârlarla kabaran suların yine oyuğu basmasından korkuluyordu. Hatta Cyrus Smith bu ihtimale karşı bazı tedbirler aldı. Yerleştirilmiş olan demirci ocağı ve fırınları mümkün olduğunca sakınmak gerekiyordu.

Haziran ayının tamamı, balık ve hayvan avını da dışlamayan çeşitli işlerle geçti ve kilerin stokları bol bol takviye edildi. Pencroff, boş vakit bulur bulmaz, çok büyük fayda beklediği tuzaklar kurmak için can atıyordu. Odunsu liflerden ağlar yapmıştı ve tavşan ormanının kemirgen kontenjanını vermediği tek bir gün olmuyordu. Nab neredeyse tüm zamanını et tuzlayıp isleyerek geçiriyor ve bu sayede nefis konserveler elde ediyordu.

O sırada giysi meselesi çok ciddi bir şekilde tartışıldı. Kolonizatörlerin balon onları adaya savurduğu esnada üzerlerinde bulunanlardan başka elbisesi yoktu. Giysiler sıcak ve sağlamdı. Tıpkı çamaşırları gibi, onlara son derece özen gösteriyor, tertemiz tutuyorlardı, ama yakında yerlerini yenilerine bırakmaları gerekecekti. Ayrıca, kış zorlu geçerse, kolonizatörler soğuktan bir hayli sıkıntı çekeceklerdi.

Cyrus Smith'in becerisi bu hususta işe yaramamıştı. En kısa sürede konutu dayayıp döşemesi, beslenme meselesini sağlama alması gerekmişti ve giysi sorunu çözülmeden evvel soğuklar bastırabilirdi. Yani bu ilk kışı fazla şikâyet etmeden geçirmek lazımdı. İlkbaharda geldiğinde, Franklin Dağı'nın keşfi sırasında varlıkları dikkat çeken şu yaban koyunlarına ciddi bir av düzenlenir ve mühendis kırpılan yünden sıcak ve sağlam kumaşlar üretmeyi bilirdi... Bunu nasıl yapacağını bilahare düşünecekti?

"Butları Granite-House'ta kızartabiliriz!" dedi Pencroff. "Yakacağımız çok, tasarruf etmemiz için hiçbir sebep yok.

"Zaten Lincoln Adası çok yüksek bir enlemde yer almıyor ve muhtemelen kışlar fazla sert geçmez. Otuz beşinci paralelin öbür yarımkürede İspanya'nınkine denk düştüğünü söylememiş miydiniz, Cyrus?"

"Ona şüphe yok, diye cevap verdi mühendis, ama İspanya'da bazı kışlar çok soğuktur! Kar ve buz eksik olmaz. Lincoln Adası da aynı dertten mustarip olabilir. Mamafih buranın bir ada olması dolayısıyla, umarım sıcaklık daha ılıman olacaktır."

"Neden peki, Bay Cyrus?" diye sordu Harbert.

"Çünkü deniz, yaz sıcaklarının depolandığı muazzam bir hazne addedilebilir, çocuğum. Kış geldiğinde, o sıcakları geri verir ve okyanuslara yakın bölgelerde, yazın daha düşük, kışın daha yüksek, ortalama bir ısı sağlar."

"Göreceğiz, dedi Pencroff. Gerçi havanın soğuk olup olmayacağı beni pek kaygılandırmıyor. Günlerin zaten kısa, gecelerinse uzun olduğu muhakkak. Biraz da aydınlanma meselesine kafa yormaya ne dersiniz?"

"Ondan kolayı yok, diye yanıtladı Cyrus Smith."

"Kafa yormaktan mı?" diye sordu denizci.

"Bu sorunu çözmekten."

"Ne zaman başlıyoruz peki?"

"Yarın bir fok avına çıkarak."

"Mum imal etmek için mi?"

"Öff! Pencroff, elbette ki mum."

Mühendisin projesi sahiden de buydu; elinde kireç ve sülfürik asit olduğuna ve adacıktaki amfibiler yapacağı

üretim için gerekli yağı sağlayacağına göre, gerçekleşebilir bir proje.

4 Haziran olmuştu. Pentecôte yortusu pazarıydı ve oybirliğiyle kutlamaya karar verildi. Bütün çalışmalar durduruldu ve gökyüzüne dualar yükseldi. Ama şimdi dualar minnet ifadesi faaliyetlerdi. Lincoln Adası kolonizatörleri oraya savrulmuş sefil kazazedeler değildi artık. Tanrı'ya dilekte bulunmuyor, şükrediyorlardı.

Ertesi gün, 5 Haziran'da, oldukça belirsiz bir havada, adacığa doğru yola koyuldular. Kanalı yayan aşmak için yine suların çekilmesinden faydalanmak gerekti ve bu hususta, ulaşımı kolaylaştıracak ve adanın güneydoğusundaki, ilkbaharın ilk güzel günlerine bırakılmış büyük keşif gezisi sırasında Mercy boyunca ilerlemelerini sağlayacak, iyi kötü bir kano yapmaları kararlaştırıldı.

Fok çoktu ve ucu demirli mızraklarla silahlı avcılar rahat yarım düzine öldürdüler. Nab ve Pencroff onları yüzüp, Granite-House'a sadece yağ ve sağlam ayakkabılar imal etmeye yarayacak derilerini götürdüler.

Bu avın sonucunda, tümü mum imalatında kullanılacak takriben yüz elli kilo yağ elde edildi.

İşlem son derece basitti ve mükemmel ürünler vermese de, en azından kullanılabilir şeylerdi. Elinde sülfürik asitten başka bir şey bulunmayan Cyrus Smith o asidi fok yağı türünden nötr yağlı maddelerle birlikte ısıtarak gliserini ayrıştırabiliyordu. Sonra, yeni bileşimden, kaynar su kullanarak, olein, margarin ve stearini kolayca ayırıyordu. Fakat işlemi basitleştirmek amacıyla, yağı kireç vasıtasıyla sabunlaştırmayı tercih etti. Böylece, kireci sülfat haline getirip, yağlı asitleri serbest bırakan asit sülfürik sayesinde ayrıştırılması kolay bir kalkerli sabun elde etti.

Bu üç oleik, margarik ve stearik asitten birincisi, sıvı olduğu için, yeterli basınçla terkipten atıldı. Diğer ikisine gelince, mumların kalıba dökülmesine yarayacak maddeyi oluşturuyorlardı.

İşlem yirmi dört saatten fazla sürmedi. Birçok denemeden sonra, nebati liflerden fitil yapıldı ve sıvılaşmış maddeye daldırılarak, elle şekillendirilen, ağartma ve parlatmanın

ihmal edilmediği gerçek stearik mumlar üretildi. Kuşkusuz, borik aside yatırılmış fitillerin tamamen yanma ve yandıkça camlaşma avantajına sahip değildi. Ama Cyrus Smith güzel bir mum makası yapmıştı, mumlar Granite-House'taki akşam sohbetlerinde büyük takdir topladılar.

Bütün bu ay zarfında, yeni barınağın içinde çalışma eksik olmadı. Marangozların işi çoktu. Gayet ilkel olan aletlerin kusurları giderilip mükemmelleştirildi.

Bu arada bir de makas imal edildi ve kolonizatörler nihayet saçlarını kesebildiler ve sakallarını sinekkaydı tıraş edemeseler de, en azından keyiflerine göre kısalttılar. Harbert ve Nab'ın sakalları yoktu, fakat yoldaşlarınınkiler, sözde makasın imalatını haklı çıkaracak şekilde, diken diken kabarmıştı.

El testeresinin yapımı sonsuz zorluklara mal oldu, ama sonunda, var gücüyle kullanıldığı takdirde tahtanın odunsu liflerini parçalayabilen bir alet elde edildi. Bu sayede ana odaları döşeyen masa, sandalye ve dolaplar, döşekleri sadece erişte otundan ibaret yataklar için karyolalar yapıldı. Mutfak, topraktan mamul kap kaçağın durduğu rafları, tuğladan fırını, çamaşır taşıyla pek hoş görünüyordu ve Nab orada bir kimya laboratuarındaymış gibi ciddiyetle çalışıp duruyordu.

Lakin çok geçmeden marangozların yerini dülgerlerin alması icap etti. Aslında mayınla açılmış yeni savak, biri Geniş Manzara Yaylası'na, diğeri kumsala, iki küçük köprünün inşasını gerekli kılıyordu. Hâlihazırda yayla ve kumsal, adanın kuzeyine gitmek istendiğinde mecburen aşılması lazım gelen bir akarsu tarafından çaprazlama kesilmişti. Kolonizatörler, bundan kaçınmak için, kayda değer uzunlukta bir dönemeç katetmek ve Kızıl Creek'in kaynağına kadar batıya doğru çıkmak zorundaydılar. Bu durumda en basiti, yayla ve kumsala, yirmi, yirmi beş ayak uzunluğunda, tüm iskeleti baltayla dört köşe kesilmiş birkaç ağaçtan ibaret iki köprü kurmaktı. Bu iş birkaç gün aldı. Tamamlandığında, Nab ve Pencroff kumulların açığında keşfedilmiş istiridye yatağına kadar gitme fırsatı buldular. Yanlarında, hakikaten fazla kullanışsız eski file-

nin yerini alan bir nevi uyduruk el arabası sürüklemişlerdi ve Mercy'nin ağzında doğal yataklar oluşturan kayalıkların ortasına çabucak uyum sağlayan birkaç bin istiridye götürdüler. Bu yumuşakçalar üstün nitelikteydiler ve kolonizatörler hemen her gün tüketiyorlardı.

Görüldüğü üzere, Lincoln Adası, sakinleri ancak çok küçük bir kısmını keşfetmiş olsalar da, daha şimdiden tüm ihtiyaçlarını karşılıyordu. Ve Mercy'den Sürüngen Burnu'na kadar yayılan bütün orman alanı en gizli saklı köşelerine dek araştırıldığı takdirde, yeni hazineler esirgememesi muhtemeldi. Lincoln Adası kolonizatörlerinin hâlâ yoksun oldukları tek bir şey mevcuttu. Ne azotlu besin, ne de dengeli tüketilmesi gereken bitkisel ürün sıkıntısı çekiyorlardı; ejderha kanı ağacının odunsu kökleri, mayalandığında, asitli bir içki, saf suya yeğlenir bir tür bira veriyordu. Bir cins akçaağaç olan, tüm orta bölgelerde yetişen ve adada çok sayıda bulunan "acer saccharinum" ile damıtılan bu içkiyi elde edince, kamış ya da pancar olmaksızın şeker bile ürettiler. Tavşanlıktan toplayıp getirdikleri kırmızı bergamotu kullanarak, pek hoş bir çay demliyorlardı. Gıdaya katılan yegâne mineral ürün olan tuz da bol bol mevcuttu... Fakat ekmek yoktu.

Kolonizatörler belki daha sonra bu besinin yerine eşdeğer bir şey, mesela sagu ağacı unu veya ekmek ağacı nişastası koyabileceklerdi ve hakikaten güney ormanlarının türleri arasında bu kıymetli ağaçların da bulunması mümkündü, lakin o zamana kadar hiç rastlamamışlardı.

Mamafih bu durumda Tanrı'nın, azıcık da olsa, kolonizatörlere doğrudan yardıma gelmesi lazımdı. Neticede Cyrus Smith, tüm zekâsı ve becerikliliğine rağmen, Harbert'ın bir gün onarmaya çalıştığı ceketinin astarında büyük bir şans eseri bulduğu şeyi asla üretemezdi.

O gün kolonizatörler – bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu – Granite-House'un büyük salonunda toplanmışlardı. Delikanlı aniden haykırdı:

"Bakın, Bay Cyrus. Bir buğday tanesi!"

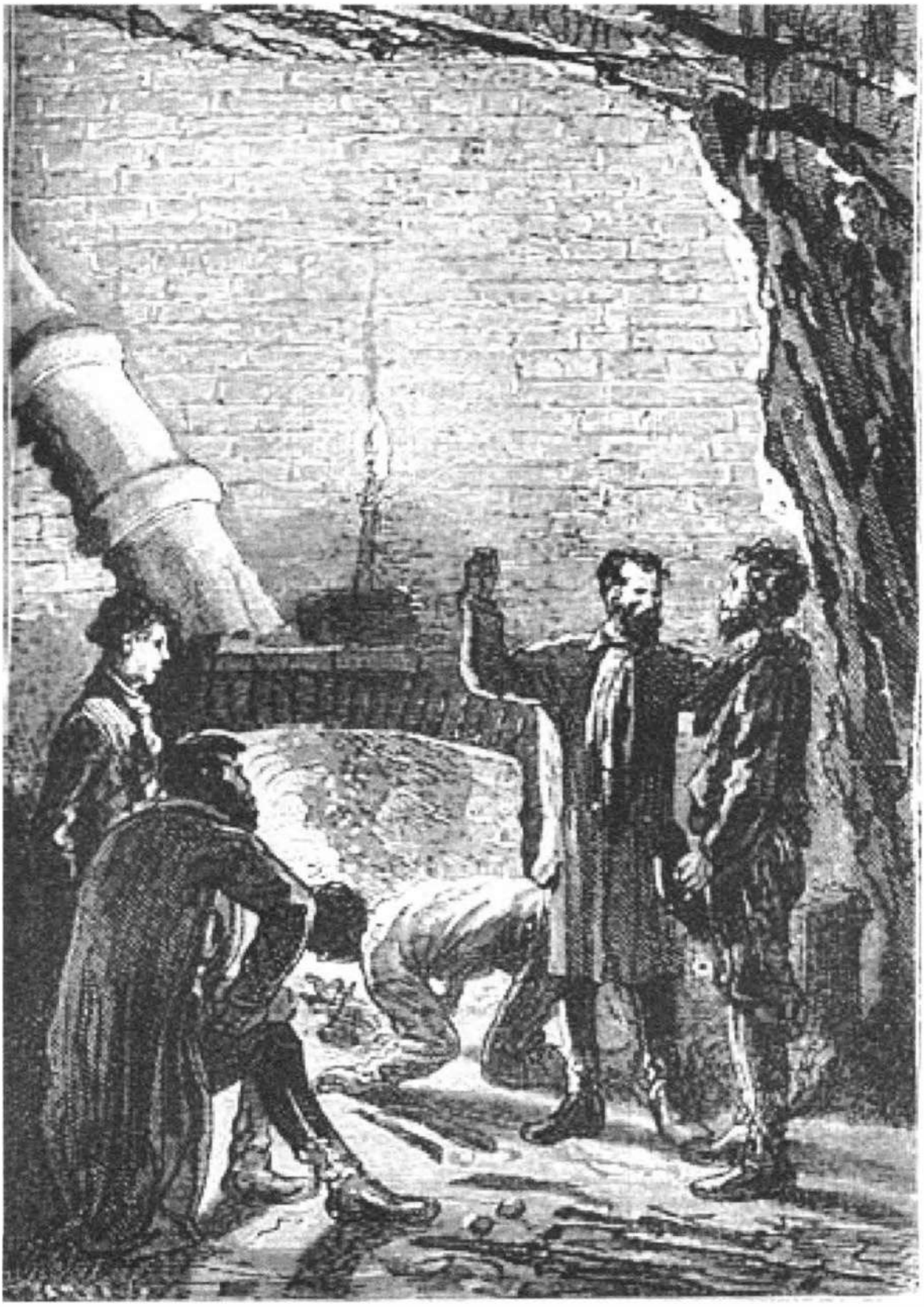
Ve arkadaşlarına taneciği, delik cebinden ceketinin astarına kaçmış tek bir taneyi gösterdi.

Bu taneciğin varlığı, Harbert'ın Richmond'dayken Pencroff'un hediye ettiği birkaç yabani güvercini besleme alışkanlığıyla açıklanabilirdi.

"Buğday tanesi mi?" diye cevap verdi mühendis, heyecanla.

"Evet, Bay Cyrus, ama sadece tek bir tane!"

"Amma da çok ilerledik, evlat!" diye bağırdı Pencroff, gülümseyerek. "Tek bir buğday tanesiyle ne yapabiliriz ki?"

"Ekmek yaparız," diye yanıtladı Cyrus Smith.

"Ekmek, pasta, turta!" diye karşılık verdi denizci. "O buğday tanesinden sağlanan ekmek bizi o kadar çabuk doyurmayacaktır!"

Keşfine fazla önem vermeyen Harbert, bahis konusu taneciği atmaya hazırlanıyordu ki, Cyrus Smith onu alıp inceledi, iyi durumda olduğunu gördü ve gözlerini gemicinin yüzüne dikerek:

"Pencroff, diye sordu sakince, bir buğday tanesinin kaç başak verebileceğini biliyor musunuz?"

"Bir herhalde!" diye cevapladı, soruya şaşıran denizci.

"On adet, Pencroff. Peki, bir başağın kaç tanecik taşıdığını?"

"Doğrusu, bilmiyorum."

"Ortalama seksen, dedi Cyrus Smith. Yani bu tohumu ekersek, ilk hasatta sekiz yüz, ikincide altı yüz kırk, üçüncüde beş yüz on iki milyon, dördüncüdeyse dört yüz milyardan fazla tanecik elde ederiz. İşte orantı."

Cyrus Smith'in yoldaşları cevap vermeden onu dinliyorlardı. Bu rakamlar onları şaşkınlığa uğratıyordu. Bununla birlikte, kesin doğruydular.

"Evet, dostlarım, diye devam etti mühendis, bereketli doğanın aritmetiksel gelişimi böyle. Üstelik başağında sekiz yüz tohum bulunan buğday tanelerinin bu artışı, otuz iki bin tane taşıyan haşhaş ve üç yüz altmış bin üreten tütün saplarıyla mukayese edildiğinde nedir ki? Üretkenliği durduran çok sayıda yıkıcı neden olmasa, o bitkiler birkaç senede bütün dünyayı istila ederdi."

Ama mühendis küçük sorgulamasını bitirmemişti.

"Peki, diye devam etti, dört yüz milyar tanenin kaç kile ettiğini biliyor musunuz, Pencroff?"

"Hayır, diye yanıtladı gemici, ama bildiğim şey aptalın teki olduğum!"

"Kilede yüz otuz bin olmak üzere, üç milyondan fazla, Pencroff."

"Üç milyon!" diye bağırdı gemici.

"Evet, üç milyon."

"Dört yılda mı?"

"Dört yılda, diye cevap verdi Cyrus Smith, hatta umduğum gibi bu enlemde senede iki hasat yapabilirsek, iki senede."

Alışkanlığı uyarınca Pencroff buna müthiş bir "yaşasın" çekmekten başka cevap bulamadı.

"Yani bizim için son derece mühim bir keşifte bulundun, Harbert, diye ekledi mühendis. İçinde bulunduğumuz koşullarda her şey, ama her şey işimize yarayabilir. Rica ederim bunu unutmayın."

"Hayır, Bay Cyrus, hayır, unutmayız, diye yanıt verdi Pencroff. Ve olur da, üç yüz altmış bin kat artan şu tütün tohumlarından birini bulursam, emin olun rüzgâra savurmam! Ya şimdi ne yapmamız gerektiğini biliyor musunuz?"

"Geriye bu taneyi ekmek kaldı," diye cevap verdi Harbert.

"Evet, diye ekledi Gédéon Spilett. Hem de gereken bütün ihtimamı göstererek, zira içinde gelecekteki hasatlarımızı taşıyor."

"Yeter ki yetişsin!" diye haykırdı denizci.

"Yetişecektir," diye cevap verdi Cyrus Smith.

20 Haziran olmuş, o biricik ve değerli buğday tohumunu ekmek için uygun zaman gelmişti. İlkin onu bir kaba ekmeyi ele aldılar, fakat düşünüp taşındıktan sonra, düpedüz doğaya güvenmeye ve taneciği toprağa emanet etmeye karar verdiler. Aynı gün icraata geçtiler. İşlemin başarıya ulaşması için bütün tedbirlerin alındığını eklemeye lüzum yok.

Hava biraz açıldığında, kolonizatörler Granite-House'un yükseklerine tırmandılar. Yaylada, rüzgâra karşı gayet korunaklı, öğle güneşinin tüm ısısını boşaltabileceği bir yer seçtiler. Zemin temizlendi, yabani otlardan ayıklandı, hatta böcek veya solucanları defetmek için eşelendi. Biraz kireçle ıslah edilmiş iyi topraktan bir tabakayla kaplandı. Çitle çevrildi ve tohum nemli tabakaya gömüldü.

Kolonizatörler adeta bir binanın ilk taşını yerleştiriyorlardı. Bu, Pencroff'a, yegâne kibritini yaktığı günü ve o işe gösterdiği onca özeni hatırlattı. Lakin bu sefer olay daha ciddiydi. Aslında kazazedeler şu ya da bu yöntemle her daim ateş temin edebilirlerdi, ama şanssızlık eseri telef olduğu takdirde, o buğday tanesini hiçbir insani güç geri getiremezdi!

XXI
SIFIRIN ALTINDA BİRKAÇ DERECE – GÜNEYDOĞUNUN BATAKLIK KISMINDA KEŞİF – MERAKLILAR – DENİZ MANZARASI – PASİFİK OKYANUSU'NUN GELECEĞİNE DAİR SOHBET – TEK HÜCRELİ CANLILARIN KESİNTİSİZ FAALİYETİ – YERKÜRENİN NE OLACAĞI – AV – TADORNA BATAKLIĞI

O andan itibaren Pencroff'un ciddi ciddi "buğday tarlam" dediği yeri ziyaret etmeden geçen tek bir günü olmadı. Orada macera arayan böcekler belasını buldu! Hiç merhamet bekleyemezlerdi.

Haziran ayı sonuna doğru, kesilmek bilmez yağmurları müteakip, hava hepten soğudu ve ayın 29'unda Fahrenheit bir termometre ancak sıfırın üstünde 20 ° gösterebilirdi (6°, sıfırın altında 67 santigrat).

Kuzey Yarımküre'de 31 Aralık'a tekabül eden ertesi gün 30 Haziran Cuma'ydı. Nab yılın kötü bir günle bittiğine dikkat çekti, ama Pencroff diğerinin doğal olarak iyi başladığı cevabını verdi – ki böylesi daha iyiydi.

Her halükârda, çok keskin bir soğukla başladı. Mercy'nin ağzına buzlar yığıldı ve bütün göl buz tutmakta gecikmedi.

Yakacak stokunu defalarca yenilemek gerekti. Pencroff kocaman kütük dizilerini kendi istikametlerine götürmek için nehrin donmasını beklememişti. Akıntı yorulmak bilmez bir devindiriciydi ve soğuklar gelip zincirleyene kadar, yüzen odunları nakletmekte kullanıldı. Ormandan sağlanan onca yakacağa, Franklin Dağı'nın kollarının eteklerinden getirilmesi icap eden arabalarca taşkömürü eklendi. Kömürün güçlü ısısı, 4 Temmuz'da Fahrenheit 8°'ye (sıfırın altında 13 santigrat) düşen alçak ısı dolayısıyla takdir edildi. Yemek salonunda ikinci bir ocak inşa edilmişti ve ortaklaşa işler orada yürütülüyordu.

Cyrus Smith bu soğuklar döneminde Grant Gölü'nün sularından Granite-House'a kadar ince bir akıntı yatağı kurmuş olmaktan ötürü iftihar etti. Buz tutmuş yüzeyin altında kalan ve eski savak yardımıyla taşınan sular sıvı hallerini muhafaza ederek, arka deponun köşesine kazılmış, fazla suyun kuyudan denize kadar aktığı bir dâhili savağa ulaşıyordu.

O günlerde, hava aşırı soğuk olduğundan, mümkün mertebe iyi giyinmiş kolonizatörler, adanın Mercy'yle Pençe Burnu arasında kalan güneydoğu bölümünün keşfi için bir gün feda etmeye karar verdiler. Burası geniş bir bataklıktı ve birkaç iyi av gerçekleştirilebilirdi, zira bol bol su kuşu bulunmalıydı.

Sekiz dokuz mil gidiş, bir o kadar da dönüş hesaplamak lazımdı ve sonuçta gün dolu dolu kullanılmış olacaktı. Ayrıca adanın tanınmayan bir parçasının keşfi söz konusu olduğu için, bütün koloninin katılması gerekiyordu. Bu yüzden 5 Temmuz'da, şafak yeni sökerken, sabahın altısından itibaren, mızraklar, tuzaklar, ok ve yaylarla silahlanmış, Cyrus Smith, Gédéon Spilett, Harbert, Nab ve Pencroff, yanlarına yeterince erzak alarak, önlerinde zıplayıp duran Top'un peşinden Granite-House'u terk ettiler.

En kestirme yoldan gidildi ve en kestirme yol Mercy'yi kaplayan buzlardan geçmekti.

"İyi de, diye belirtti muhabir, bu ciddi bir köprünün yerini tutamaz.!"

Velhasıl "ciddi" bir köprünün inşası ilerde yapılması gereken işler sırasına konuldu.

Kolonizatörler ilk kez Mercy'nin sağ yakasına ayak basıyor ve o sırada karla kaplı, kocaman ve harika çamlar arasında maceraya atılıyorlardı.

Lakin daha yarım mil bile yapmamışken, sık bir fundalıktan, orayı ikametgâh seçmiş, Top'un havlamalarının kaçmalarına sebep olduğu koca bir dört ayaklı ailesi fırladı.

"Tilkiye benziyorlar!" diye bağırdı Harbert, son sürat sıvışan sürüyü görünce.

Bunlar gerçekten de tilkiydi, ama çok büyüktüler ve Top'un bile pek şaşırdığı bir nevi havlama çıkartıyorlardı, çünkü köpek kovalamacayı bırakıp, o hızlı hayvanlara ortadan yok olma zamanı tanıdı.

Köpeğin şaşırmaya hakkı vardı, çünkü doğa tarihinden bihaberdi. Fakat bu beyaz bir püsküle son bulan siyah kuyruklu, kızılımsı gri tilkiler havlamalarıyla kökenlerini açığa çıkarmışlardı. O yüzden Harbert tereddütsüz gerçek adları olan "yabani köpek" adını verdi. Bu vahşi köpeklere Şili,

Falkland Adaları ve 30 ila 40. paraleller arasında kalan tüm Amerikan topraklarında sık rastlanıyordu. Harbert Top'un bu etoburlardan birini yakalayamamasına çok üzüldü.

"Bunlar yeniyor mu?" diye sordu, adanın fauna temsilcilerini daima özel bir bakış açısından ele alan Pencroff.

"Hayır, diye yanıtladı Harbert, ama zoologlar henüz bu tilkilerin gözbebeklerinin gün ışığına mı yoksa geceye mi uyumlu olduğuna ve tam manasıyla köpek cinsine dâhil etmenin uygun olup olmadığına karar vermediler."

Cyrus Smith ciddi bir karakter sergileyen delikanlının bu düşüncesini duyunca kendini gülümsemekten alamadı. Gemiciye gelince, o tilkilerin yenilebilir türden sayılamayacağını öğrendiği andan itibaren, onun gözünde pek kıymeti harbiyeleri kalmamıştı. Mamafih Granite-House'a bir kümes kurulduğunda, bu dört ayaklı yağmacıların muhtemel ziyaretlerine karşı bazı tedbirler almak gerekeceğini belirtti. Kimse buna itiraz etmedi.

Kolonizatörler Enkaz Burnu'nun çevresinden dolaştıktan sonra, engin denize bakan uzun bir kumsal buldular. O sırada saat sabahın sekiziydi. Uzamış, büyük soğuklarda olduğu gibi, gökyüzü ziyadesiyle berraktı, ama yürüyüş münasebetiyle ısınan Cyrus Smith ve yoldaşları havanın batırdığı iğneleri fazla hissetmiyorlardı. Zaten rüzgâr yoktu ve bu durum ısıdaki kuvvetli düşüşleri çok daha katlanılır kılıyordu. Parlak fakat ısıtıcı etkisi olmayan bir güneş Okyanus'tan çıkıyor ve muazzam diski ufukta salınıyordu. Gökyüzü duru olduğu vakit, deniz bir Akdeniz Körfezi'ndeki gibi sakin ve mavi bir örtü meydana getiriyordu. Ucu yatağan biçiminde kıvrık Pençe Burnu, giderek, yaklaşık dört mil güneydoğuya doğru bariz bir şekilde sivriliyordu. Solda, bataklığın sınırı, güneş ışınlarının o sırada ateşten bir hat çizdiği ufak bir çıkıntıyla aniden kesiliyordu. Birlik Körfezi'nin açık denizle arasında hiçbir şeyin, tek bir kum yığınının bile olmadığı o kısmında doğu rüzgârlarının sürüklediği gemiler hiçbir sığınak bulamazlardı. Herhangi bir sığlığın suyu bulandırmadığı denizin sükûnetinden, hiçbir sarımtırak ton barındırmayan yeknesak renginden, nihayet hiç resif bulunmamasından, o kıyının sarp ve Okyanus'un

derin uçurumlarla kaplı olduğu hissediliyordu. Geride, batı istikametinde, dört mil mesafede Far-West Ormanları'nın ilk ağaç sıraları uzanıyordu. Sanki buzlar tarafından istila edilmiş Antarktika bölgelerindeki birkaç adanın ıssız sahilindeydiler. Kolonizatörler o mahalde yemek molası verdiler. Çalı çırpı ve kuru yosunlardan ateş yakıldı ve Nab soğuk etten müteşekkil yemeği hazırladı. Sonra da birkaç fincan Oswego çayı servis etti.

Yemek yerken, bir yandan da etrafa bakıyorlardı. Lincoln Adası'nın bu bölümü gerçekten verimsizdi ve tüm batı bölgesiyle tezat oluşturuyordu ki bu, gazetecinin, kader kazazedeleri ilkin o kumsala savurmuş olsa, müstakbel yurtları hakkında acıklı bir fikir edinecekleri yorumunda bulunmasına sebep oldu.

"Hatta oraya erişemezdik herhalde, diye cevap verdi mühendis, zira deniz derin ve bize sığınabileceğimiz bir kayalık bile sunmuyor. Granite-House'un önünde, en azından kum yığınları ve kurtuluş ihtimalini arttıracak bir adacık vardı. Burada, uçurumdan başka bir şey yok!"

"Bu nispeten küçük adanın bu kadar çeşitli bir toprak arz etmesi oldukça tuhaf, diye belirtti Gédéon Spilett. Mantıken bu görünüm çeşitliliği ancak belli büyüklüğe sahip kıtalara mahsustur. Lincoln Adası'nın bu denli zengin ve bereketli batı kısmının Meksika Körfezi'nin sıcak sularıyla yıkandığı, kuzey ve güneydoğu sahillerinin bir nevi Arktik denize yayıldığı söylenebilir."

"Haklısınız, sevgili Spilett, diye yanıtladı Cyrus Smith, ben de yanı şeyi gözlemledim. Bu adayı, hem biçim hem de tabiatı itibarıyla, acayip buluyorum. Adeta bir kıtanın arz ettiği tüm özelliklerin özeti. Vaktiyle bir kıta olması beni şaşırtmaz."

"Ne? Pasifik'in ortasında bir kıta mı?" diye haykırdı Pencroff.

"Niye olmasın?" diye karşılık verdi Cyrus Smith. "Avustralya, Yeni İrlanda, İngiliz coğrafyacıların Avustralasya adını verdikleri, Pasifik takımadalarına toplanmış her şey, bir zamanlar dünyanın Avrupa, Asya, Afrika veya iki Amerika kadar önemli altıncı bölümünü oluşturmuş olamaz

mı? Zihnim bu uçsuz bucaksız Okyanus'tan satha çıkan bütün adaların hâlihazırda batmış olan ama tarihöncesi dönemlerde sulara hükmeden bir kıtanın doruklarından başka bir şey olmadığını kabullenmeyi asla reddetmez."

"Bir zamanlar Atlantis'in başına gelenler gibi," diye cevap verdi Harbert.

"Evet, çocuğum... Gerçekten var olduysa tabii."

"Lincoln Adası da o kıtanın bir parçası mı peki?" diye sordu Pencroff.

"Muhtemelen, diye yanıtladı mühendis. Ve bu yüzeyde görünen ürün çeşitliliğini yeterince açıklıyor."

"Hâlâ burada yaşayan kayda değer sayıda hayvanı da..." diye ekledi Harbert.

"Evet, evlat, diye cevap verdi mühendis. Tezimi destekleyen yeni bir kanıt sağladın bana. Gördüğümüz kadarıyla, adada çok hayvan bulunduğu kesin ve işin en tuhafı, türlerin son derece çeşitli olması. Bunun bir nedeni var tabii. Bence Lincoln Adası vaktiyle, yavaş yavaş Pasifik'e gömülmüş büyük bir kıtanın parçası olabilir."

"Yani bir gün, diye karşılık verdi pek ikna olmuşa benzemeyen Pencroff, bu eski kıtadan geriye kalanlar da yok olabilir; Amerika ve Asya arasında hiçbir şey kalmaz, öyle mi?"

"Hayır, diye cevap verdi Cyrus Smith, hâlihazırda milyarlarca mikroskobik hayvanın inşa etmekte olduğu yeni kıtalar oluşur."

"Kim bu ustalar?" diye sordu Pencroff.

"Mercan haşlamlıları, diye yanıtladı Cyrus Smith. Kesintisiz bir çalışmayla Clermont-Tonnerre Adası'nı, mercanadalarını ve Pasifik Okyanusu'ndaki birçok başka adayı yapan onlardır. Bir buğday tanesi* bu haşlamlılardan kırk yedi milyonuna tekabül eder. Mamafih bu hayvancıklar sudan özümsenen katı unsurlarla beraber emdikleri deniz tuzuyla kalker üretirler ve sertlik ve sağlamlık bağlamında granitten geri kalmayan muazzam denizaltı yapıları kurarlar. Eskiden, yaratılışın ilk dönemlerinde ateşi kullanan ta-

* Bir tane, 59 miligram.

biat kabarma yoluyla topraklar yarattı, ama şimdi bu unsuru, içindeki dinamik kuvvetin elbette azaldığı yerkürenin içindeki mikroskobik hayvanlarla değiştiriyor – bu, dünya yüzeyinde hâlihazırda sönmüş volkanların sayısının çokluğunu açıklıyor. Ve bana öyle geliyor ki, yüzyıllar yüzyılları, haşlamlılar haşlamlıları izlerken, Pasifik'in bir gün yeni nesillerin yaşayıp uygarlaştıracakları koca bir kıtaya dönüşmesi mümkün."

"Uzun sürer!" dedi Pencroff.

"Doğanın vakti çok," diye cevap verdi mühendis.

"İyi de yeni kıtalara ne lüzum var ki?" diye sordu Harbert. "Bana öyle geliyor ki, halen yaşanabilen topraklar insanlığa yeter. Oysa tabiat hiçbir şeyi boşuna yapmaz."

"Öyle, aslında, diye devam etti mühendis, ama bakın istikbalde, bilhassa mercanadalarıyla dolu bu tropikal bölgede yeni kıtaların gerekliliği nasıl açıklanabilir. En azından bu açıklama bana makul geliyor."

"Sizi dinliyoruz, Bay Cyrus," diye cevap verdi Harbert.

"Şöyle düşünüyorum: Âlimler genelde, dünyamızın bir gün son bulacağını, daha doğrusu maruz kalacağı yoğun soğuma vesilesiyle hayvani veya bitkisel yaşamın mümkün olamayacağını kabul ediyorlar. Üzerinde anlaşamadıkları nokta, soğumanın sebebi. Kimileri bunun, güneşin milyonlarca yılı müteakip uğrayacağı sıcaklık düşüşünden ileri geldiğini, diğerleriyse dünyamız üzerinde umumiyetle tahmin edildiğinden daha bariz bir etkide bulunan iç ateşlerindeki tedrici sönüşten kaynaklandığını düşünüyorlar. Ben, güneş hâlâ yüzeyine aynı miktarda sıcaklık akıtsa da yaşanabilir olmayan ayın hakikaten soğumuş bir yıldız olduğuna inanıyorum ve sonuncu varsayımdan yanayım. Ay soğumuşsa, tüm yıldızlar âlemindeki gibi kökenini borçlu olduğu iç ateşleri tamamen sönmüş olduğundandır. Neticede, sebebi ne olursa olsun, dünyamız bir gün soğuyacak, fakat bu soğuma ancak yavaş yavaş vuku bulacaktır. O zaman ne olacak? Az çok uzak bir dönemde, ılıman bölgeler şu anki kutup bölgeleri gibi yaşanabilir olmaktan çıkacaktır. Dolayısıyla insan nüfusu, hayvan toplulukları gibi, güneşin tesirine daha doğrudan maruz kalan en-

lemlere çekilecektir. Muazzam bir göç yaşanacak. Avrupa, Orta Asya, Kuzey Amerika, tıpkı Avustralasya veya Güney Amerika'nın alçak bölgelerindeki gibi yavaş yavaş terk edilecek. Bitki örtüsü insan göçünü takip edecektir. Flora da faunayla aynı zamanda ekvatora doğru geri çekilecektir. Orta Amerika ve Afrika'nın merkez kısımları üzerinde mükemmel yaşanabilen kıtalar haline gelecektir. Laponlar ve Samoyedler Akdeniz kıyılarında Kutup Denizi'nin iklim koşullarına yeniden kavuşacaklar. O dönemde ekvator bölgelerinin dünyadaki insanları barındırıp beslemek için fazla küçük olmayacağını kim söyleyebilir. Basiretli tabiat, her türlü bitkisel ve hayvani göçe sığınak sağlamak amacıyla daha şimdiden ekvatorun altında yeni bir kıtanın temellerini atmayacak, haşlamlıları onu inşa etmekle görevlendirmeyecekler miydi? Tüm bunları sık sık düşündüm, dostlarım. Ve bir gün yerküremizin çehresinin değişeceğine, yeni kıtaların yükselmesiyle denizlerin eskileri yutacağına ve gelecek asırlarda Kolombların Chimborazo, Himalaya veya Mont Blanc adalarını keşfe çıkacaklarına cidden inanıyorum. Nihayetinde o yeni kıtalar da yaşanamaz hale gelecek, ısı ruhun yeni terk ettiği bir bedenin sıcaklığı gibi düşecek ve hayat dünyadan nihai olmasa bile en azından geçici bir süre yok olacaktır. Belki o zaman küremsi gezegenimiz, bir gün daha üstün şartlarda dirilmek üzere, dinlenmeye çekilip, kendini onaracaktır! Lakin bütün bunlar, dostlarım, her şeyin Yaratıcısının sırrıdır. Haşlamlıların çalışmalarına gelince, geleceğin sırlarını incelemekte biraz ileri gittim galiba."

"Sevgili Cyrus, diye yanıt verdi Gédéon Spilett, bu teoriler benim için kehanetten farksız ve bir gün gerçekleşecekler."

"Tanrı'nın sırrı bu, dedi mühendis."

"Bunlar güzel de, dedi o zaman, her şeyi kulaklarını dört açarak dinlemiş olan Pencroff, Lincoln Adası'nın haşlamlıların eseri olup olmadığını söyler misiniz?"

"Hayır, diye cevapladı Cyrus Smith, kesinlikle volkanik kökenli."

"Yani bir gün yok mu olacak?"

"Bu mümkün."

"Umarım biz burada olmayız artık."

"Hayır, içiniz rahat olsun, Pencroff, olmayız, çünkü burada ölmeye hiç niyetimiz yok ve belki de sonunda bir hal çaresi buluruz."

"Bu arada, diye cevap verdi Gédéon Spilett. Ebediyen kalacakmışız gibi yerleşelim. Hiçbir şeyi yarım yamalak yapmamak lazım."

Konuşma böyle son buldu. Yemek bitmişti. Keşif devam etti ve kolonizatörler bataklık bölgenin başladığı yerin sınırına vardılar. Adanın sonundaki değirmi sahile kadar yayılan bataklığın yüzölçümü yirmi mil kare kadardı. Zemin, bol miktarda nebati kalıntıyla karışık, kil ve silisten ibaret bir balçıktan oluşmuştu. Ketencik yosunları, hasır ve ayak otları, sandalye sazları, şurada burada kalın bir halı gibi yeşillik katmanlarla kaplıydı. Buz tutmuş birkaç su birikintisi birçok noktada güneş ışınlarıyla parlıyordu. Ne yağmurlar ne de ani bir taşkından şişmiş bir nehir bu su birikintilerini meydana getiremezdi. Tabiatıyla bataklığın zemindeki sızıntılardan beslendiği sonucuna varmak gerekiyordu ve hakikaten öyleydi. Hatta sıcaklar esnasında havanın sıtma ateşine yol açan şu miyasmalarla dolacağından korkmak bile lazımdı.

Su otlarının üzerinde, durgun suların sathında, bir sürü kuş uçuşuyordu. Usta bataklık avcıları tek bir boş atış bile yapamazlardı. Yaban ördekleri, kılkuyruklar, bağırtlaklar, suçullukları orada sürüler halinde yaşıyor ve pek ürkek olmayan bu kuşlar yanlarına kolayca yaklaşılmasına müsaade ediyorlardı.

Sıraları o denli sıkıydı ki, saçma atan bir tüfeğin birkaç düzinesini halledeceği muhakkaktı. Onları oklarla vurmakla yetinmek gerekti. Sonuç daha az oldu. Fakat sessiz ok, ateşli bir silahın patlamasının bataklığın dört bir köşesine dağıtacağı kuşları korkutmama avantajına sahipti. Velhasıl avcılar, bu seferlik bir düzine, gövdesi beyaz, beli tarçın rengi, başı yeşil, kanatları siyah, beyaz ve kızıl, gagası yassı ördekle yetindiler. Harbert onların "tadorna" olduğunu belirtti. Top adanın o bataklık bölgesine adını veren

bu kuşları yakalamak için ustaca koşturdu. Kolonizatörler avlanacak bol miktarda su kuşu stokuna sahipti. Vakti geldiğinde ondan sadece uygun bir şekilde faydalanmak söz konusu olacaktı ve bu kuşlardan birçok türün evcilleştirilmese de en azından göl civarına alıştırılmaları mümkündü ki bu sayede doğrudan doğruya tüketicilerin eli altında olacaklardı.

Akşamüstü beşe doğru, Cyrus Smith ve arkadaşları, Tadorna Bataklığı'ndan (Tadorn's-fens) geçerek, yeniden konutlarının yolunu tuttular ve buzdan köprüsü üzerinden Mercy'yi aştılar.

Akşam sekizde hepsi Granite-House'a dönmüşlerdi.

XXII
TUZAKLAR – TİLKİLER – PEKARİLER – RÜZGÂRIN ANİDEN KUZEYDOĞUYA DÖNÜŞÜ – KAR FIRTINASI – SEPETÇİLER – KIŞIN EN SERT SOĞUKLARI – AKAĞAÇ ŞEKERİNİN KRİSTALLEŞMESİ – ESRARENGİZ KUYULAR – PLANLI HAREKÂT – SAÇMA

Keskin soğuklar, o zamana kadar azami Fahrenheit dereceyi geçmeden,15 Ağustos'a kadar sürdü. Hava sakin olduğunda, düşük sıcaklığa kolayca katlanılıyordu. Ama kuzeydoğu rüzgârı estiğinde, yeterince sıkı giyinmemiş insanlara zor geliyordu. Pencroff Lincoln Adası'nın, postları pek işe yaramayan tilki ve foklardan ziyade birkaç ayı barındırmamasına üzülüyordu.

"Ayılar genelde iyi giyinmişlerdir, diyordu. Kış için bedenlerindeki sıcacık kaputu ödünç almak isterdim. "

"Ama, diye cevap verdi Nab gülerek, sana kaputlarını vermeye razı olmayabilirler, Pencroff. O hayvanlar Saint-Martin'lere benzemezler!"

"Onları zorlardık, Nab, mecbur ederdik," diye karşılık verdi Pencroff, gayet otoriter bir tonda.

Lakin adada o müthiş etoburlardan yoktu veya an azından o ana kadar kendilerini göstermemişlerdi.

Mamafih Harbert, Pencroff ve muhabir Geniş Manzara Yaylası ve orman civarına tuzaklar kurmakla meşgul oldular. Denizcinin kanısına göre, hangisi olurda olsun her hayvan kolayca yakalanırdı ve yeni kapanları ilk kullanan kemirgen ya da etoburlar Granite-House'ta iyi karşılanacaklardı.

Zaten bu tuzaklar son derece basitti. Toprağa kazılmış çukurlar, üstünde dal ve otlardan müteşekkil, deliği saklayan bir tavan, dibinde kokusu hayvanları çekebilecek birkaç yem, hepsi o kadar. Üstelik rasgele değil, çok sayıda izin dört ayaklıların sık sık geçtiğini belirttiği belli yerlerde

kazılmıştı. Her gün ziyaret ediliyorlardı ve ilk günlerde üç kere, daha evvel Mercy'nin sağ yakasında görülmüş şu yabani köpeklerden örnekler bulundu.

"Vay canına! Bu diyarda tilkiden başka bir şey yok!" diye haykırdı Pencroff, üçüncü- kez çukurdan pek mahcup duran hayvanlardan birini çıkardığında. Hiçbir şeye yaramayan hayvanlar!"

"Olur mu?" dedi Gédéon Spilett. "Bal gibi yararlar!"

"Neye peki?"

"Diğerlerini çekmek için yem olmaya!"

Gazeteci haklıydı ve tuzaklara o andan itibaren tilki cesetleri takıldı.

Denizci ayrıca hasırotundan ağ kapanlar da imal etmişti ve onlar çukur tuzaklardan daha çok fayda sağladı. Ormandan birkaç tavşanın yakalanmadığı gün nadirdi. Ağa hep tavşan takılıyordu, fakat Nab çeşitli soslar yapmayı biliyor ve konuklar şikâyetçi olmayı düşünmüyorlardı.

Bununla beraber, ağustosun ikinci haftasında birkaç kez tuzaklar avcılara yabani köpeklerden daha yararlı hayvanlar verdi. Daha evvel gölün kuzeyinde görülmüş yaban domuzlarından birkaç tane. Pencroff o hayvanların yenilebilir olup olmadığını sorma ihtiyacı hissetmedi. Bu, Amerika ve Avrupa domuzlarıyla benzerliklerinden, açıkça belli oluyordu.

"Lakin bunlar domuz değil, Pencroff, dedi Harbert, haberin olsun."

"Evladım, diye yanıtladı gemici, tuzağın üstüne eğilip, 'suillien' familyasının temsilcilerinden birinin kuyruk vazifesi gören ufak çıkıntısından çekerek. Bırakın da ben domuz sanayım!"

"Niye peki?"

"Çünkü öyle hoşuma gidiyor!"

"Domuzu çok mu seversin, Pencroff?"

"Pek severim, diye cevap verdi denizci, bilhassa paçalarını. Dört yerine sekiz ayağı olsa, iki misli severdim!"

Bahis konusu hayvanlara gelince, ailenin dört cinsinden birine mensup pekariler, hatta koyu renkleri ve türdeşlerinin ağzını silahlandıran uzun köpek dişlerinden yoksunluklarından tanınan "tajassu" cinsindendiler. Ge-

nelde sürü halinde yaşayan pekarilerden adanın ormanlık kesimlerinde bol miktarda bulunması muhtemeldi. Her halükârda, baştan ayağa yenilebilir hayvanlardı ve Pencroff zaten daha fazlasını istemiyordu.

15 Ağustos'a doğru hava durumu kuzeydoğudan esen sert bir rüzgârla, ansızın değişti. Sıcaklık birkaç derece yükseldi ve atmosferde birikmiş buharlar çok geçmeden kara döndü. Bütün ada beyaz bir tabakayla kaplanarak, sa-

kinlerine yeni bir manzara sundu. Günlerce lapa lapa yağan karın kalınlığı kısa sürede iki ayağa ulaştı.

Birazdan rüzgâr inanılmaz bir şiddetle soğudu; Granite-House'un tepesinden resiflerde uğuldayan deniz işitiliyordu. Bazı köşelerde, ters hava cereyanları oluşuyor ve kar, yüksek, döner sütunlar halini alarak, savaş gemilerinin topa tuttuğu, tabanları üstünde fır dönen sağanakları andırıyordu. Mamafih kuzeydoğudan gelen kasırga adaya geriden vuruyor ve Granite-House konumu sayesinde doğrudan bir saldırıdan korunuyordu. Lakin ancak bazı kutup bölgelerinde olabilecek kadar müthiş kar fırtınasının ortasında, ne Cyrus Smith ne de yoldaşları, onca istemelerine rağmen dışarıda maceraya atılabildiler ve ağustosun yirmisiyle yirmi beşi arasındaki beş gün içerde mahsur kaldılar. Fırtınanın zarar görmüş olması gereken Jakamar Ormanı'nda kükrediği duyuluyordu. Kuşkusuz birçok ağaç kökünden sökülecekti, fakat Pencroff kendini, onları kesmeye gerek kalmayacağını düşünerek teselli ediyordu.

"Rüzgâr odunculuk yapıyor, bırakalım yapsın," diye tekrarlıyordu.

Hem zaten onu engellemenin hiçbir yolu yoktu.

Granite-House'un konukları, kendilerine bu sağlam ve sarsılmaz barınağı bahşettiği için Tanrı'ya ne kadar şükretseler azdı! Cyrus Smith teşekkürlerden payına düşeni almıştı, ama neticede o geniş mağarayı doğa kazmış, mühendis sadece keşfetmişti. Fırtınanın darbeleri oraya kadar erişemediği için, herkes güvendeydi. Geniş Manzara Yaylası'na tuğla ve ahşaptan bir ev yapmış olsalar, konutun bu kasırganın öfkesine direnemeyeceği muhakkaktı. Bacalar'a gelince, sırf onca kuvvetli duyulan dalgaların gürültüsüne bakılsa bile kesinlikle oturulmaz halde olmalıydılar, zira adacığın üstünden aşan deniz onları hiddetle kamçılamalıydı. Ama orada, Granite-House'ta, ne su ne de havanın girebildiği bu masifin ortasında, korkacak hiçbir şey yoktu.

Kolonizatörler o birkaç günlük tutsaklık zarfında boş durmadılar. Depoda, tahta vaziyetinde doğranmış ağaç eksik değildi ve masa sandalye gibi mobilyalar azar azar tamamlandı. Sağlam oldukları kesindi, çünkü malzemeyi

esirgemek gerekmemişti. Bu biraz ağır mobilyalar, oynaklığı temel bir şart addeden adlarını pek hak etmiyorlardı, fakat onları Boule mobilyalarıyla bile değiştirmeyecek Nab ve Pencroff'un gururu okşandı.

Sonra marangozlar sepetçi oldu ve bu yeni imalatta bayağı başarı gösterdiler. Gölün kuzeye itelediği burna doğru, çok sayıda lal rengi sepetçi söğüdünün yetiştiği bereketli bir ağaçlık keşfedilmişti. Pencroff ve Harbert yağmur mev-

siminden önce o faydalı ağaççıkları budamışlardı, o sırada güzelce ayrılan dallar ustalıkla kullanılabilirdi. İlk denemeler biçimsiz oldu, ama birbirlerine danışan, gördükleri modelleri hatırlayıp, kendi aralarında rekabete giren işçilerin zekâ ve maharetleri sayesinde, çok geçmeden boy boy sepetler koloninin malzemelerini çoğalttı. Depo dolup taştı ve Nab köksap, çam fıstığı ve ejderha kanı kökü hasadını özel sepetlere yatırdı.

Ağustos ayının son haftasında, hava yine değişti. Isı biraz düştü ve fırtına dindi. Kolonizatörler dışarı atıldılar. Kumsalda iki ayak kar olduğu kesindi, ama o sertleşmiş karın yüzeyinde fazla zahmet çekmeden yürünebiliyordu. Cyrus Smith ve yoldaşları Geniş Manzara Yaylası'na çıktılar.

Ne değişim! Özellikle kozalaklıların hâkim olduğu komşu arazide yeşil halde bırakmış oldukları orman şimdi yeknesak bir rengin altında kayboluyordu. Franklin Dağı zirvesinden sahile kadar her şey beyazdı, ormanlar, çayır, göl, nehir, kumsallar... Mercy'nin suları her met cezirde çözülüp gürültüyle kırılan buzdan bir kemer altından akıyordu. Gölün sağlam sathında birçok kuş uçuşuyordu: Ördek ve suçullukları, kılkuyruklar ve dalgıç martılar. Binlerce vardı. Yaylanın kenarındaki şelalenin döküldüğü kayalar buzdan dikenlerle kaplıydı. Adeta su bir Rönesans sanatçısının tüm hayal dünyasının ürünü, müthiş bir çörtenden akıyordu. Kasırganın ormanda yarattığı hasarın tahminine gelince, henüz kestirmek mümkün değildi. Muazzam beyaz tabakanın erimesini beklemek lazımdı.

Gédéon Spilett, Pencroff ve Harbert gidip tuzaklarını kontrol etmek için bu fırsatı kaçırmadılar. Üzerlerini kaplayan karın altında onları bulmak kolay olmadı. Hatta onlardan birine düşmemek için dikkat etmeleri gerekti. Kendi tuzağına düşmek hem tehlikeli hem de utanç vericiydi! Ama sonunda böyle bir sıkıntıdan kurtulup, tuzakları el değmemiş vaziyette buldular. Hiç hayvan yakalanmamıştı, ancak etrafta çok sayıda iz mevcuttu ve gayet net görünen bazı pençe izleri fark ediliyordu. Harbert oradan vahşi kedigiller cinsinden birkaç etoburun geçtiğini belirtmekte tereddüt etmedi ki bu, mühendisin Lincoln Adası'nda teh-

likeli vahşi hayvanlar olabileceğine dair fikrini doğruluyordu. Herhalde o yırtıcılar genelde balta girmemiş Far-West Ormanı'nda yaşıyorlardı, fakat açlıktan Geniş Manzara Yaylası'na kadar inmiş olmalıydılar. Granite-House'un konuklarını hissetmiş olabilirler miydi acaba?

"Nihayetinde nedir ki bu kedigiller?" diye sordu Pencroff.

"Kaplanlar," diye cevap verdi Harbert.

"O hayvanların sadece sıcak ülkelerde bulunduklarını sanıyordum?"

"Yeni kıtada, diye yanıtladı delikanlı, Meksika'dan Buenos-Aires Pampaları'na kadar gözlemlenebiliyorlar. Yani Lincoln Adası, La Plata kırsalıyla hemen hemen aynı enlemde olduğundan, birkaç kaplanın orada buluşması şaşırtıcı değil."

"Pekâlâ, dikkat ederiz," diye cevapladı Pencroff.

Bu arada kar yükselen ısının etkisiyle, sonunda dağıldı. Yağmur başladı ve eritici özelliği dolayısıyla, beyaz katman silindi. Kolonizatörler, kötü hava şartlarına rağmen, her şeyi tekrar yedeklediler: Bitkisel bakımdan çam fıstığı, köksap ve ejder kanı ağacı kökleri, akçaağaç birası, hayvansal gıda olarak orman tavşanları, aguti ve kangurular... Av ormanda birkaç gezinti yapmayı gerektirdi ve son kasırgada belli miktarda ağacın devrildiği saptandı. Hatta denizci ve Nab, birkaç ton yakacak götürmek amacıyla, yük arabasıyla taşkömürü yatağına kadar uzandılar. Geçerken, çömlek fırını bacasının rüzgârdan çok hasar gördüğünü ve tepesinin en az altı ayak yıkıldığını fark ettiler.

Granite-House'ta kömürle birlikte odun stoku da yenilendi ve sallarca taşımak için, buzları eriyen Mercy'nin akıntısından istifade edildi. Büyük soğuklar dönemi henüz tamamlanmamış olabilirdi.

Ayrıca Bacalar'a da bir ziyaret yapılmıştı. Kolonizatörler, fırtına sırasında oraya sığınmak zorunda kalmadıklarına şükrediyorlardı. Deniz yaptığı yıkıma dair, itiraz kabul etmez izler bırakmıştı. Açık deniz rüzgârlarıyla kabaran ve adacığın üstünden aşan sular, yarısı kuma gömülmüş koridorlara şiddetle hücum etmişti. Kayalar kalın suyosunu tabakalarıyla kaplıydı. Nab, Harbert ve Pencroff avlanmak

ya da yakacak stokunu yenilemekle meşgullerken, Cyrus Smith ve Gédéon Spilett Bacalar'ı temizlemekle ilgilendiler. Öncelikle kum yığınları altında korunmuş olmaları dolayısıyla demirci ocağı ve fırınları neredeyse hiç zarar görmemiş halde buldular.

Yakacak takviyesi beyhude yapılmamıştı. Kolonizatörlerin zemheri soğuklarıyla işleri daha bitmemişti. Kuzey yarım kürede şubat ayının kendini esas itibarıyla büyün ısı düşüşleriyle gösterdiği malum. Güney yarımkürede de aynı şey olmalı ve Kuzey Amerika'nın şubatı olan ağustos sonu bu iklim yasasından kaçamadı.

Ayın 25'ine doğru, yeni bir kar-yağmur ikilemini müteakip, rüzgâr güneydoğudan esmeye başladı ve soğuk birdenbire aşırı keskinleşti. Mühendisin tahminince, Fahrenheit termometrenin cıva sütunu sıfırın altında 8° (- 22 santigrat) dereceden az göstermezdi. Dondurucu bir rüzgârın daha da acı verici kıldığı bu yoğun soğuk günlerce devam etti. Kolonizatörler yine Granite-House'a yerleşmek mecburiyetinde kaldılar. Havalandırma deliği haricinde hiç geçiş bırakmaksızın ön cephedeki tüm açıklıkları sıkıca tıkama gerekliliği kayda değer bir mum tüketimine sebep oldu. Kolonizatörler, tasarruf amacıyla, çoğu zaman sadece, yakacağın esirgenmediği ocakların ateşiyle aydınlandılar. Sırasıyla herkes birçok defa kumsala, kabaran suların her medcezirde yığdığı buz parçalarının ortasına indi. Ama çok geçmeden Granite-House'a geri çıkıyorlardı ve elleri merdivenin çubuklarına tutunmaktan zahmet ve acı çekiyordu. O şiddetli soğukta, basamaklar parmaklarını yakıyordu.

Yine esaretin Granite-House konuklarına tanıdığı boş vakitleri değerlendirmek gerekti. Bunun üzerine Cyrus Smith kapalı mekânda uygulanabilecek bir icraata girişti.

Bilindiği gibi, kolonizatörlerin elinde, gövdesine derin kesikler atarak akçağaçtan çıkardıkları şu sıvı maddeden başka şeker yoktu. Bu likörü kaplarda toplamak kâfiydi; o haldeyken muhtelif mutfak işlerinde kullanıyorlardı. Üstelik likör zamanla beyazlaşarak şurup kıvamını alıyordu.

Fakat yapacak daha iyi bir şey mevcuttu. Bir gün Cyrus Smith yoldaşlarına arıtmacıya dönüşeceklerini bildirdi.

"Arıtmacı, ha!" diye cevap verdi Pencroff. "Biraz sıcak bir iş galiba?"

"Fazla sıcak!" diye yanıtladı mühendis.

"Öyleyse tam mevsimi!" diye karşılık verdi gemici.

Arıtma sözcüğü kimsenin hafızasında teçhizat ve işçilik bakımından karmaşık fabrikaların anısını uyandırmasın. Hayır! O likörü kristalleştirmek için, son derece kolay bir işlemle saflaştırmak yeterliydi. Kocaman toprak kaplarda ateşe konan mayi, sadece belli bir buharlaşmaya maruz kaldı ve biraz sonra yüzeyinde bir köpük oluştu. Kalınlaşmaya başlar başlamaz, Nab tahta bir ıspatulayla karıştırmaya özen gösterdi – bunun buharlaşmayı hızlandırıp, aynı zamanda pis bir tat almasını engellemesi lazımdı.

İşlenen madde kadar çalışanlara da iyi gelen, uygun ateşte birkaç saatlik kaynamadan sonra, likör yoğun bir şuruba dönüşmüştü. Şurup, önceden mutfak fırınında imal edilmiş ve çeşitli şekiller verilmiş kilden kalıplara döküldü. Ertesi gün soğumuş olan şurup, ekmek ve tabletler meydana getirmişti. Biraz kızılımsı, fakat neredeyse saydam ve gayet lezzetli bir şeker bahis konusuydu.

Soğuk eylül ortasına dek devam edince, Granite-House mahkûmları esaretlerini fazla uzun bulmaya başladılar. Hemen her gün fazla uzayamayan birkaç akın deniyorlardı. Devamlı konutun düzenlenmesiyle ilgileniyor, çalışırken sohbet ediyorlardı. Cyrus Smith arkadaşlarını her konuda aydınlatıyor, esas itibarıyla onlara bilimin pratik uygulamalarını açıklıyordu. Kolonizatörlerin elinde kütüphane yoktu, ama mühendis her daim hazır, hep her birinin ihtiyaç duyduğu sayfadan açılmış bir kitaptı, bütün sorularını çözümleyen, sık sık sayfalarını karıştırdıkları bir kitap. Zaman böyle geçiyor ve bu yürekli insanlar gelecekten korkuyor gibi görünmüyorlardı.

Bununla birlikte, artık bu tutsaklığın son bulma vakti gelmişti. Hepsi sabırsızlıkla, yazı olmasa bile en azından o çekilmez soğukların kesilmesini görmeyi bekliyorlardı. Ona meydan okuyabilecek şekilde giyinmiş olsalar, kumullara veya Tadorna Bataklığı'na kadar kim bilir ne gezilere çıkarlardı! Av hayvanlarına yaklaşmak kolay olduğun-

dan, av elbette bereketli geçti. Fakat Cyrus Smith kimsenin sağlığını tehlikeye atmamasına önem veriyordu, zira tüm kollara ihtiyacı vardı ve tavsiyeleri izlendi.

Ancak belirtmek gerekir ki, Pencroff'tan sonra bu esaret yüzünden en çok sabırsızlanan Top'tu. Sadık köpek Granite-House'ta, yerinde zor duruyordu. Bir odadan diğerine gidip geliyor ve orada kısılıp kalmaktan sıkıntısını kendince gösteriyordu.

Cyrus Smith, denizle irtibat halindeki, ağzı deponun dip tarafına açılan karanlık kuyuya yaklaştığında, Top'un acayip hırıltılar çıkardığına sık sık tanık oldu. Hayvan üstü tahta bir levhayla örtülü deliğin etrafında dönüyordu. Hatta birkaç kere, sanki onu kaldırmak istiyormuş gibi, patilerini levhanın altına sokmaya uğraştı. O esnada hem öfke hem de endişe belirten özel bir şekilde ürüyordu.

Mühendis bu telaşı defalarca gözlemledi. Zeki hayvanı bu derece etkileyecek ne vardı ki o uçurumda? Kuyunun denizde son bulduğu muhakkaktı. Adanın iskeletinde dar dehlizlere mi ayrılıyordu acaba? Bazı başka dâhili oyuklarla bağlantılı mıydı? Bazı deniz canavarları zaman zaman nefes almak için kuyunun dibine mi geliyorlardı? Mühendis ne düşüneceğini bilemiyor ve kendini tuhaf güçlükler tahayyül etmekten alamıyordu. Bilimsel gerçeklikler alanında ileri gitmeye alışık Cyrus Smith gariplik ve neredeyse doğaüstülük alanında kendini sürüklenmeye bıraktığı için affetmiyordu. Lakin asla aya havlamakla vakit kaybetmeyen şu hassas köpeklerden biri olan Top, onda kaygı uyandıracak hiçbir şey olmasa da, o uçurumu koklama ve işitme duyularıyla yoklamakta inat etti. Mühendis Top'un hal ve hareketlerini, bunu kendine itiraf edemeyecek kadar yadırgıyordu.

Her halükârda, içinde doğan ve belki de Top'un kaprisinden öte bir şey olmayan izlenimlere dair gayriihtiyarî kapıldığı düşünceleri Gédéon Spilett haricindeki yoldaşlarına aktarmaya lüzum görmedi.

Sonunda soğuklar kesildi. Yağmur ve dolular, karla karışık sağanaklar, sert rüzgârlar baş gösterdi, fakat kötü havalar devam etmiyordu. Buzlar çözülmüş, kar erimişti;

kumsal, yayla, Mercy kıyıları, orman yeniden geçilebilir hale gelmişti. İlkbaharın geri dönüşü Granite-House sakinlerini pek mutlu etti ve çok geçmeden orada ancak yemek ve uyku saatlerini geçirir oldular.

Eylül'ün ikinci yarısında bol bol ava çıkıldı. Bunun üzerine Pencroff yeni bir ısrarla Cyrus Smith'in söz verdiğini iddia ettiği ateşli silahları talep etti. Özel aletler olmaksı-

zın işe yarayabilecek bir tüfek imal etmenin hemen hemen imkânsız olduğunu iyi bilen mühendis konuyu hep geri atıyor, işlemi daha sonraya erteliyordu. Zaten Harbert ve Gédéon Spilett'in artık usta okçular olduklarını gözlemliyor ve muhtelif nefis hayvanlar, agutiler, kangurular, kapibaralar, güvercin ve toykuşları, yaban ördekleri, suçullukları, kısacası her türlü kıllı ya da tüylü av hayvanı oklarıyla vurulup düşüyordu ve dolayısıyla, bu iş bekleyebilirdi. Ama inatçı denizci meseleyi aynı zaviyeden görmüyordu. Talebi karşılanmadıkça, mühendisi rahat bırakmayacaktı. Üstelik Gédéon Spilett de Pencroff'u destekliyordu.

"Şayet ada, diyordu, kuşkulanılabileceği gibi, vahşi hayvanlar barındırıyorsa, onlarla savaşıp köklerini kazımayı düşünmek gerekir. Bunun ilk ödevimiz olacağı bir an gelebilir"

Ama o sırada Cyrus Smith'in kafasına takılan ateşli silah değil, giysilerdi. Kolonizatörlerin üstündekiler kışı geçirmişti, lakin bir sonraki kışa kadar dayanamazlardı. Etobur postları ya da geviş getirenlerin yünü ne pahasına olursa olsun temin edilmeliydi ve yabani koyun sıkıntısı çekilmediğinden, koloninin ihtiyaçları için yetiştirilecek bir sürü oluşturmanın yollarını düşünmek daha uygundu. Evcil hayvanlara yönelik bir ağıl ve kuşlar için düzenlenmiş bir kümes, tek kelimeyle, adanın bir noktasında kurulacak bir nevi çiftlik; yaz mevsiminde hayata geçirilecek iki mühim proje buydu.

Netice itibarıyla, o müstakbel kurumları göz önünde bulundurma amacıyla, Lincoln Adası'nın tanınmayan her kısmını, yani Mercy'nin sağında ağzından Yılantaşı Yarımadası'nın ucuna ve tüm batı kıyısına kadar yayılan yüksek ormanlarda keşfe çıkmak aciliyet kazanıyordu. Ancak emniyetli bir hava gerekiyordu. Bu keşif gezisine yararlı bir şekilde girişilmeden evvel bir ay daha geçmesi lazımdı.

Belli bir sabırsızlıkla beklenirken, kolonizatörlerin topraklarının tamamını dolaşma arzusunu daha da kışkırtan bir hadise vuku buldu.

Günlerden 24 Ekim'di. O gün Pencroff hâlâ gerektiği gibi kurulu vaziyette tuttuğu hendek tuzaklara bakmaya gitmişti. İçlerinden birinde, mutfakta takdirle karşılanacak üç tane hayvan buldu: Bir dişi pekari ve iki yavrusu.

Avından pek memnun kalan Pencroff Granite-House'a geri döndü ve her zamanki gibi böbürlenmeye koyuldu.

"Hadi bakalım! Güzel bir yemek yapacağız, Bay Cyrus!" diye haykırdı. "Ve siz de yiyeceksiniz, Bay Spilett!"

"Memnuniyetle, diye cevap verdi muhabir, ama ne yiyeceğim?"

"Süt domuzu."

"Ya! Sahi mi? Süt domuzu mu var, Pencroff? Ben de mantarlı keklik dolması sanmıştım!"

"Nasıl?" diye bağırdı denizci. "Süt domuzunu hor mu görüyorsunuz yoksa?"

"Hayır, diye yanıtladı Gédéon Spilett, en ufak bir coşku göstermeksizin. "İşi abartmamak kaydıyla..."

"Tamam, sayın gazeteci, tamam, diye karşı çıktı avının kıymetinin bilinmemesinden hoşlanmayan gemici. Zor adamı mı oynuyorsunuz? Halbuki yedi ay önce, adaya ilk ayak bastığımızda, böyle bir av hayvanına rastladığınıza pek sevinirdiniz!..."

"İşte, bu kadar, diye yanıtladı muhabir, insan asla mükemmel ve memnun olmuyor."

"Neyse, dedi Pencroff, umarım Nab istisna teşkil eder. Baksanıza! Şu iki yavru pekari üç aylık bile değiller! Bıldırcın kadar körpedirler. Hadi, gel, Nab! Yemeğin pişmesini bizzat gözleyeceğim. "

Ve denizci, peşinde Nab'la mutfağa giderek, kendini yemek işlerine kaptırdı.

Kendi tarzında pişirmesine izin verildi. Nab'la birlikte muhteşem bir sofra hazırladılar: Yavru pekariler, kanguru çorbası, isli jambon, çam fıstığı, ejderha kanı içkisi, Oswego çayı, yani en iyi besinler mevcuttu, fakat diğer bütün yemekler arasında, ilk sırada leziz mi leziz pekari buğulamasının yer alması gerekiyordu.

Saat beşte Granite-House'ta akşam yemeği servis edildi. Masada kanguru çorbasının dumanı tütüyordu. Herkes nefis buldu.

Çorbanın ardından Pencroff'un bizzat kesip, konuklardan her birine dev porsiyonlarını dağıttığı pekariler geldi.

Bu süt domuzları hakikaten lezizdi. Pencroff kendi pa-

yını büyük bir iştahla yalayıp yutarken, ağzından küfürlü bir çığlık kaçtı.

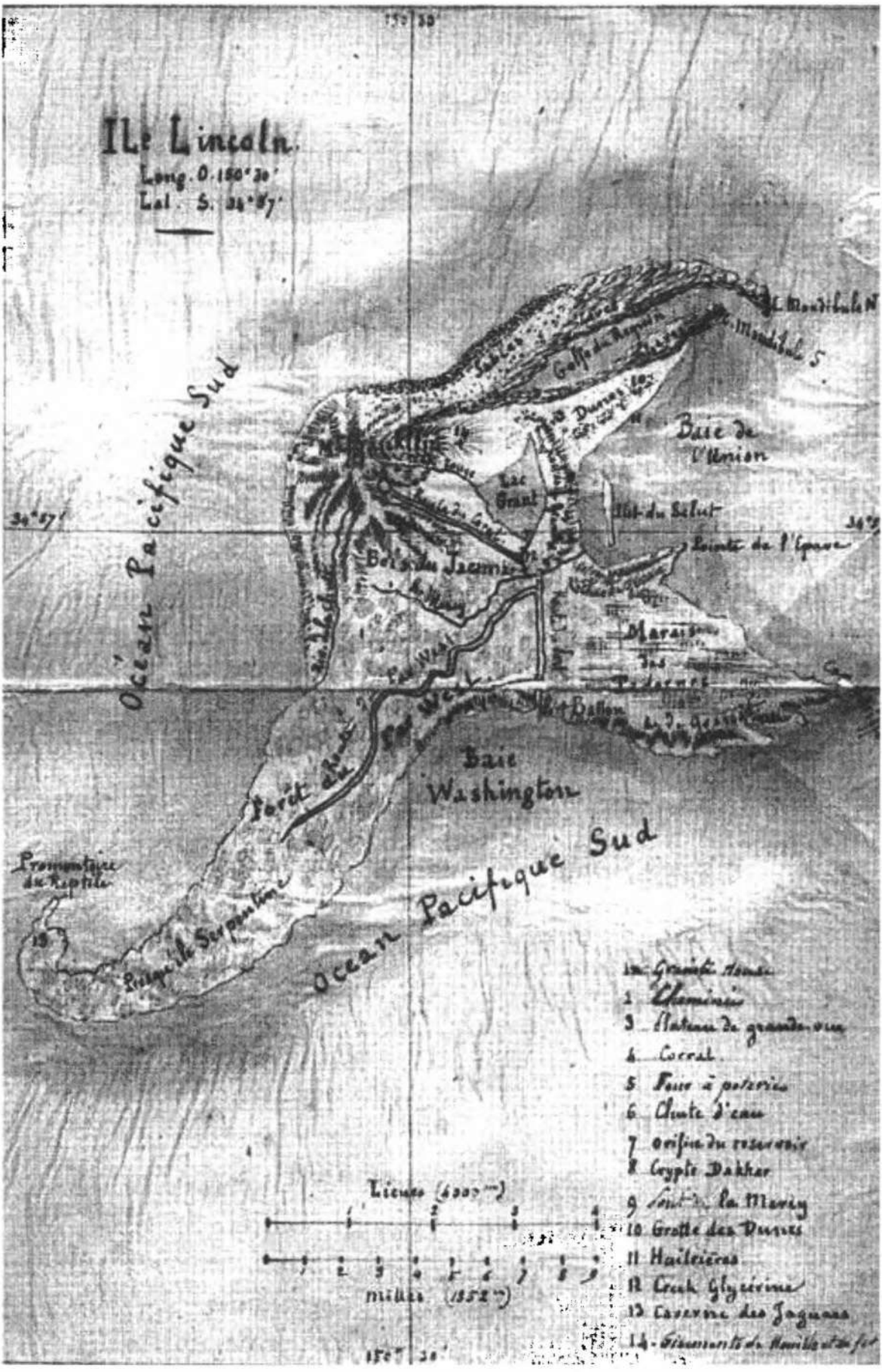
"Ne oldu?" diye sordu Cyrus Smith.

"Şey oldu... Şey... Dişim kırıldı!" diye cevap verdi denizci.

"Vay canına! Pekariniz de taş mı var yani?" diye sordu Gédéon Spilett.

"Galiba," diye yanıtladı Pencroff, dudaklarının arasından ona bir azı dişine mal olan nesneyi çıkarırken.

Bu bir taş değil, kurşun saçmaydı.

Ile Lincoln
Long. O. 150°30'
Lat. S. 34°87'
Océan Pacifique Sud
Baie de l'Union
Baie Washington
Océan Pacifique Sud
Océan Pacifique Sud
Lac Grant
Ilot du Salut
Bois du Jasmin
Marais
Presqu'île Serpentine
Promontoire du Reptile
Lieues (4000 m)
milles (1852 m)
1 Grande Route
2 Cheminée
3 Plateau de grande vue
4 Corral
5 Fosse à poteries
6 Chute d'eau
7 Orifice du réservoir
8 Crypte Dakhar
9 Source de la Marie
10 Grotte des Dunes
11 Hauteurs
12 Creek Glycérine
13 Caverne des Jaguars
14 Etablissements de Hauteurs et de fer

İKİNCİ BÖLÜM
TERK EDİLMİŞ

I
SAÇMAYA DAİR – BİR KAYIĞIN İNŞASI – AVLAR – KAURİ AĞACININ TEPESİNDE – İNSAN VARLIĞINI KANITLAYAN HİÇBİR ŞEY YOK – NAB VE HARBERT'IN BALIK AVI – TERS DÖNMÜŞ KAPLUMBAĞA – YOK OLAN KAPLUMBAĞA – CYRUS SMITH'İN İZAHATI

Balon yolcuları Lincoln Adası'na fırlatılalı tam yedi ay olmuştu. O zamandan beri yürüttükleri araştırmalara rağmen hiç insan görülmemiş, ada yüzeyinde insanın mevcudiyetini ele veren herhangi bir duman göze çarpmamıştı. Ne eskiden ne de yakın zamanda oradan geçildiğine delalet eden el emeğine dayanan bir işe de rastlanmamıştı. Ada sırf o sırada meskûna benzememekle kalmıyor, asla kimsenin yaşamadığı izlenimi de yaratıyordu. Ve şimdi, bütün çıkarımların temeli, zararsız bir kemirgenin bedeninden çıkan basit bir metal tanesi karşısında çöküyordu!

İşin gerçeği, bu kurşun saçma ateşli bir silahtan çıkmıştı. İnsandan başka kim böyle bir silah kullanmış olabilirdi ki?

Pencroff saçmayı masaya bıraktığında, yoldaşları derin bir şaşkınlıkla baktılar. Anlamsız görünse de o kayda değer olayın tüm sonuçları birdenbire zihinlerine üşüşmüştü. Ansızın ortaya çıkan doğaüstü bir yaratık bile onları daha şiddetli etkileyemezdi.

Cyrus Smith evvela bu şaşırtıcı olduğu kadar beklenmeyen hadisenin yol açması gereken varsayımları dile getirmekte tereddüt etmedi. Saçmayı eline alarak defalarca evirip çevirdi, baş ve işaret parmakları arasında yokladı. Sonra:

"Bu kurşun saçmayla yaralanmış pekarinin en fazla üç aylık olduğunu söyleyebilir miydiniz?" diye sordu Pencroff'a.

"En fazla, Bay Cyrus, diye cevap verdi Pencroff. Onu çukurda bulduğumda hâlâ annesini emiyordu."

"İyi ya, dedi mühendis, bu en fazla üç ay içinde Lincoln Adası'nda ateş edilmiş olduğunu kanıtlıyor."

"Ve bir saçma yavrucağa ulaşmış, diye ekledi Gédéon Spilett, fakat yarası ölümcül değil."

"Ona şüphe yok, diye devam etti Cyrus Smith. Bakın, bu olaydan ne sonuç çıkarmak uygun düşer? Ya ada bizim gelişimizden önce de meskûndu, ya da insanlar en fazla üç ay evvel karaya çıktılar. İsteyerek mi, yoksa zorunlu bir iniş veya kaza sonucu mecburiyetten mi geldikleri ancak daha sonra açıklık kazanacak. Ne olduklarına, Avrupalı mı Malezyalı mı, ırkımızın dostu mu düşmanı mı olduklarını kestirmek imkânsız. Hâlâ adada mı yaşıyorlar, yoksa terk mi ettiler, bilinmiyor. Lakin bu meseleler bizi uzun zaman daha kararsız kalamayacak kadar çok doğrudan ilgilendiriyor."

"Hayır! Yüz kere hayır! Bin kere hayır!" diye haykırdı, masadan kalkan denizci. "Lincoln Adası'ndan bizden başka kimse yok! Lanet olsun! Ada büyük değil. Meskûn olsa, çoktan sakinlerinden birkaçını görürdük herhalde!"

"Bunun tersi şaşırtıcı olurdu aslında," dedi Harbert.

"Ama sanırım, diye belirtti muhabir, o pekarinin vücudunda bir saçmayla doğmuş olması çok daha şaşırtıcı olurdu!"

"En azından, dedi ciddiyetle Nab, Pencroff farkına varmadan..."

"İşe bakın, Nab, diye karşılık verdi Pencroff. Farkına varmadan beş altı aydır çenemde kurşun saçma taşıyorum, ha?! İyi de nereye saklanmıştı ki?" diye ekledi gemici, ağzını süsleyen otuz iki muhteşem dişini gösterecek şekilde açarak. İyi bak, Nab. Bu takımda oyuk bir diş bulursan, yarım düzinesini sökmene müsaade ederim!"

"Nab'ın varsayımı kabul edilebilir gibi değil aslında, diye yanıtladı Cyrus Smith, düşüncelerinin ciddiyetine rağmen kendini gülümsemekten alamadan. En fazla son üç ay zarfında adada tüfek sıkılmış olduğu muhakkak. Bu kıyıya çıkmış bazı kişilerin ancak çok kısa bir müddettir orada olduklarını ya da sadece gelip geçtiklerini kabul etmek zorundayım, zira adayı Franklin Dağı'nın tepesinden incelediğimiz dönemde meskûn olsaydı, bunu görür veya

görülürdük. O yüzden kazazedelerin fırtına tarafından kıyıdaki bir noktaya savrulmalarının üzerinden ancak birkaç hafta geçmiş olması kuvvetle muhtemel. Ne olursa olsun, bu noktada mutabakat sağlamamız bizim için mühim."

"İhtiyatlı hareket etmemiz gerektiği kanaatindeyim," dedi muhabir.

"Ben de öyle düşünüyorum, diye yanıtladı Cyrus Smith, çünkü maalesef karaya çıkanların Malezyalı korsanlar olma ihtimalinden korkmak lazım!"

"Bay Cyrus, diye sordu denizci, keşfe çıkmadan evvel, ya nehirden yukarı ilerlemek ya da icabı halinde kıyının etrafından dolaşmamızı sağlayan bir kano inşa etmemiz uygun olmaz mı? Hazırlıksız yakalanmayalım."

"İyi fikir, Pencroff, diye cevap verdi mühendis, ama bekleyemeyiz. Oysa kano yapmak en az bir ay alır..."

"Gerçek bir kano, evet, diye karşılık verdi gemici, fakat bizim denize açılmaya yönelik bir tekneye ihtiyacımız yok ve en fazla beş günde, Mercy'de seyretmeye yeterli bir kayık inşa edebilirim."

"Beş günde, ha?" diye haykırdı Nab.

"Evet, Nab, yerli usulü bir kayık."

"Ağaçtan mı?" diye sordu pek ikna olmuşa benzemeyen zenci.

"Ağaçtan, diye yanıt verdi Pencroff. Daha doğrusu ağaç kabuğundan. Tekrarlıyorum, Bay Cyrus, iş beş günde bitebilir!"

"Beş günse, tamamdır!" diye cevap verdi mühendis.

"Ama bu günden itibaren kendimizi daha dikkatli korursak iyi ederiz!" dedi Harbert.

"Çok dikkatli olmak lazım, dostlarım, diye yanıtladı Cyrus Smith. Av gezilerinizi Granite-House'un civarıyla sınırlamanızı rica edeceğim."

Akşam yemeği Pencroff'un tahmin ettiğinden daha az şen son buldu.

Demek ada meskûndu ya da geçmişte kolonizatörlerden başka sakinleri de olmuştu. Kurşun saçma hadisesinden beri bu artık tartışma götürmez bir olguydu ve böyle bir ifşaat kolonizatörlerde keskin kaygılara yol açabilirdi.

Cyrus Smith ve Gédéon Spilett, uykuya teslim olmadan önce, bu meseleler hakkında uzun uzun sohbet ettiler. Bu olayın tesadüfen, mühendisin kurtuluşunun açıklanamaz koşulları ve daha önce defalarca başlarından geçen başka acayip durumlarla bağlantısı olup olmadığını sorguladılar. Fakat Cyrus Smith, meselenin avantaj ve dezavantajlarını tartıştıktan sonra şöyle dedi:

"Netice itibarıyla kanaatimi öğrenmek ister misiz, sevgili Spilett?"

"Evet, Cyrus."

"Pekâlâ, işte şöyle: Adayı ne kadar titiz araştırırsak araştıralım, hiçbir şey bulamayacağız!"

Pencroff ertesi günden itibaren işe koyuldu. Iskarmoz ve halatlarla donanmış bir kano değil, sadece yüzen, tabanı düz bir alet mevzubahisti ve Mercy'de, bilhassa suyun sığ olduğu kaynakların yakınında yolculuk yapmak için harikaydı. Birbirine dikilmiş ağaç kabuğu parçaları o hafif tekneyi oluşturmaya yetmeliydi ve doğal engeller dolayısıyla onu taşımak gerektiği takdirde, ne ağır ne de hantaldı. Pencroff ağaç kabuğu şeritlerinin dikişini perçinli çivilerle halletmeyi ve yapışma özellikleri sayesinde aletin mükemmel sızdırmazlığını garantiye almayı düşünüyordu.

Bu durumda esnek ve sebatkâr kabuğu bu işe yatkın ağaçları seçmek lazımdı. Hâlbuki son kasırga bu tür imalata mükemmel uyan belli bir miktar douglas köknarını yıkmıştı. Bu çam ağaçlarından bazıları yerde yatıyordu ve yapılacak tek iş kabuklarını soymaktı, fakat kolonizatörlerin sahip oldukları aletlerin kusuru yüzünden, işin en zor tarafı buydu. Neticede başardılar.

Mühendisin yardımını alan denizci bir saat bile kaybetmeden bu işlerle meşgul olurken, Gédéon Spilett ve Harbert de boş durmadılar. Kolonizatörlerin tedarikçileri olmuşlardı. Gazeteci yay ve mızrak kullanmakta dikkate şayan bir ustalık kazanmış delikanlıya hayran olmaktan kendini alamıyordu. Harbert aynı zamanda büyük bir cüret ve haklı olarak "cesaretin muhakemesi" denebilecek bir soğukkanlılık da gösteriyordu. Cyrus Smith'in tavsiyelerini hesaba katan iki av yoldaşı Granite-House'un çevresinde iki millik bir yarıçapın dışına çıkmıyorlardı, lakin ormanın ilk yokuşları aguti, kapibara, kanguru, pekari, vs. açısından yeterli tedariki sağlıyordu ve soğuk kesildiğinden beri tuzakların verimi önemini yitirmiş olsa da, en azından tavşan ormanı Lincoln Adası'nın tamamını besleyebilecek, alışılmış kontenjanını veriyordu.

Bu avlar esnasında Harbert ve Gédéon Spilett sık sık şu saçma olayı ve mühendisin ondan çıkardığı sonuçlar hakkında sohbet ediyorlardı. Ve bir gün:

"Peki, birkaç kazazedenin bu adaya çıkmış, ama henüz Granite-House civarında görünmemiş olmalarını olağanüstü bulmuyor musunuz, Bay Spilett?"

"Hâlâ buradaysalar, bu çok şaşırtıcı, fakat artık mevcut olmamaları hiç şaşırtıcı değil!" diye cevap verdi muhabir.

"Yani o insanların çoktan adadan ayrıldıklarını mı düşünüyorsunuz?" diye devam etti Harbert.

"Bu kuvvetle muhtemel, oğlum, zira adada kalışları uzadıysa ve özellikle hâlâ buradaysalar, sonunda varlıklarını ele veren bir hadise vuku bulacaktır."

"Ama geri dönebildiklerine göre, diye belirtti delikanlı, kazazede değiller miydi yani?"

"Hayır, Harbert ya da en azından geçici kazazedeler mevzubahis. Aslında sert bir rüzgârın teknelerini perişan etmeden onları adaya atmış ve rüzgâr geçince yeniden denize açılmış olmaları gayet makul. "

"Bir şeyi itiraf etmek gerek, dedi Harbert, Bay Smith oldum olası adada insanların bulunmasını istemekten ziyade, bundan korkmuştur."

"Doğru, diye yanıtladı gazeteci, bu denizlere sık sık gelip giden Malezyalılardan başka bir şey düşünmüyor. Ve o centilmenler kaçınmanın hayırlı olacağı berbat haydutlar."

"Günün birinde karaya çıkışlarına dair izler bulmamız imkânsız değil, Bay Spilett, diye devam etti Harbert. Bu hususta hemfikir miyiz?"

"Hayır demiyorum, evlat. Terk edilmiş bir kamp yeri veya sönmüş bir ateş bizi yönlendirebilir. Bir sonraki keşif gezimizde arayacağımız da bu zaten."

İki avcının bu şekilde konuştukları gün, harika ağaçlarıyla dikkat çeken, Mercy'ye komşu ormanın bir parçasında bulunuyorlardı. Başkalarının yanı sıra, yerden yaklaşık iki yüz ayak yüksekte, Yeni Zelanda yerlilerinin "kauri" adını verdikleri muhteşem kozalaklılar göze çarpıyordu.

"Bir fikrim var, Bay Spilett, dedi Harbert. Şu kaurilerden birinin tepesine çıksam, bölgeyi epey geniş bir alanda gözlemleyemez miyim?"

"Fikir iyi, diye yanıt verdi muhabir, ama bu devlerin doruğuna kadar tırmanabilecek misin?"

"Denemekte fayda var," diye karşılık verdi Harbert.

Çevik ve mahir delikanlı, yapısı kauriye tırmanmayı bir hayli kolaylaştıran ilk dallara atıldı ve birkaç dakikada ormanın yuvarlak dallarından müteşekkil uçsuz bucaksız yeşil ovada sivrilen zirvesine ulaşmıştı.

O yüksek noktadan bakış açısı güneydoğudaki Pençe Burnu'ndan güneybatıdaki Sürüngen Burnu'na kadar adanın bütün güney bölümünü kucaklayabiliyordu. Kuzeybatıda ufkun dörtte birini maskeleyen Franklin Dağı dikiliyordu.

Ama Harbert, rasathanesinin tepesinden, adanın mevcudiyetlerinden şüphelenilen yabancılara geçmişte ya da şimdi sığınak tanıyabilmiş hâlâ meçhul bütün o parçasını kesinlikle gözleyebiliyordu.

Delikanlı aşırı bir dikkatle baktı. Her şeyden önce, denizde görünen hiçbir şey yoktu. Ne ufukta, ne de adanın kıyısında tek bir yelkenli vardı. Bununla birlikte, ağaç yığını sahili sakladığı için, bir geminin, bilhassa direkleri zarar görmüş bir geminin karaya fazla yaklaşmış olması ve dolayısıyla Harbert tarafından fark edilmemesi mümkündü.

Far-West Ormanları'nın ortasında da bir şey yoktu. Orman, binlerce mil kare gelen, herhangi bir açık arazi ya da aydınlık yer bırakmadan, içine girilmesi imkânsız bir kubbe meydana getiriyordu. Mercy'nin akıntısını izlemek ve dağdan kaynaklandığı noktayı öğrenmek imkânsızdı. Belki de batıya akan başka dereler vardı, ama hiçbir şey bunun saptamasına izin vermiyordu.

Lakin kampa dair tüm emareler Harbert'ın gözünden kaçsa da, en azından havada insanın varlığını belli eden bir duman yok muydu? Atmosfer duruydu ve en ufak bir buhar bile gökyüzünde net bir şekilde seçiliyordu.

Harbert bir an batıdan hafif bir dumanın yükseldiğini zannetti, ama daha dikkatli bir inceleme yanıldığını gösterdi. Aşırı bir özenle baktı ve yetkin bir görüşe sahipti... Hayır, kesinlikle görülecek bir şey yoktu.

Harbert kaurinin eteğine indi ve iki avcı Granite-House'a döndüler. Orada Cyrus Smith delikanlının anlatısını dinle-

di, başını salladı ve hiçbir şey söylemedi. Bu konuda ancak adanın bütünlüklü bir keşfinden sonra fikir beyan edilebileceği aşikârdı.

Bir sonraki gün – 28 Ekim'de – açıklaması zor bir başka hadise daha vuku buldu.

Harbert ve Nab Granite-House'tan iki mil mesafedeki kumsalda dolaşırlarken, kaplumbağa sınıfından muhteşem bir örnek yakalayınca bir hayli memnun oldular. Bu, kabuğu hayranlık verici yeşil yansımalar saçan, "mydas" cinsi bir deniz kaplumbağasıydı.

Harbert denize ulaşmak üzere kayaların arasından süzülen kaplumbağayı fark etti.

"Buraya bak, Nab, buraya bak!" diye bağırdı.

Nab koşup gitti.

"Güzel hayvan!" dedi, ama onu nasıl yakalayacağız?"

"Bundan kolayı yok, Nab, diye cevap verdi Harbert. Hayvanı sırtüstü yatıracağız ve kaçması mümkün olmayacak. Mızrağınızı alıp benim gibi yapın."

Tehlikeyi hisseden sürüngen kabuğuyla bağasının karın bölgesi arasına çekilmişti. Ne başı ne de ayakları görünüyordu ve kaya gibi hareketsizdi.

Harbert ve Nab sopalarını hayvanın göğüs kemiği altına sokup, güçlerini birleştirerek, zar zor ters çevirmeyi başardılar. Üç ayak boyunda olması gereken kaplumbağa en az iki yüz kilo çekmeliydi.

"Güzel!" diye haykırdı Nab. "İşte bu Pencroff arkadaşı sevindirecektir!"

Gerçekten de Pencroff arkadaşın hoşuna gitmemesi imkânsızdı, çünkü erişte otuyla beslenen bu kaplumbağaların eti son derece lezzetliydi. Hâlihazırda ufak, yassı, ama kemikten bir tonoz altına saklanmış kocaman şakak çukurlarıyla sonradan iyice genişlemiş kafasından başka bir şeyin görünmesine izin vermiyordu.

"Peki, şimdi, avımızı ne yapacağız?" diye sordu Nab. "Onu Granite-House'a kadar sürükleyemeyiz ya!"

"Karın üstü dönemediğine göre, burada bırakalım, diye yanıtladı Harbert. Sonra el arabasıyla tekrar gelip alırız."

"Anlaşıldı."

Mamafih, Nab'ın fuzuli bulmasına rağmen, Harbert daha tedbirli davranarak, hayvanı iri taşlarla takozlamaya özen gösterdi. Sonra iki avcı o esnada alçak olan suların geniş ölçüde meydana çıkardığı kumsalı takip ederek Granite-House'a geri döndüler. Pencroff'a sürpriz yapmak isteyen Harbert, kumda ters çevirdiği "kaplumbağaların harika örneği" hakkında bir şey söylemedi. Fakat iki saat sonra, o ve Nab arabayla beraber, sürüngeni bıraktıkları

yere dönmüşlerdi. Ancak "kaplumbağaların harika örneği" artık orada değildi.

Nab ve Harbert ilkin birbirlerine, ardından etraflarına baktılar. Oysa kaplumbağanın bırakıldığı yer hakikaten orasıydı. Delikanlı destek olarak kullandığı taşları bile bulmuştu. Dolayısıyla yanılmadığına emindi.

"Vay canına!" dedi Nab. Demek ki bu hayvanlar dönebiliyorlar, öyle değil mi?"

"Öyle görünüyor, diye cevap verdi, olan bitenden hiçbir şey anlamayan ve kuma dağılmış çakıl taşlarına bakan Harbert.

"Pencroff pek memnun olmayacak!"

"Ve belki Bay Smith de bu yok oluşu izah etmekte sıkıntı çekecektir!" diye düşündü Harbert.

"Pekâlâ, dedi yaşadığı aksiliği gizlemek isteyen Nab, bunları konuşmayalım."

"Tam tersine, Nab, konuşmak lazım," diye yanıtladı Harbert.

Ve ikisi birden, boş yere yanlarında getirdikleri el arabasını alarak, Granite-House'a geri geldiler. Mühendis ve denizcinin birlikte çalıştıkları şantiyeye vardıklarında, Harbert olan biteni anlattı.

"Ah! Beceriksizler!" diye haykırdı gemici. "En az elli tabak çorbayı ziyan etmişsiniz!"

"İyi de Pencroff, diye karşılık verdi Nab, hayvan kaçtıysa bu bizim kabahatimiz değil, çünkü dediğim gibi, onu sırtüstü çevirmiştik!"

"Demek ki yeterince çevirmemişsiniz," diye karşı çıktı laf anlamaz denizci, şakayla karışık.

"Yeterince değil!" diye bağırdı Harbert.

Ve kaplumbağayı çakıl taşlarıyla takozlamaya özen gösterdiğini anlattı.

"Yani bu bir mucize!" diye karşılık verdi Pencroff.

"Sırt üstü döndürülen kaplumbağaların ayakları üzerine kalkamadıklarını sanıyordum, Bay Cyrus, dedi Harbert, özellikle de büyük boy olanların."

"Bu doğru, çocuğum," diye yanıtladı Cyrus Smith.

"O halde nasıl yapabildi... ?"

"O kaplumbağayı denize ne kadar mesafeye bırakmıştınız?" diye sordu elindeki işi askıya alıp bu olayı düşünen mühendis.

"En fazla on beş ayak," diye cevapladı Harbert.

"Ve o anda sular çekilmiş miydi?"

"Evet, Bay Cyrus."

"Öyleyse, diye yanıt verdi mühendis, kaplumbağanın kumda yapamadığı şeyi suda yapmış olması mümkün. Sular kabardığında ters dönmüş ve rahatlıkla açık denize ulaşmıştır."

"Ah! Ne beceriksiziz!" diye bağırdı Nab.

"Ben de size tam tamına bunu söylemek istiyordum!" diye cevapladı Pencroff.

Cyrus Smith kabul edilebilirliği kuşku götürmeyen bu açıklamayı yapmıştı, lakin bundan emin miydi? Kimse bunu doğrulamaya cesaret edemezdi.

II
KAYIĞIN İLK DENEMESİ – KIYIDA BİR GEMİ ENKAZI – RÖMORK – ENKAZIN UCU – SANDIĞIN ENVANTERİ: ALETLER, SİLAHLAR, ARAÇLAR, GİYSİLER, KİTAPLAR, MUTFAK GEREÇLERİ – PENCROFF'UN ÖZLEMİ – İNCİL – KUTSAL KİTAPTAN BİR AYET.

29 Ekim'de, ağaç kabuğundan yapılmış kano tamamen bitmişti. Pencroff sözünü tutmuş ve beş günde, gövdesi esnek "crejimba" çubuklarıyla desteklenmiş bir nevi kayık inşa edilmişti. Arkada bir, açıklığı muhafaza etmek için ortada ikinci, bir tane de önde olmak üzere üç sıra, kürek ıskarmozlarına dayanak olan bir küpeşte, kayığı yönetmeye yarayan bir boyana, on iki ayak uzunluk, en fazla yüz kilo ağırlığındaki tekneyi tamamlıyordu. Suya indirme işlemine gelince, son derece basitti. Hafif kayık kumda, sahilin sınırına, Granite-House'un karşısına taşındı ve kabaran dalga onu yukarı kaldırdı. Derhal içine atlayan Pencroff boyana küreğiyle onu yönlendirdi ve kullanmak istedikleri amaca gayet uygun olduğunu saptayabildi.

"Yaşasın!" diye haykırdı, kendi zaferini kutlamayı hor görmeyen denizci. "Bununla dolaşabiliriz..."

"Dünyayı mı?" diye sordu Gédéon Spilett.

"Hayır, adayı. Safra mahiyetinde birkaç taş, önde bir direk, bir gün Bay Smith'in imal edeceği bir parça yelkenle uzaklara gideriz! Evet, Bay Cyrus ve Bay Spilett ve siz, Harbert ve Nab, yeni gemimizi denemeye gelmiyor musunuz? Hâlbuki beşimizi birden taşıyıp taşmayacağını görmemiz lazım!"

Bu sahiden yapılması gereken bir şeydi. Pencroff, bir boyana darbesiyle, kayaların aralarında bıraktıkları dar bir geçitten, tekneyi kumsala yanaştırdı ve aynı gün, güney kayalıklarının son bulduğu ilk burna kadar kıyıyı takip ederek kayığın denenmesine karar verildi.

Tekneye binileceği sırada, Nab bağırdı:

"İyi de gemin bayağı su alıyor, Pencroff!"

"Mühim değil, Nab, diye cevap verdi gemici. Ağacın sızdırmaz hale gelmesi lazım! İki gün içinde su geçirmez olur ve kayığımızın karnında bir ayyaşın midesindekinden fazla su kalmaz. Hadi, atlayın!"

Herkes tekneye bindi ve Pencroff denize açıldı. Hava muhteşem, deniz sanki suları bir gölün dar kıyılarıyla sınırlanmış gibi sakindi ve kayık adeta Mercy'nin sakin akıntısından yukarı çıkıyormuş kadar güvenle göğüs geriyordu.

İki kürekten birine Nab, ötekine Harbert geçti. Pencroff boyana küreğiyle idare etmek için teknenin kıçında kaldı.

Denizci ilk önce kanalı geçti ve adacığın güney ucunu sıyırıp geçti. Güneyden hafif bir meltem esiyordu. Ne kanalda ne de açık denizde herhangi bir çalkantı vardı. Ziyadesiyle yüklü olması dolayısıyla kayıkta zor hissedilen birkaç uzun dalgalanma denizin sathını muntazaman şişiriyordu. Franklin Dağı'nın bütün yerleşiminin görüneceği şekilde, kıyıdan yaklaşık yarım mil uzaklaşıldı.

Sonra Pencroff, çark ederek, nehrin ağzına geri döndü. O sırada kavis çizerek uç noktaya kadar varan kıyıyı izleyen kayık bütün Tadorna bataklık ovasını saklıyordu.

Mercy'ye aşağı yukarı üç mil uzaktaki kıyının kıvrımı münasebetiyle burun mesafesi artmıştı. Kolonizatörler uç noktasına gitmeye ve Pençe Burnu'na kadar ancak kıyıya hızlı bir bakış atacak yakınlıktan geçmeye karar verdiler.

Bu durumda kano sahili, etrafa saçılmış, yükselen suların kaplamaya başladığı kör kayalıklardan kaçınarak, en fazla iki gomina mesafeden izledi. Sur ırmağın mansabından burna kadar alçalıyordu. Bu, perde duvardan çok değişik, rasgele dağılmış granit yığınlardan müteşekkil, son derece vahşi görünüşlü Geniş Manzara Yaylası'ydı. Sanki oraya muazzam bir taş arabası boşaltılmıştı. Ormanda iki mil ilerleyen bu ziyadesiyle sivri çıkıntıda bitki örtüsünden eser yoktu ve burun yeşil bir yenden çıkmış dev bir kol gibi görünüyordu.

İki küreğin ittiği kano kolayca ilerliyordu. Gédéon Spilett, bir elinde kurşun kalem, diğerinde defter, kıyının ge-

nel hatlarını çiziyordu. Nab, Harbert ve Pencroff gözlerinde yeni olan topraklarının o kısmını incelerken, bir yandan da muhabbet ediyorlar ve kayık güneye indikçe, iki Çene Burnu yer değiştirip, Birlik Körfezi'ni daraltıyordu.

Cyrus Smith'e gelince, o konuşmuyor, etrafı seyrediyordu Bakışının ifade ettiği güvensizliğe göre, hep bazı tuhaf memleketleri incelemişe benziyordu.

Bu arada, üççeyrek saatlik bir yolculuğu müteakip, kayık burnun neredeyse ucuna varmıştı ve Pencroff yanından geçmeye hazırlanıyordu ki, ayağa kalkan Harbert siyah bir leke göstererek:

"Şurada, kumsalda gördüğüm de ne?" diye sordu.

Bütün bakışlar belirtilen noktaya döndü.

"Gerçekten de bir şey var, dedi muhabir. Yarısı kuma gömülmüş bir gemi enkazına benziyor."

"Ha!" diye bağırdı Pencroff. "Ne olduğunu anlıyorum!"

"Neymiş?" dedi Nab.

"Variller, variller dolu olabilir!" diye karşılık verdi denizci.

"Kıyıya, Pencroff!" dedi Cyrus Smith.

Birkaç kürek çekişte, kayık ufak bir koyun dip tarafına yanaştı ve yolcuları kumsala atladılar.

Pencroff yanılmamıştı. İki varil, kuma yarı gömülü halde oradaydı ve onlar tarafından desteklenerek sahilde kıyıya oturana kadar yüzmüş büyük bir sandığa sıkıca bağlanmıştı.

"Ada civarında deniz kazası mı olmuş yani?" diye sordu Harbert.

"Elbette," diye yanıtladı Gédéon Spilett.

"İyi de sandıkta ne var acaba?" diye haykırdı Pencroff, gayet tabii bir sabırsızlıkla. "Ne var bu sandıkta? Kilitli ve kapağı kırmak için bir şey yok! Pekâlâ, bu durumda taşla kırmak zorundayız..."

Ağır bir kayayı kaldıran gemici sandık çeperlerinden birini kırmak üzereyken, mühendis onu durdurdu:

"Pencroff, dedi, sabırsızlığınızı yalnızca bir saat yatıştırabilir misiniz?"

"İyi de, Bay Cyrus, düşünsenize! İçinde, eksikliğini çektiğimiz her şey vardır belki!"

"Bunu öğreneceğiz, Pencroff, diye cevap verdi mühendis, ama bence o, işimize yarayabilecek sandığı parçalamayın. Daha kolay ve kırmadan açabileceğimiz Granite-House'a taşıyalım onu. Seyahate tamamen hazır vaziyette ve buraya kadar yüzmüş olduğuna göre, nehrin mansabına kadar da gidebilir."

"Haklısınız, Bay Cyrus. Ben hatalıydım, ama insan her zaman kendine hâkim olamıyor!"

Mühendisin kanaati makuldü. Aslında kayık sandıkta kilitli olması muhtemel eşyaların hepsini taşıyamazdı. Sandık ağır olmalıydı, çünkü iki boş varille "hafifletilmesi" gerekmişti. Velhasıl onu yedeğe alıp, Granite-House'a kadar çekmek daha iyiydi.

Şimdi de başlarına enkaz çıkmıştı. Nereden geliyordu acaba? Bu önemli bir soruydu. Cyrus Smith ve yoldaşları etraflarını dikkatle süzdüler ve yüzlerce adımlık bir alanı kıyıdan kat ettiler. Gözlerine başka hiçbir kalıntı çarpmadı. Deniz de incelendi. Harbert ve Nab yüksek bir kayaya çıktılar, lakin ufuk ıssızdı. Görünürde hiçbir şey yoktu, ne hasara uğramış bir motorlu gemi, ne de yelkenli bir tekne.

Bununla beraber, bir deniz kazasının vuku bulduğuna şüphe yoktu. Hatta belki de bu olay buldukları saçmayla alakalıydı? Belki adanın başka bir noktasında karaya yabancılar çıkmıştı ve hâlâ oradaydılar? Fakat kolonizatörlerin doğal olarak akıllarına gelen düşünce, o yabancıların Malezyalı korsanlar olamayacaklarıydı, zira enkazın Amerika ya da Avrupa menşeli olduğu aşikârdı.

Hepsi beş ayak uzunluk, üç adım genişliğindeki sandığın yanına geldi. Meşe ağacından yapılıp sımsıkı kapatılmış ve bakır çivilerle tutturulan kalın bir deriyle kaplanmıştı. Sızdırmaz bir şekilde tıkanmış, ama vurunca boş olduğu hissedilen iki koca fıçı sağlam iplerle iki yanına bağlanarak, böğrüne yapışmıştı. Pencroff bunların "gemici düğümü" olduğunu kolayca anladı. Sandık mükemmel korunuyor gibiydi ve bu durum resiflere değil kumsala vurduğu manasına geliyordu. Hatta adamakıllı inceleyince, uzun süredir denizde olmadığı ve sahile yakın zamanda vardığı bile ileri sürülebilirdi. İçeri su girmişe benzemiyordu ve ihtiva ettiği eşyalar hiç hasar görmemiş olmalıydı.

Bu sandığın kontrolden çıkıp adaya doğru sürüklenen bir geminin güvertesinden atıldığı aşikârdı ve yolcular, onu bilahare bulacakları kıyıya ulaşma umuduyla, yüzen düzenek vasıtasıyla hafifletme tedbirini almışlardı.

"Bu enkazı Granite-House'a kadar yedeğimizde çekeceğiz, dedi mühendis. Ve içindekilerin dökümünü çıkardıktan sonra, şayet adada şu farazi kazadan canlı kalan birkaç

kişi bulursak, eşyaları gerçek sahiplerine vereceğiz. Kimseyi bulamazsak..."

"Kendimize saklarız!" diye haykırdı Pencroff. "Ama Tanrı aşkına, içinde ne olabilir ki!"

Yükselen sular daha şimdiden açık denizde yüzmeye başlaması gereken enkaza ulaşmıştı bile. Varilleri bağlayan iplerden biri kısmen çözülüp, yüzen düzeneği kanoya bağlamakta palamar niyetine kullanıldı. Ardından Pencroff ve Nab, sandığın hareketini kolaylaştırmak amacıyla, kürekleriyle kumu kazdılar ve sandığı çeken tekne, Enkaz Burnu (Flotson-point) adı verilmiş çıkıntıyı geride bırakmaya başladı. Römork ağırdı ve variller sandığı suyun dışında tutmaya güç bela yetiyordu. O yüzden denizci onun her an çözülüp, dibi boylamasından korkuyordu. Neyse ki endişeleri gerçekleşmedi ve yola çıkışından bir buçuk saat sonra – üç millik mesafeyi aşmak için onca zaman gerekmişti – kayık Granite-House'un önündeki sahile yanaşıyordu.

Kano ve enkaz kuma çekildi ve sular daha şimdiden alçaldığından, çok geçmeden kuru alana yerleştiler. Nab sandığı mümkün olduğunca zarar vermeksizin zorlamak için gidip aletler getirdi ve döküm çıkarmaya girişildi. Pencroff son derece heyecanlandığını saklamadı.

Denizci, gayet iyi durumda olması dolayısıyla kullanmaya elverişli iki varili çözmekle işe başladı. Sonra kilitler bir pense vasıtasıyla zorlandı ve kapak hemen açıldı.

İhtiva ettiği eşyaların her şart altında rutubetten korunacağı şekilde düzenlenmiş sandığın içi ikinci bir çinko kasayla astarlanmıştı.

"Ah!" diye haykırdı Nab, içindekiler konserve mi yoksa?"

"Umarım değildir," diye cevap verdi gazeteci.

"Şey bulunsa bari..." dedi denizci kısık sesle.

"Neymiş o?" diye sordu bunu duyan Nab.

"Hiç!"

Çinko kap baştan sona yarılmış, sonra sandığın kenarlarına kıvrılmış ve çok değişik nitelikte muhtelif nesneler yavaş yavaş çıkarılıp, kumun üstüne serildi. Her yeni eşya-

da Pencroff yeni hurra nidaları çıkarıyor, Harbert el çırpıyor ve Nab... tam bir zenci gibi dans ediyordu. Sandıkta Harbert'i sevinçten çıldırtacak kitaplar ve Nab'ın öpücüklere boğacağı mutfak araçları mevcuttu.

Kolonizatörler ne kadar hoşnut olsalar azdı, zira sandık aletler, silahlar, araçlar, giysi ve kitaplar ihtiva ediyordu. İşte, Gédéon Spilett'in defterine kaydedilmiş kesin liste:

Alet edevat

3 çok ağızlı çakı.
2 oduncu baltası.
2 dülger baltası.
3 rende.
2 marangoz keseri.
1 çift ağızlı keser.
6 keski.
2 eğe.
3 çekiç.
3 burgu.
2 oluklu burgu.
10 torba çivi ve vida.
Muhtelif büyüklükte 3 testere.
2 kutu iğne.

Silahlar

2 çakmaklı tüfek.
2 kapçıklı tüfek.
2 merkezi ateşlemeli karabina.
5 pala
4 bordalama kılıcı.
Her biri yirmi beş libre alabilecek 2 varil barut.
12 kutu fünye.

Araçlar

1 sekstant.
1 çiftli dürbün.
1 uzun mesafe dürbünü.
1 kompas takımı.
1 cep pusulası.
1 Fahrenheit termometre.
1 aneroit barometre.
Tam takım fotoğraf makinesi, objektif ve plakalar, kimyasal maddeler vs. içeren bir kutu.

Giysiler

Yünü andıran, fakat elbette bitkisel asıllı, özel bir kumaştan yapılmış 2 düzine gömlek.
Aynı kumaştan 3 düzine çorap.

Mutfak aletleri
1 çelik kazan.
6 kalaylı bakır tencere.
3 demir tabak.
Alüminyumdan yapılmış 10 servis takımı.
2 çaydanlık.
Küçük bir taşınabilir fırın.
6 sofra bıçağı.

Kitaplar
Eski ve Yeni Ahitleri içeren bir İncil.
1 atlas.
Polinezya dilinin değişik deyimlerine ait bir sözlük.
Altı ciltlik doğa bilimleri sözlüğü.
3 top boş kâğıt.
Hiç kullanılmamış 2 kayıt defteri.

"İtiraf etmek lazım ki, dedi muhabir envanter tamamlandığında, bu sandığın sahibi pratik bir adammış! Aletler, silahlar, araçlar, giysiler, mutfak eşyaları, kitaplar, hiçbir şey eksik değil! Sanki hakikaten deniz kazası geçirmeyi bekliyormuş ve buna peşinen hazırlanmış!"

"Sahiden de hiçbir şey eksik değil," diye mırıldandı Cyrus Smith, düşünceli bir edayla.

"Bu sandığı taşıyan gemi ve sahibinin Malezyalı bir korsan olmadığı muhakkak!" diye ekledi Harbert.

"Sahibi korsanlara esir düşmediyse tabii, dedi Pencroff. Bir Avrupa ya da Amerikan gemisinin bu civara sürüklenmiş ve en azından lüzumlu malzemeleri kurtarmak isteyen yolcuların bu sandığı hazırlayıp denize atmış olmaları daha muhtemel."

"Siz de böyle mi düşünüyorsunuz, Bay Cyrus?" diye sordu Harbert.

"Evet, oğlum, diye yanıtladı mühendis, öyle olmuş olabilir. Kaza anında veya öngörüsüyle, bilahare kıyının bir noktasında bulmak üzere bu sandıkta muhtelif en gerekli nesneleri toplamış olmaları mümkün..."

"Fotoğraf makinesini bile!" diye belirtti denizci epey kuşkulu bir edayla.

"O alete gelince, diye cevap verdi Cyrus Smith, ne faydası olduğunu pek anlamıyorum. Esasında bütün kazazedeler gibi bizim için daha eksiksiz bir takım giysi ve daha bol mühimmat daha iyi olurdu!"

"Peki, bu araçların, alet edevatın, kitapların üzerinde hiçbir işaret, nereden geldiğini gösterebilecek herhangi bir adres yok mu?" diye sordu Gédéon Spilett.

Bakılması gerekiyordu. Her eşya, özellikle kitap, araç ve silahlar dikkatle incelendi. Alışılmışın tersine ne silah ne de araçlar imalatçının markasını taşıyordu. Ayrıca mükemmel durumdaydılar ve kullanılmamışa benziyorlardı. Aynı özellik alet edevat ve mutfak eşyaları için de geçerliydi. Her şey yeniydi ki bu neticede o nesnelerin rasgele sandığa atılmadığını, aksine eşya seçiminin titizlikle yapılmış ve özenle sınıflandırılmış olduğunu ispatlıyordu. Onları her türlü rutubetten korumuş bulunan ve apar topar kaynatılması mümkün olmayan şu ikinci metal kılıf da aynı şeyi belirtiyordu.

Doğa bilimleri ve Polinezya deyimler sözlüklerine gelince, her ikisi de İngilizceydi, fakat ne bir yayımcı adı, ne de yayın tarihi taşıyorlardı.

Keza İngiliz dilinde yazılmış, basımcılık bakımından dikkate şayan, sayfalarının sık sık karıştırıldığı belli olan İncil için de durum aynıydı.

Atlassa muhteşem bir eserdi, tüm dünya haritalarını ve Mercator projeksiyonu uyarınca hazırlanmış birçok düzlemküreyi içeriyordu ve adlar dizini Fransızcaydı. Ancak onun yayım tarihi ve yayımcı ismi de belirtilmemişti.

Yani bu çeşitli eşyalarda, yakın zamanda o civardan geçmiş olması gereken geminin nereden geldiğini ve dolayısıyla niteliğini belirten hiçbir ipucu yoktu. Ama nereden gelirse gelsin, Lincoln Adası kolonizatörlerini zengin ediyordu. O vakte kadar, tabiat ürünlerini dönüştürerek, her şeyi kendi başlarına yapmışlar ve zekâları sayesinde işin üstesinden gelmişlerdi. Lakin Tanrı o muhtelif sanayi ürünlerini göndererek onları ödüllendirmek istemiş olamaz mıydı? Bu durumda hep bir ağızdan göğe doğru bağırarak, şükranlarını belirttiler.

Fakat içlerinden biri tam anlamıyla tatmin olmamıştı. Bu Pencroff'tu. Görünüşe göre sandık, çok önem veriyor gibi göründüğü bir şeyi barındırmıyordu. Eşyalar dışarı çıkarıldıkça, hurra nidalarının yoğunluğu azalıyordu ve döküm bittiğinde, şöyle mırıldandığı işitildi:

"Tüm bunlar iyi hoş da, bu kutuda bana göre bir şey olmadığını anlayacaksınız!"

"Yapma, dostum Pencroff, diye karşılık verdi Nab, ne bekliyordun ki yani?"

"İki yüz elli gram tütün!" diye yanıtladı ciddiyetle Pencroff. "O zaman mutluluğuma hiç gölge düşmezdi!"

Kimse kendini gemicinin tespitine gülmekten alamadı.

Ama enkazın bulunması şu sonucu doğurmuştu: Adada ciddi bir keşif gezisi yapmak artık, daha evvel hiç olmadığı kadar gerekliydi. O yüzden ertesi gün şafak söker sökmez yola koyulup, batı kıyısına erişecek şekilde, Mercy'den yukarı çıkmaya karar verildi. Şayet birkaç kazazede o kıyının bir noktasında karaya çıkmışlarsa, çaresiz kalmış olmaları kuvvetle muhtemeldi ve gecikmeden yardımlarına koşmak lazımdı.

O gün zarfında değişik eşyalar Granite-House'a taşınıp büyük salona sistemli bir şekilde dizildi.

O gün – 29 Ekim – tam da pazar gününe denk geldi ve yatmadan önce Harbert mühendise İncil'den birkaç bölüm okuyup okuyamayacağını sordu.

"Memnuniyetle," diye cevap verdi Cyrus Smith.

Kutsal kitabı aldı ve tam açacaktı ki, Pencroff onu durdurdu:

"Bay Cyrus, dedi, ben batıl inançlı biriyimdir. Rasgele bir sayfa açıp, gözünüze çarpan ilk ayeti okuyun. Bakalım, bizim durumumuza uyuyor mu?"

Cyrus Smith gemicinin düşüncesine gülümsedi ve arzusunu yerine getirerek, İncil'i tam olarak şeridin sayfaları ayırdığı yerden açtı.

Aniden bakışları, Matta İncili'nin VII. Bölüm 8. Ayeti karşısına kurşun kalemle çizilmiş bir kızıl haça takıldı.

Ayet şöyleydi:

Çünkü her dileyen alır, *arayan bulur*.

III
YOLA ÇIKIŞ – KABARAN DALGA – ÇİTLENMİK VE KARAAĞAÇLAR – MUHTELİF BİTKİLER – JAKAMAR – ORMANIN GÖRÜNÜŞÜ – DEV OKALİPTUSLAR – NİYE ONLARA "ATEŞ AĞACI" DENİYOR? – MAYMUN SÜRÜLERİ – ŞELALE – GECE KAMPI

Ertesi gün – 30 Ekim – son hadiselerin ziyadesiyle acil kıldığı keşif planı için her şey hazırdı. Gerçekten de olaylar öyle dönmüştü ki, Lincoln Adası'nın kolonizatörleri artık imdat istemek yerine yardım etmeyi düşünebilir olmuşlardı.

Mercy'den yukarı çıkarak, ırmağın akıntısı müsaade ettiğince uzağa gitmeye karar verdiler. Böylece yolun büyük bir bölümü yorulmadan kat edilecek ve kâşifler erzak ve silahlarını adanın batısında ileri bir noktaya kadar taşıyabileceklerdi.

Aslında sırf taşınacak nesneleri değil, belki de talihin yardımıyla Granite-House'a götürülebilecek eşyaları da düşünmek lazımdı. Tahmin edildiği gibi kıyıda bir deniz kazası vuku bulduysa, enkaz kalıntıları eksik olmaz ve güzel ganimet çıkardı. Kuşkusuz bu öngörüde yük arabası hassas kayıktan daha uygundu, fakat işi kolaylaştırmak için o ağır ve hantal arabayı sürüklemek gerekiyordu. Pencroff sandığın "iki yüz elli gram tütün" yanı sıra, kolonide çok işe yarayacak şu kuvvetli New-Jersey atlarından bir çift ihtiva etmemesine üzüldüğünü belirtti!

Nab'ın kayığa yüklediği erzak, konserve et ve birkaç galon birayla mayalanmış likörden, yani üç gün boyunca – Cyrus Smith'in keşif gezisine ayırdığı en uzun – müddet beslenecek malzemeden oluşuyordu. Zaten ihtiyaç halinde yoldan erzak takviyesi yapmayı düşünüyorlardı ve Nab küçük, taşınabilir fırını unutmamaya dikkat etti.

Kolonizatörler alet olarak sık ormanda yol açmaya yarayacak iki oduncu baltasını ve dürbün, cep pusulası gibi araçları yanlarına aldılar.

Silah olaraksa, o adada sistemli tüfeklerden daha faydalı olacak çakmaklı tüfekler tercih edildi. Birincisinde yenilemesi kolay sileksten başka bir şeye gerek duyulmazken, ikinciler sık kullanılması durumunda çabucak tükenen patlayıcı fitil gerektiriyordu. Ayrıca karabinalardan biri ve birkaç fişek de alındı. Varillerde yaklaşık elli libre bulunan baruta gelince, elbette belli bir miktar götürmek gerekiyordu, lakin mühendis onu tutumlu kullanmayı sağlayacak bir patlayıcı madde imal etmeyi tasarlıyordu. Ateşli silahlara, güzel deri kınları içindeki beş adet pala eklendi. Kolonizatörler bu koşullarda o geniş ormanda maceraya atılabilir ve işin içinden çıkabilirlerdi.

Cyrus Smith onlara gerekmedikçe ateş etmeyeceklerine dair söz verdirmesine rağmen, bu şekilde silahlanmış Pencroff, Harbert ve Nab temennilerinin zirvesindeydiler.

Sabah altıda kayık denize indirilmişti. Top dâhil herkes tekneye bindi ve Mercy'nin ağzına yöneldiler.

Sular ancak yarım saattir yükseliyordu. Yani faydalanmaya müsait deniz kabarması birkaç saat daha sürecekti, çünkü bilahare alçalan sular akıntıya karşı gitmeyi güçleştirecekti. Kabarma zaten kuvvetliydi, zira üç gün sonra dolunay olması gerekiyordu. Akıntıda tutmanın kâfi geldiği hafif kayık, kürekler yardımıyla süratini arttırmak gerekmeksizin, iki yüksek kıyı arasında hızla ilerledi.

Kâşifler birkaç dakikada Mercy'nin oluşturduğu dirseğe, hem de Pencroff'un tam olarak yedi ay evvel ilk salını yapmış olduğu köşeye varmışlardı.

Nehir bu oldukça keskin köşenin ardından kavis çizerek güneybatıya doğru sapıyor ve akıntısı kocaman ve daima yeşil kozalaklıların gölgesinde uzanıyordu.

Mercy kıyılarının görünüşü muhteşemdi. Cyrus Smith ve yoldaşlarının, doğanın su ve ağaçlarla bu denli kolay elde ettiği bu güzel olgulara tam manasıyla hayran olmamaları mümkün değildi. Onlar ilerledikçe, ağaç cinsleri değişiyordu. Irmağın sağ yakasında, karaağaçgillerden,

inşaatçıların pek tuttuğu şu uzun müddet bozulmadan suda kalabilme özelliğini haiz kıymetli örnekler kat kat sıralanıyordu. Sonra, çekirdeğinden çok faydalı bir yağ üretilen, çitlembiklerle aynı familyadan birçok grup mevcuttu. Harbert daha ilerde suya batık dallarından harika halatlar yapılan birkaç esnek lardizabala ve değişken damarlarıyla kesilmiş güzel bir siyah renk arz eden iki üç abanoz gövdesi fark etti.

Zaman zaman kano, karaya çıkmanın kolay olduğu yerlerde duruyordu. O zaman Gédéon Spilett, Harbert ve Pencroff, önlerinde Top, elde tüfek, sahili kolaçan ediyorlardı. Av hayvanları bir yana, genç doğa bilimcinin keyfince kullanabileceği, hiç de hor görülmemesi gereken birkaç yararlı bitkiye rastlanabilirdi, zira şifalı ot ailesinden bir nevi yabani ıspanak ve "medenileştirmenin" kesinlikle mümkün olacağı lahana türüne mensup birçok turpgil numunesi keşfetti; tereler, yabani turplar, bayır turpları ve nihayet, neredeyse kahverengi tohumlar veren, bir metre boyunda, hafif tüylü ve bol dallı saplar mevcuttu.

"Bu bitkinin ne olduğunu biliyor musun?" diye sordu Harbert gemiciye.

"Tütün!" diye haykırdı, gözde bitkisini o ana kadar sadece pipo lülesinde gören Pencroff.

"Hayır! Pencroff!" diye cevap verdi Harbert. "Tütün değil, hardal."

"Öyle olsun!" diye yanıtladı gemici. "Ama tesadüfen bir tütün bitkisine rastlarsanız, sakın onu hor görmeyi, evladım."

"Elbet bir gün bulacağız onu!" dedi Gédéon Spilett.

"Doğru!" diye bağırdı Pencroff. "Ve o gün geldiğinde, adamızda neyin eksik kalacağını hakikaten bilmiyorum!"

Özenle kökten sökülen muhtelif bitkiler, hâlâ düşüncelere dalmış vaziyetteki Cyrus Smith'in terk etmediği kayığa taşındı.

Bu yüzden muhabir, Harbert ve Pencroff defalarca Mercy'nin kâh sağ kâh sol yakasına çıktılar. Orası saha az sarp, öbür kıyıysa daha ağaçlıktı. Mühendis, cep pusulasına başvurarak, nehrin akış yönünün ilk dirsekten itibaren, bariz bir şekilde güneybatıdan kuzeydoğuya doğru yaklaşık üç mil kadar düz bir çizgi halinde uzandığını saptayabildi. Ama bu istikametin daha ilerde değiştiği ve Mercy'nin kuzeybatıya, Franklin Dağı'nın sularıyla onu beslemesi gereken kollarına doğru çıktığı farz edilebilirdi.

Gédéon Spilett, bu gezintilerden birinde, iki çift sülüngili canlı yakalamayı başardı. Bunlar ince uzun gagalı, uzun boyunlu, kısa kanatlı ve görünüşe göre kuyruksuz kuşlardı.

Harbert haklı olarak onlara "tinamu" adını verdi ve müstakbel kümesin ilk konukları olmaları kararlaştırıldı.

Fakat o ana kadar tüfekler hiç konuşmamıştı ve Far-West Ormanı'nda yankılanan ilk patlama anatomik bakımdan yalıçapkınına benzeyen güzel bir kuşun görünmesiyle vuku buldu.

"Bunu tanıyorum!" diye haykırdı Pencroff.

Silahının istem dışı ateş aldığı söylenebilirdi.

"Neyi tanıyorsunuz?" diye sordu gazeteci.

"İlk keşif gezimizde elimizden kaçan, ormanın bu kısmına ismini verdiğimiz kuş."

"Jakamar!" diye bağırdı Harbert.

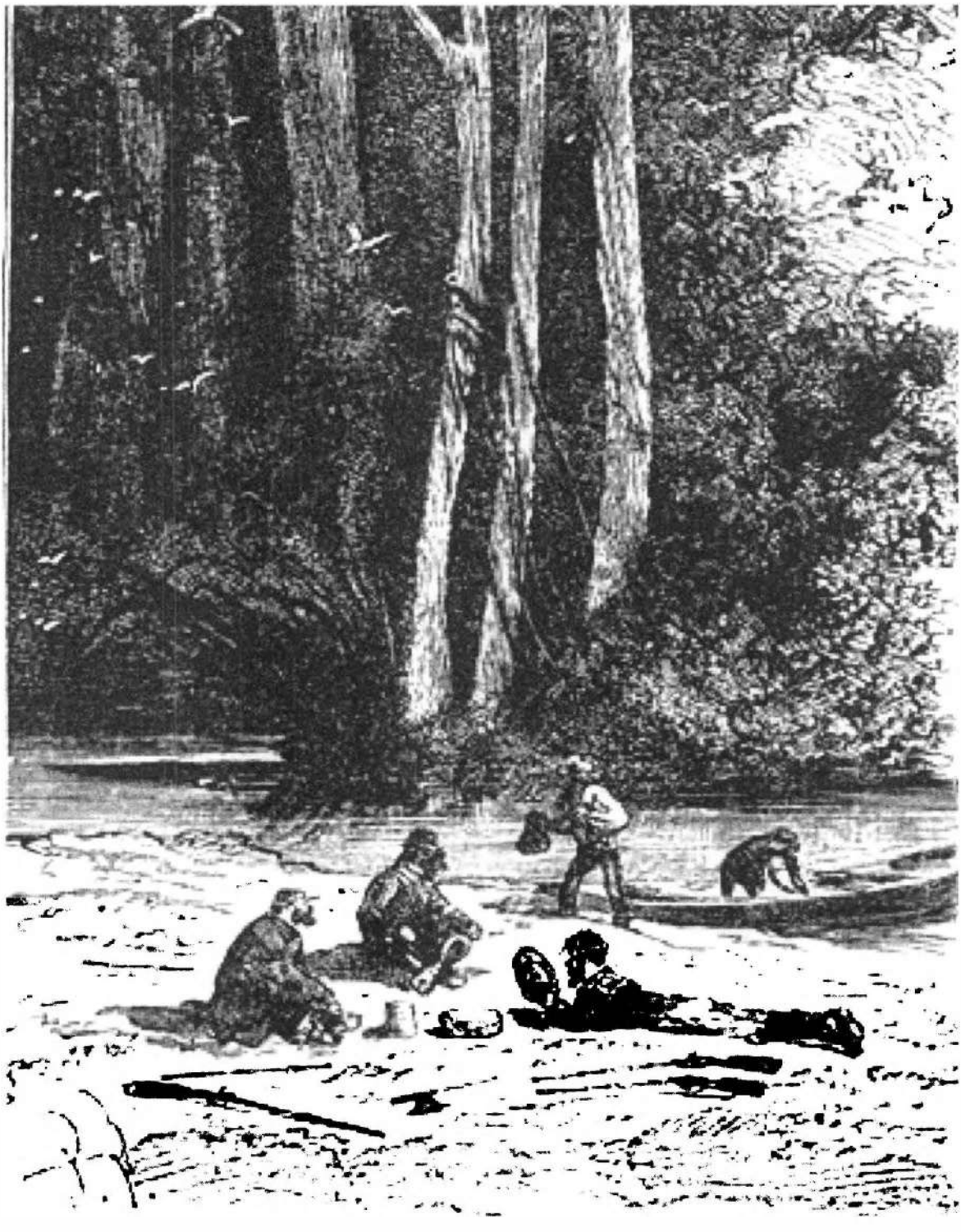
Gerçekten de bir jakamar söz konusuydu. Oldukça sert tüyleri metalik bir ışıltıyla parlayan, güzel bir kuş. Birkaç saçma tanesi onu yere sermiş ve Top, güvercin büyüklüğünde, çiğ yeşil bir tür tırmanıcı olan, kanatlarının bir kısmı lal rengi ve kenarları beyaz bir şeritle süslü, düz bir sorguca sahip bir düzine turakoyla beraber onu da kayığa taşımıştı. O güzel atışın onuru delikanlıya aitti ve bundan bir hayli gurur duyuyordu. Maymun, eti biraz meşini andıran jakamardan daha iyi bir av hayvanıydı, fakat Pencroff yenilebilir kuşların kralını öldürmediğine zor ikna edildi.

Kayık Mercy'nin mansabından aşağı yukarı beş mil uzakta ikinci bir dirseğe eriştiğinde, saat sabahın onuydu. Yemek yemek üzere orada mola verildi ve kocaman, güzel ağaçların koruması altındaki bu mola yarım saat sürdü.

Nehir hâlâ almış yetmiş ayak genişliğinde, yatağıysa beş altı ayak derinliğindeydi. Mühendis akıntıyı kabartan birçok akarsu fark etmişti, lakin bunlar üzerinde yol alınamayacak kadar basit derelerdi. Ormana gelince, ister Jakamar Ormanı ister Far-West Ormanları adıyla, göz alabildiğine uzanıyordu. Hiçbir yerde, ne ulu ağaçlar ne de Mercy kıyısındakiler altında, insanın varlığına delalet ediyordu. Kâşifler şüpheli tek bir iz bulamadılar. Oduncu baltasının asla bu ağaçları kesmediği, sık ve gür çalıların, uzun otların ortasında bir gövdeden ötekine uzanan sarmaşıkları doğramadığı aşikârdı. Şayet birkaç kazazede adaya çıkmışlarsa, henüz sahilden ayrılmamışlardı ve

farazi kazadan hayatta kalanları o kalın örtünün altında aramamak gerekiyordu.

Mühendis, Lincoln Adası'nın tahminine göre en az beş mil mesafedeki batı kıyısına ulaşmak için belli ölçülerde sabırsızlanıyordu. Yeniden yola koyuldular ve Mercy'nin o anki istikameti sahile değil daha ziyade Franklin Dağı'na doğru yönelse de, omurgası altında yüzecek kadar su bulduğu sürece kayıktan faydalanmaya karar verildi. Bu hem haybeye yorgunluktan kurtulmak, hem de zaman kazanmak anlamına geliyordu, zira yoğun fundalıklarda baltayla yol açmak lazımdı.

Ama çok geçmeden denizin yükselmesi tamamen durdu ya sular çekiliyordu ki o saatte gerçekten alçalması gerekiyordu ya da Mercy'nin ağzıyla aradaki mesafeden hissedilmiyordu. Bu durumda kürekleri devreye almak icap etti. Nab ve Harbert sıralarına, Pencroff boyanaya yerleştiler. Ve nehirden yukarı çıkmaya devam edildi.

Orman Far-West tarafında aydınlanma eğilimi gösteriyor gibiydi. Ağaçlar daha seyrekti ve genellikle tek tük göze çarpıyorlardı. Lakin bilhassa aralıklı oldukları için, etraflarındaki temiz ve saf havadan daha fazla istifade ediyorlardı ve muhteşemdiler.

O enlemdeki floraya has harika örnekler mevcuttu! Kuşkusuz varlıkları bir botanikçinin Lincoln Adası'ndan geçen paraleli tereddütsüz tayin etmesi için kâfiydi!

"Okaliptüsler!" diye haykırmıştı Harbert.

Hakikaten bu muhteşem bitkiler, tropikal kuşak harici bölgelerin son devleri, her ikisi de Lincoln Adası'yla aynı enlemde yer alan Avustralya ve Yeni Zelanda'ki türdeşleriydi. Bazıları iki yüz ayak yüksekliğe sahipti. Gövde çevreleri tabanda yirmi ayağı buluyor ve üstü hoş kokulu reçine ağlarıyla çizili kabukları beş parmak kalınlığa kadar çıkıyordu. Bundan daha harika, ama aynı zamanda daha tuhaf bir şey olamazdı. Işığı yandan alan ve güneş ışınlarının yere kadar ulaşmasına izin veren yapraklarıyla, mersingiller familyasının muazzam örneklerini teşkil ediyorlardı!

Okaliptüslerin dibinde, zemin taze otla kaplıydı ve otların arasından, ışık huzmeleri içinde kızıl yakutlar gibi parlayan, küçük kuş sürüleri kaçışıyordu.

"İşte, ağaçlar!" diye bağırdı Nab. "Ama bir işe yarıyorlar mı acaba?"

"Of!" diye cevap verdi Pencroff. "Dev insanlar gibi dev bitkiler de var olmalı. Sadece panayırlarda sergilenmeye yararlar!"

"Bence yanılıyorsunuz, Pencroff, diye yanıtladı Gédéon Spilett. Okaliptüs ağacı marangozlukta gayet faydalı bir şekilde kullanılmaya başladı."

"Ve eklemek isterim ki, bu okaliptüsler yararlı üyelere sahip bir aileye mensuptur: Hint armudu, karanfil ve nar

ağaçları; meyveleri vasat bir şarabın üretiminde kullanılan 'eugenia cauliflora'; fevkalade bir alkollü içki ihtiva eden 'ugni' mersini; kabuğu takdire şayan bir tarçın oluşturan 'caryophyllus' mersini; Jamaika biberi veren 'eugenia pimenta'; yemişleri karabiberin yerini tutabilen yaban mersini; muhteşem bir çeşit kuvvet macunu üreten 'endamlı okaliptüs'; özsuyu mayalama yoluyla biraya dönüşen okaliptüs 'gunnii'... Neticede 'hayat ağacı' veya 'demir orman' adıyla anılan tüm bu ağaçlar, kırk altı tür ve bin üç yüz cinsten ibaret bu familyaya mensuptular!"

Kısa botanik dersini gayet coşkulu bir şekilde ifade eden delikanlıyı konuşmaya bıraktılar. Cyrus Smith onu gülümseyerek, Pencroff'sa tasviri imkânsız bir iftiharla dinliyordu.

"Pekâlâ, Harbert, diye karşılık verdi Pencroff, ama saydığınız bütün o faydalı örneklerin bunlar gibi devler olmadığına yemin edebilirim!

"Doğru, Pencroff."

"Yani bu söylediğim şeyi destekliyor: Devler hiçbir işe yaramaz!"

"Bu hususta yanılıyorsunuz, Pencroff, dedi o zaman mühendis. Bilhassa bizi barındıran bu devasa okaliptüsler işe yarıyor."

"Neye yarıyor peki?"

"Bulundukları ülkeyi iyileştirmeye. – Avustralya ve Yeni Zelanda'da onlara ne ad veriliyor, biliyor musunuz?"

"Hayır, Bay Cyrus."

"Humma ağacı deniyor."

"Hummaya mı sebep oluyor?"

"Hayır, çünkü hastalığa mani oluyorlar!"

"Güzel. Bunu not edeceğim," dedi muhabir.

"Edin tabii, sevgili Spilett, zira okaliptüslerin varlığı sıtma miyasmalarını etkisiz kılmaya yetiyor gibi görünüyor. Bu doğal koruyucu, Güney Avrupa ve Kuzey Afrika'da zeminin kesinlikle sağlıksız olduğu bazı memleketlerde denenmiş ve sakinlerinin sıhhatinin yavaş yavaş düzeldiği müşahede edilmiş. Mersingillerle kaplı ormanların bulunduğu bölgelerde aralıklı olarak yaşanan humma nö-

betleri kesilmiş. Bu olgu artık şüpheye mahal bırakmıyor ve bizim, yani Lincoln Adası kolonizatörleri için sevindirici bir durum."

"Ah! Ne ada ama! Ne mübarek bir yer!" diye bağırdı Pencroff. "Dediğim gibi, hiçbir eksiği yok... Şey hariç..."

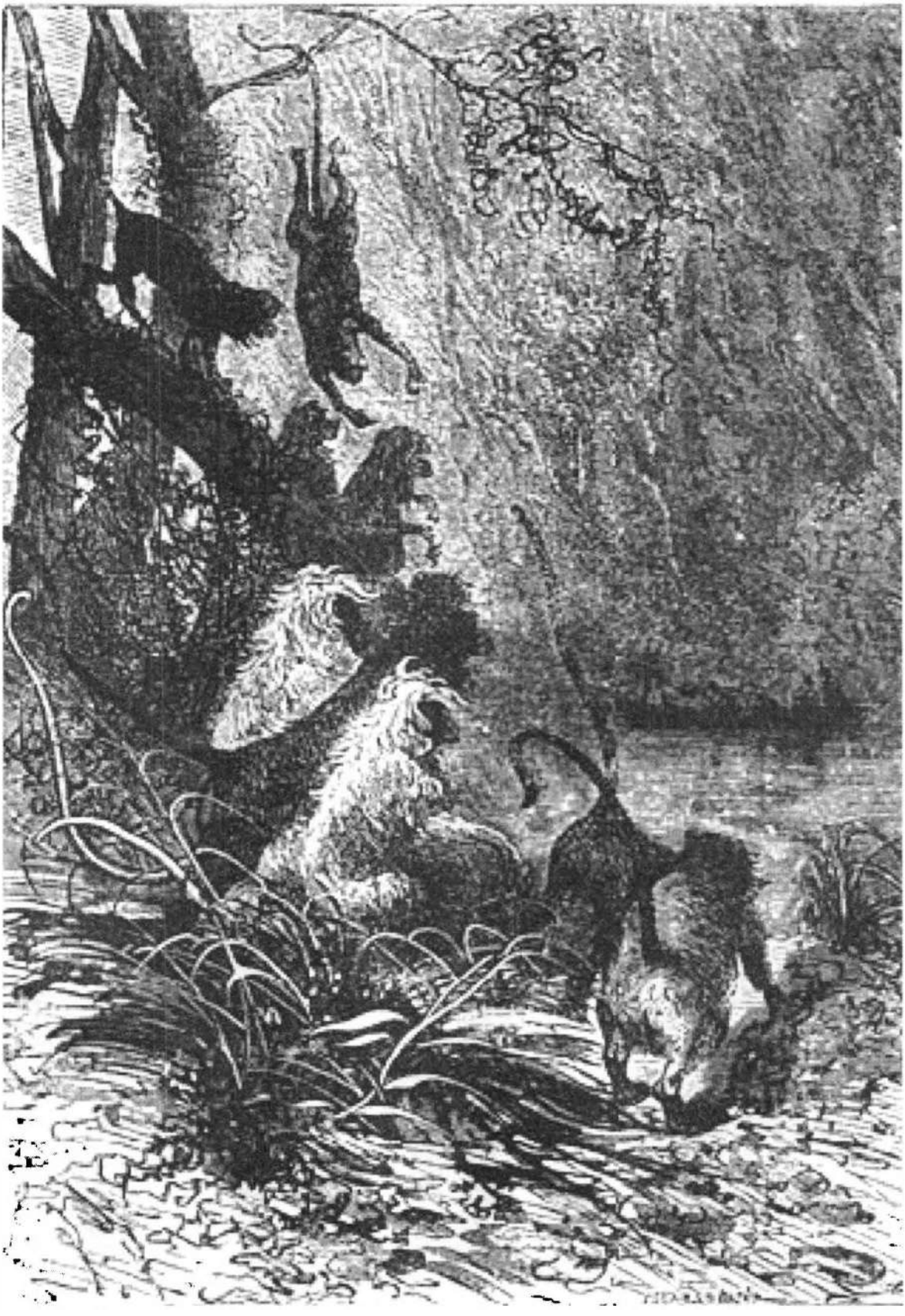
"O da olacak, Pencroff, elbette bulacağız, diye cevap verdi mühendis. Ama şimdi yolculuğumuza devam edelim ve ırmağın kayığımızı götürebileceği kadar uzağa gidelim!"

Böylece keşif gezisi, adanın o parçasındaki tüm ormanlara hükmeden okaliptüslerle kaplı bölgenin ortasında en az iki mil boyunca devam etti. Kapladıkları alan, oldukça dolambaçlı yatağı yüksek ve yeşermiş kıyılar arasına oyulmuş Mercy'nin her iki yakasında görüş sınırlarının dışına uzanıyordu. Yatak çoğu zaman yüksek otlar, hatta nehir yolculuğunu epey güçleştiren sivri kayalar tarafından tıkanıyordu. Küreklerin hareketi sıkıntı yarattığından, Pencroff kayığı bir sırıkla itmek zorunda kaldı. Ayrıca ırmağın dibinin yavaş yavaş yükseldiği ve kanonun yeterince su bulunmadığı için durmak mecburiyetinde kalacağı zamanın uzak olmadığı hissediliyordu. Güneş ufukta daha şimdiden alçalıyor ve yere ağaçların ölçüsüz gölgelerini yansıtıyordu. O gün adanın batı sahiline erişemeyeceğini anlayan Cyrus Smith, su azlığından ötürü yolculuğun mecburen son bulacağı yerde kamp kurmaya karar verdi. Kıyıdan hâlâ beş altı mil uzakta olduğunu tahmin ediyordu ve bu mesafe gece vakti o bilinmeyen ormanların ortasında onu aşmayı denemek için fazla uzaktı.

Tekne gitgide yeniden sıklaşan ve daha meskûn görünen ormanda durmaksızın yol aldı. Denizcinin gözleri aldanmıyorsa, baltalıkta koşuşturan maymun sürüleri fark eder gibi oldu. Hatta birkaç kez, o hayvanların iki üç tanesi kanoya belli bir mesafede durup, hiçbir korku emaresi göstermeden, kolonizatörleri süzdüler. Sanki ilk defa insan gördükleri için, henüz onlardan çekinmeyi öğrenmemişlerdi. Tüfekle o dört ellileri vurmak kolay olurdu, fakat Cyrus Smith gözü dönmüş Pencroff'u biraz cezbeden o lüzumsuz katliama karşı çıktı. Zaten bu daha ihtiyatlı bir tavırdı. Zira o olağanüstü çevikliğe sahip, güçlü maymunlar gayet

korkunç olabilirlerdi ve onları kesinlikle münasebetsiz bir saldırıyla tahrik etmenin manası yoktu.

İşin doğrusu gemici maymunları sadece besin kaynağı olarak görüyordu ve gerçekten de yalnızca otla beslenen bu hayvanlar harika bir av hayvanı oluşturuyorlardı ama erzakları bol olduğundan, cephanelerini boş yere harcamaları lüzumsuzdu.

Saat dörde doğru, akıntısı su bitkileri ve kayalarla tıkalı Mercy'de seyretmek çok zorlaştı. Kıyılar giderek yükseliyor ve nehir yatağı Franklin Dağı'nın ilk kolları arasında daha şimdiden derinleşiyordu. Dolayısıyla kaynakları uzakta olamazdı, çünkü dağın güneyindeki bayırların bütün sularıyla besleniyordu.

"On beş dakikaya kadar durmak mecburiyetinde kalacağız, Bay Cyrus," dedi denizci.

"Dururuz öyleyse, Pencroff. Ve geceyi geçirecek bir kamp kurarız."

"Granite-House'a ne mesafede olabiliriz?" diye sordu Harbert.

"Yaklaşık yedi mil, diye cevap verdi mühendis, fakat bizi kuzeybatıya taşıyan ırmağın kıvrımlarını hesaba katarak."

"İleri gitmeyi sürdürüyor muyuz?" diye sordu gazeteci.

"Evet, hem de gidebildiğimiz kadar, diye yanıtladı Cyrus Smith. Yarın gün doğumunda, kanoyu terk edip, umarım iki saatte, bizi sahilden ayıran mesafeyi aşarız ve neredeyse bütün günü kıyının keşfine adayabiliriz."

"İleri!" diye karşılık verdi Pencroff.

Lakin çok geçmeden kayık, genişliği artık yirmi ayağı geçmeyen nehrin çakıllı dibine sürtündü. Yatağının üzerinde, yeşilliklerden müteşekkil, yuvarlak, kalın bir beşik kemer yükseliyor ve onu bir yarı karanlıkla sarıyordu. Akıntıya karşı birkaç yüz adım ötede doğal bir barajın mevcudiyetine delalet eden bir şelalenin oldukça belirgin gürültüsü de duyuluyordu.

Gerçekten de nehrin son bir dönemecinde, ağaçların arasında bir çağlayan belirdi. Kano yatağın tabanına çarptı ve birkaç saniye sonra, doğu kıyısı yakınındaki bir ağaç gövdesine bağlandı.

Saat beşe geliyordu. Güneşin son ışınları sık dalların arasından süzülüp, nemli tozları prizma renkleriyle parıldayan ufak şelaleye çaprazdan vuruyordu. Daha ileride Mercy'nin yatağı bazı gizli kaynaklardan beslendiği baltalıkta gözden kayboluyordu. Güzergâhı üzerine dökülen muhtelif akarsular daha aşağıda gerçek bir ırmak halini

alıyordu, ama o sırada duru ve sığ bir dereden başka bir şey değildi.

Bu güzel yerde kamp kuruldu. Kolonizatörler tekneden indiler ve geniş çitlembik ağaçları kümesi altında, ihtiyaç durumunda Cyrus Smith ve yoldaşlarının geceyi geçirecek bir sığınak bulacakları dallar arasında ateş yakıldı.

Akşam yemeği çabucak yalanıp yutuldu, zira acıkmışlardı ve uyumaktan başka bir şey bahis konusu olmadı. Ancak güneşin batışıyla birlikte işitilen birkaç şüpheli kükremeyi müteakip, ocak, uyuyanları çıtırdayan alevlerden koruyacak şekilde, gece için beslendi. Hatta Nab ve Pencroff sırayla nöbet tuttular ve yakacağı esirgemediler. Birkaç hayvan gölgesinin kampın etrafında, kâh baltalıkta, kâh dallar arasında dolaştığını gördüklerini zannetmekte yanılmamış olabilirlerdi. Fakat gece vukuatsız geçti ve ertesi gün, 31 Ekim sabahı beşte, hepsi yola çıkmaya hazır vaziyette ayaktaydılar.

IV
KIYIYA DOĞRU GİDERKEN – BİRKAÇ DÖRT ELLİ SÜRÜSÜ – YENİ BİR AKARSU – DENİZ KABARMASI NİYE HİSSEDİLMİYOR – SAHİLE UZANAN BİR ORMAN – SÜRÜNGEN BURNU – GÉDÉON SPILETT, HARBERT'I İMRENDİRİYOR – BAMBULARIN GÜRÜLTÜSÜ

Kolonizatörler kahvaltının ardından adanın batı kıyısına en kestirmeden varmak niyetiyle yola koyuldukların-da sabahın altısı olmuştu. Oraya ne kadar zamanda ulaşabilirlerdi acaba? Cyrus Smith iki saat demişti, ama bu elbette karşılarına çıkacak engellerin niteliğine bağlıydı. Far-West'in o bölümü, son derece farklı türler barındıran muazzam bir koruluk gibi sık ağaçlarla kaplı görünüyordu. Yani muhtemelen otların, çalıların, sarmaşıkların arasından kendilerine yol açmaları ve ellerinde baltaları – gece duyulan yırtıcı hayvan ulumaları dolayısıyla kuşkusuz tüfeklerini de alarak ilerlemeleri gerekecekti.

Kamp yerinin kesin konumu Franklin Dağı'nın vaziyetine göre tespit edilebilmişti ve volkan kuzeyde, üç milden az bir mesafede yükseldiğinden, batı sahiline varmak için sadece güneybatıya doğru doğrusal bir istikamet tutturmak söz konusuydu.

Kayığın sıkıca bağlandığından emin olduktan sonra, yola çıkıldı. Pencroff ve Nab, küçük grubu en az iki gün beslemeye yetecek kadar erzak getiriyorlardı. Artık avlanmak yoktu. Hatta mühendis, sahil civarındaki mevcudiyetleri belli olmasın diye, arkadaşlarına her türlü yersiz patlamadan kaçınmalarını tavsiye etti.

İlk balta darbeleri, çağlayanın biraz yukarısındaki sakızağacı baltalıkları arasında, çalılara indirildi. Cyrus Smith, pusulası elinde, izlenecek yolu belirtiyordu.

Ormanın çoğu, daha önce göl ve Geniş Manzara Yaylası'nda rastladıkları ağaçlardan oluşuyordu. Bunlar Himalaya sediri, douglas köknarı, casuarina ve zamk ağaçları, okaliptüs, ejderha kanı ağacı, amber çiçeği, sedir ve genelde orta boylu – çünkü sayıları gelişmelerine zarar vermişti – başka çeşitlerdi. Yürürken kendilerine açtıkları, mühendisin düşüncesine göre daha sonra Kızıl Creek'inkine bağlanması gereken yolda ancak yavaş yavaş ilerleyebildiler.

Kolonizatörler, yola çıktıklarından beri, adanın dağ bilimsel sistemini teşkil eden ve ziyadesiyle kuru fakat zengin bitki örtüsü ya toprağın altında hidrografik bir şebekenin varlığını ya da yakında akan dereleri hissettiren alçak rampalardan aşağı iniyorlardı. Bununla birlikte Cyrus Smith, kratere yaptığı yolculuk sırasında, Kızıl Creek ve Mercy'den başka akarsu gördüğünü hatırlamıyordu.

Keşif gezisinin ilk saatlerinde, görünüşleri onlar için yeni insanları görünce büyük bir şaşkınlığa kapılmışa benzeyen maymun sürülerine rastlandı. Gédéon Spilett keyifle o çevik ve sağlam dört ellilerin kendisi ve yoldaşlarının soysuzlaşmış kardeşleri olup olmadıklarını soruyordu! Ve açıkçası, her adımda çalılık, sarmaşık ve ağaç gövdelerine takılan basit yayalar, daldan dala atlayan ve hiçbir şeyin ilerlemelerine mani olamadığı o esnek hayvanlar karşısında parlamıyorlardı. Maymunlar kalabalıktı, ama ne mutlu ki hiçbir düşmanca tavır takınmadılar.

Ayrıca birkaç yaban domuzu, agutiler, kangurular, başka kemirgenler ve Pencroff'un memnuniyetle birkaç saçma göndereceği iki üç koala da gördüler.

"Pekâlâ, diyordu denizci, av mevsimi daha açılmadı. Sıçrayın yani, dostlarım, hoplayın ve huzur içinde uçun! Dönüşte iki kelime ederiz size!"

Sabah saat dokuz buçukta, doğruca güneybatıya giden yolun önü birdenbire, otuz kırk adım genişliğinde, coşkun akıntısı yatağının eğiminden kaynaklanan ve çok sayıda kayaya çarpıp kırılarak şiddetli uğultular eşliğinde ileri atılan meçhul bir akarsu tarafından kesildi. Bu creek derin ve berraktı, fakat üzerinde seyretmek kesinlikle imkânsızdı.

"İşte, yolumuz kesildi!" diye haykırdı Nab.

"Hayır, diye cevap verdi Harbert, bu sadece bir dere ve yüzerek geçmeyi biliriz."

"Ne lüzum var?" diye yanıtladı Cyrus Smith. "Bu creek'in denize aktığı aşikâr. Sol yakada kalıp, kıyıyı takip edelim. Bizi çabucak sahile götürmezse şaşarım. Yola devam!"

"Bir saniye, dedi muhabir. Ya derenin adı? Coğrafyamızı eksik bırakmayalım."

"Doğru!" dedi Pencroff.

"İsmini sen koy, çocuğum," dedi mühendis delikanlıya hitaben.

"Onu mansabına kadar tanımayı beklemek daha iyi değil mi?" diye belirtti Harbert.

"Öyle olsun, diye yanıtladı Cyrus Smith. O halde onu hiç durmadan izleyelim.

"Bir saniye daha!" dedi Pencroff.

"Ne var?" diye sordu gazeteci.

"Av yasak olsa bile, balık tutmak serbest herhalde," dedi denizci.

"Kaybedecek vaktimiz yok," diye cevap verdi mühendis.

"Ah! Beş dakika!" diye karşılık verdi Pencroff. "Yemeğimiz uğruna sadece beş dakikacık istiyorum sizden!"

Ve derenin kenarına uzanarak, ellerini çalkantılı sulara daldırdı. Çok geçmeden, kayalar arasında kaynayan güzel kerevitlerden birkaç düzine yakaladı.

"Bu iyi oldu, işte!" diye bağırdı gemiciye yardıma gelen Nab.

"Söylediğim gibi, bu adada tütün hariç her şey mevcut!" diye mırıldandı Pencroff, göğüs geçirerek.

Mucizevî bir balık avı gerçekleştirmek beş dakika bile almadı, zira creek kerevitle doluydu. Kobalt mavisi renkleri ve ufak bir dişle silahlı gagalarıyla kabuklular çuvala doldurulduktan sonra yola devam edildi.

Kolonizatörler bu yeni akarsuyun kıyısını izlemeye başladıklarından beri, daha hızlı ve kolay yürüyorlardı. Ayrıca kıyılar her türlü insan emaresinden yoksundu. Zaman zaman, susuzluklarını gidermek için genelde o dereye gelen iri gövdeli hayvanların bıraktığı bazı izler saptanıyordu,

ama hepsi o kadar... Pekarinin, Pencroff'un azı dişine mal olan kurşun saçmayla vurulduğu yer de Far-West'in o kısmında değildi.

Bununla beraber Cyrus Smith, denize yönelen o süratli akıntıya bakınca, kendisi ve yoldaşlarının batı kıyısından sandığından çok daha uzakta olduklarına kanaat getirdi. Aslında o saatte sahilde yükselen sular, ağzı ancak birkaç mil uzakta bulunmasa creek akıntısını tersine çevirmeliydi. Mamafih böyle bir etkisi olmadı. Suyun akışı yatağın doğal eğimini takip ediyordu. Çok şaşırmış olması gereken mühendis, nehrin yön değiştirip onu Far-West'in içlerine götürmediğinden emin olmak amacıyla, ikide bir pusulasına bakıyordu.

Bununla birlikte, creek yavaş yavaş genişliyor ve sular daha düzenli bir hal alıyordu. Doğu yakasındaki ağaçlar batı yakasındakiler kadar sıktı ve ormanın öte tarafına uzandığını görmek imkânsızdı, fakat bu ağaçlık alanlar kesinlikle ıssız olmalıydı, zira Top havlamıyordu ve zeki hayvan, akarsu yakınında her yabancının varlığını haber vermekten geri kalmazdı.

Saat on buçukta, biraz önden giden Harbert, Cyrus Smith'in şaşkın bakışları altında birdenbire durup haykırdı:

"Deniz!"

Ormanın sınırında duran kolonizatörler, birkaç saniye sonra adanın, gözlerinin önünde uzanıp giden batı sahilini gördüler.

Bu kıyıyla, kaderin onları ilk önce fırlatmış olduğu doğu kıyısı arasında büyük bir tezat mevcuttu. Burada granit duvar, açıkta kör kayalıklar, hatta kumsal bile yoktu. Sahil ormandan müteşekkildi ve dalgaların dövdüğü son ağaçlar suyun üstüne eğiliyorlardı. Burası genelde tabiatın, kâh geniş, kumdan halılar sererek, kâh kayaları bir araya toplayarak yarattığı bir sahil değil, dünyanın en güzel ağaçlarından oluşan takdire şayan bir sınırdı. Kıyı en büyük denizlerin seviyesine tepeden bakacak kadar yüksekti ve granit bir temelin taşıdığı bütün bu topraklarda, muhteşem ağaç türleri adanın iç kısmına yığılanlar kadar sağlam tutunmuşa benziyordu.

Kolonizatörler o sırada, yeni keşfedilen dereye boğaz işlevi gören, iki üç balıkçı teknesi dahi barındıramayacak denli küçük ve önemsiz bir koyun oyuğunda bulunuyorlardı. Lakin işin tuhaf tarafı, sular hafif meyilli bir ağızdan denize boşalmak yerine, kırk ayaktan fazla bir yükseklikten dökülüyordu – ki bu, deniz kabardığında derenin üst tarafında niye hissedilmediğini açıklıyordu. Aslında Pasifik'in gelgitlerinin, azami yüksekliğe ulaştığında bile yatağı bir

üst kanal meydana getiren ırmak seviyesine asla erişmemesi lazımdı. Sular o granit temeli kemirip kullanışlı bir ağız açmadan evvel milyonlarca yıl daha geçeceğine şüphe yoktu. Bu yüzden, oy birliğiyle, o akarsuya Şelale Nehri (Falls-river) adı verildi.

Ötede, kuzeye doğru, ormandan müteşekkil sınır, yaklaşık iki millik bir alana uzanıyordu. Sonra ağaçlar seyreliyor ve daha ötede, son derece pitoresk tepeler kuzey ve güney arasındaki neredeyse doğru bir hat boyunca şekilleniyordu. Ancak Şelale Nehri ve Sürüngen Burnu arasında kalan tüm sahil parçasında ağaç kümelerinden başka bir şey yoktu: Kökleri denizin uzun dalgalanmalarıyla yıkanan, bazıları dik, bazıları eğik, muhteşem ağaçlar. Keşif gezisine o kıyıya doğru, yani bütün Serpantin Yarımadası'nda devam edilmeliydi, çünkü sahilin bu bölümü, çorak ve yabani olan ötekinin kim olursa olsun kazazedelere sağlamayı reddettiği sığınaklar sunuyordu.

Hava açık ve güzeldi. Nab ve Pencroff bir falezin tepesinde öğle sofrasını kurdular. Görüş alanı uzaklara yayılabiliyordu. Ufuk gayet netti ve açıkta yelkenli falan yoktu. Görüşün erişebildiği tüm sahil boyunca, ne bir gemi, ne de enkaz vardı. Ama mühendis bu konuda kesin kararını ancak kıyıyı Serpantin Yarımadası'nın en ucuna kadar keşfettiğinde verecekti.

Yemek çabucak atıştırıldı ve saat on bir buçukta Cyrus Smith hareket işaretini verdi. Kolonizatörler, bir falezin sırtını ya da kumsalı katetmek yerine, sahil boyunca ilerleyecek şekilde, ağaçların gölgesini takip etmek zorunda kaldılar.

Şelale Nehri'nin ağzıyla Sürüngen Burnu'nu ayıran mesafe takriben on iki mildi. Kolonizatörler dört saatte, geçmeye müsait bir kumsalda, acele etmeksizin o mesafeyi aşabilirlerdi, fakat amaçlarına ulaşmak için bu zamanın iki katı gerekti, zira çevresinden dolaşmak icap eden ağaçlar, kesilmesi gereken çalılıklar, koparılması lazım gelen sarmaşıklar onları ha bire durduruyor ve bunca dönemeç sadece yollarını uzatıyordu.

Üstelik yakınlarda bu kıyıda bir deniz kazası olduğuna dair hiçbir emare yoktu. Doğrusu, Gédéon Spilett'in belirt-

tiği gibi, deniz onu açığa sürüklemiş olabilirdi. Lakin hiçbir iz bulunmamasından, bir geminin Lincoln Adası'nın o kısmına vurmamış olduğu sonucunu çıkarmamak lazımdı.

Muhabirin akıl yürütmesi doğruydu. Hem zaten kurşun saçma hadisesi, adada en fazla üç ay zarfında tüfek ateşlenmiş olduğunu su götürmez bir şekilde ispatlıyordu.

Saat beş olmuştu bile. Serpantin Yarımadası'nın uç kısmı hâlâ kolonizatörlerin o sıralar mesken tuttukları yere iki mil mesafede bulunuyordu. Cyrus Smith ve yoldaşlarının Sürüngen Burnu'na ulaştıktan sonra, güneş batmadan, Mercy'nin kaynağı yakınında kurulmuş kampa geri dönecek vakitleri kalmayacağı aşikârdı. O yüzden geceyi burunda geçirme mecburiyeti hâsıl oldu. Ama erzak sıkıntıları yoktu ve bu durum genel bir memnuniyet yarattı, çünkü nihayetinde sahilden başka bir şey olmayan sınırda kürklü av hayvanları görünmez olmuştu. Buna mukabil, her taraf kuş kaynıyordu, jakamarlar, kurukular, mezgeldekler, loriler, papağanlar, kakadular, sülünler, güvercinler ve daha yüz çeşit kuş. Üstünde yuva bulunmayan tek bir ağaç, kanat sesleriyle dolu olmayan tek bir yuva yoktu!

Akşam yediye doğru, yorgunluktan bitkin düşmüş kolonizatörler, denizin üstünde tuhaf bir şekilde oyulmuş bir nevi kıvrım teşkil eden Sürüngen Burnu'na vardılar. Orada yarımadanın ormanlık kıyısı sona eriyor ve sahil tüm güney bölümünde, kayalıkları, resif ve kumsallarıyla bir kıyının alışılmış görüntüsüne kavuşuyordu. Yani hasar görmüş bir geminin adanın o kısmında kabaran deniz tarafından sürüklenmesi mümkündü, fakat gece çöküyor ve keşif gezisini ertesi güne bırakmak icap ediyordu.

Pencroff ve Harbert kamp kurmaya uygun bir yer bulmakta sabırsızlanıyorlardı. Far-West Ormanı'nın son ağaçları o burunda bitiyordu. Delikanlı kalın bambu kümelerini tanıdı.

"Güzel!" dedi. "İşte kıymetli bir keşif."

"Kıymetli mi?" diye yanıtladı Pencroff.

"Kuşkusuz öyle, diye devam etti Harbert. İnce ve esnek çıtalar halinde kesilmiş bu kabuklarının sepet yapmaya yaradığını; hamura batırılmış bu kabuğun Çin kâğıdı ima-

latında kullanıldığını, sapların büyüklüğüne göre, baston, pipo sapı, su kanalları üretildiğini; büyük bambuların mükemmel, hafif ve sağlam inşaat malzemeleri oluşturduğunu ve hiç böcek saldırısına maruz kalmadığını belirtmeye lüzum yok. Bambuların boğumlarını testereyle kesip, esas itibarıyla budağın oluşturduğu enine çeperin bir parçasını muhafaza ederek, Çinliler arasında pek tutulan, sağlam ve kullanışlı vazolar elde edileceğini eklemeye de gerek yok! Hayır, bu seni tatmin etmeyecektir. Ama..."

"Ama?..."

"Ama şayet bilmiyorsan, Hindistan'da bambuların kuşkonmaz niyetine yendiğini belirteyim."

"Otuz ayak boyunda kuşkonmazlar!" diye bağırdı denizci. "İyiler mi bari?"

"Lezzetleri muhteşemdir, diye cevap verdi Harbert. Ancak yenilenler otuz ayaklık bambu kamışları değil, taze filizlerdir.

"Harika, evlat, harika!" diye yanıtladı Pencroff.

"Ayrıca yeni kamışların sirkeye yatırılan iliğinden çok değer verilen bir baharat elde edildiğini eklemeliyim."

"Mesele gitgide ilginçleşiyor, Harbert."

"Ve nihayet bu bambular budakları arasından, pek hoş bir içki yapılabilen, tatlı bir mayi salgılarlar."

"Hepsi bu mu?" diye sordu gemici.

"Evet, bu!"

"Tütün gibi içilmiyor mu, peki?"

"Hayır, zavallı Pencroff'çuğum, içilmiyor!"

Harbert ve denizcinin geceyi geçirmeye müsait bir yeri uzun süre araştırmaları gerekmedi. Kıyıdaki, güneybatı rüzgârlarının etkisiyle deniz tarafından şiddetle dövülmüş olması yüzünden gayet dağınık kayalıklar, kâşiflerin kötü hava koşullarından korunaklı bir şekilde uyumalarını sağlayacak oyuklar arz ediyordu. Fakat o kovuklardan birine girmeye hazırlandıkları anda, müthiş kükremeler durmalarına sebep oldu.

"Geriye!" diye haykırdı Pencroff. "Tüfeklerimizde küçük saçmalardan başka bir şey yok ve bu kadar güçlü kükreyen hayvanlara tuz tanesi gibi gelir!"

Denizci Harbert'ı kolundan yakalayıp, kayaların ardına çekerken, mağaranın girişinde muhteşem bir hayvan belirdi.

Bu Asya'daki türdeşlerininkiyle en azından eşit boyda, yani başının ucundan kuyruk sokumuna kadar beş ayaktan fazla gelen bir jaguardı. Kızıl kürkü, düzgün beneklerden müteşekkil sıra sıra siyah lekelerle kaplıydı ve karnındaki beyaz tüylerle tezat yaratıyordu. Harbert kaplanın, sadece kurdun rakibi olan panterden daha korkunç yırtıcı rakibini tanıdı.

Jaguar sanki insanı ilk kez hissetmiyormuş gibi diken diken olmuş tüyleri ve ateş gibi parlayan gözleriyle ilerleyip etrafına bakındı.

O esnada gazeteci yüksek kayaların arkasına dolanıyordu ve jaguarı fark etmediğini düşünerek ona doğru atılacaktı ki, Gédéon Spilett bir el işareti yaparak, yürümeye devam etti. İlk defa kaplanla karşılaşmıyordu ve hayvana on adım kalana kadar ilerleyip, karabina omzunda, kılı bile kımıldamadan durdu.

Büzülüp hız toplayan jaguar avcının üstüne atıldı, ama tam sıçradığı anda, iki gözünün arasına isabet eden bir mermiyle vurulup yere yığıldı.

Harbert ve Pencroff jaguara doğru atıldılar. Nab ve Cyrus da bulundukları taraftan koşup geldiler ve birkaç saniye durup, muhteşem postu Granite-House'un büyük salonunu süsleyecek, yere serilmiş hayvanı süzdüler.

"Vay! Bay Spilett, size hayranım ve kıskanıyorum!" diye bağırdı Harbert, gayet doğal bir heyecana kapılan Harbert.

"Tamam! Oğlum, diye yanıtladı muhabir, sen de olsan aynısını yapardın."

"Ben! Böyle bir soğukkanlılık!..."

"Jaguarın bir tavşan olduğunu tahayyül et, Harbert. O zaman dünyanın en sakin atışını yaparsın."

"İşte, bu kadar!" diye cevap verdi Pencroff. "İşin püf noktası bundan ibaret!"

"Ve şimdi, dedi Gédéon Spilett, jaguar inini terk ettiğine göre, bizim gece orada kalmamamız için bir neden göremiyorum, dostlarım."

"Ama başkaları da gelebilir!" dedi Pencroff.

"Mağara girişine bir ateş yakmak yetecektir, dedi muhabir. Ve eşiği aşmayı göze alamazlar."

"O halde, hadi jaguar evine!" diye yanıtladı hayvanın cesedini peşinden sürükleyen denizci.

Kolonizatörler terk edilmiş ine yöneldiler ve Nab jaguarın derisini yüzerken, arkadaşları eşiğe ormanda bol bulunan kuru odunlardan büyük bir miktar yığdılar.

Fakat bambu kümesini fark eden Cyrus Smith, gidip oradan belli bir miktar keserek, ocaktaki yakacağa karıştırdı. Kumlarında kemikler saçılı mağaraya yerleşildi; silahlar ani bir saldırı ihtimaline karşı doldurulmuştu. Akşam yemeği yendi ve sonra, istirahat vakti geldiğinde, mağara girişindeki odun yığını ateşe verildi.

Bir anda havada gerçek bir patlamalar zinciri vuku buldu! Alevin ulaştığı, havai fişek gibi infilak eden bambular söz konusuydu! Sadece bu gürültü bile en cüretkâr yırtıcıları korkutmaya yeterdi!

Güçlü patlamalara yol açan bu yöntemi bulan mühendis değildi, zira Marco Polo'ya göre Tatarlar, asırlardır, Orta Asya'nın korkunç yırtıcılarını kamplarından uzaklaştırmakta başarıyla kullanmışlardı.

V
GÜNEY SAHİLİNDEN DÖNME ÖNERİSİ – KIYININ ARAZİ YAPISI – OLASI KAZANIN ARAYIŞINDA – HAVADA BİR ENKAZ – UFAK BİR DOĞAL LİMANIN KEŞFİ – GECE YARISI MERCY KIYILARINDA – SÜRÜKLENEN BİR KANO

Cyrus Smith ve yoldaşları jaguarın onların tasarrufuna bırakma nezaketini gösterdiği mağarada masum dağ sıçanları gibi uyudular.

Gün doğumunda herkes sahilde, hatta burnun ucundaydı ve bakışları yine çevrenin üçte ikisi görünen ufka yöneldi. Mühendis son bir kez etrafta hiç yelken olmadığını tespit edebildi. Denizde herhangi bir gemi hurdası görünmüyordu ve tek göz dürbün hiçbir şüpheli nokta keşfedemedi.

Keza sahilde, en azından burnun üç mil uzunluğundaki güney kıyısını meydana getiren doğrusal bölümde de bir şey yoktu. Ötede, V biçiminde bir oyuntu kıyının geri kalanını saklıyordu. Hatta Serpantin Yarımadası'nın ucundan, yüksek kayalar ardında gizli Pençe Burnu seçilemiyordu.

Bu durumda geriye adanın güney kıyısını keşfetmek kalıyordu. Bu keşif gezisine hemen mi başlanacak ve 2 Kasım günü buna mı adanacaktı?

Böyle bir icraat ilk projeye dâhil değildi. Esasında kayık Mercy'nin kaynağına bırakıldığında, batı kıyısını gözlemledikten sonra geri gelip onu almaya ve Mercy yolundan Granite-House'a dönmeye karar verildi. Cyrus Smith batı kıyısının tehlikedeki bir gemiye ya da düzenli seyreden bir tekneye sığınak arz edebileceğine inanıyordu, ama sahilde karaya çıkacak yer olmadığı için, adanın batı sahilinde bulabildiklerini güneyinkinde araştırmak lazımdı.

Farazi kaza meselesi tamamen çözümlenecek şekilde keşif gezisine devam etmeyi Gédéon Spilett önerdi ve Pençe Burnu'nun yarımadanın ucundan mesafesini sordu.

"Kıyının kıvrımlarını hesaba katarsak, yaklaşık otuz mil," diye cevap verdi mühendis.

"Otuz mil!" diye devam etti Gédéon Spilett. "Zorlu bir yürüyüş günü olacak. Yine de güney sahilini izleyerek Granite-House'a dönmemiz icap ettiği kanaatindeyim."

"Ama, diye belirtti Harbert, Pençe Burnu'ndan Granite-House'a en az on mil daha hesaplamak lazım."

"Toplam kırk mil diyelim, diye yanıtladı muhabir. Ve katetmekte tereddüt göstermeyelim. En azından meçhul sahili inceleriz ve bir daha keşfe çıkmamıza lüzum kalmaz."

"Çok doğru, dedi Pencroff. Ya kayık?"

"Kayık Mercy'nin kaynağında bir gün yalnız kaldı, diye yanıtladı Gédéon Spilett, elbet iki gün daha kalabilir! Şimdiye kadar, adanın hırsızlarla dolu olduğunu söyleyemeyiz!"

"Fakat, dedi gemici, kaplumbağa hadisesini hatırladığımda, lüzumundan fazla güven duymuyorum."

"Kaplumbağa! Kaplumbağa!" diye karşılık verdi gazeteci. Onu ters çevirenin deniz olduğunu bilmiyor musunuz?"

"Kim bilir?" diye mırıldandı mühendis.

"Ama..." dedi Nab.

Nab'ın söyleyecek bir şeyi olduğu aşikârdı, zira konuşmak üzere ağzını açıyor ve konuşmuyordu.

"Ne demek istiyorsun, Nab?" diye sordu mühendis.

"Kıyıdan Pençe Burnu'na kadar dönersek, burnu geride bıraktıktan sonra, yolumuz kesilecek..."

"Mercy tarafından!" diye yanıtladı Harbert. "Ve onu geçmek için ne köprü ne de teknemiz olacak!"

"Tamam da birkaç yüzen tomruk sayesinde nehri aşmakta zorlanmayız, Bay Cyrus!" diye cevap verdi Pencroff.

"Gerçi bu mühim değil, dedi Gédéon Spilett, Far-West'e kolay bir erişim sağlamak istiyorsak, bir köprü inşa etmekte fayda var!"

"Köprü!" diye haykırdı Pencroff. Bay Smith de mühendis değil mi zaten? Köprü istediğimizde bir tane yapıverir!

Sizi bu akşam Mercy'nin karşı yakasına taşımaya gelince, giysilerinizin tek bir ipliği dahi ıslanmadan geçirmeyi üstleniyorum. Bir günlük erzakımız daha mevcut, tek ihtiyacımız da bu. Hem zaten bugün dünkü gibi av sıkıntısı çekmeyiz belki. İleri marş!"

Muhabirin denizci tarafından hararetle desteklenen teklifi genel onaya mazhar oldu, çünkü herkes kendi kuşkularından kurtulmak istiyordu ve Pençe Burnu üzerinden geri döndüğünde keşif gezisi tamamlanacaktı. Fakat kaybedecek bir saatleri bile yoktu, zira kırk millik menzil uzundu ve Granite-House'a gece olmadan erişmeyi beklememek lazımdı.

Küçük kafile sabahın altısında yola koyuldu. Talihsiz rastlantılarla, iki ya da dört ayaklı hayvanlarla karşılaşma ihtimaline karşı tüfekler kurşun doldurulduu ve en önden gitmesi gereken Top ormanın sınırını kolaçan etme emri aldı.

Kıyı, yarımadanın kuyruğunu oluşturan burnun ucundan itibaren, çabucak aşılan beş millik bir mesafede yuvarlaklaşarak uzanıyordu. En titiz araştırmalar bile eski veya yakın tarihli bir çıkarmaya dair en ufak bir belirti arz etmiyordu. Ne bir enkaz mevcuttu, ne kamp kalıntısı, ne sönmüş bir ateşin külleri, ne de ayak izi!

Kuzeydoğu istikametini takip ederek Washington Koyu'nu oluşturan kavisin son bulduğu köşeye varan kolonizatörler o zaman adanın alabildiğine uzanan güney sahilini gözleriyle kucaklayabildiler. Yirmi beş mil ötede kıyı sabah sisinde bulanıklaşan Pençe Burnu'yla bitiyordu ve bir serap görüngüsü onu karayla su arasında asılıymış gibi yükseltiyordu. Kolonizatörlerin bulunduğu mevki ve muazzam körfezin dip tarafındaki sahil, evvela, arka planda ağaçlardan müteşekkil bir sınırla son bulan ziyadesiyle düz, yassı ve geniş bir kumsaldan oluşuyordu. Sonra gayet düzensiz bir hal alan kıyı denize sivri çıkıntılar serpiyor ve nihayet birkaç siyahımsı kaya pitoresk bir düzensizlikte birikerek Pençe Burnu'nda bitiyordu.

Adanın, kâşiflerin ilk defa gördükleri bu kısmının yapısı böyleydi ve bir an durup etrafa göz attılar.

"Burada karaya vuracak bir gemi, dedi Pencroff, kaçınılmaz olarak batacaktır. Açığa doğru uzanan kum yığınları ve daha ileride kör kayalıklar! Tehlikeli sular!"

"Ama hiç olmazsa gemiden geriye bir şeyler kalırdı," diye belirtti muhabir.

"Resiflerde tahta parçaları bulunabilirdi, diye cevap verdi gemici, fakat kumlarda hiçbir şey olmaz."

"O niye peki?"

"Çünkü bu kumlar kayalardan daha tehlikelidir, içlerine düşen her şeyi yutarlar ve yüzlerce tonluk bir geminin gövdesinin tamamen yok olması için birkaç gün yeter.

"Yani, Pencroff, bir gemi o kum yığınlarında kaybolmuşsa, şu an geriye hiçbir şey kalmamış olması hiç de şaşırtıcı gelmez, öyle mi?"

"Öyle, Bay Smith, zaman veya fırtınanın yardımıyla. Yine de o durumda bile, denizin darbeleri ötesinde direk kalıntılarının, serenlerin kıyıya vurmaması şaşırtıcı olur."

"O halde araştırmalarımızı sürdürelim," diye yanıtladı Cyrus Smith.

Öğleden sonra saat birde, kolonizatörler Washington Koyu'nun dip noktasına ulaşmışlardı ve o sırada yirmi millik bir mesafe aşmışlardı.

Öğle yemeği için mola verildi.

Orada, tuhaf girinti çıkıntıları olan ve kum yığınlarının yerini alan, o esnada durgun medcezirin açığa çıkarmakta gecikmeyeceği uzun bir sıra kör kayalıkla kaplı gayrimuntazam bir kıyı başlıyordu. Denizin kayaların tepesinde kırılan uysal dalgalanmalarının uzun köpük saçakları halinde yayıldığı görülüyordu. Kumsal o noktadan Pençe Burnu'na dek biraz dardı ve resiflerle ormanın sınırları arasında sıkışmıştı.

Dolayısıyla yürüyüş zorlaşacaktı, çünkü kıyı çökmüş sayısız kayayla tıkanmıştı. Granit sur da daha da yükselme eğilimi gösteriyor ve arkada onu taçlandıran ağaçların, hiçbir yelin hareketlendirmediği yeşil tepelerinden başka bir şey görünmüyordu.

Kolonizatörler, yarım saatlik istirahati müteakip, tekrar yola koyuldular ve bakışları resifler ya da kumsalda gözlemlenmemiş tek bir yer bırakmadı. Hatta bir nesne-

nin dikkatlerini çektiği her sefer, kör kayaların ortasında tehlikeye atılmayı göze aldılar. Lakin enkazdan eser yoktu. Kayalardaki bazı acayip şekiller yüzünden aldanmışlardı. Bununla birlikte, plajda, yenilebilir kabukluların bol olduğunu saptayabildiler. Ama ancak Mercy'nin iki yakası arasında iletişim kurulduğu ve nakliye imkânları mükemmelleştiği takdirde verim alınabilirdi.

Velhasıl o sahilde farazi kazayla alakalı bir şey yoktu. Oysa önemli bir nesne, mesela gemi gövdesi olsa göze çarpar veya kalıntıları oradan asgari yirmi mil ötede bulunmuş şu sandık gibi, kıyıya vururdu. Lakin hiçbir şey yoktu.

Saat üçe doğru, Cyrus Smith ve yoldaşları, herhangi bir su akıntısının dökülmediği, ağzı bir hayli kapalı, küçük ve dar bir koya vardılar. Açıktan görünmeyen, kör kayaların kendi aralarında düzen kurdukları dar bir geçitle son bulan, tam bir doğal liman meydana getiriyordu.

Koyun dibinde bazı şiddetli sarsıntılar kayalık sınırı parçalamış ve hafif bir meyille oyulmuş bir açıklık, Pençe Burnu'na dört milden az bir mesafede yer alabilen üst platoya, dolayısıyla Geniş Manzara Yaylası'na düz bir hat halinde erişim sağlıyordu

Gédéon Spilett arkadaşlarına o mahalde mola vermeyi önerdi. Teklif kabul edildi, çünkü yürüyüş herkesin iştahını açmıştı ve akşam yemeği vakti olmasa da, kimse bir parça av etiyle avunmayı reddetmedi. Bu yemek Granite-House'ta yiyeceklerini beklemelerini sağlardı.

Kolonizatörler birkaç dakika sonra, muhteşem bir sahil çamı kümesinin dibinde, Nab'ın sırt çantasından çıkardığı erzakları mideye indiriyorlardı.

Mekân deniz seviyesinden elli altmış ayak yukarıdaydı. Görüş alanı bir hayli genişti ve burnun son kayaları üstünden geçerek, Birlik Körfezi'ne kadar gözden kaybolacaktı. Fakat ne adacık ne de Geniş Manzara Yaylası görünür vaziyetteydi ve görünecek gibi de değildi, zira arazinin engebeleri ve kocaman ağaçlardan müteşekkil perde kuzey ufkunu birdenbire gizlemişti.

Denizin, kâşiflerin kucaklayabildikleri yayılma alanına ve mühendisin dürbününün, üzerinde gök ile suyun birbi-

rine karıştığı tüm o dairesel hattın her noktasını taramış olmasına rağmen, görünürde tek bir gemi yoktu.

Keza dürbün, sahilin hâlâ keşfedilmeyi bekleyen bütün o kısmında kumsaldan resiflere kadar aynı özenle gezdirildi ve aletin görüş alanında herhangi bir enkaza rastlanmadı.

"Haydi, dedi Gédéon Spilett, artık bir karar vermemiz ve kimsenin gelip Lincoln Adası'nın mülkiyeti için çatışmayacağını düşünerek teselli bulmamız lazım."

"Ya şu kurşun saçma?" dedi Harbert. "Hayal mahsulü değil herhalde!"

"Neyse ki değil!" diye haykırdı Pencroff, eksik azı dişini düşünerek.

"Bundan ne sonuç çıkaracağız ki?" diye sordu muhabir.

"Şunu, diye yanıtladı mühendis: En fazla üç ay önce bir gemi isteyerek ya da istemeyerek karaya yaklaşmış..."

"Ne yani? Geriye hiç iz bırakmadan yutulduğunu kabul mü ediyorsunuz, Cyrus?" diye bağırdı gazeteci.

"Hayır, azizim Spilett, ama bu adaya bir insanın ayak bastığı kesinse, artık terk etmiş olduğu da en az onun kadar kesin görünüyor.

"Öyleyse, eğer sizi doğru anlıyorsam, Bay Cyrus, dedi Harbert, gemi geri mi gitmiş?"

"Elbette."

"Ve memlekete geri dönme fırsatını temelli yitirdik mi?" dedi Nab.

"Korkarım öyle."

"Pekâlâ! Madem fırsat kaçtı, yola koyulalım bari, dedi daha şimdiden Granite-House'u özlemiş Pencroff.

Ama tam ayağa kalkmıştı ki, Top'un havlamaları kuvvetle yankılandı ve köpek ormandan ağzında çamura bulanmış bir kumaş parçasıyla çıktı.

Nab onu köpeğin ağzından çekip aldı. Bu bir çuval bezi parçasıydı.

Top hâlâ havlıyor ve bir aşağı bir yukarı gelip gidiyordu; efendisini ormanda kendisini izlemeye davet ediyor gibiydi.

"Orada saçmamı açıklayacak bir şey olmalı!" diye bağırdı Pencroff.

"Bir kazazede!" diye cevap verdi Harbert.

"Belki de yaralanmıştır!" dedi Nab.

"Ya da ölmüştür!" diye karşılık verdi muhabir.

Ve ormandaki ilk perdeyi teşkil eden ulu çamlar arasında, herkes köpeğin peşinden koştu. Cyrus Smith ve arkadaşları her ihtimale karşı silahlarını hazırlamışlardı.

Ağaçların altında oldukça derinlere ilerlemek zorunda kaldılar, fakat büyük bir hayal kırıklığı içinde, yine hiçbir ayak izi görmediler. Fundalık ve sarmaşık-

lar hiç bozulmamıştı. Hatta onları ormanın en yoğun derinliklerinde yapıldığı gibi baltayla kesmek gerekti. Daha önce oradan bir insanın geçmiş olduğunu kabul etmek güçtü. Bu arada Top, rasgele araştıran bir köpek gibi değil, doğuştan iradeyle donatılmış bir fikri takip eden bir varlık gibi gidip geliyordu.

Yedi sekiz dakikalık yürüyüşü müteakip, Top durdu. Yüksek ağaçlarla çevrili bir tür açıklığa varan kolonizatörler etraflarına bakındılar, fakat ne fundalıkların altında ne de ağaç gövdeleri arasında bir şey gördüler.

"Ne var, Top?" dedi Cyrus Smith.

Top daha kuvvetli havlayarak, dev bir çamın eteğine sıçradı.

Pencroff aniden haykırdı:

"Ah! Güzel! Mükemmel!"

"Nedir o?" diye sordu Gédéon Spilett.

"Deniz ya da karada bir enkaz arıyoruz!"

"Yani?"

"Yani aslında havada bulunuyor!"

Denizci ağacın tepesinde asılı duran ve Top'un yere düşen parçasını getirmiş olduğu, bir nevi büyük ve beyazımsı paçavrayı işaret etti

"İyi de bu bir enkaz değil ki!" diye bağırdı Gédéon Spilett.

"Affedersiniz!" diye yanıtladı Pencroff.

"Nasıl? Yoksa bu..."

"Hava gemimizden, ağacın doruğunda havaya oturmuş balonumuzdan geriye kalan tek şey bu!"

Pencroff yanılmıyordu. Muhteşem bir hurra çekti ve ekledi:

"İşte size iyi bir bez! Yılarca çamaşır ihtiyacımızı karşılar! Mendil ve gömlekler yaparız! Hey! Bay Spilett, gömleklerin ağaçlarda yetiştiği bir adaya ne diyorsunuz?"

Balonun havada son bir sıçrayışın ardından adaya düşmesi ve onu bulma şansına sahip olmaları, Lincoln Adası'nın kolonizatörleri için hakikaten mutlu bir tesadüftü. Ya havadan yeni bir kaçış denemek istiyorlarsa kılıfı o halde muhafaza edecekler, ya da iyi kalite pamuk kumaştan

yapılmış birkaç yüz arşın bezi, cilasını kaldırdıktan sonra, yararlı bir şekilde kullanacaklardı. Tahmin edileceği üzere, Pencroff'un sevinci oybirliğiyle ve hararetle paylaşıldı.

Lakin kılıfı asılı kaldığı ağaçtan indirip güvenli bir yere koymak lazımdı ve bu ufak bir iş olmadı. Ağacın tepesine çıkan Nab, Harbert ve gemicinin sönmüş haldeki muazzam balonu kurtarmak için beceri harikaları yaratmaları gerekti.

Operasyon iki saate yakın sürdü. Supabı, yayları, bakır contalarıyla yalnızca kılıf değil, hatırı sayılır bir ip ve halat takımı, tutamaç halkası ve balonun çapası da yeri boyladı. Kırık hariç, kılıf iyi durumdaydı ve sadece alt ucu yırtılmıştı.

Bu gökten düşen bir servetti.

"Ama, dedi denizci, olur da adayı terk etmeye karar verirsek, bunu balonla yapmayız değil mi, Bay Cyrus? Hava gemilerinin istenilen yere gitmediklerini yakından biliyoruz! Bakın, bana kalırsa, yirmi tonluk iyi bir tekne inşa ederiz ve bu bezden bir mizana bir de flok kesmeme izin verirsiniz. Geri kalansa giyinmemize yarar!"

"Bakarız, Pencroff, diye cevap verdi Cyrus Smith, bakarız."

"Bu arada tüm bunları emin bir yere kaldırmak lazım," dedi Nab.

Bez, ip ve halattan mürekkep bu kayda değer yükü Granite-House'a nakletmek sahiden düşünülemezdi ve onları taşımak için uygun bir araç bulmayı beklerken, o zenginlikleri uzun süre ilk kasırganın insafına bırakmamak önemliydi. Güçlerini birleştiren kolonizatörler, yönelimi sayesinde hiçbir şeyin, ne rüzgâr, ne yağmur, ne de denizin ziyaret edebileceği epey geniş bir kaya oyuğu keşfedecekleri kıyıya kadar onu sürüklemeyi başardılar.

"Bir dolaba ihtiyacımız vardı ve artık elimizde bir tane mevcut, dedi Pencroff, fakat kilitlenmediği için, girişi saklamak ihtiyatlı olur. Bunu iki ayaklı değil dört ayaklı hırsızlar için söylüyorum!"

Akşam altıda her şey depolanmıştı ve koyu meydana getiren küçük oyuntuya gayet haklı olarak "Balon Limanı" adını verdikten sonra, yeniden Pençe Burnu yoluna koyuldular. Pencroff ve mühendis en kısa zamanda uygulamaya geçirmenin yerinde olacağı muhtelif projelerden bahsediyorlardı. Adanın güneyiyle kolay bir iletişim sağlamak için her şeyden önce Mercy'nin üzerine bir köprü kurulması lazımdı. Sonra araba balonu almaya gelecekti, zira kano onu taşımaya yetmezdi. Ardından güverteli bir tekne inşa edilecek, daha sonra Pencroff onu bir kotra gibi donatacak ve adanın çevresinde deniz yolculuklarına girişebileceklerdi, vs.

Bu arada gece oluyordu ve gökyüzü daha şimdiden kararmaya başlamıştı. Kolonizatörler değerli sandığı buldukları mahalde Enkaz Burnu'na vardılar. Ama başka yerlerdeki gibi orada da herhangi bir kazanın vuku bulduğunu belirten hiçbir şey yoktu ve Cyrus Smith'in daha evvel çıkardığı sonuçlara dönmek gerekti.

Enkaz Burnu'ndan Granite-House'a kadar dört mil daha vardı ve çabucak aşıldı. Ancak Mercy'nin ağzına kadar sahili takip ettikten sonra, vakit gece yarısını geçmişti. Kolonizatörler nehrin oluşturduğu ilk dirseğe ulaştılar.

Orada yatağın genişliği seksen ayaktı ve aşmak zahmetliydi, fakat Pencroff bu zorluğu yenme işini üstlenmişti, ifa etmekle yükümlüydü.

Kabul etmek gerekir ki kolonizatörler bitkin düşmüşlerdi. Etap uzun sürmüştü ve balon hadisesi bacak ve kollarını dinlendirmeye yaramamıştı. Akşam yemeği yemek ve uyumak için Granite-House'a dönmekte sabırsızlanıyorlardı. Köprü kurulmuş olsa on beş dakikada evlerine varırlardı.

Gece çok karanlıktı. Pencroff Mercy'den karşıya geçişi sağlayacak bir tür sal yapmak suretiyle sözünü tutmaya hazırlandı. Baltalarla silahlanmış Nab ve denizci sahilde yan yana iki ağaç seçip, diplerinden kesmeye koyuldular.

Kıyıya oturan Cyrus Smith ve Gédéon Spilett yoldaşlarına yardım etme zamanını beklerlerken, Harbert fazla uzaklaşmadan bir aşağı bir yukarı yürüyordu.

Nehirden yukarı ilerlemiş delikanlı aniden ve aceleyle geri döndü ve akarsuyun geliş yönünü göstererek:

"Şurada sürüklenen ne ola ki?" diye haykırdı.

Pencroff işine ara verdi ve karanlıkta hayal meyal seçilen hareketli bir nesne fark etti.

"Bir kano!" dedi.

Hepsi yaklaştı ve suyun akışını izleyen bir tekne görünce son derece şaşırdılar.

"Oh! Bir kano!" diye bağırdı gemici, mesleki bir alışkanlık kalıntısıyla. Sessizliği muhafaza etmenin belki daha hayırlı olacağını düşünmedi.

Cevap yoktu. Tekne hâlâ sürükleniyordu. Arada ancak on adım kadar kalmıştı ki denizci bağırdı:

"Ama bu bizim kayığımız! Palamarını koparıp, akıntıyı takip etmiş. İtiraf etmek gerekir ki tam zamanında varacak!"

"Bizim kayık ha?..." diye mırıldandı mühendis.

Pencroff haklıydı. Bu gerçekten de kuşkusuz palamarı kopan ve kendi kendine Mercy'nin kaynağından geri geliyordu! Bu durumda onu geçerken yakalamak mühimdi, yoksa süratli akıntısı tarafından nehrin ağzına sürüklenirdi. Nab ve Pencroff, uzun bir sırık vasıtasıyla, bu işi maharetle hallettiler.

Kano kıyıya yanaştı. İlk binen mühendis oldu, palamarı yakalayıp eliyle yoklamak suretiyle, sahiden kayalara sürtünmekten aşındığından emin oldu.

"İşte, dedi alçak sesle gazeteci, işte fırsat diye buna denir..."

"Tuhaf!" diye yanıtladı Cyrus Smith.

Tuhaf veya değil, sevindirici bir tesadüf mevzubahisti! Harbert, muhabir, Nab ve Pencroff da tekneye bindiler. Onlar palamarın aşınmış olduğundan şüphe etmiyorlardı, ama işin en şaşırtıcı tarafı, kayığın hakikaten tam da kolonizatörlerin geçerken onu yakalayacakları mekân ve zamanda gelmiş olmasıydı, zira bir çeyrek saat sonra denizde yitip giderdi.

Cin ve periler zamanında olsa, bu hadise, gücünü kazazedelerin hizmetine sunan adaya doğaüstü bir yaratığın musallat olduğunu düşünme hakkı verirdi!

Kolonizatörler birkaç kürek çekişte Mercy'nin mansabına ulaştılar. Kano kumsalda Bacalar'ın yakınına kadar çekildi ve hepsi Granite-House'un merdivenine yöneldiler.

Fakat o sırada Top öfkeyle havladı ve ilk basamağı arayan Nab bir çığlık attı...

Merdiven yerinde yoktu.

VI
PENCROFF'UN SESLENİŞİ – BACALAR'DA BİR GECE – HARBERT'IN OKU – CYRUS SMITH'İN PLANI – BEKLENMEDİK BİR ÇÖZÜM – GRANITE-HOUSE'TA OLAN BİTEN – YENİ BİR UŞAK NASIL KOLONİZATÖRLERİN HİZMETİNE GİRİYOR

Cyrus Smith tek kelime etmeksizin durmuştu. Yoldaşları, karanlığın içinde, rüzgârın merdiveni savurmuş olma ihtimaline karşı duvarın çeperlerini, çözülmüş olma ihtimaline karşı da zemini araştırdılar... Ama merdiven kesinlikle yok olmuştu. Bir boranın onu duvarın yarısındaki ilk sahanlığa atıp atmadığını anlamak o derin gecede imkânsızdı.

"Şayet bu bir şakaysa, diye haykırdı Pencroff, hiç komik değil! Birinin evine dönmesi ve odasına çıkmak için merdiveni bulamaması yorgun insanları güldürmez!"

Nab haykırışlarında kaybolmuştu.

"Oysa rüzgâr da yoktu!" diye belirtti Harbert.

"Lincoln Adası'nda acayip şeyler yaşandığını düşünmeye başlıyorum!" dedi Pencroff.

"Acayip mi?" diye karşılık verdi Gédéon Spilett. "Yapma, Pencroff, bundan daha doğal ne var? Biz yokken biri gelmiş, konutu ele geçirmiş ve merdiveni yukarı çekmiştir!"

"Biri mi?" diye bağırdı gemici. "Kim peki?..."

"Saçmalı avcı, diye yanıtladı muhabir. Karşılaştığımız aksiliği açıklamayacaksa, ne işe yarar?"

"Pekâlâ, yukarıda biri varsa, diye sövüp sayarak cevap verdi sabırsızlanmaya başlayan Pencroff. Ona sesleneceğim, elbet yanıt vermesi lazım."

Denizci, gök gürültüsünü andıran ve kuvvetle yankılanan sesiyle, uzun bir "Hey!" çekti.

Kulak kabartan kolonizatörler Granite-House yüksekliğinden, kaynağını tayin edemedikleri bir nevi kıkırdama

duyar gibi oldular. Fakat güçlü çağrısını nafile tekrarlayan Pencroff'un sesine hiçbir ses karşılık vermedi.

Orada gerçekten dünyanın en kayıtsız insanlarını bile şaşırtacak bir olgu söz konusuydu ve kolonizatörler o kayıtsızlardan olamazlardı. İçinde bulundukları durumda her olayın kendine göre önemi olsa da, adada geçirdikleri yedi aydan beri hiçbiri bu kadar şaşırtıcı bir nitelik arz etmemişti.

Ne olursa olsun, hadisenin tuhaflığının etkisiyle yorgunluklarını unutmuşlardı. Granite-House'un dibinde duruyor, ne düşüneceklerini, ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Kendi kendilerine sordukları suallere cevap veremeden, hepsi birbirinden abes varsayımlar üretip duruyorlardı. Mutfağına giremediği için fena halde hayal kırıklığına uğrayan Nab ağlayıp sızlanıyordu. Üstelik yolculuk erzakı tükenmişti ve o an yenileme imkânı yoktu.

"Dostlarım, dedi o zaman Cyrus Smith, yapacak tek bir şey var, sabahı beklemek ve koşullara göre davranmak. Ama beklemek için Bacalar'a gidelim. Orada güvende oluruz ve akşam yemeği yiyemesek bile, en azından uyuruz."

"İyi de bize bu oyunu oynayan utanmaz kim acaba?" diye bir daha sordu maceraya atılıp atılmamakta kararsız Pencroff.

"Utanmaz" kim olursa olsun, yapılacak tek şey mühendisin söylediği gibi Bacalar'a dönüp gün doğumunu beklemekti. Bununla birlikte Top'a Granite-House'un pencereleri altında durması komutu verildi. Akıllı hayvan bir emir aldığında, yorumlamadan icra ederdi. Sahibiyle arkadaşları kayalıklara sığınırlarken, korkusuz köpek surun dibinde kaldı.

Kolonizatörlerin yorgunluklarına rağmen Bacalar'ın kumu üzerinde iyi uyuduklarını söylemek gerçeği çarpıtmak olurdu. Onları endişelendiren sırf bu yeni olayın, ister doğal sebepleri bir gün ortaya çıkacak bir tesadüf sonucu, ister tam tersine bir insanın eseri olsun, önemini kavramak değildi. Bunun yanında bir de gayet rahatsız yatmışlardı. Ne olursa olsun, şu ya da bu şekilde, o an barınakları doluydu ve yeniden ele geçiremiyorlardı.

Hâlbuki Granite-House hem konutları, hem de depolarıydı. Koloninin tüm malzemesi oradaydı, silahlar, alet edevat, cephane, yiyecek stokları, vs. Tüm bunlar yağmalandığı takdirde, kolonizatörlerin yeni bir düzen kurmaları, silah ve aletleri yeniden yapmaları gerekecekti. Feci bir durum! Öyle ki, içlerinden kaygıya kapılan biri, Top'un iyi gözcülük edip etmediğine bakmak üzere ha bire dışarı çıkıyordu. Yalnızca Cyrus Smith, inatçı tabiatı katiyen açıklanamaz bir olgunun karşısında kalmaktan deliye dönmesine rağmen, alışılmış sabrıyla bekliyordu. Etrafında, belki de üstünde, isim veremediği bir gücün etkili olduğunu düşünerek isyan ediyordu. Gédéon Spilett bu hususta onunla kesinlikle hemfikirdi ve ikisi, kısık sesle, kavrayış ve tecrübelerini boşa çıkaran, açıklanması imkânsız şartlar hakkında defalarca sohbet ettiler. Bu adada bir esrarın varlığı muhakkaktı, ama ona nasıl nüfuz edilecekti? Harbert ne düşüneceğini bilemiyor ve Cyrus Smith'e danışmak istiyordu. Nab'a gelince, o sonunda tüm bunların kendisini ilgilendirmediğine, sahibinin meselesi olduğuna kanaat getirmişti. Yiğit zenci, yoldaşlarını rahatsız etmekten korkmasa, o gece Granite-House'taki döşeğinde istirahat eder gibi huzurlu bir şekilde uyurdu!

Neticede herkesten fazla kuduran Pencroff'tu: İyi niyetli, fakat bir hayli öfkeliydi.

"Bu bir şaka, diyordu, bize yapılan bir eşek şakası! Eşek şakalarından hoşlanmam. Lanet olsun, bir elime düşse, o şakacıya ne yapacağımı bilirim!"

Doğuda günün ilk ışıkları yükselir yükselmez, gerektiği gibi silahlanmış kolonizatörler kıyıya, resiflerin sınırına gittiler. Doğan güneşin doğrudan vurduğu Granite-House çok geçmeden şafağın ışıklarıyla aydınlanmalıydı. Hakikaten saat beş olmadan, yapraklardan müteşekkil yeşil perdenin arasından, panjurları kapalı pencereler göründü.

O bakımdan her şey düzgün görünüyordu, ama yola çıkmadan evvel kapadıkları kapının ağzına kadar açık olduğunu fark eden kolonizatörlerin bağrından bir çığlık koptu.

Granite-House'a birinin girmiş olduğuna kuşku yoktu.

Genelde sahanlıktan kapıya gerili duran üst merdiven yerindeydi, fakat alttaki merdiven yukarı çekilip, eşiğe kadar yükseltilmişti. Davetsiz misafirlerin her çeşit sürprizden sakınmak istedikleri aşikârdı.

Tür ve sayılarını saptamaya gelince, hiçbiri ortada görünmediğinden, hâlâ mümkün değildi.

Pencroff yine seslendi.

Cevap gelmedi.

"Alçaklar!" diye haykırdı denizci. "Kendi evlerindeymişler gibi, nasıl da rahat uyuyorlar! Hey! Korsanlar, haydutlar, çapulcular, John Bull'un çocukları!" *

Pencroff, Amerikalılık vasfıyla, birini "John Bull'un çocuğu" diye nitelemişse, hakaretin son sınırlarına kadar çıkmış demekti.

O sırada ortalık tamamen aydınlandı ve Granite-House'un cephesi güneş ışınlarıyla parladı. Ancak dışarıda olduğu gibi içerde de her şey sessiz ve sakindi.

Kolonizatörler kendi kendilerine Granite-House'un işgal edilip edilmediğini soruyorlardı. Mamafih merdivenin konumu bunu yeterince ispat ediyordu. Hem her kimseler, işgalcilerin kaçamadıkları muhakkaktı! Ama yanlarına nasıl ulaşılacaktı?

O zaman Harbert'ın aklına bir fikir geldi: Bir oka ip bağlayıp, kapının eşiğinde asılı merdivenin ilk basamakları arasından geçecek şekilde fırlattı. İp vasıtasıyla merdiven yere kadar çözülebilir ve zeminle Granite-House arasında yeniden irtibat kurulabilirdi.

Aslında yapacak başka bir şey yoktu ve biraz maharetle, bu yöntemin başarı göstermesi lazımdı. Neyse ki ok ve yaylar, amber çiçeğinden yapılmış yirmi kulaç boyunda hafif bir ipin de bulunduğu Bacalar'ın bir koridoruna depolanmıştı. Pencroff ip yumağını çözdü ve ucunu okun tüylü kısmına bağladı. Sonra Harbert okunu yaya yerleştirip, merdivenin aşağı sarkan ucuna son derece dikkatli nişan aldı.

Cyrus Smith, Gédéon Spilett, Pencroff ve Nab, Granite-House'un pencerelerinde olan biteni gözlemleyecek şekil-

* Tipik İngiliz anlamında –çn.

de geri çekilmişlerdi. Gazeteci, karabinası omzunda, kapıyı nişanlıyordu.

Yay gevşedi, ıslık çalan ok ipi de çekip götürdü ve merdivenin son iki basamağı arasından geçti.

Operasyon başarılı olmuştu.

Harbert derhal ipin ucunu yakaladı, fakat merdiveni düşürmek için salladığı sırada, duvarla kapı arasından hızla geçen bir kol onu sımsıkı tutup Granite-House'un içine çekti.

"Alçak oğlu alçak!" diye haykırdı denizci. "Bir kurşun seni mutlu edecekse, fazla beklemeyeceksin!"

"İyi de kim ola ki bu?" diye sordu Nab.

"Kim mi? Tanımadın mı?"

"Hayır."

"Bu bir maymun, bir makak, 'sapajou', 'guenon', orangutan, şebek, goril, ipek maymunu! Konutumuz biz yokken merdivenden tırmanan maymunlar tarafından istila edilmiş."

O sırada, adeta gemiciyi haklı çıkarmak için üç dört tane dört elli, kanatlarını açtıkları pencerelerde göründüler. Mekânın gerçek sahiplerini, eğilip bükülerek, yüz buruşturarak selamlıyorlardı.

"Bunun şakadan başka bir şey olmadığını biliyordum!" diye bağırdı Pencroff. "Ama şakacılardan biri bunu diğerleri için de ödeyecek!"

Tüfeğini omzuna götüren denizci maymunlardan birine çabucak nişan alıp ateş etti. Ölümcül bir yara alıp kumsala düşen biri hariç hepsi ortadan kayboldular.

Bu uzun boylu maymun dört ellilerin birinci takımına aitti, bu konuda yanılmak imkânsızdı. İster bir şempanze, orangutan, goril veya bir "gibbon" olsun, insan ırkına benzerliklerinden ötürü bu adı taşıyan antropomorflar arasında yer alıyordu. Hem Harbert onun bir orangutan olduğunu belirtmişti ve delikanlının zoolojiden iyi anladığı malumdu.

"Muhteşem bir hayvan!" diye haykırdı Nab.

"Öyle olsun !" diye cevapladı Pencroff. "Ama evimize nasıl döneceğimizi hâlâ bilmiyorum!"

Harbert iyi atıcı, dedi muhabir. Ve yayı burada! Tekrar denesin…"

"İyi, güzel de, bu maymunlar pek kurnaz!" diye haykırdı Pencroff. "Pencereye çıkmayacaklardır ve onları öldüremeyiz. Odalar ve depoda yol açabilecekleri hasarı düşünüyorum da…"

"Sabırlı ol, diye yanıt verdi Cyrus Smith. Bu hayvanlar başımıza uzun süre dert olamazlar!"

"Bundan ancak yere indiklerinde emin olurum, diye cevap verdi denizci. Hem her şeyden evvel, yukarıda o şakacılardan kaç düzine olduğunu biliyor musunuz, Bay Smith?"

Pencroff'u yanıtlamak zor oldu. Delikanlının teşebbüsünü tekrarlamasına gelince, o iş de pek kolay değildi, çünkü merdivenin alt ucu kapıdan içeri kaçmıştı ve yeniden asılınca ip koptu, ama merdiven düşmedi.

Durum sahiden can sıkıcıydı. Pencroff sinirden kuduruyordu. Olayın, kendi payına hiç de gülünç bulmadığı belli bir komik tarafı vardı. Kolonizatörlerin sonunda davetsiz misafirleri kovalayıp evlerini geri alacaklardı aşikârdı, ama nasıl ve ne zaman? İşte bunu söyleyemiyorlardı.

Maymunların görünmekten imtina ettikleri iki saat geçti. Hâlbuki hâlâ oradaydılar ve üç dört defa, kapı veya pencerelerden, tüfek atışlarıyla selamlanan bir burun ya da ayak dışarı süzüldü.

"Gizlenelim, dedi mühendis. Belki de maymunlar gittiğimizi zannedip, yeniden kendilerini gösterirlerdi. Spilett ve Harbert kayaların arkasına pusuya yatıp, görünen her şeye sıksınlar."

Mühendisin talimatları ifa edildi ve koloninin en iyi iki nişancısı olan muhabir ve delikanlı menzil dâhilinde, ama maymunların görüş alanı dışında beklerlerken, Nab, Pencroff ve Cyrus Smith yaylaya tırmanıp, birkaç av hayvanı öldürmek üzere ormana yöneldiler, zira yemek vakti gelmiş olmasına rağmen hiç yiyecekleri kalmamıştı.

Yarım saat sonra avcılar, iyi kötü kızarttıkları birkaç kayalık güverciniyle geri döndüler. Tek bir maymun bile yeniden görünmemişti.

Top pencerelerin altında nöbet beklerken, Gédéon Spilett ve Harbert gidip yemek paylarını aldılar. Yemekten sonra nöbet yerlerine döndüler.

İki saat sonra, durumda hiçbir değişiklik olmamıştı. Dört elliler herhangi bir hayat belirtisi göstermiyordu, sanki yok olmuşlardı, fakat daha muhtemel olan, içlerinden birinin ölümünden korkmuş, silah patlamalarından dehşete kapılmış hayvanlar Granite-House'un odaları dibine, hatta depoya sığınmışlardı. Ki deponun barındırdığı zen-

ginlikleri düşününce, mühendisin ısrarla telkin ettiği sabır sonunda şiddetli bir kızgınlık halini alıyordu ve açıkçası, kızmak için yeterince sebep mevcuttu.

"Bu kesinlikle çok saçma, dedi nihayet gazeteci. Ve son bulması için hakikaten bir neden yok!"

"Oysa bu haydutları vazgeçirmek lazım!" diye bağırdı Pencroff. "Yirmi kadar olsalar da, elbet haklarından geliriz, ama bunun için göğüs göğse çarpışmak gerekir! Ah! Onlara kadar ulaşmanın bir yolu yok mu yani?"

"Var, diye yanıtladı aklına bir fikir gelen mühendis.

"Bir tane mi?" dedi Pencroff. "Başka çare olmadığına göre, doğrusu budur! Ama ne?"

"Granite-House'a gölün eski savağından inmeyi deneyelim," diye cevap verdi mühendis.

"Vay canına!" diye bağırdı denizci. "Bu hiç aklıma gelmemişti!"

Bu gerçekten de çeteyle savaşıp dışarı atmak için Granite-House'a girmenin yegâne yoluydu. İşin doğrusu, savağın ağzı çimentoyla örülü, feda etmek icap eden taş bir duvarla kapatılmıştı, ama onu yeniden yaparak ödeşilirdi. Neyse ki Cyrus Smith o deliği gölün sularıyla boğarak saklama projesini henüz gerçekleştirmemişti, çünkü o zaman operasyon belli bir zaman alırdı.

Saat öğleyi geçiyordu. İyi silahlanmış, kazma kürekle donanmış kolonizatörler, Top'a nöbet yerinden ayrılamamasını emrettikten sonra, Bacalar'ı terk edip Granite- House'un pencereleri altından geçerek, Geniş Manzara Yaylası'na varmak için, Mercy'nin sol yakasından yukarı çıkmaya hazırlandılar.

Lakin o yönde daha elli adım atmamışlardı ki, köpeğin hiddetli havlamalarını işittiler. Umutsuz bir çağrı gibiydi.

Durdular.

"Koşalım!" dedi Pencroff.

Ve hepsi birden son hızla kıyıya indiler.

Dönemece geldiklerinde, durumun değiştiğini gördüler.

Sebebi meçhul bazı nedenlerin kışkırttığı ani bir korkuya kapılan maymunlar kaçmaya çalışıyorlardı. İki üç tanesi koşuyor, palyaço çevikliğiyle bir pencereden diğerine sıçrı-

yorlardı. Aşağı inmeyi kolaylaştıracak merdiveni yerine koymaya bile çalışmıyorlardı. Belki de dehşet içinde, bu kaçış yolunu unutmuşlardı. Çok geçmeden beş ya da altısı vurulacak konumdaydı ve rahatça nişan alan kolonizatörler ateş açtılar. Yaralanan veya ölen bazıları, acı çığlıklar atarak, odalara yıkıldılar. Dışarı fırlayan diğerleri düşüşün etkisiyle mahvoldular. Birkaç saniye sonra Granite-House'ta canlı tek bir dört elli kalmadığı farz edilebilirdi.

"Yaşasın!" diye haykırdı Pencroff. "Yaşasın!"

"Bu kadar heyecanlanma!" dedi Gédéon Spilett.

"Niye? Hepsi öldü," diye cevap verdi denizci.

"Tamam, ama bu evimize geri dönmeyi sağlamıyor."

"Savağa gidelim!" diye karşılık verdi Pencroff.

"Şüphesiz, dedi mühendis, fakat benim tercihim..."

O esnada merdivenin, Cyrus Smith'in gözlemine verilmiş bir cevap gibi, kapının eşiğinden aşağı kaydığı, sonra da çözülüp yere düştüğü görüldü.

"Vay canına! Bu kadarı fazla işte!" diye bağırdı gemici, Cyrus Smith'e bakarak.

"Çok fazla!" diye mırıldandı merdivene ilk atılan mühendis.

"Dikkat edin, Bay Cyrus!" diye bağırdı Pencroff, o maymunlardan hâlâ birkaç tane daha varsa..."

"Göreceğiz," diye cevap verdi mühendis, durmaksızın.

Tüm yoldaşları peşinden gittiler ve bir dakikada kapının eşiğine varmışlardı.

Her tarafı arayıp taradılar. Ne odalarda, ne de dört elliler sürüsü tarafından saygıda kusur edilmeyen depoda kimse vardı.

"Ya merdiven?" diye haykırdı gemici. "Onu bize geri yollayan centilmen kim acaba?"

Tam o sırada bir çığlık duyuldu ve koridora sığınmış büyük bir maymun, arkasında Nab'la beraber salona koştu.

"Vay! Haydut!" diye bağırdı Pencroff.

Ve elinde baltayla hayvanın kafasını yarmak üzereyken, Cyrus Smith onu durdurdu:

"Canını bağışlayın, Pencroff," dedi.

"Bu yarmayı af mı edeyim?"

"Evet! Bize merdiveni atan o!"

Mühendis bu lafları öyle tuhaf bir sesle söyledi ki, ciddi konuşup konuşmadığını anlamak güç oldu.

Mamafih üstüne atladıkları maymun, kendini cesurca savunduktan sonra yere serildi ve sımsıkı bağlandı.

"Uf!" diye haykırdı Pencroff. "Şimdi onu ne yapacağız?"

"Uşak!" diye yanıtladı Harbert.

Delikanlı bunları söylerken tam olarak şaka yapmıyordu, zira dört ellilerin bu zeki cinsinden nasıl faydalanılabileceğini biliyordu.

Maymuna yaklaşan kolonizatörler onu dikkatle incelediler. Gerçekten de, yüz açısı Avustralyalı ve Hotantolarınkinden pek aşağı kalmayan şu antropomorf türüne aittiler. Bu bir orangutandı ve ne şebeğin yırtıcılığına, ne makakın akılsızlığına, ne uzun kuyruklu minik maymunun pisliği-

ne, ne kuyruksuzun sabırsızlığına, ne de köpek başlının kötü içgüdülerine sahipti. Bu hayvanlardaki neredeyse insana mahsus zekâ belirtileri antropomorfların bu ailesiyle alakalıydı. Evlerde kullanılan orangutanlar sofra hazırlayabilir, oda temizleyebilir, giysilerle ilgilenebilir, ayakkabı boyayabilir, çatal kaşık ve bıçağı ustaca kullanabilirler, hatta şarap bile içerlerdi... Tüyden yoksun, iki ayaklı, en iyi uşaklardan farksızdılar. Fransız doğa bilimci Buffon'un onlardan, uzun zaman sadık ve gayretli bir uşak olarak hizmet eden birine sahip olduğu malumdu.

Granite-House'un salonunda sıkıca bağlanmış olan, altı ayak boyunda, hayranlık verici vücudu gayet orantılı, göğsü geniş, başı orta büyüklükte, yüz açısı yetmiş dereceye ulaşan, kafatası yuvarlak, burnu çıkık, teni ipek gibi yumuşak ve parlak tüylerle kaplı kocaman bir şeytandı – tam bir antropomorf tipi. İnsanınkilerden biraz küçük gözleri keskin bir zekâyla parlıyor, bıyığının altından beyaz dişleri ışıldıyordu Fındık rengi, ufak ve kıvırcık bir sakalı vardı.

"Yakışıklı çocuk!" dedi Pencroff. "Dilini bilsek, onunla konuşabilirdik!"

"Öyle, dedi Nab, ciddi misiniz, efendim? Onu hizmetkâr diye alacak mıyız sahiden?"

"Evet, Nab, diye yanıtladı mühendis, gülümseyerek. Ama kıskanma!"

"Umarım mükemmel bir uşak olur, diye ekledi Harbert. Genç görünüyor, eğitimi kolay olur ve ona boyun eğdirmek için zor kullanmak ya da bu gibi durumlarda yapıldığı gibi köpek dişlerini sökmek zorunda kalmayız! Kendisine iyi davranan sahiplere bağlanmaktan başka bir şey yapamaz."

"Öyle olacağız," diye cevap verdi 'şakacılara' karşı tüm hıncını unutan Pencroff.

Sonra orangutanın yanına giderek:

"Pekâlâ, evladım, diye sordu, nasıl gidiyor?"

Orangutan fazla kızgınlık belirtisi göstermeyen küçük bir homurtuyla yanıt verdi.

"Koloniye katılmak mı istiyoruz?" diye sordu denizci. "Bay Cyrus'ün hizmetine mi gireceğiz yani?"

Maymun yeniden olumlayıcı bir homurtu çıkardı.

"Ve maaş olarak yiyeceğimizle mi yetineceğiz?"

Üçüncü olumlu homurdanma.

"Konuşması biraz monoton," diye belirtti Gédéon Spilett.

"İyi ya!" diye karşılık verdi Pencroff. "En iyi uşaklar en az konuşanlardır. Hem maaş da yok! – Anlıyor musunuz, çocuğum? Başlangıçta maaş ödemeyeceğiz, ama bilahare sizden memnun kalırsak, iki katını veririz!"

Böylece koloni birçok hizmet görecek yeni bir üyeyle büyüdü. Ona konulacak ad meselesine gelince, gemici geçmişte tanıdığı başka bir maymunun anısına Jüpiter ya da kısaca Jüp konmasını istedi.

İşte Jüp Efendi Granite-House'a böyle, teklifsizce yerleşmişti.

VII
GERÇEKLEŞTİRİLECEK PROJELER – MERCY ÜZERİNDE BİR KÖPRÜ – GENİŞ MANZARA YAYLASINDAN BİR ADA YAPMAK – AÇILIR KÖPRÜ – BUĞDAY HASADI – DERE - GELİNCİKLER – KÜMES – GÜVERCİNLİK –İKİ ZEBRA – KOŞULU ARABA – BALON LİMANI'NA GEZİ

Lincoln Adası kolonizatörleri, eski savağı takip etmek mecburiyetinde kalmaksızın konutlarını geri almış ve böylece duvarcılık işlerinden kurtulmuşlardı. Şüphesiz bunu yapmaya hazırlanırlarken, maymun sürüsünün onları Granite-House'tan kaçıran ani ve sebebi açıklanamaz bir dehşete kapılması sevindiriciydi. Hayvanlar başka bir yoldan ciddi bir saldırı olacağını sezmişler miydi acaba? Geri çekilmelerini yorumlamanın hemen hemen tek yolu buydu.

Günün son saatlerinde maymun ölüleri ormana taşınıp gömüldü. Sonra kolonizatörler kendilerini davetsiz misafirlerin neden olduğu dağınıklığı toplamaya verdiler – hasar değil dağınıklığı, çünkü odaların mobilyalarını altüst etseler de, hiçbir şey kırıp dökmemişlerdi. Nab fırınlarını yaktı ve kilerdeki stoklar herkesin bayıldığı esaslı bir yemek sağladı.

Jüp de unutulmadı. Bolca istiflenmiş çamfıstığı ve köksaplarını iştahla yedi. Pencroff maymunun ellerini çözmüştü, fakat tevekkülünden emin olana kadar köstekleri ayaklarında bırakmanın yerinde olacağına karar verdi.

Sonra Cyrus Smith ve yoldaşları, yatmadan evvel masanın çevresine oturup icrası acil birkaç proje hakkında konuştular.

En önemli ve en ivedileri, adanın güney kısmıyla Granite-House arasında irtibat sağlamak amacıyla, Mercy'nin üstüne bir köprü ve yaban koyunları ya da yakalamanın iyi olacağı başka yünlü hayvanlara yönelik bir ağıl kurmaktı.

Anlaşılacağı üzere, bu iki proje o an için en ciddi mesele olan giysi sorununu çözmeyi hedefliyordu. Esas itibarıyla köprü çamaşır ihtiyacını karşılayacak balon kılıfının naklini kolaylaştıracak ve ağıl, kışlık giysilerin temin edileceği yün hasadının gerçekleşmesini sağlayacaktı.

Cyrus Smith'in niyeti ağılı Kızıl Creek'in kaynağına, geviş getirenlerin bol ve taze besin sağlayacak otlaklar bulacağı yere kurmaktı. Zaten Geniş Manzara Yaylası ve kay-

nak arasındaki yol kısmen açıktı ve özellikle birkaç koşum hayvanı yakalamayı başarırlarsa ilkinden daha iyi hazırlanmış bir yük arabasıyla nakliye daha kolay olacaktı.

Lakin ağılın Granite-House'tan uzak olmasında hiçbir sakınca bulunmasa da, Nab'ın dikkat çektiği kümes için aynı şey geçerli değildi. Kuşların aşçıbaşının eli altında olması gerekiyordu ve başka hiçbir mevki, eski savakla sınırdaş göl kıyılarının o bölümündeki, daha önce zikredilen kümesin yeri kadar müsait görünmüyordu. Su kuşları orada diğerleri kadar çoğalmayı bilirlerdi ve son gezilerinde yakalanmış tinamu çifti ilk evcilleştirme denemesinde kullanılacaktı.

Ertesi gün – 3 Kasım – köprünün inşasıyla yeni çalışmalar başladı ve bu önemli işler için bütün kollara ihtiyaç doğdu. Testereler, baltalar, makas ve çekiçler dülgere dönüşmüş kolonizatörlerin omuzlarında kumsala indirildi.

Orada Pencroff'un aklına bir şey geldi:

"Ya biz burada yokken, Jüp Efendi'nin keyfi dün nazikçe aşağı yolladığı merdiveni geri çekmek isterse?"

"Alt ucundan sabitleyelim," diye cevap verdi Cyrus Smith.

Bu iş kuma sağlamca gömülmüş iki kazık sayesinde yapıldı. Sonra, Mercy'nin sol yakasından yukarı çıkan kolonizatörler çok geçmeden nehrin oluşturduğu dirseğe vardılar.

Orada durup, köprünün o münasip görünen mahalde kurulması gerekip gerekmediğini incelediler.

Esasında önceki gün güney kıyısında keşfedilen Balon Limanı'yla o nokta arasında ancak üç buçuk millik mesafe vardı ve köprüden limana kadar, Granite-House'laouse'

adanın güneyi arasında irtibatı kolaylaştıracak, arabanın geçebileceği bir yol açmak zor olmayacaktı.

Cyrus Smith yoldaşlarına, bir süredir düşündüğü, hem gerçekleştirmesi çok basit, hem de avantajlı bir projeden bahsetti. Sözü geçen proje, her türlü dört ayaklı ve dört elli saldırısından korumak amacıyla, Geniş Manzara Yaylası'nı tamamen yalıtmaktı. Böylece Granite-House, Bacalar, kümes ve platonun tohum ekmeye yönelik bütün üst tarafı hayvanların vereceği zarara karşı korunacaktı.

Bu projenin hayata geçirilmesinden daha kolay bir şey yoktu. Mühendis şöyle yapmayı düşünüyordu.

Yayla zaten üç yandan yapay veya doğal akarsularla savunuluyordu:

Kuzeybatıda, Grant Gölü'nün kıyısında, eski savağın ağzını istinat eden köşeden, suların boşalması için gölün doğu yakasında açılmış yarığa kadar;

Kuzeyde, o yarıktan denize kadar, plato ve kumsalda kendine bir yatak oymuş yeni akarsuyla, çağlayanın akıntısı yönünde ve karşı istikamette – aslında geçişlerini engellemek için creek yatağını kazmak kâfiydi;

Denizden oluşan bütün doğu sınırı boyunca, yukarıda zikredilen creek'in ağzından Mercy'ninkine kadar;

Ve nihayet güneyde, Mercy'nin o mansaptan köprünün kurulması gereken dirseğine kadar her yer suyla çevriliydi.

Yani geriye, nehrin dirseğiyle gölün güney köşesi arasındaki yaylanın bir milden az mesafedeki, her gelene açık batı kısmı kalıyordu. Gölün sularıyla dolacak ve fazlası ikinci bir şelaleyle Mercy'nin yatağına dökülecek, geniş ve derin bir hendek kazmaktan kolayı yoktu. Şüphesiz bu yeni akarsu yüzünden göl seviyesi biraz alçalacaktı, fakat Cyrus Smith Kızıl Creek'in debisinin, projesinin uygulanmasını sağlamak bakımından bir hayli hatırı sayılır olduğunu saptamıştı.

"Böylece, diye ekledi mühendis, dört bir yandan suyla çevrilmiş Geniş Manzara Yaylası tam bir ada olacak ve arazinin geri kalanıyla sadece Mercy'nin üstüne kuracağımız köprü, şelalenin yukarısına ve akış yönüne doğru inşa edilecek iki küçük köprü ve nihayet biri kazmayı önerdiğim hendeğin üstüne öteki Mercy'nin sol yakasına yapılacak başka iki köprücük sayesinde irtibat sağlayacak. Köprü ve köprücükler istendiği zaman kaldırılabilecek olduğundan, Geniş Manzara Yaylası her tür sürprizden korunacak."

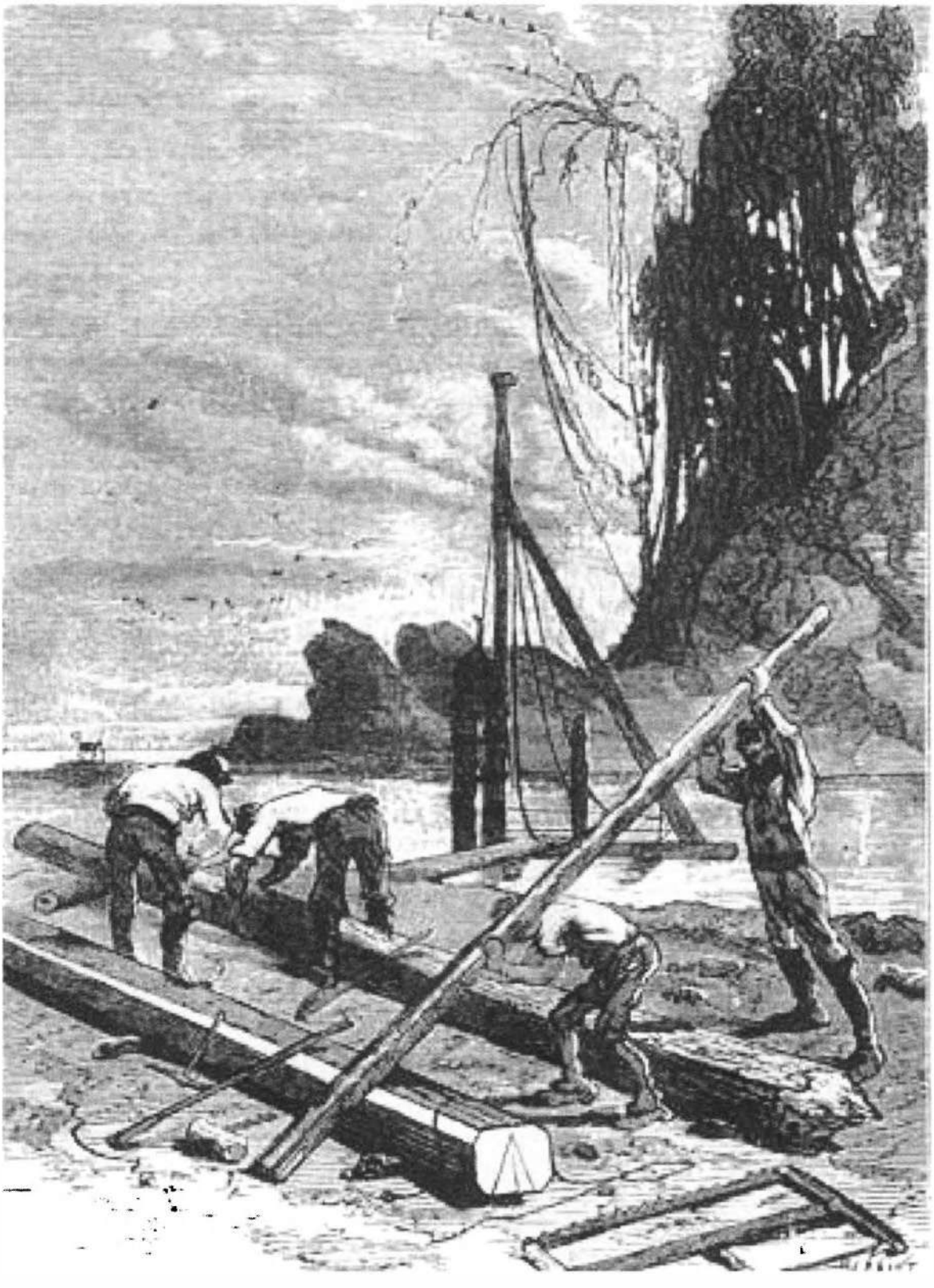
Cyrus Smith kendini arkadaşlarına daha iyi anlatmak amacıyla platonun haritasını çizmişti ve projesi hemen tüm hatlarıyla kavrandı. Bu fikir oybirliğiyle kabul gördü ve Pencroff dülger baltasını sallayarak haykırdı:

"Önce köprü!"

En acil iş buydu. Ağaçlar seçilip yere yıkıldı, dalları kesildi, kiriş, kalas ve tahtalara dönüştü. Mercy'nin sağ yakasına dayanan kısmı sabit köprünün sol yakaya bağlanacak

bölümü, bazı alavere havuzlarındaki gibi, karşı ağırlık sayesinde yukarı kaldırılabilecek şekilde hareketli olmalıydı.

Anlaşılacağı üzere bu ağır bir iş oldu ve ustaca yürütülse de, en azından belli bir zaman gerektiriyordu, çünkü yaklaşık seksen ayak genişliğindeydi. O yüzden, köprünün sabit tabliyesine destek olsun diye, nehir yatağına kazıklar çakmak icap etti. Bunun için bir şahmerdan kurulması gerekti. Bu sayede iki tane kemer inşa ederek köprünün ağır yükleri taşıması sağlanacaktı.

Neyse ki ne ahşabı işleyecek aletler eksikti, ne sağlamlaştırmak için demir parçalar, ne bu gibi işlerden iyi anlayan bir adamın zekâsı, ne de yoldaşlarının yedi aydır ister istemez kazandıkları büyük el becerisi. Ve söylemek lazım ki, en sakarları Gédéon Spilett değildi, hatta "basit bir gazeteciden bunu asla beklemeyen" denizciyle ustalıkta yarışıyordu!

Mercy Köprüsü'nün inşası gayet yoğun geçen üç hafta sürdü. Yemekler çalışma mekânında yeniyor ve o sırada hava muhteşem olduğundan, Granite-House'a ancak akşam yemeği vakti dönülüyordu.

Bu zaman zarfında, Jüp Efendi'nin ortama kolayca alıştığı ve hep son derece meraklı gözlerle seyrettiği yeni sahipleriyle yakınlaştığı saptanabildi. Mamafih Pencroff, ihtiyat icabı, henüz onu hareketlerinde tamamen serbest bırakmıyor, haklı olarak, planlanan işler sayesinde yaylanın sınırları aşılmaz olana dek beklemek istiyordu. Top ve Jüp pek iyi anlaşıyor, seve seve birlikte oynuyorlardı, ama Jüp her şeyi ciddiyetle yapıyordu.

20 Kasım'da köprü bitti. Karşı ağırlıklarla dengelenen hareketli kısmı kolayca inip çıkıyor ve kaldırmak için hafif bir gayretten fazlası gerekmiyordu. Kapatıldığında, menteşesi ve destek aldığı son travers arasında, hayvanların aşamayacakları kadar geniş, yirmi ayaklık bir aralık mevcuttu.

Artık sıra gidip, kolonizatörlerin tam bir emniyet altına almak için sabırsızlandıkları balon kılıfını aramaya gelmişti, fakat onu taşımak için, Balon Limanı'na bir yük arabası götürme ve dolayısıyla Far-West'in sık masifleri arasından yol açma mecburiyeti baş göstermişti. Bu belli bir zaman gerektiriyordu. O yüzden Nab ve Pencroff evvela limana kadar uzanan bir keşif gezisine çıktılar ve "bez stokunun" depolandığı mağarada hiç zarar görmediği tespit edilince, Geniş Manzara Yaylası'na ilişkin çalışmaların kesintisiz devam etmesine karar verildi.

"Ne tilkilerin ziyareti ne de diğer zararlı hayvanların saldırısından korkmak gerektiğine göre, kümesimizi daha iyi şartlarda kurmamız mümkün olacaktır," diye belirtti Pencroff.

"Platoyu ekime hazır hale getirip, yabani bitkiler naklet-mek de cabası," diye ekledi Nab...

"Ve ikinci buğday tarlamızı ekebiliriz!" diye bağırdı de-nizci, muzaffer bir edayla.

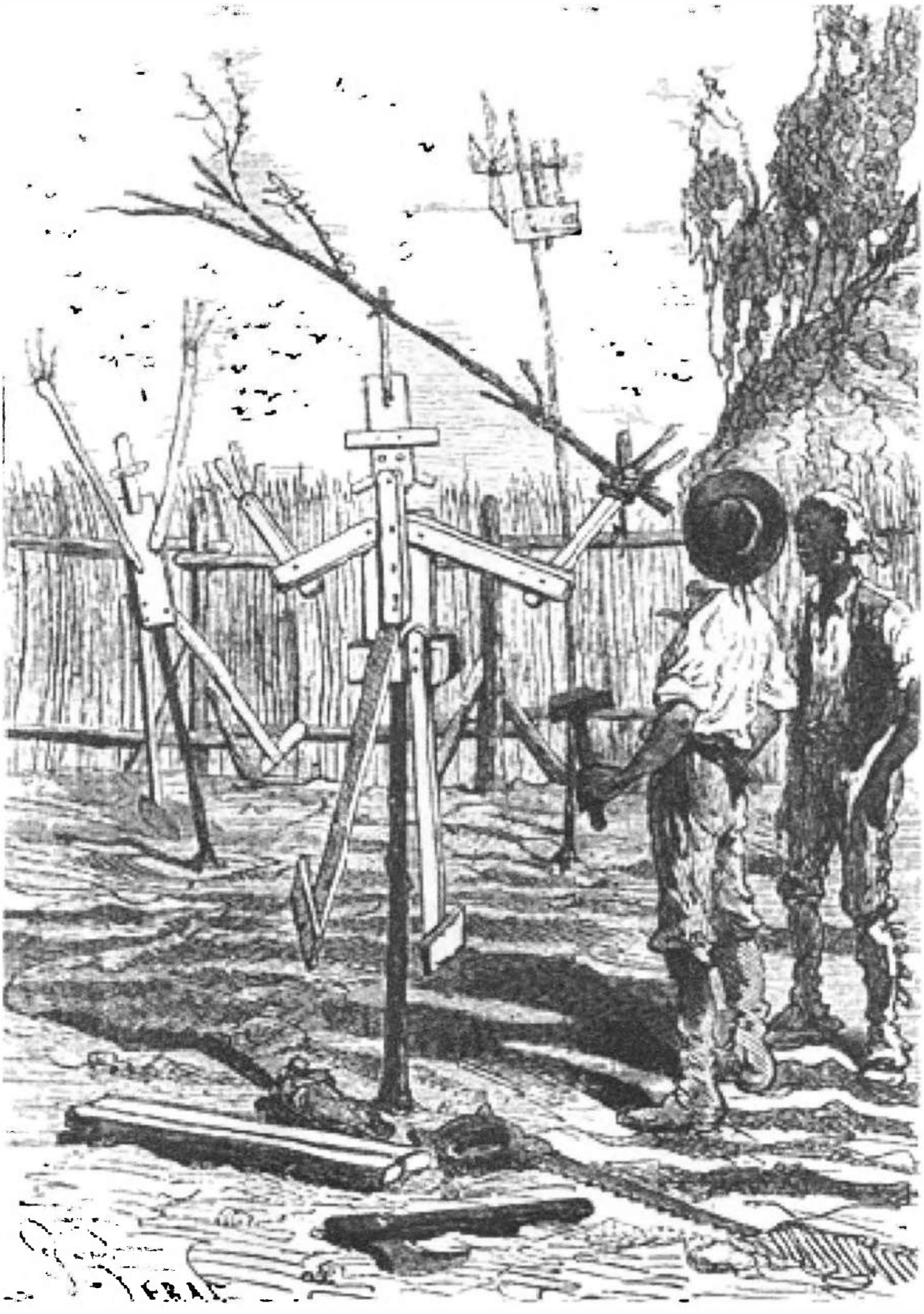
Tek bir tohum ekilmiş birinci buğday tarlası, Pencroff'un özeni sayesinde, hakikaten muhteşem gelişmişti. Müh-endisin söz ettiği on başağı üretmiş ve her başakta seksen tohum bulunduğundan, koloninin sekiz yüz tohumu ol-muştu – hem de altı ayda. Bu durum her yıl çift hasat ya-pılmasını vaat ediyordu.

Sekiz yüz tohumun elli tanesi tedbir olarak bir kenara ayrıldı. Geri kalanlar biricik tohuma gösterilen aynı özenle yeni bir tarlaya ekilecekti.

Tarla sürüldükten sonra, dört ayaklıların çok zor aşa-bileceği sağlam, yüksek ve sivri bir çitle çevrildi. Kuşlara gelince, gürültü çıkaran rüzgârgülleri ve Pencroff'un renkli hayal gücünün eseri ürkütücü korkuluklar onları uzak tut-maya yetti. Yedi yüz elli tohum ufak ve gayet muntazam saban izlerine yerleştirildi, gerisini tabiat halledecekti.

21 Kasım'da Cyrus Smith batıda, Grant Gölü'nün güney köşesinden Mercy'nin dirseğine kadar yaylayı kapatması gereken hendeği çizmeye başladı. Yerde iki üç ayak kalın-lığında bitkisel toprak, onun altında da granit vardı. Bu du-rumda yeniden nitrogliserin imal etmek gerekti ve madde alışılmış etkisini gösterdi. On beş güne kalmadan, plato-nun sert zemininde altı ayak derinlik, on iki ayak eninde bir hendek kazıldı. Gölün kayalık kıyısına aynı yöntemle yeni bir ark açıldı ve sular, Creek-Gliserin adı verilen ve Mercy'nin bir koluna dönüşen küçük bir dere teşkil ederek, bu yeni yatağa boşaldı. Mühendisin belirtmiş olduğu gibi, gölün seviyesi düştü, ama neredeyse hissedilmez bir şe-kilde. Nihayet, çiti tamamlamak için, derenin kumsaldaki yatağı bir hayli genişletilip, kumlar iki taraflı bir setle des-teklendi.

Aralığın ilk yarısında işler tam olarak son buldu ve Ge-niş Manzara Yaylası, yani çevre uzunluğu yaklaşık dört mil olan, sıvı bir kuşakla çevrilmiş bir nevi çarpık beşgen, ke-sinlikle her türlü saldırıya karşı korunaklı hale geldi.

Aralık ayı boyunca, hava çok sıcak oldu. Bununla beraber, kolonizatörler projelerinin icrasını ertelemek istemediler ve kümesin kurulması aciliyet kazandığından, o işe giriştiler. Yaylanın tamamıyla kapatılmasından itibaren Jüp Efendi'nin serbest bırakıldığını belirtmeye lüzum yok. Sahiplerinin yanından hiç ayrılmıyor, kaçmaya istekli görünmüyordu. Yumuşak fakat çok güçlü bir hayvandı ve şaşırtıcı derecede çevikti. Ah! Granite-House'un merdivenini tırmanmak mev-

zubahis olduğunda, kimse onunla rekabet edemezdi. Daha şimdiden bazı işlerde kullanılıyordu: Odun taşıyor ve arabayla Creek-Gliserin'in yatağından çıkan taşları çekiyordu.

"Henüz duvarcı ustası değil, ama şimdiden maymun oldu bile!" diyordu Harbert neşeyle, duvarcıların çıraklarına taktıkları 'maymun' lakabını anıştırarak. Yerine cuk oturan bir lakap varsa, buydu!

Kümes gölün güneydoğu kıyısında seçilen iki yüz yarda karelik bir alan işgal etti. Tahta perdeyle çevrildi ve ileride içini dolduracak hayvanlar için muhtelif barınaklar inşa edildi. Dallardan yapılıp bölmelere ayrılmış bu minik kulübeler pek yakında sadece konuklarını bekliyor olacaktı.

İlk gelenler, bir sürü yavru yapmakta gecikmeyecek tinamu çifti oldu. Arkadaşları göl kıyılarının gediklisi yarım düzine ördekti. Bazıları, kanatları yelpaze gibi açılan ve tüylerinin parlaklık ve canlılığıyla altuni sülünlerle yarışan şu Çin cinsine aitti. Birkaç gün sonra Harbert, uzun telekler ve muhteşem "alektorlara" sahip, ehlileştirmekte gecikmeyecekleri yuvarlak kuyruklu sülüngiller yakaladı. Pelikanlar, yalıçapkınları ve su tavukları kendiliklerinden kümesin yanına geldiler ve tüm o küçük topluluk, birkaç kavgayı müteakip, kuğurup cıvıldaşarak, gıdaklayarak, sonunda anlaştılar ve koloninin gelecekteki beslenmesi için güven verici bir oranda çoğaldılar.

Eserini tamamlamak isteyen Cyrus Smith kümesin bir köşesine güvercinlik yaptı. Yaylanın yüksek kayalarını sık sık ziyaret eden bir düzine güvercin yerleştirildi. Bu kuşlar her akşam yeni barınaklarına dönmeye kolayca alıştılar ve evcilleşmeye, ancak yabani ortamda üreyen türdeşleri yabani güvercinlerden daha eğilimli göründüler.

En nihayet, çamaşır imali için balonun kılıfını kullanma vakti gelmişti, zira onu bu halde bırakıp, tabiri caizse sınırsız bir denizin üstünden adayı terk etmek için sıcak hava dolu bir balonla tehlikeye atılmak sadece çaresiz insanlar tarafından kabul edilebilirdi ve pratik zekâlı Cyrus Smith bunu aklından bile geçirmiyordu.

Yani kılıfı Granite-House'a taşımak bahis konusuydu ve kolonizatörler ağır arabalarını daha hafif ve kullanışlı kıl-

makla meşgul oldular. Fakat araçları eksik olmasa da, hâlâ motor bulmak lazımdı! Adada at, eşek, öküz veya ineğin yerini alacak mahalli bir geviş getiren cinsi mevcut değil miydi? Mesele buydu.

"Aslında, diyordu Pencroff, Bay Cyrus'un buharlı bir yük arabası, hatta lokomotif yapmasını beklerken bir koşum hayvanı çok işe yarardı, çünkü bir gün mutlaka Granite-House ile Balon Limanı arasında, Franklin Dağı'nda kollara ayrılan bir demiryolumuz olacak!"

Dürüst gemici, böyle konuşurken, söylediklerine inanıyordu! Ah! İşin içine inanç karışınca, hayal gücünü dizginlemek kolay değildi.

Lakin abartmamak gerekirse, arabaya koşulmaya müsait sıradan bir dört ayaklı Pencroff'un işini hallederdi ve Tanrı'nın ona bir zaafı bulunduğundan, eziyet etmedi.

Bir gün, 23 Aralık'ta, aynı anda hem Nab'ın bağırdığı hem de Top'un gitgide daha fazla havladığı işitildi. Bacalar'da meşgul olan kolonizatörler, can sıkıcı bazı olayların vuku bulmuş olmasından ötürü, derhal koştular.

Bir de ne görsünler? Köprücükleri kapanmamış platoda ihtiyatsızca macera arayan, iri cüsseli iki güzel hayvan. Sanki dişi ve erkek iki at, en azından iki eşek söz konusuydu. Zarif yapıları, sütlü kahverengi tüyleri, beyaz kuyruk ve bacaklarıyla, baş, boyun ve gövdesi siyah çizgilerle kaplı hayvanlar... Hiçbir kaygı emaresi göstermeden ilerliyor ve keskin gözlerle, hâlâ tanıyamadıkları adamları gözlüyorlardı.

"Bunlar 'onaga'!" diye haykırdı Harbert. "Zebra ile kuagga arasında yer alan bir tür!"

"Niye eşek olmasın?" diye sordu Nab.

"Çünkü onların uzun kulakları yok ve şekilleri daha zarif!"

"Eşek ya da at, diye karşılık verdi Pencroff, Bay Smith'in deyişiyle bunlar 'motor' ve o yüzden yakalanmaları gerekiyor!"

İki hayvanı ürkütmeksizin otların arasından Creek-Gliserin köprüsüne kadar süzülen denizci onu kapattı ve onagalar esir düştüler.

Şimdi hayvanlar zorla ele geçirilip mecburi bir evcilleştirmeye mi tabi tutulacaktı? Hayır. Birkaç gün, ot bakımından bereketli yaylada serbestçe gidip gelmeye bırakılma-

ları kararlaştırıldı ve mühendis hemen kümesin yanına, onagaların gece sığınacakları, zemini samanla kaplı bir ahır inşa ettirdi.

Böylece bu muhteşem çift tamamen serbest bırakıldı ve kolonizatörler yanlarına yaklaşırken onları ürkütmekten kaçındılar. Mamafih geniş alanlar ve yoğun ormanlara alışık onagalar birçok kez onlar için fazla dar platoyu terk etme ihtiyacı hisseder gibiydiler. Aşılmaz bir engel teşkil eden su kuşağını takip ettikleri, birkaç tiz anırmadan sonra otların arasında dörtnala koştukları ve sükûnet yeniden tesis olduğunda, saatlerce, geri dönülmez bir şekilde kapanmış geniş ormanları seyrettikleri görünüyordu.

Bu arada koşum takımları ve bitkisel liflerden yapılmış halatlar yapılmıştı ve onagaların yakalanmasından birkaç gün sonra arabanın koşuma hazır olması yanı sıra, Far-West Ormanı'nda düz bir yol, daha doğrusu Mercy'nin dirseğinden Balon Limanı'na kadar bir geçit açılmıştı. Böylece araba geçebilirdi. Onagalar ilk defa aralık sonuna doğru denendi.

Pencroff o hayvanları gelip elinden yemeye kandırmak için yeterince uğraşmıştı ve insanların yaklaşmalarına zorluk çıkarmadan müsaade ediyorlardı, fakat arabaya koşulduktan sonra şaha kalktılar ve onları zapt etmek çok güç oldu. Yine de bu yeni göreve boyun eğmeleri gecikmedi, çünkü zebra kadar asi olmayan onagalar Güney Afrika'nın dağlık bölgelerinde sıklıkla arabaya koşuluyor, hatta Avrupa'nın nispeten serin bölgelerine intibak etmekte zorluk çekmiyorlardı.

O gün, hayvanların başında yürüyen Pencroff hariç bütün koloni arabaya binip, Balon Limanı'na doğru yola koyuldu. Yeni açılmış yolda sarsıldıkları muhakkaktı, ama araç kazasız belasız menzile vardı ve aynı gün, kılıf ve balonun muhtelif parçaları yüklenebildi.

Akşam sekizde araba, Mercy köprüsünü tekrar geçtikten sonra, nehrin sol yakasından aşağı iniyor ve kumsalda duruyordu. Onagaların koşumu çözülüp, ahırlarına götürüldü ve Pencroff uyumadan önce, Granite-House'ta gürültüyle yankılanan mutlu bir iç çekti.

VIII
ÇAMAŞIR – FOK DERİSİNDEN AYAKKABILAR – PİROKSİL İMALATI – MUHTELİF EKİM İŞLERİ – BALIK AVI – KAPLUMBAĞA YUMURTALARI – JÜP EFENDİ'NİN GELİŞİMİ – AĞIL – MUFLON AVI – YENİ BİTKİSEL VE HAYVANİ ZENGİNLİKLER – NAMEVCUT VATANIN ANILARI

Ocağın ilk haftası koloni için gerekli çamaşır imalatına adandı. Sandıkta bulunan iğneler güçlü ve hassas parmaklar arasında kullanıldı. Dikişin sağlam olduğu söylenebilirdi.

Cyrus Smith'in balon şeritlerinin dikiminde kullanılmış olandan tekrar faydalanma fikri sayesinde iplik sıkıntısı çekilmedi. Uzun şeritler, Gédéon Spilett ve Harbert tarafından, hayranlık verici bir sabırla söküldü, zira Pencroff kendisini fena halde sinirlendiren bu işi reddetmek mecburiyetinde kalmıştı, ama dikmek söz konusu olduğunda eşi benzeri yoktu. Aslında denizcilerin terzilik mesleğinde dikkat çekici bir yeteneğe sahip olduklarını herkes bilir.

Bilahare bitkilerin yakılmasıyla elde edilen soda ve potas sayesinde, balon kılıfını meydana getiren bezin kabası temizlendi. Cilasından kurtulan pamuk, doğal yumuşaklık ve esnekliğine yeniden kavuştu. Ardından, havanın ağartıcı etkisine maruz kalarak, kusursuz bir beyazlığa erişti.

Böylece, birkaç düzine gömlek ve çorap hazırlandı – bunlar elbette örülmemiş, dikili bezlerden yapılmıştı. Kolonizatörler için en nihayet beyaz çamaşır giymek ve Granite-House döşeklerini dört başı mamur yataklara dönüştüren çarşaflar arasında yatmak büyük bir zevk oldu – kuşkusuz çamaşırlar gayet kaba bir kumaştan mamuldü, fakat bu kadar küçük bir sorunu dert edecek halleri yoktu.

Amerika'dan gelen ayakkabı ve çizmelerin yerini alacak fok derisinden ayakkabılar da yine o döneme doğru imal

edildi. Uzun ve bol olan yeni çizmelerin yürüyüşçülerin ayağını hiç sıkmadığını belirtmekte fayda var!

1866 yılı başında sıcaklar inatla devam ediyordu, fakat ormanda yürütülen av kesintiye uğramadı. Agutiler, pekariler, kapibaralar, kangurular, kıl ve tüylü av hayvanları hakikaten karınca gibi kaynıyordu ve Gédéon Spilett'le Harbert artık tek bir atışı bile ıskalamayacak kadar iyi nişancılardı.

Cyrus Smith her daim onlara cephanelerini idareli kullanmalarını tavsiye ediyordu. Sandıkta bulduğu ve gelecek için ayırmak istediği barut ve kurşunu ikame etmeye yönelik tedbirler aldı. Kim bilir gerçekte kader, bir gün topraklarını terk ettikleri takdirde, o ve arkadaşlarını nereye savuracaktı? Bu durumda meçhulün bütün gereksinimlerinin üstesinden gelmek ve onları kolayca yenilenebilir başka maddelerle ikame ederek, cephaneyi idareli kullanmak icap ediyordu.

Cyrus Smith adada hiç izine rastlamadığı kurşunun yerine, fazla sakıncası bulunmayan ve üretilmesi kolay demir tozu kullandı. Kurşununkiler kadar ağır olmayan bu kırıntıları daha büyük yapması ve her barut hakkını azaltması gerekti, fakat avcıların mahareti bu kusuru telafi ediyordu. Baruta gelince, Cyrus Smith onu yapabilirdi, çünkü elinin altında güherçile, kükürt ve kömür vardı. Lakin bu karşım son derece özen istiyordu ve özel aletler olmaksızın iyi kalite barut üretmek zordu.

O yüzden Cyrus Smith piroksil, yani sadece selüloz devreye girdiği için pamuğun vazgeçilmez olmadığı bir madde, pamuk barutu üretmeyi tercih etti. Oysa selüloz bitkilerin temel dokusundan başka bir şey değildi ve sırf pamukta değil, kenevir ve keten liflerinde, kâğıtlar ve eski çamaşırlarda, mürver ağacı özünde, vs. neredeyse saf halde bulunuyordu. Mürverler adada, Kızık Creek'in ağzına doğru bol miktarda mevcuttu ve kolonizatörler, hanımeligiller familyasına ait bu ağaççıkların yemişlerini daha şimdiden kahve niyetine kullanıyorlardı.

Mürver özü, yani selüloz elde etmek kâfiydi. Piroksil üretimi için gereken öbür maddeye gelince, dumanlı nitrik asitten başka bir şey değildi. Elinde sülfürik asit bulunan Cyrus Smith, doğanın tedarik ettiği güherçileye saldırarak, kolayca nitrik asit üretmişti.

Oldukça ciddi sakıncalarının hepsi bilinse de, yani etkisindeki büyük dengesizlik, aşırı yanıcılık – iki yüz kırk yerine yüz yetmiş derecede alev alıyordu – ve nihayet birden tutuşup parlayarak ateşli silahları tahrip edebilme, piroksil imal edip kullanmaya karar verdi. Buna karşılık piroksilin

bazı avantajları da vardı: Rutubetten bozulmuyor, tüfek namlularını kirletmiyordu ve itici gücü normal barutun dört katıydı.

Piroksil yapmak için, bir çeyrek saat boyunca selülozu dumanlı nitrik asitte bekletmek, sonra da bol suyla yıkayıp kurutmak yeterliydi. Anlaşılacağı üzere bundan kolay bir şey yoktu.

Cyrus Smith'in elinde, dumanlı veya monohidrat nitrik asit değil, sadece normal nitrik asit, yani nemli havayla temas ettiğinde beyazımsı dumanlar çıkaran asit vardı, fakat bunu üçe beş oranında konsantre sülfürik asitle karıştırılmış normal nitrik asidin yerine koyduğunda mühendisin aynı sonuca varması gerekirdi ve öyle oldu. Kısa bir süre zarfında, ada avcılarının emrinde, mükemmel hazırlanmış ve ölçülü kullanıldığı takdirde harika sonuçlar veren bir madde oldu.

Aynı zaman içinde, kolonizatörler Geniş Manzara Yaylası'nda üç İngiliz dönümü* kadar bir araziyi açıp tarıma hazır hale getirdiler ve gerisi, onagaların bakımı için çayır halinde bırakıldı. Jakamar ve Far-West Ormanları'na çok sayıda keşif gezisi yapıldı ve tam bir yabani bitki hasadıyla dönüldü: Ispanak, tere, muhtelif turplar... Makul bir tarım pek yakında bunu değiştirecek, Lincoln Adası kolonizatörlerinin o zamana kadar maruz kaldıkları azotlu beslenme rejimini hafifletecekti. Ayrıca kayda değer miktarda odun ve kömür de taşındı. Her gezi, aynı zamanda, arabanın tekerlekleri altında yavaş yavaş sıkışan yolları düzeltmenin de bir yoluydu.

Tavşan ormanı hâlâ Granite-House kilerlerine tavşan kontenjanını vermeye devam ediyordu. Creek-Gliserin'in belirdiği noktanın biraz dışında yer aldığından, konukları ayrılmış platoya giremiyor ve dolayısıyla yeni ekilmiş tarlaları harap edemiyorlardı. Plajdaki kayaların arasında yer alan ve ürünleri sık sık yenilenen istiridye yatağına gelince, her gün enfes yumuşakçalar veriyordu. Ayrıca, gölün suları ya da Mercy'nin akıntısında balık tutmak verimli olmakta gecikmedi, zira Pencroff sıklıkla güzel alabalıkların ve gümüş ren-

* 0,4046 hektar.

gi böğürlerine minik, sarımtırak lekeler serpilmiş son derce lezzetli bazı balıkların yakalandığı, demir iğnelerle donatılmış dip oltaları yerleştirmişti. O yüzden mutfak işlerinden sorumlu Nab Usta her yemeğin mönüsünü güzelce değiştirebiliyordu. Ancak kolonizatörlerin sofrasında hâlâ ekmek yoktu ve bu hakikaten hassas oldukları bir mahrumiyetti.

Yine aynı dönemde, Çene Burnu plajlarını sık sık ziyaret eden deniz kaplumbağası avına da çıkıldı. Bu mahalde kumsal, beyaz ve sert kabuklu, yusyuvarlak ve albümini kuşlardaki gibi pıhtılaşmama özelliğini haiz, küçük tümseklerle doluydu. Çatlamalarını sağlayan güneşti ve doğal olarak sayıları gayet kabarıktı, çünkü her kaplumbağa yılda iki yüz elliye kadar yumurtlayabilir.

Tam bir yumurta tarlası, diye belirtti Gédéon Spilett. Yapılacak yegâne iş onları toplamak."

Lakin ürünlerle yetinilmedi, Granite-House'a besin bakımından gerçekten takdire şayan bu kaplumbağalardan bir düzine götürülmesini sağlayan üretici avına da çıkıldı. Aromatik otlarla tatlandırılıp, bazı turpgillerle süslenmiş kaplumbağa çorbası genellikle Nab Usta'ya, yani pişirene hak edilmiş övgüler sağladı.

Burada, kış için yeni yedek erzak sağlayan sevindirici bir durumu belirtmek lazım. Somonlar sürüler halinde Mercy'de maceraya atıldılar ve millerce akıntıdan yukarı çıktılar. Çoğalmaya müsait yerler aramaya giden dişilerin erkekleri peşinden sürüklemeleri ve sakin sularda büyük bir gürültü çıkarmaları da bu dönemdeydi. İki buçuk ayak boyundaki bin kadar balık nehre daldı ve onlardan bol miktarda yakalamak için birkaç baraj kurulması yetti. Yüzlercesi tuzlanarak, akarsuları dondurup her türlü balık avını imkânsız kılan kış günleri için saklandı.

Yine bu dönemde, gayet akıllı Jüp oda hizmetçisi olarak yetiştirildi. Üzerine ceket, beyaz bezden kısa bir pantolon ve ceplerinin hoşnut kıldığı – çünkü ellerini ceplerine sokmuştu ve karıştırılmasından rahatsız olmuyordu - bir önlük giymişti. Becerikli orangutan Nab tarafından muhteşem eğitilmişti. Zenci ve maymun kendi aralarında sohbet ettiklerinde birbirlerini anlıyor gibiydiler. Zaten Jüp Nab'a

gerçek bir sempati besliyor, Nab da aynen iade ediyordu. Jüp ister odun taşımak, ister bazı ağaçların tepesine tırmanmak için hizmetlerine ihtiyaç duyulmadıkça, vaktinin büyük kısmını mutfakta geçiriyor ve yaptığını gördüğü her şeyde Nab'ı taklit etmek istiyordu. Zaten efendisi büyük bir sabır, hatta öğrencisini eğitmek için aşırı bir gayret gösteriyor ve Jüp efendisinin verdiği derslerden yararlanmakta dikkate şayan bir zekâ sergiliyordu.

Bir gün Jüp Efendi, kolunda peçetesi, önceden haber vermeksizin gelip masaya servis yaptığında, Granite-House'un misafirleri pek mutlu oldular. Becerikli ve dikkatli orangutan, tabakları değiştirip yemek servisi yaparken, içecek doldururken, görevini mükemmel bir maharetle yerine getiriyor ve tüm bunları, kolonizatörleri son derece eğlendiren ve Pencroff'u hayran bırakan bir ciddiyetle icra ediyordu.

"Jüp, çorba!"

"Jüp, biraz aguti!"

"Jüp, bir tabak!"

"Aferin, Jüp! Yiğit Jüp! Dürüst Jüp!"

Başka bir şey işitilmiyordu ve Jüp, asla keyfini kaçırmaksızın, her talebi yanıtlıyor, her şeye göz kulak oluyordu ve Pencroff ilk günkü şakasını tekrarladığında, zeki kafasını salladı.

"Besbelli maaşınızı ikiye katlamak gerekecek, Jüp!"

O sırada orangutanın Granite-House'a kesinlikle uyum sağladığını belirtmeye lüzum yoktu ve asla kaçmak için herhangi bir istek göstermeden, ormanda sık sık efendilerine eşlik ediyordu. Pencroff'un ona yaptığı ve tüfek gibi omzunda taşıdığı bastonla gayet eğlenceli bir şekilde yürüyüşü görülmeye değerdi! Bir ağacın tepesinden birkaç meyve toplamaya ihtiyaç olduğunda, çabucak yukarı çıkıyordu! Arabanın tekerleği çamura saplandığında, tek bir omuz darbesiyle onu doğru yola koyuyordu!

"Ne becerikli hayvan!" diye haykırıyordu Pencroff, sık sık. "İyi olduğu kadar kötü olsa, hakkından gelmek imkânsız olurdu!"

Kolonizatörler ocak sonuna doğru adanın orta bölümünde büyük işlere giriştiler. Kızıl-Creek'in Franklin Dağı eteğindeki kaynağına doğru, mevcudiyetleri Granite-House'ta can sıkan geviş getirenleri ve özellikle kışlık giysi imalatı için yün sağlayan muflonları barındırmaya yönelik bir ağıl yapılmasına karar verilmişti.

Her sabah, bazen hep beraber, çoğu zamansa yalnız Cyrus Smith, Harbert ve Pencroff tarafından temsil edilen koloni, creek'in kaynağına gidiyordu. Onagaların yardımıyla, Ağıl Yolu adı verilen bu yeni açılmış patikayı takip

ederek yeşil bir kubbenin altında yapılan yolculuk sadece beş millik bir geziden ibaretti.

Orada, dağın şişkin güney yamacında, geniş bir alan seçilmişti. Bir tarafı kapatan dağ kolunun eteğinde yer alan, ağaç kümeleriyle kaplı bir çayır bahis konusuydu. Bayırlarında doğmuş küçük bir dere, yanlamasına suladıktan sonra, Kızıl-Creek'e karışıp kaybolacaktı. Otlar körpeydi ve orada burada yükselen ağaçlar havanın yüzeyinde serbestçe dolaşmasını sağlıyordu. Sözü geçen çayırı, dağ kolunun her ucundan destek alacak, en çevik hayvanların bile aşamayacağı kadar yüksek, dairesel bir çitle çevirmek yetecekti. Etrafı kuşatan bu kazıklı duvar yüz kadar boynuzlu hayvanla, yabani koyun ve keçilerle aynı zamanda, bilahare doğacak yavruları da barındırabilirdi.

Ağılın çevresi mühendis tarafından çizilmişti ve çitin inşası için gerekli ağaçların kesimine başlanması icap etti, ama yolun açılması daha şimdiden belli sayıda kütüğün feda edilmesi manasına geldiğinden, arabayla taşındı ve toprağa sağlamca kök salmış yüz kadar kazık elde edildi.

Kazıklı duvarın ön kısmında, oldukça geniş bir giriş yapıldı ve kuvvetli kalaslardan mamul, dışarıdan kol demirleriyle desteklenmiş, iki kanatlı bir kapıyla donatıldı.

Ağılın inşası en az üç hafta sürdü, zira Cyrus Smith çit işleri yanı sıra tahtadan, geviş getirenlerin barınabileceği geniş hangarlar da yaptı. Zaten bu yapıların son derece sağlam kurulması lazımdı, çünkü muflonlar güçlü hayvanlardı ve ilk şiddet gösterileri korkutucuydu. Üst uçları sivri, ateşte sertleştirilmiş kazıklar, cıvatalarla tutturulmuş traversler sayesinde birleştirilmişti ve ara ara payandalar umumi sağlamlığı garanti ediyordu

Ağıl bitince, Franklin Dağı'nın eteğinde, geviş getirenlerin sıkça geldikleri otlaklarda, büyük bir sürek avı düzenlenmesi gündeme geldi. Bu harekât 7 Şubat'ta, güzel bir yaz günü gerçekleştirildi ve herkes katıldı. Gédéon Spilett ve Harbert'ın bindiği, daha şimdiden oldukça iyi yetiştirilmiş iki onaga bu şartlarda büyük hizmetler gördüler.

Manevra sadece, çevrelerindeki av çemberini yavaş yavaş daraltarak, yabani koyun ve keçileri avcıya doğru

sürmekten ibaretti. O yüzden, iki süvari ve Top ağılın etrafındaki yarım mil yarıçapındaki alanda dörtnala koştururlarken, Cyrus Smith, Pencroff, Nab ve Jüp ormanın değişik noktalarına yerleştiler.

Adanın o bölümünde muflon çoktu. Alageyikler kadar büyük, boynuzları koçtan daha kuvvetli, uzun kıllarla karışık, yünleri grimsi bu güzel hayvanlar argalilere* benziyordu.

Gidiş gelişler, gezi ve karşı geziler, atılan çığlıklarla bu av günü yorucu geçti! Kovalanan yüz yabani koyunun üçte ikisinden fazlası sürek avcılarından kaçtı, fakat netice itibarıyla, yavaş yavaş ağıla doğru sürülen geviş getirenlerin otuzu ve on kadar yabani keçi onlara bir çıkış gibi görünen açık kapıdan içeri atılarak tutsak edilebildiler.

Neticede sonuç tatminkâr oldu. Kolonizatörlerin şikâyet edecek halleri yoktu. Muflonların çoğu dişiydi ve çok geçmeden doğuracaklardı. Sürünün geliştiği ve sadece yün değil, yakın zamanda bol miktarda post da elde edileceği muhakkaktı.

O akşam avcılar Granite-House'a bitkin döndüler. Fakat ertesi gün ahırı tekrar ziyaret etmekten geri kalmadılar. Esirler kazıklı çiti yıkmayı denemiş, ama başaramamışlardı ve sakinleşmekte gecikmediler.

Şubat ayı boyunca mühim bir hadise yaşanmadı. Günlük işler sistemli bir şekilde devam etti; ağıl ve Balon Limanı yollarının iyileştirilmesiyle aynı zamanda, çitle çevrili alandan batı kıyısına yönelen üçüncü bir taneye başlandı. Lincoln Adası'nın henüz keşfedilmemiş bölümü hâlâ, Gédéon Spilett'in temizlemeyi düşündüğü Serpantin Yarımadası'nı kaplayan ve yırtıcılara sığınak teşkil eden şu büyük ormanlardı.

Soğuk mevsim yeniden bastırmadan evvel, ormandan Geniş Manzara Yaylası'na nakledilen yabani bitkilerin ekimine de titiz bir özen gösterildi. Geziye çıkan Harbert'ın birkaç yararlı bitki getirmeden döndüğü vaki değildi. Bir gün, taneleri sıkıldığında mükemmel bir yağ veren hindi-

* Hindistan ve Sibirya yaban koyunu –çn.

bagiller ailesinin örnekleriyle; başka bir gün anti iskorbüt özellikleri hor görülemeyecek kuzukulağıyla ya da Güney Amerika'da oldum olası ekilmiş şu değerli yumrulardan birkaçı, günümüzde iki yüzden fazla türü bilinen patateslerle geri geliyordu. Artık iyi bakılan, iyi sulanan, kuşlara karşı iyi korunan sebze bahçesi, marul, patates, kuzukulağı ve muhtelif turpların yetiştiği ufak karelere bölünmüştü. Bu yayladaki toprak inanılmaz verimliydi ve hasatların bereketli olacağı ümit edilebilirdi.

Çeşitli içkiler de eksik değildi. Şarap diye tutturmamak kaydıyla, en zor beğenenlerin bile şikâyet etmeye hakkı olmamalıydı. Cyrus Smith kırmızı bergamottan elde edilen Oswego çayı ve ejderha kanı köklerinden çıkartılmış mayalı içkiye gerçek bir bira ilave etmişti; kaynatılıp mayalandıktan sonra Anglo- Amerikalıların "spring-berr" yani köknar birası ismini verdikleri bu hoş ve bilhassa sağlıklı içkiyi veren "abies nigra" filizleriyle imal etti.

Yaz sonuna doğru kümeste, kendini bir nevi tüylü yelekle belli eden "yakalı toy" cinsine mensup, güzel bir çift toy kuşu, üst çenesi her yandan zarsı bir çıkıntıyla uzanan bir düzine kaşık gaga ördeği ve göl kıyısında kasıla kasıla yürüyen ve Mozambik horozlarına benzeyen, ibik, karonkül ve derileri siyah, muhteşem horozlar mevcuttu.

Dolayısıyla, o cesur ve akıllı adamların faaliyetleri sayesinde her iş yolunda gidiyordu. Tanrı'nın onlar için çok şey yaptığına kuşku yoktu, fakat yüce öğretiye sadık müminler ilkin birbirlerine yardım ediyor, ardından Tanrı yardıma geliyordu.

O sıcak yaz günlerinin sonunda, akşam işler bittiği zaman, denizden meltem esmeye başladığında, Geniş Manzara Yaylası'nın sınırında, Nab'ın kendi elleriyle yetiştirdiği sarmaşıklarla kaplı bir tür verandada oturmayı seviyorlardı. Orada sohbet ediyor, birbirlerini bilgilendiriyor, planlar yapıyorlardı ve denizcinin büyük keyfi, asla son bulmayan mükemmel ahengiyle o küçük topluluğu daima neşeye boğuyordu.

Memleketten, sevgili ve büyük Amerika'dan da bahsediliyordu. Şu iç savaş ne durumdaydı? Elbette uzamış

olamazdı! Kuşkusuz Richmond çabucak General Grant'ın eline düşmüştü. Konfederasyon başkentinin alınması o uğursuz savaşın son eylemi olmalıydı! Şimdi kuzey haklı davasını kazanmıştı. Ah! Bir gazete Lincoln Adası'nın sürgünleri için ne iyi olurdu! On bir aydır onlar ve insanların geri kalanı arasında tüm irtibat kesilmişti ve pek yakında, 24 Mart'ta, balonun onları o bilinmeyen kıyıya savurmasının yıl dönümüydü! O sırada sefil hayatları içi tabiat kuvvetleriyle çekişip çekişemeyeceklerini bile bilmeyen kazazedelerden ibarettiler! Ve şimdi, hem önderlerinin bilgisi hem de kendi zekâları sayesinde, adanın hayvan, bitki ve madenlerini, yani doğanın üç hükümdarlığını kendi çıkarları doğrultusunda dönüştürmeyi bilen, silah ve alet edevatla donanmış, gerçek kolonizatörlerdi!

Evet! Tüm bunlardan sık sık söz ediliyor ve istikbale dair projeler yapıyorlardı!

Cyrus Smith'e gelince, çoğu zaman sessiz kalan mühendis konuşmaktan ziyade yoldaşlarını dinliyordu. Bazen Harbert'ın bir yorumuna veya Pencroff'un bir şakasına gülümsüyordu, ama her zaman ve her yerde o açıklanamaz olayları, hâlâ sırrını çözemediği bu tuhaf muammayı düşünüyordu!

IX
KÖTÜ HAVA – HİDROLİK ASANSÖR – PENCERE VE BARDAKLAR İÇİN CAM İMALATI – EKMEK AĞACI – AĞILA SIK ZİYARETLER – SÜRÜNÜN BÜYÜMESİ – MUHABİRİN BİR SORUSU – LINCOLN ADASI'NIN KESİN KOORDİNATLARI – PENCROFF'UN TEKLİFİ

Martın ilk haftasında hava değişti. Aybaşında dolunay vardı ve sıcaklar hâlâ aşırıydı. Atmosferin elektrik yüklü olduğu hissediliyordu Uzun ya da kısa fırtınalı bir hava dönemi hakikaten kaygı vericiydi.

Gerçekten de ayın ikisinde gök müthiş gürültülerle homurdandı. Rüzgâr doğudan esiyordu ve dolu, yaylım ateş gibi çıtırdayarak, doğrudan Granite-House'un ön cephesine saldırdı. Kapıyı ve pencere kepenklerini sımsıkı kapatmak gerekti. Aksi takdirde odaların içindeki her şey sular altında kalırdı.

Bazıları güvercin yumurtası büyüklüğünde olan dolu tanelerini gören Pencroff'un tek bir düşüncesi vardı: Buğday tarlasının ciddi bir tehlikeyle karşı karşıya olması.

Hemen küçük, yeşil başaklarının şimdiden baş vermeye başladığı tarlasına koştu ve kalın bir bez sayesinde mahsulünü korumayı başardı. Onun yerine kendisi taşa tutuldu, fakat bundan hiç yakınmadı.

Kötü hava sekiz gün sürdü ve göğün derinliklerinde gürültüler hiç kesilmedi. İki fırtına arasında, ufkun sınırları dışında, göğün yine boğuk bir şekilde gürlediği işitiliyordu. Sonra bora yeni bir hiddetle tekrar patlıyordu. Gökyüzü yıldırımlarla çizgilenmişti ve gölün yakınında, ormanın sınırında yükselen muazzam bir çam da dâhil birçok ağaca şimşek çarptı. Ayrıca kumsal, iki üç kez, kumu eritip camlaştıran elektrik akımına kapıldı. Parlak cam parçalarını

gören mühendis, pencereleri rüzgâr, yağmur ve doluya meydan okuyabilen kalın ve sağlam camlarla donatmanın mümkün olacağına kanaat getirdi.

Dışarıda yapacak acil işi olmayan kolonizatörler, kötü havadan istifade, düzeni her geçen gün biraz daha mükemmelleşip tamamlanan Granite-House'un içinde çalıştılar. Mühendis birkaç tuvalet ve mutfak eşyası, özellikle

de eksikliği fazlasıyla hissedilen düğmeler yapılmasını sağlayan bir torna tezgâhı kurdu. Bakımına aşırı özen gösterilen silahlar için ne dolap ne de rafların ihmal edildiği bir cephanelik inşa edildi. Testere, rende, eğe ve torna kullanılıyordu. Bütün o kötü hava dönemi boyunca alet gıcırtılarından veya tornanın gök gürültülerine karşılık veren uğultularından başka bir şey duyulmuyordu.

Jüp Efendi de unutulmamıştı. Ana deponun yanında ayrı bir oda, ona mükemmel uyan, her daim saman dolu bir nevi kabin işgal ediyordu.

"Bu yiğit Jüp'ün yakındığı ya da ters cevap verdiği hiç görülmedi!" diye sık sık tekrarlıyordu Pencroff. "Ne uşak, Nab, ne uşak!"

"Benim talebem, diye yanıtlıyordu Nab. Ve pek yakında eşitim olacak!"

"Hatta üstün olacak, diye karşılık veriyordu denizci gülerek, çünkü sonuçta sen konuşuyorsun, Nab, o ise konuşmuyor!"

Jüp artık işinin erbabı olmuştu. Giysileri silkeliyor, şişleri çeviriyor, odaları süpürüyor, sofrayı hazırlıyor, odunları diziyor – Pencroff'u büyüleyen bir ayrıntı – ve yatağına gelip muhterem gemicinin üstünü örtmeden asla yatmıyordu.

Koloninin iki elli ya da iki ayaklı, keza dört el veya ayaklı üyelerinin sağlığına gelince, hepsi turp gibiydi. Temiz hava yaşantısında, o ılıman bölgede, sıhhatli topraklarda, hem kafa hem de bedenen çalışırken, hastalığa yakalanacakları hiç akıllarından geçmiyordu.

Gerçekten de hepsi fevkalade iyi durumdaydı. Harbert bir senede iki parmak uzamıştı bile. Yüz hatları şekillenerek daha erkeksi bir hal alıyordu. Hem fiziki hem de ahlaki bakımdan yetkin bir adam olmayı vaat ediyordu. Zaten el işlerinden kalan tüm boş vakitlerden kendini yetiştirmek için faydalanıyordu; sandıkta bulunan birkaç kitabı okuyor ve konumunun gerektirdiği pratik derslerden sonra, mühendis fen bilimlerinde, muhabir de dil eğitiminde, delikanlının tahsilini tamamlamaktan zevk alan hocalardı.

Mühendisin takıntısı, bildiği her şeyi genç adama aktarmak, sözle olduğu kadar örnek davranışlarla da onu yetiş-

tirmekti ve Harbert öğretmeninin derslerinden ziyadesiyle yararlanıyordu.

"Ölürsem yerimi o alacaktır!" diye düşünüyordu Cyrus Smith.

Fırtına 9 Mart'ta dindi, ama gökyüzü yazın son ayı boyunca, bulutlarla kaplı kaldı. Elektrik şokları yüzünden şiddetle sarsılan atmosfer bir türlü eski saflığına kavuşamadı ve her çeşit keşif gezisini teşvik eden üç dört güzel gün dışında neredeyse daima yağmur ve sis vardı.

Aynı dönemde dişi onaga, annesinin hemcinsi, şahane bir yavru dünyaya getirdi. Ağılda, aynı şartlarda, muflon sürüsü çoğalıyor ve her birinin yeni doğanlar arasında kendi gözdesi olan Nab ve Harbert'ın büyük sevinci eşliğinde, daha şimdiden hangarlarda kuzular meliyordu.

Pekarilerin evcilleştirilmeleri için de bir deneme yapıldı ve dört dörtlük başarıya ulaşıldı. Kümesin yanına bir ahır inşa edildi ve çok geçmeden, uygarlaşmakta yani Nab'ın itinasıyla semirmekte olan birçok yavruyla doldu. Onlara günlük yiyeceklerini, bulaşık suyunu, mutfak artıklarını vs. vermekle yükümlü Jüp Efendi görevini titizlikle ifa ediyordu. Bazen küçük pansiyonerlerinin aleyhine keyiflenip kuyruklarını çekse de, bu kötü niyetten ziyade muziplik işaretiydi, zira o kıvrık kuyruklar onu oyuncak gibi eğlendiriyordu. Ve içgüdüsü çocukçaydı.

Mart ayında bir gün, mühendisle sohbet eden Pencroff, Cyrus Smith'e, henüz yerine getirecek vakit bulamadığı bir vaadi hatırlattı.

"Granite-House'un uzun merdivenlerini iptal edecek bir araçtan bahsetmiştiniz, Bay Cyrus, dedi. Ne zaman kurmayı düşünüyorsunuz?"

"Bir tür asansörden söz ediyorsunuz galiba!" diye cevap verdi Cyrus Smith.

"İsterseniz asansör diyelim, diye yanıtladı denizci. İsmi mühim değil. Yeter ki bizi yorulmadan eve çıkarsın."

"Bundan kolayı yok, Pencroff, ama sahiden gerekli mi?"

"Kesinlikle, Bay Cyrus, zorunlu olanı hallettiğimize göre, biraz da rahatımızı düşünelim. Şahıslar için lüks ola-

bilir, ama eşyalar için kaçınılmaz! Ağır yükle uzun bir merdivene tırmanmak kolay değil zaten."

"Pekâlâ, Pencroff, sizi memnun etmeyi deneyeceğiz," diye cevap verdi Cyrus Smith.

"İyi de elinizde makine yok ki!"

"Yaparız."

"Buharlı makine mi?"

"Hayır, suyla çalışan bir makine."

Aracını devreye geçirmek için doğal bir güç mühendisin emrine amadeydi ve onu zorluk çekmeden kullanabilirdi.

Bunun için, Granite-House'un içine su gelmesini sağlayan gölün yatak değiştirme debisini arttırmak kâfiydi. Savağın üst ucundaki taş ve otlar arasında açılmış delik büyümüş ve koridorun dibinde oluşan dâhili kuyulara dökülen güçlü bir şelale oluşmuştu. Mühendis onun altına, ucunda sepet bulunan güçlü bir halata sarılmış bir çarkla dışarıya bağlanan, paletli bir silindir yerleştirdi. Böylece, yere kadar inen ve hidrolik motorun devreye girmesini ya da hizmet dışı kalmasını sağlayan uzun bir ip sayesinde, sepetle Granite-House'un kapısına kadar çıkılabiliyordu.

Asansör ilk defa 17 Mart'ta çalıştı ve herkes pek mutlu oldu. Bundan böyle odun, kömür, erzak ve kolonizatörlerin kendileri gibi bütün yükler, kimsenin yokluğuna üzülmeyi düşünmediği ilkel merdivenin yerini alan bu basit sistemle yukarı çekildi. Bilhassa Top bu ilerlemeden memnun görünüyordu, zira basamakları tırmanmakta Jüp Efendi'nin becerisine sahip değildi ve olamazdı. Birçok kez Granite-House'a Nab'ın, hatta orangutanın sırtında çıkması gerekmişti.

Cyrus Smith yine bu dönemde cam üretmeyi denedi ve evvela eski çanak çömlek fırınını bu yeni iş için elden geçirmek zorunda kaldı. Bu iş epey zorluk arz ediyordu, fakat birçok başarısız girişimden sonra, mühendisin doğal yardımcıları Gédéon Spilett ve Harbert'ın birkaç gün ayrılmadıkları bir cam atölyesi kurmayı başardı.

Camın bileşimindeki maddelere gelince, sadece kum, kireç taşı ve sodadan (karbonat ya da sülfat) ibaretti. Sahilden kum, ocaktan kireç taşı, deniz bitkilerinden soda,

piritlerden sülfürik asit ve topraktan fırını istenen sıcaklıkta ısıtmak için maden kömürü elde ediliyordu. Yani Cyrus Smith icraata geçmek için gerekli şartlarda bulunuyordu.

İmalatı en çok zorluk çıkaran alet camcı "çubuğu" oldu; beş altı ayak boyundaki bu demir boru, uçlarından biriyle eriyik haldeki maddeyi toplamaya yarıyordu. Ama Pencroff, tüfek namlusu gibi yuvarlanmış ince uzun bir demir şerit sayesinde o çubuktan yaptı ve alet kısa bir süre sonra çalışmaya hazır vaziyetteydi.

28 Mart'ta fırın iyice ısıtıldı. İki üç ölçek kömür tozuyla karışık yüz ölçek kum, otuz beş ölçek kireç, kırk ölçek sodyum sülfat, ateşe dayanıklı topraktan yapılmış potalara dökülen maddeyi oluşturdu. Fırının yüksek ısısı onu sıvı hale, daha doğrusu macun kıvamına getirdiği zaman, Cyrus Smith çubukla o macundan belli bir miktar "topladı"; önceden hazırlanmış metal bir plaka üzerinde, üflemeye uygun hale gelecek şekilde tekrar tekrar çevirdi. Sonra çubuğu Harbert'a uzatarak, öbür uçtan üflemesini söyledi.

"Sabundan baloncuklar yapar gibi mi?" diye sordu delikanlı.

"Kesinlikle," diye cevap verdi mühendis.

Ve Harbert, yanaklarını şişirip, çubuğa öyle iyi ve kuvvetli üfledi ki, nefesi durmadan çevirmeye özen gösterdiği camsı kitleyi genleştirdi. İlkine başka eriyik maddelerin de eklenmesiyle, çok geçmeden bir ayak çapında bir baloncuk elde etti. O zaman Cyrus Smith çubuğu Harbert'ın elinden geri alıp sarkaç gibi sallayarak, sonunda yumuşak baloncuğu silindir konik bir biçim alacak şekilde uzattı.

Üfleme işlemi soğuk suyla ıslatılmış keskin bir demir yardımıyla kolayca ayrılan iki küçük, yarımküre biçiminde kubbeyle biten camdan bir silindir yaratmıştı. Ardından, aynı işlemle silindir uzunlamasına yarıldı ve ikinci bir ısıtmayla daha da yumuşatıldıktan sonra bir plakaya yayılıp, ahşap bir merdaneyle düzleştirildi.

Böylece ilk cam üretilmişti ve elli cam elde etmek için aynı operasyonu elli kere tekrarlamak yeterliydi. Granite-House'un pencereleri çok geçmeden yarı saydam plakalarla donatıldı; camlar bembeyaz olmasa da, yeterince şeffaftı.

Cam bardak ve şişe imalatına gelince, oyundan farksızdı. Zaten onları çubuğun ucuna geldikleri gibi kabul ediyorlardı. Pencroff da "üfleme" ayrıcalığına sahip olmak istemişti ve bu onun için bir zevkti, ancak öyle güçlü üflüyordu ki ürünleri kendisinde hayranlık yaratan, son derece eğlendirici şekiller alıyordu.

O dönemde yapılan gezilerin birinde, ürünleri koloninin besin kaynaklarını arttıran yeni bir ağaç keşfedildi.

Ava çıkan Cyrus Smith ve Harbert, bir gün Mercy'nin solundaki Far-West Ormanı'nda maceraya atılmışlardı ve delikanlı her zamanki gibi mühendise bin bir soru soruyor, Cyrus Smith ise büyük bir zevkle yanıt veriyordu. Fakat bu dünyadaki her meşgale gibi avın da belli kuralları vardı ve istenen gayret gösterilmediği takdirde başarısız olmak için bir sürü sebep mevcuttu. Oysa Cyrus Smith bir avcı olmadığı ve öte yandan Harbert ha bire kimya ve fizik hakkında konuştuğu için, o gün civardan geçen kangurular, kapibara veya agutiler, menzil uygun olmasına rağmen, delikanlının tüfeğinden kaçabildiler. Neticede gün çoktan ilerlemiş bulunduğundan, iki avcının lüzumsuz bir gezi yapmış olmaları kuvvetle muhtemeldi. O sırada Harbert durdu ve sevinçle haykırdı:

"Ah! Bay Cyrus, şu ağacı görüyor musunuz?"

Ve ağaçtan ziyade bir çalı gösterdi, çünkü ince ve paralel damarlarla çizili yapraklar taşıyan, pullu bir kabukla kaplı, basit bir saptan ibaretti.

"Bu küçük bir palmiyeyi andıran ağaç da ne?" diye sordu Cyrus Smith.

"Doğa tarihi sözlüğümüzde resmini gördüğüm bir 'cycas revoluta'!

"Ama bu ağaççıkta hiç meyve görmüyorum.

"Meyvesi yok, Bay Cyrus, diye cevap verdi Harbert, fakat gövdesi tabiatın öğütülmüş halde sunduğu bir un içeriyor."

"Ekmek ağacı mı yani?"

"Evet! Ekmek ağacı."

"Öyleyse bu, buğday hasadımızı beklerken kıymetli bir keşif, çocuğum, diye yanıtladı mühendis. Hadi, iş başına. Tanrı'dan dileğim yanılmamış olman!"

Harbert yanılmamıştı. Bir cycasın salgıbezi dokusundan oluşan ve içinden ortak merkezli dizilmiş aynı maddeden halkalarla ayrılan odunsu demetlerin geçtiği belli bir miktar unlu öz ihtiva eden sapını kırdı. Bu feküle, kötü tadının basınç yoluyla kolayca giderildiği yapışkan bir özsu karışıyordu. Bu hücresel madde eskiden Japon yasalarının ihracatını yasakladığı, gayet besleyici, üstün kaliteli, gerçek bir un meydana getiriyordu.

Cyrus Smith ve Harbert, Far-West'in cycasların yetiştiği kısmını adamakıllı inceledikten sonra nirengi noktalarını belirleyip, keşiflerini aktaracakları Granite-House'a döndüler.

Ertesi gün kolonizatörler mahsul toplamaya giderlerken, adasına gittikçe daha çok hayran olan Pencroff:

"Sizce kazazede adaları var mıdır, Bay Cyrus?" dedi mühendise.

"Ne demek istiyorsunuz, Pencroff?"

"Şey, doğru düzgün kaza geçirmek için özel olarak yaratılmış ve zavallıların orada her zaman belayı atlatabildikleri adalardan bahsediyorum!"

"Bu mümkün," diye yanıtladı mühendis, gülümseyerek.

"Orası kesin, bayım, diye karşılık verdi Pencroff. Ve Lincoln Adası'nın da onlardan biri olduğuna şüphe yok!"

Granite-House'a bol miktarda cycas sapıyla geri dönüldü. Mühendis fekülle karışık yapışkan özsu çıkarmak amacıyla bir cendere yaptı ve Nab'ın ellerinde pasta ve pudinge dönüşen hatırı sayılır miktarda un elde etti. Henüz hakiki buğday ekmeği yapmayı beceremeseler de, buna az kalmıştı.

Yine aynı dönemde, ağıldaki onaga, keçi ve koyunlar koloninin günlük süt ihtiyacını karşılıyordu. Onun için dört tekerleklinin yerini alan iki tekerlekli bir nevi hafif araba ağıla sık seferler yapıyordu. Sıra Pencroff'a geldiğinde, Jüp'ü de yanında götürüyor ve arabayı ona kullandırıyordu. Jüp kamçısını şaklatarak, alışılmış zekâsıyla görevini ifa ediyordu.

Hem ağılda, hem de Granite-House'ta her şey yolunda gidiyordu ve kolonizatörler, vatanlarından uzak olsalar da, gerçekten şikâyet edecek nedenleri yoktu. O hayata öyle iyi uyum sağlamış ve adaya o kadar alışmışlardı ki, konuksever topraklarını üzülmeden terk etmezlerdi!

Bununla birlikte yurt sevgisi insanın yüreğine öyle işliyordu ki, adanın görüş alanına ansızın bir gemi girse, kolonizatörler ona işaretler yapıp kendilerine çeker ve oradan giderlerdi!... Bu arada o mutlu yaşantıyı sürdürüyor ve herhangi bir olayın sekte vurmasını arzulamaktan ziyade kaygı duyuyorlardı.

Ama kim talihlerinin hep böyle yaver gittiğiyle ve aksiliklere karşı korunmakla övünebilirdi?

Ne olursa olsun, kolonizatörlerin artık bir seneden fazladır oturdukları Lincoln Adası çoğu zaman sohbetlerinin konusunu teşkil ediyordu ve bir gün, bilahare ciddi sonuçlar doğuracak bir gözlemde bulundular.

Bir Nisan, Pazar, Paskalya günüydü. Cyrus Smith ve yoldaşları o günü istirahat ve duayla kutsamışlardı. Hava kuzey yarımkürede bir ekim günü olabileceği kadar güzeldi.

Akşama doğru herkes yemekten sonra, Geniş Manzara Yaylası'nın sınırındaki verandada toplanmıştı ve ufuktan yükselen geceyi seyrediyordu. Nab kahvenin yerini tutan birkaç fincan mürver çayı servis etmişti. Ada ve Pasifik'teki ıssız konumuna dair konuşulduğu sırada, Gédéon Spilett söz aldı:

"Azizim Cyrus, diye sordu, sandıkta bulunan şu sekstanta sahip olduğunuzdan beri adamızın konumunu yeniden tespit ettiniz mi?"

"Hayır," diye cevap verdi mühendis.

"Lakin o, sizin kullandığınızdan daha mükemmel aletle bunu yapmanın zamanı gelmiş olabilir."

"Niye ki?" dedi Pencroff. "Ada bulunduğu yerde iyi!"

"Kuşkusuz, diye devam etti Gédéon Spilett, fakat aletlerdeki kusurlar gözlemlerin doğruluğuna zarar vermiş olabilir ve doğrulamak kolay olduğuna göre..."

"Haklısınız, sevgili Spilett, diye yanıtladı mühendis. Şayet hata yaptıysam ve yanılma payı enlem ve boylam olarak beş dereceyi geçmemesi gerekse de bu tetkiki daha önce yapmam lazımdı."

"Kim bilir?" diye devam etti muhabir. "İnsanların yaşadığı bir adaya sandığımızdan çok daha yakın olmadığımızı kim bilebilir ki?"

"Bunu yarın öğreniriz, diye cevap verdi Cyrus Smith. Bana hiç boş vakit bırakmayan onca iş olmasa, şimdiye kadar çoktan öğrenmiştik."

"İyi!" dedi Pencroff. "Bay Cyrus yanılmayacak kadar iyi bir gözlemcidir ve yerinden kımıldamadıysa, ada bıraktığı yerdedir!"

"Göreceğiz."

Ertesi gün mühendis, sekstant vasıtasıyla, zaten elde ettiği koordinatları doğrulamak için gereken incelemeleri yaptı. Operasyon sonucu şöyleydi:

İlk gözlemi ona Lincoln Adası'nın konumu hakkında:

150 ila 155 ° batı boylamı;

30 ila 35 ° güney enlemi bilgisini verdi.

İkincisiyse tam olarak:

150 ° 30' batı boylamı;

34° 57' güney enlemini.

Yani Cyrus Smith, aletlerin kusurlarına rağmen, öyle ustalıklı bir ölçüm yapmıştı ki, hatası beş dereceyi geçmemişti.

"Şimdi, dedi Gédéon Spilett, sekstantın yanı sıra bir de atlasımız olduğuna göre, Lincoln Adası'nın Pasifik'te tam olarak işgal ettiği konuma bakalım, azizim Cyrus."

Harbert bilindiği gibi Fransa'da basılmış ve dolayısıyla adlar dizinin Fransız dilinde olduğu atlası almaya gitti.

Pasifik haritası masaya serildi ve mühendis, elinde kompası, konumu tayin etmeye hazırlandı.

Birden kompas elinde kalakaldı ve:

"İyi de Pasifik'in bu bölümünde bir ada var zaten!" dedi.

"Bir ada mı?" diye bağırdı Pencroff.

"Herhalde bizimki?" diye cevap verdi Gédéon Spilett.

"Hayır, diye devam etti Cyrus Smith. Bu ada 153° boylam ve 37 ° 11' enlemde, yani Lincoln Adası'ndan iki buçuk derece daha batıda ve iki derece güneyde yer alıyor."

"O ada hangisi, peki?" diye sordu Harbert.

"Tabor Adası."

"Önemli bir ada mı?"

"Hayır, Pasifik'te kaybolmuş ve belki de hiç ziyaret edilmemiş bir adacık!"

"Tamam, biz ziyaret ederiz," dedi Pencroff.

"Biz mi?"

"Evet, Bay Cyrus. Güverteli bir tekne inşa ederiz ve onu kullanmayı ben üstlenirim. – Bu Tabor Adası'na ne mesafedeyiz?"

"Kuzeydoğuya doğru yaklaşık yüz elli mil," diye yanıtladı Cyrus Smith.

"Yüz elli mil nedir ki?" diye karşılık verdi Pencroff. "İyi bir rüzgârla kırk sekiz saatte alırız!"

"İyi de niye?" diye sordu gazeteci.

"Bilmem. Görmek lazım!"

Ve bu cevap üzerine, gelecek ekim ayında, yaz mevsiminin geri gelmesiyle, denize açılabilecek bir teknenin yapılmasına karar verildi.

X
TEKNENİN İNŞASI – İKİNCİ BUĞDAY HASADI – KOALA AVI – YARARLI ZİYADE GÜZEL OLAN YENİ BİR BİTKİ – GÖRÜNÜRDE BİR BALİNA – ÜZÜM BAĞI ZIPKINI – BALİNANIN PARÇALANIŞI – BALİNA GERDANININ KULLANILIŞI – MAYIS AYININ SONU – PENCROFF'UN HİÇBİR ARZUSU KALMIYOR

Pencroff aklına bir proje koyduğunda, gerçekleştirmeden durmazdı. Oysa Tabor Adası'nı ziyaret etmek istiyordu ve bu yolculuk belli büyüklükte bir tekne gerektiğinden, bahsi geçen tekneyi inşa etmek lazımdı.

Denizciyle mutabakat halindeki mühendisin uygulamaya karar verdiği plan şöyleydi:

Geminin omurgası otuz beş, eni dokuz ayaktı – ki dip kısmı ve su kesimi başarılı olursa, süratli yol alırdı. Onu akıntıya karşı tutmaya yeterli su kesimi altı ayağı geçmemeliydi. Baştan sona güverteliydi ve bir bölmeyle ayrılmış iki odaya erişim sağlayan iki ambar ağzıyla delinecek ve muhtelif çeşitlerden müteşekkil kullanışlı, yel çevriminde iyi yol alan, onu yakında tutmaya gayet elverişli bir yelken takımını haiz bir şalupayla donanacaktı. Nihayet gövdesi borda kaplamasıyla inşa etmişti, yani ahşap döşeme üst üste binmek yerine aynı düzlemde yan yana dizilecekti. Kaburgasına gelince, üzerine monte edilecek borda kaplamaları ayarlandıktan sonra ısıtılarak uygulanacaktı.

Bu teknenin inşasında hangi ağaç kullanılacaktı? Adada bol bol bulunan köknar mı, karaağaç mı? Marangozların tabiriyle biraz "çatlak", fakat işlenmesi kolay ve suya batmaya karaağaç kadar dayanıklı bir ahşap olan köknarda karar kılındı.

Bu ayrıntıların belirlenmesini müteakip, yaz altı aydan evvel geri dönmeyeceğinden, Cyrus Smith ve Pencroff gemide yalnız çalışacaklar, Gédéon Spilett ve Harbert'se av-

lanmaya devam edeceklerdi. Ne Nab ne de yardımcısı Jüp Efendi paylarına düşen ev işlerine yüz çevirmeyeceklerdi.

Ağaçlar seçilir seçilmez kesilip tomruk haline getirildi, bıçkıcıların yapabilecekleri gibi testereyle tahtalar doğrandı. Sekiz gün sonra, bacalar ve sur arasındaki takviyede şantiye kuruldu. Arkada kış, önde pruva bodoslamalarıyla donatılmış otuz beş ayak boyunda bir omurga kumun üstünde uzanıyordu.

Cyrus Smith bu yeni işte körü körüne ilerlememişti. Neredeyse her şeyde olduğu gibi gemi inşasında da gayet yetkindi. Teknesinin gabarisini ilkin kâğıt üstünde araştırmıştı. Zaten Brooklyn'deki bir şantiyede birkaç sene çalışmış olduğundan mesleğin inceliklerine vakıf Pencroff tarafından iyi hizmet görmüştü. Kaburgalar ancak külfetli hesaplamalar ve olgun düşüncelerden sonra omurgaya raptedildi.

Yeni girişimini başarıya ulaştırmak için canla başla çalışan Pencroff oradan bir an bile ayrılmak istemiyordu.

Tek bir operasyon onu sadece bir günlüğüne tersaneden koparma ayrıcalığına sahip oldu: 15 Nisan'da ikinci buğday hasadı yapıldı. İlki gibi o da başarılı oldu ve önceden bildirilen oranda tohum verdi.

"Beş kile! Bay Cyrus" dedi Pencroff zenginliklerini dikkatle ölçtükten sonra.

"Beş kile, diye cevapladı mühendis. Ve kile başına yüz otuz bin tohumdan, altı yüz elli bin tane ediyor."

"Pekâlâ! Bu sefer hepsini ekeriz, dedi gemici, mamafih ufak bir stok ayırırız!"

"Evet, Pencroff. Ve gelecek hasat orantılı bir randıman verirse, dört bin kilemiz olur."

"Ekmek mi yiyeceğiz yani?"

"Ekmek yiyeceğiz."

"Bir değirmen yapmak mı lazım?"

"Yaparız."

Üçüncü buğday tarlası ilk ikisinden mukayese kabul etmez derecede büyüktü ve bu kıymetli tohumlar aşırı bir dikkatle hazırlanan toprağa ekildi. Bunun üzerine Pencroff işinin başına döndü.

Bu arada Gédéon Spilett ve Harbert civarda avlanıyorlardı. Her ihtimale karşı hazır, tüfekleri mermi dolu, Far-West'in hâlâ bilinmeyen bölümlerinde oldukça derinlerde maceraya atılıyorlardı. Muhteşem ve içinden çıkılmaz, darmadağınık ağaçlar sanki yer sıkıntısı çekiliyormuş gibi iç içe geçmişti. Bu ağaçlık kütlelerin keşfi son derece zordu ve muhabir cebinde pusula olmaksızın tehlikeye atılmıyordu, çünkü güneş kalın dalları güç bela deliyor ve insan yolunu bulmakta epey zorlanıyordu. Yeterince büyük bir hıza sahip

olunamayacak yerlerde, av hayvanı daha nadirdi. Bununla birlikte, Nisan'ın son on beş gününde üç kocaman otobur öldürüldü. Bunlar kolonizatörlerin daha önce gölün kuzeyinde örneğini gördükleri, üzerine sığınmaya çalıştıkları ağaçların kalın dalları arasında kendilerini ölmeye bırakan koalalardı. Derileri Granite-House'a taşındı ve sülfürik asit yardımıyla, onları faydalı kılan bir tür tabaklamaya maruz kaldı.

Bu keşif gezilerinden birinde, Gédéon Spilett tarafından, başka bir bakış açısından değerli bir buluş yapıldı.

30 Nisan'da, Harbert'ın elli adım kadar önünde giden muhabir, birkaç güneş ışınının süzülmesine izin veren nispeten seyrek ağaçlar arasındaki bir nevi açıklığa vardığında, iki avcı Far-West'in güneybatısına gömülmüşlerdi.

Gédéon Spilett ilkin, salkım ve minik tanecikler halinde çiçekler açan, sapları düz, silindirsi ve bol dallı bazı bitkilerin yaydığı kokuya şaşırdı. Gazeteci o saplardan bir ikisini koparıp, delikanlının yanına gitti:

"Bunun ne olduğunu biliyor musun, Harbert?" diye sordu.

"Bu bitkiyi nereden buldunuz, Bay Spilett?"

"Şuradaki açıklıkta bol miktarda yetişiyor."

"Vay canına! Bay Spilett, dedi Harbert, işte size Pencroff'un minnet duyacağı bir buluş!"

"Tütün mü bu yani?"

"Evet, birinci kalite olmasa da, neticede tütün!"

"Ah! Yiğit Pencroff pek memnun olacak! Ama hepsini o içmeyecek! Bizim payımızı da bırakacak elbet!"

"Bir fikrim var, Bay Spilett, diye yanıtladı Harbert. Pencroff'a bir şey söylemeyelim, yaprakları hazırlamak için vakit ayıralım ve günün birinde ona tıka basa dolu bir pipo sunalım!"

"Tamam, Harbert. Ve o gün geldiğinde, muhterem yoldaşımızın bu dünyadan isteyecek bir şeyi kalmasın!"

Muhabir ve delikanlı o kıymetli bitkiden iyi bir stok yaptılar ve Pencroff gümrükçülerin en sertiymiş gibi büyük bir ihtiyatla, "kaçak olarak" soktukları Granite-House'a geri döndüler.

Cyrus Smith ve Nab sırdan haberdar edildiler ve denizci, ince yaprakları kurutup kıymak ve sıcak taşlar üzerin-

de belli bir kavurma işleminden geçirmek için gereken bir hayli uzun zaman boyunca hiçbir şeyden şüphelenmedi. Bu icraat iki ay aldı, fakat tüm işlemler Pencroff'tan habersiz yapılabildi, zira geminin inşasıyla meşgul olduğundan, Granite-House'a ancak istirahat vakti çıkıyordu.

Mamafih bir kez daha ve ne olursa olsun, gözde işi, 1 Mayıs'ta bütün kolonizatörlerin katılmak zorunda kaldıkları bir balık avı macerasıyla kesintiye uğradı.

Birkaç günden beri denizde, iki üç mil açıkta, Lincoln Adası sularında yüzen muazzam bir hayvan gözlemlenebilmişti. Bu büyük ihtimalle güney türüne ait olması gereken ve "mavi balina" denen en büyük balinaydı.

"Onu yakalamamız ne büyük bir talih olurdu!" diye haykırdı denizci. "Ah! Uygun bir tekne ve iyi durumda bir zıpkınımız olsa, 'Hayvanı kovalayalım, zira yakalamak zahmete değer!' derdim."

"Hey, Pencroff, dedi Gédéon Spilett, zıpkın kullanışınızı görmek isterdim. İlginç olurdu!"

"Çok ilginç, ama tehlikesiz değil, dedi mühendis. Lakin o hayvana saldırma imkânımız bulunmadığına göre, onunla uğraşmak faydasız."

"Nispeten yüksek bir enlemde balina görmek beni şaşırtıyor," dedi gazeteci.

"Niye ki, Bay Spilett?" diye cevap verdi Harbert. "Tam olarak Pasifik'in İngiliz ve Amerikalı balıkçıların "Whale-Field* adını verdikleri kısmındayız ve güney yarımküre balinalarının en çok karşılaştıkları yer burası, Yeni Zelanda ve Güney Amerika arasıdır."

"Çok doğru, diye yanıt verdi Pencroff. Ve beni asıl şaşırtan, daha çok görmemiş olmamız. Her halükârda, onlara yaklaşamadığımıza göre, bu çok mühim değil!"

Pencroff, mahzun bir iç çekerek, işinin başına döndü, çünkü her denizcinin içinde bir balıkçı yatar ve avcılığın verdiği zevk hayvanın büyüklüğüyle doğrudan bağlantılıysa, balina avcısının hayvan karşısında hissettikleri tahmin edilebilirdi!

---

* Balina Tarlası.

Ve mesele sadece zevkten ibaret değildi! Fakat böyle bir avın koloniye çok yararlı olacağı gizlenemezdi, çünkü katı ve sıvı yağ, gerdanlar, muhtelif amaçlarla kullanılabilirdi!

Ancak değişik bir gelişme oldu: Bildirilen balina adanın sularını terk etmek istemedi. Harbert ve Gédéon Spilett avda değillerse ve Nab fırınlarını kollarken, ister Granite-House pencerelerinden, ister Geniş Manzara Yaylası'ndan dürbünlerini balinadan ayırmıyor ve hayvanın her hareketini inceliyorlardı. Geniş Birlik Körfezi'nin derinliklerine dalan balina, olağanüstü kuvvetli kuyruk yüzgeci tarafından itilip destek alarak sıçramalarla bazen saatte on iki mil hızla, Çene Burnu'ndan Pençe Burnu'na kadar süratle hareket ediyordu. Bazen de bütünüyle ayırt edilebilen adacığa ziyadesiyle yaklaşıyordu. Gerçekten de kafası kuzey balinalarınınkinden daha basık, simsiyah bir güney balinası söz konusuydu.

Ayrıca hava deliklerinden iyice yükseğe buhar... veya su bulutu fışkırttığı dikkat çekiyordu, zira – ne denli tuhaf görünürse görünsün – doğa bilimci ve balina avcıları bu hususta henüz hemfikir değillerdi. Böyle püskürtülen hava mıydı, yoksa su mu? Genelde soğuk suyla temas edince birdenbire yoğunlaşıp yağmur halinde yağan buhar olduğu kabul ediliyordu.

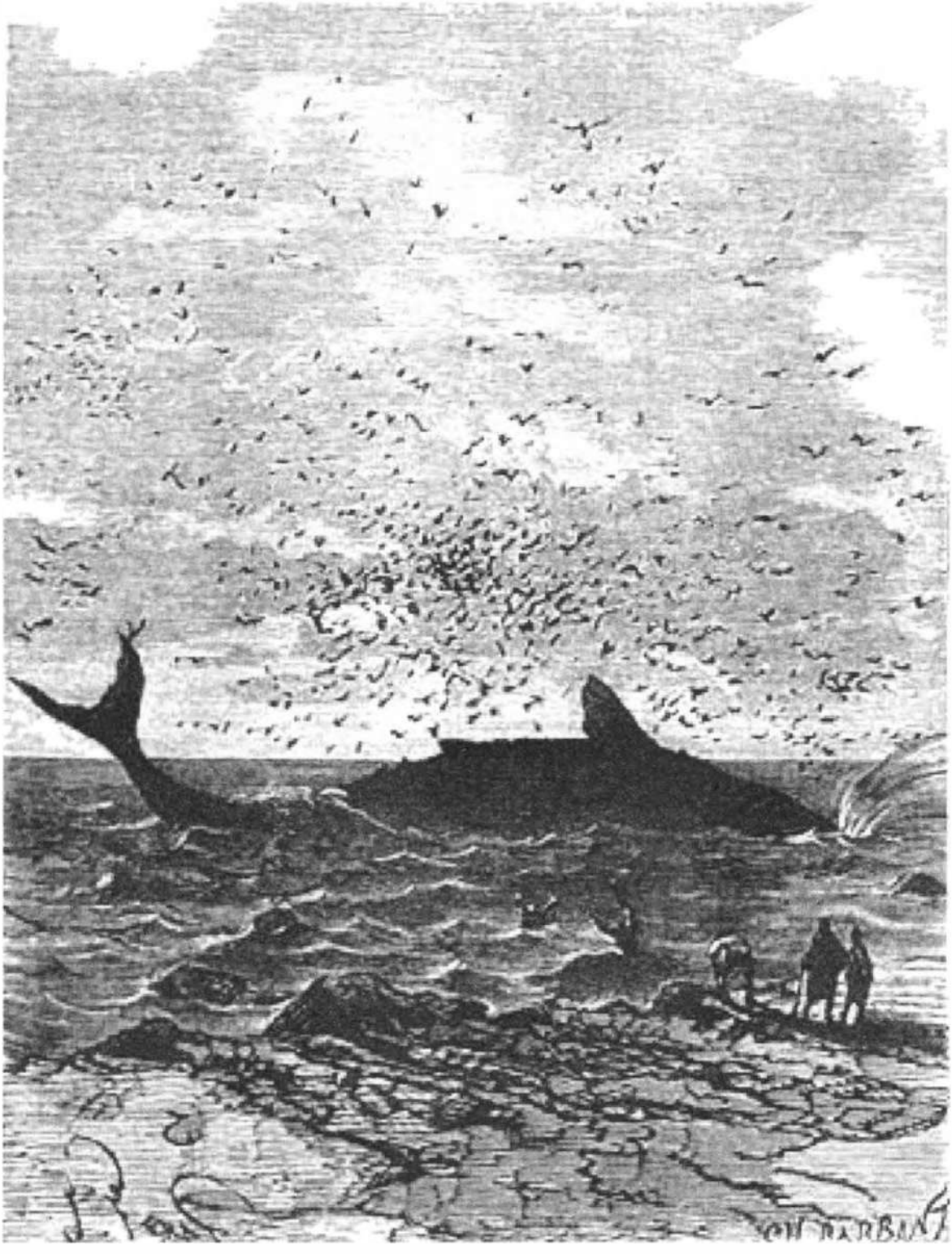
Mamafih bu deniz memelisinin varlığı kolonizatörlerin kafasına takılıyordu. Bu özellikle Pencroff'un canını sıkıyor ve işinde dikkatini dağıtıyordu. Sonunda balinayı kendisine yasaklanmış bir nesneyi isteyen çocuklar gibi arzuluyordu. Gece yüksek sesle sayıklıyordu ve ona saldırma imkânlarına sahip olsa, şalupa denize açılacak durumda bulunsa, peşine düşmekte tereddüt etmeyeceği muhakkaktı.

Fakat kolonizatörlerin yapamadıkları şeyi, onların yerine talih yaptı: 3 Mayıs'ta, mutfağının penceresinde dikilen Nab'ın çığlıkları balinanın ada kıyısında karaya oturduğunu bildirdi.

Ava çıkmaya hazırlanan Harbert ve Gédéon Spilett tüfeklerini bıraktılar, Pencroff baltasını attı, Cyrus Smith ve Nab yoldaşlarına katıldılar ve hep beraber hayvanın karaya vurduğu yere koştular.

Karaya oturma hadisesi, Granite-House ve yüksek denizden üç mil mesafede yer alan Enkaz Burnu'ndaki kumsalda vuku bulmuştu. Dolayısıyla balinanın kolayca kurtulamaması muhtemeldi. Her halükârda, icabında geri dönüş yolunu kesmek amacıyla, acele etmek lazımdı. Sivri kazmalar ve ucu demirli mızraklarla Mercy Köprüsü'nden geçip, nehrin sağ yakasından aşağı indiler, kumsalı izleyerek, yirmi dakikaya kalmadan, üzerlerinde bir sürü kuşun uçuştuğu o muazzam hayvanın yanına vardılar.

"Ne canavar!" diye haykırdı Nab.

Deyim yerindeydi, çünkü seksen ayak uzunluğunda bir güney balinası, türün yüz elli libreden az çekmemesi gereken muazzam bir örneği mevzubahisti!

Bununla birlikte, karaya oturmuş canavar yerinden kımıldamıyor ve deniz hâlâ yüksekken çırpınarak yeniden yüzmeye çalışmıyordu.

Kolonizatörler çok geçmeden hayvanın hareketsizliğinin açıklamasına kavuştular. Sular alçaldığında, balinanın etrafını dolaştılar.

Sol böğrüne bir zıpkın saplanmış canavar ölmüştü.

"Yani civarda balina avcıları mı var?" dedi hemen Gédéon Spilett.

"O niye?" diye sordu denizci.

"Zıpkın hâlâ orada olduğuna göre..."

"Bu hiçbir şey kanıtlamaz, Bay Spilett, diye cevap verdi Pencroff. Böğründe zıpkınla binlerce mil yapan balinalar gördük. O yüzden Atlantik'in kuzeyinde vurulup, Pasifik'in güneyinde ölmeye gelen bu hayvan şaşırtıcı değil!"

"Ne var ki..." dedi Pencroff'un açıklamasından tatmin olmayan Gédéon Spilett.

"Bu gayet mümkün, diye yanıtladı Cyrus Smith, ama şu zıpkını bir inceleyelim. Balina avcıları, oldukça yaygın bir adet uyarınca, zıpkına gemilerinin adını kazımış olamazlar mı?"

Gerçekten de Pencroff, zıpkını hayvanın böğründen çıkardığında, şu yazıyı okudu:

Maria-Stella
Vineyard.

"Vineyard'dan bir gemi! Benim memleketimden!" diye bağırdı. "*Maria-Stella!*

Sahiden de güzel bir balina gemisi. Gayet iyi tanıyorum! Ah! Dostlarım, bir Vineyard* balina gemisi!"

Ve denizci, zıpkını heyecanla sallayarak, anavatanının yüreğine dokunan ismini tekrarlıyordu!

---

* New York Eyalet Limanı.

Lakin Maria-Stella'nın gelip kendi zıpkınladığı hayvanı talep etmesinden başka bir şey beklenmediği için, çürümeye başlamadan evvel parçalama işlemine girişmeye karar verildi. Birkaç gündür o bereketli avı gözleyen yırtıcı kuşlar, onları daha fazla vakit kaybetmeksizin sahiplenmek istiyorlardı ve tüfek atışlarıyla uzaklaştırmak gerekti.

Bu balina, memelerinin doğa bilimci Dieffenbach'ın düşüncesine uygun olarak inek sütü sanılabilecek ve hakikaten ne lezzet, ne renk, ne de yoğunluk bakımından hiç fark arz etmeyen sütten bol miktarda veriyordu.

Pencroff vaktiyle bir balina gemisinde çalışmıştı ve parçalama işlemini sistemli bir şekilde yönetebildi – üç gün süren, ama kolonizatörlerin hiçbirinin, denizcinin deyişiyle sonunda "çok iyi bir kazazede" olacak Gédéon Spilett'in bile karşı çıkmadığı epey tatsız bir icraat.

İki buçuk ayak kalınlığında paralel dilimlere kesilip, her biri bin libre gelebilecek parçalara bölünmüş deri altı yağı, doğrama mekânına getirilen kocaman toprak kaplarda eritildi – çünkü Geniş Manzara Yaylası'nın çevresinin leş gibi kokutulması istenmiyordu – ve bu kaynaşmada ağırlığının yaklaşık üçte birini kaybetti. Ama bol miktarda mevcuttu: Sırf dili altı bin, alt dudağıysa dört bin libre yağ verdi. Sonra stearin ve gliserin ihtiyacını uzun müddet karşılayacak bu yağın yanı sıra, Granite-House'ta ne şemsiye ne de korse taşınmamasına rağmen, hâlâ var olan dişlerin kendine uygun işleri bulacağına kuşku yoktu. Gerçekten de balinanın ağzının üst bölümü iki yanı lifsi yapıda, ince uzun sekiz yüz tane boynuzsu, uçları iki büyük tarak gibi sıralanan, ziyadesiyle esnek dişle donatılmıştı. Altı ayak uzunluğundaki bu dişler binlerce mikroskobik hayvanı, küçük balıkları ve balinanın beslendiği yumuşakçaları tutmaya yarıyordu.

İşlem ilgili şahısların büyük memnuniyetiyle son bulduğunda, hayvandan geri kalanlar onları son kırıntısına kadar yok edecek kuşlara bırakıldı ve Granite-House'ta günlük işler kaldığı yerden devam etti.

Bununla birlikte Cyrus Smith'in aklına, tersaneye dönmeden önce arkadaşlarının merakını fazlasıyla celbeden

bazı aletler yapmak geldi. Bir düzine balina dişi alıp, altı eşit parçaya kesti ve uçlarını sivriltti.

"Peki bunlar, diye sordu Harbert, operasyon tamamlandığında ne işe yarayacak, Bay Cyrus?..."

"Kurt, tilki, hatta jaguar öldürmeye," diye cevap verdi mühendis.

"Şimdi mi?"

"Hayır, kışın, elimizde buz bulunduğu vakit."

"Anlamıyorum..." diye yanıtladı Harbert.

"Anlayacaksın, çocuğum, dedi mühendis. Bu aleti ben icat etmedim. Rus Amerikası'nın Aleut Adaları'nda yaşayan avcılar tarafından çok kullanılır. Bu gördüğünüz dişler donduğunda kıvıracağım, dostlarım. Eğriliğini muhafaza edecek bir buz tabakasıyla tamamen sıvanacak kadar sulayacağım ve evvela bir yağ tabakası altına gizledikten sonra karın içine gömeceğim. Açlıktan midesi kazınan bir hayvan bu yemleri yuttuğunda ne olacak? Mide ısısı buzu eritecek ve gevşeyen diş keskin uçlarıyla onu delecektir."

"İşte bu zekice bir şey!" dedi Pencroff.

"Üstelik barut ve mermi tasarrufu sağlayacaktır," diye yanıtladı Cyrus Smith.

"Tuzak kurmaktan daha iyi!" diye ekledi Nab.

"Kışı bekleyelim, öyleyse!"

"Bekleyelim."

Bu arada teknenin inşası ilerliyordu ve ay sonuna doğru borda kaplamalarının yarısı tamamlanmıştı. Denizde iyi yol alması için hatlarının mükemmel olacağı daha şimdiden belli oluyordu.

Pencroff eşsiz bir şevkle çalışıyordu. O yorgunluklara dayanmak için güçlü yapısına ihtiyaç vardı, fakat yoldaşları bunca zahmete karşılık ona gizli bir ödül hazırlıyorlardı. 31 Mayıs'ta hayatının en büyük sevinçlerinden birini yaşıyor olmalıydı.

O akşam yemeğinin sonunda, masadan kalkmak üzereyken, omzunda bir el hissetti.

Bu Gédéon Spilett'in eliydi.

"Bir saniye, Üstat Pencroff, dedi muhabir, böyle çekip gidemezsiniz! Ya unuttuğunuz soğukluk?"

"Teşekkürler, Bay Spilett, diye cevap verdi gemici, ben işime dönüyorum."

"Peki, bir fincan kahveye ne dersiniz, dostum?"

"Onu da istemem."

"O halde bir pipo?"

Pencroff aniden ayağa kalktı ve gazetecinin kendisine tıka basa dolu bir pipo, Harbert'ınsa kor sunduğunu görünce, güzel ve tombul yüzü soldu.

Denizci bir şey telaffuz etmek istedi, ama başaramadı. Pipoyu yakalayıp dudaklarına götürdü. Sonra koru bastırarak, peş peşe beş altı nefes çekti.

Hoş kokulu ve mavimsi bir duman çıktı ve o bulutun derinliklerinden, hezeyanlı bir ses işitildi:

"Tütün! Gerçek tütün!" diye tekrarlıyordu.

"Evet, Pencroff, diye karşılık verdi Cyrus Smith, hem de harika bir tütün!"

"Ah! Yüce Tanrım! Her şeyin kutsal yaratıcısı!" diye haykırdı denizci. "Adamızda hiçbir eksik yok artık!"

Ve Pencroff durmadan pipo içiyordu!

"Bu keşfi kim yaptı peki?" diye sordu sonunda. "Herhalde sizin marifetinizdir, öyle değil mi, Harbert?"

"Hayır, Pencroff, Bay Spilett'in işi."

"Bay Spilett!" diye bağırdı gemici, hiç böyle bir kucaklamaya maruz kalmamış muhabiri göğsüne bastırarak.

"Uf! Pencroff," diye cevap verdi Gédéon Spilett, bir an kesilen nefesine yeniden kavuşurken. "Minnetinizde bu bitkiyi tanıyan Harbert'a, hazırlayan Cyrus'a ve sırrı bizden saklamakta zorlanan Nab'a da bir pay ayırın!"

"Bunun altında kalmam, dostlarım!" diye yanıt verdi denizci. "Sonsuza kadar müteşekkir olacağım!"

XI
KIŞ – YÜN TOKAÇLAMA – DEĞİRMEN – PENCROFF'UN TAKINTISI – DİŞLER – ALBATROS NEYE YARAYABİLİR – GELECEĞİN YAKITI – TOP VE JÜP – FIRTINALAR – KÜMESTE HASAR – BATAKLIKTA BİR GEZİ – CYRUS SMITH YALNIZ – KUYULARIN KEŞFİ

Diğer taraftan kuzey bölgelerinin aralığı olan haziran ayıyla beraber kış geliyordu. En büyük iş sıcak ve sağlam giysilerin imalatıydı.

Ağıldaki muflonlar yünlerinden soyulmuştu ve sadece o kıymetli tekstil maddesini kumaşa dönüştürmek bahis konusuydu.

Elinin altında ne hallaç, ne tarak, ne perdah, çekme ve eğirme aleti, ne iplik bükmek için otomatik yün eğirme aracı ne de dokuma tezgâhı bulunan Cyrus Smith'in eğirme ve dokuma işlemlerinden tasarruf etmek amacıyla daha basit bir yönteme başvurması gerekti. Aslında temiz yürekle, her yönden preslenip, iç içe geçen ve sırf çapraz atkıyla keçe denen bu kumaşı oluşturan yün liflerinin sahip olduğu özelliğinden faydalanmak niyetindeydi. Keçe bu basit tokaçlama işlemiyle elde edilebilirdi. Bu operasyon, kumaşın esnekliğini azaltsa da, bilhassa sıcaklığın koruyucu özelliklerini arttırıyordu. Doğrusu, muflonların sağladığı yün çok kısa saplardan oluşuyor ve keçe için iyi şartlar sunuyordu.

Mühendis bir kez daha gemisini terk etmesi gereken Pencroff dâhil yoldaşlarının yardımıyla, içine işlemiş olan ve yapağı adı verilen o yağlı maddeden kurtarmak amacıyla ön hazırlıklara başladı. Yağdan arındırma işlemi, 70° sıcaklığa ulaşan ve yünün yirmi dört saat içine daldırıldığı su dolu kaplarda yapıldı. Sonra soda banyosu vasıtasıyla adamakıllı bir yıkama yapıldı. Yün, basınçla yeterince

kurutulduğu zaman, ezilecek yani kuşkusuz Avrupa ya da Amerika sanayi merkezlerinde hiç kıymeti olmayan kaba ve sağlam bir kumaş imal edecek hale geldi. "Lincoln Adası piyasalarında" uç bir örnek teşkil ediyordu.

Bu tür kumaşların en eski çağlardan beri bilindiği anlaşılıyordu ve esasında ilk yün kumaşlar Cyrus Smith'in kullandığı yöntemle üretilmişti.

Mühendislik niteliğinin çok iş yaradığı nokta, yün tokaçlama makinesinin inşası oldu, zira tokaçlama değirmenini çalıştırmak için kumsaldaki şelalenin sahip olduğu, o zamana kadar kullanılmayan mekanik kuvvetinden ustaca yararlanmayı bildi.

Bundan daha ilkel bir araç olamazdı. Dikey dibek tokmaklarını sırayla kaldırıp indiren tırnaklarla donatılmış bir ağaç, içlerine dibek tokmaklarının sarktığı yüne nail olmaya yönelik yalaklar, bütün sistemi içeren ve birbirine bağlayan güçlü bir yapı kafesi: Söz konusu makine bundan ibaretti ve tokmakların yerini silindir kompresörlerle değiştirip, maddeyi harman dövmeye değil, yüzyıllar boyu gerçek bir yapraklaştırmaya maruz bıraktı.

Cyrus Smith tarafından iyi yönetilen operasyon başarıya ulaştı. Daha önce bir taraftan kaymayı, yakınlaşmayı, tazyiki ve yumuşamayı kolaylaştırmaya yönelik eriyiğe batırılmış, öte yandan değirmenden çıkarak, harman dövme suretiyle çürümesini engelleyen kalın bir keçe şeklinde değirmenden çıkmıştı. Yün iplikleri doğal olarak donanımlı yivler ve girinti çıkıntılar tarafından öyle iyi asılmış ve iç içe geçmişti ki, aynı zamanda giysi ve örtü yapmaya elverişli bir kumaş teşkil ediyordu. Bu elbette ne merinos, ne muslin, ne İskoç kaşmiri, ne yünlü kumaş, ne bez, ne Çin veya Orléans sateni, ne de alpaka ya da flaneldi. "Lincoln keçesi" mevzubahisti ve "Lincoln endüstrisi" bir sanayiye daha kavuşmuştu.

Böylece kolonizatörler iyi giysilere, kalın örtülere sahip oldular ve 1866–1867 kışının gelişini endişelenmeden görebildiler.

Keskin soğuklar 20 Haziran'a doğru gerçekten kendilerini hissettirmeye başladılar ve Pencroff büyük bir üzün-

tüyle geminin inşasını gelecek ilkbahara kadar ertelemek zorunda kaldı.

Cyrus Smith bu geziyi onaylamasa da, denizcinin takıntısı sırf meraktan Tabor Adası'na keşif gezisi yapmaktı, zira bu ıssız ve yarı çorak kayalıkta hiç yardım bulamayacağı muhakkaktı. Bilinmeyen denizlerin ortasında nispeten ufak bir teknede yüz elli millik bir gezi onda belli bir kaygıya yol açıyordu. Tekne, denize açıldıktan sonra, Tabor'a ulaşma imkânsızlığı dolayısıyla Lincoln Adası'na geri dönemezse, kaza bakımından bereketli Pasifik'in ortasında ne yapacaktı?

Cyrus Smith sık sık Pencroff'la bu projeden bahsediyor ve gemicide bu yolculuğu yerine getirmeye yönelik oldukça tuhaf bir inat buluyordu, belki de pek farkına varmadığı bir inat.

"Zira nihayetinde, dedi bir gün mühendis, dikkatinizi çekerim, dostum, Lincoln Adası hakkında onca iyi şey söyledikten ve onu terk etmeniz gerekirse hissedeceğiniz üzüntüyü defalarca arz ettikten sonra onu ilk bırakmak isteyen siz oldunuz."

"Sadece birkaç günlüğüne, Bay Cyrus diye cevap verdi Pencroff! Gidip gelecek ve o adacığın ne olduğunu görecek kadar!"

"Ama Lincoln Adası'nın yerini tutamaz!"

"Bundan eminim!"

"O halde maceraya atılmak niye?"

"Tabor Adası'nda neler olduğunu öğrenmek için!"

"İyi de bir şey olduğu yok ki!"

"Kim bilebilir?"

"Ya fırtınaya yakalanırsanız?"

"Yazın bunun için kaygılanmaya lüzum yok, diye yanıtladı Pencroff. Fakat her şeyi öngörmek icap ettiğinden bu gezide Harbert'ı da benimle götürme müsaadesi isteyeceğim, Bay Cyrus.

"Pencroff, diye karşılık verdi mühendis, elini denizcinin omzuna koyarak. Sizin ve kaderin oğlumuz haline getirdiği çocuğun başına bir felaket gelirse asla teselli bulamayacağımızı düşünüyor musunuz?"

"Bay Cyrus, diye yanıtladı Pencroff, sarsılmaz bir özgüvenle. Size bu üzüntüyü yaşatmayacağız. Zaten vakti geldiğinde, bu yolculuk hakkında tekrar konuşuruz. Hem bana öyle geliyor ki, gemimizin adamakıllı donatıldığını, denizde nasıl hareket ettiğini gördüğünüzde, adamızın etrafını dolaştığımızda – ki bunu beraber yapacağız – gitmemize izin vermekte tereddüt etmeyeceğinizi düşünüyorum. Geminizin bir şaheser olduğunu sizden saklayamam!"

"En azından bizim gemimiz deyin, Pencroff!" diye cevap verdi bir an yumuşayan mühendis."

Konuşma, denizci ya da mühendisi ikna edemeden, bilahare yeniden başlamak üzere sona erdi.

İlk kar Haziran ayı sonuna doğru yağdı. Önceden bol miktarda erzak depolanan ağıl günlük ziyaretlere hacet bırakmamıştı, fakat oraya gitmeksizin asla bir hafta geçirmemeye karar verildi.

Tuzaklar yeniden kuruldu ve Cyrus Smith tarafından imal edilen aletler denendi. Buzdan bir kılıfa sıkıştırılıp kalın bir yağ tabakasıyla kaplanan, ucu kıvrık çubuklar, ormanın sınırına, hayvanların göle gitmek için genellikle geçtikleri mekâna yerleştiler.

Aleut'lu balıkçıların yenilenen icadı, mühendisin büyük memnuniyeti eşliğinde gayet başarılı oldu. Bir düzine tilki, birkaç yaban domuzu, hatta bir jaguar yakalandı ve bu hayvanlar mideleri gevşek çubuklar tarafından delinmiş vaziyette bulundu.

Bu noktada, belirtilmesi uygun düşen bir deneme gerçekleşti, zira bu, kolonizatörlerin hemcinsleriyle iletişim kurmak için ilk teşebbüsleri oldu.

Gédéon Spilett birçok kez akıntıların meskûn bir kıyıya taşıyabileceği bir şişeye konup denize atılan veya güvercinlere emanet edilen bir not hayal etti. Ama güvercin ya da şişelerin bin iki yüz millik anakarayı ayıran mesafeyi aşabilmeleri cidden ümit edilebilir miydi? Bu tam bir çılgınlıktı.

Lakin 30 Haziran'da Harbert'ın tüfekle güç bela ayağından hafifçe yaraladığı bir albatros yakalandı. Kanat açıklığı

on ayağı bulan ve Pasifik kadar engin denizi aşabilen büyük yelkenliler ailesinden muhteşem bir kuştu.

Harbert yarası hızla iyileşen ve ehlileştiğini iddia ettiği o fevkalade kuşu muhafaza etmek isterdi ama Gédéon Spilett, o ulağın Pasifik topraklarıyla iletişim kurmayı deneme fırsatının ihmal edilemeyeceğini anlattı, çünkü şayet albatros meskûn bir mahalden gelmişse, serbest kalır kalmaz geriye dönmekten çekinmeyecekti.

Belki neticede, bazen köşe yazarlığı yeniden kabaran Gédéon Spilett, Lincoln kolonizatörlerinin maceralarını anlatan çekici bir makalenin yayımlanmasının tamamıyla şansa kalmasına kızmıştır ! *New York Herald*'ın imtiyazlı muhabiri için büyük bir başarı söz konusuydu. Yöneticisinin adresine ulaşırsa, köşe yazısını içerecek nüsha saygıdeğer John Benett'e aitti.

Gédéon Spilett sağlam, yapışkan bir çuval bezine, dualar eşliğinde, onu bulan şahsın *New York Herald* bürolarına ulaştırmasına dair kısa ve öz bir not yazdı. O minik torba, albatrosun ayağına değil, boynuna bağlandı, çünkü bu kuşların denizin yüzeyinde dinlenmek gibi bir alışkanlıkları vardı.

Sonra gökyüzünün bu süratli ulağı serbest bırakıldı ve kolonizatörler onun uzakta, batı sisleri içinde yok olduğunu görünce heyecanlandılar.

"Nereye gidiyor böyle?" diye sordu Pencroff.

"Yeni Zelanda'ya, diye cevap verdi Harbert.

"İyi yolculuklar!" diye haykırdı, bu iletişim yönteminden pek bir sonuç beklemeyen gemici.

Kışla birlikte, Granite-House'un içindeki, giysi tamiri, muhtelif konfeksiyon ve başka şeyler yanı sıra tekne yelkenleri gibi, balonun kılıfından kesilmiş bitmez tükenmez işler, kaldığı yerden devam etti...

Temmuz ayı sırasında soğuklar yoğun oldu, fakat ne odun ne de kömürden tasarruf edildi. Cyrus Smith büyük salona ikinci bir şömine yaptı, uzun geceler orada geçiyordu. Çalışırken sohbet ediliyor, eller boş kaldıkça kitap okunuyor ve zaman herkes için faydalı geçiyordu.

Kolonizatörler için, iyice ısıtılmış taşkömürü, mumlarla güzelce aydınlatılan salonun rahatlatıcı akşam yemeğini müteakip, dışarıya dumanı tüten gerçek bir mürver ağacı, fincanda mis gibi kokan bir duman yayıyor ve pipolarda fırtınanın uğuldadığı işitiliyordu! Türdeşlerinden uzak ve iletişim dışı kalanlar için tam bir huzur söz konusuydu! Mütemadiyen vatanları, bıraktıkları arkadaşlar, etkisi giderek artan büyük Amerikan Cumhuriyeti hakkında konuşuyor ve Birlik işlerine karışan Cyrus Smith anlatı, görüş ve teşhisini hararetle ilgilendiriyordu.

Bir gün Gédéon Spilett şöyle dedi:

"İyi de, sevgili Cyrus, sabit bir ilerleme kaydettiğiniz sabırlı bir gelişme yüzünden bütün sınaî ve ticari faaliyetler er ya da geç kesinlikle tehlikeye atılmayacak mıydı?

"Tehlikeye mi?"

"Madenlerin en kıymetlisi denebilecek kömür eksikliğinden mi?

"Evet, sahiden de en değerlisi, diye cevap verdi mühendis. Ve görünüşe göre tabiat, saf kömürden başka bir şey olmayan elmasın ne olduğunu saptamak isteyecekti."

"Kazan ocaklarında madenkömürü yerine elmas yakılacağını söylemek istemiyorsunuz herhalde, Bay Cyrus, diye devam etti Pencroff.

"Hayır, dostum, diye cevap verdi Cyrus Smith."

"Yine de ısrar ediyorum, diye devan etti Gédéon Smith, kömürün bir gün tamamen tükeneceğini inkâr etmeyerek."

Ah! Taşkömürü hâlâ kayda değerdi ve yılda yüz milyon kental metrik çıkaran yüz bin işçi tükenmekten uzaktı!

"Kuşkusuz yeni makinelerin pek yakında izin vereceği Avrupa'dan sonra tamamen Amerikan ve Avustralya taşkömüründen, uzun süre sanayi tüketimi sağlıyordu."

"Ne kadar müddet?" diye sordu muhabir.

"En az iki yüz elli üç yüz sene.

"Bizim için güven verici, diye cevap verdi Pencroff, fakat torunlarımız için endişe verici!"

"Başka bir şey bulunur," dedi Harbert.

"Umalım ki öyle olsun, diye yanıtladı Gédéon Spilett, zira neticede kömürsüz, makinesiz ve makine yoksa demir yolu bulunmaksızın, buharlı gemi, fabrika ve çağdaş yaşamın gerektirdiği hiçbir şey mevcut değildi!"

"İyi de ne bulacağız ki?" diye sordu Pencroff. "Bunu düşünebiliyor musunuz? Kömürün yerine ne yakılacak?"

"Su," diye cevap verdi Cyrus Smith.

"Su, ha?" diye haykırdı uzun süre Pencroff. "Isıtmak için buharlı gemi ve lokomotif gerekiyor!"

"Evet, ama kuşkusuz birleştirici unsurlarına ayrıştırılmış güçlü ve uysal Cyrus Smith, bütün büyük buluşlar gibi cereyanla kuvvetlenmiş, kolay işlenir bir zorunluluk kazanan, açıklanamaz bir yasayla uyuşuyor ve aynı anda tamamlanıyor gibiydi. Evet, dostlarım, suyun bir gün yakıt niyetine kullanılacağı, hidrojen ve oksijenin ayrı ayrı ve aynı zamanda bir ısı, tükenmez bir ışık ve madenkömüründen müteşekkil daha yoğun bir sıcaklık kaynağı sağlayacağına inanıyorum. Bir gün kömür yerine buharlı gemi ambarları ve lokomotiflerin su ve kömür vagonları, ocaklarda yakılacak iki sıkıştırılmış gazla dolacaktı. Yani kaygılanacak bir şey yoktu. Bu topraklar meskûn oldukça, asla sakinlerinin

ihtiyaçlarını karşılayacak maden, hayvan, ışık, ısı ve bitkiler âleminin eksikliği çekilmiyordu. Dolayısıyla taşkömürü yatakları tükendiğinde, ısıtmak lazımdı ve suyla ısıtılacaktı. Su geleceğin kömürüydü."

"Bunu görmek isterdim," dedi denizci.

"Fazla erken kalkmışsın, Pencroff," diye yanıtladı, sohbete sadece o kelimelerle müdahale eden Nab.

"Mamafih sohbeti bitiren Nab'ın lakırdıları değil, mühendisin kafasını zaten kurcalayan o acayip tonlamayla yeniden infilak eden Top'un havlamalarıydı. Top aynı zamanda kuyunun deliği çevresine açılan dâhili koridorda dönmeye başlıyordu.

"Top yine niye havlıyor ki böyle?" diye sordu Pencroff.

"Ve Jüp bu şekilde homurdanıyor?"

Esasında köpeğe katılan orangutan, muğlâk heyecan belirtileri gösteriyor ve iki hayvan özel bir ayrıntı olarak, kızgından ziyade endişeli görünüyordu.

"Kuyunun denizle doğrudan bağlantılı olduğu ve bazı deniz hayvanlarının arada bir dipte soluklanmaya geldiği aşikâr," dedi Gédéon Spilett.

"Orası muhakkak. Verilecek başka açıklama da yok... Sus, Top, diye ekledi Pencroff köpeğe dönerek. Ve sen, Jüp, hemen odana!"

Maymun ve köpek sustular. Jüp yatmaya gitti, ama Top salonda kaldı ve bütün akşam boğuk homurtular çıkarmayı sürdürdü. Bununla birlikte, mühendisin alnını kırıştıran herhangi bir hadise yaşanmadı.

Temmuz ayının geri kalanında, yağmur ve soğuk seçenekleri etkili oldu. Sıcaklık bir gün evvelki kadar alçalmadı ve en düşüğü sıfırın altında sekiz fahrenheit dereceyi buldu. (13,33 ° santigrat.) Ama bu kış daha az soğuk geçse de, fırtına ve rüzgârlar daha rahatsız edici oldu. Bacalar birçok kez onları tehlikeye atan şiddetli saldırılara maruz kaldı. Bazı denizaltı sarsıntıları tarafından kışkırtılan olağanüstü dalgalar kabartıp, Granite-House'un duvarına atılıyordu.

Kolonizatörler pencerelerinden gözleri önünde muhteşem bir şekilde çatlayan muazzam su kitlelerini inceler-

ken, okyanusun aciz öfkesinin muhteşem gösterisine sadece hayran kalmışlardı. Dalgalar göz kamaştırıcı köpükler halinde sıçrıyor, bütün kumsal o hiddetli taşkında yükseliyor ve dağ kitlesi, denizden gelen su serpintisi şeklinde satha çıkıyor gibiydi.

Bu fırtınalar sırasında adanın yollarında macera aramak zor, hatta tehlikeliydi, çünkü devrilen ağaçlara sık rastlanıyordu. Fakat kolonizatörler ağılı haftada bir ziyarete gitmeyi asla ihmal etmiyorlardı. Neyse ki Franklin Dağı'nın güneydoğu kolu tarafından muhafaza altına alınan duvar, kasırganın ağaç, hangar ve çitini kurtaran şiddetinden fazla etkilenmiyordu. Lakin Geniş Manzara Yaylası'na kurulmuş ve dolayısıyla doğrudan, doğu rüzgârlarıyla karşı karşıya kalmış kümes bir hayli hasar görmüştü. Güvercinlik iki kere dağıldı ve aynı anda bariyer kapandı. Her şey daha sağlam bir şekilde yeniden yapılmıştı, zira Lincoln Adası'nın Pasifik'in en fena bölümünde yer aldığı açıkça belli oluyordu. Topaç kamçısı gibi kırbaçlayan uçsuz bucaksız kasırgalar, merkez noktasını teşkil ediyor gibiydi. Ancak burada hareketsiz kalan topaç, dönense kamçıydı.

Ağustos ayının ilk haftasında boralar biraz yatıştı ve havayı, ilelebet sürecekmiş gibi görünen bir sükûnet kapladı. Dinginlikle beraber sıcaklık da azaldı, soğuk yeniden keskinleşti ve termometrenin sütunu sıfırın altında sekiz derece fahrenheita düştü (eksi 22° santigrat).

3 Ağustos'ta, adanın güneydoğusunda, Tadorna bataklığına doğru, birkaç gündür planlanan bir keşif gezisine çıkıldı. Avcılar, kışı geçirmek üzere oraya gelen her çeşit su kuşunu avlamaya niyetliydi. Bol miktarda yabani ördek, suçullukları, kılkuyruklar, çamurcun ve batağınlar mevcuttu ve bir günün o kuşlara adanmış bir keşif gezisine ayrılmasına karar verildi.

Yalnızca Gédéon Spilett ve Harbert değil, Pencroff ve Nab da gezide yer aldılar. Bir tek Cyrus Smith bazı işleri bahane ederek onlara katılmayıp Granite-House'ta kaldı.

O yüzden avcılar, akşam eve dönmeye söz verdikten sonra, bataklığa gitmek üzere, Balon Limanı yoluna koyul-

dular. Top ve Jüp onlara eşlik ediyordu. Mühendis, Mercy Köprüsü'nü geçer geçmez köprüyü kaldırdı ve yalnız kalmak istediği planının icrasını gerçekleştirme düşüncesiyle geri geldi.

Bu projenin amacı, deliği Granite-House dehlizi seviyesine açılan ve eskiden göl sularının geçişine yarayan denizle irtibat halindeki o iç kuyuyu titizlikle keşfetmekti.

Niye Top sık sık o deliğin çevresinde dönüyordu? Bir nevi endişe onu deliğe yöneltirken bu kadar tuhaf havlamalar çıkarmasının sebebi neydi? Neden Jüp bir tür ortak kaygı içinde Top'a katılıyordu? Kuyu denizle dikey iletişimde başka bağlantılara sahip miydi? Ada başka kollara mı ayrılıyordu? Cyrus Smith'in öğrenmek, hatta bilen tek işi olmak istediği şey buydu. Onun için kuyunun keşfini yoldaşlarının yokluğunda denemeye karar vermiş ve şimdi o fırsat çıkmıştı.

Asansörün kurulmasından beri artık işe yaramayan, yeterli uzunluğu haiz ip merdiveni kullanarak, kuyunun dibine kadar inmek kolaydı. Mühendis de öyle yaptı. Çapı yaklaşık altı ayak olan merdiveni deliğe sürükledi ve üst ucunu sağlamca bağladıktan sonra aşağı sarkıttı. Ardından bir fener yakıp, tabancasını aldı ve saldırmasını kemerine sıkıştırarak, ilk basamakları inmeye başladı.

Duvarın her tarafı düzdü, fakat uzaktan uzağa birkaç kaya çıkıntısı yükseliyordu ve bu çıkıntılar sayesinde, çevik bir varlığın kuyunun ağzına kadar çıkması hakikaten mümkündü.

Bu mühendisin gözlemiydi ama fenerini çıkıntılarda özenle gezdirse de, hiçbir iz, eski ya da yeni herhangi bir tırmanışta kullanıldığını gösteren hiçbir çatlak bulamadı.

Cyrus Smith, duvarın her noktasını aydınlatarak, daha derine indi.

Şüpheli bir şey görmedi.

Son basamaklara ulaştığı sırada, fevkalade sakin olan su yüzeyini hissetti. Ne satıhta, ne de kuyunun başka bir kısmında, masifin içinde dallara ayrılabilecek herhangi bir yan dehliz görülüyordu. Cyrus Smith'in palasının sapıyla vurduğu duvar tok ses veriyordu. Hiçbir canlı varlığın ken-

dine yol açamayacağı yekpare granit söz konusuydu. Kuyunun dibine varmak ve sonra yine ağzına kadar yükselmek için, mecburen o kanaldan geçmek lazımdı. Ağzına kadar suyla dolu dehliz, kumsalın kayalık yeraltından denizle irtibattaydı ve bunu ancak deniz hayvanları becerebilirdi. Kanalın nerede, sahilin hangi noktasında, dalgaların altında hangi derinlikte son bulduğuna gelince, bu meseleyi çözmek imkânsızdı.

Keşif gezisini tamamlayan Cyrus Smith, yukarı çıkıp ip merdiveni çekti, kuyunun ağzını örttü ve düşünceli bir edayla Granite-House'un büyük salonuna geri döndü.

"Hiçbir şey görmedim, fakat bir şey olduğu muhakkak!" dedi.

XII
TEKNENİN DONANIMI – SUÇLU SALDIRISI – JÜP YARALANIYOR – JÜP İYİLEŞİYOR – GEMİNİN İNŞASI BİTİYOR – PENCROFF'UN ZAFERİ – "BONADVENTURE" – ADANIN GÜNEYİNDE İLK DENEME – BEKLENMEDİK BİR BELGE.

Aynı akşam avcılar iyi bir av çıkarmış ve kelimenin tam anlamıyla av hayvanı yüklü vaziyette geri geldiler. Dört kişinin taşıyabileceği kadar yüklenmişlerdi. Top'un boynunda bir kılkuyruk dizisi, Jüp'ün gövdesindeyse sıra sıra suçulluğu vardı.

"İşte efendim, diye haykırdı Nab, zamanımızı nasıl kullanacağımız belli oldu! Konserve ve ezmelerden müteşekkil güzel bir stokumuz olacak! Ama birinin bana yardım etmesi lazım. Bu hususta sana güveniyorum, Pencroff."

"Hayır, Nab, diye yanıtladı gemici. Geminin donanımı beni bekliyor, benden vazgeçmen gerekecek."

"Ya siz, Bay Harbert?"

"Benim yarın ağıla gitmem lazım, Nab," diye cevap verdi delikanlı.

"Öyleyse bana siz mi yardım edeceksiniz, Bay Spilett?"

"Seni memnun etmek için, diye yanıt verdi gazeteci, ama seni uyarıyorum, bana yemek tariflerini açıklarsan, onları yayımlarım."

"Keyfinize göre, Bay Spilett, diye cevapladı Nab, nasıl uygun görürseniz!"

Ve ertesi gün, Nab'ın yamağı haline gelen Gédéon Spilett mutfak laboratuarında yerini aldı. Fakat daha önce, mühendis bir gün evvel yaptığı keşif gezisinin sonucunu aktarmıştı ve bu konuda muhabir Cyrus Smith'in düşüncesini paylaşıyordu: Hiçbir şey bulmamış olsa da, hâlâ geriye keşfedilmesi icap eden bir sır kalıyordu!

Soğuklar bir hafta daha devam etti ve kolonizatörler kümesin bakımı haricinde Granite-House'tan ayrılmadılar. Konut Nab ve gazetecinin ustalıklı faaliyetlerinden yayılan güzel kokularla dolmuştu, ama bataklıkta çıktıkları avın bütün ürünü konserve yapılmadı. Av eti o keskin soğukta gayet iyi muhafaza olduğundan, yabani ördekler ve başka hayvanlar taze taze yendi ve bilinen dünyanın tüm öteki su kuşlarından üstün olduğu belirtildi.

O hafta Pencroff, yelken iğnesini maharetle kullanan Harbert'ın da yardımıyla, öyle büyük bir şevkle çalıştı ki, teknenin yelkenleri tamamlandı. Balon kılıfıyla beraber bulunmuş donanım sayesinde, kenevir ip sıkıntısı çekilmiyordu. Palamarlar, ağ ipleri, tüm bunlar, bu işten karlı çıkan denizcinin kullandığı mükemmel bir üçleme halattan yapılmıştı. Yelkenlerin kenarlarına yaka ipleri dikilmiş ve daha kandilisa, çarmık, iskota vs. imal edecek kadar ip kalmıştı. Palangaya gelince, Cyrus Smith, Pencroff'un tavsiyesi üzerine, kurdukları torna tezgâhında makaralar yaptı. Neticede donanım gemi bitmeden çok önce tamamlanmıştı. Hatta Pencroff, adada bol miktarda bulunan bazı renk verici bitkilerden faydalanarak mavi, kırmızı, beyaz bir bayrak bile dikti. Ancak gemici, Birlik'in Amerikan bandıralı yatlarda göze çarpan otuz yedi eyaletini temsil eden otuz yedi yıldıza otuz sekizinci bir tane eklemişti: "Lincoln Eyaleti" yıldızı. Zira adasını daha şimdiden büyük cumhuriyete bağlı telakki ediyordu.

"Henüz gerçekleşmemiş olsa da, gönlümüzden geçen bu!" diyordu.

Bu arada sancak Granite-House'un ana penceresine çekildi ve kolonizatörler üç kere "hurra" diye bağırarak selamladılar.

Fakat kış mevsiminin sonuna gelinmişti ve bu ikinci kış vukuatsız geçeceğe benziyordu ki, 11 Ağustos gecesi Geniş Manzara Yaylası tam bir yıkım tehdidiyle karşı karşıya kaldı. Yoğun bir günün ardından derin uykuya dalan kolonizatörler, sabahın dördüne doğru, Top'un havlamalarıyla ansızın uyandılar.

Köpek bu defa kuyunun deliği yakınında değil, kapının eşiğinde havlıyor ve sanki onu kırmak ister gibi üzerine çullanıyor, Jüp de tiz çığlıklar atıyordu.

"Tamam, Top!" diye haykırdı ilk uyanan Nab.

Lakin köpek daha da hiddetli havlamayı sürdürdü.

"Ne oluyor acaba?" diye sordu Cyrus Smith.

Ve herkes, aceleyle giyinip, hemen açtıkları oda pencerelerine koştu.

Gözlerinin önünde, o kapkaranlık gecede hayal meyal seçilen beyaz bir kar tabakası uzanıyordu. Kolonizatörler bir şey görmediler, ama karanlıkta gümbürdeyen acayip havlamalar işittiler. Kumsalın ayırt edilemeyen belli sayıda hayvan tarafından istila edildiği aşikârdı.

"Bu da ne?" diye bağırdı Pencroff.

"Kurtlar, jaguarlar ya da maymunlar!" diye cevap verdi Nab.

"Lanet olsun! Platoya çıkabilirler!" dedi muhabir.

"Ya kümesimiz, diye haykırdı Harbert, ekinlerimiz?..."

"Nereden geçmişler ki?" diye sordu Pencroff.

"İçimizden birinin kapatmayı unuttuğu, kumsaldaki köprüyü aşmış olmalılar," diye yanıtladı mühendis.

"Doğru, dedi Spilett, açık bıraktığımı hatırlıyorum..."

"İyi halt etmişsiniz, Bay Spilett!" diye bağırdı gemici.

"Olan olmuş artık, diye cevap verdi Cyrus Smith. Şimdi ne yapmak gerektiğini düşünelim!"

Cyrus Smith ve yoldaşları arasında hızla yaşanan fikir teatisi bu minvaldeydi. Köprünün aşıldığı ve kumsalın, ne çeşit olursa olsun, Mercy'nin sol yakasından yukarı çıkarak Geniş Manzara Yaylası'na ulaşan hayvanların istilasına uğradığı muhakkaktı. Yani onlarla hızlı bir şekilde baş etmek ve icabında savaşmak lazımdı.

"İyi de bu hayvanlar ne ola ki?" diye soruldu ikinci kez, havlamalar daha kuvvetli yankılanırken.

Bu havlamalar Harbert'ı irkiltti ve daha önce Kızıl Creek'in kaynağına yaptığı ilk gezide duyduklarını hatırlattı.

"Yabani köpek bunlar, tilkiler!" dedi.

"İleri!" diye haykırdı denizci.

Ve hepsi, balta, karabina ve tabancayla silahlanmış vaziyette, asansör sepetine atılıp, sahile ayak bastılar.

Bu vahşi köpekler, kalabalıkken ve karınları acıktığında tehlikeli hayvanlardı. Bununla birlikte kolonizatörler sürünün ortasına dalmakta tereddüt etmediler ve karanlıkta hızlı şimşekler çakan ilk tabanca atışları ilk saldırganları püskürttü.

Her şeyden önemlisi bu yağmacıların Geniş Manzara platosuna kadar çıkmalarını engellemekti, zira tarlalar ve kümes onların insafına kalırdı ve bilhassa buğday tarlasına müthiş, belki telafisi imkânsız hasar vermeleri kaçınılmazdı. Fakat yaylanın istilası ancak Mercy'nin sol yakasından gerçekleşebileceği için, kıyının ırmak ve granit sur arasında kalan dar bölümüne yabani köpeklere karşı aşılmaz bir mânia dikmek kâfiydi.

Bunu herkes anlamıştı ve köpek sürüsü karanlıkta sıçrarken, kolonizatörler Cyrus Smith'in talimatıyla, kararlaştırılan mahalde toplandılar.

Cyrus Smith, Gédéon Spilett, Harbert, Pencroff ve Nab aşılmaz bir hat oluşturacak şekilde mevzilendiler. Top, muhteşem çenesi açık, önden gidiyor, Jüp'se elindeki kalın ve budaklı sopayı gürz gibi sallayarak onu takip ediyordu.

Gece zifiri karanlıktı. En az yüz tane olması gereken ve gözleri kor gibi parlayan saldırganlar ancak hepsinin birden açtıkları yaylım ateşin ışığında görünüyordu.

"Geçmemeleri lazım!" diye haykırdı Pencroff.

"Geçemeyecekler!" diye cevap verdi mühendis.

Fakat geçmemeleri bunu denemedikleri manasına gelmiyordu. Son sıralar birincileri itiyordu. Tabanca ve baltalarla aralıksız bir savaş oldu. Köpek leşleri yeri kaplasa da, sürü azalıyor gibi görünmüyordu. Sanki kumsaldaki köprü sayesinde durmadan yenileniyordu.

Çok geçmeden kolonizatörler göğüs göğse çarpışmak zorunda kaldılar ve neyse ki hafif birkaç yara aldılar. Harbert bir tabanca atışıyla Nab'ı, sırtına yabankedisi gibi çullanmış bir köpekten kurtarmıştı. Top tam bir yırtıcılıkla dövüşüyor, tilkilerin gırtlağına çöküp, hemen orada boğazlıyordu. Sopasıyla silahlı Jüp kıyasıya vuruyordu, onu geride tutmaya

uğraşmak nafileydi. Kuşkusuz o karanlığı delmesini sağlayan görme yetisine sahip maymun hep çarpışmanın en ön safında yer alıyor ve ara sıra, onun için aşırı bir sevinç ifade eden tiz ıslıklar çıkarıyordu. Bir ara öyle ileri gitti ki, tabanca patlamaları ışığında, ender bir soğukkanlılıkla kafa tuttuğu beş altı vahşi köpek tarafından kuşatıldığı görülebildi.

Fakat kavga kolonizatörlerin üstünlüğüyle sonuçlanacak gibiydi, ama iki uzun saat direndikten sonra! Şafağın ilk ışıklarının, Nab'ın derhal koşup kaldırdığı köprüden kuzeye kaçan saldırganların geri çekilmesine yol açtığı kesindi.

Güneş muharebe alanını yeterince aydınlattığında, kolonizatörler kumsala dağılmış elli kadar ceset sayabildiler.

"Ya Jüp!?" diye bağırdı Pencroff. "Jüp nereye kayboldu?"

Jüp ortadan yok olmuştu. Arkadaşı Nab ona seslendi ve Jüp ilk kez arkadaşının çağrısına yanıt vermedi.

Herkes, onu ölüler arasında bulma korkusuyla titreyerek, araştırmaya girişti. Meydan kanlarıyla karı lekeleyen cesetlerden temizlendi ve gözü pek hayvanın korkunç sopasından nasibini aldıklarını gösteren kırık çeneleri ve parçalanmış böğürleriyle tam bir köpek yığınının ortasında bulundu. Zavallı Jüp'ün elinde hâlâ kırık sopanın bir parçası vardı. Ama silahsız kalınca sürünün kalabalığı dolayısıyla bitkin düşmüştü. Göğsünde derin yaralar açılmıştı.

"Yaşıyor!" diye haykırdı Nab, üzerine eğilerek.

"Ve onu kurtaracağız, diye cevap verdi denizci, bizden biriymiş gibi iyileştireceğiz!"

Jüp bu lafları anlamışa benziyordu, zira başını teşekkür eder gibi Pencroff'un omzuna eğdi. Gemicinin kendisi de yaralıydı, fakat yaraları, yoldaşlarınınki gibi önemsizdi, çünkü ateşli silahları sayesinde, neredeyse hep saldırganları uzak tutabilmişlerdi. Sadece orangutanın durumu ciddiydi.

Nab ve Pencroff tarafından taşınan Jüp asansöre kadar götürüldü, ağzından ancak zayıf bir inilti geliyordu. Yavaşça Granite-House'a çıkarıldı. Orada yataklardan birinden alınma bir şilteye yerleştirildi ve yaraları büyük bir özenle yıkandı. Başlıca organları zarar görmüşe benzemiyordu, ama kan kaybından ötürü çok zayıf düşmüş ve ateşi bayağı yükselmişti.

Yarası sarıldıktan sonra yatırıldı ve sıkı bir diyet uygulandı. "Tıpkı insan gibi," dedi Nab. Granite-House bitkisel eczanesinden tedarik edilen malzemelerle birkaç fincan ferahlatıcı çay içirildi.

Jüp ilkin huzursuz bir uykuya dalsa da, soluğu yavaş yavaş düzenli hale geldi ve büyük bir sükûnet içinde dinlenmeye bırakıldı. Ara sıra Top, tabiri caizse "ayaklarının ucuna basarak" arkadaşını ziyarete geliyor ve ona gösterilen tüm ihtimamı onaylıyora benziyordu. Jüp'ün ellerinden biri döşeğin dışına sarkmıştı ve Top onu üzgün bir edayla yalıyordu.

Aynı sabah, ölülerin gömülmesi işlemine girişildi. Far-West Ormanı'na kadar sürüklenip, derin çukurlara atıldı.

Gayet vahim sonuçlar doğurabilecek bu saldırı kolonizatörlere ders oldu. O günden itibaren, içlerinden biri bütün köprülerin kaldırıldığı ve herhangi bir akının mümkün olmadığından emin olmadan yatmadılar.

Fakat Jüp, birkaç gün ciddi kaygılara yol açtıktan sonra, maraza karşı var gücüyle savaştı. Bünyesi galip geldi, ateşi yavaş yavaş düştü ve çok geçmeden, hekimlikten biraz anlayan Gédéon Spilett hayvanın kefeni yırttığına kanaat getirdi. Jüp 16 Ağustos'ta yemek yemeye başladı. Nab hastaya zevkle tadını çıkardığı güzel tatlılar yapıyordu, zira minik bir kusuru varsa, biraz obur olmasıydı ve Nab bu kusuru düzeltmek için hiçbir şey yapmamıştı.

"Ne istiyorsunuz ki?" diyordu bazen kendisini Jüp'ü şımartmakla suçlayan Gédéon Spilett'e. "Yemekten başka zevki yok ve hizmetlerini kabul edebilmekten çok mutluyum!"

On günlük yatak istirahatini müteakip, 21 Ağustos'ta, Jüp ayağa kalktı. Yaraları kapanmıştı ve çok geçmeden eski çeviklik ve kuvvetine kavuşacağı belli oluyordu. Nekahet dönemindeki herkes gibi müthiş bir açlık hissediyordu ve muhabir onu keyfince yemeğe bıraktı, çünkü çoğu zaman mantıklı varlıklarda eksikliği çekilen ve orangutanı her türlü aşırılıktan koruması gereken içgüdüye güveniyordu. Nab yamağının iştahının yerine geldiğini görmekten memnundu.

"Ye, sevgili Jüp, diyordu, çekinme! Bizim için kanını döktün. En azından bu hususta yardımım dokunsun!"

Nihayet, 25 Ağustos'ta, Nab'ın yoldaşlarını çağıran sesi duyuldu.

"Bay Cyrus, Bay Gédéon, Bay Harbert, Pencroff, gelin, buraya gelin!"

Büyük salonda toplanmış kolonizatörler, o sırada Jüp'e ayrılmış odada bulunan Nab'ın çağrısıyla ayağa kalktılar.

"Ne var?" diye sordu gazeteci.

"Bakın!" diye yanıtladı Nab, koca bir kahkaha atarak.

Bir de ne görsünler? Jüp Efendi, Türkler gibi Granite-House'un kapısına çömelmiş, sakin ve ciddi bir edayla tütün içiyordu.

"Pipom!" diye bağırdı Pencroff. "Pipomu almış! Ah! Yiğit Jüp'üm, hediyem olsun! Tüttür, dostum, tüttür!"

Ve Jüp ciddiyetle, yoğun tütün dumanları üflüyor, bundan eşsiz bir keyif alıyora benziyordu.

Cyrus Smith bu olaya fazla şaşırmış görünmedi. Tütün tüketiminin alışılmış olduğu birçok evcil maymun örneğinden biri saydı.

O günden itibaren Jüp Efendi'nin kendi piposu oldu, odasında tütün stokunun yanında asılı duran, denizcinin eski piposu. Onu bizzat dolduruyor, bir korla yakıyor ve dört ellilerin en mutlusu gibi görünüyordu. Bu ortak zevk Jüp ve Pencroff arasındaki, ağırbaşlı maymun ve dürüst denizciyi zaten birleştiren yakın dostluk bağlarını daha da sıkılaştırdı.

"Belki de insandır, diyordu bazen Pencroff, Nab'a. Bir gün bizimle konuşmaya koyulursa şaşırır mısın?"

"İnan olsun hayır, diye cevap veriyordu Nab. Beni asıl şaşırtan konuşmaması, zira sonuçta tek eksiği bu!"

"Fakat, diye devam ediyordu gemici, günün birinde bana 'pipoları değişelim mi, Pencroff?' derse pek eğlenirim!"

"Evet, diye yanıtlıyordu Nab. Doğuştan dilsiz olması ne fena!"

Eylül ayıyla birlikte, kış tamamen son buldu ve çalışmalar kaldığı yerden şevkle devam etti.

Geminin inşası süratle ilerledi. Şimdiden borda kaplamaları tamamen bitmişti ve su buharıyla esnekleştirilmiş ıskarmozlarla, gabarinin tüm gereklerine elverişli gövdenin bütün parçalarını birbirine bağlayacak şekilde, içeriden desteklendi.

Kereste sıkıntısı çekilmediğinden, Pencroff mühendise gövdenin su geçirmeyecek şekilde içten bir kat daha döşenmesini önerdi. Bu işlem teknenin sağlamlığını tamamen garantiye alacaktı.

Gelecekte kendilerini neyin beklediğini bilmeyen Cyrus Smith, denizcinin teknesini mümkün olduğunca sağlam kılma düşüncesini tasdik etti.

Geminin güverte ve iç döşemesi 15 Eylül'e doğru tamamıyla bitti. Birleşme yerlerini kalafatlamak için, gövde, iç

döşeme ve güvertenin borda kaplamalarının arası tokmakla sıkıştırılan kuru erişte otundan üstüpüyle tıkandı. Sonra dikiş yerleri kaynar katranla kaplandı. Ormandaki çamlar bol miktarda katran veriyordu.

Teknenin tanzimi gayet basit oldu. Evvela, kireç yatağında şekillendirilmiş, yaklaşık on iki bin libreyi bulan, ağır granit parçalarıyla safra yüklendi. Safranın üzerine bir güverte yerleştirildi ve içerisi sandık işlevi gören iki bankın boydan boya uzandığı iki kamaraya bölündü. Gemi direğinin ayağı güverteye açılan iki ambar kapağıyla ulaşılan iki odayı ayıran bölmeye destek oluyordu.

Pencroff direkleri yapmaya uygun bir ağaç bulmakta hiç güçlük çekmedi. Iskaçalarını dört köşe yontup, baş kısmını yuvarlamaktan başka bir şey yapması gerekmeyen, genç, budaksız, dümdüz bir köknar seçti. Direklerin, dümen ve gövdenin demir aksamı Bacalar'ın dökümhanesinde kaba ama sağlamca imal edilmişti. Netice itibarıyla serenler, cıvadralar, randalar, kürekler, vs. her şey ekimin ilk haftasında tamamlanmıştı ve teknenin denizde nasıl yol aldığını, ne kadar güvenilebileceğini anlamak amacıyla, ada kıyılarında deneme yapılması kararlaştırıldı.

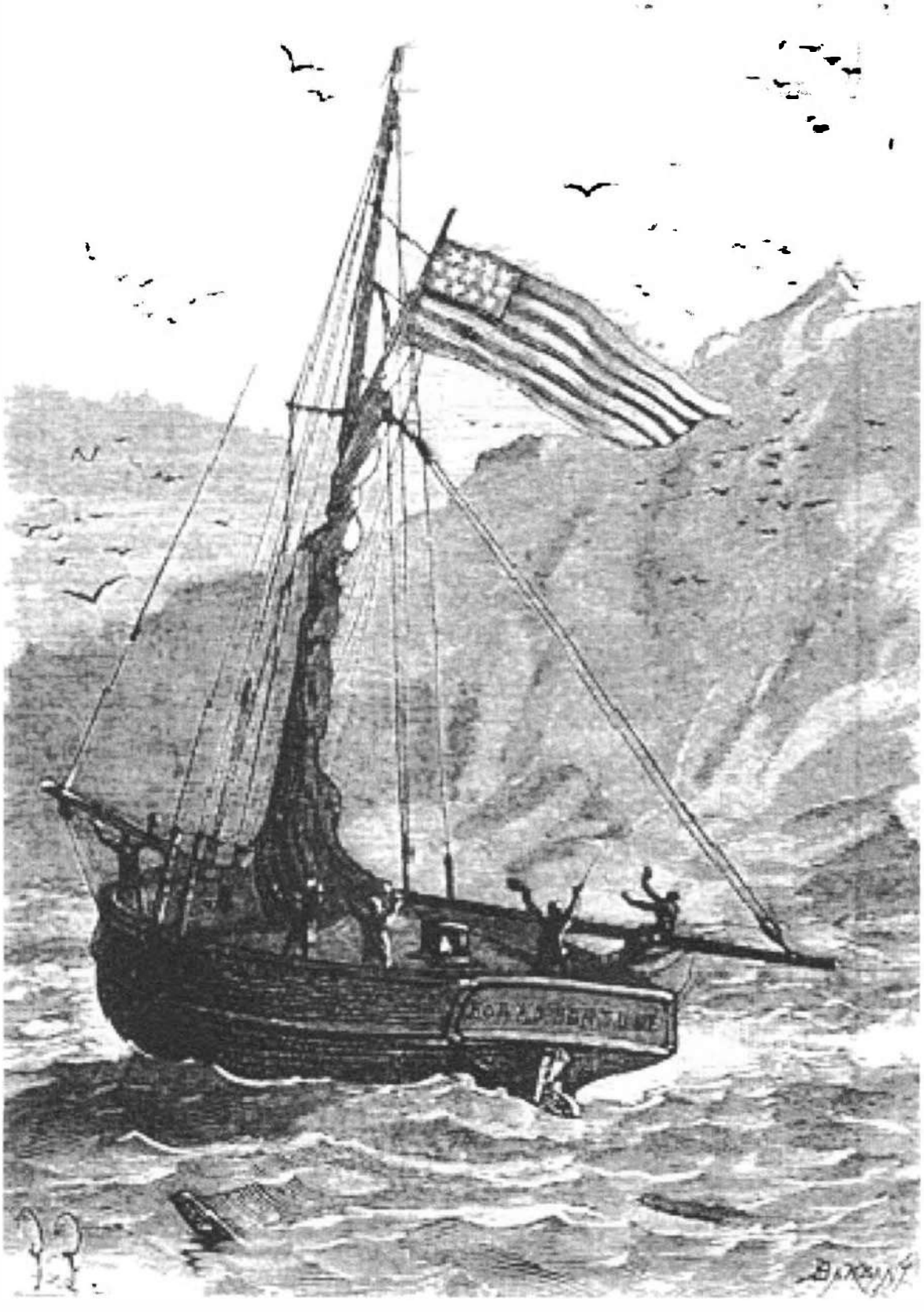
Tüm bu zaman zarfında gerekli işler de ihmal edilmemişti. Ağıl tekrar düzenlenmişti, zira muflon ve keçi sürüsüne, barınma ve beslenmeleri icap eden belli sayıda yavru katılmıştı. Kolonizatörlerin ziyaretleri ne istiridye yatağından, ne tavşan ormanından, ne taşkömürü ve demir madenlerinden, ne de Far-West Ormanı'nın o ana kadar keşfedilmemiş, avı gayet bol bazı bölgelerinden eksik olmuştu.

Yöreye mahsus bazı bitkiler daha keşfedildi; hemen fayda sağlamasalar da, Granite-House'un nebat stoklarını çeşitlendirmeye katkıda bulundular. Dolgun ve yenebilir yapraklarıyla bazıları burundakilere benzeyen, bazılarıysa bir nevi un içeren taneler üreten türlü yaşam bitkileri bahis konusuydu.

10 Ekim'de gemi denize indirildi. Pencroff ışıklar saçıyordu. Harekât gayet başarılı geçti. Tam donanımlı tekne yuvarlak kalaslar üzerinde kıyı sınırına kadar itilerek, yükselen denize kaydırıldı ve kolonizatörlerin, özellikle de bu hususta hiç tevazu göstermeyen Pencroff'un alkışları

arasında yüzdü. Zaten inşa edildikten sonra kaptanlığını yapmaya da çağrılacağından, kibrinin teknenin tamamlanmasından sonra da sürmesi lazımdı. Kaptanlık payesi oy birliğiyle ona verildi.

Kaptan Pencroff'u hoşnut etmek için her şeyden önce tekneye bir isim vermek gerekiyordu. Uzun uzun tartışılmış birçok tekliften sonra, oylamada namuslu gemicinin vaftiz adı olan *Bonadventure*'de mutabakat sağlandı.

Bonadventure kabaran deniz tarafından yukarı kaldırılır kaldırılmaz, su hatlarında kusursuz süzüldüğü ve her güzergâhta uygun bir şekilde seyretmesi gerektiği görülebildi.

Zaten deneme gezisi aynı gün kıyının açıklarında yapılacaktı. Hava güzel, meltem serin ve deniz bilhassa güney sahilinde sakindi, çünkü rüzgâr bir saattir kuzeybatıdan esiyordu.

"Binin, hadi, binin!" diye bağırıyordu Kaptan Pencroff. Ama yola çıkmadan evvel bir şeyler yemek lazımdı. Hatta gezintinin akşama kadar uzama ihtimaline karşı tekneye erzak alınması iyi olacak gibi görünüyordu.

Üstelik Cyrus Smith, denizcinin tavsiyesi üzerine bazı kısımlarını sık sık değiştirmiş olsa da, planları kendisine ait tekneyi denemek için sabırsızlanıyordu. Ancak ona Pencroff kadar güven duymuyordu ve artık Tabor Adası seyahatinden bahsetmez olduğundan, Cyrus Smith gemicinin bundan vazgeçtiğini ummaya bile başlamıştı. Aslında iki üç yoldaşının, neticede pek ufak olan ve on beş tondan fazla çekmeyen o kayıkla uzaklarda maceraya atıldıklarını görme fikri hiç hoşuna gitmiyordu.

Saat on buçukta, Jüp ve Top dâhil herkes güvertedeydi. Nab ve Harbert Mercy'nin ağzında kumları tarayan çapayı çektiler, mizana yelkeni açıldı, Lincoln bayrağı direğin tepesinde dalgalandı ve Pencroff'un komutasındaki *Bonadventure* denize açıldı.

Birlik Körfezi'nden çıkmak için evvela rüzgârı arkadan almak gerekiyordu ve bu gidişle teknenin süratinin tatmin edici olduğu saptanabildi.

Pencroff, Enkaz ve Pençe burunlarını geride bıraktıktan sonra, adanın güney kıyısını uzatmak amacıyla, mümkün mertebe yakın seyretti ve bir süre yol alınca, *Bonadventure*'ün yaklaşık beş çeyrek rüzgârla ilerleyebildiğini ve rotadan sapmaya karşı iyi dayandığını tespit etti. Denizcilerin deyişiyle hareket kabiliyeti yüksek olduğundan öne doğru gayet güzel dönüyor, hatta bu dönüşten kazançlı çıkıyordu.

Bonadventure'ün yolcuları gerçekten mutluydular. İcabı halinde çok işlerine yarayabilecek iyi bir tekneleri vardı ve

o güzel havada, meltemin de etkisiyle, hoş bir gezinti yapıyorlardı.

Pencroff Balon Limanı'nın yan tarafından kıyının üç dört mil açığına ulaştı. O zaman ada, Pençe Burnu'ndan Sürüngen Burnu'na kadar sahilinin değişik manzarasıyla, yeni bir görünümde, topyekûn ortaya çıktı. Ormanın ilk planında kozalaklı ağaçlar yeni tomurcuk açmış başka ağaçların körpe yapraklarından ayrılıyordu; hepsine yukarıdan bakan Franklin Dağı'nın tepesi kardan beyazlamıştı.

"Ne kadar güzel!" diye haykırdı Harbert.

"Evet, adamız sahiden güzel, diye yanıtladı Pencroff. Zavallı annemi sevdiğim gibi seviyorum onu! Bizi yoksul ve her şeyden yoksun bir haldeyken kabul etti. Ya gökten düşen bu beş çocuğun nesi eksik?"

"Hiçbir şeyi!" diye cevap verdi Nab. "Hiçbir şeyi, kaptan!"

Ve iki yiğit adam adanın şerefine üç müthiş hurra çektiler!

Bu arada Gédéon Spilett, direğin dibine yaslanmış, gözlerinin önünde uzanan manzarayı çiziyordu.

Cyrus Smith ses çıkarmadan etrafı seyrediyordu.

"Evet, Bay Cyrus, dedi Pencroff, gemimiz hakkında ne diyorsunuz?"

"İyiye benziyor," diye karşılık verdi mühendis.

"Peki! Şimdi biraz sürecek bir seyahate çıkabileceğini düşünüyor musunuz?

"Ne seyahati, Pencroff?"

"Mesela Tabor Adası'na?"

"Dostum, diye yanıtladı Cyrus Smith, acil bir durumda, daha uzun bir sefer için bile *Bonadventure*'e güvenmekte tereddüt etmemek gerektiğini düşünüyorum, ama bildiğiniz gibi, Tabor Adası'na gittiğinizi görmekten kaygı duyarım, çünkü sizi buna zorlayan hiçbir sebep yok."

"İnsan komşularını tanımaktan hoşlanır, diye cevap verdi fikrinde inat eden Pencroff. Tabor Adası bizim komşumuz, hem de yegâne komşumuz! Nezaket icabı en azından bir ziyaret etmek lazım!"

"Vay canına!" dedi Gédéon Spilett. "Dostumuz Pencroff adap hususunda pek titiz!"

"Hiç de değil," diye karşı çıktı, mühendisin muhalefetine biraz bozulan, fakat onu üzmek de istemeyen denizci.

"Düşünün, Pencroff, diye cevapladı Cyrus Smith, Tabor Adası'na tek başınıza gidemezsiniz."

"Bir yoldaş bana yeter."

"Öyle olsun, diye yanıt verdi mühendis. Lincoln Adası kolonisini beşte ikisinden mahrum bırakma riskine mi gireceksiniz yani?"

"Altıda ikisi!" diye cevap verdi Pencroff. "Jüp'ü unutuyorsunuz."

"Yedide!" diye ekledi Nab. "Top kimseden aşağı kalmaz!"

"Risk yok, Bay Cyrus," diye devam etti Pencroff.

"Olabilir, Pencroff, ama bir daha söyleyeyim, bu lüzumsuz yere tehlikeyi göze almak demek!"

Dik kafalı gemici onu cevaplamadı ve konuya bilahare geri dönmeye kararlı vaziyette, sohbeti boş verdi. Ama karşılaşacağı bir olayın yardımına gelip, neticede tartışma götürür bir kaprisi bir insanlık meselesine dönüştüreceğinden hiç şüphelenmiyordu.

Bonadventure bir müddet açıkta kaldıktan sonra kıyıya yaklaşıp, Balon Limanı'na yönelmişti. İhtiyaç halinde işaret şamandıraları dikmek için kum setleri ve resifler arasında belirlenen geçitleri teyit etmek mühimdi, çünkü o küçük koy geminin bağlama limanı olacaktı.

Kıyıya ancak yarım mil mesafe vardı ve rüzgârı yenmek için volta vurmak gerekmişti. *Bonadventure*'ün hızı ziyadesiyle ölçülüydü, zira yüksek arazi tarafından kısmen engellenen meltem yelkenlerini zor şişiriyor ve buz gibi düz deniz sadece değişken esintilerle kırışıyordu.

Geçitler arasında izlenecek rotayı belirtmek gayesiyle başta duran Harbert aniden bağırdı:

"Orsa Pencroff, orsa et."

"Ne var?" diye karşılık verdi denizci, ayağa kalkarak. "Kaya mı?"

"Hayır... Bekle, dedi Harbert... İyi göremiyorum... Biraz daha orsa et... Güzel... Biraz yaklaş..."

Borda boyunca uzanmış Harbert, bunu söyledikten sonra, kolunu hızla suya daldırdı ve ayağa kalkarak:

"Bir şişe!" dedi.

Elinde, kıyıdan birkaç gomina uzakta yakaladığı, ağzı kapalı bir şişe tutuyordu.

Cyrus Smith şişeyi aldı. Tek kelime etmeden tıpasını açtı ve içinden nemli bir kâğıt çekip çıkardı. Şu kelimeler yazıyordu:

Kazazede... Tabor Adası: 153° Batı Boylamı – 37 ° 11 Güney Enlemi.

XIII
YOLA ÇIKIŞ KARARI – VARSAYIMLAR – HAZIRLIKLAR – ÜÇ YOLCU – İLK GECE – İKİNCİ GECE – TABOR ADASI – KUMSALDA ARAŞTIRMALAR – AĞAÇ ALTI BİTKİLERİNDE ARAŞTIRMALAR – ŞAHIS – HAYVANLAR – BİTKİLER – BİR BARINAK – ISSIZLIK

"Bir kazazede!" diye haykırdı Pencroff. "Bizden birkaç yüz mil uzaktaki Tabor Adası'nda! Ah! Bay Cyrus, artık benim seyahat planıma karşı çıkmazsınız herhalde!"

"Hayır, Pencroff, diye cevap verdi Cyrus Smith. Hatta mümkün olduğunca çabuk yola çıkmalısınız."

"Hemen yarın mı?"

"Hemen yarın."

Mühendis elinde şişeden çıkardığı kâğıdı tutuyordu. Birkaç saniye derin derin düşündükten sonra sözüne devam etti:

"Dostlarım, dedi, bu notun tasarlanma tarzından, öncelikle şu sonucu çıkarmalıyız: Birincisi, Tabor Adası'ndaki kazazedenin denizcilik hakkında epey gelişmiş bilgilere sahip bir adam olması, çünkü yaklaşık bir dakikalık yanılma payıyla, adanın bizim bulduklarımıza uyan enlem ve boylamını veriyor. İkinci olarak, İngiliz ya da Amerikalı olması, zira belge İngilizce yazılmış."

"Bu gayet mantıklı, diye yanıtladı Gédéon Spilett. Ve bu kazazedenin varlığı sandığın ada sahillerine vuruşunu açıklıyor. Deniz kazası olmuş, çünkü bir kazazede mevcut. Ne olursa olsun Pencroff'un bu gemiyi inşa etme ve bugün deneme fikri onun için büyük şans, çünkü bir günlük gecikme bile olsa, şişe resiflerde kırılabilirdi."

"*Bonadventure*'ün tam da şişe hâlâ yüzerken buradan geçmiş olması hakikaten mutlu bir rastlantı!" dedi Harbert.

"Peki, bu size tuhaf gelmiyor mu?" diye sordu Cyrus Smith, Pencroff'a.

"Sevindirici geliyor, hepsi o kadar, diye karşılık verdi denizci. Bunda olağanüstü bir şey mi görüyorsunuz, Bay Cyrus? Şişenin elbet bir yerlere gitmesi gerekiyordu. Başka bir yer gibi, niye buraya gelmesin?"

"Haklı olabilirsiniz, Pencroff, diye cevap verdi mühendis, bununla birlikte..."

"İyi de, diye belirtti Harbert, şişenin uzun zamandır denizde yüzdüğünü kanıtlayan bir şey yok ki?"

"Yok, diye yanıtladı Gédéon Spilett. Hatta belge yakında yazılmış gibi görünüyor. Bu hususta ne düşünüyorsunuz, Cyrus?"

"Teyit etmek zor. Hem nasıl olsa öğreneceğiz!" dedi Cyrus Smith.

Bu konuşma sırasında Pencroff boş durmamış, tekneyi döndürmüştü ve rüzgârı yan arkadan alan *Bonadventure*, tüm yelkenleri açık, süratle Pençe Burnu'na doğru yol alıyordu. Herkes Tabor Adası'ndaki kazazedeyi düşünüyordu. Hâlâ onu kurtaracak zaman var mıydı? Kolonizatörlerin hayatında büyük hadise! Kendileri de kazazedeydiler, fakat bir başkasının onlar kadar ayrıcalıklı olmaması durumu kaygı vericiydi ve üzerlerine düşen görev talihsizliğin üstüne üstüne gitmekti.

Pençe Burnu geride kaldı ve *Bonadventure* saat dörde doğru Mercy'nin mansabına demir attı.

Aynı akşam, yeni keşif gezisiyle ilgili ayrıntılar belirlendi. Tekne manevrasından anlayan Pencroff ve Harbert'ın bu seyahatte yalnız gitmeleri uygun görüldü.

Ertesi gün, 11 Ekim'de yola çıkarlarsa, ayın 13'ünde gündüz vakti hedefe ulaşabilirlerdi, zira hüküm süren rüzgârla, bu yüz elli millik yolculuk için kırk sekiz saatten fazla zaman gerekmezdi. Bir gün adada kalıp, üç dört günde geri gelirlerse, 17'sinde Lincoln Adası'na dönmüş olacakları tahmin edilebilirdi. Hava güzeldi, barometre sarsıntısız yükseliyor, rüzgâr sabitleşmişe benziyordu, yani tüm şartlar bir insanlık görevinin adalarından uzağa sürükleyeceği o yiğit insanlardan yanaydı.

Velhasıl Cyrus Smith, Nab ve Gédéon Spilett'in Granite-House'ta kalmalarına karar verildi. Ama bir talep oldu ve *New York Herald* muhabirliği mesleğini asla unutmayan Gédéon Spilett, böyle bir fırsatı kaçırmaktansa, yüzerek gideceğini belirtince, yolculukta yer alması kabul edildi.

Akşam birkaç yatak takımının, alet edevatın, silah ve mühimmatın, pusulanın, bir haftalık erzakın *Bonadventure*'e taşınmasıyla geçti ve yükleme işini hızla tamamlayan kolonizatörler Granite-House'a geri çıktılar.

Ertesi gün sabah beşte, her iki taraf da belli bir duygusallık içinde, vedalaşmalar yapıldı ve Pencroff, yelkenlerini rüzgâra açarak, daha sonra doğrudan güneybatı istikametine yol almak üzere aşacağı Pençe Burnu'na yöneldi.

Bonadventure kıyının çeyrek mil açığına ulaşmıştı ki, yolcuları Granite-House'un tepesinden iki adamın kendilerine el salladıklarını fark ettiler. Bunlar Cyrus Smith ve Nab'dı.

"Dostlarımız!" diye bağırdı Gédéon Spilett. "On beş aydır ilk kez birbirimizden ayrılıyoruz!..."

Pencroff, gazeteci ve Harbert son bir veda işareti yaptılar ve Granite-House çok geçmeden burnun yüksek kayaları ardında gözden kayboldu.

Bonadventure günün ilk saatlerinde sürekli, Lincoln Adası'nın kısa bir süre sonra, üzerinde Franklin Dağı'nın yükseldiği yeşil bir sepet şeklini alan güney kıyısından görünür halde kaldı. Uzaklıktan küçülen tepeler, gemileri sığlıklarına çekmek bakımından az rastlanan bir görüntü veriyordu.

Sürüngen Burnu saat bire doğru on mil açıktan geçildi. O mesafede, Franklin Dağı'nın eteklerine kadar uzanan batı kıyısında hiçbir şey ayırt etmek mümkün değildi ve üç saat sonra Lincoln Adası'nı oluşturan her şey ufkun altında kaybolmuştu.

Bonadventure mükemmel ilerliyordu. Dalgada kolayca yükseliyor ve hızla yol alıyordu. Pencroff babafingo yelkenini açmıştı ve en üstte bulunduğundan, tekne pusulada saptanan düz bir istikamet izliyordu.

Zaman zaman Harbert dümen nöbetini devralıyordu ve delikanlının eli o denli güvenilirdi ki, denizcinin onu suçlayacağı bir sapma yaşanmıyordu.

Gédéon Spilett kâh biriyle kâh diğeriyle sohbet ediyor ve ihtiyaç halinde manevraya el veriyordu. Kaptan Pencroff mürettebatından kesinlikle memnundu ve "borda başına çeyrek litre şarapla" ödüllendirmekten başka bir şey konuşmuyordu!

Akşam, ilk dördünü ancak ayın on altısında gerçekleşmesi gereken hilal gün batımında seçildikten sonra hemen

kayboldu. Gece karanlık, ama bol yıldızlıydı. Ertesi günün yine güzel olacağı anlaşılıyordu.

Direğin tepesindeki yelkenle aşırı bir melteme yakalanmak istemeyen Pencroff, ihtiyat icabı, babafingoyu indirdi. Bu kadar sakin bir gece için fazla tedbirli davranıyor olabilirdi, fakat Pencroff temkinli bir gemiciydi ve bu yüzden kınanamazdı.

Muhabir gecenin bir bölümünde uyudu. Pencroff ve Harbert iki saatte bir dümene geçtiler. Denizci Harbert'a kendisi kadar güveniyordu ve bu güven delikanlının soğukkanlılık ve sağduyusuyla doğrulanmıştı. Pencroff ona bir kaptanın dümencisine yaptığı gibi rota veriyor, Harbert'sa *Bonadventure*'ün rotadan sapmasına müsaade etmiyordu.

Gece iyi geçti ve 12 Ekim günü aynı şartlarda akıp gitti. Güneybatı istikameti gün boyu kesinlikle korundu. *Bonadventure* bilinmedik bir akıntıya maruz kalmazsa, tam olarak Tabor Adası'nda karaya varması lazımdı.

Teknenin o sırada kat ettiği denize gelince, tamamıyla ıssızdı. Ara sıra albatros veya fregat gibi bazı büyük kuşlar tüfek menzilinden geçiyor ve Gédéon Spilett kendi kendine, *New York Herald*'a gönderdiği son makalesini o güçlü kuşlardan birine ayırıp ayırmadığını soruyordu. Bu kuşlar okyanusun Tabor ve Lincoln adaları arasındaki kısmına sık sık uğruyor gibi görünen yegâne varlıklardı.

"Bununla birlikte, diye belirtti Harbert, balina avcılarının genelde Pasifik'in güney bölümüne yöneldikleri dönemdeyiz. Aslında buradan daha sahipsiz bir deniz olduğunu sanmıyorum!"

"O kadar da ıssız değil!" diye cevap verdi Pencroff.

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu gazeteci.

"Biz burada olduğumuza göre! Gemimizi bir enkaz, insanlarımızı da domuz balığı yerine mi koyuyorsunuz?"

Pencroff kendi yaptığı şakaya güldü.

Akşam, *Bonadventure*'ün Lincoln Adası'ndan hareket edişinden itibaren, yani otuz altı saatte tahminen yüz yirmi millik bir mesafe aşmış olduğu düşünülebilirdi ki bu, saatte üç küsur millik bir sürate tekabül ediyordu. Rüzgâr zayıftı ve dinme eğilimi gösteriyordu. Mamafih tahminle-

ri ve tuttukları yön doğruysa, ertesi gün şafak vakti Tabor Adası'nın görünmesi umulabilirdi.

Bu durumda 12 Ekim'i 13'üne bağlayan gece ne Gédéon Spilett, ne Harbert, ne de Pencroff uyudular. Ertesi günü beklerken, kendilerini büyük bir heyecan yaşamaktan alamıyorlardı. Denedikleri teşebbüste öyle çok belirsizlik vardı ki! Tabor Adası'na yakın mıydılar? Yardımına gittikleri kazazede hâlâ orada mıydı? Kimdi bu adam? Mevcudiyeti o zamana kadar hep aynı fikirde olan küçük kolonide bazı anlaşmazlıklara yol açmaz mıydı? Hem hapishanesini bir başkasıyla değiştirmeye razı olacak mıydı, bakalım. Kuşkusuz ertesi gün cevaplanacak bütün bu sorular onları uyanık tutuyordu ve sabahın ilk saatlerinden itibaren gözlerini sırayla batı ufkunun her noktasına diktiler.

"Kara göründü!" diye bağırdı Pencroff, saat altıya doğru.

Pencroff yanılmış olamayacağından, karanın orada olduğu aşikârdı.

Bonadventure'ün az sayıda mürettebatının sevinci tahmin edilebilir! Birkaç saate kadar adanın sahilinde olacaklardı!

Dalgalar arasında zor seçilen bir nevi alçak kıyı olan Tabor Adası on beş milden uzak değildi. *Bonadventure*'ün adanın biraz güneyine bakan burnu doğrudan üstüne çevrildi ve güneş doğuda yükseldikçe, orada burada birkaç tepe ayırt edildi.

"Burası Lincoln Adası'ndan çok daha önemsiz bir adacık sadece, diye belirtti Harbert. Ve muhtemelen onun gibi, denizaltındaki bazı yükselmelerden kaynaklanmış olmalı."

Sabah on birde *Bonadventure* ancak iki mil uzaktaydı ve karaya varmak için bir geçit arayan Pencroff o bilinmeyen sularda son derece ihtiyatlı ilerliyordu.

O sırada, yeşil zamk ağacı kümeleri ve Lincoln adasında yetişenler türünden başka büyük ağaçların göze çarptığı adacığın tamamı seçiliyordu. Fakat asıl şaşırtıcı şey, adacığın meskûn olduğunu belirten tek bir dumanın tütmemesi, sahilin herhangi bir noktasında tek bir işaretin görünmemesiydi!

Hâlbuki belge kesindi: Bir kazazede vardı ve o kazazedenin kulağı kirişte olmalıydı!

Bu arada *Bonadventure* resiflerin arasında, Pencroff'un en ufak kıvrımlarını bile büyük bir dikkatle gözlediği bir hayli girintili çıkıntılı geçitlerde tehlikeyi göze alıyordu. Harbert'ı dümene geçirip pruvaya dikilmiş, elinde tuttuğu kandilisayla yelkenini indirmeye hazır vaziyette, suları inceliyordu. Gédéon Spilett dürbünle bütün kıyıyı tarıyor, ama hiçbir şey görmüyordu.

Nihayet öğlene doğru *Bonadventure*'ün baş bodoslaması kumsala çarptı. Demir atıldı, yelkenler indirildi ve ufak teknenin mürettebatı karaya çıktı.

Oranın hakikaten Tabor Adası olduğuna şüphe yoktu, çünkü en yeni haritalara göre, Pasifik'in o bölümünde, Yeni Zelanda ve Amerika kıyıları arasında başka hiç ada mevcut değildi.

Denizin çekilmesiyle açığa sürüklenmemesi için, tekne kıyıya sağlamca bağlandı. Sonra Pencroff ve iki yoldaşı, iyice silahlanarak, yarım mil ötede iki yüz elli üç yüz ayak yükselen bir nevi koniye ulaşmak gayesiyle, sahilden içerilere yürüdüler.

"Bu tepenin zirvesinden, dedi Gédéon Spilett, adacığın belli başlı yerleri hakkında bilgi edinebileceğimize kuşku yok ki bu, araştırmalarımızı kolaylaştıracaktır.

"Bay Cyrus'ün ilkin Lincoln Adası'nda Franklin Dağı'na tırmanarak yaptığını burada da yapmak demek bu," diye cevap verdi Harbert.

"Aynen, diye karşılık verdi muhabir. İşe başlamanın en iyi yolu!"

Kâşifler, bir yandan sohbet ederken, bir yandan da koninin eteğinde son bulan bir çayırın sınırını takip ederek ilerliyorlardı. Önlerinde, Lincoln Adası'ndakilere benzer kaya güvercini ve deniz kırlangıcı sürüleri uçuşuyordu. Solda çayır boyunca uzanan koruluğun altından çalılık hışırtıları işittiler, çok ürkek hayvanların varlığına işaret eden ot titremeleri görür gibi oldular, ama o ana kadar ortada adacığın meskûn olduğunu belirten bir şey yoktu.

Tepenin eteğine varan Pencroff, Harbert ve Gédéon Spilett onu birkaç saniyede tırmandılar ve bakışları ufkun muhtelif noktalarını taradı.

Gerçekten de, burun ve çıkıntılarla biraz saçaklanmış, koy ve girintilerle biraz oyulmuş çevresi altı mili aşmayan, oval ve uzun bir adacıktaydılar. Mutlak bir ıssızlığın hüküm sürdüğü deniz, çepeçevre, gökyüzünün sınırlarına kadar uzanıyordu. Görünürde ne bir kara parçası, ne de yelkenli vardı!

Tüm yüzeyi ağaçlı bu adacık, bir kısmı çorak ve vahşi, öbür tarafı verimli ve zengin Lincoln Adası gibi çeşitlilik

arz etmiyordu. İki üç alçak tepenin hükmettiği yeknesak bir yeşillikten ibaretti. Geniş bir çayırda bir dere, oval adacığı çaprazlama kat ederek akıyor ve gidip dar bir ağızdan batı kıyısında denize dökülüyordu.

"Arazi ufakmış," dedi Harbert.

"Evet, diye yanıtladı Pencroff, bize biraz küçük gelirdi!"

"Üstelik, diye ekledi gazeteci, ıssız görünüyor."

"Doğru, diye cevap verdi Harbert, insanın varlığını gösteren hiçbir şey yok."

"Aşağı inip etrafı araştıralım," dedi Pencroff.

Denizci ve iki arkadaşı kıyıya, *Bonadventure*'ü bırakmış oldukları yere geri döndüler. İç kısımlara girme tehlikesini göze almadan evvel, incelemelerinde hiçbir noktayı gözden kaçırmadan, adanın çevresini yayan dolaşmaya karar vermişlerdi.

Kumsalı izlemek kolaydı; yolları sadece birkaç yerde, etrafından kolayca dolaşılabilen büyük kayalar tarafından kesiliyordu. Kâşifler birçok sukuşu ve kendilerini uzaktan fark eder etmez denize atlayan fok sürülerini kaçıra kaçıra, güneye doğru indiler.

"Bu hayvanlar, diye belirtti muhabir, insanları ilk defa görmüyorlar. Korktuklarına göre onları tanıyorlar."

Yola koyuluşlarından bir saat sonra, üçü birlikte adacığın sivri bir burunla son bulan güney ucuna varmışlardı ve yine kum ve kayadan oluşan, arka planda gür ağaçlarla kuşatılmış batı kıyısı boyunca ilerleyerek kuzeye doğru çıktılar.

Adacığın dört saatlik yürüyüşü müteakip tamamen kat ettikleri bütün kıyısında ne bir konut ne de insan izi mevcuttu.

Bu en azından ziyadesiyle olağanüstüydü; Tabor Adası meskûn değildi veya artık yaşayan yoktu. Neticede şişedeki pusula aylar ya da yıllar öncesine ait olabilirdi ve bu durumda kazazedenin ülkesine dönmüş yahut sefaletten ölmüş olması mümkündü.

Pencroff, Gédéon Spilett ve Harbert, az ya da çok makul varsayımlar ürete ürete, gezilerine gece çökene kadar devam etmek niyetiyle, *Bonadventure*'ün güvertesinde

çabucak akşam yemeği yediler. Ağaç altlarındaki çalılar arasında maceraya atıldıkları sırada, saat akşamüstü beş oldu.

Onların yaklaşmalarıyla çok sayıda hayvan kaçışıyordu; özellikle, hatta sadece Avrupa ırklarına mensup oldukları kolayca anlaşılan keçi ve domuzlar. Herhalde bazı balina avcıları tarafından getirilmiş ve hızla çoğalmışlardı. Harbert onlardan bir iki canlı çift yakalayıp Lincoln Adası'na götürmeye karar verdi.

Yani insanların bir dönem o adacığı ziyaret ettiklerine şüphe yoktu. Ormanda açılmış patikalar, baltayla kesilmiş ağaçlar ve her yerde insan emeğinin izleri fark edildiğinde, bu daha belirgin göründü, ama çürümüş haldeki bu ağaçlar devrileli yıllar olmuş, balta kesikleri yosun tutmuş ve ayırt edilmesi zor patikalar uzun ve gür otlarca sarılmıştı.

"Ancak, diye belirtti Gédéon Spilett, insanlar bu adacığa çıkmakla kalmamış, belli bir süre burada yaşamışlar da. Şimdi, bu adamlar kimdi? Kaç kişiydiler? Geriye kaç kişi kaldı?"

"Belgede sadece tek kazazeden söz ediliyor," dedi Harbert.

"Hâlâ adadaysa, diye yanıtladı Pencroff, onu bulmamamız imkânsız!"

Keşif devam etti. Gemici ve yoldaşları, doğal olarak, adacığı bir köşeden diğerine kesen yolu takip ederek, denize yönelen derenin yakınına vardılar.

Avrupa kökenli hayvanlar, insan elinden çıkma bazı işler gibi, birçok bitkisel örnek de insanın daha önce oraya gelmiş olduğunu itiraz kabul etmez bir şekilde kanıtlıyordu. Bazı yerlerde, açıklıkların ortasında, muhtemelen çok eski bir zamanda toprağa sebze ekildiği belli oluyordu.

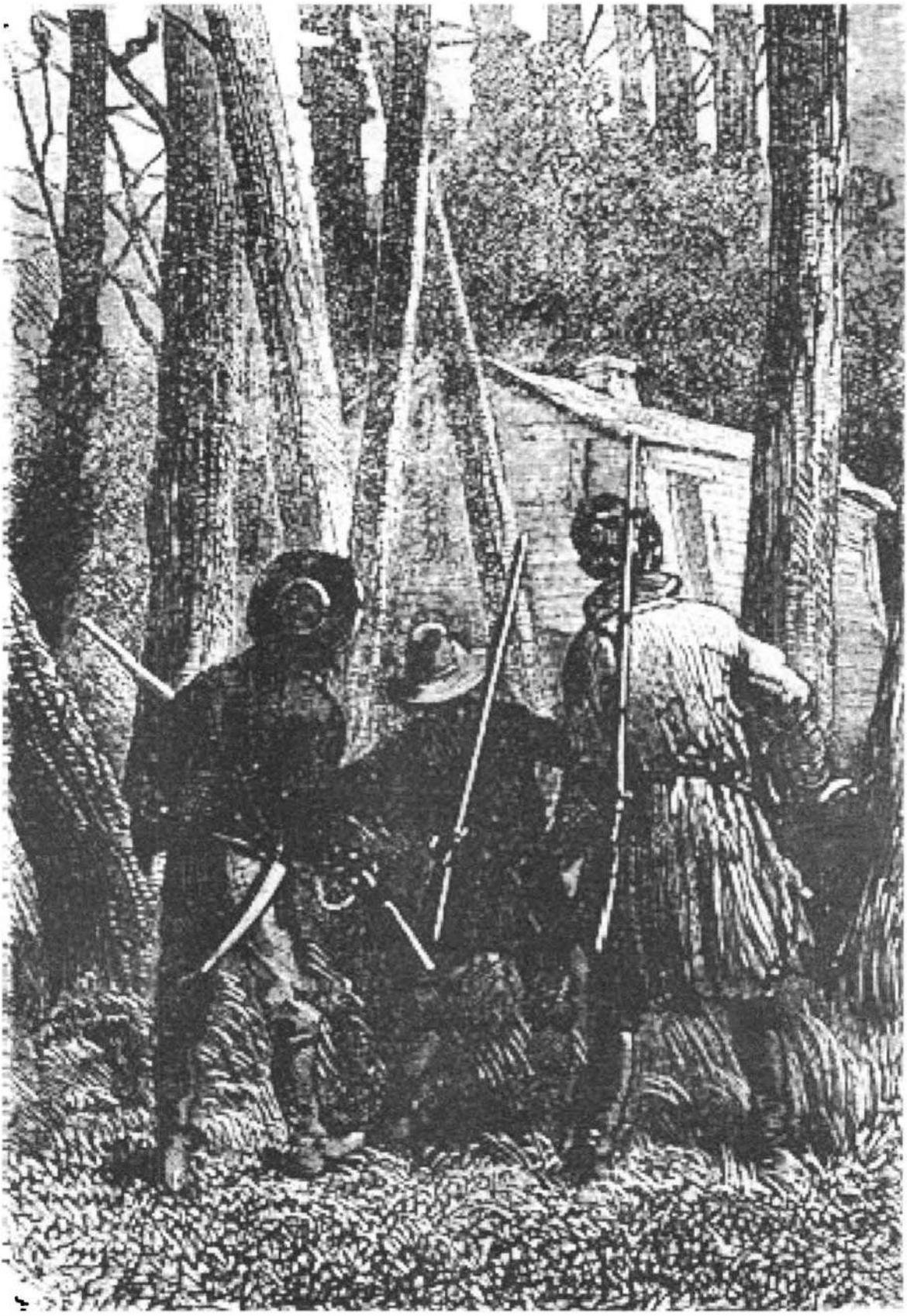
O yüzden, Lincoln Adası topraklarını zenginleştirmek için tohumlarının toplanmasının yeteceği patates, hindiba, kuzukulağı, havuç, lahana ve şalgamları tanıyan Harbert'ın sevincine diyecek yoktu!

"İyi! Güzel!" dedi Pencroff. "Bu hem Nab hem de bizim işimize yarar. Kazazedeyi bulamasak bile, en azından gezimiz lüzumsuz olmayacak. Tanrı bizi ödüllendirecek!"

"Kuşkusuz, diye cevap verdi Gédéon Spilett, ama tarlaların durumuna bakılırsa, adacığın uzun müddettir meskûn olmadığından kaygılanabiliriz."

"Doğru, diye cevap verdi Harbert, kim olursa olsun bir ada sakini bu denli mühim bir tarımı ihmal etmezdi!"

"Evet, dedi Pencroff, o kazazedenin gitmiş olduğunu farz edebiliriz..."

”Belgenin eski bir tarihe dayandığını kabul etmek mi lazım yani?

“Elbette.”

“Peki, şişe Lincoln Adası’na ancak uzun süre denizde dalgalandıktan sonra mı ulaştı?”

“Neden olmasın?” diye karşılık verdi Pencroff. “İşte gece çöküyor, diye ekledi, araştırmalarımızı askıya almamızın daha iyi olacağı kanaatindeyim.”

“Gemiye dönelim, yarın devam ederiz,” dedi muhabir.

“Yapılacak en akıllıca şey buydu ve tavsiyeye uyulacaktı ki, Harbert ağaçların arasına sıkışmış bir kütleyi göstererek haykırdı:

“Bir konut!”

Üçü birden derhal işaret edilen eve yöneldiler. Alacakaranlıkta, kalın bir katranlı yelken beziyle kaplı tahtalardan yapıldığını görmek mümkündü.

Pencroff aralık duran kapıyı itip, hızlı adımlarla içeri girdi…

Konut boştu!

XIV
ENVANTER – GECE – BİRKAÇ HARF – ARAŞTIRMALARA DEVAM – BİTKİ VE HAYVANLAR – HARBERT'IN KARŞILAŞTIĞI BÜYÜK TEHLİKE – GEMİDE – YOLA ÇIKIŞ – KÖTÜ HAVA – BİR İÇGÜDÜNÜN İZİNDE – DENİZDE KAYBOLUŞ – TAM ZAMANINDA YANAN BİR ATEŞ

Pencroff, Harbert ve Gédéon Spilett karanlığın ortasında sessiz kalmışlardı.

Pencroff gür bir sesle bağırdı.

Hiçbir cevap gelmedi.

Bunun üzerine denizci çakmağı çakıp, ince bir dalı tutuşturdu. Işık bir an, tamamen terk edilmiş görünen, ufak bir salonu aydınlattı. Dip tarafta, bir kucak dolusu kuru odun içeren, soğumuş küllerle kaplı, kaba bir şömine vardı. Pencroff yanık dal parçasını oraya attı, odunlar çıtırdayarak canlı bir ışık saçtı.

O zaman gemici ve yoldaşları, nemli ve sararmış örtülerin uzun zamandır kullanılmadığını ispatladığı, dağınık bir yatak fark ettiler; şöminenin bir köşesinde, pasla kaplı iki ibrik ve devrilmiş bir tencere mevcuttu; yarı küflenmiş birkaç denizci giysisi barındıran bir dolap göze çarpıyordu; masanın üstünde kalaylı bir tabak ve rutubetin kemirdiği bir İncil duruyordu; bir köşede kazma kürek gibi birkaç alet ve biri kırık iki av tüfeği vardı; raf teşkil eden bir tahtada, el değmemiş bir fıçı barut, bir varil kurşun ve kutularca kapsül fitili yer alıyordu; bunların hepsi belki de uzun yıllardır birikmiş, kalın bir toz tabakasıyla kaplıydı.

"Kimse yok," dedi muhabir.

"Hiç kimse!" diye yanıtladı Pencroff.

"Bu odada uzun müddettir kimse kalmamış," diye belirtti Harbert.

"Evet, çok uzun zamandır!" diye karşılık verdi gazeteci.

"Bay Spilett, dedi o zaman Pencroff, tekneye dönmek yerine geceyi bu evde geçirmenin daha iyi olacağını düşünüyorum."

"Haklısınız, Pencroff, diye cevapladı Gédéon Spilett, sahibi geri gelse bile fark etmez! Mekânını dolu bulmaktan şikâyetçi olmaz belki de!"

"Dönmeyecektir!" dedi gemici başını sallayarak.

"Sizce adayı terk mi etti?" diye sordu muhabir.

"Öyle olsa, silah ve aletlerini de yanında götürürdü, diye cevap verdi Pencroff. Bildiğiniz gibi kazazedeler, batan geminin son kalıntıları olan bu eşyalara büyük kıymet atfederler. Hayır! Hayır!" diye tekrarladı denizci, inançlı bir ses tonuyla. "Hayır! Adadan ayrılmamıştır! Kendi imalatı bir kanoyla kurtulmuş olsa, bu zaruri eşyaları hiç terk etmezdi! Hayır, o hâlâ adada!"

"Sağ mı?..." diye sordu Harbert.

"Sağ ya da ölü. Fakat şayet öldüyse, kendi kendini gömmüş olamayacağına göre, en azından kalıntılarını buluruz herhalde!"

Bunun üzerine gecenin, bir köşesinde içerisini ısıtmaya yeterli odun bulunan terk edilmiş konutta geçirilmesine karar verildi. Kapıyı örten, az konuşan ama çok düşünen Pencroff, Harbert ve Gédéon Spilett bir banka oturdular. Her ihtimale açık bir haleti ruhiye içinde bulunuyor, her şeyi bekliyor ve dışarıdan gelen gürültüleri dikkatle dinliyorlardı. Aniden kapı açılıp, evin terk edilmişliğine rağmen bir adam zuhur etse, daha çok şaşırmayacaklardı. O adamın, kazazedenin, dostlarının beklediği meçhul arkadaşın ellerini sıkmaya hazırdılar!

Lakin hiçbir gürültü duyulmadı, kapı açılmadı ve saatler öylece geçip gitti.

O gece denizci ve yoldaşlarının gözüne çok uzun göründü! Yalnız Harbert iki saat uyudu, çünkü onun yaşında uyku bir ihtiyaçtı. Üçü de bir gün evvelki keşif gezisine devam etmek ve adayı en gizli köşelerine kadar arayıp taramak için sabırsızlanıyorlardı! Pencroff'un çıkardığı sonuçlar tamamıyla doğruydu ve ev terk edilmiş olduğu halde alet edevat ve silahlar hâlâ orada bulunduğuna göre,

sahibinin öldüğü neredeyse kesindi. Dolayısıyla yapılması gereken, kalıntılarını bulmak ve en azından Hıristiyanlara yakışır bir mezar yapmaktı.

Gün doğdu. Pencroff ve arkadaşları hemen konutu tetkike girişti.

Beş altı tane muhteşem zamk ağacı barındıran ufak bir tepenin arka yamacına gerçekten iyi bir konumda inşa edilmişti. Baltayla, ön cephesindeki ağaçların arasında, bakışların denize kadar uzanmasını sağlayan geniş bir alan açılmıştı. Harap düşmüş bir tahta perdeyle çevrili bir çimenlik, solunda dere ağzının açıldığı sahile doğru ilerliyordu.

Konut tahtadan yapılmıştı ve tahtaların geminin gövde veya güvertesinden geldiğini anlamak kolaydı. Yani batan bir geminin ada kıyısına vurmuş, mürettebattan en az bir kişinin kurtulmuş ve elinde aletler olan adamın tekne enkazından evi inşa etmiş olması mümkündü.

Gédéon Spilett, konutun çevresinde döndükten sonra, bir tahta üzerinde – muhtemelen batan geminin borda kaplamalarından biri – şu yarı silinmiş harfleri görünce durum daha da aşikâr bir hal aldı:

BR...TAN. A

"*Britannia!*" diye bağırdı muhabirin çağırdığı Pencroff. "Bu birçok geminin ortak ismidir, ama İngiliz mi yoksa Amerikan gemisi mi olduğunu söyleyemem!"

"O kadar mühim değil, Pencroff!"

"Gerçekten de değil, diye cevap verdi gemici. Mürettebattan sağ kalan, şayet hâlâ yaşıyorsa, hangi ülkeden olursa olsun kurtaracağız! Fakat keşif gezimize yeniden başlamadan önce, ilkin *Bonadventure*'e geri dönüyoruz!"

Pencroff teknesine ilişkin bir endişeye kapılmıştı. Ya adacık meskûnsa ve birileri onu ele geçirdiyse... Ancak bu olmayacak varsayıma omuz silkti.

Şurası kesin ki denizci gidip gemide yemek yemekten üzgün değildi. Gayet belirgin yol uzun değildi – en fazla bir mil. Aralarından yüzlerce keçi ve domuzun kaçıştığı ağaç ve çalıları gözleriyle tarayarak, yeniden yürümeye koyuldular.

Pencroff ve yoldaşları, konuttan ayrıldıktan yirmi dakika sonra, adanın doğu kıyısını ve kuma derin bir şekilde saplanmış çapasının tuttuğu *Bonadventure*'ü tekrar görüyorlardı.

Pencroff kendini mutlulukla iç çekmekten alamadı. Neticede o gemi çocuğu gibiydi ve gereksiz yere sık sık endişelenmek babaların hakkıydı.

Gemiye binip, karınlarını çok geç vakitlere kadar yemek ihtiyacı duymayacak şekilde doyurdular. Yemek bitince keşif gezisi, en titiz özenle, kaldığı yerden devam etti.

Sonuç itibarıyla adanın tek sakininin ölmüş olması kuvvetle muhtemeldi. O yüzden, Pencroff ve yoldaşlarının izlerini aradıkları kişi canlıdan ziyade bir ölüydü! Ama araştırmalar nafile oldu ve günün yarısı boyunca, adacığı kaplayan ağaç kümeleri lüzumsuz yere arayıp tarandı. Bunun üzerine, şayet kazazede ölmüşse, artık cesedinden hiç iz kalmamış ve kuşkusuz birkaç yırtıcı hayvanın onu son kemiğine kadar yalayıp yutmuş olduğunu kabul etmek lazımdı.

"Yarın sabah gün doğumunda yola çıkarız," dedi Pencroff, öğle üzeri saat ikiye doğru bir süre dinlenmek amacıyla bir çamlığın gölgesine uzanan iki arkadaşına.

"Kazazedeye ait eşyaları götürmemizin mahzuru yok herhalde, değil mi?" diye ekledi Harbert.

"Bence de yok, diye yanıtladı Gédéon Spilett. Bu silahlar ve alet edevat Granite-House'taki malzemeleri tamamlayacaktır. Eğer yanılmıyorsam, barut ve kurşun stoku önemli."

"Evet, diye cevap verdi Pencroff, ayrıca Lincoln Adası'nda bulunmayan şu domuzlardan bir iki çift yakalamayı da unutmayalım..."

"Bize eski ve yeni kıtaların tüm sebzelerini verecek tohumlardan toplamayı da keza," diye ekledi Harbert.

"O halde, işimize yarayabilecek her şeyi almak için, dedi muhabir, bir gün daha Tabor Adası'nda kalmakta fayda olabilir."

"Hayır, Bay Spilett, diye karşılık verdi Pencroff. Hemen yarın, şafakta yola çıkmayı öneriyorum. Rüzgâr batıya dönme eğiliminde gibi görünüyor ve buraya gelirken olduğu gibi dönerken de iyi bir esinti yakalamayı umuyorum."

"Öyleyse vakit kaybetmeyelim!" dedi Harbert, ayağa kalkarak.

"Kaybetmeyelim, diye cevap verdi Pencroff. Siz, Harbert, bizden daha iyi tanıdığınız tohumlardan toplamakla ilgilenin. Bu arada Bay Spilett ve ben domuz avına çıkalım. Top yanımızda olmasa da birkaç tane yakalamayı başaracağımızı ümit ediyorum!"

Harbert kendisini adacığın ekili bölümüne götürmesi gereken patikada ilerlerken, gemici ve muhabir doğrudan ormana giriyorlardı.

Önlerinde domuz ırkının muhtelif örnekleri kaçıştılar. Ziyadesiyle çevik hayvanlar yanlarına kimseyi yaklaştıracak mizaçta görünmüyorlardı. Bununla beraber avcılar, yarım saatlik kovalamayı müteakip, yoğun bir fundalıktaki inlerine sığınmış bir çift yakalamayı başarmışlardı ki, adacığın birkaç yüz adım kuzeyinden çığlıklar yankılandı. Bu haykırışlara insanlıkla alakasız, boğuk ve korkunç homurtular karışıyordu.

Pencroff ve Gédéon Spilett doğrulup kulak kabarttılar ve denizci onları bağlamak için ipleri hazırlarken, domuzlar fırsattan istifade kaçtılar.

"Harbert'ın sesi bu!" dedi gazeteci.

"Koşalım!" diye bağırdı Pencroff.

Denizci ve Gédéon Spilett derhal bacaklarının tüm hızıyla çığlıkların geldiği yere yöneldiler.

Acele etmekle iyi yapmışlardı, zira patikanın dönemecindeki bir açıklıkta delikanlının vahşi bir yaratık, kuşkusuz canını alacak dev bir maymun tarafından yere serilmiş olduğunu gördüler.

Canavarın üstüne atlayıp yere devirmek ve Harbert'ı ellerinden çekip aldıktan sonra sıkıca bağlamak Pencroff ve Gédéon Spilett için bir saniyelik iş oldu. Gemici Herkül gibi kuvvetli, muhabir de bir hayli iri kıyımdı. Canavarın direnişine rağmen, hareket edemeyecek şekilde sıkı bağlanmıştı.

"İyi misin, Harbert?" diye sordu Gédéon Spilett.

"Evet! Evet!"

"Ah! Bu maymun seni yaralayabilirdi!..." diye haykırdı Pencroff.

"Tamam, ama o bir maymun değil!" diye cevap verdi Harbert.

Bu laflar üzerine Pencroff ve Gédéon Spilett yerde yatan acayip yaratığa baktılar.

Hakikaten maymun değildi! İnsani bir varlık, bir adam söz konusuydu. Ama ne adam! Kelimenin tam anlamıyla korkunç bir vahşiydi ve sersemliğin son raddesine düşmüş göründüğünden daha da tüyler ürperticiydi!

Saçları çalı gibi, göğsüne kadar inen sakalı bakımsız, belindeki kumaş parçası haricinde neredeyse çıplak, ba-

kışları yabani, elleri kocaman, tırnakları fazla uzun, teni kızıl kahverengi, ayakları boynuzdan yapılmış gibi sertti. Mamafih bu sefil yaratığı insan diye adlandırmak gerekiyordu! Lakin kendi kendine, o bedende hâlâ bir ruh var mı, yoksa içinde canlı kalan tek şey adi ve hayvani bir içgüdü mü diye sormak gayet makuldü!

"Bunun bir insan ya da eskiden öyle olduğuna emin misiniz?" diye sordu Pencroff gazeteciye."

"Maalesef! Bu hususta şüpheye mahal yok," diye yanıtladı muhabir.

"Şu kazazede mi yani?" dedi Harbert.

"Evet, diye cevap verdi Gédéon Spilett, ama talihsiz adamda insanlıktan eser kalmamış!"

Gazeteci doğru söylüyordu. Kazazede vaktiyle medeni bir varlık olsa da, yalnızlıktan vahşileşmiş, belki de tam bir orman adamı haline gelmişti. Gırtlağından, etoburlarınki gibi sadece çiğ et parçalamak için yaratılmış keskin dişleri arasından boğuk sesler çıkıyordu. Kuşkusuz hafızası onu çoktan terk etmiş olmalıydı. Keza, alet ve silahlarını kullanmayı, ateş yakmayı uzun zamandır unutmuş olmalıydı. Çevik ve esnek olduğu, fakat onda tüm fiziki niteliklerin ahlaki vasıflar zararına geliştiği görülüyordu!

Gédéon Spilett onunla konuştu. Anlamıyor, hatta duymuyor gibiydi... Ancak gözlerinin içine dikkatle bakan muhabir, vahşinin aklının tamamıyla sönmemiş olduğuna kanaat getirdi.

Bu arada tutsak çırpınmıyor, bağlarını koparmaya çalışmıyordu. Benzerleri olan bu adamların varlığından çok mu sarsılmıştı? Beyninin bir köşesinde, onu insanlığa döndüren birkaç kaçamak anı mı bulmuştu? Serbest olsa kaçmayı mı dener, nerede kalırdı? Bunu bilmek imkânsızdı, ama tecrübe edilmedi ve zavallıyı son derece dikkatli süzdükten sonra:

"Şimdi, geçmişte ya da gelecekte kim olursa olsun, bizim görevimiz onu yanımızda Lincoln Adası'na götürmektir!" dedi Gédéon Spilett.

"Evet! Evet!" diye karşılık verdi Harbert. "Belki de gerekli ihtimam gösterilirse, zihninde bazı zekâ pırıltıları uyandırabilir!"

"Ruh ölmez, dedi gazeteci. Tanrı'nın bu yaratığını sersemlikten çekip çıkarmak büyük bir mutluluk olurdu!"

Pencroff kafasını kuşkulu bir edayla sallıyordu.

Her halükârda denemek lazım, diye cevapladı muhabir. İnsanlık bunu gerektirir."

Medeni ve Hıristiyan olmak gerçekten görevleriydi. Üçü de bunu anladılar. Cyrus Smith'in böyle davranmalarını onaylayacağını da biliyorlardı.

"Bağlı mı kalacak?" diye sordu denizci.

"Ayaklarını çözersek, yürüyebilir mi dersiniz?" dedi Harbert.

"Deneyelim," diye yanıtladı Pencroff.

Tutsağın ayaklarını köstekleyen ipler çözüldü, fakat kolları sımsıkı bağlı bırakıldı. Kendiliğinden ayağa kalktı ve en ufak bir kaçma isteği göstermedi. Donuk bakışları yanında yürüyen üç adamı delip geçiyor ve hiçbir şey en azından geçmişte onların benzeri olduğunu hatırlattığını belli etmiyordu. Dudakları arasından mütemadiyen ıslık çıkan adamın görünüşü yabani olsa da, direnmeye yeltenmiyordu.

Gazetecinin tavsiyesiyle, talihsiz kazazede evine götürüldü. Kendisine ait eşyaları tekrar görmenin bir etkisi olabilirdi! Belki de bir kıvılcım kararmış zihnini, sönmüş ruhunun ateşini yeniden canlandırmaya yeterdi!

Ev uzak değildi. Birkaç dakikada hepsi oradaydılar, ama tutsak hiçbir şeyi tanımadı. Bilincini tamamen yitirmiş gibiydi!

Bu zavallının içine gömüldüğü sersemlik derecesi nasıl kestirilebilirdi? Adacıktaki esaretinin çok eskilere dayandığı ve oraya aklı başında geldiği halde yalnızlığın onu nasıl bu hale getirdiğini açıklamak zordu.

O sırada gazetecinin aklına, alevleri görmenin adam üzerinde etki yaratabileceği geldi ve bir anda, hayvanları da çekecek güzel bir çalı çırpı ateşi yandı.

Haliyle, en azından o an için, onu *Bonadventure*'e götürmekten başka yapacak bir şey yoktu. Öyle de yapıldı ve orada Pencroff'un gözetimine alındı.

Harbert ve Gédéon Spilett operasyonlarını tamamlamak için adacığa döndüler. Birkaç saat sonra, yanlarında

alet ve silahlar, sebze tohumları, birkaç av hayvanı ve iki çift domuzla kıyıya dönüyorlardı. Hepsi tekneye yüklendi ve *Bonadventure*, ertesi sabah deniz yükselir yükselmez demir almaya hazır oldu.

Tutsak sessiz sakin, sağır ve dilsiz kaldığı ön kamaraya konmuştu.

Pencroff ona yemek ikram etti, fakat vahşi kendisine sunulan ve kuşkusuz hoşuna gitmeyen pişmiş eti geri çevirdi. Ama denizci Harbert'ın öldürdüğü ördeklerden birini gösterince, hayvani bir açgözlülükle üstüne atlayarak, yalayıp yuttu.

"Sizce kendini toplar mı?" dedi Pencroff, başını sallayarak.

"Belki, diye yanıtladı gazeteci. Göstereceğimiz itinanın üzerinde iyi sonuç vermesi imkânsız değil, zira onu yalnızlık bu hale getirmiş ve artık yalnız olmayacak!"

"Kuşkusuz zavallı adam uzun zamandır bu halde!" dedi Harbert.

"Belki," diye cevap verdi Gédéon Spilett.

"Kaç yaşında olabilir?" diye sordu delikanlı.

"Bunu söylemek zor, diye cevapladı muhabir, zira yüzünü kaplayan gür sakalının altından hatlarını ayırt etmek imkânsız, fakat genç değil, en az elli yaşında olduğunu tahmin ediyorum."

"Gözlerinin çukurlarına ne kadar derin gömülmüş olduğunu fark ettiniz mi, Bay Spilett?" diye sordu genç adam.

"Evet, Harbert, ama ilk bakışta sanılandan daha insancıl olduklarını eklemeliyim."

"Neyse, göreceğiz bakalım, diye cevap verdi Pencroff. Bay Smith'in vahşimiz hakkında ne düşüneceğini merak ediyorum. Bir insan aramaya gelmiştik, ama yanımızda canavar götürüyoruz! Neticede, elimizden gelen bu!"

Gece akıp geçti. Tutsağın uyuyup uyumadığı bilmiyoruz, ancak her halükârda, çözülmüş olmasına rağmen, yerinden kıpırdamadı. İlk yakalanma anında şaşkınlıktan ne yapacağını bilemeyen ve bilahare hiddetlenen şu yırtıcılar gibiydi.

Ertesi gün – 15 Ekim – şafak sökerken, Pencroff'un öngördüğü hava değişikliği gerçekleşmişti. Kuzeybatıdan

esmeye başlayan rüzgâr *Bonadventure*'ün geri dönüşünü destekliyor, ama aynı zamanda soğuyordu ve yolculuğu zorlaştıracak gibi görünüyordu.

Sabahın beşinde demir alındı. Pencroff ana yelkene camadan vurup, rotayı doğrudan Lincoln Adası'na gidecek şekilde doğu-kuzeydoğuya çevirdi.

Seyahatin ilk günü herhangi bir hadise vuku bulmadı. Tutsak ön kamarada sakin sakin oturuyordu ve eskiden gemici olduğu için, denizin çalkantıları onda bir nevi yapıcı etki yaratmışa benziyordu. Zihninde eski mesleğine dair bazı hatıralar mı canlanıyordu acaba? Her halükârda, sakin duruyor, üzgünden ziyade şaşkın görünüyordu.

Ertesi gün – 16 Ekim – dalgalar üzerinde zıplayan *Bonadventure*'ün seyri için daha az elverişli bir istikamette daha kuzeye çıktıkça, rüzgâr çok serinledi. Pencroff çok geçmeden mayistra yelkenini germeyi başardı, kimseye bir şey söylemese de, tekneyi pruvadan şiddetle döven denizin halinden kaygılanmaya başladı. Rüzgâr değişmezse, Lincoln Adası'na varmanın, Tabor Adası'na ulaşmak için harcadığından daha çok zaman alacağı muhakkaktı.

Aslında 17 Ekim sabahı *Bonadventure* yola çıkalı kırk sekiz saat olmuştu ve ada civarında bulunduğunu gösteren hiçbir belirti yoktu. Zaten kat edilen yolu tahminen hesaplamak imkânsızdı, çünkü yön ve hız fazla düzensizdi.

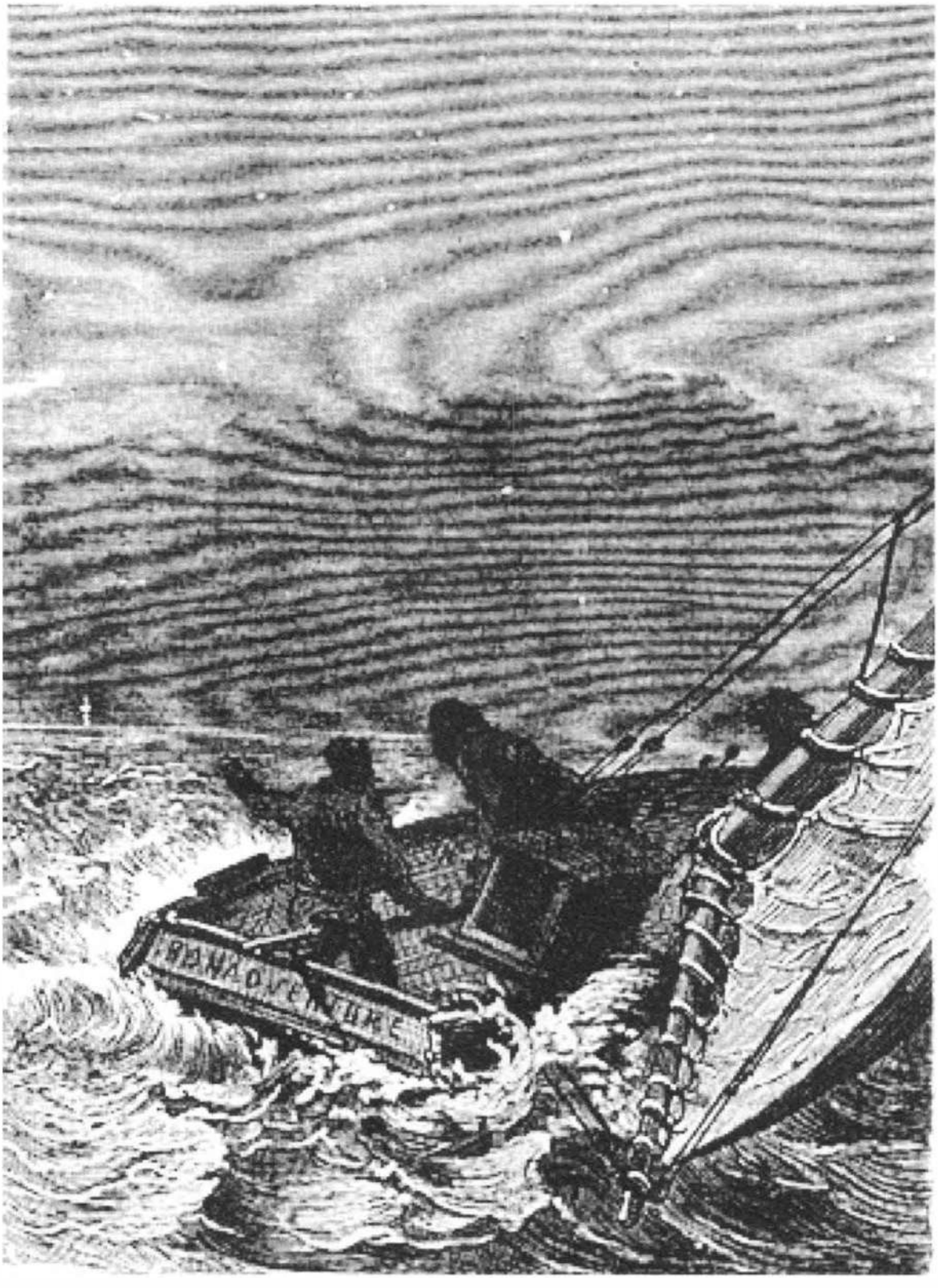
Yirmi dört saat sonra, görünürde hâlâ karadan eser yoktu. Rüzgâr tam karşıdan esiyordu ve deniz berbattı. Dalgalarla boğuşan teknenin yelkenlerini çabucak yönlendirmek, camadan açmak ve sık sık iskota değiştirip, ufak dönüşlerle ilerlemek gerekti. Hatta 18'i günü *Bonadventure* dev bir dalganın altında kaldı ve yolcular kendilerini önceden köprüye bağlayarak tedbir almamış olsalar, denize sürüklenirlerdi.

Dalgalardan kurtulmakla çok meşgul Pencroff ve yoldaşları, bu vesileyle, sanki denizcilik içgüdüsü galip gelmiş gibi, ambar ağzından dışarı fırlayıp, güverteyi dolduran suyu daha çabuk tahliye etmek amacıyla, sağlam bir seren darbesiyle küpeşteyi kıran tutsaktan umulmadık bir yardım gördüler. Sonra, tekne zor durumdan kurtulunca, tek kelime etmeden, kamarasına geri indi.

Şaşkınlıktan donakalan Pencroff, Gédéon Spilett ve Harbert onu kafasına göre davranmaya bırakmışlardı.

Mamafih durum fenaydı ve gemici o uçsuz bucaksız denizde, yolunu bulma imkânından tamamen yoksun vaziyette kaybolduğunu sanmakta haklıydı!

18 Ekim'i 19'una bağlayan gece karanlık ve soğuktu. Ne var ki saat on bire doğru rüzgâr dindi, dalgalar duruldu ve daha az sarsılan *Bonadventure* daha büyük bir hız kazandı. Zaten harika yol tutmuştu.

Ne Pencroff, ne Gédéon Spilett, ne de Harbert bir saat bile uyumayı düşünmüşlerdi. Gayet dikkatli bir şekilde etrafı gözlediler, zira ya Lincoln Adası uzak olamazdı ve gündoğumunda karşılarında belirecek ya da akıntılarla sürüklenen *Bonadventure* rüzgârda yoldan sapmıştı ve yönünü düzeltmek neredeyse mümkün değildi.

Mamafih Pencroff, son derece endişeli olsa da, ümidini yitirmiyordu, zira ruhu çelik gibi sertleşmişti ve dümenin başına oturmuş, inatla, çevresini saran zifiri karanlığı delmeye uğraşıyordu.

Sabahın ikisine doğru, birdenbire ayağa kalktı:

"Ateş! Bir ateş!" diye haykırdı.

Sahiden de yirmi mil kadar kuzeydoğuda parlak bir ışık görünüyordu. Lincoln Adası oradaydı ve elbette Cyrus Smith tarafından yakılmış bu ışık, izlenecek rotayı gösteriyordu.

Fazla kuzeye kaymış Pencroff istikametini değiştirdi ve teknenin başını ufukta koca bir yıldız gibi parlayan ateşe çevirdi.

XV
DÖNÜŞ – TARTIŞMA – CYRUS SMITH VE YABANCI – BALON LİMANI – ÜÇÜNCÜ HASAT – BİR YEL DEĞİRMENİ – İLK UN VE İLK EKMEK – MÜHENDİSİN FEDAKÂRLIĞI – HEYECAN VERİCİ BİR TECRÜBE – AKAN BİRKAÇ DAMLA GÖZYAŞI!

Ertesi gün – 20 Ekim – sabahın yedisinde, dört günlük yolculuğun ardından, *Bonadventure* Mercy'nin mansabındaki kumsala yavaşça oturdu.

Kötü hava ve arkadaşlarının yokluğunun uzamasından çok kaygılanan Cyrus Smith ve Nab şafaktan itibaren Geniş-Manzara Yaylası'na çıkmış ve nihayet geri gelmekte ziyadesiyle geciken tekneyi fark etmişlerdi!

"Tanrı'ya şükür!" diye bağırmıştı Cyrus Smith. "İşte, geldiler."

Nab'sa sevinçten dans etmeye, "Vay! Efendim!" diye bağırıp, el çırparak kendi etrafında dönmeye koyulmuştu. En güzel söylevden daha dokunaklı bir pantomim. *Bonadventure*'ün güvertesinde görebildiği kişileri sayınca, mühendisin ilk aklına gelen şey Pencroff'un Tabor Adası kazazedesini bulamamış ya da en azından o talihsizin adasını terk etmeyi, bir başkası için hapishane değiştirmeyi reddetmiş olduğuydu.

Gerçekten de Pencroff, Gédéon Spilett ve Harbert *Bonadventure*'ün köprüsünde yalnızdılar.

Tekne kıyıya yanaştığı esnada, mühendis ve Nab onu bekliyorlardı ve yolcular kuma atlamadan evvel Cyrus Smith:

"Gecikmenizden ötürü çok kaygılandık, dostlarım!" dedi. "Başınıza bir bela mı geldi?"

"Hayır, diye cevap verdi Gédéon Spilett. Aksine, her şey harika geçti. Sonra anlatırız."

"Mamafih, diye devam etti mühendis, gidişteki gibi sadece üç kişi döndüğünüze göre, araştırmanızda başarısızlığa uğramışsınız galiba."

"Kusura bakmayın, Bay Cyrus, ama dört kişiyiz," diye yanıtladı denizci.

"Kazazedeyi buldunuz mu?"

"Evet."

"Buraya getirdiniz mi peki?"

"Evet."

"Canlı mı?"

"Evet."

"Nerede? Kimmiş?"

"Bir adam, diye cevap verdi muhabir, daha doğrusu vaktiyle öyleymiş! Söyleyebileceğimiz her şey bundan ibaret, Cyrus!"

Mühendis hemen yolculukta olup bitenden haberdar edildi. Araştırmaların hangi şartlarda yürütüldüğü, adacıktaki yegâne konutun uzun zamandır terk edilmiş olduğu, en nihayet artık insan ırkından değilmiş gibi görünen kazazedenin nasıl yakalandığı anlatıldı.

"Gerçi, diye ekledi Pencroff, onu buraya getirmekle iyi edip etmediğimizi bilmiyorum."

"İyi yaptığınız muhakkak, Pencroff!" diye cevap verdi mühendis, coşkuya.

"İyi de zavallı aklını kaybetmiş."

"Şu an öyle olabilir, diye yanıtladı Cyrus Smith, ama en fazla birkaç ay önce siz ve benim gibi bir insandı. Hem içimizden son sağ kalanın o adada uzun bir yalnızlıktan sonra ne hale geleceğini kim bilebilir? Yalnızlık büyük felaket, dostlarım. Zavallıyı böyle bir halde bulduğunuza göre, tecrit hayatı aklını çabucak tahrip etmiş olmalı!"

"İyi de, Bay Cyrus, sizi bu bahtsızın sersemleşmesinin ancak birkaç ay önceye dayandığına inandıran ne?" diye sordu Harbert.

"Çünkü bulduğumuz belge yakın tarihte yazılmıştı, diye yanıt verdi mühendis. Ve o pusulayı yalnız kazazede yazmış olabilir."

"Meğerki bu adamın sonradan ölmüş bir arkadaşı tarafından kaleme alınmış olmasın," diye belirtti, Gédéon Spilett.

"Bu imkânsız, sevgili Spilett."

"Niye peki?" diye sordu muhabir.

"Çünkü o zaman belgede iki kazazedenin bahsi geçerdi, diye karşılık verdi Cyrus Smith. Oysa pusulada tek bir kişi söz konusu."

Harbert birkaç kelimede yolculuğun vukuatlarını anlattı ve fırtınanın en şiddetli zamanında bir an için yeniden denizci olan tutsağın zihninde gerçekleşen bir tür geçici iyileşme olan şu tuhaf hadise üstünde durdu.

"Peki, Harbert, diye yanıtladı mühendis, bu olaya büyük önem atfetmekte haklısın."

O zavallının şifa bulmaz olmaması lazım. Onu bu hale getiren şey umutsuzluk. Ama burada türdeşleriyle karşılaşacak ve hâlâ bir ruhu olduğuna göre, o ruhu kurtaracağız.

Tabor Adası kazazedesi, mühendisin derin merhameti ve Nab'ın büyük şaşkınlığıyla, *Bonadventure*'ün başaltını işgal ettiği kamaradan çıkarıldı ve ayağını toprağa basar basmaz ilkin kaçma isteği gösterdi.

Ama yanına giden Cyrus Smith gayet otoriter bir hareketle, elini omzuna koyup, sonsuz bir şefkatle gözlerinin içine baktı. Zavallı adam hemen, bir nevi anlık tahakküme maruz kalmış gibi, yavaş yavaş sakinleşti, gözlerini indirip başını eğdi ve hiçbir direnç göstermedi.

"Zavallı kimsesiz!" diye mırıldandı mühendis.

Cyrus Smith onu dikkatle incelemişti. Görünüşe bakılırsa, o sefilde insanlıktan eser kalmamıştı, fakat Cyrus Smith, daha önce muhabirin fark ettiği gibi, bakışında kaçamak bir zekâ parıltısı yakaladı.

Kaderine terk edilmiş, daha doğrusu meçhul adamın – yeni yoldaşları onu böyle tanımladılar – Granite-House'un kaçamayacağı odalarından birinde kalmasına karar verildi. Oraya götürülmekte zorluk çıkarmadı. İyi bir bakım sayesinde, belki bir gün Lincoln Adası kolonizatörlerine, bir arkadaşın daha katılması umulabilirdi.

Muhabir, Harbert ve Pencroff açlıktan öldükleri için Nab'ın aceleyle hazırladığı yemek sırasında, Cyrus Smith adacığa keşif gezisine damga vuran olayları ayrıntılarıyla anlattırdı.

Dostlarıyla meçhul adamın İngiliz veya Amerikalı olması gerektiği noktasında anlaştılar, zira *Britannia* adı böyle düşünülmesine yol açıyordu. Hem zaten o bakımsız sakalların, çalıyı andıran saçların altından, Anglosaksonların ayırt edici özelliği yüz hatlarını tanır gibi oldu.

"Sahi, dedi Gédéon Spilett, Harbert'a hitaben, bize bu vahşiyle nasıl karşılaştığından bahsetmedin; şans eseri vaktinde yardımına yetişmesek seni boğacak olması haricinde hiçbir şey bilmiyoruz!"

"İnanın, diye cevap verdi Harbert, olanları anlatmakta ben de sıkıntı çekerim. Sanırım bitki toplamakla meşgul-

düm ki, çok yüksek bir ağaçtan düşen çığ gürültüsü gibi bir şey duydum. Arkamı dönmeye ancak vakit buldum... Herhalde bir ağacın tepesine büzülmüş bu zavallı göz açıp kapayıncaya kadar üstüme atlamıştı ve Bay Spilett'le Pencroff olmasa..."

"Evladım!" dedi Cyrus Smith. "Gerçek bir tehlike atlatmışsın, ama belki de öyle olmasa, zavallı adam hâlâ sizden saklanacaktı ve bir yoldaşımız daha olmayacaktı."

"Yani onu yeniden insan haline getirmeyi başarmayı mı umuyorsunuz, Cyrus?" diye sordu gazeteci.

"Evet," diye yanıt verdi mühendis.

Yemekten sonra Cyrus Smith ve yoldaşları Granite-House'tan ayrılıp, kumsala geri gittiler. *Bonadventure*'ün yükü boşaltıldı ve silah ve aletleri inceleyen mühendis meçhul adamın kimliğini belirleyebileceği hiçbir şey görmedi.

Adacıkta yakalanan domuzlar Lincoln Adası'nda çok yararlı olacağa benziyordu. Bu havyanlar kolayca intibak etmeleri gereken ahırlara götürüldü.

Barut ve kurşun ihtiva eden iki fıçı ve kapsül fitili paketleri pek makbule geçti. Hatta Granite-House'un dışında veya herhangi bir patlamadan korkulması gerekmeyen üst mağarada ufak bir baruthane kurulmasına karar verildi. Mamafih piroksil kullanmaya devam etmek lazımdı, çünkü harika sonuçlar veren bu maddenin yerine adi barut koymak için hiç sebep yoktu.

Teknenin boşaltılması bittiğinde:

"Bay Cyrus, dedi Pencroff, *Bonadventure*'ümüzü emniyetli bir yere koymanın temkinli bir davranış olacağını düşünüyorum."

"Mercy'nin mansabında uygun bir yerde değil mi yani?" diye sordu Cyrus Smith.

"Hayır, Bay Cyrus, diye cevap verdi denizci. Çoğu zaman kuma oturmuş durumda ve bu onu yoruyor. Ne ki o iyi bir tekne, anlıyor musunuz, dönüşte onca şiddetle üstümüze çullanan rüzgâr sırasında takdire şayan hareket etti."

"Nehirde bağlı tutamaz mıyız?

"Kuşkusuz öyle yapılabilir, Bay Cyrus, ama bu nehir ağzında korunaklı hiç yer yok ve sanırım *Bonadventure* doğu rüzgârları estiğinde vuran dalgalardan çok çekecektir."

"Peki, onu nereye demirlemek istiyorsunuz, Pencroff?"

"Balon Limanı'na, diye yanıtladı gemici. Kayalarla kaplı o küçük koy tam bana gereken yermiş gibi görünüyor."

"Biraz uzak değil mi?"

"Pöh! Granite-House'tan en fazla üç mil mesafede ve oraya gitmek için dümdüz, güzel bir yolumuz var!"

"Yapın öyleyse, Pencroff, *Bonadventure*'ünüzü götürün, diye cevap verdi mühendis. Bununla birlikte, hemen göz önüne olması daha çok hoşuma giderdi. Vaktimiz olduğunda ona ufak bir liman ayarlamak lazım."

"Çok güzel!" diye bağırdı Pencroff. "Feneri, dalgakıranı ve onarım havuzu olan bir liman! Ah! Gerçekten sizinle her şey kolaylaşıyor, Bay Cyrus!"

"Evet, yiğit dostum Pencroff, diye yanıtladı mühendis, ancak bana yardım etmeniz şartıyla, zira işlerimizin dörtte üçünü siz hallediyorsunuz!"

Harbert ve denizci demiri alınan *Bonadventure*'e yeniden bindiler, yelkenler fora edildi ve açık denizden esen rüzgâr çabucak Pençe Burnu'na yöneldi. İki saat sonra, Balon Limanı'nın sakin sularında dinleniyordu.

Meçhul adamın Granite-House'a geçişinin ilk günlerinde, vahşi doğasının değiştiği mi düşünülmüştü? O kararmış zihnin derinliklerinde daha yoğun bir ışık mı parlıyordu? Ruh nihayet bedene geri mi dönüyordu? Evet, kesinlikle öyleydi, hem de Cyrus Smith ve muhabirin kendi kendilerine o talihsizin aklını tamamen kaybedip etmediğini sordukları noktada.

Açık havaya, Tabor Adası'nda hüküm süren sınırsız özgürlüğe alışık meçhul adam evvela huysuzluk belirtileri göstermiş ve kendini Granite-House'un pencerelerinden birinden kumsala atacağından korkulmuştu. Fakat yavaş yavaş sakinleşti ve hareketlerinde serbest bırakılabildi.

Bu durumda umutlar baş gösterdi, hem de ziyadesiyle. Etobur içgüdülerini unutan meçhul adam şimdiden, ada-

cıkta hoşlandığından daha az hayvani bir beslenme tarzını kabul ediyor ve pişmiş et onda *Bonadventure*'de dışa vurduğu tiksinme hissini uyandırmıyordu.

Cyrus Smith, bir nevi yele meydana getiren ve ona vahşi bir görünüm veren bakımsız saç ve sakalını kesmek için uyuduğu bir andan istifade etmişti. Ayrıca, üstünü örten bez parçasından kurtarıp, daha münasip bir şekilde giydirmişti. Netice itibarıyla, bu özen sayesinde, meçhul adam yeniden insana benzedi, hatta bakışları tekrar yumuşar gibi oldu. Vaktiyle, zekâ ışıltılarıyla aydınlanırken, belli bir yakışıklılığa sahip olduğu muhakkaktı.

Cyrus Smith her gün onun eşlik ederek birkaç saat geçirmeyi görev bildi. Yakınında çalışmaya geliyor ve dikkatini çekecek muhtelif işlerle uğraşıyordu. Aslında o ruhu yeniden canlandırmak için bir kıvılcım, onu akla davet etmek için beyninden bir hatıranın geçmesi yetebilirdi. Fırtına sırasında, *Bonadventure*'ün güvertesinde yaptıkları malumdu!

Mühendis, hem işitme hem de görme duyularının bu uyuşmuş zekânın dibine kadar nüfuz etmesi için yüksek sesle konuşmayı de ihmal etmiyordu. Kâh yoldaşlarından biri, kâh diğeri, bazen hepsi birden yanına geliyorlardı. Çoğu zaman, daha ziyade bir gemiciyi ilgilendirecek denizciliğe dair meselelerden söz ediyorlardı. Ara sıra meçhul adam söylenenlere belli belirsiz bir dikkat gösteriyordu. Kolonizatörler çok geçmeden onun konuşulanları kısmen anladığına kanaat getirdiler. Hatta bazen yüz ifadesinde, içten içe acı çektiğine delalet eden derin bir keder göze çarpıyordu, zira fizyonomisi bu derece yanıltıcı olamazdı, fakat birçok defa dudaklarından birkaç sözcük kaçacakmış gibi görünse de konuşmuyordu.

Ne olursa olsun, zavallı yaratık sakin ve mahzundu! Sükûneti sadece görünüşte olabilir miydi? Üzüntüsü sırf tutsaklığının sonucu muydu? Henüz hiçbir şey doğrulanamıyordu. Sınırlı bir alanda sadece bazı eşyaları görüyordu, sonunda alışmak zorunda kalacağı kolonizatörlerle aralıksız temastaydı ve tatmin edilmesi gereken bir arzusu yoktu. Daha iyi giyindiği ve beslendiği için fiziki özelliklerinin

değişmesi doğaldı. Lakin yeni bir yaşama mı girmişti, yoksa tam da ona uygulanabilecek bir kelime kullanacak olursak, sadece efendisi karşısındaki bir hayvan gibi ehlileşmiş miydi? Cyrus Smith'in cevaplamak için sabırsızlandığı önemli soru buydu, gelgelelim hastasına kaba davranmak istemiyordu! Onun gözünde meçhul adam hastadan başka bir şey değildi! Bir gün iyileşecek miydi acaba? O yüzden mühendis durmadan onu inceliyordu!

Tabiri caizse, her an yakalamaya hazır vaziyette, ruhunu gözlüyordu!

Kolonizatörler Cyrus Smith'in giriştiği bu tedavinin her safhasını samimi bir heyecanla izliyorlardı. Ayrıca, bu insanlık faaliyetinde ona yardım ediyorlardı ve belki kuşkucu Pencroff hariç hepsi pek yakında ümit ve inancını paylaşacaklardı.

Daha evvel de belirtildiği gibi, meçhul adamın sükûneti derindi ve etkilendiği açıkça belli olan mühendise bir tür bağlılık gösteriyordu. Bu durumda Cyrus Smith onu başka bir ortama, vaktiyle gözlerinin hayranlıkla seyretmeye alışık olduğu okyanusun karşısına, hayatının onca yılını geçirdiği yerleri hatırlatması gereken ormanların sınırına taşıyarak sınamaya karar verdi!

"İyi de, dedi Gédéon Spilett, özgür bırakılınca kaçmayacağını umabilir miyiz?"

"Denemek lazım," diye yanıtladı mühendis.

"Tamam, ama bu kurnaz karşısında geniş alan bulup, temiz havayı hissettiğinde son sürat kaçacaktır!" dedi Pencroff.

"Zannetmiyorum," diye karşılık verdi Cyrus Smith.

"Deneyelim öyleyse," dedi Gédéon Spilett.

"Deneyelim," diye cevap verdi mühendis.

O gün 30 Ekim'di ve dolayısıyla, Tabor Adası kazazedesi Granite-House'ta dokuz gündür esirdi. Hava sıcaktı, güzel bir güneş ışınlarını adaya saçıyordu.

Cyrus Smith ve Pencroff, pencerenin önüne yatmış, gökyüzünü seyrederken buldukları meçhul adamın kaldığı odaya gittiler.

"Gelin, dostum," dedi mühendis.

Meçhul adam derhal ayağa kalktı. Gözlerini Cyrus Smith'e dikti ve deneyin sonucuna pek güvenmeyen denizci peşinden yürürken, onu takip etti.

Kapıya vardığında, Cyrus Smith ve Pencroff onu asansöre bindirdiler. Nab, Harbert ve Gédéon Spilett Granite-House'un aşağısında bekliyorlardı. Sepet yere indi ve birkaç saniyede hepsi kumsalda topladılar.

Kolonizatörler meçhul adamdan biraz uzaklaşıp, serbest bıraktılar.

Kazazede birkaç adım atarak, denize doğru ilerledi ve gözleri büyük bir canlılıkla parladı, fakat hiç kaçmaya yeltenmedi. Adacıkta kırılıp kumlarda son bulan küçük dalgaları seyrediyordu.

"Karşısında sadece deniz var ve onda kaçma arzusu uyandırmaması mümkün!"

"Evet, diye cevap verdi Cyrus Smith, onu yaylaya, ormanın kıyısına götürmek lazım. Orada deney daha doğru sonuç verecektir."

"Zaten kaçamaz, diye belirtti Nab, köprüler kaldırılmış durumda."

"Ah! Creek-Gliserin gibi bir dereden korkacak adam değil!" dedi Pencroff. "Çabucak aşar, hem de tek sıçrayışta."

"Göreceğiz," diye yanıtlamakla yetindi, gözlerini hastasından ayırmayan Cyrus Smith.

Meçhul adam Mercy'nin mansabına doğru götürüldü ve nehrin sol yakasından yukarı ilerleyerek, hepsi birlikte Geniş-Manzara Yaylası'na vardılar.

Meltemin yapraklarını hafifçe kımıldattığı ormanın ilk güzel ağaçlarının yetiştiği yere ulaştıklarında, meçhul adam atmosferin içine işlemiş keskin kokuyu kendinden geçer gibi soludu ve uzun bir göğüs geçirdi!

Kolonizatörler, kaçmaya kalkışırsa onu yakalamaya hazır vaziyette, geride bekliyorlardı!

Gerçekten de zavallı yaratık, kendisini ormandan ayıran creek'e atlamak üzereydi. Bacakları bir an yay gibi gevşedi... ama neredeyse hemen geri çekildi, kısmen yere çöktü ve gözlerinden büyük bir damla yaş süzüldü

"Vay!" diye haykırdı Cyrus Smith. "Bak, ağladığına göre, yeniden insan oldun işte!"

XVI
AYDINLATILMASI GEREKEN BİR SIR – MEÇHUL ADAMIN İLK LAFLARI – ADACIKTA ON İKİ YIL – AĞIZDAN KAÇAN İTİRAFLAR! – KAYBOLUŞ – CYRUS SMITH'İN GÜVENİ – BİR DEĞİRMEN İNŞAATI – İLK EKMEK – FEDAKÂRCA BİR DAVRANIŞ – DÜRÜST ELLER!

Evet! Zavallı adam ağlamıştı! Kuşkusuz aklından bazı anılar geçmişti ve Cyrus Smith'in deyişiyle, gözyaşlarıyla yeniden insan olmuştu.

Kolonizatörler onu bir müddet yaylada bırakıp, kendini özgür hissedeceği şekilde, biraz uzaklaştılar. Fakat o bu özgürlükten yararlanmayı hiç düşünmedi ve Cyrus Smith çok geçmeden Granite-House'a geri götürmeye karar verdi.

Bu hadiseden iki gün sonra, meçhul adam yavaş yavaş ortak yaşama karışmaya istekli gibi göründü. Duyduğu, anladığı aşikârdı, ama kolonizatörlerle konuşmamak konusunda garip bir inat sergilediği de açıktı, zira bir akşam odasının kapısına kulak kabartan Pencroff dudaklarından şu lakırdıların döküldüğünü işitti:

"Hayır! Burada! Ben! Asla!"

Denizci bu sözleri yoldaşlarına aktardı.

"Bu noktada bazı acı verici sırlar olmalı!" dedi Cyrus Smith. Meçhul adam ziraat aletlerini kullanmaya başlamıştı ve bostanda çalışıyordu. İşine ara verdiğinde – ki bu sık oluyordu – kendi kendine odaklanmış gibi duruyordu, lakin mühendisin tavsiyesi üzerine, korumak istiyor gibi göründüğü yalnızlığa saygı duyuluyordu. kolonizatörlerden biri yaklaştığında geri çekiliyor ve sanki fazla dolmuş olduğundan göğsü hıçkırıklarla sarsılıyordu!

Onu böyle ezen şey pişmanlık mıydı acaba? Bu mümkündü ve Gédéon Spilett bir gün kendini şu yorumu yapmaktan alamadı:

"Konuşmuyorsa, söyleyecek çok vahim şeyler olduğu için herhalde!"

Sabırla beklemek lazımdı.

Birkaç gün sonra, 3 Kasım'da, yaylada çalışmakta olan meçhul adam durup, belini yere bırakmıştı. Onu yakın mesafeden gözleyen Cyrus Smith gözlerinden bir kez daha yaşlar süzüldüğünü fark etti. Bir nevi dayanılmaz merhamet, mühendisi ona doğru yöneltti ve hafifçe koluna dokundu.

"Dostum?" dedi.

Meçhul adam gözlerini kaçırmaya çalıştı ve Cyrus Smith elini tutmak isteyince öfkeyle geri çekildi.

"Dostum, dedi Cyrus Smith daha sert bir sesle, bana bakmanızı istiyorum!"

Meçhul adam mühendise baktı. İpnotizmacısının etkisindeki, ipnotize olmuş biri gibiydi. Kaçmak istedi. Ancak yüz ifadesi değişti. Bakışında şimşekler çaktı. Dudaklarından kaçmaya çalışan sözler dilinin ucuna geldi. Artık kendini tutamıyordu!... Sonunda kollarını kavuşturdu:

"Kimsiniz?" diye sordu Cyrus Smith'e, boğuk bir sesle.

"Sizin gibi kazazedeyiz, diye cevap verdi derin bir heyecan hisseden mühendis. Sizi buraya, benzerlerinizin arasına getirdik."

"Benzerlerim!... Benzerim yok benim!"

"Dostlar arasındasınız..."

"Dostlar!... Benim! Dostlar!" diye haykırdı meçhul adam, kafasını elleriyle saklayarak... "Hayır... Asla... Bırakın beni! Bırakın!"

Sonra platonun denize hükmeden tarafına kaçtı ve orada uzun süre kımıldamadan durdu.

Yoldaşlarının yanına dönen Cyrus Smith onlara olan biteni anlatıyordu.

"Evet! Bu adamın hayatında bir gizem mevcut, dedi Gédéon Spilett. Ve görünen o ki, insanlığa sadece pişmanlık yoluyla dönebilir."

"Buraya ne tür bir insan getirdiğimizi pek bilmiyorum, dedi gemici. Sırları var..."

"Saygı duyacağımız sırlar, diye cevap verdi Cyrus Smith hararetle. Bir kabahat işlediyse, kefaretini acımasızca ödemiş ve bizim gözümüzde suçu bağışlanmıştır."

Meçhul adam iki saat boyunca, elbette tüm geçmişini – kuşkusuz meşum bir geçmiş – onaran hatıraların tesiri altında kumsalda yalnız kaldı ve kolonizatörler onu gözden kaybetmeksizin, yalnızlığını bozmaya çalışmadılar.

Fakat iki saat sonra, bir karar vermiş gibi göründü ve Cyrus Smith'in yanına geldi. Gözleri döktüğü yaşlar yüzünden kıpkırmızıydı, fakat artık ağlamıyordu. Bütün

çehresi derin bir alçak gönüllükle damgalanmıştı. Ürkek, mahcup ve mütevazı görünüyordu. Bakışı devamlı yere dönüktü.

"Bayım, dedi Cyrus Smith'e, siz ve arkadaşlarınız İngiliz misiniz?"

"Hayır, diye yanıtladı mühendis, Amerikalıyız."

"Ha!" dedi meçhul adam. "Bu daha iyi!" diye mırıldandı.

"Ya siz, dostum?" diye sordu mühendis.

"İngilizim," diye cevap verdi hemen, meçhul şahıs.

Ve bu birkaç sözcüğü telaffuz etmek ona ağır gelmiş gibi aşırı bir asabiyetle, şelaleden Mercy'nin mansabına kadar kat ettiği kumsaldan uzaklaştı.

Ardından, Harbert'ın yanında belli bir süre geçirdikten sonra durdu ve kısık sesle:

"Hangi aydayız?" diye sordu.

"Aralık," diye yanıtladı Harbert.

"Hangi yıl?"

"1866."

"On iki sene! On iki sene!" diye bağırdı. Sonra onu birdenbire terk etti.

Harbert kolonizatörlere, kendisine yöneltilen soru ve cevapları aktardı.

"Bu bahtsızın, diye belirtti Gédéon Spilett, ne aydan ne yıldan haberi var!"

"Evet!" diye ekledi Harbert. "Onu bulduğumuzda on iki yıldır adacıktaymış!"

"On iki sene!" diye karşılık verdi Cyrus Smith. "Ah! Belki de lanetli bir yaşantının ardından on iki yıllık yalnızlık insanın aklını karıştırabilir!"

"Bu adamın, dedi Pencroff, Tabor Adası'na deniz kazası yüzünden gelmediğine, işlediği bir suçtan mütevellit oraya terk edildiğine inanmaya başlıyorum."

"Haklı olmalısınız, Pencroff, diye yanıtladı muhabir. Şayet öyleyse, onu adaya bırakanların bir gün geri almaya dönmeleri imkânsız değil!"

"Ama artık onu bulamayacaklar," dedi Harbert.

"O halde, diye devam etti Pencroff, oraya geri dönmek gerekecek ve..."

"Dostlarım, dedi Cyrus Smith, ne yapacağımızdan emin olmadan, bu meseleyi müzakere etmeyelim.Sanırım bu talihsiz, suçu ne olursa olsun, acı çekmiş, kefaretini ziyadesiyle ödemiş ve içini dökme ihtiyacı onu boğuyor. Bize hikâyesini anlatmaya teşvik etmeyelim! Şüphesiz anlatacaktır ve öğrendiğimiz zaman, hangi yolu izlemenin uygun olduğunu göreceğiz. Zaten umuttan fazlasını, bir gün vatanına dönme kararlılığını muhafaza edip etmediğini yalnızca ondan öğrenebiliriz, ama bundan kuşkuluyum!"

"Niye peki?" diye sordu muhabir.

"Çünkü belli bir sürede serbest kalacağından emin olsa, kurtuluş vaktini bekler, o belgeyi denize atmazdı. Hayır, adacıkta ölüme mahkûm olması ve türdeşlerini bir daha hiç görmemesi daha muhtemel!"

"Lakin açıklayamadığım bir şey var," diye belirt, denizci.

"Nedir?"

"Bu adam Tabor Adası'na terk edileli on iki sene olduysa, onu içinde bulduğumuz yabani hayatı uzun yıllardır sürdürdüğü kestirilebilir!"

"Mümkündür," diye yanıtladı Cyrus Smith.

"Dolayısıyla, o pusulayı yazalı yıllar geçmiş olmalı!

"Kuşkuya mahal yok... Ama pusula yakın zamanda yazılmışa benziyordu!"

"Hem evrakı içeren şişenin Tabor Adası'ndan Lincoln Adası'na gelmesinin yıllar alacağı nasıl kabul edilebilir ki?"

"Bu kesinlikle imkânsız değil, diye cevap verdi gazeteci. Uzun zamandır ada civarında bulunamaz mı?"

"Hayır, diye yanıtladı Pencroff, zira hâlâ yüzüyordu. Hatta az ya da çok uzun bir süre kıyıda kaldıktan sonra, deniz tarafından açığa sürüklendiği de farz edilemez, çünkü güney sahili kayalıklarla dolu. Şişe mutlaka kırılırdı!"

"Çok doğru," diye cevap verdi Cyrus Smith, düşünceli bir edayla.

"Hem sonra, diye ekledi denizci, belge yıllar öncesine dayansa, o şişede yıllardır kapalı kalmış olsa, rutubetten bozulurdu. Hâlbuki hiçbir zarar görmemiş. Mükemmel muhafaza olmuş."

Gemicinin tespiti çok doğruydu, ama ortada anlaşılmaz bir durum mevcuttu, zira kolonizatörler şişede bulduklarında, pusula yakın zamanda yazılmışa benziyordu. Üstelik Tabor Adası'nın kesin konumunu enlem ve boylam olarak veriyordu ki bu, notu yazanın, hidrografi alanında basit bir denizcinin sahip olamayacağı kadar eksiksiz bilgilere vakıf olmasını gerektirmekteydi.

"Bir kez daha belirtelim ki burada açıklanamaz bir şey var, dedi mühendis, fakat yeni yoldaşımızı konuşmaya zorlamayalım. Canı istediğinde onu dinlemeye hazırız, dostlarım!"

Sonraki günlerde meçhul adamın ağzından tek kelime çıkmadı ve yaylanın etrafını kuşatan duvarı bir kere bile terk etmedi. Bir saniye dahi yitirmeden, durup dinlenmeden, ama her zaman diğerlerinden uzakta toprakla uğraşıyordu. Yemek saatlerinde, defalarca davet edilmesine rağmen, Granite-House'a çıkmıyor, biraz çiğ sebze yemekle yetiniyordu. Gece olduğunda, kendisine tahsis edilmiş odaya dönmüyor, orada, birkaç ağaç kümesinin altında kalıyor veya kötü hava koşullarında kayalardaki bazı girinti çıkıntılara büzülüyordu. Yani hâlâ Tabor Adası'nın ormanlarından başka sığınağı olmadığı zamanki gibi yaşıyordu. Hayatını değiştirmeye yönelik her türlü ısrar nafileydi, kolonizatörler sabırla beklediler. Ama mecburen ve gayri ihtiyari olarak vicdanı tarafından itildiği korkunç itiraflarda bulunacağı zaman nihayet yaklaşıyordu.

10 Kasım akşamı saat sekize doğru, karanlık çökmeye başladığı esnada birdenbire, verandada toplanmış kolonizatörlerin karşısına çıktı. Gözlerinde tuhaf bir parıltı vardı ve tüm kişiliği yine kötü günlerdeki yabani görünümüne bürünmüştü.

Meçhul adamın müthiş bir heyecanın etkisiyle dişlerini sıtmalılar gibi takırdattığını gören Cyrus Smith ve yoldaşları şaşkınlıktan donakaldılar. Neyi vardı ki? Benzerlerini görmeye tahammül edemiyor muydu? O dürüst ortamdaki yaşantıdan gına mı gelmişti? Sersemlik günlerini mi özlemişti? Kendini şu tutarsız cümlelerle ifade ettiğine göre, buna inanmak lazımdı:

"Niye buradayım?... Hangi hakla beni adacığımdan kopardınız?... Aramızda bir bağ olabilir mi? Kim olduğumu, ne yaptığımı, orada neden tek başıma bulunduğumu biliyor musunuz? Hem oraya terk edilmediğimi, orada ölüme mahkum olmadığımı kim söyledi?... Geçmişimi biliyor musunuz?... Hırsızlık yapmadığım, birini öldürmediğim... vahşi bir hayvan gibi herkesten uzakta yaşaması gereken sefil ve lanetli bir yaratık olmadığım ne malum? Söyleyin, biliyor musunuz?"

Kolonizatörler, deyim yerindeyse ağzından yarım itirafların kaçtığı zavallının sözünü kesmeden dinliyorlardı. Cyrus Smith yanına gidip onu sakinleştirmek istedi, ama meçhul şahıs hızla geri çekildi.

"Hayır! Hayır!" diye haykırdı. "Tek bir sorum var: Özgür müyüm?"

"Özgürsünüz," diye cevap verdi mühendis.

"Elveda öyleyse!" diye bağırdı ve deli gibi kaçtı.

Nab, Pencroff ve Harbert hemen ormanın kıyısına koştular... ama yalnız döndüler."

"Onu serbest bırakmak lazım!" dedi Cyrus Smith.

"Asla geri gelmeyecektir..." diye bağırdı Pencroff.

"Dönecektir," diye yanıtladı mühendis.

Aradan günler geçti, fakat Cyrus Smith zavallının er ya da geç geri geleceğine dair sarsılmaz inancını korudu – bir önsezi?

"Pişmanlık çeken ve yeni bir yalnızlığın dehşete düşüreceği bu sert mizacın son isyanı," diyordu.

Bu arada, Geniş-Manzara Yaylası'ndan, Cyrus Smith'in çiftlik kurmaya niyetlendiği ağıla kadar, her çeşit faaliyet devam etti. Harbert'ın Tabor Adası'ndan topladığı tohumlar özenle ekilmişti. Plato kolonizatörlerin ellerini boş bırakmayan, gayet belirgin ve bakımlı, geniş bir sebze bahçesi meydana getiriyordu. Orada daima yapılacak işler vardı. Sebzeler çoğaldıkça, çayırların yerini alan ve gerçek tarla haline gelen basit arazi parçalarını büyütmek gerekmişti. Fakat adanın başka bölümlerinde bol miktarda ot mevcuttu ve onagalar asla yiyecek sıkıntısı çekmekten korkmamalıydı. Zaten derin creek kuşağıyla savunulan Geniş-Manza-

ra Yaylasını bostana dönüştürmek, dört el ve ayaklıların yağmalarına karşı korunmaya ihtiyaç göstermeyen çayırları dışarı taşımak daha iyiydi.

15 Kasım'da üçüncü hasat yapıldı İlk buğday tanesi ekildiğinden beri geçen on sekiz ayda tarlanın yüzeyi genişlemişti. Altı yüz bin tohumluk ikinci hasat bu kez dört bin kile, yani beş yüz milyondan fazla tane üretti! Koloni buğday bakımından zengindi, zira her sene hasadı sağlama almak ve insanlar ve hayvanların beslenebilmeleri için on kile kadar ekmek kâfiydi.

Velhasıl hasat yapıldı ve kasım ayının ikinci yarısı ekmek imalatına vakfedildi.

Ellerinde tohum vardı, ama un yoktu ve bir değirmen yapılması gerekti. Cyrus Smith, birincisi zaten tokaçlama değirmeninin tokmaklarını hareket ettirmeye ayrıldığından, devindirici güç olarak, Mercy'ye dökülen ikinci şelaleyi kullanabilirdi, ancak tartışmalardan sonra, Geniş-Manzara tepelerine basit bir yel değirmeni kurulmasına karar verildi. Birinin inşası diğerinin yapımından fazla zorluk arz etmiyordu. Öte yandan, açık deniz meltemlerine açık o yaylada, rüzgârın eksik olmayacağı muhakkaktı.

"Yel değirmeninin daha keyifli olması ve manzarasının göz kamaştırması da cabası!" dedi Pencroff.

İşe değirmenin kafes ve mekanizması için kereste seçerek başladılar. Gölün kuzeyinde bulunan birkaç iri kumtaşı kolayca değirmen taşına dönüşebiliyordu. Kanatlara gelince, balonun bitmek bilmez kılıfı gerekli bezi sağlayacaktı.

Cyrus Smith planlar yaptı ve değirmenin yeri olarak kümesin biraz sağındaki göl kıyısı seçildi. Bütün kafes rüzgârın istekleri doğrultusunda içerdiği mekanizmanın tamamını döndürebilecek şekilde, kocaman çatmalarla korunan bir eksene dayanmalıydı.

Bu iş çabucak sona erdi. Nab ve Pencroff gayet usta dülgerlere dönüşmüşlerdi ve mühendisin verdiği gabarileri izlemeleri yeterliydi. Böylece çok geçmeden, belirlenen yerde, tepesinde sivri bir çatıyı haiz bir tür silindir biçiminde nöbetçi kulübesi, tam bir gözetleme kulesi

yükseldi. Kanatları teşkil eden dört şasi, belli bir açı yapacak şekilde dingile sağlamca yerleştirilip, demir zıvanalarla sabitlendi. Dâhili mekanizmanın muhtelif parçalarına gelince, iki değirmen taşını – devingen ve sabit taşlar – tanelerin tam üstüne dökülmesini sağlayacak, yukarı kısmı geniş, altı dar, kare şeklinde bir nevi büyük gerdel olan huniyi, tohumun geçişini düzenlemeye yönelik, kesintisiz tik takları münasebetiyle "geveze" adı verilen salınımlı kabı ve nihayet eleme yöntemiyle unu kepekten ayıran öğütücüyü içerecek kasayı yapmak zor olmadı. Aletler iyiydi ve iş kolay halledildi, çünkü değirmenin araçları gayet basitti ve mesele sadece zamandan ibaretti.

Değirmenin inşasında herkes çalışmış ve 1 Aralık'ta tamamlanmıştı.

Pencroff her zamanki gibi eserinden pek memnundu ve makinenin mükemmel işleyeceğinden kuşkusu yoktu.

"Şimdi, iyi bir rüzgârla, dedi, ilk hasadımızı güzelce öğütürüz!"

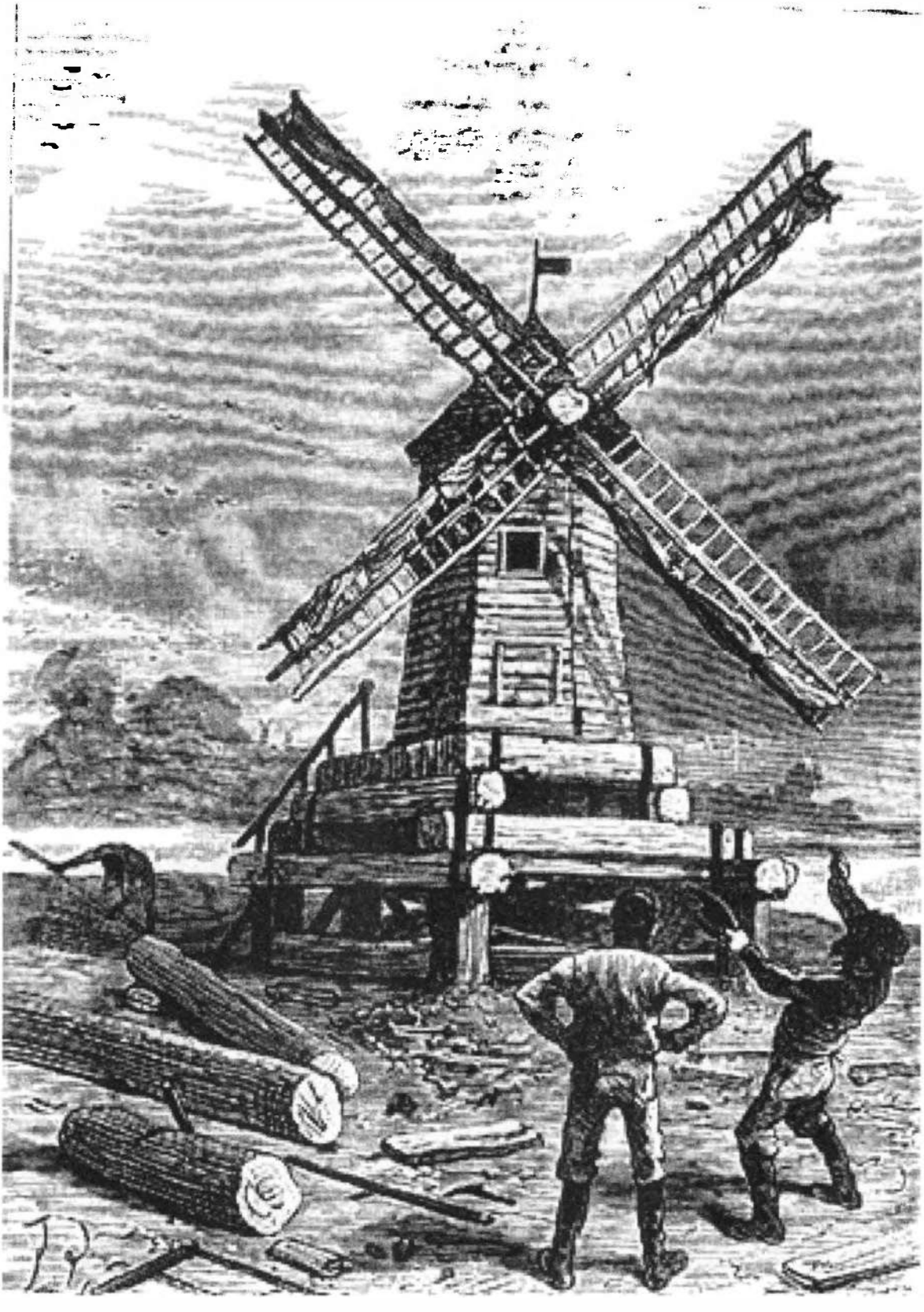
"İyi bir rüzgâr tamam da, fazlası olmasın, Pencroff," diye cevapladı mühendis.

"Pöh! Değirmenimiz sadece daha hızlı döner!"

"O kadar hızlı dönmesine lüzum yok, diye yanıt verdi Cyrus Smith. Tecrübeyle sabit ki, bir değirmenin ürettiği işin büyük miktarı, kanatların bir dakikada attığı tur sayısının, rüzgârın saniyede kat ettiği mesafenin altı katına tekabül eder. Saniyede yirmi dört ayak yapan orta hızda bir meltem kanatları dakikada on altı kere döndürürdü ve daha fazlasına gerek yoktu."

"Kesinlikle!" diye haykırdı Harbert. "İşimizi haydi haydi görecek, tatlı bir kuzeydoğu meltemi esiyor!"

Değirmenin açılışını geciktirmek için herhangi bir sebep yoktu, zira kolonizatörler Lincoln Adası'nın ilk ekmeğini tatmak için sabırsızlanıyorlardı. O sabah iki üç kile buğday öğütüldü ve ertesi gün kahvaltıda, Granite-House'un sofrasında, bira mayasıyla kabartılmış olmasına rağmen belki biraz tıkız, muhteşem bir somun yer alıyordu. Herkes onu büyük bir iştah ve zevkle ısırdı!

Bu arada meçhul adam ortaya çıkmamıştı. Gédéon Spilett ve Harbert Granite-House civarındaki ormanı defalarca dolaşmış, ama ona rastlamamış, hakkında hiç iz bulamamışlardı. Bu uzamış kayboluştan ciddi ölçüde kaygılanıyorlardı. Elbette Tabor Adası'nın eski vahşisi avı bol Far-West Ormanları'nda yaşamaktan sıkıntı çekmezdi, ama alışkanlıklarına geri dönmesinden, bu bağımsızlığın yabani içgüdülerini yeniden canlandırmasından endişe edilmesi gerekmez

miydi? Mamafih Cyrus Smith, şüphesiz bir tür önseziyle, hâlâ kaçağın geri geleceğini söylemekte ısrar ediyordu.

"Evet, dönecektir!" diye tekrarlıyordu, yoldaşlarının paylaşamadıkları bir güvenle. "Bu talihsiz Tabor Adası'ndayken, yalnız olduğunu biliyordu! Buradaysa benzerlerinin kendisini beklediklerini biliyor! Geçmiş hayatından biraz bahsettiğine göre, zavallı tövbekâr geri gelip tamamını anlatacak ve o gün bizden olacaktır!"

Gelişmeler Cyrus Smith'i haklı çıkaracaktı.

3 Aralık'ta Harbert Geniş-Manzara Yaylası'ndan ayrılıp, gölün güney kıyısında balık tutmaya gitmişti. Silahsızdı ve o zamana kadar asla önlem almamıştı, çünkü adanın o kısmında tehlikeli hayvanlar görünmüyordu.

O sırada Pencroff ve Nab kümeste çalışıyorlardı. Cyrus Smith ve muhabir, sabun stoku tükendiği için, Bacalar'da soda imal etmekle meşguldüler.

Ansızın çığlıklar yankılandı:

"İmdat! Yardım edin!"

Fazla uzaktaki Cyrus Smith ve gazeteci o haykırışları duyamadılar. Alelacele kümesi terk eden Pencroff ve Nab'sa göle doğru koşmuşlardı.

Fakat onlardan evvel, kimsenin oradaki varlığından kuşkulanmadığı meçhul adam, platoyu ormandan ayıran Creek-Gliserin'i aşıp, karşı kıyıya sıçrıyordu.

Orada Harbert, Sürüngen Burnu'nda öldürülene benzer, müthiş bir jaguarla karşı karşıyaydı. Ansızın şaşıran delikanlı, bir ağaca yaslanmış vaziyette dururken, dertop olmuş hayvan üstüne atılmak üzereydi... Ama bıçaktan başka silahı olmayan meçhul adam, yeni hasmına dönen korkunç hayvana hücum etti.

Kavga kısa sürdü. Meçhul adam olağanüstü bir kuvvet ve beceri sergiliyordu. Yırtıcının peçelerinin etini parçalamasından endişelenmeden, demirci makası gibi kuvvetli eliyle jaguarı boğazından yakalamıştı. Diğer elindeki bıçakla kalbini oyuyordu.

Jaguar yere yıkıldı. Meçhul adam onu ayağıyla itti. Tam kaçacağı sırada, kolonizatörler çatışma mahalline ulaşıyorlardı. Ona sarılan Harbert:

"Hayır! Hayır! Çekip gitmeyin!" diye bağırdı.

Cyrus Smith, onun yaklaştığını görünce kaşları çatılan meçhul adama doğru gitti. Yırtık ceketinin altında omzu kanıyor, ama yabani bunu umursamıyordu.

"Dostum, dedi Cyrus Smith, size borçlanmış bulunuyoruz. Çocuğumuzu kurtarmak için kendi hayatınızı tehlikeye attınız!"

"Hayatım!" diye mırıldandı meçhul adam. "Hayatımın ne kıymeti var ki? Hiç!"

"Yaralandınız mı?"

"Mühim değil."

"Elinizi verir misiniz?"

Ve Harbert az önce kendisini kurtaran eli tutmaya çalıştığından, meçhul adam kollarını kavuşturdu, göğsü şişti, gözleri buğulandı ve kaçmak istiyor gibi göründü, ama büyük bir gayret sarf ederek:

"Kimsiniz?" dedi sert bir tonda. "Benim için kim olduğunuzu iddia ediyorsunuz?"

Kolonizatörlerin hikâyesini ilk kez soruyordu. Anlatılan bu hikâye onunkinden bahsedebilir miydi acaba?

Cyrus Smith birkaç kelimede, Richmond'dan hareket ettiklerinden beri olan biten her şeyi, nasıl kurtulduklarını ve hâlihazırda sahip oldukları kaynakları aktardı.

Meçhul adam onu son derece dikkatli dinliyordu.

Sonra mühendis her birinin, Gédéon Spilett, Harbert, Pencroff, Nab ve kendisinin kim olduklarını açıkladı ve Lincoln Adası'na gelişlerinden beri hissettikleri en büyük sevincin adacıktan dönüşlerinde bir yoldaş daha edinmeleri olduğunu ekledi.

Bu laflar üzerine kızaran meçhul adam başını göğsüne indirdi ve tüm kişiliği utanç duygusuyla kaplandı.

"Ve artık bizi tanıdığınıza göre, diye ilave etti Cyrus Smith, elinizi vermek ister misiniz?"

"Hayır, diye cevap verdi meçhul adam boğuk bir sesle, hayır! Siz dürüst insanlarsınız! Ya ben!..."

XVII
HEP BİR KENARDA – MEÇHUL ADAMIN BİR İSTEĞİ – AĞILA KURULAN ÇİFTLİK – ON İKİ YIL OLDU! – "BRITANNIA"NIN TAYFA BAŞI – TABOR ADASI'NA TERK EDİLİŞ – CYRUS SMITH'İN ELİ – ESRARENGİZ BELGE

Bu son sözler kolonizatörlerin önsezilerini haklı çıkarıyordu. O zavallının hayatında, belki insanların gözünde kefareti ödenmiş, fakat vicdanı tarafından hâlâ affedilmemiş bir meşum geçmiş yatıyordu. Her halükârda suçlunun pişmanlıkları vardı, vicdan azabı çekiyordu ve yeni arkadaşları kendisinden talep ettikleri eli yürekten sıkarlardı, ancak kendini dürüst insanlara elini uzatmaya layık hissetmiyordu! Bununla birlikte, jaguar hadisesinden sonra, ormana geri dönmedi ve o günden itibaren Granite-House'un etrafını çeviren duvarın dışına çıkmadı.

Bu yaşamdaki esrar neydi? Meçhul adam bir gün konuşur muydu? Geleceğin öğreteceği şey buydu. Her halükârda, sırrının kendisine asla sorulmaması ve onunla sanki hiçbir şeyden şüphelenilmemiş gibi yaşanması kararlaştırıldı.

Birkaç gün müşterek hayat olduğu gibi devam etti. Cyrus Smith ve Gédéon Spilett kâh kimyager kâh fizikçi olarak, beraber çalışıyorlardı. Muhabir mühendisten ancak Harbert'la ava çıkmak için ayrılıyordu, zira delikanlının ormanda tek başına dolaşması ihtiyatsızlık olurdu ve dikkati elden bırakmamak lazımdı. Nab ve Pencroff'a gelince, Granite-House'taki işlerin yanı sıra, bir gün ahır ya da kümeste, başka bir gün ağılda uğraşıyor, hiç boş kalmıyorlardı.

Meçhul adam diğerlerinden uzak bir kenarda çalışıyordu. Alışılmış yaşantısına geri dönmüştü, yemeklere katılmıyor, yaylanın ağaçları altında yatıyor, asla yoldaşlarının

arasına karışmıyordu. Kendisini kurtaranlardan müteşekkil topluluğa hakikaten katlanamıyor gibiydi.

"İyi de o halde, diye belirtti Pencroff, niye benzerlerinden yardım istedi ki? O pusulayı neden denize attı?"

"Söyleyecektir," diye cevap veriyordu hep Cyrus Smith.

"Ne zaman?"

"Belki de sandığınızdan daha önce, Pencroff."

İtiraflar günü gerçekten yakındı.

10 Aralık'ta, Granite-House'a dönüşünden bir hafta sonra, Cyrus Smith meçhul adamın ona doğru geldiğini gördü.

"Sizden bir ricam olacak," dedi sakin bir ses ve mütevazı bir edayla.

"Konuşun, diye yanıtladı mühendis, ama evvela size bir şey sormama müsaade edin."

Bu sözler üzerine meçhul adam kızardı ve çekilmeye hazırlandı. Kuşkusuz onu geçmişi hakkında sorgulayacak Cyrus Smith, suçlunun ruhunda geçenleri anladı!

Mühendis adamın elini tuttu:

"Yoldaş, dedi, biz yalnızca ahbabınız değil, aynı zamanda arkadaşlarınızız da. Konuşmak istediğim buydu, şimdi sizi dinliyorum."

Meçhul adam eliyle gözlerini kapattı. Bir tür titremeye kapılmıştı ve birkaç saniye tek kelime telaffuz edemeden kalakaldı.

"Bayım, dedi nihayet, sizden bir iyilik rica edeceğim."

"Neymiş o?"

"Buradan dört beş mil mesafede, dağın eteğinde, evcil hayvanlarınız için bir ağıl mevcut. O hayvanların bakıma ihtiyacı var. Orada onlarla yaşamama izin verir misiniz?"

Cyrus Smith birkaç saniye boyunca talihsiz adama derin bir merhametle baktı. Sonra:

"Dostum, dedi, ağılda ancak hayvanlara uygun ahırlar mevcut...

"Benim için yeterince iyi olur, bayım."

"Dostum, diye devam etti Cyrus Smith, size asla karşı çıkmayız. Canınız ağılda yaşamak istiyorsa, buyurun yaşayın. Hem Granite-House'un kapısı size her daim açık olacaktır. Ama madem ağılda yaşamak istiyorsunuz, oraya münasip bir şekilde yerleşmeniz için gereken hazırlıkları yaparız."

"Her halükârda, benim için fark etmez."

"Dostum, diye cevap verdi bu samimi hitap şeklinde bilhassa ısrar eden Cyrus Smith, bu hususta ne yapmamız icap ettiği kararını bize bırakın!"

"Teşekkürler, bayım," diye yanıtladı meçhul adam, oradan çekilirken.

Mühendis hemen yoldaşlarını kendisine yapılan tekliften haberdar etti ve ağıla, mümkün mertebe konforlu, ahşap bir ev inşa edilmesi kararlaştırıldı.

Aynı gün kolonizatörler gerekli aletlerle ağıla gittiler. Daha hafta bitmemişti ki ev konuğunu ağırlamaya hazır oldu. Ahırların yirmi ayak kadar yukarısındaydı ve oradan artık seksen baştan fazla muflon barındıran sürüyü gözetlemek kolay olacaktı. Birkaç mobilya, döşek, masa, bank, dolap, sandık imal edildi ve silah, mühimmat, lüzumlu alet edevat ağıla taşındı. Meçhul adam gidip yeni konutuna bakmamış ve kuşkusuz elindeki işi tamamlama istediğiyle kendisi yaylada uğraşırken kolonizatörleri onsuz çalışmaya bırakmıştı. Gerçekten onun sayesinde bütün topraklar sürülmüş ve vakti geldiğinde ekilmeye hazırdı.

Tertibat 20 Aralık'ta son bulmuştu. Mühendisin konutunun kendisini ağırlamaya hazır olduğunu bildirdiği meçhul adam, aynı akşam gidip orada kalacağı cevabını verdi.

O akşam kolonizatörler Granite-House'un büyük salonunda toplanmışlardı. O sırada saat sekizdi – arkadaşlarının onlardan ayrılacağı saat. Varlıklarıyla belki de keyif kaçıracak vedalaşmalar dayatarak can sıkmamak için zavallıyı yalnız bırakıp, Granite-House'a geri çıkmışlardı.

Kısa bir süredir büyük salonda sohbet ederlerken, hafifçe kapı çalındı. Neredeyse hemen meçhul adam içeri girdi ve önsözlerle vakit kaybetmeksizin:

"Beyler, dedi, sizi terk etmeden önce, hikâyemi öğrenmenizde fayda var. Mesele şu."

Bu basit sözcükler Cyrus Smith ve yoldaşlarını ziyadesiyle etkiledi.

Mühendis ayağa kalkmıştı.

"Size hiçbir şey sormuyoruz, dostum, dedi. Susma hakkına sahipsiniz..."

"Konuşmak benim görevim."

"Oturun öyleyse."

"Ayakta duracağım."

"Sizi dinlemeye hazırız," diye karşılık verdi Cyrus Smith.

Meçhul adam salonun alacakaranlık tarafından biraz korunan bir köşesinde duruyordu. Başı açıktı, kollarını

göğsünde kavuşturmuştu ve o duruşla, kendini konuşmaya zorlayan biri gibi boğuk bir sesle konuşarak, dinleyicilerinin bir kez bile kesmedikleri şu hikâyeyi anlattı:

"20 Aralık 1854'te bir buharlı yat, İskoç toprak sahibi Lord Glenarvan'a ait *Duncan*, Avustralya'nın batı sahili, 37° enlemindeki Bernouilli Burnu'na demir atıyordu. Yatta Lord Glenarvan, karısı, İngiliz ordusundan bir binbaşı,

Fransız bir coğrafyacı, genç bir kız, bir de delikanlı vardı. Bu son ikisi, gemisi bir sene evvel batmış Kaptan Grant'ın çocuklarıydı. *Duncan* Kaptan John Mangles tarafından komuta ediliyordu ve mürettebatı on beş adamdan mürekkepti.

"Yatın o dönemde Avustralya kıyılarında bulunma nedeni buydu.

"Altı ay önce, İrlanda Denizi'nde, *Duncan* tarafından İngilizce, Almanca ve Fransızca yazılmış bir belge içeren bir şişe bulunmuştu. Bu pusula özet olarak *Britannia* kazasından üç kişinin sağ kurtulduğunu, bunların Kaptan Grant ve iki adamı olduğunu ve belgenin enlemini verdiği, ama deniz suyunun sildiği boylamın artık okunmadığı topraklara sığındıklarını belirtiyordu.

"O enlem 37° 11' idi. Yani boylam bilinmediğinden, kıtalar ve denizler otuz yedinci paralel boyunca takip edildiği takdirde, Kaptan Grant ve iki yoldaşının yaşadığı topraklara varılacağı muhakkaktı.

"İngiliz donanması bu araştırmaya girişmekte tereddüt ettiğinden, Lord Glenarvan kaptanı bulmayı denemeye karar verdi. Mary ve Rober Grant onunla temasa geçmişlerdi. *Duncan* yatı, lordun ailesi ve kaptanın çocuklarının da katılmak istedikleri uzun bir sefer için donatıldı. Ve Glasgow'dan ayrılıp, Atlantik'e yöneldi, Macellan Boğazı'nı geçerek, Pasifik'ten, belgenin ilk ağızda Kaptan Grant'ın yerlilerin tutsağı olduğunun tahmin edilebileceği Patagonya'ya kadar çıktı.

"*Duncan* yolcularını Patagonya'nın batı kıyısına indirdi ve doğu kıyısındaki Corrientes Burnu'ndan geri almak üzere yola koyuldu.

"Lord Glenarvan Patagonya'yı kat etti ve 37° paraleli izlerken kaptandan hiçbir iz bulamadığı için, araştırmalarına Okyanus'ta devam etmek amacıyla, 13 Kasım'da gemiye geri döndü.

"Güzergâhı üzerinde yer alan Tristan da Cunha ve Amsterdam adalarına başarısız bir ziyaret yapan *Duncan*, daha önce de söylediğim gibi, 20 Aralık 1854'te Avustralya kıyısındaki Bernouilli Burnu'na ulaştı.

"Lord Glenarvan'ın niyeti, Amerika'yı kat ettiği gibi, Avustralya'yı da geçmekti ve karaya çıktı. Kıyıya birkaç mil mesafede, yolculara konukseverlik gösteren bir İrlandalıya ait bir çiftlik kurulmuştu. Lord Glenarvan İrlandalıya ne sebeple o civara geldiğini açıkladı ve iki seneden az bir süre önce Avustralya'nın batı sahilinde kaybolmuş *Britannia* adında üç direkli bir İngiliz gemisinden haberi olup olmadığını sordu.

"İrlandalı o kazadan bahsedildiğini hiç duymamıştı, fakat yardımcılarının büyük şaşkınlığı eşliğinde, hizmetkârlarından biri araya girdi:

" – Tanrı'ya şükredin, Lordum. Kaptan Grant hâlâ canlıysa, Avustralya topraklarında yaşıyor.

"Kimsiniz siz?" diye sordu Lord Glenarvan.

"Sizin gibi bir İskoç, Lordum, diye yanıtladı adam. Ve *Britannia* kazazedelerinden biri olan Kaptan Grant'ın bir yoldaşı.

"Adamın adı Ayrton'dı. Belgelerinin ispatladığı gibi, *Britannia*'nın lostromosuydu sahiden. O zamana kadar, gemi resiflerde parçalandığı esnada ayrı düştüğü Kaptan Grant'ın bütün mürettebatla birlikte öldüğünü ve *Britannia*'dan hayatta kalan yegâne kişinin kendisi – Ayrton – olduğunu zannetmişti.

" – Ancak, diye ekledi, *Britannia* Avustralya'nın batı değil doğu kıyısında kayboldu, Kaptan Grant hâlâ pusulasının belirttiği gibi hayattaysa, Avustralya yerlilerinin esiridir ve öbür kıyıda aramak gerekir."

"Böyle konuşan adamın samimi bir sesi, kendine güvenli bakışları vardı. Sözlerinden şüpheye düşülemezdi. Bir seneden fazladır hizmetinde bulunan İrlandalı buna kefildi. Lord Glenarvan o adamın sadakatine inandı ve tavsiyeleri sayesinde, Avustralya'yı 37° paraleli takip ederek geçmeye karar verdi. Küçük kafile, İkinci Kaptan Ayrton komutasındaki *Duncan* Lord Glenarvan'ın talimatlarını bekleyeceği Melbourne'a giderken, lordun karısı, iki çocuğu, Binbaşı, Fransız, Kaptan Mangles ve birkaç tayfadan müteşekkildi.

"23 Aralık'ta yola çıktılar.

"Şu Ayrton'ın hain olduğunu söylemenin vakti geldi. Aslında *Britannia*'nın lostromosu olan Ayrton, kaptanıyla tartışması yüzünden, mürettebatı isyana sürükleyerek gemiyi ele geçirmeyi denemiş, Kaptan Grant da 8 Nisan 1852'de onu karaya çıkarıp, Avustralya'nın batı sahiline bırakarak, çekmiş gitmişti – ki bu konuda haksız değildi.

"Yani o sefil *Britannia*'nın battığından bihaberdi. Glenarvan'ın anlattıklarından daha yeni öğrenmişti! Terk edilişinden beri, Ben Joyce adıyla, kaçak suçluların reisi olmuştu ve utanmadan kazanın doğu kıyısında vuku bulduğunu destekleyerek Lord Glenarvan'ı oraya yönlendirmesi, onu gemisinden ayırmayı, *Duncan*'ı ele geçirmeyi ve o yatı bir Pasifik korsanı haline getirmeyi ummasından ileri geliyordu.

Meçhul adam bir an sustu. Sesi titriyordu, ama sözüne devam etti:

"Yola koyulan keşif kolu Avustralya topraklarında ilerledi. Mutsuz bir yolculuk oldu, çünkü yapılacak işten işten haberdar olan Ayrton ya da ister Ben Joyce diyelim, kâh önden kâh geriden suçlu çetesiyle takip ederek onları yönetiliyordu.

"Bu arada *Duncan* tamirat için Melbourne'a gönderilmişti. O yüzden Lord Glenarvan'ın Ayrton'a Melbourne'dan ayrılıp, Avustralya'nın ele geçirilmesi kolay doğu kıyısına gitme emri vermesinin kararlaştırılıyordu. Keşif gezisini sahile epey yakın, her türlü kaynaktan mahrum, uçsuz bucaksız ormanlar arasında sürdüren Ayrton, *Duncan*'ın ikinci kaptanına ulaştırmak üzere bir mektup aldı. Yata derhal doğu kıyısındaki Twofold Körfezi'ne, yani keşfin birkaç gün evvel nihayete erdiği yere intikal etme emrini veren bir mektuptu. Ayrton suç ortaklarıyla orada randevulaşmıştı.

"Mektup kendisine teslim edildiği anda, hainin maskesi düştü, kaçmaktan başka çaresi kalmadı. Lakin *Duncan*'ı ona teslim edecek bu mektubu ne pahasına olursa olsun ele geçirmesi lazımdı. Ayrton bunu başardı ve iki gün sonra, Melbourne'a varıyordu.

"Cani o zamana dek menfur planlarında başarılı olmuştu. Suçluların mürettebatı katledip ele geçirmesinin kolay

olacağı Twofold Körfezi'ne *Duncan*'ı götürecek ve Ben Joyce o denizlerin hâkimi olacaktı... Tanrı bu uğursuz planların gerçekleşmesine mani olmalıydı.

"Melbourne'a varan Ayrton'ın mektubu teslim ettiği İkinci Kaptan Tom Austin durumu kavradı ve hemen demir aldı. Ama Ayrton'ın ertesi günkü hayal kırıklığı ve öfkesine bakılırsa, ikinci kaptanın gemiyi Avustralya'nın doğu kıyısındaki Twofold Körfezi'ne değil, Yeni Zelanda'nın doğu sahiline götürdüğünü anlaması zor olmadı. İtiraz etmek istediğinde, Ayrton mektubu gösterdi!... Gerçekten de mektubu kaleme alan Fransız coğrafyacının ilahi bir hatası dolayısıyla, Yeni Zelanda'nın doğu kıyısı varış noktası olarak belirlenmişti.

"Ayrton'ın tüm planları başarısız oluyordu! İsyan etmek istedi. İçeri attılar. Yeni Zelanda kıyısına götürüldü. Ne suç ortaklarının ne de Lord Glenarvan'ın akıbetini biliyordu.

"*Duncan* 3 Mart'a kadar o kıyılarda kol gezdi. Ayrton o gün patlamalar işitti. *Duncan*'ın topları ateş ediyordu ve çok geçmeden Lord Glenarvan ve adamları tekneye varıyorlardı.

"Bakın neler oldu.

"Lord Glenarvan bin bir yorgunluk ve tehlikeyi müteakip yolculuğunu bitirip, Avustralya sahilindeki Twofold Körfezi'ne varabilmişti. *Duncan* yoktu! Melbourne'a telgraf çekti. *Duncan*'ın ayın 18'inde meçhul bir istikamete doğru hareket ettiği söylendi.

"Lord Glenarvan sadece tek bir şey düşünebildi: Ben Joyce'un eline geçen nizami yatın bir korsan gemisi olduğunu!

"Mamafih Lord Glenarvan pes etmek istemedi. Cesur ve gözü pek bir adamdı. Bir ticari gemiye atlayıp, Yeni Zelanda'nın batı kıyısına çıktı ve Kaptan Grant'a ait hiçbir ize rastlamadan onu 37° paralelden kat etti, fakat öbür kıyıda, şaşkınlık içinde ve Tanrı'nın isteğiyle, beş haftadır kendisini bekleyen ikinci kaptanın emrindeki *Duncan*'ı buldu!

"Günlerden 3 Mart 1855'ti. Lord Glenarvan artık *Duncan*'daydı, ama Ayrton da öyle. Haydudun Kaptan Grant

hakkında bilebileceği her şeyi öğrenmek isteyen lordun karşısına çıktı. Ayrton konuşmayı reddetti. Bunun üzerine Lord Glenarvan onu ilk molada İngiliz yetkililere teslim edeceklerini söyledi. Ayrton sessiz kaldı.

"*Duncan* 37° paraleldeki yoluna devam etti. Bu arada Leydi Glenarvan haydudun direncini kırmaya girişti. Neticede etkisi baskın çıktı ve Ayrton, Lord Glenarvan'a, söyleyebileceği her şeye karşılık kendisini İngiliz yetkililere teslim etmek yerine Pasifik'teki adalardan birine terk etmesini teklif etti. Kaptan Grant'la alakalı her şeyi öğrenmek için elinden geleni yapmaya kararlı Lord Glenarvan buna razı oldu.

"O zaman Ayrton bütün hayatını anlattı. Kaptan Grant'ın onu Avustralya sahiline bıraktığı günden beri hiçbir şeyden haberi olmadığı kesinleşti.

"Bununla birlikte Lord Glenarvan verdiği sözü tuttu. Yoluna devam eden *Duncan* Tabor Adası'na ulaştı. Ayrton'ın oraya bırakılması gerekiyordu ve keza Kaptan Grant ve iki adamı gerçek bir mucize eseri orada, tam 37° paralelde bulundu. Yani hükümlü o ıssız adacıkta onların yerini alacaktı. Ve yattan ayrıldığı sırada Lord Glenarvan şu lafları etti:

" – Burada bütün dünyadan uzak ve türdeşlerinizden kopuk yaşayacaksınız, Ayrton. *Duncan*'ın sizi bıraktığı bu adacıktan kaçamayacaksınız. Kalplerin en derinini okuyan bir Tanrı'nın gözleri önünde yalnız olacaksınız ama Kaptan Grant gibi kaybolmayacak, yok sayılmayacaksınız. İnsanların hafızasında ne denli şerefsiz olsanız da, sizi hatırlayacaklar. Nerede olduğunuzu ve sizi nerede bulacağımı biliyorum, Ayrton. Bunu asla unutmayacağım!

"Ve demir alan *Duncan* kısa bir süre sonra gözden kayboldu.

"Günlerden 18 Mart 1855'ti.*

---

* Kısaca anlatılan olaylar kuşkusuz okuyucularımızdan birkaçının okuduğu *Kaptan Grant'ın Çocukları* olarak adlandırılan eserden alınmıştır. Bu münasebetle, daha sonra da olacağı gibi, tarihlerde belli bir uyuşmazlık fark edilecektir ama bilahare gerçek tarihlerin niye orijinal halinde verilemediği anlaşılacaktır. (Fransız yayıncının notu.)

"Ayrton yalnızdı, fakat silah, mühimmat, alet edevat ve tohum sıkıntısı çekmiyordu. Dürüst Kaptan Grant tarafından inşa edilmiş ev, hükümlünün emrine amadeydi. Yapacağı tek şey kendini yaşamın akışına bırakıp, işlediği suçların kefaretini inzivada ödemekti.

"Pişman olmuştu, beyler, işlediği suçlardan utanç duyuyordu ve çok mutsuzdu! Kendi kendine, insanlar bir gün onu aramak üzere adacığa gelirlerse, aralarına dönmeye layık olması gerektiğini söylüyordu! Zavallı adam çok acı çekiyordu! Kendini işle toparlamak için çok çalıştı! Duayla kökten düzelmek için ha bire Tanrı'ya yakarıyordu!

İki üç sene böyle geçti, ama yalnızlıktan yılan Ayrton mütemadiyen adasının ufkunda bir geminin belirip belirmediğini gözlüyor, kendi kendine kefaretinin tamamen son bulup bulmadığını soruyor, kimsenin yaşamadığı kadar ıstırap çekiyordu! Ah! Vicdan azabının kemirdiği bir ruh için bu yalnızlık ne zordu!

"Ancak kuşkusuz Tanrı zavallıyı yeterince ceza çekmiş bulmuyordu, zira yavaş yavaş bir vahşiye dönüştüğünü, sersemleştiğini hissediyordu! Terk edilişinden sonra iki mi yoksa dört yıl mı geçtiğini söylemekten acizdi, fakat neticede onu bulduğunuz sefil hale geldi!

"Ayrton, Ben Joyce ve benim aynı kişi olduğumuzu belirtmeme lüzum yok, beyler!"

Cyrus Smith ve yoldaşları bu anlatının ardından ayağa kalktılar. Ne derece duygulandıklarını söylemek güçtü! Önlerine ziyadesiyle sefalet, acı ve umutsuzluk serilmişti!

"Ayrton, dedi o zaman Cyrus Smith, büyük bir suçluymuşsunuz, ama Tanrı herhalde suçlarınızın cezasını çektiğinize kanaat getirmiş olmalı! Sizi yeniden benzerlerinizin arasına göndererek bunu kanıtlamış, Ayrton, bağışlanmışsınız! Şimdi arkadaşımız olmak istiyor musunuz?"

Ayrton gerilemişti.

"İşte elim!" dedi mühendis.

Ayrton kendisine uzatılan ele atıldı ve yanaklarından iri gözyaşları süzüldü.

"Bizimle beraber yaşamak ister misiniz?" diye sordu Cyrus Smith.

"Bay Smith, biraz daha zaman tanıyın bana, diye cevap verdi Ayrton, ağıldaki konutta yalnız bırakın!"

"Nasıl isterseniz, Ayrton," diye yanıtladı Cyrus Smith.

Ayrton çekilmek üzereyken, mühendis son bir sual sordu:

"Bir şey daha var daha, dostum. Madem niyetiniz yalnız yaşamaktı, izinizi bulmamızı sağlayan şu belgeyi niye denize attınız?"

"Belge mi?" diye karşılık verdi, neden bahsedildiğini anlamamış görünen Ayrton.

"Evet, bulduğumuz bir şişeye kapatılmış, Tabor Adası'nın kesin konumunu belirten şu pusula!"

Ayrton elini alnında gezdirdi ve düşündükten sonra:

"Ben hiç denize şişe atmadım!" diye cevapladı.

"Hiç mi?" diye haykırdı Pencroff.

"Hiç!"

Ayrton öne eğilerek kapıya yöneldi ve çekip gitti.

XVIII
KONUŞMA – CYRUS SMITH VE GÉDÉON SPILETT – MÜHENDİSİN BİR FİKRİ – ELEKTRİKLİ TELGRAF – TELLER – PİL – ALFABE – GÜZEL MEVSİM – KOLONİNİN REFAHI – FOTOĞRAF – KARIN BİR SONUCU – LINCOLN ADASI'NDA İKİ SENE

"Zavallı adam!" dedi kapıya doğru atılarak, Ayrton'ın asansörün ipinden aşağı kayıp, karanlığın ortasında gözden kaybolduğunu gördükten sonra geri dönen Harbert.

"Geri gelecektir," dedi Cyrus Smith.

"Peki, bu ne demek oluyor, Bay Cyrus?" diye bağırdı Pencroff. "Nasıl? O şişeyi denize atan Ayrton değil mi yani? Kim öyleyse?"

Şurası kesin ki, bir soru sorulması gerekiyorsa, kesinlikle buydu!

"Ayrton'du, diye cevap verdi Nab, ama zavallı zaten yarı deliydi."

"Evet, dedi Harbert. Ve zaten ne yaptığının bilincinde değildi."

"Bu durum başka türlü açıklanamaz, dostlarım, diye yanıtladı Cyrus Smith hararetle. Ayrton'ın adaya terk edilişini önceleyen hadiselerden anlaşılacağı üzere, Tabor Adası'nın kesin konumunu belirtebilmesini şimdi anlıyorum."

"Mamafih, diye belirtti Pencroff, pusulayı kaleme aldığı esnada henüz bir yabani değilse ve belgeyi denize atalı yedi sekiz sene olduysa, o evrakın rutubetten bozulmaması nasıl açıklanabilir?"

"Bu, diye yanıt verdi Cyrus Smith, Ayrton'ın aklını sandığından daha evvel yitirmiş olduğunu kanıtlıyor."

"Öyle olması lazım, diye cevap verdi Pencroff, aksi halde meselenin açıklanması imkânsız."

"Hakikaten imkânsız," diye yanıtladı bu konuşmayı uzatmak istemiyora benzeyen mühendis.

"Ama Ayrton'ın doğruyu söylediği ne malum?" diye sordu gemici.

"Evet, diye cevap verdi muhabir. Anlattığı hikâye her bakımdan doğru. Lord Glenarvan'ın teşebbüsünü ve elde ettiği sonucu aktaran gazeteleri gayet iyi hatırlıyorum."

"Ayrton doğruyu söylüyor, diye ekledi Cyrus Smith, buna şüphe yok, Pencroff, çünkü gerçekler bir hayli acımasızdı. İnsan kendini böyle suçladığında, doğruyu söyler!"

Ertesi gün – 21 Aralık – kumsala inen kolonizatörler, yaylaya tırmandıklarında, Ayrton'ı bulamadılar. Gece ağıldaki evine gitmişti ve kolonizatörler onu mevcudiyetleriyle rahatsız etmemeye karar verdiler. Hiç kuşku yok ki zaman, teşviklerin yapamadığını hallederdi.

Bunun üzerine Harbert, Pencroff ve Nab alışılmış meşguliyetlerine geri döndüler. Tam da o gün aynı işler Cyrus Smith ve gazeteciyi Bacalar atölyesinde bir araya getirdi.

"Biliyor musunuz, Sevgili Cyrus, dedi Gédéon Spilett, dün şu şişeye dair yaptığınız açıklama beni hiç tatmin etmedi! Bu zavallının hiç hatırlamadığı o belgeyi yazıp şişeyi denize atabildiğini nasıl kabul edeceğiz ki?"

"Şişeyi atan o değildi zaten, Sevgili Spilett."

"O halde, hâlâ aynı şeyi düşünüyorsunuz..."

"Hiçbir şey düşünmüyor ve bilmiyorum!" diye yanıtladı, muhabirin sözünü kesen Cyrus Smith. "Bu olayı şimdiye kadar açıklayamadıklarım arasına yerleştirerek!"

"Bu meseleler sahiden inanılmaz, Cyrus!" dedi Gédéon Spilett. "Kurtuluşunuz, kumsala vuran sandık, Top'un maceraları ve nihayet şu şişe... Bu muammanın şifresini asla bulamayacak mıyız yani?"

"Buluruz!" diye karşılık verdi mühendis hemen. "Bu adayı en ücra köşesine kadar arayıp taradığımda!"

"Belki de talih bu esrarın anahtarını verir."

"Talih! Ben artık talihe inanmıyorum, Spilett! Tıpkı bu dünyadaki sırlara inanmadığım gibi. Burada olup biten her açıklanamaz şeyin bir sebebi var ve ben o sebebi bulacağım. Ama bu arada, gözleyelim ve çalışalım."

Ocak ayı geldi. Başlayan 1867 senesiydi. Yaz faaliyetleri titizlikle yürütüldü. Takip eden günlerde ağıl tarafına giden Harbert ve Gédéon Spilett, Ayrton'ın kendisi için hazırlanan kulübeye yerleştiğini saptadılar. Bakımına emanet edilmiş kalabalık sürülerle meşgul oluyor ve böylece yoldaşlarını iki üç günde bir ağılı ziyarete gelme zahmetinden kurtarıyordu. Bununla birlikte kolonizatörler, Ayrton'ı uzun müddet yalnız bırakmamak amacıyla, oldukça sık ziyaret ediyorlardı.

Mühendis ve Gédéon Spilett'in paylaştıkları bazı şüphelere göre adanın o kısmının belli bir gözetime tabi olması önemsiz değildi ve Ayrton herhangi bir vukuatta Granite-House sakinlerine haber vermeyi ihmal etmezdi.

Bununla birlikte olay ani vuku bulabilir ve çabucak mühendise bildirilmesi icap edilebilirdi. Hatta Lincoln Adası'nın esrarıyla ilgili her şeyin dışında, kolonizatörlerin hızlı müdahalesini gerektiren birçok başka hadise gelişebilirdi: Batı kıyısında açıktan geçen bir geminin görünmesi, batı sahili yakınında bir deniz kazası, muhtemel korsan saldırısı, vs.

O yüzden Cyrus Smith ağılı Granite-House'la anlık iletişimde tutmaya karar verdi.

10 Ocak'ta projesini yoldaşlarına açtı.

"Vay! Peki, bunu nasıl yapacaksınız, Bay Cyrus?" diye sordu Pencroff. "Telgraf hattı mı çekeceksiniz yoksa?"

"Kesinlikle," diye yanıtladı mühendis.

"Ya elektrik?" diye haykırdı Harbert.

"Orası kolay, diye cevap verdi Cyrus Smith. Bir pil imal etmek için gerekli her şeye sahibiz. Asıl zor olan çelik tel çekmek, fakat hadde vasıtasıyla bunu becereceğimizi düşünüyorum."

"Bu durumda, diye karşılık verdi denizci, bir gün demiryoluyla seyahat edeceğimizi görmekten de umudumu kesmem!"

İşe en zor kısmından, yani tel üretiminden başlayarak çalışmaya koyuldular, çünkü başarısız olunduğu takdirde, pili ve öbür ilave malzemeleri imal etmek lüzumsuzlaşıyordu.

Bilindiği gibi Lincoln Adası'ndaki demir mükemmel nitelikte ve dolayısıyla çekip uzatmaya son derece müsaitti. Cyrus Smith işe bir hadde, yani teli sırayla istenen incelik derecesine getirecek muhtelif kalibrede konik deliklerle donatılmış çelik bir levha yapmakla başladı. Metalürjide söylendiği gibi "su verilerek" sertleştirilen bu çelik parçası, mühendisin yine devindirici güç olarak kullanacağı büyük şelaleye yalnızca birkaç ayak uzakta, zemine gömülmüş sağlam bir iskelete sarsılmaz bir şekilde sabitlendi.

O sırada işlemese de aşırı bir güçle hareket eden yatay ekseninin çevresine dolayarak tel çekmeye yarayabilecek tokaçlı değirmen zaten oradaydı.

İcraat hassas oldu ve bir hayli ihtimam gerektirdi. Daha önce uçları eğeyle inceltilen ince uzun çubuklardan hazırlanmış demir, haddenin büyük kalibresine sokularak, yirmi beş otuz ayak uzunluğunda sarılıp yatay eksende çekilerek uzatıldıktan sonra yeniden çözüldü ve art arda, en ufak çapta kalibrelere kadar sunuldu! Nihayetinde mühendis, birbirine eklenmesi ve ağılı Granite-House'u kuşatan duvardan ayıran beş millik mesafeye gerilmesi kolay, kırk elli ayak boyunda teller elde etti.

Bu işi başarıyla tamamlamak sadece birkaç gün aldı ve Cyrus Smith makine çalışır çalışmaz yoldaşlarını haddecilik yapmaya bırakıp, pilini imal etmeye koyuldu.

Tür itibarıyla, sabit akımlı bir pil söz konusuydu. Modern pil unsurlarının genelde karni kömürü, çinko ve bakırdan oluştuğu malum. Mühendis araştırmalarına rağmen Lincoln Adası'nda izine rastlamadığı bakırdan yoksundu, ama buna aldırmamak lazımdı. Gazhanelerdeki karni kömüründe, yani taşkömürü hidrojensizleştirildikten sonra üretilebilecek şu sert grafitide mevcut olan ve özel aletler yerleştirilmesi gereken büyük bir işti. Çinkoya gelince, hatırlanacağı gibi, Enkaz Burnu'nda bulunan şu sandık o metalden yapılmış bir astarla kaplıydı.

Cyrus Smith, uzun düşüncelerin ardından, 1820'de Becquerel tarafından tasarlanana yakın ve içinde sadece çinko kullanılan çok basit bir pil üretmeye karar verdi. Nitrik asit ve potas gibi diğer maddelere gelince, emrine amadeydi.

İşte, etkileri asit ve potasın birbiriyle tepkimeye girmesinden ileri gelen pil böyle oluşuyordu.

Belli sayıda küçük cam şişe imal edilip nitrik asitle doldurduldu. Mühendis onları bez muhafazadaki kilden bir tampon vasıtasıyla aside daldırılmaya müsait, camdan tüpü geçen, alt ucu kapalı bir tıpayla tıkadı. Tüpün üst ucundan, daha evvel muhtelif bitkilerin yakılmasıyla elde ettiği bir potas eriyiği döktü ve böylece asit ve potas, kilin arasından birbiriyle tepkimeye girebildi.

Sonra Cyrus Smith eline biri nitrik asit öteki potas eriyiğine batırılmış iki çinko şerit aldı. Hemen şişeninkinden tüpünkine giden bir cereyan oluştu ve bu iki metal şerit birbirine bağlı olduğundan tüpünki pozitif, aracınkiyse negatif kutba dönüştü. Yani her akım, bir araya gelince elektrikli telgrafın tüm unsurlarını yaratmaya yetecek cereyanlar üretti.

İşte, Cyrus Smith'in yaptığı dâhiyane ve gayet basit araç buydu, Granite-House'la ağıl arasında iletişim kurmasını sağlayacak alet.

Ağıl yolunu izleyecek teli taşımaya yönelik, cam bölmelerle donatılmış direklerin dikimi 6 Şubat'ta başladı. Birkaç gün sonra tel gerilmişti ve toprağın saniyede yüz bin kilometre süratle başlangıç noktasına geri götürmekle yükümlü elektrik akımını üretmeye hazırdı.

Biri Granite-House öbürü ağıl için iki tane pil yapılmıştı, çünkü ağılın Granite-House'la haberleşmesi gerekirse, Granite-House'un da ağılla temas kurması faydalı olabilirdi.

Alıcı ve manipülatöre gelince, gayet basittiler. İki istasyonda da tel elektromıknatısla, yani tele sarılı yumuşak bir demir parçasıyla çevriliydi. Böylece iki kutup arasında iletişim kuruluyor, pozitif kutuptan yola çıkıp elektromıknatıstan geçen ve geçici olarak mıknatıslaşan akım topraktan negatif kutba geri dönüyordu. Cereyan kesildiğinde elektromıknatıs derhal mıknatıslık özelliğini yitiriyordu. Geçişi sırasında kendine çektiği ama bilahare düşüş kaydeden akımı elektromıknatısın karşısına yumuşak bir demir levha halinde yerleştirmek kâfiydi. Levhanın böyle elde edilen hareketi üzerine, Cyrus Smith'in alfabenin harflerini taşıyan kadrana ibre takması ve bu sayede bir istasyondan diğerine bağlantı sağlaması gayet kolay oldu.

Her şey 12 Şubat'ta tamamen son buldu. O gün tele akım veren Cyrus Smith, ağılda her şeyin iyi gidip gitmediğini sordu ve bilahare Ayrton'a birkaç saniyede tatminkâr bir cevap aldı.

Pencroff fazla sevinmiyordu ve sabah akşam ağıla asla yanıtsız kalmayan bir telgraf yolluyordu.

Bu iletişim tarzı Ayrton'ın varlığının ilkin ağılda saptanması ve ardından onu tam bir yalnızlık içinde bırakmak üzere iki gayet gerçek avantaj sundu. Zaten Cyrus Smith onu görmeden bir hafta bile geçirmiyordu ve ara sıra, her daim iyi karşılandığı Granite-House'a geliyordu.

Yaz mevsimi böyle, her zamanki işler arasından geçip gitti. Koloninin genellikle sebze ve tahıl bakımından zengin kaynakları gitgide çoğalıyor ve Tabor Adası'ndan getirilen mükemmel fideler her geçen gün artıyordu. Geniş Manzara Yaylası ziyadesiyle güven verici bir görüntü arz ediyordu. Dördüncü buğday hasadı harikaydı. Ekinde dört yüz milyar tohum saymayı aklından geçirmediği kesindi. Mamafih Pencroff bunu yapmayı aklına koymuş, ama Cyrus Smith dakikada yaklaşık üç yüz tane, yani saatte dokuz bin buğday hesaplamayı başarırken, yiğit gemici kendi icraatını reddetmek zorunda kaldı.

Hava muhteşem, gündüz gayet sıcaktı, fakat açık denizin atmosferdeki hareketini yatıştıran meltemler Granite-House'un sakinleriyle meşguldü. Bununla birlikte uzun sürmese de, en azından fevkalade bir güçle Lincoln Adası'na düşen birkaç fırtına vuku buldu. Birkaç ay boyunca ha bire şimşek çaktı ve gök gürültüleri kesintisiz devam etti.

O sıralar küçük koloni son derece müreffehti. Kümesin konukları dolup taşıyor, ziyadesiyle iş çıkartılıyorlardı, bu yüzden acilen nüfusu daha makul bir sayıya indirmek gerekiyordu. Domuzlar daha şimdiden yavrular vermişti, bu hayvanları gösterilmesi gereken ihtimam Nab ve Pencroff'un zamanının büyük bir kısmını alıyordu. İki güzel yavru vermiş olan onaga, çoğu zaman Gédéon Spilett ve Harbert tarafından kullanılıyordu ve muhabirin yönetiminde muhteşem bir süvari haline gelmişti. Granite-House'a odun ve kömür ya da mühendisin kullandığı muhtelif mineral ürünleri taşımak için arabaya da koşuluyorlardı.

O dönemde, Far-West Ormanları'nın derinliklerine kadar, birçok keşif yapıldı. Kâşifler aşırı sıcaktan korkmaksızın kendilerini tehlikeye atabiliyorlardı, çünkü güneş ışınları başları üstünde iç içe geçmek suretiyle ziyaret edi-

yorlardı. Böylece, ağıldan Mercy'nin tüm sol yakasına uzanan Şelale Nehri'nin çevresini kuşattılar.

Fakat bu geziler sırasında kolonizatörler iyi silahlanmaya özen gösterdiler, zira sık sık ciddi bir şekilde savaşılması gereken gayet vahşi ve yırtıcı bazı yabandomuzlarına rastlıyorlardı.

O sezon boyunca müthiş bir jaguar avı da gerçekleşti. Gédéon Spilett çok özel bir kin beslemişti ve talebesi Harbert ona ziyadesiyle yardım ediyordu. Silahlı olduklarından, o yırtıcılardan biriyle karşılaşmaktan hemen hemen hiç korkmuyorlardı. Harbert'ın gözü pekliği muhteşem, gazetecinin soğukkanlılığı şaşırtıcıydı. Granite-House'un büyük salonu çoktan yirmi kadar harika postla bezenmişti ve böyle devam ederse, avcıların amacı uyarınca, çok geçmeden adadaki jaguarların soyu tükenecekti.

Mühendis ara sıra adanın bilinmeyen kısımlarına yapılan ve titiz bir dikkatle incelediği muhtelif keşiflere katılıyordu. O uçsuz bucaksız ormanların en sık bölümlerinde aradığı şeyler hayvanlarınkinden başka izlerdi. Ama gözüne şüpheli hiçbir şey çarpmadı. Ne Top ne de ona eşlik eden Jüp, hal ve tavırlarıyla, fevkalade bir şey olduğu sezisine yol açmadılar. Fakat köpek birçok defa, mühendisin boş yere keşfe çıkmış olduğu kuyunun ağzında havladı.

Harbert'dan yardım alan Gédéon Spilett, aynı dönemde, sandıkta bulunmuş ve o ana dek kullanılmamış fotoğraf makinesi sayesinde, adanın en pitoresk bölgelerinin birçok pozunu çekti.

Güçlü bir objektifle donatılmış bu cihaz tam anlamıyla eksiksizdi. Fotoğrafı kopyalamak için gereken maddeler, cam levhayı hazırlamak için kolodyum, duyarlı hale getirmek için gümüş nitrat, elde edilen görüntüyü sabitlemek için hiposülfat soda, pozitif baskı yapmaya yönelik kâğıdın banyosu için amonyum klorür, sodyum asetat ve bu sonuncuyu ıslatmak için altın klorür, hiçbir şey eksik değildi. Adamakıllı klorlanmış kâğıtlar dahi mevcuttu ve negatif baskılardaki şasiye yerleştirmeden evvel onları birkaç dakika suyla inceltilmiş gümüş nitrata batırmak kâfiydi.

Gazeteci ve yardımcısı kısa sürede becerikli fotoğrafçılar oldular ve Geniş Manzara Yaylası'ndan çektikleri Franklin Dağı, Mercy'nin yüksek kayalıklarla iyice kuşatılmış bir sırtını tepenin ilk yamaçlarına vermiş ağıl ve açık arazi gibi gayet güzel baskı provaları elde ettiler. Tüm bu gelişim Pençe ve Enkaz burunlarından çok acayip görünüyordu.

Fotoğrafçılar ada sakinlerinin istisnasız hepsinin portresini çekmeyi de unutmadılar.

"Ahali kalabalıklaşıyor," diyordu Pencroff.

Denizci kendi aslına sadık suretini görmekten ve Granite-House'un duvarlarını süslemesinden pek hoşnuttu. Bu serginin önünde, Broadway'in en zengin vitrinleri karşısındaki gibi, memnuniyetle duruyordu.

Ama belirtmek lazım ki, en başarılı portre, tartışmasız Jüp Efendi'ninkiydi. Fakat tasviri imkânsız bir ciddiyetle poz veren Jüp Efendi'nin görüntüsü canlı gibiydi!

"Sanki yüzünü buruşturacak!" diye bağırıyordu Pencroff.

Jüp Efendi memnun kalmasa, bu çok zor olurdu, ama durumdan hoşnuttu ve hafif bir doz kendini beğenmişlik arz eden duygusal bir edayla kendi resmini hayran hayran seyrediyordu.

Mart ayıyla birlikte, yazın kavurucu sıcakları son buldu. Ara sıra yağmur yağsa da, hava hâlâ sıcaktı. Kuzey enlemlerinde eylüle tekabül eden mart ayı ümit edildiği kadar güzel geçmedi. Bu erken gelen, sert bir kışın habercisi olabilirdi.

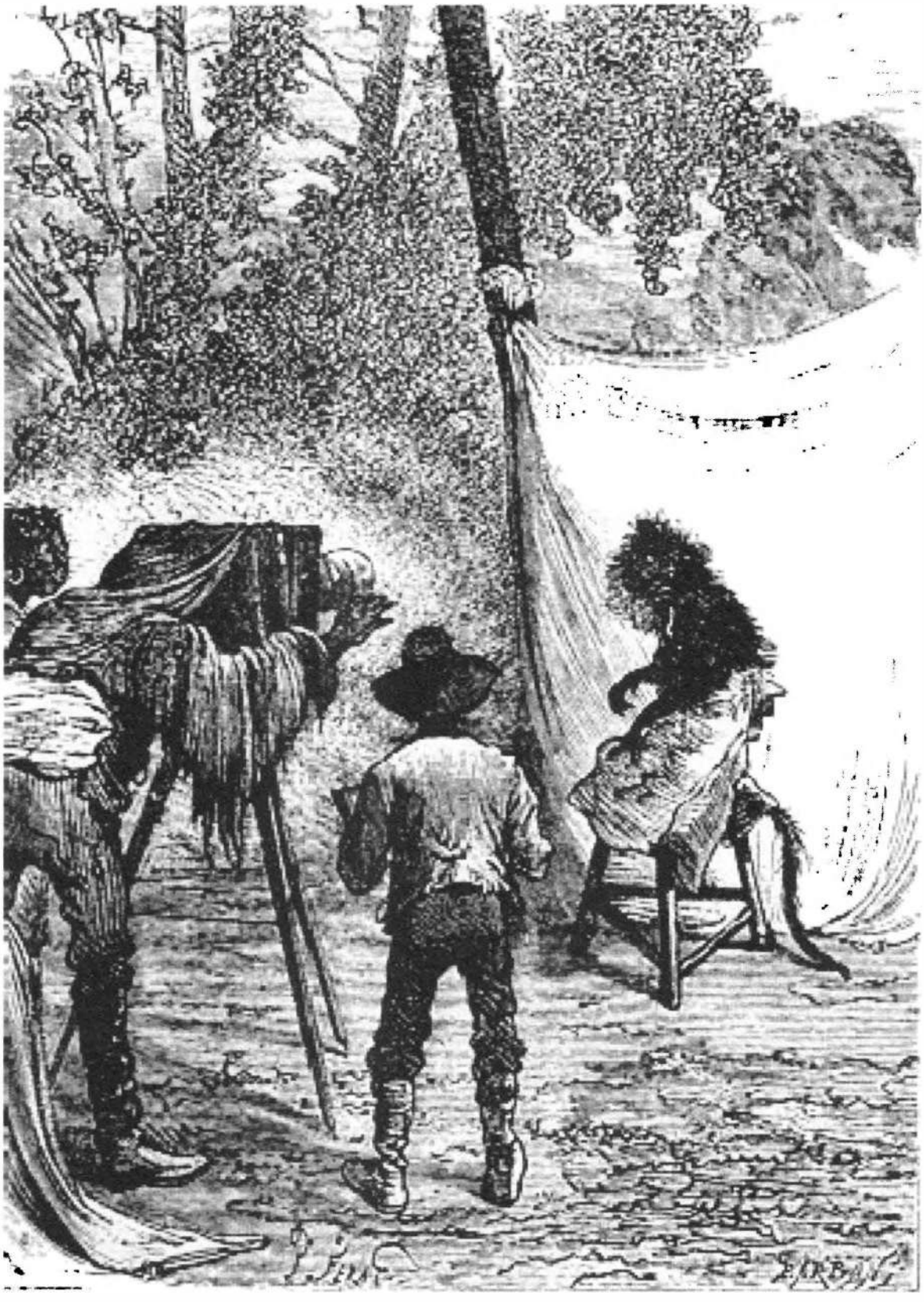
Hatta bir sabah – ayın yirmi birinde – ilk karların zuhur ettiğine inanmak gayet makul olabilirdi. Gerçekten de sabah erken saatten itibaren Granite-House'un pencerelerinden birinin önüne dikilen Harbert haykırdı:

"Şuraya bakın! Adacık karla kaplı!"

"Bu mevsimde kar, ha?" diye karşılık verdi delikanlının yanına giden muhasebeci.

Yoldaşları da çok geçmeden onlara katıldılar ve saptayabildikleri tek şey, sırf adacığın değil, Granite-House'un altında yere aynı şekilde yayılmış bütün kumsalın beyaz bir tabakayla kaplı olduğuydu.

"Sahiden de kar bu!" dedi Pencroff.

"Ya da çok benziyor!" diye yanıtladı Nab.

"Lakin termometre 58° (14° santigrat) gösteriyor!" diye belirtti Gédéon Spilett.

Cyrus Smith konuşmadan beyaz örtüye bakıyordu, zira yılın o döneminde ve öyle bir sıcaklıkta bu olguyu nasıl açıklayacağını hakikaten bilmiyordu.

"Lanet olsun!" diye bağırdı Pencroff. "Ekinlerimiz donacak!"

Aşağı inmeye hazırlanan denizcinin önünden giden çevik Jüp zemine kadar kendini koyuverdi.

Ancak orangutan daha yere varmadan, muazzam kar tabakası havalanıp etrafa dağıldı. Sayısız kar tanesi güneş ışığını birkaç dakika gölgeledi.

"Kuşlar!" diye haykırdı Harbert.

Bunlar gerçekten de parlak beyaz tüylü deniz kuşlarıydı. Adacığa ve kıyıya yüz binlercesi çullanmıştı. Koloniza-

törleri, periler âlemi manzarasında yazın yerini alan kış dolayısıyla görüntü değişikliğine şahit olmuş gibi şaşkın bırakarak, uzakta gözden kayboldular. Maalesef değişim öyle ani olmuştu ki, ne gazeteci ne de delikanlı, türünü tespit edemedikleri kuşlardan birini dahi vurmayı başarabildiler.

Birkaç gün sonra, 26 Mart'ta, hava kazazedeleri Lincoln Adası'na atılalı iki sene geçmişti!

XIX
ANAYURT HATIRALARI – MÜSTAKBEL İHTİMALLER – ADA KIYILARININ KEŞİF PLANI – 16 NİSAN'DA YOLA ÇIKIŞ – SERPENTİN YARIMADASI'NIN DENİZDEN GÖRÜNÜŞÜ – BATI SAHİLİNİN BAZALTLARI – KÖTÜ HAVA ŞARTLARI – GECE ÇÖKÜYOR – YENİ VUKUAT

Şimdiden iki yıl geçmişti bile! Ve iki senedir kolonizatörlerin türdeşleriyle hiçbir iletişimleri olmamıştı! O adada kaybolmuş vaziyette, güneş sistemindeki ufacık bir göktaşındalarmış gibi, medeni dünyadan bihaberdiler!

Kendi ülkelerinde neler olup bitiyordu acaba? Oradan ayrıldıkları sırada iç savaşla parçalanmış bululan ve güneyin isyanının belki de hâlâ kana buladığı anayurtlarının hayali gözlerinin önünden hiç gitmiyordu! Bu onlar için büyük bir acıydı ve Amerika Konfedere Devletleri'nin onuru için Kuzey davasının zafere ulaşmaması gerektiğinden hiç kuşku duymadan sık sık bu konulardan bahsediyorlardı.

O iki yıl boyunca, adanın görüş mesafesinden tek bir gemi geçmemiş ya da en azından bir yelkenli dahi fark edilmemişti. Lincoln Adası'nın izlenen güzergâhların dışında bulunduğu, hatta haritalardan anlaşılacağı üzere, bilinmeyen bir yer olduğu aşikârdı, çünkü bir limanı olmasa da, mevcut tatlı su kaynağı ikmal yapmak isteyen gemileri çekmeliydi. Ancak adayı çevreleyen deniz göz alabildiğine ıssızdı ve kolonizatörler ülkelerine dönmek için kendilerinden başka bir şeye bel bağlamamalıydılar.

Fakat bir kurtuluş şansı vardı ve bu şans, nisan ayının ilk haftasında bir gün, Granite-House'un salonunda toplanmış kolonizatörler tarafından enine boyuna tartışıldı.

Elbette mesele Amerika'dan ibaretti ve tekrar görecekleri hususunda pek umut beslemedikleri anavatan hakkında konuşulmuştu.

"Sadece tek bir yolumuz olacağı kesin, dedi Gédéon Spilett, Birkaç yüz mil denize dayanacak kadar büyük bir gemi inşa edip, Lincoln Adası'nı terk etmek. Bana öyle geliyor ki, bir sandal yapıldığına göre, bu da başarılabilir!"

"Ve Tabor Adası'na gidildiğine göre, Pomotu'ya da varılabilir!" diye ekledi Harbert.

"Hayır demiyorum, diye cevapladı denizcilik konularında hep üst perdeden konuşan Pencroff, her ne kadar yakın veya uzağa gitmek tamamen aynı şey olmasa da, hayır demiyorum! Tabor Adası yolculuğunda teknemiz birkaç ters rüzgârın tehdidiyle karşı karşıya kalmış olsa bile, limanın her iki tarafa da uzak olmadığını biliyorduk, fakat bin iki yüz millik bir yolun aşılması hiç de küçümsenecek bir seyahat değildi ve en yakın kara parçası en az o mesafedeydi!

"Peki, gerektiğinde böyle bir maceraya yeltenmez misiniz, Pencroff?" diye sordu muhabir.

"Benden istenen her şeye yeltenirim, Bay Spilett, diye cevap verdi gemici. Bildiğiniz gibi, geri adım atacak adam değilim!"

"Gerçi artık aramızda bir denizci daha var," diye belirtti Nab.

"Kimmiş o?" diye sordu Pencroff.

"Ayrton."

"Bu doğru,"diye karşılık verdi Harbert.

"Gelmeye razı olursa tabii!"dedi Pencroff.

"Ne yani?" dedi gazeteci. "Sizce Lord Glenarvan'ın yatı, Ayrton hâlâ orada yaşarken, Tabor Adası'na gelmiş olsa, gitmeyi reddeder miydi?"

"Hayatının son yıllarında Ayrton'ın aklını yitirmiş olduğunu unutuyorsunuz, dostlarım, diye yanıtladı Cyrus Smith. Ama mesele bu değil. Kurtuluş şansları arasında o İskoç gemisinin geri dönüşünü de saymamız gerekip gerekmediğini anlamak mevzubahis. Lord Glenarvan, suçlarının cezasını yeterince çektiğine kanaat getirdiğinde gelip Tabor Adası'ndan Ayrton'ı almaya söz vermiş ve ben geri geleceğine inanıyorum."

"Evet, dedi muhabir. Üstelik pek yakında döneceğini eklemeliyim, zira Ayrton adaya terk edileli on iki sene olmuş bile!"

"Tamam!" diye yanıtladı Pencroff. "Lordun geri geleceği, hatta bunu çok geçmeden yapacağı konusunda sizinle hemfikirim. Fakat gemi nerede konaklayacak? Lincoln değil, Tabor Adası'nda."

"Lincoln Adası harita da bile yer almadığına göre, diye yanıt verdi Harbert, böylesi daha makul."

"O yüzden, dostlarım, diye devam etti mühendis, bizim ve Ayrton'ın Lincoln Adası'ndaki varlığımızın Tabor Adası'ndan fark edilmesi için icap eden önlemleri almak zorundayız."

"Elbette, diye cevap verdi gazeteci, Kaptan Grant ve Ayrton'a konut vazifesi gören kulübeye, adamızın konumunu belirtecek ve Lord Glenarvan ya da mürettebatının gözünden kaçmayacak bir pusula bırakmaktan daha kolayı yok."

"Hatta, diye belirtti denizci, Tabor Adası'na ilk seyahatimizde bu tedbiri almayı unutmuş olmamız can sıkıcı."

"Niye önlem alacaktık ki?" diye cevap verdi Harbert. "O sırada Ayrton'ın hikâyesini bilmiyorduk. Bir gün onu almak üzere geri geleceklerinden bihaberdik ve başından geçenleri öğrendiğimizde, mevsim Tabor Adası'na dönmemize müsaade etmeyecek kadar ilerlemişti."

"Evet, diye yanıtladı Cyrus Smith, artık çok olmuştu. Yolculuğu gelecek ilkbahara ertelememiz lazım."

"Ya İskoç yatı o zamana kadar gelirse?" dedi Pencroff.

"Mümkün değil, diye cevap verdi mühendis, çünkü Lord Glenarvan bu uzak denizlerde maceraya atılmak için kış mevsimini seçmez. Ya Ayrton bizimle beraber olduğundan beri, yani beş ay zarfında, Tabor Adası'na zaten gelip geri dönmüştür ya da ancak daha sonra gelecektir. Ekimin ilk güzel günlerinden itibaren Tabor Adası'na gitmek ve oraya bir not bırakmak yerinde olur."

"İtiraf etmek gerek ki, dedi Nab, *Duncan* bu denizlerde sadece birkaç ay önce yeniden zuhur ettiyse, bu hakikaten üzücü olurdu!"

"Umarım öyle olmamıştır, diye yanıt verdi Cyrus Smith. Umalım ki Tanrı son ve büyük şansımızı elimizden almasın!"

"Sanırım, diye belirtti muhabir, her halükârda Tabor Adası'na döndüğümüzde neye bel bağlayabileceğimizi öğreneceğiz, zira İskoçlar geri geldilerse, oradan geçişlerine dair bazı izler bırakmış olmalılar."

"Ona şüphe yok, diye cevapladı mühendis. Yani, dostlarım, ülkemize geri dönme şansımız olduğuna göre, sabırla bekleyelim. Bu fırsat elimizden alınırsa, ne yapmamız gerektiğini o zaman düşünürüz."

"Her halükârda, dedi Pencroff, şu ya da bu şekilde Lincoln Adası'ndan ayrılsak bile, belalı bir durumdan ötürü olmaz bu!"

"Evet, Pencroff, diye cevap verdi mühendis, insanın bu dünyada sevdiği her şeyden, ailemizden, arkadaşlarımızdan, anavatanımızdan uzak bulunmamız yüzünden olur!"

Buna karar verilince, ister kuzeydeki takımadalara ister batıda Yeni Zelanda'ya kadar maceraya atılabilecek büyüklükte bir geminin inşasına girişmek bir daha mevzubahis olmadı ve sadece Granite-House'ta geçirilecek üçüncü kışa yönelik alışılmış işlerle ilgilenildi.

Bununla beraber, sandalın kış bastırmadan ada çevresini dolaşmak için kullanılmasına da karar verildi. Kıyıların keşfi henüz tamamlanmamıştı ve kolonizatörlerin aklında, aralarında köpekbalığı çenesi gibi yarılmış dar koy olmak suretiyle, Şelale Nehri'nin ağzından Çene Burnu'na kadar, batı ve kuzey sahillerine dair eksik bir fikirden başka bir şey yoktu.

Pencroff'un önerdiği bu gezi projesi Cyrus Smith tarafından hararetle onaylandı, zira arazisinin tüm bu bölümünü bizzat görmek istiyordu.

Hava değişkendi, fakat barometre ani iniş çıkışlar arz etmiyordu; dolayısıyla yumuşak bir hava olacağına güvenilebilirdi. Tam olarak nisanın ilk haftasında barometre, kuvvetli bir düşüşü müteakip, beş altı gün süren şiddetli bir batı rüzgârıyla yeniden yükseldi. Sonra aletin ibresi yirmi dokuz onda dokuz inç (759,45 mm) yükseklikte sabitlendi ve koşullar keşif gezisine elverişli göründü.

Hareket günü olarak 16 Nisan belirlendi ve Balon Limanı'na demirli *Bonadventure* bir müddet sürebilecek bir yolculuk için gerekli erzakla yüklendi.

Cyrus Smith Ayrton'ı planlanan geziden haberdar etti ve onun da katılmasını önerdi, lakin karada kalmayı yeğleyen Ayrton'ın arkadaşlarının yokluğunda Granite-House'a gelmesi kararlaştırıldı. Jüp Efendi ona eşlik edecekti ve hiçbir memnuniyetsizlik göstermedi.

16 Nisan sabahı bütün kolonizatörler Top refakatinde tekneye binmişlerdi. Güneybatıdan sıkı bir meltem esiyordu ve *Bonadventure*'ün Sürüngen Burnu'na ulaşmak üzere Balon Burnu'nu terk ederken zikzaklar çizmesi gerekti. Adanın doksan millik çevresinin güney kıyısı limandan burna kadar yirmi mil civarındaydı. O yirmi milin sahile mümkün olduğunca yakından katedilmesi lazımdı, zira rüzgâr tam karşıdan geliyordu.

Burna erişmek bütün günü aldı, çünkü limandan ayrılan tekne, denizin karşı konulması çok zor, altı saatlik çekilmesinin aksine, ancak iki saatlik kabarmaya maruz kaldı. Velhasıl burun geride bırakıldığında, gece olmak üzereydi.

Pencroff mühendise, yelkeni çift camadanla boğarak, yola yavaş yavaş devam etmeyi önerdi. Ama Cyrus Smith, kıyının o kısmını gündüz gözüyle görmek amacıyla, karadan birkaç gomina açığa demirlemeyi tercih etti. Hatta ada sahilinin titiz bir keşfi söz konusu olduğundan, gece yolculuk etmemeye, hava şartları izin verdiği takdirde, akşam bastırınca karaya yakın demir atmaya karar verildi.

Böylece gece burnun altında demirli geçti ve rüzgâr sisle birlikte dindiğinden tam bir sessizlik çöktü. Denizci hariç yolcular belki *Bonadventure*'de Granite-House'taki odalarındaki kadar iyi uyuyamadılar, ama sonuçta uyudular.

Ertesi gün, 17 Nisan'da, Pencroff gün doğar doğmaz demir aldı. Yan arkadan esen rüzgâr ve iskele yelkenleri sayesinde, batı kıyısına çok yakın seyredebildi.

Kolonizatörler bu muhteşem, ormanlık sahili tanıyorlardı, çünkü daha önce araziyi yayan katetmişlerdi, ama yine de hayran oldular. Hızlarını ayarlayıp, yalnızca sağda solda yüzen birkaç ağaç gövdesine çarpmamaya dikkat

ederek, her şeyi gözlemleyecek şekilde, karaya mümkün olduğunca yakın yol alıyorlardı. Hatta birçok defa demir attılar ve Gédéon Spilett o harika sahilin fotoğraflarını çekti.

Öğlene doğru *Bonadventure* Şelale Nehri'nin mansabına varmıştı. Öte tarafta, sağ yakada, ağaçlar yeniden beliriyordu, fakat daha seyrektiler ve üç mil ilerde, çorak sırtı kıyıya kadar uzanan dağın batı tepeleri arasına sıkışmış tek tük kümelerden başka bir şey teşkil etmiyorlardı.

Kıyının güney ve kuzey kısımları arasında ne büyük bir tezat vardı! Bir taraf ne kadar ağaçlık ve yeşilse, diğer yan o kadar çorak ve yabaniydi! Sanki bazı ülkelerde dendiği gibi "demir kıyılardan" biri söz konusuydu ve sarp yapısı, jeolojik çağların hâlâ kaynayan bazaltında tam ve ani bir kristalleşme olduğuna işaret ediyora benziyordu. Kader kolonizatörleri adanın o bölümüne atmış olsa, her şeyden evvel dehşet uyandıracak, korkunç görünümlü bir yığılma! Franklin Dağı'nın zirvesindeyken bu kıyının tüyler ürpertici görünümünü fark edememişlerdi, zira oraya fazla yüksekten bakıyorlardı, ama denizden görünce, belki de dünyanın hiçbir köşesinde eşine rastlanmayan bir tuhaflık arz ediyordu.

Bonadventure yarım mil mesafeden kıyı boyunca ilerledi. Yirmiden üç yüz ayak yüksekliğe kadar her ebat ve biçimde, kale gibi silindirik, çan kulesi gibi prizmatik, dikilitaş gibi piramit şeklinde ya da fabrika bacası gibi konik kaya bloklarından oluştuğunu görmek kolay oldu. Soğuk denizlerden bir buzul bile ulu dehşetiyle bundan daha değişken dikilemezdi! Şurada, bir kayadan ötekine atılmış köprüler, burada, gözlerin derinliğini kestiremediği, kilise nefininkiler gibi düzenlenmiş kemercikler, bir yerde, tonozları anıtsal bir görüntü arz eden geniş oyuklar, başka yerde, hiçbir gotik katedralin sahip olmadığı, sivri çıkıntılar, piramitler ve oklardan müteşekkil gerçek bir kargaşa... Sekiz dokuz mil boyunca uzanan bu heybetli sahil, tabiatın, hayal gücününkinden daha çeşitli tüm bu kaprisleriyle çiziliyordu.

Cyrus Smith ve yoldaşları şaşkınlığa varan bir sürpriz hissiyle seyrediyorlardı. Ama onlar sessiz kalsalar da, Top bazaltik duvarda binlerce yankıyla tekrarlanan havlama-

lardan sıkılmıyordu. Hatta mühendis o havlamalarda, köpeğin Granite-House kuyusunun ağzından duyulan garip bir tarafı olduğunu fark etti.

"Karaya yanaşalım," dedi.

Ve *Bonadventure* sahildeki kayalıkları mümkün olduğunca yakından sıyırdı. Orada, keşfetmenin uygun düşeceği bazı mağaralar mevcut olamaz mıydı? Lakin Cyrus Smith hiçbir şey görmedi, ne bir mağara ne de herhangi birine gizli barınak vazifesi görebilecek girinti çıkıntılar, çünkü kayaların alt kısmı kırılan dalgalar içinde yüzüyordu. Biraz sonra Top'un havlamaları kesildi ve tekne sahilden birkaç gomina mesafeye uzaklaştı.

Adanın kuzeybatı bölümünde sahil yeniden düz ve kumluk bir hal alıyordu. Kolonizatörlerin daha önce şöyle bir görmüş oldukları ve hayatın son derece ıssız karşı yakayla şiddetli bir tezat içinde, sayısız su kuşuyla kendini gösterdiği alçak ve bataklık arazinin üzerinde tek tük ağaçlar şekilleniyordu.

Akşam *Bonadventure* adanın kuzey kıyısındaki hafif bir girintiye demirledi. Orada su öyle derindi ki, karaya iyice yaklaşmıştı. Gece sakin geçti, zira deyim yerindeyse günün son ışıklarıyla meltem dindi ve ancak şafağın ilk renkleriyle yeniden başladı.

O sabah karaya yanaşmak ziyadesiyle kolaydı. Koloninin gedikli avcıları, yani Harbert ve Gédéon Spilett iki saatlik bir geziye çıkıp, dizi dizi ördek ve su çulluğuyla geri döndüler. Top harikalar yaratmış, gayret ve mahareti sayesinde tek bir av hayvanı bile kaybolmamıştı.

Bonadventure sabah sekizde demir alıyor ve Kuzey Çene Burnu'na doğru çıkarak, süratle ilerliyordu, çünkü serinlemeye yüz tutan rüzgârı arkadan alıyordu.

"Üstelik, dedi Pencroff, bazı batı rüzgarlarının hazırlandığına şaşırmam. Dün güneş kıpkızıl bir ufukta battı ve bu sabahki saçak bulutlar hiç de hayra alamet değil."

Bu saçak bulutlar doruğa dağılmış, deniz seviyesinden yüksekliği asla beş bin ayaktan az olmayan, ince uzun sirüslerdi. Mevcudiyetleri genellikle yakında havanın bozacağını haber veren hafif pamuk yumaklarını andırıyordu.

"Evet, dedi Cyrus Smith, yanımıza taşıyabildiğimiz kadar çok yelken bezi alalım ve gidip Köpekbalığı Körfezi'ne sığınalım. *Bonadventure* orada emniyette olur herhalde."

"Kesinlikle, diye cevap verdi Pencroff. Hem zaten kuzey kıyısı sadece pek ilginç sayılamayacak kumullardan ibaret."

"Sırf geceyi değil, gündüzü de o itinayla incelenmeye layık koyda geçirmekten hoşnutsuz olmam," diye ekledi mühendis.

"İstesek de istemesek de bunu yapmak zorunda kalacağız gibime geliyor diye cevap verdi Pencroff, zira ufuk batıda tehditkâr bir hal almaya başlıyor. Baksanıza, hava nasıl da kapandı!"

"Her halükârda, Çene Burnu'na ulaşmamız için güzel bir rüzgâr esiyor," diye belirtti muhabir.

"Gayet güzel, diye yanıtladı denizci, ama körfeze girmek için volta vurmak gerekecek. Bu tanımadığım sularda etrafı yeterince açık görmek isterdim!"

"Köpekbalığı Körfezi'nin güney kıyısında gördüklerimize bakılırsa, diye ekledi Harbert, kayalıklarla dolu sular."

"Pencroff, dedi Cyrus Smith, elinizden geleni yapın işte, size güveniyoruz."

"İçiniz rahat olsun, Bay Cyrus, diye karşılık verdi gemici, gerekmedikçe tehlikeye girmem! *Bonadventure*'cüğümün su altına bir kaya darbesi almaktansa kendi can damarıma bıçak yemeyi tercih ederim."

Pencroff'un su altı dediği yer, teknesinin karinasının denize batık kısmıydı ve kendi canından çok önem veriyordu!"

"Saat kaç?" diye sordu Pencroff.

"On, diye cevapladı Gédéon Spilett.

"Peki, burna kadar ne kadar mesafe katetmemiz lazım, Bay Cyrus?"

"Yaklaşık on beş mil," diye cevap verdi mühendis.

"İki buçuk saatlik iş, dedi denizci, öğlen on iki ve bir arasında burna bordalamış oluruz. Maalesef o sırada gelgit ters dönecek ve sular körfez dışına çekilecek. Rüzgâr ve deniz bize karşı olunca, körfeze girmenin zorluk çıkarmasından korkuyorum."

"Üstelik bugün dolunay, diye belirtti Harbert. Ve nisan gelgitleri çok kuvvetlidir."

"Peki, burnun ucuna demirleyemez misiniz, Pencroff?" diye sordu Cyrus Smith.

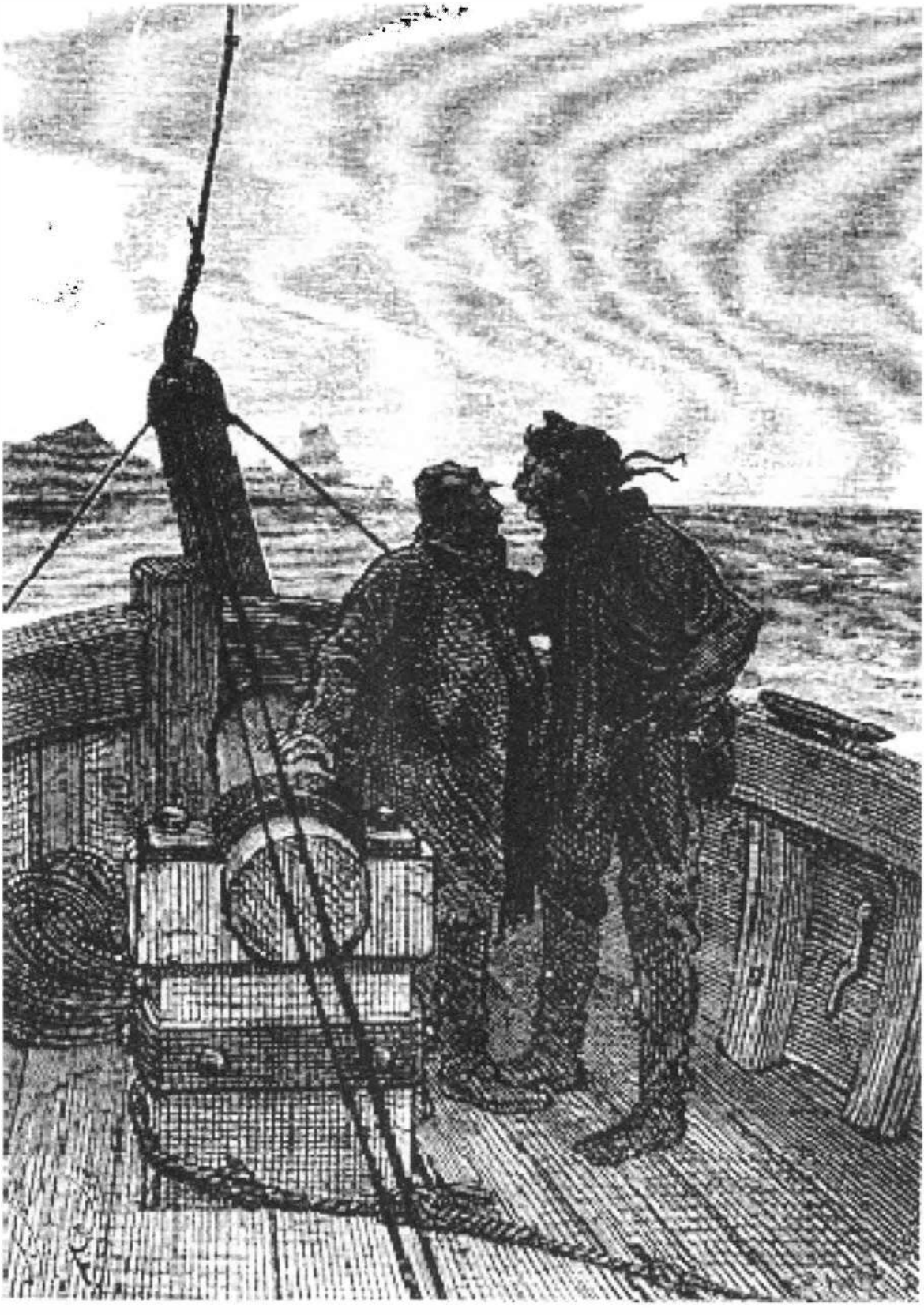
"Kötü hava beklenirken karaya yakın demirlemek!" diye haykırdı gemici. Düşünebiliyor musunuz, Bay Cyrus? Bu, bile bile kıyıya oturmak istemek demektir!"

"Ne yapacaksınız öyleyse?"

"Sular yükselene, yani akşamın yedisine kadar açıkta kalmayı deneyeceğim ve hâlâ biraz aydınlık olursa, körfeze girmeye çalışacağım; aksi takdirde bütün gece kenardan ilerleyip, yarın şafakta gireceğiz."

"Dediğim gibi, Pencroff, size güveniyoruz," diye karşılık verdi Cyrus Smith.

"Ah!" dedi Pencroff. "Kıyıda bir fener bulunsa, denizciler için daha müsait olurdu!"

"Evet, diye cevap verdi Harbert. Hem bu defa, bize limanda kılavuzluk etmek için ateş yakacak yardımsever bir mühendisimiz de yok!"

"Sahi, sevgili Cyrus, dedi Gédéon Spilett, size teşekkür bile etmedik, ama açıkçası, o ateş olmasa, asla menzile varamazdık..."

"Ateş mi...?" diye sordu gazetecinin laflarına pek şaşıran Cyrus.

"Karaya dönüşümüzden önceki son saatlerde B*onadventure*'de epey zor durumda olduğumuzu ve 19 Ekim'i 20'sine bağlayan gece Granite-House Yaylası'nda ateş yakmak gibi bir tedbir almasanız, adanın rüzgârına kapılabileceğimizi söylemek istiyoruz, Bay Cyrus", diye cevap verdi Pencroff.

"Evet, evet!... Aklıma gelen hayırlı bir fikir oldu!" diye yanıtladı mühendis.

"Ve bu kez, diye ekledi gemici, Ayrton'ın da aklına gelmezse, bize bu küçük yardımda bulunacak kimse olmayacak!"

"Evet! Hiç kimse!" diye cevap verdi Cyrus Smith.

Ve birkaç saniye sonra teknenin başında muhabirle yalnız kalan mühendis arkadaşının kulağına eğilip fısıldıyordu:

"Bu dünyada kesin olan bir şey varsa, Ekimin 19'unu 20'sine bağlayan gece ne Granite-House Yaylası'nda ne de adanın başka herhangi bir bölümünde asla ateş yakmamış olduğumdur!"

XX
DENİZDE GECE – KÖPEKBALIĞI KÖRFEZİ – İTİRAFLAR – KIŞ HAZIRLIKLARI – ERKEN GELEN KÖTÜ HAVA – AŞIRI SOĞUKLAR – İÇERDE ÇALIŞMALAR – ALTI AY SONRA – BİR FOTOĞRAF KLİŞESİ – BEKLENMEDİK HADİSE

"Olaylar Pencroff'un öngördüğü gibi gelişti, zira önseziler yanılmazdı. Rüzgâr soğudu ve meltemden, açıktaki bir geminin babafingoları inik vaziyette alt camadanlarıyla yol alacağı, saatte kırk, kırk beş mil* hıza erişen şiddetli bir hale döndü. Oysa *Bonadventure* körfezin ağzına yaklaştığında saat altıya geliyordu ve o sırada çekildiği hissedilen sular yüzünden içeri girmesi mümkün olmadı. Açıkta beklemek zorunluluğu baş gösterdi, çünkü Pencroff istese bile Mercy'nin mansabına dahi ulaşamazdı. Dolayısıyla, ana direğe fırtına yelkeni yerine floku çekip, teknenin burnunu karaya çevirerek bekledi.

Neyse ki rüzgâr çok kuvvetli olsa da çevresi yamaçla kaplı deniz aşırı kabarmadı. Yani ufak tekneler için büyük bir tehlike teşkil eden dalgalardan korkmaya lüzum yoktu. Bolca safra yüklü *Bonadventure*'ün alabora olmayacağına şüphe yoktu, fakat tahtalar direnç göstermese, güverteye vuran muazzam dalgalar tehlike yaratabilirdi. Usta gemici Pencroff her olayın üstesinden geldi. Teknesine son derece güven duyduğu muhakkaktı, ama gün doğumunu belli bir endişeyle bekledi.

O gece Cyrus Smith ve Gédéon Spilett'in sohbet etme fırsatları olmadı. Hâlbuki mühendisin gazetecinin kulağına fısıldadığı söz Lincoln Adası'nda hüküm sürüyor gibi görünen şu esrarengiz gücün bir kez daha konuşulmasını

---

* Saatte yaklaşık 106 kilometre.

hak ediyordu. Gédéon Spilett durmadan bu yeni ve açıklanamaz hadiseyi, ada kıyısında beliren ateşi düşünüyordu. Onu gerçekten görmüştü! Yoldaşları Harbert ve Pencroff da keza! Ateş o karanlık gecede adanın konumunu tespit etmelerine yaramıştı ve yakanın mühendis olduğundan kuşku duyamazlardı. Ve şimdi Cyrus Smith katiyetle öyle bir şey yapmadığını belirtiyordu!

Gédéon Spilett *Bonadventure* geri döner dönmez o meseleyi tekrar ele almaya ve Cyrus Smith'i bu garip olaylar hakkında yoldaşlarını bilgilendirmeye teşvik etmeye karar verdi. Belki o zaman Lincoln Adası'nın her köşesini adamakıllı incelemek konusunda ortak bir karar alınırdı.

Her halükârda o akşam, körfezin girişini meydana getiren ve henüz tanınmayan sahillerde hiçbir ateş yanmadı. Küçük tekne bütün gece açıkta beklemeye devam etti.

Şafağın ilk ışıkları doğu ufkunda kendini gösterdiğinde, biraz sakinleşmiş olan rüzgâr, yarı dönerek, Pencroff'un körfez girişindeki dar geçitten daha kolay süzülmesini sağladı. Sabah yediye doğru *Bonadventure*, Kuzey Çene Burnu'nu geride bırakıp ihtiyatla geçide giriyor ve lavlardan oluşmuş son derece tuhaf çerçeve içinde kapalı sularda maceraya atıldı.

"İşte, dedi Pencroff, filoların rahatça manevra yapabileceği, takdire şayan bir doğal liman teşkil edecek bir deniz parçası!"

"Bilhassa garip olan şey, diye belirtti Cyrus Smith, bu körfezin, volkandan birbiri ardına püskürüp yığılmış iki lav akıntısından müteşekkil olması. Bundan, körfezin her yandan tamamen korunduğu ve denizin en sert rüzgârlarda bile göl gibi dingin olduğu sonucu çıkıyor."

"Şüphesiz, diye devam etti gemici, rüzgârın limana girecek, iki burun arasında oyulmuş bu dar geçitten başka yolu yok. Dahası, kuzeydeki burun güneydekini, boraların girişini çok zorlaştıracağı şekilde saklıyor. Aslında *Bonadventure*'ümüz, demiri bile gerilmeksizin, baştan sona bütün bir yıl burada kalabilir!"

"Onun için biraz büyük!" diye belirtti muhabir.

"Hey! Bay Spilett, diye cevap verdi denizci, *Bonadventure* için fazla büyük olduğunu kabul ederim, ama Birlik filo-

larının Pasifik'te güvenli bir sığınağa ihtiyaçları olursa, bu limandan daha iyisini asla bulamazlar!"

"Köpekbalığının ağzındayız," dedi Nab, körfezin şeklini ima ederek.

"Ağzının tam ortasındayız, yiğit Nab'ım!" diye yanıtladı Harbert. Fakat üzerimize kapanmasından korkmuyorsunuz, öyle değil mi?"

"Hayır, Bay Harbert, diye yanıt verdi Nab. Fakat bu körfez pek hoşuma gitmiyor! Sevimsiz bir görünüşü var!"

"İşe bak!" diye haykırdı Pencroff. "Tam ben Amerika'ya ithaf etmeyi düşünürken, Nab körfezimi küçümsüyor!"

"Sular derin mi bari?" diye sordu mühendis. "Zira Bonadventure'ün omurgası için yeterli olan derinlik zırhlılarımıza kâfi gelmeyecektir."

"Teyit etmesi kolay," diye cevap verdi Pencroff.

Ve denizci, ucuna bir demir bloğu bağlanmış, iskandil işlevi gören, uzun bir ipi dibe gönderdi. İp yaklaşık elli kulaç uzunluğundaydı ve dibe çarpmadan sonuna kadar açıldı.

"Tamam, dedi Pencroff, zırhlılarımız buraya gelebilir! Karaya oturmazlar!"

"Bu körfez tam bir uçurum hakikaten, dedi Cyrus Smith, gerçi adanın volkanik menşei hesaba katıldığında, deniz dibinde böyle çöküntüler bulunması şaşırtıcı değil."

"Üstelik duvarları dimdik kesilmiş sanki, diye belirtti Harbert. Ve sanırım Pencroff beş altı kat daha uzun bir iskandille bile dibi bulamazdı."

"Bunların hepsi iyi hoş da, dedi muhabir, Pencroff'un limanında önemli bir eksik olduğunu fark etmesini isterim!"

"Neymiş o, Bay Spilett?"

"Bir iskele, adanın içine girme imkânı sağlayacak herhangi bir yarık. Karaya ayak basılabilecek bir nokta göremiyorum!"

Gayet sarp ve yüksek lavlar, çepeçevre bütün körfez boyunca, karaya çıkmaya müsait tek bir yer sunmuyordu. Çoraklık bakımından daha kısır olduğu Norveç fiyortlarını hatırlatan, aşılması imkânsız bir perde duvar söz konusuydu. O yüksek surları sıyırıp geçen *Bonadventure* yolcuların

gemiden ayrılmalarına izin verebilecek tek bir çıkıntı dahi bulamadı.

Pencroff kendini, gerekli olduğunda mayın yardımıyla duvarı deşmeyi bileceklerini düşünerek teselli etti ve besbelli o körfezde yapılacak bir şey olmadığı için, teknesinin yönünü geçide doğru çevirip, akşam iki sularında limandan dışarı çıktı.

"Uff!" dedi Nab, hoşnutlukla göğüs geçirerek.

Yürekli zencinin o muazzam çenede kendini iyi hissetmediği gerçekten söylenebilirdi!

Çene Burnu'ndan Mercy'nin ağzına kadar ancak sekiz millik bir mesafe vardı. Geminin başı Granite-House'a çevrildi ve *Bonadventure*, pupa yelken, bir mil açıktan kıyıyı takip etti. Çok geçmeden, devasa lav kayalarının yerini, mühendisin gayet tuhaf bir şekilde kendini aralarında bulduğu ve yüzlerce deniz kuşunun sık sık uğradığı değişken kumullar aldı.

Saat dörde doğru, adacığın ucunu solunda bırakan Pencroff, onu kıyıdan ayıran kanala giriyor ve saat beşte *Bonadventure*'ün çapası Mercy'nin mansabındaki kumluk tabana takılıyordu.

Kolonizatörler evlerini terk edeli üç gün olmuştu. Ayrton onları kumsalda bekliyor ve Jüp Efendi neşeyle karşılarına gelip mutluluk homurtuları çıkarıyordu.

Velhasıl ada kıyılarının keşfi tamamlanmış ve gözlerine hiçbir şüpheli iz çarpmamıştı. Orada bazı esrarengiz varlıklar yaşıyorsa, bu ancak Serpantin Yarımadası'nın henüz iyice araştırmadıkları, içine girilmesi imkânsız ormanlarının örtüsü altında mümkün olabilirdi.

Gédéon Spilett bu meseleleri mühendisle konuştu ve yoldaşlarının dikkatini adada yaşanan, sonuncunun en açıklanamaz vakalardan biri olduğu bazı hadiselerin acayipliğine çekmeye karar verildi.

Sahilde yabancı bir elin yaktığı şu ateş meselesi kafasına takılan Cyrus Smith aynı lafı gazeteciye yirminci kez tekrarlamaktan kendini alamadı:

"Onu sahiden gördüğünüze emin misiniz? Volkanda kısmi bir püskürme ya da herhangi bir göktaşı olmasın?"

"Hayır, Cyrus, diye yanıtladı muhabir, kesinlikle insan elinden çıkma bir ateşti. Pencroff ve Harbert'a sorun. Benim gibi onlar da gördüler, sözlerimi doğrulayacaklardır."

Birkaç gün sonra, 25 Nisan akşamı, bütün kolonizatörler Geniş Manzara Yaylası'nda toplanmışlarken, Cyrus Smith söz aldı:

"Dostlarım, dedi, sanırım dikkatinizi adada vuku bulan ve bu hususta fikrinizi almaktan çok memnun olacağım bazı olaylara çekmem lazım. Tabiri caizse doğaüstü hadiseler..."

"Doğaüstü!" diye haykırdı gemici, piposunun dumanını üfleyerek. "Adamız doğaüstü mü yani?"

"Hayır, Pencroff, ama esrarengiz olduğu muhakkak, diye cevap verdi mühendis. Tabii ben ve Spilett'in şimdiye kadar anlayamadığımız bazı şeyleri bize açıklarsanız, o başka."

"Söyleyin, Bay Cyrus," diye karşılık verdi denizci.

"Mesela, dedi mühendis, denize düştükten sonra kendimi nasıl karadan çeyrek mil içerde bulabildiğimi ve bunu bilincinde olmaksızın yaptığımı anladınız mı?"

"Bayılmış olamaz mısınız?" dedi Pencroff.

"Bu kabul edilebilir bir açıklama değil, diye yanıtladı mühendis. Ama neyse. Peki, Top'un sizi benim yattığım mağaradan beş mil ötede nasıl bulabildiğini anladınız mı?"

"Köpek içgüdüsü..." diye cevap verdi Harbert.

"Eşsiz bir içgüdü!" diye belirtti muhabir. "Çünkü o gece yağmur ve rüzgârın ortalığı kırıp geçirmesine rağmen, Top Bacalar'a kuru ve tertemiz gelmişti!"

"Bunu da geçelim, diye devam etti mühendis. Dugongla boğuştuktan sonra köpeğimizin nasıl bu denli tuhaf bir şekilde göl sularından dışarı fırladığını anladınız mı?"

"Hayır! İtiraf etmeliyim ki pek anlamadım, diye cevapladı Pencroff. Dugongun böğründeki keskin bir aletle açılmışa benzeyen yarayı da keza."

"Yine geçelim, diye devam etti Cyrus Smith. Genç pekarinin bedeninde bulunan şu kurşun saçmayı, kaza izine rastlanmamasına rağmen şans eseri karaya oturmuş şu sandığı, ilk deniz yolculuğumuzda belgeyi içeren şişenin nasıl tam vaktinde karşımıza çıktığını, palamarını koparan sandalımızın Mercy'nin akıntısıyla nasıl tam ihtiyacımız

olduğu anda yanımıza geldiğini, maymunların istilasından sonra merdivenin nasıl tam sırasında Granite-House'un tepesinden aşağı atıldığını ve nihayet, Ayrton'ın asla yazmadığını iddia ettiği pusulanın bizim elimize geçişini anladınız mı, dostlarım?"

Cyrus Smith, birini bile atlamaksızın, adada meydana gelen tuhaf olayların hepsini saymıştı. Ne diyeceklerini bilemeyen Harbert, Pencroff ve Nab birbirlerine baktılar, zira peş peşe vuku bulan ve ilk kez bir arada zikredilen bu hadiselere son derece şaşırmışlardı.

"Vay canına, dedi sonunda Pencroff, haklısınız, Bay Cyrus, bunları açıklamak zor!"

"Evet, dostlarım, diye devam etti mühendis, üstelik bunlara bir o kadar anlaşılmaz, son bir hadise daha eklendi!"

"Ne o, Bay Cyrus?" diye sordu Harbert, heyecanla.

"Tabor Adası'ndan geri döndüğünüzde, diye devam etti mühendis, Lincoln Adası'nda bir ateş göründüğünü söylüyorsunuz, öyle değil mi Pencroff?"

"Kesinlikle," diye cevap verdi denizci.

"O ateşi gördüğünüzden emin misiniz, peki?"

"Şu an sizi gördüğüm kadar."

"Sen de mi, Harbert?"

"Ah! Bay Cyrus," diye bağırdı Harbert. "En büyüğünden bir yıldız gibi parlıyordu!"

"Yıldız değil miydi peki?" diye sordu mühendis ısrarla.

"Hayır, diye cevap verdi Pencroff, zira gökyüzü koca koca bulutlarla kaplıydı ve her halükârda bir yıldız ufukta o kadar alçak görünemezdi. Fakat bizim gibi Bay Spilett de onu gördü, söylediklerimizi teyit edebilir!"

"Ateşin çok canlı olduğunu ve bir elektrik tabakası gibi yansıdığını ilave etmeliyim," dedi gazeteci.

"Evet! Evet! Kesinlikle..." diye yanıtladı Harbert. "Ve Granite-House'un yükseklerinde yandığına şüphe yoktu."

"Gelgelelim, dostlarım, diye karşılık verdi Cyrus Smith, Ekimin 19'unu 20'sine bağlayan gece ne ben ne de Nab sahilde ateş yaktık."

"Yakmadınız mı?..." diye haykırdı, şaşkınlıktan cümlesini bile tamamlayamayan Pencroff.

"Granite-House'tan ayrılmadık, diye cevapladı Cyrus Smith. Ve şayet kıyıda bir ateş göründüyse, bizimkinden başka bir el tarafından yakılmıştır!"

Pencroff, Harbert ve Nab afallamışlardı. Hayal görmüş olamazlardı, 19'unu 20'sine bağlayan gece gözlerine sahiden bir ateş çarpmıştı!

Evet! Bir esrarın varlığını kabul etmeleri lazımdı! Lincoln Adası'nda, elbette kolonizatörlerin lehine, ama merak uyandıran, açıklanamaz bir güç tam vaktinde hissediliyordu. Yoksa ormanın en derinlerinde saklanan bir yaratık mı mevcuttu? Her ne pahasına olursa olsun öğrenilmesi gereken şey buydu!

Cyrus Smith ayrıca yoldaşlarına Top ve Jüp'ün Granite-House'u denize bağlayan kuyunun ağzında dört dönerken takındıkları garip tavrı hatırlattı ve o kuyuyu araştırmış lakin şüpheli bir şey keşfetmemiş olduğunu belirtti. Neticede koloninin bütün üyelerinin bu konuşmadan çıkardıkları sonuç, yaz gelir gelmez adanın tamamının didik didik aranması gerekliliği oldu.

Fakat Pencroff o günden itibaren tasalı göründü. Şahsi mülkü addettiği bu ada artık bütünüyle ona ait değilmiş, ister istemez kendini bağımlı hissettiği başka bir efendiyle paylaşıyormuş gibi geliyordu. Nab'la sık sık bu açıklanması imkânsız olaylar hakkında konuşuyorlardı ve mizaç itibarıyla olağanüstü hadiselere düşkün insanlar olarak, Lincoln Adası'nın fevkalade bir güce tabi bulunduğuna inanmaktan uzak değillerdi.

Bu arada mayıs ayıyla birlikte soğuk havalar bastırmıştı – kuzey bölgelerinin kasımı. Erken gelen kış sert geçeceğe benziyordu. O yüzden vakit yitirmeden kış faaliyetlerine girişildi.

Zaten ne kadar sert geçerse geçsin kışı karşılamaya hazırdılar. Keçe giysilerden yoksun değillerdi ve artık çok sayıdaki muflonlar o sıcak tutan kumaşın imal edilmesi için gerekli yünü bol miktarda sağlamıştı.

Haliyle o rahat ve sıcak giysilerden Ayrton'a da verilmişti. Cyrus Smith ona kış mevsimini ağıldan daha iyi barınacağı Granite-House'ta geçirmeyi teklif etti. Ayrton

ağılın son işleri de bittiğinde gelmeye söz verdi. Bu nisan ortasına doğru gerçekleşti. Ayrton o zamandan itibaren ortak yaşamı paylaştı ve her fırsatta yararlı oldu. Ama daima mütevazı ve mahzun adam yoldaşlarının eğlencelerine asla katılmıyordu!

Kolonizatörler Lincoln Adası'nda geçirdikleri bu üçüncü kışın büyük kısmında Granite-House'ta kapalı yaşadılar. Kayaları kökünden sarsıyormuşa benzeyen çok büyük fırtınalar ve müthiş kasırgalar oldu. Muazzam gelgitler adayı geniş ölçüde kaplamakla tehdit ediyordu. Kıyıya yakın demirleyen her gemi can ve mal bakımından kayıp demek olurdu. Bu fırtınalardan birinde Mercy iki defa, köprü ve köprücüklerin sürüklenmesinden korkmaya sebep olacak derecede kabardı. Hatta deniz sahili döverken suların altında kalan kumsaldakileri sağlamlaştırmak gerekti.

Tahmin edileceği gibi, yağmur ve karın birbirine karıştığı hortumları andıran şiddetli rüzgârlar Geniş Manzara Yaylası'nda hasara yol açtı. Bilhassa değirmen ve kümes zarar gördü. Kolonizatörlerin sık sık acil tamiratlar yapmaları gerekti. Aksi halde kümes hayvanlarının canı ciddi tehditlere maruz kalacaktı.

Bu şiddetli soğuklarla, birkaç çift jaguar ve sürüyle dört elli, yaylanın sınırına kadar gelip macera arıyordu. İçlerinden en çevik ve gözü pek olanların, açlığın da etkisiyle, donduğunda kolay bir geçit sunan dereyi aşmayı başarmalarından kaygılanmak yersiz değildi. O sırada devamlı gözetim altında bulunmayan tarla ve evcil hayvanlar kesinlikle mahvolmuştu ve tehlikeli ziyaretçileri makul bir uzaklıkta tutmak için sık sık ateş etmek gerekti. Öte yandan, kışı içerde geçiren kolonizatörler boş durmuyorlardı; dışarıdaki işler bir yana, Granite-House'ta hep bin bir tane düzenleme çalışması vardı.

Soğu havaların geniş Tadorna Bataklığı'nda yol açtığı birkaç güzel şey de olmuştu. Gédéon Spilett ve Harbert, Jü,p ve Top'un yardımıyla, sayısız ördek, suçulluğu, bağırtlak, kılkuyruk ve kızkuşunun ortasında tek bir atışı bile ıskalamıyorlardı. Zaten ister Mercy Köprüsü'nü geçtikten sonra Balon Burnu yolunu tutarak, ister Enkaz Burnu kaya-

lıklarının etrafından dolanarak, bu avı bol bölgeye ulaşmak kolaydı ve avcılar Granite-House'tan iki üç milden fazla asla uzaklaşmıyorlardı.

Hakikaten sert geçen kışın dört ayı, yani haziran, temmuz, ağustos ve eylül, böyle akıp gitti. Ama sonuçta Granite-House kötü hava şartlarından fazla etkilenmedi. Yayladan daha korunaklı ve büyük kısmı Franklin Dağı'yla kaplı vaziyette sadece ormanlar ve sahildeki yüksek kayalarda zaten kırılmış rüzgârların kalıntılarına maruz kalan ağıl da keza. Dolayısıyla hasar pek büyük olmadı ve ekimin ikinci yarısında birkaç günlüğüne ağıla döndüğünde, Ayrton'ın hamarat ve becerikli elleri çabucak onarılmasına yetti.

O kış yeni hiçbir açıklanamaz olay vuku bulmadı. Pencroff ve Nab esrarengiz bir nedene bağlayabilecekleri manasız hadiseler için fırsat kollamalarına rağmen, tuhaf bir olay yaşanmadı. Top ve Jüp de artık kuyu çevresinde kol gezmiyor ve hiçbir endişe belirtisi göstermiyorlardı. Granite-House'taki uykusuz gecelerde sık sık bahsi geçse de, doğaüstü olaylar dizisi kesintiye uğramış gibiydi ve adanın keşfi en zor bölümlerine kadar didik didik aranmasına dair mutabakat devam etti. Lakin meşum sonuçlar doğurabilecek, en yüksek ciddiyeti haiz bir hadise Cyrus Smith ve yoldaşlarının planlarını bir anda altüst etti.

Aylardan ekimdi. Yaz mevsimi büyük adımlarla geri geliyordu. Tabiat güneş ışınları altında yenileniyor ve ormanın sınırını oluşturan çamların inatçı yaprakları arasında daha şimdiden yeni çitlembik, banksiya ve Himalaya sedirlerinin yaprakları görünüyordu.

Hatırlanacağı gibi Gédéon Spilett ve Harbert, Lincoln Adası'nın birçok fotoğrafını çekmişlerdi.

Ekim ayının 17. günü, öğleden sonra üçe doğru, gökyüzünün duruluğundan etkilenen Harbert'ın aklına, Geniş Manzara Yaylası'nın karşısında Çene Burnu'ndan Pençe Burnu'na kadar uzanan bütün Birlik Körfezi'nin resmini çekmek geldi.

Ufuk hayranlık verici bir şekilde çizilmişti ve arka planda, yumuşak bir meltemle dalgalanan deniz şurada burada

bir gölün parlak pullarla beneklenmiş sularının dinginliğini arz ediyordu.

Objektif Granite-House'un büyük salonunun pencerelerinden birine yerleştirilmişti ve dolayısıyla kumsal ve koya hükmediyordu. Harbert alışık olduğu gibi yaptı ve elde ettiği klişeyi, Granite-House'un karanlık bir odasında duran kimyasallar yardımıyla sabitlemeye gitti.

Aydınlığa geri dönen Harbert, dikkatle incelediği klişesinde, denizin ufkunu lekeleyen, küçük, belli belirsiz bir nokta fark etti.

Tekrar tekrar yıkayarak onu yok etmeyi denedi, ama başaramadı.

"Camda bulunan bir kusur herhalde," diye düşündü.

Ve meraktan, dürbünlerden birinden söktüğü kuvvetli bir mercekle, o kusuru inceledi.

Fakat görüntüye bakar bakmaz bir çığlık attı ve az kalsın klişeyi elinden düşürüyordu.

Hemen Cyrus Smith'in bulunduğu odaya koşup, klişe ve merceği mühendise uzatarak, ufak lekeyi gösterdi.

Cyrus Smith noktayı inceledi. Sonra, tekli uzun mesafe dürbününü kapıp, pencereye doğru atıldı.

Ufku yavaşça tarayan dürbün sonunda şüpheli nokta üzerinde durdu ve Cyrus Smith aleti aşağı indirip, tek bir sözcük telaffuz etti: "Gemi!"

Gerçekten de Lincoln Adası'nın görüş alanında bir gemi vardı!

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ADANIN GİZEMİ

I
FELAKET Mİ SALAMET Mİ? – AYRTON GERİ ÇAĞRILIYOR – ÖNEMLİ BİR TARTIŞMA – "DUNCAN" DEĞİL – ŞÜPHELİ GEMİ – ALINACAK TEDBİRLER – GEMİ YAKLAŞIYOR – TOP ATIŞI – YELKENLİ ADANIN KARŞISINA DEMİR ATIYOR – GECE OLUYOR

Balonun Lincoln Adası'na savrulan kazazedeleri iki buçuk senedir türdeşleriyle hiç iletişim kuramamışlardı. Bir keresinde muhabir durumlarının sırrını içeren pusulayı bir kuşa emanet ederek meskûn dünyayla ilişkiye geçmeyi denemişti, ama bu cidden bel bağlanması imkânsız bir ihtimaldi. Yalnız Ayrton malum koşullarda minik koloninin üyeleri arasına katılmıştı. Ne var ki o gün – 17 Ekim – her daim ıssız denizde, adanın açığında, ansızın başka insanlar beliriyordu!

Kuşkuya mahal yoktu! Karşıda bir gemi vardı! Ama açıktan mı geçecek, mola mı verecekti? Kolonizatörler şüphesiz birkaç saate kadar neyle yetineceklerini öğreneceklerdi.

Cyrus Smith ve Harbert, derhal Gédéon Spilett, Pencroff ve Nab'ı Granite-House'un büyük salonuna çağırıp, olan bitenden haberdar etmişlerdi. Uzun dürbünü kapan Pencroff ufku hızla gözden geçirdi ve belirtilen noktada, yani fotoğraf klişesindeki belli belirsiz lekeyi oluşturan yerde durarak:

"Vay canına! Sahiden de bir gemi bu!" dedi, fevkalade bir mutluluk ifade etmeyen bir sesle.

"Bize doğru mu geliyor?" diye sordu Gédéon Spilett.

"Henüz bir şey söylemek mümkün değil, diye cevap verdi Pencroff, çünkü ufukta sadece direkleri seçiliyor, gövdesinin bir parçası bile görünmüyor."

"Ne yapmak lazım?" diye sordu delikanlı.

"Beklemek," diye yanıtladı Cyrus Smith.

Ve kolonizatörler epey uzun bir müddet kendilerini bu, Lincoln Adası'na gelişlerinden beri yaşanan en ciddi olayın üzerlerinde yaratabildiği bütün umutlara, tüm heyecan, kaygı ve düşüncelere kaptırarak, sessiz kaldılar.

Kolonizatörlerin verimsiz bir adacığa terk edilmiş, sefil yaşamları için huysuz tabiat anayla mücadele eden şu kazazedelerle aynı durumda olmadıkları muhakkaktı ve meskûn toprakları tekrar görme ihtiyacı ha bire içlerini kemiriyordu. Özellikle kendilerini hem çok mutlu hem de zengin bulan Pencroff ve Nab üzülmeksizin adalarından ayrılmazlardı. Zaten bu yeni hayata, tabiri caizse zekâlarının uygarlaştırdığı bu topraklardaki ortama alışmışlardı! Fakat neticede gemi her halükârda ana karadan haber demekti. Belki de ana vatanın bir parçası kendilerini karşılamaya geliyordu! Onlara benzeyen varlıklar taşıyordu ve gemiyi görünce yüreklerinin heyecandan hop etmesi anlaşılabilirdi.

Pencroff ara sıra dürbünü alıp pencereye dikiliyordu. Oradan, yirmi mil doğudaki gemiyi son derece dikkatli inceliyordu. Kolonizatörler henüz mevcudiyetlerini belirtecek hiçbir yol bulamamışlardı. Bayrak fark edilmez, patlamalar duyulmaz, ateş yaksalar görünmezdi.

Fakat Franklin Dağı'nın hâkim olduğu adanın gemi gözcülerinin gözünden kaçamayacağı kesindi. Peki, gemi karaya neden yanaşacaktı ki? Onu Pasifik'in Polinezya Takımadası, Yeni Zelanda ve Amerika kıyılarına çalışan uzun yol posta vapurlarının genellikle izlediği rotaların dışında kalan Tabor Adacığı hariç haritalarda hiç karanın yer almadığı bu kısmına sevk eden basit bir tesadüf değil miydi?

Herkesin kendi kendine sorduğu bu soruya Harbert'tan ani bir cevap geldi.

"*Duncan* olmasın?" diye haykırdı.

Onun Ayrton'ı adacığa bırakan ve bir gün geri dönüp onu almaya gelmesi gereken Lord Glenarvan'ın yatı olduğu hâlâ hafızalardaydı. Fakat adacık Lincoln Adası'ndan o kadar da uzakta bulunmuyordu. Birine diğerinin görüş alanından geçmeden gitmek mümkün değildi. Boylamda ancak beş yüz mil, enlemde yetmiş beş mil mesafedeydi.

"Ayrton'ı uyarmak ve buraya çağırmak lazım, dedi Gédéon Spilett, teknenin *Duncan* olup olmadığını bir tek o söyleyebilir."

Bu konuda herkes hemfikirdi ve muhabir ağılla Granite-House arasında irtibat sağlayan telgraf aletinin başına giderek, şu telgrafı çekti:

"Acilen gelin."

Birkaç saniye sonra zil çalıyordu.

"Geliyorum," diye cevap verdi Ayrton.

Kolonizatörler gemiyi gözlemeyi sürdürdüler.

"Eğer *Duncan* buysa, dedi Harbert, güvertesinde belli bir süre yolculuk etmiş olduğuna göre, Ayrton onu kolayca tanıyacaktır."

"Ve onu tanırsa, diye ekledi Pencroff, acayip heyecanlanacaktır!"

"Evet, diye yanıtladı Cyrus Smith, ama şimdi Ayrton'a *Duncan*'a binmek yakışır. Tanrı'dan dileğim onun hakikaten Lord Glenarvan'ın yatı olması, zira başka her gemiden şüpheleniyorum! Tekinsiz müdavimlere sahip bu sularda hep birkaç Malezyalı korsanın adamızı ziyaretinden korkuyorum."

"Onu savunuruz!" diye bağırdı Harbert.

"Elbette, evladım, diye cevapladı mühendis, gülümseyerek. Ama mühim olan savunmaya mecbur kalmamak."

"Basit bir gözlem, dedi Gédéon Spilett. En yakın tarihli haritalar da bile belirtilmediğine göre Lincoln Adası gemiciler tarafından bilinmiyor. Kendisi apansız bu yeni toprağın görüş alanında bulan bir geminin kaçmaktan ziyade ziyaret etmek istemesi için bir sebep olduğunu düşünmüyor musunuz Cyrus?"

"Elbette," diye cevap verdi Pencroff.

"Bence de," diye ekledi mühendis. Hatta haber vermenin ve dolayısıyla gelip henüz kataloglanmamış her ada ve kara parçasının keşfinin kaptanın görevleri arasında olduğu iddia edilebilirdi ve Lincoln Adası böyle bir durumdaydı.

"Pekâlâ, dedi Pencroff, geminin karaya yanaşıp adamızdan birkaç gomina açığa demirlediğini farz edelim, ne yapacağız?"

Ansızın sorulan bu sual ilkin cevapsız kaldı. Fakat Cyrus Smith, düşündükten sonra, her zamanki sakin tonda yanıt verdi:

"Yapacağımız, yapmak zorunda olduğumuz şey gemiyle iletişime geçmek, güvertesine çıkmak ve Birleşik Devletler adına ele geçirdikten sonra adayı terk etmekti. Ardından, bizi takip etmek isteyecek herkesle beraber geri gelerek orayı kati surette sömürgeleştirmek ve Amerikan Cumhuriyeti adına Pasifik Okyanusu'nun o kısmında faydalı bir istasyon kurmak!"

"Hurra!" diye haykırdı Pencroff. Ülkemize vereceğimiz hediye ufak olmayacak. Sömürgeleştirme neredeyse tamamlandı, adanın her bölümüne isim verildi. Doğal bir liman, su ikmal alanı, yollar, bir telgraf hattı, bir şantiye, bir de fabrika mevcuttu ve geriye Lincoln Adası'nı haritalara kaydetmekten başka bir şey kalmayacaktı!

"Ya biz yokken onu zapt ederlerse?" dedi Gédéon Spilett.

"Lanet olsun!" diye bağırdı denizci. "Adayı kollamak için orada yalnız kalacağım ve sizi temin ederim, bir aylağın cebindeki saat gibi çalamayacaklar"

Bir saat boyunca, bildirilen geminin Lincoln Adası'na doğru yol alıp almadığını kesin bir şekilde söylemek mümkün olmadı. Yaklaşmıştı, fakat hangi süratle seyrediyordu? Pencroff'un kestiremediği buydu. Fakat kuzeydoğudan estiği için rüzgârı sancaktan aldığını kabul etmek gerekiyordu. Zaten meltem gemiyi ada kıyılarına yöneltmeye müsaitti ve o sakin denizde, iskandiller haritalara işlenmemiş olsa da, yaklaşmaktan çekinemezdi.

Ayrton saat dörde doğru çağırıldıktan bir saat sonra Granite-House'a ulaşıyordu. Büyük salona girerek:

"Emrinizdeyim, beyler," dedi.

Cyrus Smith âdeti olduğu üzere elini uzattı ve pencerenin yanına götürerek:

"Ayrton, dedi, gelmenizi ciddi bir sebepten ötürü rica ettik. Adanın görüş alanına bir gemi girdi."

Ayrton'ın ilkin hafifçe beti benzi attı ve bir an gözleri bulanıklaştı. Sonra, pencereden dışarı sarkarak, ufka göz attı, ama hiçbir şey göremedi.

"Şu uzun mesafe dürbünü alın, dedi Gédéon Smith. Ve dikkatle bakın, Ayrton, zira o geminin sizi memlekete geri götürmek üzere bu denizlere gelmiş *Duncan* olması muhtemel."

"*Duncan*!" dite mırıldandı Ayrton. "Şimdiden!"

Bu son kelime başını avuçlarının içine alan Ayrton'ın dudaklarından istem dışı döküldü.

On iki sene ıssız bir adaya terk edilmek yeterli bir kefaret olarak görünmüyor muydu acaba? Tövbekâr suçlu ister kendi ister başkaları gözünde hâlâ kendini affedilmiş hissetmiyor muydu?

"Hayır, dedi, hayır! *Duncan* olamaz."

"Bakın, Ayrton, dedi o zaman mühendis, zira neye bel bağlamak gerektiğini önceden bilmemiz önemli."

Ayrton dürbünü alıp, belirtilen istikamete doğrulttu. Birkaç dakika, tek söz etmeksizin, kımıldamadan ufku gözlemledi. Ardından:

"Bu sahiden bir gemi, fakat *Duncan* olduğunu zannetmiyorum."

"Niye o olmasın?" diye sordu Gédéon Spilett.

"Çünkü *Duncan* buharlı bir yattır ve ne geminin üstünde ne de yakınında herhangi bir duman izi fark ettim."

"Sadece yelkenle seyrediyor olamaz mı?" diye belirtti Pencroff. Rüzgâr takip ettiği rotaya uygundu ve karadan bu kadar uzak olduğu için kömürünü idareli kullanmasında fayda vardı.

"Haklı olabilirsiniz, Bay Pencroff, diye cevap verdi Ayrton. Geminin ışıklarını söndürmüş olması mümkün. Bırakalım kıyıya yaklaşsın. Pek yakında neye bel bağlayacağımızı öğreniriz."

Ayrton bunu söyledikten sonra gidip büyük salonun bir köşesine oturdu ve sessiz kaldı. Kolonizatörler yine meçhul gemi hakkında konuştular, ama Ayrton sohbete katılmadı.

O sırada hepsi işlerine devam etmelerine izin vermeyecek bir haleti ruhiye içindeydi. Gédéon Spilett ve Pencroff fevkalade asabiydiler ve yerlerinde duramıyor, ha bire volta atıyorlardı. Harbert daha ziyade merak duyuyordu. Yal-

nız Nab her zamanki sükûnetini muhafaza ediyordu. Vatanı efendisinin bulunduğu yer değil miydi? Mühendise gelince, derin düşüncelere dalmıştı, aslında geminin oraya gelmesini dilemekten ziyade korkuyordu.

Bu arada gemi adaya biraz yaklaşmıştı. Dürbün sayesinde onun genelde Pasifik korsanlarının kullandıkları şu hızlı Malezya kayıklarından biri değil, uzun yol yük gemisi olduğunu anlamak mümkün olmuştu. Bu durumda mü-

hendisin kaygılarının haksız çıkacağına ve geminin Lincoln Adası sularındaki mevcudiyetinin herhangi bir tehlike arz etmediğine inanmak imkân dâhilindeydi. Pencroff, bir dakikalık dikkatli bir gözlemi müteakip, iki tane kare yelkenle donanmış geminin gabya ve babafingo yelkenleri inik vaziyette, rüzgârı iskeleden alarak kıyıya çapraz ilerlediğini söyleyebileceğine inandı. Ayrton da bunu tasdik etti.

Lakin bu hızla devam ederse, çok geçmeden Pençe Burnu'nun ardında gözden kaybolması lazımdı, çünkü güneybatı yönüne gidiyordu. Ve onu gözlemek için, Balon Limanı yakınındaki Washington Koyu tepelerine çıkmak zaruriydi. Can sıkıcı bir durum söz konusuydu, zira saat şimdiden akşamın beşi olmuştu ve alacakaranlık her türlü gözlemi gayet zorlaştırıyordu.

"Gece ne yapacağız?" diye sordu Gédéon Spilett. "Bu kıyıdaki varlığımızı belli etmek üzere ateş yakacak mıyız?"

Bu ciddi bir meseleydi ve mühendisin koruduğu bazı sezgilere rağmen olumlu bir şekilde sonuçlandı. Gece gemi kaybolabilir, ilelebet uzaklaşabilirdi. O kaybolunca, Lincoln Adası sularına bir başkası gelir miydi acaba? Geleceğin kolonizatörlere ne getireceğini kim öngörebilirdi ki?

"Evet, dedi muhabir, ne olursa olsun, gemiye adanın meskûn olduğunu bildirmeliyiz. Bize sunulan şansı ihmal etmek, müstakbel pişmanlıklar yaratmak manasına gelir!"

Velhasıl Nab ve Pencroff'un Balon Limanı'na gitmelerine ve orada, gece olduğunda, parıltısı ister istemez brik mürettebatının dikkatini çekecek, kocaman bir ateş yakılmasına karar verildi.

Ancak Nab ve denizci Granite-House'tan ayrıldıkları sırada, gemi hızını değiştirdi ve Birlik Körfezi'ne yönelerek, kendini tam anlamıyla adaya sürüklenmeye bıraktı. Brik iyi yol tutuyordu ve çabucak yaklaştı.

Bunun üzerine Nab ve Pencroff yola çıkışlarını erteleediler ve dürbün, geminin *Duncon* olup olmadığını kesin bir şekilde anlayabilmesi için Ayrton'ın eline verildi. İskoç yatı da çift direkliydi. Mesele, hâlihazırda ancak on mil mesafede gözlenen geminin iki direği arasında bir baca yükselip yükselmediğini öğrenmekti.

Ufuk hâlâ gayet aydınlıktı. Meselenin teyidi kolay oldu ve Ayrton çok geçmeden dürbününü bırakıp:

"Kesinlikle *Duncon* değil! O olamaz!..." dedi.

Tekneyi yeniden dürbünün görüş alanıyla çerçeveleyen Pencroff, muhteşem bir sivriliği ve sağlam direkleri haiz, üç dört yüz tonilatoluk, yol tutma bakımından takdire şayan bu gemi süratli bir deniz yarışçısı olmalıydı. Lakin hangi millete aitti? Bunu söylemek zordu.

"Mamafih, diye ekledi gemici, sereninde bir bayrak dalgalanıyor, fakat renklerini ayırt edemiyorum."

"Bu konu yarım saate kalmadan açıklığa kavuşur, diye yanıtladı gazeteci. Ayrıca gemi kaptanının kıyıya yanaşma niyetinde olduğu bariz ve dolayısıyla, bugün olmasa bile, en geç yarın ne olduğunu öğreniriz."

"Mühim değil!"dedi Pencroff. "Kiminle karşı karşıya bulunduğumuzu bilmek daha iyi. Bu müstesna teknenin renklerini saptamak fena olmaz!"

Denizci bunları söylerken dürbününü elinden bırakmıyordu.

Hava kararmaya başlıyor ve günle birlikte, açıktan esen rüzgâr da yatışıyordu. Brikin nispeten gevşek sancağı kandilisalara dolanıyor ve gözlemlemek gitgide güçleşiyordu.

"Amerikan bayrağı değil bu, diyordu Pencroff arada bir, ne kırmızısı kolayca seçilecek bir İngiliz sancağı, ne Fransız ve Alman renkleri, ne Rusya'nın beyaz bayrağı, ne de İspanya'nın sarısı söz konusu... Sanki tek renkten müteşekkil... Bakalım... Genelde bu denizlerde ne bulacağız?... Şili bayrağı mı? Ama o üç renklidir... Brezilya'ya mı ait acaba? Yeşil... Yoksa Japon mu? Öyleyse sarı siyahtır... Oysa bu..."

O esnada bir meltem meçhul bayrağı gerdi. Gemicinin elinden bıraktığı dürbünü kapan Ayrton aleti gözüne dayayarak, boğuk bir sesle:

"Kara bayrak!" diye haykırdı.

Gerçekten de brikin sereninde koyu renk bir bez dalgalanıyordu. Artık geleni şüpheli bir gemi addetmek için yeterli neden vardı!

Yani mühendis sezgilerinde haklı mıydı? Bu bir korsan gemisi miydi? Hâlâ bölgeyi talan eden Malezya kayıklarıyla rekabet halinde, aşağı Pasifik denizlerini mi yağmalıyordu? Lincoln Adası kıyılarında ne arıyordu? Onda bilinmeyen, tanınmamış, çalıntı mal deposu olmaya müsait bir kara parçası mı görüyordu? Kıyılarını kış aylarında sığınacak bir liman gibi kullanmak mı istiyordu? Kolonizatörlerin namus timsali mekânı, rezil bir ba-

rınağa mı dönüşecekti – bir nevi Pasifik korsanları başkentine?

Tüm bu düşünceler, gayriihtiyarî, kolonizatörlerin zihnine hücum etti. Zaten çekilmiş sancağın rengine ne anlam atfedileceğinin uygun düşeceği hususunda kuşkuya mahal yoktu. Hakikaten deniz korsanlarının bayrağıydı! Mahkûmlar yasadışı projelerinde başarılı olsalar, onu *Duncon*'ın asması gerekirdi!

Konuşmakla vakit kaybedilmedi.

"Dostlarım, dedi Cyrus Smith, bu gemi sadece adanın sahilini incelemek istiyor olamaz mı? Beki de mürettebatı karaya çıkmaz. Şans meselesi. Ne olursa olsun, buradaki mevcudiyetimizi saklamak için her şeyi yapmak zorundayız. Geniş-Manzara Yaylası'na kurduğumuz değirmen çok kolay ayırt edilebilir. Ayrton ve Nab gidip kanatları söksünler. Bunun yanı sıra Granite-House'un pencerelerini kalın dallarla gizleyelim. Bütün ateşler sönsün. Neticede insanın bu adadaki varlığını ele verecek hiçbir şey kalmasın!"

"Ya teknemiz?" dedi Harbert.

"Ha!" diye yanıt verdi Pencroff. "Tekne Balon Limanı'nda barınıyor, serserilerin onu bulacaklarını hiç zannetmiyorum!"

Mühendisin talimatları derhal uygulandı. Yaylaya çıkan Nab ve Ayrton her türlü yerleşim izini örtbas etmek için gereken tüm tedbirleri aldılar. Onlar bu işle meşgullerken, yoldaşları Jakamar Ormanı'nın sınırına gidip, belli bir mesafeden doğal bir yeşillik olarak görünmesi ve granit duvarın pencerelerini yeterince örtmesi gereken bol miktarda dal ve sarmaşık getirdiler. Aynı zamanda, silahlar ve mühimmat da beklenmedik bir taarruz durumunda ilk anda kullanılabilecek şekilde yerleştirildi.

Bütün önlemler alındığında:

"Dostlarım, dedi Cyrus Smith – heyecanı sesinden hissediliyordu –, bu sefiller Lincoln Adası'nı zapt etmek isterlerse, onu savunuruz, öyle değil mi?"

"Evet, Cyrus, diye cevap verdi muhabir. Ve icabında onu müdafaa etmek için hepimiz ölürüz."

Mühendis onu hararetle sıkan yoldaşlarına elini uzattı.

Yalnızca köşesinde oturan Ayrton kolonizatörlere katılmamıştı. Belki de eski bir mahkûm olarak kendini hâlâ suçlu hissediyordu!

Cyrus Smith Ayrton'ın ruhunda olan biteni anladı ve yanına giderek:

"Ya siz, Ayrton, diye sordu, siz ne yapacaksınız?"

"Vazifemi," diye yanıtladı Ayrton.

Sonra gidip pencerenin önünde durdu ve bakışlarını yeşilliklerin derinliklerine dikti.

O sırada saat yedi buçuk olmuştu. Güneş yaklaşık yirmi dakika önce Granite-House'un ardında kaybolmuştu. Bu münasebetle, doğu ufku yavaş yavaş kararıyordu. Mamafih brik hâlâ Birlik Körfezi'ne doğru ilerliyordu. O sırada ancak sekiz mil açıkta, tam olarak Geniş Manzara Yaylası karşısındaydı, zira Pençe Burnu seviyesinde çark ettikten sonra, yükselen denizin akıntısından faydalanarak, bayağı kuzeye çıkmıştı. Hatta bu mesafede çoktan geniş koya girmiş olduğu söylenebilirdi, çünkü batısında Pençe ve Çene burunları arasına çekilmiş düz bir hat kalmıştı.

Brik koya mı dalacaktı? İlk soru buydu. İçeri girince demir atacak mıydı? İkincisi de bu soruydu. Kıyıyı gözden geçirdikten sonra, mürettebatını karaya indirmeksizin, yeniden mi açılacaktı? Bunu bir saate kalmadan öğreneceklerdi. Kolonizatörlerin yapmaları gereken tek şey beklemekti.

Şüpheli geminin kara bayrak çektiğini gören Cyrus Smith derin bir endişeye kapıldı. Bu, o ana kadar yoldaşlarıyla beraber yarattıkları esere karşı doğrudan bir tehdit meydana getirmiyor muydu? Korsanlar, kıyıya yanaşırken renklerini göğe çektiklerine göre – bu geminin tayfalarının öyle oldukları şüphe götürmezdi – adaya daha önce de gelip gitmişler miydi? Geçmişte, o ana kadar açıklanamaz kalmış bazı tuhaflıkları açıklayabilecek birkaç baskın yapmış olamazlar mıydı? Henüz keşfedilmemiş kısımlarda onlarla irtibat kurmaya hazır birkaç suç ortağı var olamaz mıydı?

Cyrus Smith içten içe sorduğu onca soruya ne cevap vereceğini bilemiyor, ama koloninin durumunun o teknenin gelişiyle ancak çok ciddi bir tehlikeye maruz kaldığını hissediyordu.

Bununla birlikte, mühendis ve arkadaşları kanlarının son damlasına kadar direnmeye kararlıydılar. Korsanlar kolonizatörlerden daha kalabalık ve daha iyi silahlanmış mıydılar? İşte, öğrenilmesi asıl önemli olan buydu! Lakin onlara ulaşmanın yolu da meçhuldü!

Gece çökmüştü. Güneş ışımasında parlayan yeni ay yok olmuştu. Deniz ve adayı derin bir karanlık sarmalıyordu. Ufka yığılmış yoğun bulutlar hiç ışık sızdırmıyordu. Alacakaranlıkla beraber rüzgâr tamamen dinmişti. Ağaçlarda yaprak kımıldamıyor, kumsalda tek bir dalga uğuldamıyordu. Tüm ışıklar söndürüldüğünden, gemi hiç görünmüyordu ve hâlâ adanın görüş alanında bulunsa bile, tuttuğu yeri tespit etmek imkânsızdı.

"Ah! Kim bilir?" dedi Pencroff. "Belki de bu lanet olası gemi gece yol yapar ve gün doğduğunda onu görmez oluruz."

Gemicinin gözlemine verilmiş bir cevap gibi, açıkta göz alıcı bir ışık parladı ve bir top atışı yankılandı.

Gemi hâlâ oradaydı ve güvertesinde toplar mevcuttu.

Işıkla patlama arasında altı saniye geçmişti.

Demek ki brik kıyıdan aşağı yukarı bir mil ve bir çeyrek mesafedeydi.

Ve aynı zamanda, loçalardan gıcırtılar çıkararak kayan zincir gürültüleri işitildi.

Gemi Granite-House'un karşısına demir atmıştı!

II
TARTIŞMALAR – SEZGİLER – AYRTON'IN ÖNERİLERİ – KABUL EDİLİYOR – AYRTON VE PENCROFF GRANT ADACIĞI'NDA- NORFOLK SUÇLULARI – PROJELERİ – AYRTON'IN KAHRAMANCA GİRİŞİMİ – GERİ DÖNÜŞÜ- ELLİYE KARŞI ALTI

Korsanların niyetleri hakkında kuşkuya hiç yer yoktu. Adaya kısa mesafede demir atmışlardı ve ertesi gün sandalları sayesinde kıyıya yanaşmayı düşündükleri aşikârdı!

Cyrus Smith ve yoldaşları harekete geçmeye hazırlardı, ama ne kadar azimli olurlarsa olsunlar, tedbirli davranmayı unutmamalıydılar. Şayet korsanlar kıyıya çıkmakla yetinip, adanın içlerine girmezlerse, mevcudiyetleri hâlâ gizli kalabilirdi. Aslında muhtemelen Mercy'den su ikmali yapmaktan başka planları yoktu ve bin bir buçuk mil açığına kurulmuş köprü ve Bacalar'ın tanziminin gözlerinden kaçması imkânsızdı.

Lakin geminin direğine çekilmiş o bayrak ne içindi? Top atışının sebebi neydi? Bir el koyma belirtisi değilse, bu sadece katıksız gösterişten ibaretti! Cyrus Smith artık geminin müthiş silahlanmış olduğunu biliyordu. Oysa korsanların topuna cevaben Lincoln Adası kolonizatörlerin elinde ne vardı? Yalnızca birkaç tüfek.

"Ancak yine de, diye belirtti Cyrus Smith, burada ele geçirilemez bir konumdayız. Düşman artık saz ve otların altına gizlenmiş savağın ağzını bulamaz. Dolayısıyla, Granite-House'a girmesi imkânsız."

"Fakat ya ekinlerimiz, kümesimiz, ağılımız, velhasıl her şeyimiz?" diye bağırdı Pencroff, ayağını yere vurarak. "Birkaç saatte her şeyi kırıp geçirebilir, harap edebilirler!"

"Hepsini, Pencroff, diye yanıt verdi Cyrus Smith. Ve onları engelleyecek hiçbir imkânımız yok."

"Kalabalıklar mı acaba? İşte, mesele burada, dedi muhabir. Sadece bir düzineden ibaretseler, onlara mani olmayı biliriz, ama kırk, elli, belki daha fazlası!..."

"Bay Smith, dedi o zaman Ayrton mühendise doğru ilerleyerek, sizden bir müsaade isteyeceğim."

"Nedir o, dostum?"

"Gemiye kadar gidip mürettebatının gücünü öğrenmeme izin verin."

"Ama Ayrton..." diye tereddütle karşılık verdi mühendis. "Hayatınızı tehlikeye atarsınız..."

"Neden olmasın, bayım?"

"Bu görevinizden fazlası."

"Görevimden fazlasını yapmam lazım," diye cevapladı Ayrton.

"Gemiye kayıkla mı gideceksiniz?" diye sordu Gédéon Spilett.

"Hayır, efendim, yüzerek gideceğim. Kayık bir insanın süzülebileceği sulardan geçemeyecektir."

"Teknenin kıyıdan bir mil, bir çeyrek uzakta olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu Harbert.

"İyi yüzücüyümdür, Bay Harbert."

"Dediğim gibi, hayatınızı tehlikeye atmak manasına gelir bu," diye tekrarladı mühendis.

"Mühim değil, diye cevap verdi Ayrton. Bunu sizden lütuf niyetine istiyorum. Belki de kendi gözümde yeniden değer kazanmanın bir yoludur!"

"Hadi öyleyse, Ayrton," diye yanıtladı reddetmenin dürüst bir adam haline gelen eski suçluyu derinden üzeceğini hisseden mühendis.

"Size eşlik edeyim," dedi Pencroff.

"Bana güvenmiyorsunuz!" diye öfkeyle yanıt verdi Ayrton.

Sonra daha mütevazı bir edayla ekledi:

"Yazık!"

"Hayır! Hayır!" diye müdahale etti Cyrus Smith hararetle, hayır, Ayrton. Pencroff size güvenmiyor değil! Sözlerini yanlış yorumladınız."

"Hakikaten öyle, Ayrton'a sadece adacığa kadar eşlik etmeyi önerdim, diye cevap verdi denizci. Ufak ihtimal de

olsa, o alçaklardan birinin karaya çıkmış olması mümkün ve bu durumda iki kişi alarm vermek için fazla olmaz. Teklif ettiği gibi, Ayrton'ı adacıkta bekleyeceğim ve o, gemiye yalnız gidecek.

İşler böyle uygun görüldüğünde, Ayron yola çıkış hazırlıklarına başladı. Projesi cüretkârdı, fakat gecenin karanlığı sayesinde başarabiliyordu. Tekneye varınca, ya yelken iplerine, ya direklere, ya germe halatlarına tutunan Ayrton suçluların sayısını öğrenebilir, niyetlerini çıkarabilirdi.

Ayrton ve Pencroff, peşlerinde yoldaşlarıyla, kıyıya indiler. Ayrton soğuk suyun ısısından daha az mustarip olacak şekilde soyunup, kendini yağla ovuşturdu. Sahiden de orada saatlerce kalmaya mecbur olabilirdi.

Bu sırada Pencroff ve Nab kayığı almaya giderek, Mercy'nin kıyısına birkaç yüz adım yukarı demirlemişti ve geri döndüğünde, Ayrton gitmeye hazırdı.

Ayrton'ın omuzlarına bir battaniye atılmıştı ve kolonizatörler gelip elini sıktılar.

Ayrton Pencroff'la beraber kayığa bindi.

Her ikisi de karanlıkta gözden kaybolduklarında, akşamın on buçuğuydu. Geri gelen arkadaşları onları Bacalar'da beklediler.

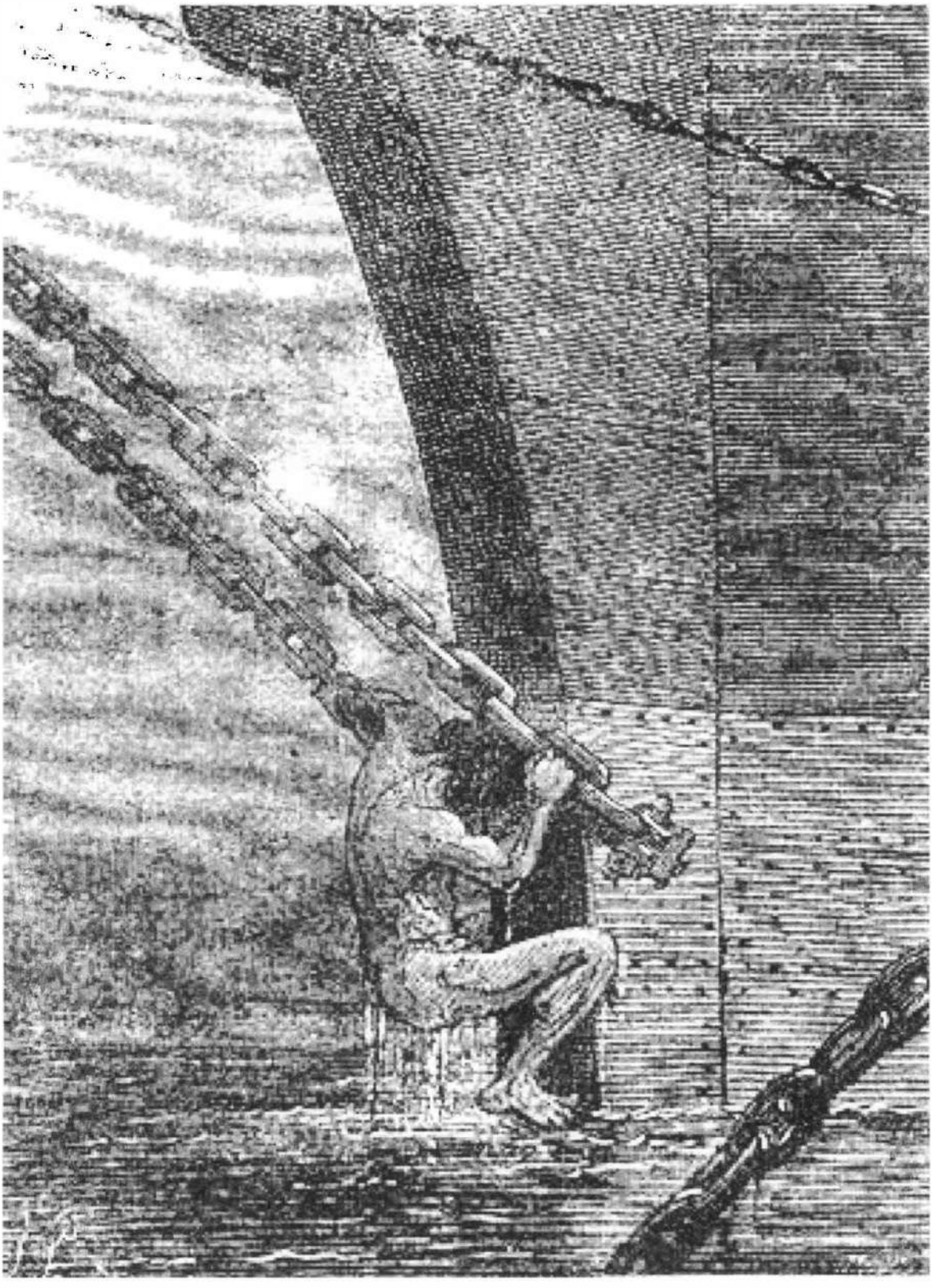
Kanal kolayca aşıldı ve kayık adacığın karşı kıyısına yanaştı. Korsanların etrafta kol gezmeleri ihtimaline karşı, bazı tedbirler alınması alındı. Ancak incelemeleri müteakip, adacık kesinlikle ıssız göründü. Bu durumda Ayrton, beraberinde Pencroff'la, adayı hızlı adımlarla geçti. Kaya oyuklarına yuvalanmış kuşları korkutup kaçırdı, sonra tereddüt etmeksizin denize atladı, kısa süredir yanan birkaç ışığın kesin konumu belirlediği geminin istikametine sessizce yüzdü.

Pencroff'a gelince, sahildeki bir dolambaca büzülüp, yoldaşının dönüşünü bekledi.

Bu arada Ayrton güçlü kollarla yüzüyor ve su tabakası, en ufak bir titremeye dahi maruz kalmıyordu. Kafasını zar zor yüzeye çıkarıyordu. Gözleri, ışıkları suda yansıyan geminin karanlık kütlesine sabitlenmişti. İfa etmeye söz verdiği görevden başka bir şey düşünmüyordu, sırf gemide

değil, sık sık gelip gittiği sularda atıldığı tehlikeleri aklından bile geçirmiyordu. Akıntıyla sürüklenerek kıyıdan hızla uzaklaşıyordu.

Ayrton yarım saat sonra, duyulup fark edilmeden iki su arasında koşuyor, gemiye yanaşıyor ve bir eliyle babafingo yelken iplerine tutunuyordu. Yine nefes aldı ve zincirlerde yükselerek, cıvadranın ucuna ulaşmayı başardı. Birkaç kısa pantolon ipte kuruyordu. Birini ayağa geçirdi. Sonra sıkıca tutunarak, etrafı dinledi.

Teknede kimse uyumuyordu. Aksine. Sohbet ediliyor, şarkı söyleniyor, gülünüyordu.

Küfürler eşliğine Ayrton'a özelikle çarpan şey konuşmalar oldu:

"Gemimiz iyi bir kazanım!"

"*Speedy** iyi gidiyor! Adını hak ediyor!"

* "Faal anlamına gelen İngilizce kelime.

"Bütün Norfolk donanması arkasına düşebilir! Peşinden koş!"

"Yaşasın geminin komutanı!"

"Yaşasın Bob Harvey!"

Ayrton o konuşma parçasını duyduğu zaman Bob Harvey'i, Avustralya'dan eski bir yoldaşını, canice planlarını devam ettiren gözü pek denizciyi tanıdı. Bob Harvey, Norfolk adası civarında, Sandviç Adaları'na yönelik silah, cephane ve her çeşit alet edevatla yüklü tekneyi ele geçirmişti. Bütün korsan çetesi güvertedeydi ve o sefiller, suçlu olduktan sonra, gemileri imha edip, Malezyalılardan daha zalim mürettebatları katlederek, Pasifik'i kırıp geçiriyorlardı!

Bu suçlular yüksek sesle konuşuyor, haddinden fazla içerek, kahramanlık hikâyelerini anlatıyorlardı. Ayrton'ın anlayabildiği şunlardı:

Speedy'nin hâlihazırdaki mürettebatı sadece Norfolk'tan kaçan İngiliz mahkûmlardan müteşekkildi. Norfolk, 29° 2' güney enlemi, 165 ° 42' doğu boylamında, Avustralya'nın doğusunda, Pitt Tepesi'nin deniz seviyesinden bin yüz ayak yüksekten hükmettiği, çevresi altı fersahlık, ufak bir adaydı. İngiliz hapishanelerinin en azılı mahkûmlarının kapatıldığı kurum merkezi haline gelmişti. Valinin emrinde, korkunç cezalar karşılığında çelikten bir disipline maruz kalan beş yüz asker ve elli işçinin koruduğu beş yüz mahkûm mevcuttu. Bu ipten kazıktan kurtulanlar topluluğunun daha beterini tahayyül etmek zordu. Bazen – nadiren de olsa – sıkı gözetime rağmen birçoğu kıstırdıkları gemileri ele geçirerek kaçmayı başarıp, Polinezya Takımadaları'nı dolaşırlardı.

Bob Harvey ve arkadaşları da böyle yaptılar. Vaktiyle Ayrton aynı şeyi yapmak istemişti. *Speedy* teknesini ele geçiren Bob Harvey, Norfolk Adası'nın karşısına demirlemişti. Mürettebat katledilmiş ve gemi bir yıldır, Ayrton'ın iyi tanıdığı, eskiden uzun yol kaptanı, hâlihazırda deniz korsanı Harvey'in komutasında Pasifik denizlerinde kol gezen bir korsan gemisine dönüşmüştü!

Suçluların çoğu geminin arkasında, kıç güvertede toplanmıştı, ama birkaçı köprüye uzanmış, bağıra çağıra sohbet ediyordu.

Ayrton, hâlâ çığlık ve şakalaşmalar arasında devam eden konuşmalardan, *Speedy*'yi Lincoln Adası'na götürenin sadece tesadüf olduğunu anlamıştı. Bob Harvey oraya hiç ayak basmamıştı, fakat Cyrus Smith'e malum olduğu gibi, hiçbir haritada belirtilmeyen o meçhul toprak parçasını yolu üzerinde bulunca ziyaret etmeyi planlamış ve ihtiyaç halinde, uygun düşerse, tekneyi bağlama limanı yapmaya karar vermişti.

Speedy'nin direğine çekilmiş kara bayrağa ve renklerini getirdiği sırada savaş gemileri misali yapılan top atışına gelince, katıksız bir korsan gösterişçiliğiydi. Herhangi bir işaret söz konusu değildi. Norfolk ve Lincoln Adası kaçakları arasında hâlâ hiçbir ilişki yoktu.

Bu durumda ada sakinlerinin arazisi muazzam bir tehlike altındaydı. Adanın, tatlı su ikmalinin kolaylığı, küçük limanı, kolonizatörlerin gayet iyi değerlendirdikleri her çeşit kaynak ve Granite-House'un gizli derinliklerinin ancak suçlulara uygun düşebildiği aşikârdı. Ellerinde mükemmel bir sığınağa dönüşecek ve tanınmamış olması dolayısıyla, belki uzun bir müddet, güvenlik içinde cezasız kalmalarını sağlayacaktı. Kolonizatörlerin hayatına saygı duyulmayacağı, buna mukabil Bob Harvey ve suç ortaklarının ihtimam gösterdikleri ilk işin onları acımasızca katletmek olacağı kuvvetle muhtemeldi. Cyrus Smith ve arkadaşlarının kaçıp adada saklanma imkânları dahi yoktu, çünkü mahkûmlar orada ikamet etmeye niyetliydiler ve *Speedy*'nin sefere çıkması durumunda, mürettebattan birkaç adamın yerleşmek üzere karada kalmaları ihtimal dâhilindeydi. Yani çarpışmak ve o, merhamete layık olmayan, haklarından gelmek için her yolun mubah olacağı sefilleri sonuncusuna kadar imha etmek lazımdı.

İşte, Ayrton'ın düşündüğü buydu ve Cyrus Smith'in bakış açısını paylaşacağını gayet iyi biliyordu.

Ama direniş ve nihayetinde zafer mümkün müydü? Bu, yelkenli geminin silah donanımına ve tayfa sayısına bağlıydı.

Ayrton tıpkı oraya varışından bir saat sonraki gibi çığlıkların yatışmaya başladığını ve çok sayıda suçlunun daha şimdiden sarhoşluk uykusuna daldığını her ne pahasına

olursa olsun kabul etmeye karar verdi. Sönmüş fenerlerin derin bir karanlıkta bıraktığı Speedy'in güvertesinde tehlikeye atılmakta tereddüt etmedi.

Ön çıkıntıya tırmandı ve cıvadradan brikin baş kasarasına ulaştı. Sağa sola yayılmış suçlular arasından süzülerek, gemiyi dolaştı ve Speedy'in sekiz on librelik gülleler atması gereken dört topla donanmış olduğunu saptadı. Hatta dokunarak bu topların namludan doldurulup doldurulmadıklarını tetkik etti. Kullanımı kolay, müthiş etkili, çağdaş parçalardı.

Güvertede yatan adamlara gelince, yaklaşık on kişi olmalıydılar, fakat daha çok sayıda başkalarının brikin içinde uyumaları muhtemeldi. Zaten onları dinleyen Ayrton gemide elli kişi kadar bulunduklarını anlar gibi oldu. Lincoln Adası'nın altı kolonizatörüne nazaran çoklardı! Ama neticede Ayrton'un fedakârlığı sayesinde, Cyrus Smith şaşırmayacak, hasımlarının gücünü anlayacak ve gereken tedbirleri alacaktı.

Ancak vazifesinden fazlasını yapmak isteyen – öyle söylemişti – bu adamın aklına kahramanca bir fikir geldi: Yaşamını feda etmek, fakat adayı ve kolonizatörleri kurtarmak. Cyrus Smith'in ya zor kullanıp Granite-House'un içine girerek ya da kuşatma altındakileri aç bırakarak haklarından gelecek, baştan ayağa silahlı elli hayduda karşı direnemeyeceği muhakkaktı. Ayrton onu yeniden bir insan, hem de dürüst bir insan kılan, her şeyi borçlu olduğu kurtarıcılarını hayal etti; kolonizatörler merhametsizce öldürülüp eserleri harap edilecek ve adaları korsan yatağına dönüşecekti! Netice itibarıyla, eski yoldaşı Bob Harvey kendi projelerini gerçekleştirmekten başka bir şey yapmadığı için onca belanın ilk nedenin o, yani Ayrton olduğunu düşündü ve tüm varlığını bir dehşet duygusu ele geçirdi. Tekneyi ve onunla beraber içindeki herkesi havaya uçurmaya yönelik dayanılmaz bir isteğe kapıldı. Ayrton patlamada ölür, ama görevini yapmış olurdu.

Ayrton tereddüt etmedi. Bir geminin her zaman kıçında yer alan cephaneliğe varmak kolaydı. Böyle bir meslek icra eden bir gemide barut eksik olmamalıydı ve onu bir anda yok etmek için bir kıvılcım kâfiydi.

Temkinli bir şekilde, uykudan ziyade sarhoşluktan ağırlaşmış vaziyette uyuyan çok sayıda adamla kaplı ambara çöktü. Büyük yelken direğinin dibinde, çevresinde her çeşit ateşli silahla dolu bir silahlığın asılı durduğu bir fener yakılmıştı.

Ayrton silahlıktan bir tabanca çözüp, dolu ve ateşe hazır halde bulunduğundan emin oldu. İmha işini gerçekleştirmek için daha fazlası gerekmiyordu. Geminin, altında ambarın olması icap eden kıç güvertesine varacak şekilde, arkaya doğru süzüldü.

Ve karanlıkta, yeterince uyumamış birkaç suçluya çarpmadan sürünmek zordu. Darbe ve küfürler gırla gidiyordu. Ayrton birkaç defa yürüyüşüne ara vermek zorunda kaldı. Ama sonuçta arka bölmeyi kapatan ara duvara ulaştı ve ambara açılması gereken kapıyı buldu.

Onu zorlamak mecburiyetinde kalan Ayrton işe koyuldu. Bu, gürültüsüzce yerine getirilmesi güç bir uğraştı, zira asma kilidi kırmak bahis konusuydu. Fakat asma kilit Ayrton'ın kuvvetli elinde infilak etti ve kapı açıldı...

O esnada bir kol Ayrton'ın omzuna dayandı.

"Ne yapıyorsun burada?" diye sert bir sesle sordu, aniden fenerin ışığını Ayrton'ın yüzüne tutarak karanlıkta ayağa kalkan, uzun boylu bir adam.

Ayrton geri sıçradı. Fenerin hızlı ve parlak ışığında eski suç ortağı Bob Harvey'i tanımıştı. Ancak bu, Ayrton'ı uzun zamandır ölü zannetmesi gereken adam olamazdı.

"Burada ne arıyorsun?" dedi Bob Harvey, Ayrton'ı pantolon kemerinden yakalayarak.

Lakin Ayrton, cevap vermeksizin, suçluların reisini var gücüyle itip, ambara atıldı. Barut fıçılarının ortasına yapılacak bir tabanca atışı her şeye son verirdi!...

"Buraya gelin, çocuklar!" diye haykırmıştı Bob Harvey.

Onun sesiyle uyanan iki üç korsan ayağa kalktı ve üstüne atılıp, Ayrton'ı yere sermeye çalıştılar. Güçlü kuvvetli Ayrton kollarından sıyrıldı. Tabancasına ait iki patlama yankılandı ve iki suçlu yere yığıldı, ama savuşturamadığı bir bıçak darbesi omzun etini yardı.

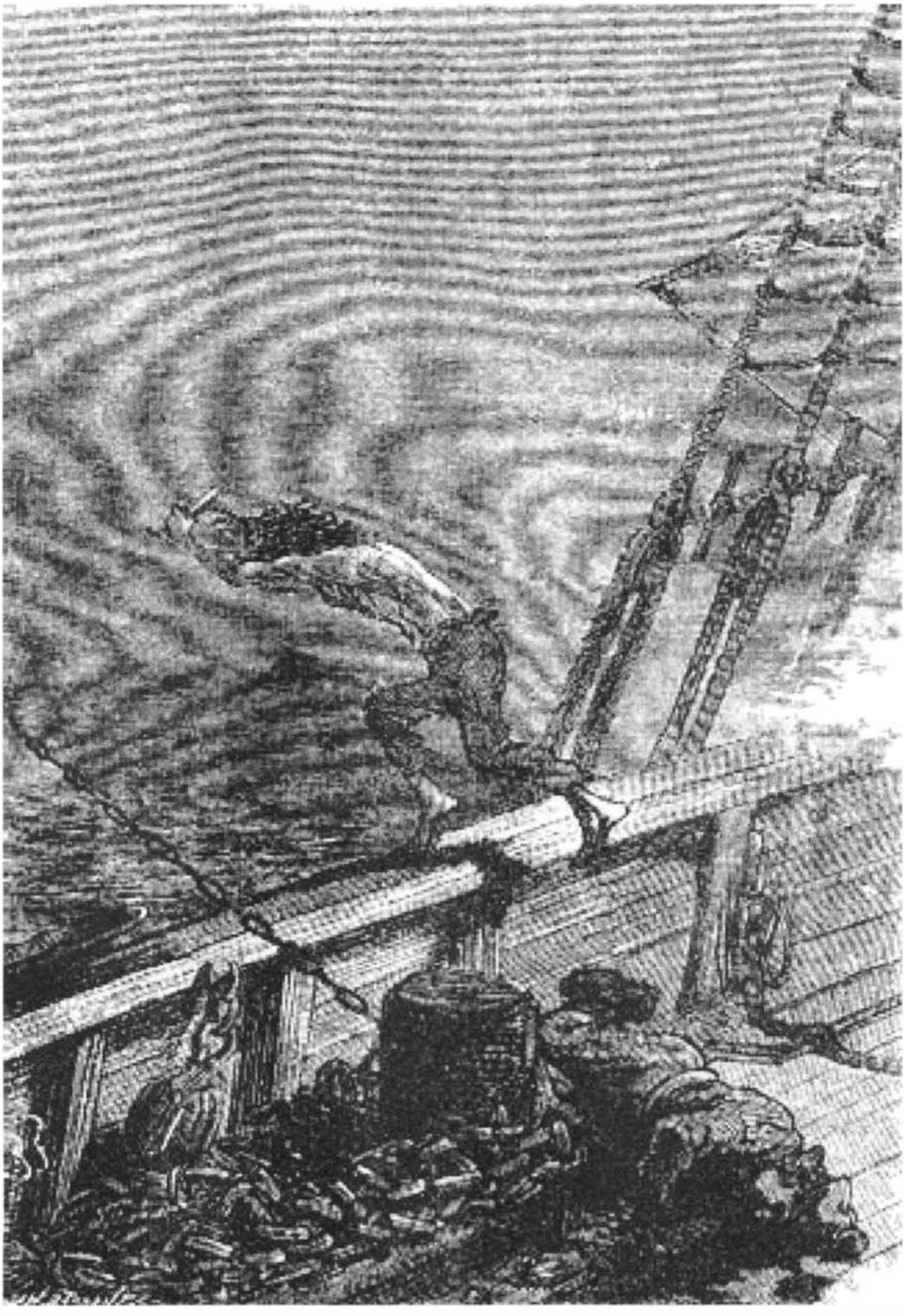
Ayrton artık planını uygulayamayacağını anladı. Bob Harvey ambar kapağını kapatmıştı ve iki güverte arasın-

da, korsanların tümünün uyandıklarını belirten bir hareketlilik vardı. Ayrton'ın Cyrus Smith'in safında dövüşmek için beklemesi lazımdı. Geriye, kaçmaktan başka çaresi kalmamıştı!

Fakat kaçış hâlâ mümkün müydü acaba? Ayrton yoldaşlarına katılmak için her şeyi yapmaya kararlı olsa da bu şüphe götürürdü.

Dört mermisi kalmıştı. O sırada iki tanesi patladı. Bob Harvey'i nişanlayan bir kurşun ona isabet etmedi, en azından ciddi bir yaraya yol açmadı ve Ayrton, hasımlarının gerilemesinden istifade ederek, tekne güvertesine ulaşacak şekilde, ambar kapağına çıkan seyyar merdivene doğru atıldı. Önünden geçerken bir kabza darbesiyle fenerin camını kırdı ve kaçışına yarayacak derin bir karanlık çöktü.

Gürültüden uyanmış iki üç korsan o esnada merdivenden iniyorlardı. Ayrton'ın beşinci mermisi birini basamakların dibine yolladı ve ötekiler ne olup bittiğini hiç anlayamadan ortadan yok oldular. Ayrton iki sıçrayışta geminin güvertesine vardı ve üç saniye içinde, tabancasıyla az evvel boğazına sarılan bir korsanın yüzüne son bir kez ateş ettikten sonra, küpeştenin üstünden denize atladı.

Ayrton altı kulaç atmamıştı ki etrafına tıkırdayarak dolu gibi kurşun yağmaya başladı.

Gemiden patlamalar geldiğini işittiklerinde, adacıktaki bir kayanın ardına sığınmış Pencroff'un, Cyrus Smith'in, Bacalar'a büzülmüş muhabir, Harbert ve Nab'ın telaşı nasıl olmalıydı acaba? Hızla kumsala fırlamışlardı ve tüfekler omuzda, her taarruzu püskürtmeye hazır vaziyette bekliyorlardı.

Onlara göre Ayrton'ın korsanlar tarafından yakalanıp katledildiğine hiç kuşku yoktu! Belki de bu sefiller, adacığa baskın yapmak için geceden faydalanacaklardı! Ölümcül bir trans halinde yarım saat geçti. Bununla beraber silah sesleri kesilmişti ve görünürde ne Ayrton vardı ne de Pencroff. Adacık istila mı edilmişti yoksa? Ayrton ve Pencroff'un yardımına koşmak gerekmiyor muydu? Ama nasıl? O anda yükselmiş bulunan deniz, kanalı aşılmaz kılıyordu. Kayığın yerinde yeller esiyordu! Cyrus Smith ve yoldaşlarının kapıldıkları müthiş endişeyi takdir edersiniz!

Nihayet, gece saat yarıma doğru, iki kişi taşıyan bir kayık kumsala yanaştı. Gelenler, arkadaşlarının kollarını açarak karşıladığı, omzundan hafif yaralı Ayrton ve sağ salim Pencrotf'tu.

Hepsi derhal Bacalar'a sığındılar. O zaman Ayrton olup biteni anlattı. Gerçekleştirmeyi denediği, tekneyi havaya uçurmaya yönelik planını hiç saklamadı.

Bütün eller ne kadar zor durumda kaldığını hiç gizlemeyen Ayrton'a uzandı. Korsanlar tetikteydiler. Lincoln Adası'nın meskûn olduğunu biliyorlardı. Oraya ancak kalabalık ve iyi silahlanmış vaziyette inerlerdi. Hiçbir şeye saygı göstermez, kıymet vermezlerdi.

Kolonizatörler ellerine düştüğü takdirde, korsanlardan asla merhamet beklememeleri lazımdı!

"İyi!" dedi gazeteci. "Ölmeyi de biliriz!"

"Eve dönüp nöbet tutarız," diye cevap verdi mühendis.

"Bu durumu halletmek için herhangi bir şansımız var mı, Bay Cyrus?" diye sordu denizci.

"Evet, Pencroff.

"Vay! Elliye karşı altı kişi!"

"Evet! Altı!... Şeyi saymazsak..."

"Kimi?" diye sordu Pencroff.

Cyrus yanıt vermedi, fakat eliyle gökyüzünü gösterdi.

III
SİS BAŞ GÖSTERİYOR – MÜHENDİSİN HAZIRLIKLARI – ÜÇ VARDİYA – AYRTON VE PENCROFF – İLK FİLİKA – İKİ BAŞKA TEKNE – ADACIKTA – KARADA ALTI SUÇLU – GEMİ DEMİR ALIYOR – "SPEEDY"NİN MERMİLERİ – UMUTSUZ DURUM – BEKLENMEDİK SONUÇ

Gece vukuatsız akıp geçti. Kolonizatörler tetikte kalmış ve Bacalar karakolunu asla terk etmemişlerdi. Öte yandan korsanlar da hiçbir karaya çıkma teşebbüsünde bulunmuyora benziyordu. Ayrton'a tüfekle yapılan son atışlardan beri, herhangi bir patlama olmamış, teknenin ada kıyısındaki varlığını ele veren tek bir gürültü bile olmamıştı. İcabında, çok güçlü bir hasımla karşı karşıya bulunduklarını düşünen kolonizatörler, teknenin demir alıp o civardan uzaklaştığına inanılabilirlerdi.

Ama hiçbir şey olmadı ve şafak sökmeye başladığında, kolonizatörler sabah sisi içinde belli belirsiz bir kütle görebildiler. Bu *Speedy* idi.

"İşte, dostlarım, dedi o zaman mühendis, bu sis tamamen kalkmadan yerine getirilmesini uygun gördüğüm hazırlıklar bunlar. Bu sis bizi korsanların gözünden saklıyor; dikkatlerini çekmeden hareket edebiliriz. Mühim olan bilhassa suçluların, ada sakinlerinin kalabalık ve dolayısıyla direnmeye muktedir olduklarına inanmalarını sağlamaktan ibaret. Bu durumda, biri Bacalar'ın kendisine, ikincisi Mercy'nin ağzına gözcü olarak dikilecek üç gruba bölünmeyi öneriyorum. Üçüncüye gelince, her türlü kaçış girişimini engellemek, en azından geciktirmek amacıyla adacığa yerleştirmenin iyi olacağına inanıyorum. Elimizde iki karabina, dört de tüfek mevcut. Yani her birimiz silahlı olacağız ve bol miktarda barut ve kurşunumuz bulunduğundan, cephaneyi tutumlu kullanmamız gerekmez. Teknedeki

tüfeklerden, hatta toplardan korkacağımız hiçbir şey yok. Kayalara ne yapabilirler ki? Ve Granite-House'un pencerelerinden ateş etmeyeceğimize göre, korsanların aklına, tamiri imkânsız hasara sebep olabilecek gülleler yollamak gelmeyecektir. Asıl korkulması gereken, birebir mücadele etmek mecburiyetinde kalmak, çünkü suçluların sayısı bir hayli yüksek. Yani karşı çıkmayı denemek için, ne olursa olsun karaya inmek lazım, ama kendini göstermeden. Bu durumda cephaneden tasarruf etmemiz icap etmiyor. Sık ama isabetli ateş etmeliyiz. Her birimize, öldürülecek sekiz on düşman düşüyor ve onları öldürmemiz lazım!"

Cyrus Smith, adeta halledilecek bir muharebe değil işleri idare etmek söz konusuymuş gibi çok sakin bir sesle konuşarak, durumu net bir şekilde ortaya sermişti. Yoldaşları, tek kelime telaffuz etmeksizin, bu hazırlıkları onayladılar. Sis tamamen dağılmadan evvel herkesin nöbet yerine geçmesinden başka bir şey mevzubahis değildi artık.

Derhal Granite-House'a geri çıkan Nab ve Pencroff yeterli mühimmatı getirdiler. Gédéon Spilett ve Ayrton, ikisi de iyi atıcı, takriben bir mil menzilli iki hassas karabinayla silahlanmışlardı. Öbür dört tüfek Cyrus Smith, Nab, Pencroff ve Habert arasında paylaşıldı.

Nöbet noktaları şöyleydi:

Cyrus Smith ve Harbert Bacalar'da pusuda kaldılar; Böylece Granite-House'un dibindeki oldukça geniş bir çapta kumsala hükmediyorlardı.

Gédéon Spilett ve Nab gidip köprü ve köprücükleri sandalla her türlü geçişi, hatta karşı kıyıya her çıkışı engelleyecek şekilde kaldırılmış Mercy mansabındaki kayaların arasına büzüldüler.

Ayrton ve Pencroff'sa sandalı suya iterek, adacıkta iki ayrı nöbet noktası oluşturmak için, kanalı bir uçtan diğerine geçmeye hazırlandılar. Bu şekilde, dört farklı noktadan açılan ateş, suçlulara adanın hem yeterince meskûn olduğunu, hem de şiddetle savunulduğunu düşündürttü.

Kolonizatörlerin mani olamadıkları bir çıkarma gerçekleştiği takdirde, Pencroff ve Ayrton, kendilerini geminin birkaç kayığı tarafından çevrilmek üzere görseler dahi,

tekneyle kıyıya ayak basmaları ve en tehlikeli yere doğru gitmeliydiler.

Kolonizatörler, nöbet yerlerini almaya gitmeden önce, son bir kez el sıkıştılar. Pencroff çocuğundan farksız Harbert'ı kucakladığında bastırdığı heyecana yeterince hâkim olmayı başardı!... Ve ayrıldılar.

Birkaç saniye sonra, bir tarafta Cyrus Smith ve Harbert, öte yanda Nab kayaların ardında kaybolmuşlardı ve beş dakika sonra, kanalı sevinçle geçmiş Ayrton ve Pencroff adacığa çıkıyor ve doğu yakasının girinti çıkıntılarına saklanıyorlardı.

Hiçbiri göze çarpmamıştı, zira kendileri bile gemiyi siste zor ayırt ediyorlardı.

Saat sabahın altı buçuğuydu.

Çok geçmeden havanın üst katmanlarındaki sis yavaş yavaş yırtıldı ve yelken direklerinin topuzu buharın içinden çıktı. Birkaç saniye daha boyunca kocaman kıvrımlar denizin sathında yuvarlandı. Sonra, o buhar yığınını hızla dağıtan bir meltem zuhur etti.

Speedy bütünüyle ortaya çıktı. İskele tarafını adacığa veren, başı kuzeye dönük vaziyette iki çapayla demirlemiş tekne, Cyrus Smith'in tahmin ettiği gibi, kıyıdan bir mil bir çeyrekten daha uzak değildi.

Direğinde iç kapatıcı, kara bayrak dalgalanıyordu.

Mühendis dürbünüyle geminin topçu birliğini oluşturan dört topun adacığa doğrultulduğunu görebildi. İlk işarette ateş açmaya hazır oldukları muhakkaktı.

Mamafih *Speedy* dilsiz duruyordu. Güvertede otuz kadar korsanın gelip gittikleri görülüyordu. Bazıları kıç güverteye çıkmışlardı; uzun menzilli dürbünlerle donanmış halde büyük babafingonun sırıklarında nöbet tutan başka ikisi son derece dikkatle adayı gözlüyorlardı.

Şüphesiz Bob Harvey ve mürettebatı gece teknede olan biteni ancak güç bela kavrıyorlardı. Barut ambarının kapısını zorlayan ve altı mermili tabancasını üzerlerine boşaltarak birini öldürüp başka ikisini yaralayan, çarpıştıkları o yarı çıplak adam korsanların kurşunlarından kurtulmuş muydu? Yüzerek kıyıya geri dönebilmiş miydi? Nereden

geliyordu? Gemide ne arıyordu? Bob Harvey'in düşündüğü gibi planı sahiden tekneyi havaya uçurmak mıydı? Tüm bunlar suçluların zihninde epey karışık olmalıydı. Lakin artık kuşku duyamadıkları şey, *Speedy*'nin karşısına demir attığı meçhul adanın meskûn olduğu ve belki de orayı savunmaya hazır koca bir koloninin varlığıydı. Bununla beraber, ne kumsalda kimse göze çarpıyordu, ne de tepelerde. Sahil kesinlikle ıssız görünüyordu. Her halükârda, insana ait hiçbir yaşantı belirtisi yoktu. Ada sakinleri içerlere mi kaçmışlardı acaba?

İşte, korsanların reisinin kendi kendine sorması gereken buydu ve şüphesiz, temkinli bir adam olarak, çetesini yollamadan evvel mekânı tanımaya çalışıyordu.

Bir buçuk saat boyunca, geminin güvertesinden ne bir taarruz ne de karaya çıkış belirtisi saptanabildi. Bob Harvey'in tereddüt ettiği aşikârdı. Kuşkusuz en iyi dürbünü bile kayaların arasına büzülmüş tek bir kolonizatör dahi fark etmesini sağlayamamıştı. Granite-House'un pencerelerini saklayan ve çıplak duvarı dilimlere ayıran yeşil dallar ve sarmaşıklardan müteşekkil örtü sayesinde, dikkatinin uyanması muhtemel bile değildi. Granit kütlenin bu yüksekliğine oyulmuş bir konut nereden aklına gelecekti ki? Pençe Burnu'ndan Çene Burnu'na kadar çepeçevre bütün Birlik Körfezi'nde hiçbir şeyin onu adanın meskûn olabileceğine inandırması mümkün değildi.

Mamafih saat sekizde kolonizatörler, *Speedy*'nin güvertesinde vuku bulan belli bir hareket tespit ettiler. Filika tesisatının palangaları çekiliyordu ve bir sandal denize indirilmişti. Yedi adam kayığa atladı. Tüfeklerle silahlanmışlardı; içlerinden biri dümene, dördü küreklere geçti, Öne çömelmiş, ateş etmeye hazır iki kişi de, adayı inceliyorlardı. Kuşkusuz hedefleri karaya çıkmak değil, bir ilk keşif gerçekleştirmekti, zira o ihtimalde daha kalabalık gelirlerdi.

Babafingo sırıklarına kadarki direklere tünemiş korsanlar, bir adacığın kıyıyı koruduğunu ve takriben yarım mil genişliğinde bir kanalla ayrılmış olduğunu elbette görebildiler. Mamafih hakikat, filikanın izlediği yönü gözleyen Cyrus Smith için çok geçmeden gün gibi ortaya çıktı. İlkin

kanala girmekten sakındı. Yerinde bir ihtiyati tedbir olarak, adacığa çıkacaktı.

Her biri kendi yanındaki kayalıkların daracık girinti çıkıntılarına gizlenmiş Pencroff ve Ayrton, teknenin doğruca üstlerine geldiğini görüp, menzile girmesini beklediler.

Filika son derece temkinli bir şekilde ilerliyordu. Kürekler ancak uzun aralıkla suya dalıyordu. Başa yerleşmiş suçlulardan birinin elinde bir iskandil ipi tuttuğu ve Mercy'nin akıntısı tarafından kazılmış ufak bir kanalı tanımaya uğraştığı da görülebiliyordu. Bu Bob Harvey'in, sandalının izin verdiği ölçüde kıyıya yaklaşmaya niyetli olduğunu belirtiyordu. Germe halatlarına dağılmış otuz kadar korsan filikanın tek bir hareketini gözden kaçırmıyor, tehlikesizce karaya çıkmalarını sağlayacak bazı işaret noktaları belirliyorlardı.

Durduğu sırada kayık adacıktan sadece iki gomina açıktaydı. Ayaktaki dümenci kıyıya yanaşabileceği en iyi noktayı arıyordu.

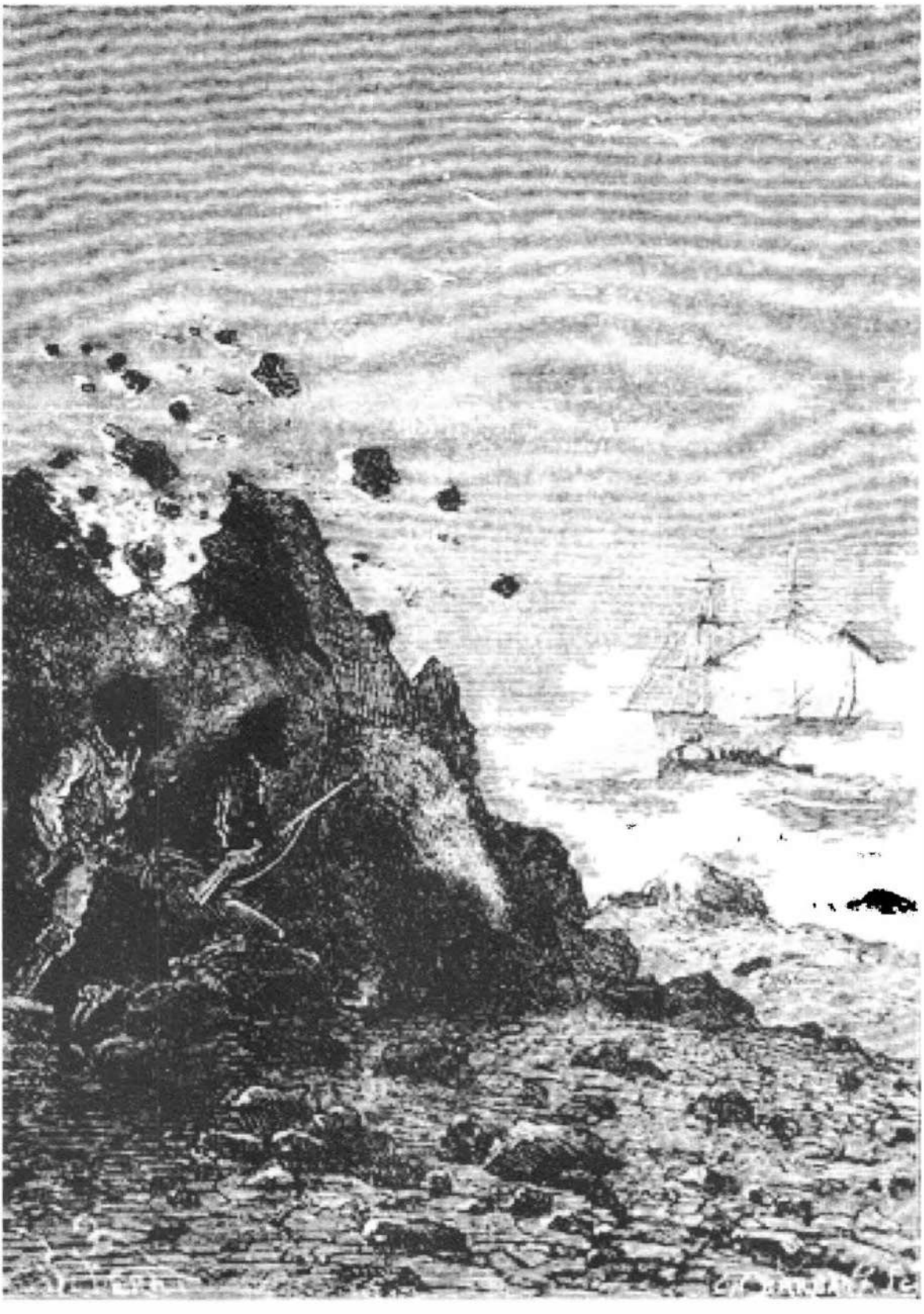
Ansızın iki el ateş edildi. Adacığın kayaları üzerinde tüten küçük bir duman döne döne yükseldi. Dümenci ve iskandil görevlisi filikada geriye devrildiler. Ayrton ve Pencroff'un kurşunları ikisini de aynı anda vurmuşlardı.

Neredeyse hemen daha şiddetli bir patlama duyuldu, teknenin böğürlerinde parlak bir ateş infilak etti ve Ayrton'la Pencroff'u koruyan kayaların tepesini vuran bir gülle taşları paramparça havaya savurdu, ama iki atıcı isabet almamıştı.

Hemen yeniden ilerlemeye koyulan filikadan dehşet verici lanetler okunmuştu. Dümenci derhal yoldaşlarından biri tarafından değiştirildi ve kürekler hızla suyun derinliklerine daldı

Bununla birlikte filika, tahmin edilebileceği gibi gemiye geri dönmek yerine, güney ucundan dolaşacak şekilde, adacığın kıyısı boyunca uzandı. Korsanlar menzil dışına çıkmak amacıyla küreklere kuvvetle asılıyorlardı.

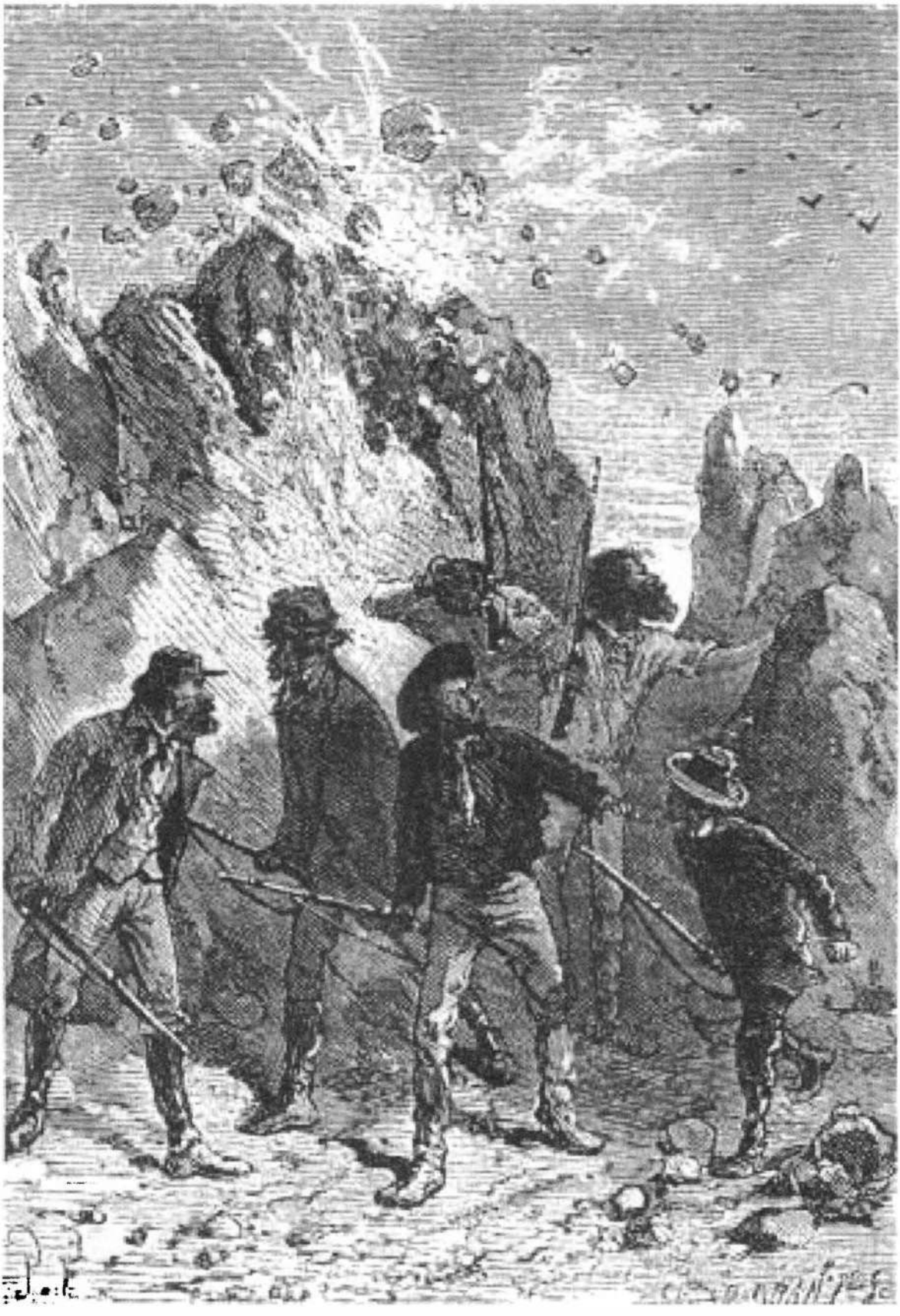
Böyle, Enkaz Burnu'nun son bulduğu kıyının girintili kısmına beş gomina kalana kadar ilerlediler ve yarım daire bir hattan, arkasına dolaştıktan sonra, her daim teknedeki topların korumasında, Mercy'nin mansabına yöneldiler.

Bariz niyetleri, bu şekilde kanala girip adacıkta nöbet tutan kolonizatörleri arkadan gafil avlamaktı; öyle ki sayıları kaç olursa olsun, filika ve geminin ışıkları arasına yerleşerek, kendilerini gayet avantajlı bir konumda buldular.

Filika bu istikamette ilerlerken, o şekilde on beş dakika geçti. Mutlak sessizlik, havada ve suda tam bir sükûnet...

Pencroff ve Ayrton, çevrilme tehlikesiyle karşı karşıya bulunduklarını anlamış olsalar da, nöbet yerlerini asla terk etmemişlerdi. Ya henüz saldırganlara görünmek ve kendilerini *Speedy*'nin toplarına sergilemek istememişler ya da nehrin ağzına göz kulak olan Nab ve Gédéon'la Bacalar'ın kayaları arasında pusuya yatan Cyrus Smith ve Harbert'a bel bağlamışlardı.

İlk silah seslerinden yirmi dakika sonra, filikanın bordası Mercy'den iki gomina uzak değildi. Kabaran deniz geçidin darlığından kaynaklanan mutat şiddetiyle yükselmeye başladığı için, suçlular nehre sürüklendiklerini hissettiler ve kanalın ortasında sadece kürekler sayesinde tutundular. Fakat Mercy'nin ağzındaki uygun menzilden geçerken, bu geçişi iki mermi selamladı. Aralarından ikisi daha kayığa devrildi. Nab ve Spilett hedefi hiç ıskalamamışlardı.

Gemi hemen ateşli silahların dumanının ele verdiği nöbet noktasına ikinci bir gülle yolladı, ama birkaç kaya parçası koparmaktan başka bir sonuç alamadı.

O sırada filikada ancak üç sağlam adam mevcuttu. Akıntıya kapılan kayık kanalı ok gibi kat etti ve onların menzil dışı olduklarına kanaat getirip suskunluklarını koruyan Cyrus Smith ve Harbert'ın önünden geçtiler. Sonra tekne, ellerinde kalan iki kürekle adacığın kuzey ucunu dönerek, gemiye geri dönme yönüne koyuldu.

O zamana kadar kolonizatörlerin şikâyet edecekleri herhangi bir şey yoktu. Hasımları için fasıl kötü başlıyordu. Daha şimdiden dört ağır yaralı, belki de ölü vermişlerdi; kendileriyse aksine yaralanmamış, tek bir kurşunu boşa atmamışlardı. Şayet korsanlar bu şekilde saldırmaya devam eder, filika aracılığıyla baskın girişimini tekrarlarsa, birer birer imha ederlerdi.

Mühendisin aldığı tedbirlerin ne denli avantajlı olduğu anlaşılıyordu. Korsanlar, haklarından kolay kolay gelemeyecekleri, kalabalık ve iyi silahlamış düşmanlarla uğraşmak mecburiyetinde kalacaklarını sanabilirlerdi.

Açık denizinin akıntısıyla savaşmak zorundaki filika *Speedy*'ye yaklaşmadan evvel yarım saat geçti. Yaralılarla birlikte sahile geri döndüğünde, dehşet verici çığlıklar yankılandı ve hiç sonuç veremeyen üç dört top atışı yapıldı.

Ama o sırada, diğer suçlulardan bir düzinesi, öfkeden ve belki bir akşam önceki şarap ayinin etkisiyle, tekneye atladılar. Öte yandan denize, içinde sekiz adam yer alan ikinci bir filika daha indirildi ve birincisi kolonizatörleri oldukları yerden çıkarmak üzere dosdoğru adacığa yönelirken, ikincisi de Mercy'nin girişini zorlayacak şekilde manevra yapıyordu.

Durumun Pencroff ve Ayrton için büyük bir tehlike arz ettiği kesinleşiyordu. Karaya geri dönmeleri gerektiğini anladılar.

Bu sırada, birinci filikanın uygun menzile girmesini beklediler ve ustaca nişanlanmış iki kurşun gelip yine mürettebatının düzenini bozdu. Sonra Pencroff ve Ayrton, nöbet yerlerini terk edip, on kadar atış yapmayı ihmal etmeksizin, bacaklarının tüm hızıyla adacığı geçerek, sandala atladılar ve filika güney ucuna ulaştığı esnada kanalı aştılar ve koşup Bacalar'a büzüldüler.

Cyrus Smith ve Harbert'a henüz varmışlardı ki, adacık istila edilmişti ve ilk teknedeki korsanlar onun dört bir yanını dolaşıyorlardı.

Neredeyse aynı anda, ikinci filikanın hızla yaklaştığı Mercy karakolunda yeni patlamalar oluyordu. Binen sekiz adamın ikisi Gédéon Spilett ve Nab tarafından ölümcül bir şekilde yaralandı ve direnilmez bir halde resiflere sürüklenen teknenin kendisi Mercy'nin ağzında paramparça oldu. Fakat hayatta kalan altı kişi, suyla temastan korunmak için silahlarını başlarının üstüne kaldırarak, nehrin sağ yakasına ayak basmayı başardılar. Sonra, karakol ateşine fazla yaklaştıklarını fark ederek, var güçleriyle Enkaz Burnu istikametine, menzil dışına kaçtılar.

Yani hâlihazırdaki vaziyet şöyleydi: Adacıkta, kuşkusuz çoğu yaralı on iki suçlu, ama hâlâ emirlerine amade filika; adada, köprüleri havaya kalkık ırmağı geçemedikleri için Granite-House'a erişmeleri imkânsız altı tayfa.

"İşler yolunda!" demişti Bacalar'a koşan Pencroff. "İşler yolunda, Bay Cyrus! Ne dersiniz?"

"Bence dövüş yeni bir biçim alacak, diye cevap verdi mühendis, zira suçluların o denli elverişsiz şartlarda devam edecek kadar akılsız oldukları farz edilemezdi!"

"Kanalı hiçbir zaman geçemeyecekler, dedi denizci. Ayrton ve Bay Spilett'in karabinaları onları engellemek için oradaydılar. Biliyorsunuz ki bir milden fazla menzilleri var.

"Şüphesiz", dedi Harbert, "fakat geminin toplarına karşı iki karabina ne yapabilir ki?"

"Sanırım, toplar henüz kanala ulaşmadı!" dedi Pencroff.

"Ya gelirse?" dedi Cyrus Smith.

"Bu mümkün değil, çünkü orada karaya oturma ve kendini kaybetme tehlikesi mevcut!"

"Olabilir", dedi Ayrton. "Suçlular alçak denize batmak pahasına kanala girmek için yüksek denizden istifade edebilirlerdi ve topların ateşi altında karakollarımız daha fazla dayanamayacaklar."

"Lanet olsun!" diye haykırdı Pencroff. "Baldırı çıplaklar hakikaten demir almaya hazır gibiydiler."

"Belki de Granite-House'a sığınmak zorunda kalacağız?" diye belirtti Harbert."Bekleyelim!" diye yanıt verdi Cyrus Smith.

"Ya Nab ve Bay Splitt?..." dedi Pencroff.

"Gerekli zamanda bize dahil olmayı bileceklerdir. Hazır olun, Ayrton. Sizin ve Spilett'in karabinanız şimdi konuşmak zorunda."

Bu oldukça doğruydu! *Speedy* çapa üzerinde kavis çizmeye başlıyor ve adacığa yaklaşmaya niyetleniyordu. Denizin bir buçuk saat boyunca yine yükselmesi lazımdı ve dalganın akıntısı kırıldığından, geminin manevra yapması kolay olacaktı. Ama sıra kanala girmeye gelince, Pencroff, Ayrton'ın kanaatinin tersine, geminin buna yeltenebileceğini kabullenemiyordu.

Bu arada, adacığı işgal eden korsanlar yavaş yavaş karşı kıyıya taşınmışlardı, artık karadan kanalla ayrılmış durumda bulunmuyorlardı. Korsanlar şayet basit tüfeklerle donanmış olsalardı, bu durumda bacalarda ya da Mercy Kanalı'nda pusuya yatmış kolonizatörlere hiçbir zarar veremezdi. Fakat korsanların uzun menzilli karabinalarla donatıldıklarını bilmeyen kolonizatörler onlarla karşı karşıya kalabileceklerini düşünmüyorlardı. Bu arada adacığı arşınlandıkları ve sınıra göz gezdirdikleri anlaşılıyordu.

Yanılsamaları kısa sürdü. O zaman Ayrton ve Gédéon Spilett'in karabinaları konuştu ve kuşkusuz nahoş şeyler söylediler, zira suçlulardan ikisi sırtüstü düştüler.

Genel bir bozgun yaşandı. Diğer on kişi yaralı veya ölü yoldaşlarını toplamaya zaman dahi ayırmadılar. Aceleyle adacığın öbür tarafına geçtiler ve onları getirmiş bulunan kayığa atlayıp, kürekler çeke çeke gemiye doğru ilerlediler.

"Sekiz daha eksik!" diye bağırmıştı Pencroff. "İşin doğrusu, Bay Spilett ve Ayrton birlikte icraat yapmak için sözbirliği etmiş gibiydi!"

"Baylar, diye yanıtladı Ayrton, karabinasını yeniden doldururken. Durum ciddiyet kazanıyor. Gemi demir alıyor!"

"Çapa tam vaktinde faaliyete geçti!..." diye haykırdı Pencroff.

"Evet, şimdiden savruluyor bile."

Aslında teknenin mürettebatı diğer yana döndükçe, palangaya çarpan kastanyolanın tıkırtısı açıkça işitiliyordu. *Speedy* evvela çapasının çağrısına uymuştu. Sonra, dipten sökülünce, karaya doğru sürüklenmeye başladı. Rüzgâr açık denizden esiyordu; büyük flok ve gabya yelkenleri yukarı çekildi ve gemi yavaş yavaş karaya yaklaştı.

Mercy ve Bacalar'ın iki karakolunun, yaşam belirtisi göstermeksizin, ama belli bir heyecanla kumanda edilişi seyrediliyordu. Yakın mesafeden teknenin top atışına maruz kalan, fakat yararlı bir yanıt vermeyen kolonizatörlerin durumu korkunç bir hal alacaktı. Bu durumda korsanların karaya çıkış nasıl engellenebilirdi?

Cyrus Smith bunu gayet iyi hissediyor ve kendi kendine, yapılması mümkün olanı soruyordu. Çok geçmeden bir karar almak zorunda kalacaktı. Ama ne? Erzak bol olduğundan, Granite-House'a kapanmak, kuşatmaya izin vermek, haftalar hatta aylar boyu dayanmak mıydı? Pekâlâ! Ya sonra? Korsanlar zamanla ortalığı keyflerince kırıp geçirdikleri adacığa daha az hâkim olmayacaklar ve sonunda Granite-House mahkûmlarına üstün geleceklerdi.

Bununla birlikte hâlâ bir ihtimal kalıyordu: Bob Harvey gemisiyle kanalda tehlikeye girmiyor ve adacığın dışında duruyordu. Onu kıyıdan yarım mil daha ayırıyordu ve bu mesafeden patlamaları çok da zarar verici olamayabilirdi.

"Asla, diye tekrarlıyordu Pencroff, iyi denizci olduğundan, Bob Harvey asla kanala girmez! Deniz fenalaştığı tak-

dirde, bunun tekne için bir risk olduğunu biliyor! Peki, gemisi olmadan ne yapar?"

Bununla beraber, tekne adacığa yaklaşmıştı ve alt uca ulaşmaya çalıştığı görülüyordu. Rüzgâr hafifti ve akıntı gücünü ziyadesiyle yitirmişti, Bob Harvey'in yapmak istediği manevranın ustası olduğuysa muhakkaktı.

Tekneler tarafından önceden takip edilen yol, onun kanalı tanımasına müsaade etmiş ve utanmadan taraf tutuyordu. Planı fazla anlaşılır durumdaydı: Bacalar'ın önünde gemiyi baştankıçtan palamarlamak ve o zamana kadar mürettebatını kırıp geçirenlere obüs ve gülleyle cevap vermek istiyordu.

Çok geçmeden *Speedy* adacığın ucuna vardı; onu rahatlıkla döndürdü; brigantini rüzgara bıraktı ve rüzgârla yol alan gemi Mercy'yi baştan sona katetti.

"Haydutlar! Geliyorlar!" diye haykırdı Pencroff.

O sırada Cyrus Smith, Ayrton, gemici ve Harbert, Nab ve Gédéon Spilett'e katıldılar.

Muhabir ve yoldaşı Mercy karakolunu takip etmeyi münasip görmüştü. Artık gemiye hiçbir şey yapamazlardı. Akıllıca davranmışlardı. Kuşkusuz kati bir faaliyet devreye girdiği sırada kolonizatörlerin bir araya toplanması gayet yerindeydi. Gédéon Spilett ve Nab, onlara erişmeyen bir kurşun dolusunun ortasından kayaların arkasına sığınarak gelebildirler.

"Spilett! Nab!" diye bağırmıştı. Yaralanmadınız, değil mi?"

"Hayır!" diye cevap verdi gazeteci "Sadece seken birkaç kurşun! Ama o lanet olasıca kanala giriyor!"

"Evet!" diye yanıtladı Pencroff. "On dakikaya kalmadan, Granite-House'un önüne demir atacak!"

"Bir projeniz var mı, Cyrus?" diye sordu muhabir.

"Hâlâ vakit varken ve suçlular bizi göremezken, Granite-House'a sığınmak lazım."

"Bence de öyle, diye karşılık verdi Gédéon Spilett. Ama bir kere içine kapandık mı..."

"Koşullara göre davranacağız," diye cevapladı mühendis.

"Öyleyse yola koyulalım, hem de aceleyle" dedi gazeteci.

"Ayrton ve benim burada kalmamızı istemiyor musunuz, Bay Cyrus?" diye sordu denizci.

"Neden isteyecekmişim, Pencroff?" diye cevap verdi Cyrus Smith. "Hayır. Ayrılmayalım!"

Kaybedecek bir saniye yoktu. Kolonizatörler Bacaları terk ettiler. Duvarın ufak kıvrımı tekne tarafından görülmelerini engelliyordu, ama iki üç patlama ve kayalardaki gülle patırtısıyla *Speedy*'nin ancak kısa mesafede olduğunu öğrendiler.

Asansöre atılmak, Top ve Jüp'ün önceki günden beri kapandıkları Granite-House'un kapısına kadar tırmanmak, büyük salona ok gibi fırlamak bir anlık iş oldu.

Tam zamanıydı, zira kolonizatörler dal yığını arasından, kanalı takibe alan dumanla çevrili *Speedy*'yi fark ettiler. Hatta bir kenarda durmak gerekti, zira yaylım ateşi kesintisizdi ve dört topun gülleleri artık dolu olmasa da, Bacalar'daki Mercy karakoluna körü körüne vuruyordu. Kayalar parçalanmıştı ve her patlamaya "yaşasın" nidaları eşlik ediyordu.

Bu arada, Granite-House'u sakınmayı uman Cyrus Smith'in pencereleri saklamak için gösterdiği ihtimam sayesinde, kapının mazgalına hafifçe dokunan bir gülle koridora girdi.

"Lanet olsun! Kendimizi belli mi ettik?" diye haykırdı Pencroff.

Belki de kolonizatörler görülmemiştiler, fakat Bob Harvey'in, yüksek duvarın o kısmını gizleyen şüphe götürür yapraklar arasına bir mermi yollamaya dair kararı muhakkaktı. Hatta çok geçmeden, yaprak perdesini yırtan başka bir gülle, darbelerini ikiye katladı ve granitte fal taşı gibi açık bir menfez meydana çıkardı.

Kolonizatörlerin durumu umutsuzdu. Geri çekildikleri tespit edilmişti. Ne mermilere mani olabiliyorlar ne de parçaları etrafında dağılan olan taşı koruyabiliyorlardı. Artık Granite-House'un üst koridoruna sığınmaktan ve tüyler ürpertici, boğuk bir gürültü duyulduğunda, konutlarının her tahribattına yüz çevirmekten başka yapacak bir şeyleri yoktu!

Cyrus Smith ve arkadaşları pencerelerden birine atıldılar...

Tekne, bir nevi sıvı hortum tarafından karşı konulamayacak bir şekilde kaldırılmış ikiye bölünmüş ve on saniyeden az bir süre içerisinde de suçlu mürettebatıyla beraber batmıştı!

IV
KUMSALDAKİ KOLONİZATÖRLER – AYRTON VE PENCROFF CANKURTARAN OLARAK ÇALIŞIYORLAR – ÖĞLEN YEMEĞİ SIRASINDA SOHBET – PENCROFF'UN MUHAKEMESİ – TEKNE GÖVDESİNE TİTİZ ZİYARET – EL DEĞMEMİŞ AMBAR – YENİ ZENGİNLİKLER – SON DÖKÜNTÜLER – BİR PARÇA KIRIK SİLİNDİR

"Sıçradılar!" diye bağırdı Harbert.

"Evet! Ayrton'ın barutu ateşe vermesi gibi sıçradılar!" diye yanıtladı Pencroff, Nab ve delikanlıyla aynı zamanda asansöre atlayarak.

"İyi de ne oldu?"diye sordu bu beklenmedik akıbete hâlâ pek şaşıran Gédéon Spilett.

"Ha! Bu kez öğreneceğiz!..." diye cevap verdi mühendis, hararetle.

"Neyi öğreneceğiz?..."

"Daha sonra! Daha sonra! Gelin, Spilett. Mühim olan o korsanların ortadan kalkmaları!"

Muhabir ve Ayrton'ı sürükleyen Cyrus Smith kumsalda Pencroff, Nab ve Harbert'a katıldılar.

Gemiden geriye artık hiçbir şey görünmüyordu, direği bile. O hortumla yukarı kaldırıldıktan sonra yan yatmış lakin kanal burada yirmi ayaktan daha derin olmadığından ve şüphesiz birkaç muazzam delik yüzünden o konumda akmıştı. Denize gömülmüş teknenin gövdesinin medcezir sırasında yeniden gün yüzüne çıkacağı muhakkaktı.

Denizin sathında birkaç enkaz parçası dalgalanıyordu. Yelken direği ve yedek serenden, hâlâ canlı kuşlar içeren tavuk kafeslerinden, ambar kapaklarından kaçtıktan sonra yavaş yavaş yüzeye çıkan fıçı ve sandıklardan ibaret koca bir yığın görünüyordu; ama ne rotadan sapan bir gemi enkazı mevcuttu, ne güverte keresteleri, ne de borda kaplamaları... Ki bu, *Speedy*'nin ani batışını, bir hayli açıklanamaz kılıyordu.

Ne var ki payanda ve çarmıklar koptuktan sonra direğin alt ucunun birkaç ayak üstünden, bazıları açık, bazıları sıklaştırılmış yelkenleriyle, çok geçmeden kanalın suyu yeniden yükseldi. Ancak cezirin bütün o zenginlikleri alıp götürmesine izin vermemek lazımdı. Ayrton ve Pencroff ya ada ya da adacığın kıyısında tüm o kalıntıları palamarla bağlamak niyetiyle oyma kayığa atladılar.

Lakin tekneye binmek üzerelerken, Gédéon Spilett'in bir düşüncesi onları durdurdu.

"Ya Mercy'nin sağ yakasına çıkan altı suçlu?" dedi.

Aslında Enkaz Burnu'na ayak basan ve filikası kayalıklarda parçalanan altı adamın unutulmaması gerekiyordu.

O yöne bakıldı. Görünürde hiç kaçak yoktu. Muhtemelen brikin kanal sularına gömüldüğünü görünce adanın içlerine kaçmışlardı.

"Bilahare ilgileniriz onlarla, dedi o zaman Cyrus Smith. Hâlâ tehlikeli olabilirler, zira silahlılar ve altıya altı kişiyiz, şanslar eşit. O yüzden acele edelim."

Ayrton ve Pencroff kayığa binip, var güçleriyle enkazlara yöneldiler.

Deniz dingin ve gayet yüksekti, çünkü iki gündür yeni ay vardı. Brikin gövdesi kanalın sularına süzülmeden evvel en az bir saat geçmiş olmalıydı.

Ayrton ve Pencroff'un yelken direklerini ve ucu Granite-House kumsalına uzanan halatlar vasıtasıyla serenleri bağlayacak vakitleri oldu. O zaman kolonizatörler, güçlerini birleştirerek, enkazları yedekte çekmeyi başardılar. Sonra kayık başıboş yüzen ve derhal Bacalar'a taşınan her şeyi topladı, tavuk kümeslerini, fıçıları, sandıkları...

Birkaç tane de ceset yüzüyordu. Ayrton diğerleri arasında Bob Harvey'inkini tanıdı ve yoldaşına göstererek, duygusal bir sesle:

"Eskiden olduğum şey, Pencroff," dedi.

"Fakat artık olmadığınız şey, yiğit Ayrton!" diye yanıtladı denizci.

Suda yüzen cesetlerin bu denli az olması epey tuhaftı. Ancak beş altı kişi sayılabiliyordu ki zaten cezir çoktan onları açık denize sürüklemeye başlamıştı. Batışa şaşıran suçlu-

ların firar etmeye vakit bulamamış olması gayet muhtemel ve gemi yan yattığında çoğunluk küpeşte kısmında kalmıştı. Hâlbuki o sefillerin cesetleri cezir sayesinde açık denize doğru sürüklenmişti ve kolonizatörleri onları adanın bazı köşelerine gömmek gibi acıklı angaryalardan kurtarmıştı.

Cyrus Smith ve yoldaşları iki saat boyunca sadece, sereni kumların üzerine açmak ve dokulunmamış yelkenlerini kurutmak gibi işlerle meşgul oldular. Kendilerini işe öyle kaptırmışlardı ki, az muhabbet ediyor, ama akıllarından düşünce eksik olmuyordu! Bu tekneye sahip olmak veya

daha ziyade kendini kapatmak bir talihti. Gerçekte bir gemi esasında ufak bir dünyadır ve koloninin malzemesi gerekli nesneler için iyi bir sayı sağlıyordu. Bu Enkaz Burnu'nda bulunan sandığın "genişletilmiş" karşılığı olacaktı.

"Ve ayrıca, diye düşünüyordu Pencroff, karaya oturmuş bir gemiyi yüzdürmek niye imkânsız olacaktı? Sadece tek bir delik olsa, tıkanacaktı ve bir delik ve üç dört varillik bir gemi, yani B*onadventure*'ümüzün yanında gerçek bir gemiydi. Ve bununla başarılı olacaktı! Nereye isterseniz oraya gidilecekti! Bay Cyrus, Ayrton ve ben, durumu inceliyorduk! Buna değer!"

Aslında tekne hâlâ seyire elverişliydi. Lincoln Adası'nın kolonizatörlerinin yurduna geri dönüş ihtimali artıyordu. Fakat tekne gövdesinin bütün kısımlarıyla ziyaret edilmesi amacıyla, bu önemli meseleye karar vermek için, denizin tamamen alçalmasını beklemek uygun düşüyordu.

Enkazlar kumsalda emniyete alındığında, Cyrus Smith ve yoldaşları yemek için birkaç dakika ayırdılar. Kelimenin tam manasıyla, açlıktan ölüyorlardı. Neyse ki kiler uzak değildi ve Nab iş bitirici bir aşçı sayılabilirdi. Velhasıl yemek Bacalar'ın yanında yendi ve tahmin edildiği üzere, koloninin ziyadesiyle beklenmedik bir hadiseyi müteakip, mucizevî bir şekilde kurtarılmış olmasından başka bir şey konuşulmadı.

"Doğru sözcük sahiden de mucizevî, diye tekrarlıyordu Pencroff, zira o alçakların tam vaktinde atlamış olduklarını itiraf etmeliyiz. Granite-House özellikle yaşanması imkânsız bir hal almaya başlıyordu!

"Ne olup bittiğini, tekneyi kimin havaya uçurmuş olabileceğini tahayyül edebilir misiniz, Pencroff?" diye sordu muhabir.

"Ha! Şu mesele, Bay Spilett, diye yanıtladı Pencroff. Bundan kolayı yok, korsan tekneleri savaş gemileri gibi komuta edilmez! Suçlular tayfa değildir!" Ambar kapaklarının açık olduğu muhakkaktı, çünkü kesintisiz top atışı yapılıyordu ve makine tesisatını infilak ettirmek için bir itiyatsız ya da sakar yeterliydi.

"Bay Cyrus, dedi Harbert, beni şaşırtan şey, patlamanın daha fazla etki yaratmamış olması." İnfilak kuvvetli değildi

ve neticede enkaz ve yerinden sökülmüş borda kaplamaları azdı. Gemi havaya uçmaktan ziyade batmış gibiydi.

"Bu seni şaşırtıyor mu, çocuğum?" diye sordu mühendis.

"Evet, Bay Cyrus."

"Beni de öyle, Harbert," mühendis. "Ama teknenin gövdesini ziyarete gittiğimizde, kuşkusuz bu olayın açıklamasını bulacağız."

"Daha neler, Bay Cyrus!" dedi Pencroff. "*Speedy*'nin sadece kayalıklara bindirip batan bir gemi olduğunu mu iddia ediyorsunuz yani?"

"Neden olmasın?" diye belirtti Nab. "Kanalda sığ kayalar varsa..."

"Pekâlâ, Nab!" diye yanıtladı onu Pencroff. "Gözlerini doğru zamanda açmamışsın. Sulara gömülmeden hemen önce teknenin muazzam bir dalgayla yukarı kalktığını ve sonra iskele cenahında ters döndüğünü mükemmel gördüm. Hâlbuki kayaya sadece dokunmakla kalsa, dibi boylayan dürüst bir gemi gibi sakin sakin batardı."

"Ne var ki bu kesinlikle dürüst bir gemi değil!" diye cevap verdi Nab.

"Neyse, birazdan görürüz, Pencroff," diye devam etti mühendis.

"Evet, göreceğiz, diye ekledi denizci, ama kanalda kayalık olmadığına bahse varım. Bakın, Bay Cyrus, açık konuşalım, bu hadisede hâlâ bazı olağanüstü şeylerin var olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?"

Cyrus Smith karşılık vermedi.

"Her halükârda, dedi Gédéon Spilett, ister bir çarpışma olsun isterse patlama, bu hadisenin tam vaktinde gerçekleşmiş olduğunda mutabıkız!"

"Evet!... Evet!..." diye cevapladı gemici. "Fakat mesele bu değil. Bay Smith'e, tüm bunlarda olağanüstü bir taraf görüp görmediğini soruyorum."

"Bu konudaki fikrimi açıklamayacağım, Pencroff, dedi mühendis. Söyleyebileceğim her şey bundan ibaret."

Cevap, Pencroff'u hiç tatmin etmedi. Olayı patlama olarak görüyordu ve bu düşüncesinden vazgeçmeye niyeti yoktu. Kumsalın kendisi gibi ince bir kum yatağından olu-

şan kanalda, denizi alçaltan meçhul bir kayalığın varlığını kabul etmeye asla razı gelmezdi. Hem zaten tekne battığı sırada deniz yüksekti, yani alçak denizde bile ortaya çıkmayan onca kayaya çarpmaksızın geçilmesi gereken miktardan fazla su mevcuttu. Dolayısıyla, bir çarpışma vuku bulamazdı. Yani, gemi darbe almamış, havaya uçmuştu.

Denizcinin uslamlamasının belli bir doğruluk payı taşıdığında mutabık kalındığı muhakkaktı. Saat bir buçuğa doğru, kayığa binen kolonizatörler, kaza mahalline gittiler. Geminin iki filikasının da kurtarılamamış olması üzücüydü; ama biri bilindiği üzere Mercy'nin mansabında parçalanmıştı ve kesinlikle kullanım dışıydı. Ötekiyse, teknenin batışı esnasında ortadan yok olmuş ve kuşkusuz ezilmiş olduğundan tekrar görünmedi.

O sırada *Speedy*'nin gövdesi suyun üzeride görünmeye başlıyordu. Gemi yan yatmaktan öte durumdaydı, zira düşüş dolayısıyla yer değiştiren safranın ağırlığı altında direkleri kırıldıktan sonra, neredeyse omurgayı havada tutuyordu. Müthiş bir su hortumuyla ortaya çıkan açıklanması imkânsız fakat korkutucu denizaltı hareketle, hakikatten ters döndürülmüştü.

Kolonizatörler gövdenin etrafından dolandılar ve sular alçaldıkça, felakete sebep olan nedeni olmasa bile en azından meydana getirdiği sonuçları anlayabileceklerdi.

Önde omurganın iki yanı pruva bodoslamasından yedi sekiz ayak mesafede teknenin böğürleri boyunca en az yirmi ayak parçalanmıştı. Orada körleştirmesi imkânsız iki geniş delik açılıyordu. Sadece bakır ve borda kaplama ortadan kaybolmamış, şüphesiz kaburganın kendisinden, demir takozdan ve onu bağlayan demir kaveladan toz olmuştu. İzi bile yoktu. Arka minvale kadar gövde boyunca kenarı tırtıklı borda sıraları artık tutulmaz olmuştu. İç omurgadan sökülmüş sahte omurga açıklanması imkânsız bir şiddetle ayrılmıştı ve ambarın kendisi, birçok noktadan uzunlamasına kırılmıştı.

"Lanet olsun!" diye haykırdı Pencroff. "İşte, yeniden yüzdürmesi güç bir gemi !"

"Hatta imkânsız olacak," dedi Ayrton.

“ Her halükârda, diye belirtti Gédéon Spilett gemiciye, şayet patlama yaşandıysa, münferit neticelere yol açtı! Güverte ve köprünün parçalarını havaya uçurmak yerine, gemi gövdesinin alt bölümleri patlatıldı! Geniş delikler daha ziyade ambarın infilakıyla bir kayalığa çarpmış görünüyor!”

“Kanalda kayalık yok!” diye karşılık verdi denizci. “Her istediğinizi kabul ediyorum, kayaya çarpılması hariç!”

“Teknenin içine girmeye çalışalım, dedi mühendis. Yıkımının sebebi bakımından neye bel bağlayacağımıza bilebiliriz.”

Bu en iyi çareydi, hatta geminin içerdiği tüm zenginliklerin dökümünü yapmak ve canlarını kurtarmak için gerekli önlemleri almak uygun düşüyordu.

Geminin içine erişim kolaydı. Su her daim alçalıyordu ve gövdenin ters dönmesinden mütevellit artık üst olan alt güverte gayet kullanışlıydı. Ağır döküm demirden müteşekkil safra onu birçok yerden çukurlaştırmıştı. Gövdenin yarıklarıyla akıp giden denizin uğultusu işitiliyordu.

Cyrus Smith ve yoldaşları, ellerinde balta, yarı kırık güvertede ilerlediler. Her tür sandık ona ket vuruyordu ve ancak ziyadesiyle sınırlı bir süre suda kalmış olduklarından, belki de muhtevaları zarar görmüştü.

Velhasıl bütün yükün güvenilir bir yere koyulması işiyle uğraşıldı. Suyun birkaç saatten evvel geri gelmemesi lazımdı ve bu birkaç saat en kazançlı şekilde kullanıldı. Ayrton ve Pencroff, gövdede açılmış oyuğa fıçı ve sandıkları yukarı çıkarmaya yarayan bir palanga kurmuştu. Kayık hemen onları karşılayıp, kumsala taşıdı. Bilahare, o nesnelerin sınıflandırılması pahasına, her şey hayal meyal alınıyordu.

Her halükârda, kolonizatörlerin aşırı bir memnuniyetle saptayabildiği şey gemilerinin çok çeşitli yüke, her türlü eşyaya, ev araçlarına, alet edevat ve imalat ürünlerine sahip olduğuydu, Polinezya’nın büyük kabotajında yaptığı gibi gemiyi yüklemişlerdi. Orada her şeyden biraz bulunması muhtemeldi ve Lincoln Adası kolonisine gereken şey tam da buydu.

Bununla birlikte sessiz bir şaşkınlık içindeki Cyrus Smith görüyordu ki, söylendiği gibi felaketi tayin eden sıra-

dan çarpışmadan sırf teknenin gövdesi son derece mustarip olmakla kalmamış, bilhassa başa doğru demirbaş eşya harap olmuştu. Bölme duvarı ve ambar destekleri gemi dâhilinde patlayan müthiş bir obüs gibi parçalanmıştı. Kolonizatörler, tedricen çıkarılan sandıkların yerini değiştirerek, kolayca baştan kıça gidebildiler. Söz konusu olan, yerinin değiştirilmesi pek zor, ağır balyalar değil, istiflenmesi basit, tanınabilir kolilerdi.

Kolonizatörler teknenin arkasına, vaktiyle kıç güverteyi dikleştiren bölüme kadar ulaştılar. Ayrton'ın işareti uyarınca barut ambarını orada aramak lazımdı. Patlama yaratmadığını düşünen Cyrus Smith nezdinde birkaç fıçının kurtulabilmesi, normalde metal kasalarda muhafaza edilen barutun suyla temastan zarar görmemiş olması mümkündü.

Gerçekten de öyle oldu. Büyük miktarda mermi arasında yirmi kadar, içi bakır kaplama fıçı bulundu ve ihtiyatla çıkarıldı. Pencroff, *Speedy*'nin tahrip oluşunun bir patlamaya bağlanamayacağına kendi gözleriyle görerek ikna olmuştu. Gövdenin, ambarın yer aldığı bölümünün en az zarar gören kısım olduğu kesindi.

"Mümkün!" diye karşılık verdi dik başlı denizci. "Ama iş kayalara gelince, kanalda kaya filan yok!"

"Ne oldu öyleyse?" diye sordu Harbert.

"Hiçbir fikrim yok, diye yanıtladı Pencroff, ne Bay Cyrus ne de başka herhangi biri de bu konuda bir şey bilmiyor ve asla da bilmeyecek!"

Bu muhtelif araştırmalar sırasında saatler akıp geçmişti ve kabaran deniz kendini hissettirmeye başlıyordu. Kurtarma faaliyetlerine ara vermek gerekti. Üstelik hurda geminin deniz tarafından sürüklenmesinden korkmaya lüzum yoktu, zira zaten kuma batmış ve adeta çapalarla tutturulmuş gibi sağlam bir şekilde sabitlenmişti.

Bu durumda, çalışmalara kaldığı yerden devam edilmesi için, bir sonraki cezirin beklenmesinde mahsur yoktu. Fakat mesele geminin kendisine gelince, o kesinlikle kullanılmaz haldeydi, hatta gövde kalıntılarını kurtarmakta acele etmek lazımdı, çünkü kanalın bataklık kumlarında gözden kaybolması an meselesiydi.

Saat akşamüstü beşti. Çalışanlar için zorlu bir gün olmuştu. Büyük bir iştahla yemek yediler ve ne denli yorgun olurlarsa olsunlar, akşam sofrasını müteakip, *Speedy*'nin yükünü oluşturan sandıkları yoklama arzusuna direnemediler.

Çoğu, konfeksiyon giysiler ihtiva ediyordu, haliyle iyi karşılandı. Orada bütün koloniyi giydirecek kadar elbise, her türlü kullanıma uygun çamaşır, her boydan ayakkabı mevcuttu.

"Çok zenginiz!" diye bağırıyordu Pencroff. "İyi de tüm bunları ne yapacağız?"

Ve her an, rom fıçılarını, tütün ve pamuk balyalarını, ateşli ve kesici silahları, tarım araçlarını, dülger, marangoz ve demirci aletlerini, suda kısa süreli kalışlarının hiç bozmadığı her çeşit tohum sandığını sevinçle keşfeden gemicinin hurraları çınlıyordu. Ah! İki sene önce bu gibi şeylerin gelmesinin tam zamanıydı! Gerçi neticede, hünerli kolonizatörler kendi başlarına gerekli aletlerle donanmışlardı. Bu zenginlikler de işlevlerini bulacaklardı.

Granite-House'un depolarında yer eksikliği yoktu, fakat o gün vakit sıkıntısı çekildi ve her şey muhafaza altına alınamadı. Fakat *Speedy*'nin mürettebatından hayatta kalan altı kişinin karaya ayak bastıkları, görünüşe göre birinci sınıf haydutlar oldukları, kendilerini onlardan sakınmaları gerektiği unutulmamalıydı. Mercy Köprüsü ve diğer köprücükler kaldırılmış olsa da, suçlular bir dere veya nehirden zorluk çekecek değillerdi. Umutsuzluğa kapılan bu gibi alçaklar çok korkunç olabilirlerdi.

Onları ne yapmanın uygun düşeceğine bilahare karar verilecekti, ama bu arada, Bacalar'ın yanına yığılmış sandık ve kolilere göz kulak olmak lazımdı. Kolonizatörler gece sırayla nöbet tuttular.

Bununla birlikte gece, suçlular herhangi bir teşebbüste bulunmaksızın geçti. Granite-House'un eteğinde gözcülük eden Jüp Efendi ve Top haber vermekte gecikmediler.

Bunu takip eden üç gün, 19, 20 ve 21 Ekim, ister yük ister tekne donanımı bakımından herhangi bir fayda ya da kıymet taşıyabilecek her şeyi kurtarmakta kullanıldı. Alçak denizde, ambar nakliyor, sular yükseldiğindeyse, kurtarılmış eşyalar istifleniyordu. Bakır kaplamanın büyük bir bölümü her geçen gün kuma biraz daha gömülen gövdeden koparılabildi. Lakin dibi boylayan ağır eşyalar kumlar tarafından yutulmadan evvel defalarca kanalın yatağına kadar dalan Ayrton ve Pencroff geminin zincir ve çapalarına, safrasındaki demir külçelerine ve boş fıçılar sayesinde hafifletilerek karaya taşınabilen dört topa rast geldiler.

Koloni cephaneliğinin tahliye ve kurtarma babında Granite-House'un kiler ve depolarından aşağı kalmadığı görülüyordu. Projelerinde her daim coşkulu Pencroff daha şimdiden kanala ve nehrin ağzına hükmedecek bir batarya kurmaktan bahsediyordu. Dört tane topla, "ne kadar güçlü olursa olsun" her filonun Lincoln Adası sularında maceraya atılmasını engellemeye ant içmişti!

Bu sırada, tekneden geriye yararsız bir gövde iskeletinden başka bir şey kalmamışken patlayan kötü hava onu tamamen tahrip etti. Cyrus Smith, kalıntıları kıyıdan toplamak üzere gemiyi havaya uçurmaya niyetlenmişti, fakat şiddetli bir kuzeydoğu rüzgârı ve zahmetli deniz baruttan tasarruf etmesini sağladı.

Gerçekten de ayın 23'ünü 24'üne bağlayan gece teknenin gövdesi tamamen hasar gördü ve enkazın bir kısmı kumsala vurdu.

Gemi evraklarına gelince, kıç güvertedeki dolaplar titizlikle aranıp taransa da, Cyrus Smith'in hiçbir iz bulamadığını belirtmeye lüzum yoktu. Korsanlar ister kaptanı ister *Speedy*'nin armatörünü ilgilendiren her şeyi elbette ortadan kaldırmışlardı ve bağlama limanının adı arka panoya aktarılmamış olduğundan, hiçbir şey milliyetinden şüpheye yol açamazdı. Bununla beraber Ayrton ve Pencroff, baş taraftaki bazı şekiller dolayısıyla, geminin İngiliz yapımı olması gerektiğine kanaat getirmişlerdi.

Felaketten, daha doğrusu koloninin selametini borçlu olduğu mutlu ama açıklanması imkânsız hadiseden sekiz gün sonra, alçak denizde bile hiçbir şey görünmüyordu. Kalıntılar etrafa saçılmıştı ve Granite-House neredeyse içerdiği her şey bakımından zengindi.

Bununla birlikte, kuşkusuz 30 Kasım'da kumsalı kolaçan eden Nab patlamanın izlerini taşıyan kalın bir demir silindir bulmasa, teknenin tuhaf imhasını gizleyen esrar asla aydınlığa kavuşmazdı. Silindir çarpıktı ve sivri köşelerinden, bir patlayıcı maddenin etkisine maruz kalmış gibi parçalanmıştı.

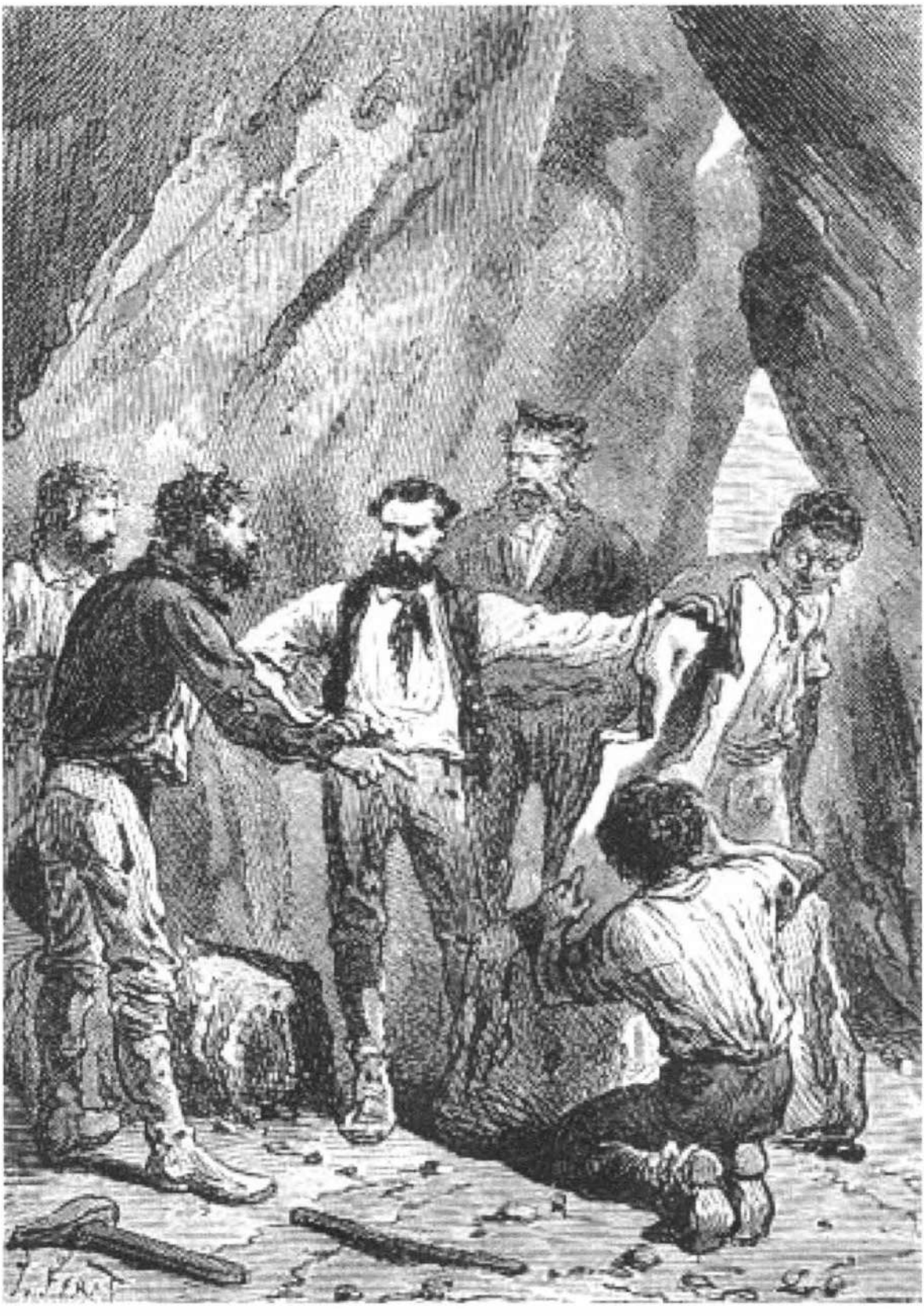
Nab demir parçasını, o esnada Bacalar atölyesinde yoldaşlarıyla meşgul olan efendisine götürdü.

Cyrus Smith silindiri dikkatle inceledikten sonra Pencroff'a dönerek:

"*Speedy*'nin bir çarpışma neticesinde telef olmadığını savunmakta ısrarlı mısınız, dostum?" diye dedi.

"Evet, Bay Cyrus, diye cevap verdi denizci. Siz de kanalda kayalık olmadığını benim kadar biliyorsunuz."

"Ya bu demir parçasına çarptıysa?" dedi mühendis, kırık silindiri göstererek.

"Ne, şu boru parçasına mı?" diye haykırdı Pencroff, tam anlamıyla kuşku dolu bir ses tonuyla.

"Dostlarım, diye devam etti Cyrus Smith, geminin batmadan önce tam bir girdabın tepesine çıktığını hatırlıyor musunuz?"

"Evet, Bay Cyrus!" diye yanıtladı Harbert.

"Peki, o girdabı neyin yükselttiğini öğrenmek ister misiniz? İşte şu," dedi mühendis, kırık tüpü göstererek.

"Şu mu?" diye karşılık verdi Pencroff.

"Evet! Bu silindir bir torpilden geri kalan her şey!"

"Torpil, ha!" diye bağırdılar mühendisin yoldaşları.

"İyi de, o torpili kim koymuş ki oraya?" diye sordu, teslim olmak istemeyen Pencroff.

"Söyleyebileceğim tek şey benim koymadığımdan ibaret!" diye cevapladı Cyrus Smith. "Ama oradaydı ve mukayese kabul etmez gücü hakkında hüküm verebildiniz!"

V
MÜHENDİSİN İDDİALARI – PENCROFF'UN YÜCE VARSAYIMLARI – BİR HAVA BATARYASI – DÖRT MERMİ – SAĞ KALAN SUÇLULARA DAİR – AYRTON'IN TEREDDÜTÜ – CYRUS SMITH'İN YÜCE GÖNÜLLÜ DUYGULARI – PENCROFF İSTEMEYE İSTEMEYE TESLİM OLUYOR.

Dolayısıyla her şey torpilin deniz altında infilakıyla açıklanıyordu. Birlik Savaşı esnasında o korkunç imha silahlarını deneme fırsatı bulmuş olan Cyrus Smith bu hususta yanılamazdı. Nitrogliserin, pikrat ya da aynı mahiyette başka bir patlayıcı madde yüklü silindirin etkisiyle kanal suyu bir girdap gibi yükselmiş ve diplerine kadar yıldırım çarpmıştan beter olan tekne anında batmıştı. Velhasıl, gövdesinin maruz kaldığı hasar öyle büyüktü ki, onu yüzdürmek imkânsızdı. *Speedy*, zırhlı firkateyni basit bir balıkçı kayığı kadar kolay tahrip eden torpile dayanamamıştı!

Evet! Her şey açıklığa kavuşuyordu, bu torpilin kanal sularındaki varlığı hariç her şey!

"Dostlarım, diye devam etti Cyrus Smith, esrarengiz bir varlığın, belki de adamıza terk edilmiş bizim gibi bir kazazedenin mevcudiyeti hususunda kuşkuya mahal yok. Bunları Ayrton iki yıldan beri gerçekleşen her tuhaflıktan haberdar olsun diye söylüyorum. Türlü şartlarda defalarca kendini gösteren ve müdahalesi bizim için büyük bir şans ifade eden bu yardımsever yabancı kim? Bunu tasavvur dahi edemiyorum. Böyle davranmakta, onca yardımın ardından saklanmakta ne çıkarı var ki? Bunu anlayamıyorum. Ama ettiği yardımların sahiciliğine diyecek yok ve bunu sadece olağanüstü kuvvete sahip bir varlık başarabilir. Bizim gibi Ayrton da ona minnet borçlu, zira balonun düşüşünden sonra beni dalgalardan kurtaran o meçhul şahıssa, belgeyi yazan ve şişeyi kanal yoluna bı-

rakarak yoldaşımızın konumunu belirten de oydu elbette. Bizde eksik olan her şeyle doğru düzgün donatılmış sandığı sürükleyip Enkaz Burnu'nda karaya oturtanın da o olduğunu eklemek lazım. Keza, adanın yükseklerinde yakılan ve karaya ulaşmamızı sağlayan ateş de onun eseriydi. Pekarinin vücudunda bulanan kurşun saçmasını o atmıştı. Gemiyi tahrip eden torpili kanala batıran oydu. Hesabını veremediğimiz tüm bu açıklanması imkânsız olayları tek kelimeyle o esrarengiz varlığa borçluyuz. Yani kazazede veya adada sürgün, ne olursak olalım, ona karşı her türlü minnetten vareste olduğumuzu zannedersek, nankörlük etmiş oluruz. Neticede borçluyuz ve bu borcu bir gün ödeyeceğimizi umuyorum."

"Böyle konuşmakta haklısınız, Azizim Cyrus, diye cevap verdi Gédéon Spilett. Evet, adanın kim bilir hangi kısmında saklanan ve etkisi kolonimiz için bilhassa faydalı olan, neredeyse kadiri mutlak bir varlık mevcut. Pratik hayatın olaylarında doğaüstülük kabul edilebilirse, o zaman o yabancının gözüme doğaüstülükten ileri gelen bazı faaliyet araçlarına sahipmiş gibi göründüğünü ilave etmeliyim. Bizimle Granite-House kuyusundan gizli iletişime geçen o mu, bu sayede bütün projelerimizden haberdar mı oldu? Oyma kayık ilk deniz yolculuğuna çıktığında o şişeyi karşımıza çıkaran ve Top'u gölün sularından dışarı atıp, dugongun canını alan o muydu? Her şeyin inandırdığı gibi sizi başka herhangi bir insanın böyle davranamayacağı koşullarda dalgalardan kurtaran o muydu, Cyrus? Şayet oysa, onu şartların efendisi kılan bir kudrete sahip demektir."

Muhabirin gözlemi doğruydu ve bunu herkes hissediyordu.

"Evet, diye yanıtladı Cyrus Smith, bir insanın müdahalesi artık kuşku götürmese de, elinde insanlığın sahip olduğunun haricinde etkinlik araçları bulunduğunda mutabıkız. Bu da bir gizem, fakat insanı bulursak, esrar da açıklığa kavuşacaktır. Yani mesele şu: O cömert varlığa kimliğini belli etmeksizin hürmet etmemiz mi lazım, yoksa ona kadar ulaşmak için her şeyi yapmalı mıyız? Bu konu hakkındaki fikriniz nedir?"

"Benim fikrim, diye cevap verdi Pencroff, her halükârda yiğit bir adam olduğu ve bunu takdir ediyorum!"

"Peki, diye devam etti Cyrus Smith, lakin bu bir yanıt sayılmaz, Pencroff."

"Efendim, dedi Nab, söz konusu beyefendiyi istediğimiz kadar arayalım, onu ancak kendisinin hoşuna gittiği vakit keşfedeceğimiz kanaatindeyim."

"Bu söylediğin hiç de aptalca değil, Nab," diye karşılık verdi Pencroff.

"Nab'la hemfikirim, diye yanıtladı Gédéon Spilett, fakat bu maceraya hiç atılmamak için bir sebep değil. O gizemli varlığı bulalım ya da bulmayalım, en azından ona karşı vazifemizi yerine getirmiş oluruz."

"Ya sen, evlat, ne düşündüğünü söylesene bize," dedi mühendis, Harbert'a dönerek.

"Ah!" diye bağırdı bakışları canlanan Harbert. "Önce sizi sonra da bizi kurtaran şahsa teşekkür etmek isterdim!"

"Müşkülpesent sayılmazsın, oğlum, diye karşılık verdi Pencroff. Ben de öyle, bu hepimiz için geçerli! Meraklı biri değilim, fakat o nevi şahsına münhasır kişiyi yüz yüze görmek için gözlerimden birini seve seve verirdim! Bana öyle geliyor ki yakışıklı, uzun boylu, güçlü bir adam ve elinde koca bir küre, güzel sakalı, güneş ışını gibi saçlarıyla bulutların üstüne yatmış olması gerekiyor!"

"İyi de bu tarif ettiğiniz Baba Tanrı'nın portresi, Pencroff!" diye cevap verdi Gédéon Spilett."

"Olabilir, Bay Spilett, diye karşılık verdi gemici, ama ben böyle tahayyül ediyorum!"

"Ya siz, Ayrton?" diye sordu mühendis.

"Bu durumdaki düşüncem hakkında size pek bir şey söyleyemem, Bay Smith, diye cevapladı Ayrton. Ne yaparsanız yapın, iyi olacaktır. Beni de araştırmalarınıza ortak etmek istediğiniz takdirde, sizi izlemeye hazırım."

"Teşekkür ederim, Ayrton, diye sürdürdü konuşmasını Cyrus Smith, ama yönelttiğim soruya daha direkt bir cevap isterdim. Siz bizim yoldaşımızsınız; daha önce bizim için birçok defa fedakârlıkta bulundunuz ve buradaki herkes gibi, bazı mühim kararlar almak mevzu-

bahis olduğunda, fikrinize başvurulması lazım. Hadi, konuşsanıza."

"Bay Smith, diye yanıt verdi Ayrton, bence o meçhul hayırseveri bulmak için her şeyi yapmalıyız. Yalnız olabilir mi acaba? Acı çekiyor mu? Varoluşunu yenilemesi mi lazım? Dediğiniz gibi, benim de ödemem gereken bir minnet borcum var. Tabor Adası'na gelen ve orada kurtarılması icap eden bir zavallının olduğunu size bildiren ondan başkası olamaz!... Bu yüzden, onun sayesinde yeniden insan oldum. Hayır, bunu asla unutmayacağım!"

"Karar verilmiştir, dedi bunun üzerine Cyrus Smith. Araştırmalarımıza mümkün olduğunca çabuk başlayacağız. Adanın ayak basılmamış tek bir tarafı bile kalmayacak. En gizli köşelerine kadar didik didik arayacağız. Kimliği meçhul dost niyetimiz dolayısıyla bizi affetsin!"

Birkaç gün boyunca, kolonizatörler ekin ve ot biçme çalışmalarında faal olarak yer aldılar. Adanın hâlâ bilinmeyen kısımlarını keşfetme projelerini hayata geçirmeden evvel, vazgeçilmez her işin son bulmasını istiyorlardı. Bu aynı zamanda Tabor Adası bitkilerinden gelen muhtelif sebzelerin toplandığı dönemdi. Yani her şeyin depolanması gerekiyordu ve neyse ki adanın tüm zenginliklerinin yığılabileceği Granite-House'ta yer sıkıntısı çekilmiyordu. Koloninin ürünleri oraya sistemli bir şekilde dizildi. Hayvanlar kadar insanlar bakımından da güvenli bir yer olduğuna inanılabilirdi. O kalın granit masifin ortasında korkulması gereken rutubetten eser yoktu. Üst koridorda yer alan doğal oyukların çoğu kazma ya da mayın yardımıyla büyütülüp boşaltıldı ve Granite-House, erzakları, cephaneyi, alet edevat ve yedek parçaları, tek kelimeyle koloninin bütün malzemelerini barındıran bir umumi antrepoya da dönüştü.

Tekneden getirilen toplara gelince, Pencroff'un ricası üzerine palanga ve maçunalar yardımıyla Granite-House'un sahanlığına kadar çekilen, döküm çelikten yapılmış güzel parçalar söz konusuydu. Pencereler arasındaki mazgal delikleri tıkandı ve çok geçmeden granit duvarda parlak ağızlarının uzadığı görülebildi. Bu ateş ağızları o

yükseklikten bütün Birlik Körfezi'ne tam anlamıyla hükmediyordu. Ufak bir Cebelitarık gibiydi ve adacık açıklarında palamarlamış her gemi kaçınılmaz olarak o hava bataryasının ateşiyle karşı karşıya kalırdı.

"Bay Cyrus, dedi bir gün Pencroff – günlerden 8 Kasım'dı – silahlanma sona erdiğine göre, toplarımızın menzilini denememiz gerekiyor."

"Sizce bu gerekli mi?" diye cevap verdi mühendis.

"Gerekliden de öte... Bu olmaksızın, tedarik ettiğimiz o güzel güllelerden birini yollayabileceğimiz mesafeyi nereden bileceğiz?"

"Deneyelim o halde, Pencroff, diye cevap verdi mühendis. Bununla birlikte, deneyi tedarik ettiğim ve zarar görmemiş halde bırakmaya önem verdiğim sıradan barut değil, asla eksikliğini çekmeyeceğimiz piroksili kullanarak yapmamız gerektiği kanaatindeyim."

"Bu toplar piroksilin patlamasına dayanabilecek mi?" diye sordu Granite-House'un bataryasını deneme arzusunda Pencroff'tan aşağı kalmayan gazeteci.

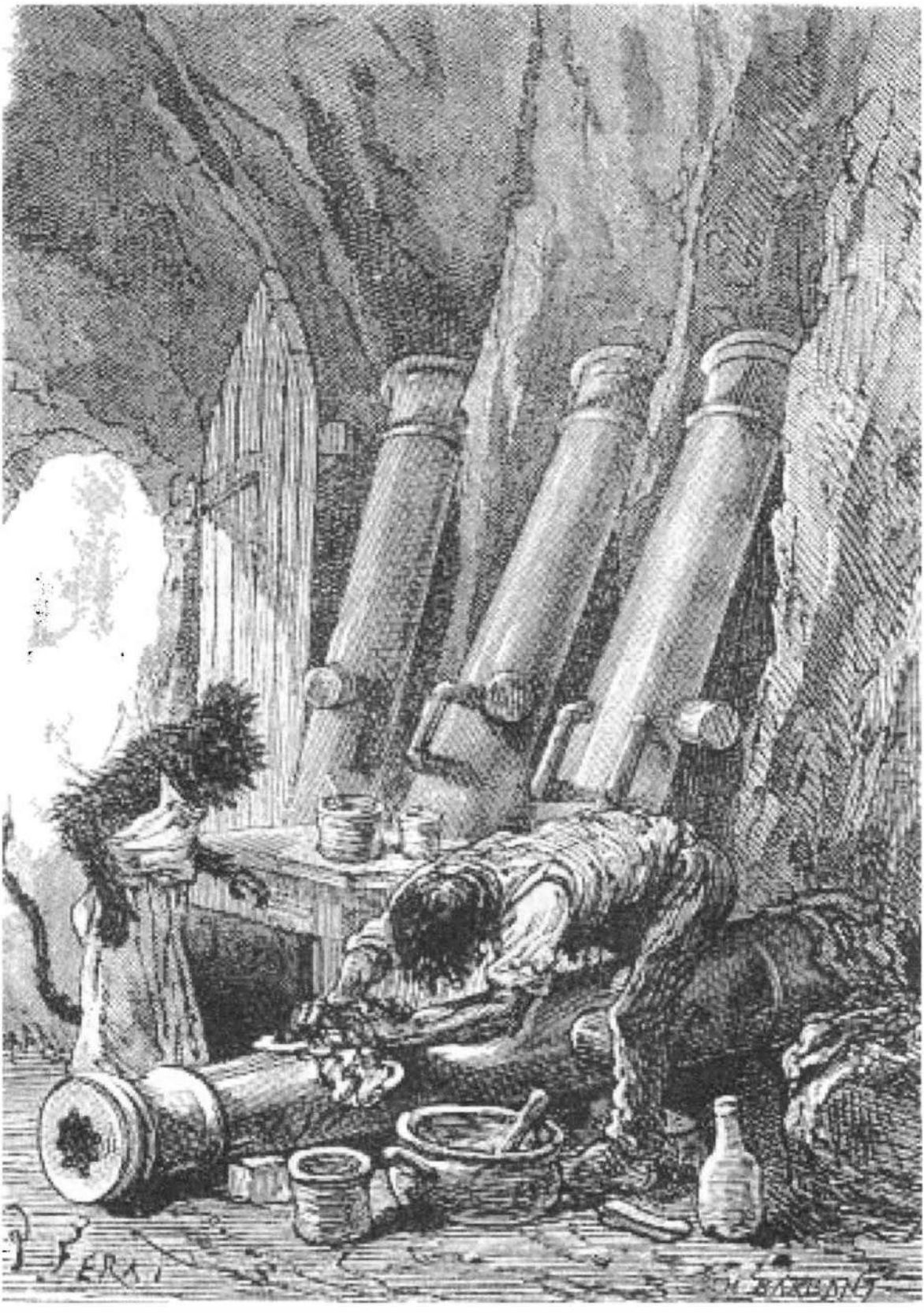
"Sanırım, diye ekledi mühendis, hem tedbirli davranacağız zaten."

Mühendis o topların mükemmel bir imalat olduklarını düşünmekte haksız değildi ve bu işi biliyordu. Döküm çelikten yapılmış, kuyruktan dolma bu topların aynı zamanda kayda değer bir yük kaldırabilmesi ve dolayısıyla muazzam bir menzile sahip olmaları gerekiyordu. Aslında, fayda bakımından, güllenin çizdiği yörünge de mümkün mertebe gergin olmalıydı ve bu gerilim ancak merminin çok büyük bir ilk hızla hareketlendirilmesi şartıyla elde edilebilirdi.

"Oysa, dedi Cyrus Smith arkadaşlarına, ilk hız kullanılan barut miktarıyla alakalı. Parçaların imalatında bütün mesele mümkün olduğunca dirençli bir metalin kullanımından ibaret ve çeliğin tüm metaller içinde en dayanıklısı olduğu su götürmez. Yani toplarımızın piroksil gazının genleşmesine risksiz dayanacağını ve muhteşem sonuçlar doğuracağını düşünmem yersiz değil"

"Tecrübe ettiğimiz zaman, bundan çok daha emin oluruz!" diye yanıt verdi Pencroff.

Dört topun mükemmel durumda olduğunu belirtmeye lüzum yoktu. Sudan çıkarıldıklarından beri, denizci onları bilinçli bir şekilde ovarak parlatmayı kendine görev edinmişti. Saatlerini, topları cilalayarak, yağlayıp perdahlayarak, hava borusunun mekanizmasını, sürgüyü ve basınç anahtarını temizleyerek geçirmişti! Ve artık o parçalar Birleşik Devletler donanmasındaki bir firkateynin güvertesindeki gibi parlaktı.

O gün, koloninin Jüp Efendi ve Top dâhil tüm personeli huzurunda, dört top birbiri ardına denendi. Söylendiğine göre sıradan barutun dört katı infilak şiddeti hesaba katılan piroksille doldurulduu. Fırlatmaları gereken mermi silindir-konikti.

Eliyle namlu fitilini tutan Pencroff ateş etmeye hazırdı.

Cyrus Smith'in işareti üzerine, patlama gerçekleşti. Denize yöneltilmiş gülle, adacığın üstünden geçti ve gidip açıkta, tam olarak tayin edilemeyen bir mesafede gözden kayboldu.

İkinci top Enkaz Burnu'nun en uç kayalarına doğrultulmuştu. Granite-House'a takriben üç mil uzaklıktaki sivri bir taşa çarpan mermi onu paramparça ederek etrafa saçtı.

Topu nişanlayıp ateş eden Harbert'tı ve deneme atışından ziyadesiyle gurur duydu. Bir tek Pencroff ondan fazla iftihar ediyordu! Onuru sevgili çocuğuna düşen böyle bir atıştan!

Bu kez Birlik Körfezi'nin yukarı kıyısını meydana getiren kumullara fırlatılan üçüncü mermi en az dört mil mesafeden kumları vurdu. Sonra, bir köpük bulutu içinde sekerek, denizde kayboldu.

Cyrus Smith, en uzak menzili denemek amacıyla, dördüncü parça için barut hakkını biraz zorladı. Sonra, patlama ihtimaline karşı herkes kenara çekildiğinden, yemleme fitili uzun bir ip yardımıyla yakıldı.

Şiddetli bir patlama işitildi, fakat top direnmişti ve pencereye koşan kolonizatörler merminin Granite-House'un beş mil yakınındaki Çene Burnu'nun kayalıkların köşelerini kütleştirip, Köpekbalığı Körfezi'nde yok olduğunu görebildiler.

"Peki, Bay Cyrus, diye haykırdı hurra nidaları gerçekleşen infilaklarla yarışabilecek Pencroff, bataryamıza ne diyorsunuz? Pasifik'in bütün korsanlarının Granite-House'un karşısına çıkmaktan başka yapacak bir şeyleri yok! İznimiz olmaksızın tek bir kişi bile karaya çıkamaz artık."

"Bana sorarsanız, diye cevap verdi mühendis, deney yapmamak daha iyi, Pencroff."

"Sahi, diye devam etti denizci, ya adada kol gezen altı alçağı ne yapacağız? Orman, tarla ve çayırlarımızda dört dön-

melerine müsaade mi edeceğiz? Bu korsanlar gerçek jaguarlar ve bana öyle geliyor ki onlara bu şekilde davranmakta tereddüt etmemeliyiz. Siz bu hususta ne düşünüyorsunuz, Ayrton?" diye ekledi Pencroff, yoldaşına dönerek.

Ayrton ilkin yanıt vermekte terddüt etti ve Cyrus Smith, Pencroff'un düşüncesizce bu soruyu sormasına biraz üzüldü. Üstelik Ayrton mütevazı bir sesle cevap verdiğinde pek duygulandı:

"Ben de o jaguarlardan biriydim ve konuşmaya hakkım yok, Bay Pencroff..."

Ve yavaş adımlarla uzaklaştı.

Pencroff anlamıştı.

"Ne baş belası bir yaratığım!" diye bağırdı. "Zavallı Ayrton! Halbuki burada herhangi biri kadar konuşma hakkı var!..."

"Evet, dedi Gédéon Spilett, ama çekincesi ona şeref veriyor ve bu acıklı geçmişine dair duyguya saygı göstermek yakışır."

"Anlaşıldı, Bay Spilett, diye yanıtladı gemici. Ve bir daha bunu tekrarlamayacağım! Ayrton'ı üzmektense, dilimi yutmayı tercih ederim! Lakin konumuza geri dönelim. O haydutların merhameti hiç hak etmedikleri ve adayı en kısa zamanda onlardan kurtarmak gerektiği kanaatindeyim."

"Öyle mi düşünüyorsunuz, Pencroff?" diye sordu mühendis.

"Kesinlikle."

"Onları acımasızca takip etmeden evvel, bize karşı yine düşmanca davranmalarını beklemez misiniz, peki?"

"Şimdiye kadar yaptıkları yetmez mi yani?" diye sordu bu tereddütlerden hiçbir şey anlamayan Pencroff.

"Başka hislere dönüşebilir, belki de pişman olabilirler!" dedi Cyrus Smith.

"Onların pişman olması, ha!"diye haykırdı denizci, omuz silkerek.

"Ayrton'ı düşün, Pencroff!" dedi o zaman Harbert, gemicinin elini tutarak. Yeniden dürüst bir adam oldu!"

Pencroff birbiri ardına yoldaşlarına baktı. Teklifinin herhangi bir tereddüde yol açması gerektiğine asla inanmaz-

dı. Sert tabiatı, Bob Harvey'in suç ortakları ve *Speedy*'nin mürettebatının katilleriyle beraber adaya çıkan namussuzlarla uzlaşıldığını kabul edemiyor ve onlara tereddüt ve pişmanlık göstermeden imha edilmesi icap eden vahşi hayvanlar gibi bakıyordu.

"İşe bak!" dedi. "Herkes bana karşı! O baldırı çıplaklara yüce gönüllülük yapmak istiyorsunuz! Öyle olsun. Bundan pişman olmamamız mümkün mü!"

"Sakınmaya özen gösterdiğimiz takdirde, ne gibi bir tehlikeyle karşı karşıya kalırız?"Hımm!" dedi fazla konuşmayan muhabir. "İyi silahlanmış altı kişiler. Her biri bir köşede pusuya yatıp, içimizden birine ateş ederse, pek yakında koloninin efendisi haline geleceklerdir!"

"Niye daha önce yapmadılar?" diye karşılık verdi Harbert. Şüphesiz menfaatleri öyle gerektirdiği için. Hem zaten biz de altı kişiyiz."

"İyi'! İyi!" diye cevapladı, hiçbir uslamlamanın ikna edemediği Pencroff. "O dürüst insanları ufak meşguliyetleriyle uğraşmaya bırakalım ve artık onları düşünmeyelim!"

"Hadi ama, Pencroff, dedi Nab, bu kadar kötü olma! O zavallılardan biri burada, karşında, tüfeğinin menzili dâhilinde bile olsa, üzerine sıkmazsın..."

"Kuduz bir köpek gibi vururum, Nab," diye yanıt verdi Pencroff, soğuk bir edayla.

Bunun üzerine mühendis: "Düşüncelerime çoğu zaman büyük bir saygı gösterdiniz, Pencroff. Bu koşullarda yine bana güvenmek mi istiyorsunuz?" dedi.

"Hoşunuz gittiği gibi yapacağım, Bay Smith, diye cevap verdi hiç de ikna olmamış olan denizci.

"Pekâlâ, bekleyelim ve ancak saldırıya uğrarsak taarruz edelim."

Pencroff, bundan hiç de iyi bir sonuç çıkacağını düşünmese de, korsanlara karşı takınılacak tavır böyle kararlaştırıldı. Saldırıya geçilmeyecek, fakat tedbir de elden bırakılmayacaktı. Nihayetinde ada büyük ve bereketliydi. Şayet ruhun derinliklerinde biraz dürüstlük hissi kaldıysa, bu sefillerin kendilerine çeki düzen vermeleri muhtemeldi. Elbette yaşadıkları şartlar kendi çıkarlarına uygun de-

ğildi, yeni bir hayat kurmaları gerekiyordu. Her halükârda, sadece insanlık icabı dahi beklemek zorundaydılar. Belki de kolonizatörler artık eskisi gibi güven içinde gidip gelme kolaylığına sahip olmayacaklardı. O zamana kadar sadece yırtıcı hayvanlardan sakınmaları icap etmişti, ama şimdi adalarında belki de en beterinden altı suçlu kol geziyordu. Kuşkusuz bu önemliydi ve daha az yiğit insanlar için emniyetlerinden oldular.

Her neyse! Hâlihazırda kolonizatörler Pencroff karşısında haklıydılar. Gelecekte de öyle olacaklar mıydı? Bunu göreceklerdi.

VI
KEŞİF GEZİSİ PLANLARI – AYRTON AĞILDA – BALON BURNU'NU ZİYARET – PENCROFF'UN *BONADVENTURE*'DE YAPTIĞI UYARILAR – AĞILA YOLLANAN MESAJ – AYRTON CEVAP VERMİYOR – ERTESİ GÜN YOLA ÇIKIŞ – NİYE KABLO ÇALIŞMAZ OLDU – BİR PATLAMA

Bu arada kolonizatörlerin büyük kaygıları adanın kararlaştırılmış olan eksiksiz keşfini gerçekleştirmekti, artık iki amaç taşıyan keşif gezisini: İlki mevcudiyeti artık su götürmez olan esrarengiz varlığı keşfetmek ve aynı zamanda, korsanlara ne olduğunu, hangi gizli köşeye sinmeyi tercih ettiklerini, ne tür bir yaşam sürdürdüklerini ve çekinebilecekleri şeyi öğrenmekti.

Cyrus Smith gecikmeden yola koyulmak istiyordu, fakat gezi günlerce sürmek zorundaydı. Arabaya mola organizasyonunu kolaylaştıracak kamp eşyaları ve aletler yüklemek münasip görüldü. Lakin o sırada bacağından yaralanan onagalardan biri arabaya koşulamadı; birkaç günlük istirahata ihtiyacı vardı ve hareket zamanının bir hafta ertelenmesinin, yani 20 Kasım'a ertelenmesinin bir mahzuru yok gibiydi. O enlemde kasım ayı kuzey bölgelerinin mayıs ayına tekabül ediyordu. Yani yaz mevsimindeydiler. Güneş Oğlak Dönencesi'ne vuruyor ve yılın en uzun günlerini aydınlatıyordu. Velhasıl dönem, planlanan ve esas amacına varamasa da keşif açısından verimli olabilecek geziye son derece uygun olacaktı. Bilhassa doğal ürünler bakımından, çünkü Cyrus Smith, Serpantin Yarımadası'nın ucuna kadar uzanan şu sık Far-West Ormanları'nı keşfetmek niyetindeydi.

Yola çıkıştan dokuz gün önce, Geniş Manzara Yaylası'ndaki son işlere el atmaya karar verildi.

Bununla birlikte, Ayrton'ın ilgisini isteyen evcil hayvanların bulunduğu ağıla dönmesi lazımdı. O yüzden,

orada iki gün geçirmesi ve Granite-House'a ancak ahırları bolca yemle doldurduktan sonra geri gelmesi kararlaştırıldı.

Tam yola çıkacakken, adanın eskisi kadar güvenilir olmadığını belirten Cyrus Smith, ona içlerinden birinin kendisine eşlik etmesini isteyip istemediğini sordu.

Ayrton bunun lüzumsuz olduğu ve zaten hiçbir şeyden korkmadığı cevabını verdi. Ağıl ve civarında bazı olaylar baş gösterdiği takdirde,Granite-House'a yollayacağı bir telgrafla hemen kolonizatörleri uyaracaktı.

Ayrton ayın dokuzunda, tek bir onaga koşulu arabayla, şafak vakti yola koyuldu ve iki saat sonra, elektrikli zil ağılda her şeyi düzgün bulduğunu haber veriyordu.

Cyrus Smith, bu iki gün zarfında,Granite-House'un her türlü sürprize karşı kesin bir güven altına alması sağlayacak bir projenin icraatıyla uğraştı. Eski savağın zaten duvar örülerek, Grant Gölü'nün güney kenarındaki ot ve bitkilerin altına yarı saklanmış üst ağzının tamamen gizlenmesi söz konusuydu. Bundan kolayı yoktu, çünkü altında deliğin bütünüyle boğulacağı göl sularının seviyesini iki üç ayak yükseltmek kâfiydi.

Seviyeyi yükseltmek için, Gölde oluşmuş, Gliserin ve Büyük Şelale derelerinin beslendiği iki su oluğuna baraj kurmaktan başka yapacak bir şey yoktu. Kolonizatörler bu işe çağrıldılar ve genişliği yedi sekiz, yüksekliği üç ayağı geçmeyen iki baraj, çimentolanmış kaya blokları yardımıyla çabucak dikildi.

İş tamamlandığında, gölün ucunda vaktiyle fazla suyun boşaldığı bir yeraltı kanalı olduğundan şüphelenmek imkânsızdı.

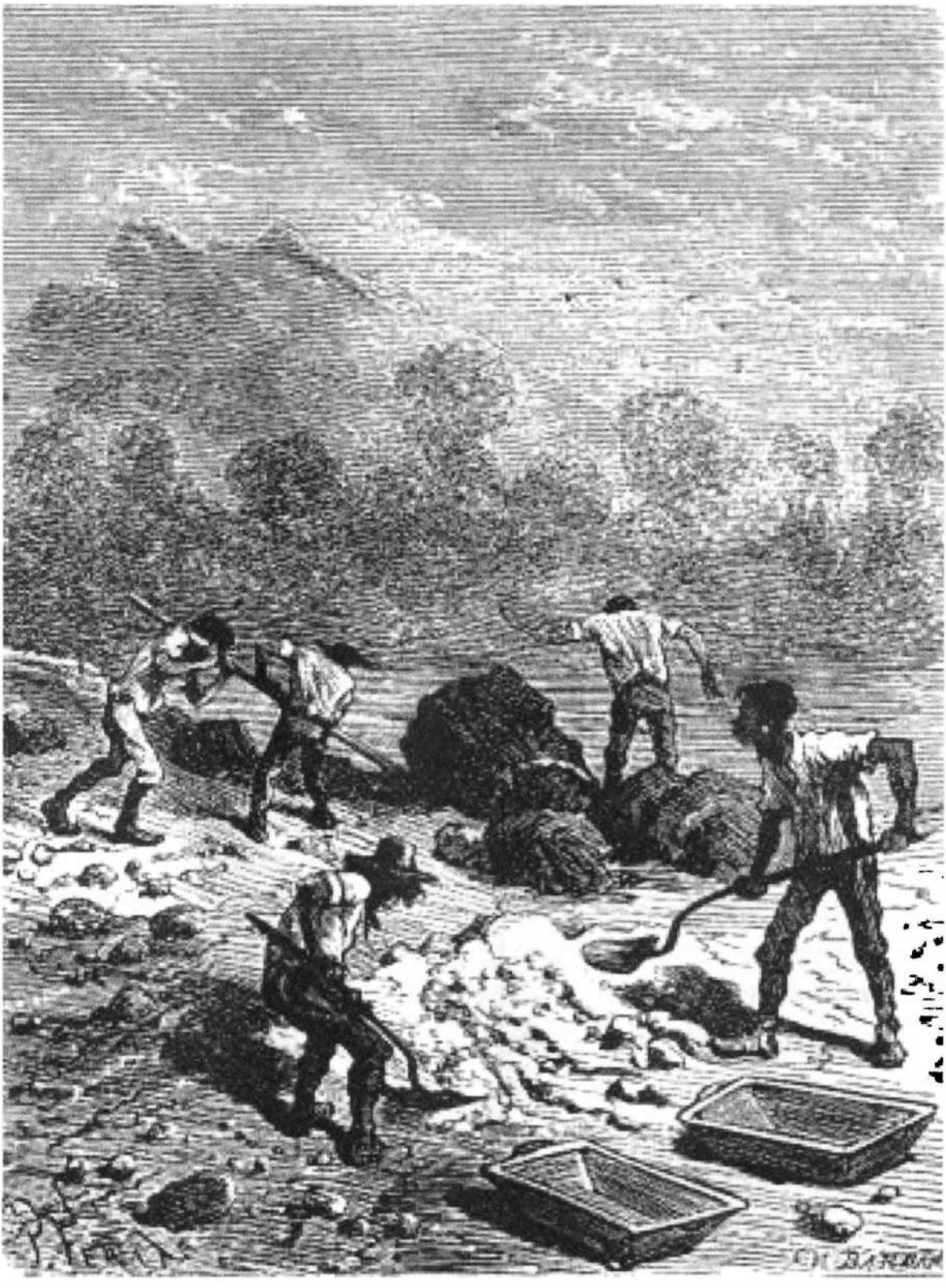
Granite House sarnıcının beslenmesine ve asansörün manevralarına yarayan küçük yatak değişikliğinin itinayla sakınıldığını belirtmeye lüzum yoktu ve hiçbir koşulda su sıkıntısı çekilmeyecekti. Asansör yukarı çıktığında, bu emin ve rahat ricat â çeşit sürpriz ve yardıma meydan okuyordu.

Bu iş hızla halledilivermişti ve Pencroff, Gédéon Spilett ve Harbert kafalarına Balon Limanı'na kadar gitmeyi taka-

cak vakit buldular. Denizci dip kısmında *Bonadventure*'ün demirlemiş olduğu ufak koyun suçlular tarafından ziyaret edilip edilmediğini öğrenmeye çok arzuluydu.

"Doğru, diye belirtti, bu beyler güney kıyısında karaya çıkmışlar ve sahili takip ettikleri takdirde *Bonadventure*'ümüze yarım dolar vermeyeceğim küçük limanı keşfetmiş olmalarından korkmalı."

Pencroff'un endişeleri temelsiz değildi ve Balon Limanı'na yapılacak bir ziyaret ziyadesiyle yerinde göründü.

Gemici ve yoldaşları 10 Kasım'da akşam yemeğini müteakip yola çıktılar. İyi silahlanmışlardı. Tüfeğinin her namlusuna göze çarpacak şekilde iki kurşun süren Pencroff kafasını sallıyordu ki bu, kendi deyişiyle "insan ya da hayvan" ona fazla yaklaşan için hiç de hayra alamet değildi. Gédéon Spilett ve Harbert da tüfeklerini aldılar ve saat üçe doğru üçü birden Granite-House'tan ayrıldılar.

Nab onlara Mercy'nin dirseğine kadar refakat etti ve geçişlerinden sonra köprüyü kaldırdı. Bir tüfek patlamasının kolonizatörlerin dönüşünü haber vermesi ve Nab'ın bu işaret üzerine nehrin iki yakası arasında iletişimi yeniden kurması uygun görüldü.

Ufak topluluk liman yolundan doğruca güney kıyısına doğru ilerledi. Bu sadece üç buçuk millik bir mesafeden ibaretti, onu aşmak Gédéon Spilett ve arkadaşlarının iki saatlerini aldı. Keza, sık orman tarafındaki gibi Tadornes Bataklığı tarafında da, yolun bütün sınırını arayıp taramışlardı. Kuşkusuz henüz kolonizatörlerin sayısı ve ellerindeki savunma vasıtalarını tespit edemedikleri için adanın en zor ulaşılabilir kısımlarına varmış olmaları gereken firarilerden hiçbir iz bulamadılar.

Balon Limanı'na ulaşan Pencroff, büyük bir mutlulukla, dar koyda sakin sakin demirlemiş *Bonadventure*'ü gördü. Üstelik Balon Limanı o yüksek kayalarına arasına öyle iyi saklanmıştı ki, üstü veya içinde olmadıkça, ne denizden ne de karadan fark edilebilirdi.

"İşe bak, dedi Pencroff, o reziller daha buraya gelmemişler. Uzun otlar daha çok sürüngenlere yakışıyor ve şüphesiz onları Far-West'te bulacağız."

"Ve bu gayet hayırlı, diye ekledi Harbert, zira *Bonadventure*'ü bulmuş olsalardı, kaçmak için el koyarlardı ki bu yakında Tabor Adası'na dönmemize mani olurdu."

"Doğru, diye cevap verdi muhabir, oraya Lincoln Adası'nın konumunu ve İskoç yatının onu almak üzere geri dönme ihtimaline karşı Ayrton'ın yeni konutunu belirten bir belge götürmek önemli olacaktır."

"Tamam, *Bonadventure* hâlâ burada, Bay Spilett!" diye karşılık verdi gemici. "O ve mürettebatı ilk işarette yola çıkmaya hazır!"

"Ada gezimiz biter bitmez yapılması icap eden bu, sanırım, Pencroff. Neticede, onu bulmayı başarırsak, yabancının Lincoln ve Tabor adaları hakkında çok şey bilmesi mümkün. O belgenin tartışma götürmez yazarı olduğunu ve belki yatın geri dönüşü hakkında neye bel bağlayacağını bildiğini unutmayalım!

"Lanet olsun!" diye haykırdı Pencroff, kim olabilir acaba? O şahıs bizi tanıyor, ama biz onu tanımıyoruz! Sıradan bir kazazedeyse, niye saklanıyor ki? Yiğit insanlar olduğumuzu farz ediyorum ve yiğit insanlar topluluğunun kimseye bir zararı olmaz! Buraya isteyerek mi geldi? İsterse adayı terk edebilir mi? Hâlâ orada mı? Yoksa artık değil mi?..."

Pencroff, Harbert ve Gédéon Spilett, böyle sohbet ede ede, gemiye binmişlerdi ve *Bonadventure* Limanı'nı kat ediyorlardı. Çapa halatının bağlı olduğu iskele babasını inceleyen denizci:

"Ah! Mesela!" diye bağırdı ansızın. "Bu fazla işte!"

"Ne var, Pencroff?" diye sordu muhabir.

"Bu düğümü ben atmadım!"

Pencroff, savrulmasına mani olmak için, palamarı doğrudan babaya bağlayan bir halatı gösteriyordu.

"Nasıl, siz atmadınız mı?" diye sordu Gédéon Spilett.

"Hayır! Yemin ederim ben atmadım. Bu düz bir düğüm, ama ben çifte gemici düğümü atmaya alışığım."

"Yanılıyor olmalısınız, Pencroff."

Yanılmıyorum!" diye iddia etti denizci. "Belli bir el alışkanlığı söz konusu ve el yanılmaz!"

"O halde suçlular gemiye mi binmişler yani?" diye sordu Harbert.

"Bu hususta hiçbir fikrim yok, diye yanıtladı Pencroff, ama *Bonadventure*'ün demirinin toplanıp sonra yeniden atıldığı muhakkak! Hem bakın! Bir kanıt daha. Çapanın halatı sarılmış ve contası artık zincir deliğini tıkamıyor. Dediğim gibi, teknemiz kullanılmış!"

"İyi de onu suçlular kullansalar, ya yağmalar ya da kaçıp giderlerdi..."

"Kaçmak mı? Nereye? Tabor Adası'na mı?..." diye karşılık verdi Pencroff. Bu denli küçük tonilatolu bir gemiyle tehlikeye atılacaklarına mı inanıyorsunuz yani?"

"Fakat yine de adayı tanıdıklarını da kabul etmek lazım," diye cevap verdi gazeteci.

"Ne olursa olsun, dedi denizci, *Bonadventure*'ümüz Vineyard'dan bizsiz seyahat ettiği benim Bonadventure Pencroff olduğum kadar gerçek.

Denizci öyle doğrulayıcıydı ki, ne Gédéon Spilett ne de Harbert söylediklerine karşı çıkamadı. Pencroff Balon Limanı'na getirdiğinden bu yana teknenin az çok yer değiştirmiş olduğu aşikârdı. Gemiciye göre, demirin çekilip ardından dibe geri yollandığına hiç kuşku yoktu. Gemi birkaç seferde kullanılmadıysa, bu iki manevraya ne lüzum vardı?

"İyi de *Bonadventure*'ün adanın açığından geçtiğini nasıl görmeyiz ?" diye belirtti, muhtemel her itirazı ifade etmeye özen gösteren muhabir.

"Ah! Bay Spilett, diye cevap verdi gemici, gece hafif bir rüzgârla harekete geçmek yeter. İki saat zarfında, adanın görüş alanı dışındayız!"

"Pekâlâ, diye devam etti Gédéon Spilett, bir soru daha: Suçlular *Bonadventure*'den hangi amaçla yararlanmış ve kullandıktan sonra limana geri götürmüş olabilirler?"

"Ah! Bay Spilett," diye yanıtladı denizci. "Bunu açıklanması imkânsız şeyler arasına ilave edip, bir daha düşünmeyelim! Mühim olan *Bonadventure*'ün burada bulunmasıydı ve burada. Eğer suçlular onu ikinci bir kez alsalardı, yerinde yeller esebilirdi!"

"Bu durumda, *Bonadventure*'ü Granite-House'un karşısına geri götürmek ihtiyatlı bir davranış olabilir, öyle değil mi, Pencroff," dedi Harbert.

"Hem evet hem hayır, diye cevap verdi Pencroff, daha ziyade de hayır. Mercy'nin mansabı gemiler için kötü bir yer. Ve denizi sert."

"Ya kumun üstünde Bacalar'ın en dibine kadar çekilirse?..."

"Belki... Olabilir..." diye yanıt verdi Pencroff. "Her halükârda, Granite-House'u epey uzun bir sefer için terk etmek zorunda olduğumuza göre, bence *Bonadventure* bizim yokluğumuzda orada daha güvende olur ve onu ada o serserilerden temizlenene kadar orada bırakmakla iyi ederiz."

"Bence de öyle, dedi muhabir. En azından, kötü hava şartlarında, Mercy'nin ağzındaki gibi riske girmez."

"Peki, ya suçlular yeni bir ziyaret yaparlarsa?" dedi Harbert.

"Onu burada bulamayınca, hemen Granite-House taraflarında arayacaklardır, evladım, diye cevapladı Pencroff. Ve biz yokken onu ele geçirmelerini hiçbir şey engelleyemez! Yani ben de, Bay Spilett gibi, onu Balon Burnu'nda bırakmak gerektiğini düşünüyorum. Fakat geri döndüğümüzde, adayı o it kopuktan kurtarmamışsak, teknemizi kötü ziyaretlerden korkacak bir şey kalmayıncaya kadar Granite-House'a geri götürmenin ihtiyatlı olacağı kanaatindeyim."

"Anlaştık. Hadi, yola koyulalım!" dedi gazeteci.

Granite-House'a döndüklerinde, Pencroff, Harbert ve Gédéon Spilett mühendise olan biteni anlattılar ve Cyrus Smith şimdi ve geleceğe yönelik hazırlıklarını onayladı. Hatta barajlar yardımıyla yapay bir liman kurmanın mümkün olup olmadığını görmek amacıyla, gemiciye kanalın adacıkla kıyı arasında yer alan kısmını inceleyeceğine söz verdi. Böylece *Bonadventure* her daim el altında, kolonizatörlerin gözleri önünde ve icabında kilit altında olurdu.

Aynı akşam Ayrton'a telgraf çekip, ağıldan, Nab'ın yaylanın çayırlarına alıştırmak istediği bir çift keçi getirmesini rica ettiler. İşin tuhafı, Ayrton alışık olduğu gibi telgrafı teslim aldığını teyit etmedi. Bu mühendisi şaşırtmadan edemedi. Ama Ayrton'ın o sırada ağılda olmaması, hatta Granite-House'a dönmek üzere yolda olması mümkündü. Esasında yola çıkışından beri iki gün geçmişti ve 10'u akşamı ya da en geç 11'i sabahı geri gelmesi kararlaştırılmıştı.

Kolonizatörler Ayrton'ın Geniş Manzara Yaylası'nın yükseklerinde belirmesini beklediler. Hatta Nab ve Harbert, yoldaşları görünür görünmez indirmek üzere, köprü civarını gözlediler.

Ama akşam dokuz sularında, Ayrton'dan eser yoktu. Yeni bir telgraf çekip, derhal cevap talep etmenin uygun olacağına hükmedildi.

Granite-House'taki telgrafın zili suskundu.

O zaman kolonizatörler büyük bir kaygıya kapıldılar. Ne olmuştu? Ayrton artık ağılda değil miydi? Hâlâ oradaysa, hareket serbestîsine sahip miydi? O karanlık gecede ağıla gitmek mi gerekliydi?

Tartışıldı. Kimileri gitmek, kimileri kalmak istiyordu.

"İyi de, dedi Harbert, telgraf aletinde bazı aksaklıklar baş göstermiş olabilir. Bozulmuş olmasın?"

"Bu mümkün, " dedi muhabir.

"Yarını bekleyelim, diye cevap verdi Cyrus Smith. Belki de Ayrton hakikaten telgrafımızı almamıştır. Ya da biz onunkini almadık."

Anlaşılacağı üzere belli bir endişeyle beklediler.

Cyrus Smith, günün ilk ışıklarıyla beraber – 11 Kasım –, elektrik akımını yine kabloya yolluyor ve hiçbir yanıt almıyordu.

Bir daha tekrarladı: Sonuç aynıydı.

"Hadi, ağıla!" dedi.

"Hem de iyi silahlanmış halde!" diye ekledi Pencroff.

Hemen Granite-House'un boş kalmaması ve Nab'ın orada bulunması kararlaştırıldı. Yoldaşlarına Gliserin Deresi'ne kadar eşlik ettikten sonra, köprüyü kaldırıp, bir ağacın arkasında pusuya yatarak ya onların ya da Ayrton'ın dönüşünü bekledi.

Korsanların ortaya çıkıp geçidi aşmaları ihtimalinde, onları ateş açarak durdurmayı dener ve sonuçta, asansörle yukarı çıktığında güvende olacağı Granite-House'a sığınırdı.

Cyrus Smith, Gédéon Spilett, Harbert ve Pencroff'un doğruca ağıla gitmeleri ve Ayrton'ı orada bulamadıkları takdirde, etraftaki ormanı kolaçan etmeleri gerekiyordu.

Sabah saat altıda, mühendis ve üç arkadaşı Gliserin Deresi'ni geçmişlerdi ve Nab, derenin sol yakasında birkaç büyük ejderha kanı ağacını taçlandıran hafif bir sırtın arkasında nöbet bekliyordu.

Kolonizatörler, Geniş Manzara Yaylası'ndan ayrıldıktan sonra, hemen ağıl yoluna saptılar. En ufak bir düşmanca gösteride ateş etmeye hazır vaziyette, tüfeklerini elde taşıyorlardı. İki karabina ve iki tüfek kurşun doldurulmuştu.

Fundalığın iki yanı da sıktı ve silahları sayesinde sahiden korkunç olabilen haydutlar kolayca saklanabiliyorlardı.

Kolonizatörler hızlı ve sessiz yürüyorlardı. Top, kâh yolda koşarak, kâh ormanda bazı çengeller oluşturarak, ama daima suskun vaziyette ve fevkalade bir şeyden kuşkuya düşürür gibi görünmeksizin, önlerinden gidiyordu. Sadık köpeğin faka basmayacağı ve ilk tehlike belirtisinde havlayacağı tahmin ediliyordu.

Cyrus Smith ve yoldaşları, yolla aynı zamanda, ağıl ve Granite-House'u birbirine bağlayan telgraf telini de takip ediyorlardı. Yaklaşık iki mil yürüdükten sonra, hâlâ bir kopukluk fark etmemişlerdi. Direkler iyi durumda, kabinler zarar görmemiş, tel düzgünce gerilmişti. Bununla birlikte mühendis, gerilimin o noktadan itibaren daha gevşek göründüğünü saptadı ve nihayet, 74 numaralı direğe varınca, önden giden Harbert durup bağırdı:

"Tel kopmuş!"

Arkadaşları adımlarını hızlandırdılar ve delikanlının durmuş olduğu yere vardılar.

Orada devrilmiş bulunan direk yolu enlemesine tıkamıştı. Teldeki kopukluk orada kendini göstermişti. Ne Granite-House'tan ağıla ne de ağıldan Granite-House'a telgraf ulaşmıştı.

"Direği deviren rüzgâr değil," diye belirtti Pencroff.

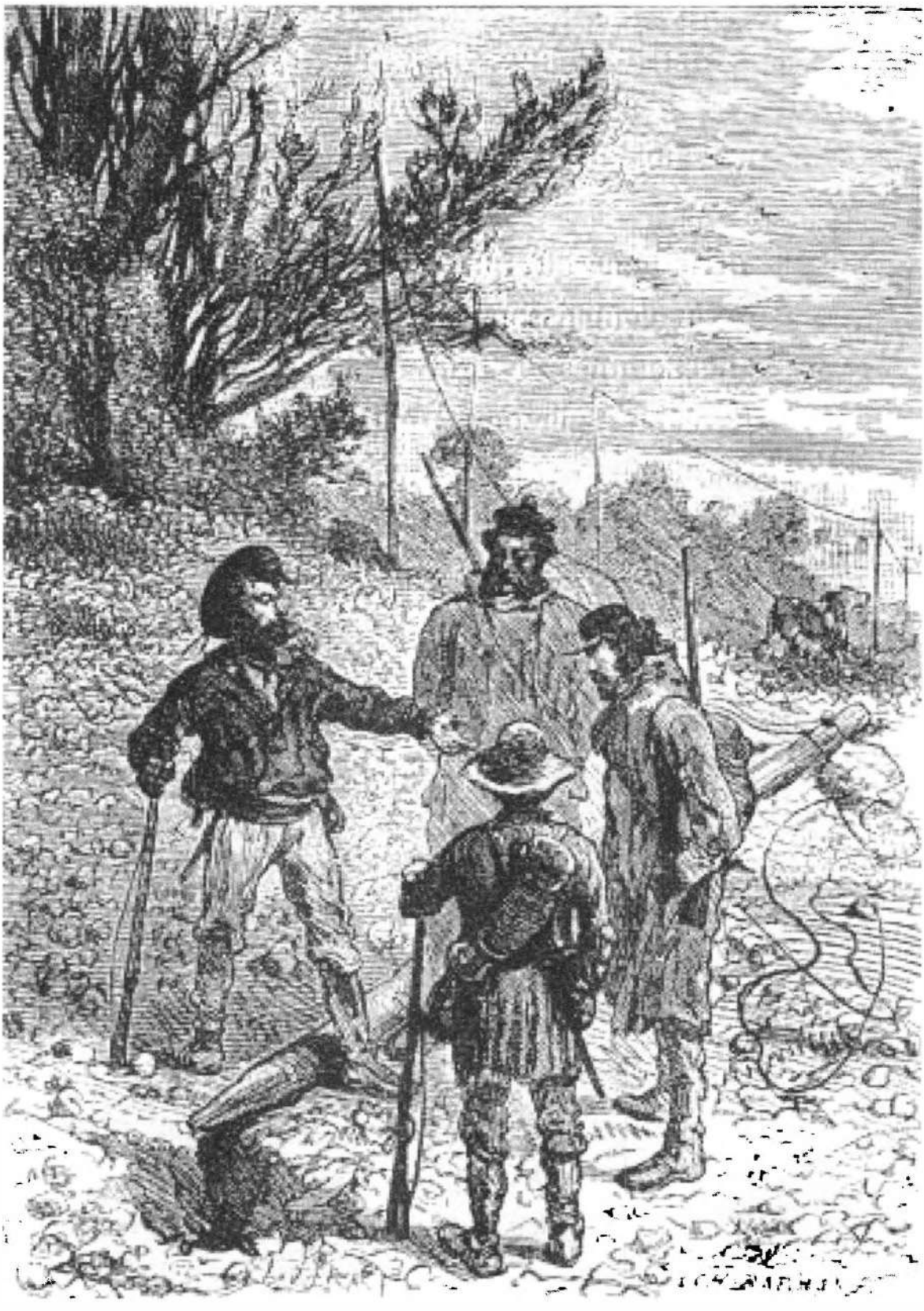
"Doğru, diye cevap verdi Gédéon Spilett. Dibindeki toprak kazılıp, insan eliyle kökünden sökülmüş."

"Dahası tel parçalanmış," diye ekledi Harbert, demir telin şiddetle koparılmış iki ucunu göstererek.

"Yeni mi kopmuş?" diye sordu Cyrus Smith.

"Evet, diye yanıtladı Harbert, bu kopuşun kısa süre evvel gerçekleştiğine şüphe yok."

"Ağıla! Ağıla!" diye haykırdı denizci.

Kolonizatörler o sırada Granite-House'la ağılın arasındaki yolun ortasında bulunuyorlardı. Yani geriye, aşmaları gereken iki buçuk mil daha kalmıştı. Koşmaya başladılar.

Aslında, ağılda bazı önemli hadiselerin vuku bulmasından korkulması gerekiyordu. Şüphesiz Ayrton hedefe varmayan bir telgraf yollamış olabilirdi ama yoldaşlarının endişelendirmesi gereken sebep bu değildi. Bir akşam önce

dönmeye söz veren Ayrton henüz ortaya çıkmamıştı. Neticede, Granite-House ve ağıl arasındaki her türlü iletişimin kopmuş olması nedensiz değildi. Suçlulardan başka kimin bu iletişimi kesintiye uğratmaktan çıkarı vardı?

Velhasıl kolonizatörler heyecandan yürekleri sıkışarak koşturuyorlardı. Yeni yoldaşlarına samimiyetle bağlanmışlardı. Onu vaktiyle bizzat reisleri olduklarının elinden dayak yemiş halde mi bulacaklardı?

Çok geçmeden yolun Kızıl Creek'ten doğan ve çayırları sulayan küçük dere boyunca uzandığı yere ulaştılar. O zaman, belki de çarpışmanın gerekli olacağı sırada nefes nefese kalmamak için, adımlarını yavaşlatmışlardı. Tüfekler artık emniyette değildi, güzelce doldurulup horozu kaldırılmıştı. Her biri ormanın bir tarafını gözlüyordu. Top hayra alamet olmayan bazı boğuk homurtular çıkarıyordu.

Sonunda, ağaçların arasında, etrafı tahta perdeyle çevrili ağaçlar belirdi. Hasardan eser görünmüyordu. Kapı her zamanki gibi kapalıydı. Ağılda derin bir sessizlik hüküm sürüyordu. Ne muflonların alışılmış melemeleri duyuluyordu, ne de Ayrton'ın sesi.

"Girelim!" dedi Cyrus Smith.

Ve yoldaşları yirmi adım ötede pusuya yatan mühendis ilerledi.

Cyrus Smith kapının iç mandalını kaldırdı. Kanatlardan birini itmek üzereyken, Top şiddetle havladı. Kazıklı duvarın üstünde bir patlama oldu ve acı dolu bir çığlık yanıt verdi.

Bir mermiyle vurulan Harbert yerde yatıyordu!

VII
MUHABİR VE PENCROFF AĞILDA – HARBERT TAŞINIYOR – GEMİCİNİN UMUTSUZLUĞU – GAZETECİ VE MÜHENDİSİN İSTİŞARELERİ – TEDAVİ YÖNTEMİ – YİNE BİRAZ UMUTLANILIYOR – NAB'A NASIL HABER VERİLECEK – GÜVENİLİR VE SADIK BİR ULAK – NAB'IN CEVABI

Pencroff, Harbert'ın çığlığı üzerine, silahını yere bırakıp, ona doğru atılmıştı.

"Onu öldürdüler!" diye haykırdı. "Onu, çocuğum! Onu öldürdüler!"

Cyrus Smith ve Gédéon Spilett Harbert'a doğru koşmuşlardı. Muhabir zavallı çocuğun kalbinin hâlâ atıp atmadığını dinliyordu.

"Yaşıyor, dedi. Ama onu nakletmek lazım..."

"Granite-House'a mı? Bu imkânsız!" diye karşılık verdi mühendis.

"Ağıla, öyleyse!" diye bağırdı Pencroff.

"Bir saniye," dedi Cyrus Smith.

Ve duvarın çevresinden dolaşacak şekilde sola fırladı. Orada, nişan alarak, kurşunun şapkasını sıyırdığı bir suçluyla karşı karşıya kaldı. Birkaç saniye sonra, ikinci atışı yapmaya dahi vakit bulamadan, Cyrus Smith'in tüfeğinden daha emniyetli hançerinin darbesiyle düştü.

Bu arada Gédéon Spilett ve gemici ahşap duvarın köşelerinden yukarı tırmandılar, tepesinden öteye atlayıp, perdeyi aştılar, içeriden kapıyı destekleyen payandaları devirerek, boş eve daldılar. Ve çok geçmeden zavallı Harbert, Ayrton'ın yatağında dinleniyordu.

Kısa bir müddet sonra, Cyrus Smith de yanındaydı.

Harbert'ı hareketsiz gören denizcinin acısı korkunç oldu. Hıçkırıklarla ağlıyor, kafasını duvara vurup parçalamak istiyordu. Ne mühendis ne de gazeteci onu sakinleşti-

rebildiler. Teessür onların da nefesini kesiyordu. Konuşamıyorlardı.

Yine de gözlerinin önünde can çekişen zavallı çocuğu ölüme kaptırmamak için ellerinden gelen her şeyi yaptılar. Gédéon Spilett, yaşamına serpiştirilmiş onca hadiseden sonra, günlük tıbbın bazı uygulamalarına yabancı değildi. Her şeyden biraz biliyordu ve daha evvel birçok kez kesici ya da ateşli silahlarla açılmış yaraları tedavi etme mecburiyetiyle karşı karşıya kalmıştı. Cyrus Smith'in yardımıyla, Harbert'ın durumunun gerektirdiği tedaviye girişti.

Gazeteci ilk önce onu bitkinleştiren genel sersemlik halini tespit etti, bu durum ya kanamadan ya da şayet mermi şiddetli bir sarsıntıya yol açacak kadar kuvvetli bir şekilde kemiğe çarptıysa şoka bağlı sersemlikten kaynaklanıyordu.

Harbert aşırı solgundu ve Gédéon Spilett'in ancak durmak üzereymiş gibi uzun aralıklarla çarptığını hissettiği nabzı son derece zayıftı. Aynı zamanda, zekâ ve duyularda neredeyse tam bir bozulma mevcuttu. Bu belirtiler ziyadesiyle tehlikeliydi.

Harbert'ın göğsü soyularak, çıplak bırakıldı. Mendiller yardımıyla durdurulan kan soğuk suyla yıkandı.

Yara ortaya çıktı. Göğsünde, üç ve dördüncü kaburgalar arasında, beyzi bir delik vardı. Mermi Harbert'ı oradan vurmuştu.

Bunun üzerine Cyrus Smith ve Gédéon Spilett, son nefesini veriyormuş gibi hafifçe inleyen zavallı çocuğu döndürdüler.

Başka bir delik Harbert'ın sırtını kana buluyordu. Onu vuran kurşun hemen yerinden çıkıp kurtuldu.

"Tanrı'ya şükür!" dedi muhabir. "Mermi içerde kalmadı. Vücuttan çıkarmamız gerekmeyecek."

"Ya kalp?..." diye sordu Cyrus Smith.

"Kalp isabet almamış, yoksa Harbert ölürdü!"

"Öldü, ha!" diye bağırdı Pencroff kükreyerek.

Denizci sadece gazetecinin telaffuz ettiği son sözleri duymuştu.

"Hayır, Pencroff, diye yanıtladı Cyrus Smith, hayır! Ölmedi. Nabzı hâlâ atıyor! Hatta inlediği bile işitildi. Ama ev-

ladınızın kendi çıkarı gereği, sakin olun. Tüm soğukkanlılığımıza ihtiyacımız var. Onu kaybettirmeyin bize, dostum."

Pencroff sustu, fakat içinde kabaran bir tepki sonucu, yüzü iri gözyaşlarına boğuldu.

Bu arada Gédéon Spilett anılarını hatırlamaya ve sistemli davranmaya uğraşıyordu. Yorumuna göre, önden giren kurşunun arkadan çıkması şüpheli değildi. Lakin mermi geçerken ne gibi zararlara sebep olmuştu? Hangi önemli organlar isabet almıştı? Meslekten bir cerrah o sırada bunu zorlukla söyleyebilirdi; hele gazeteci için daha da güçtü.

Bununla beraber, bildiği bir şey vardı: Hasarlı kısımlardaki iltihapın– belki de ölümcül yaranın – önüne geçmek, sonra da o yaradan kaynaklanan bölgesel iltihap ve ateşle mücadele etmek lazımdı! Bu durumda ne gibi iltihap giderici tedaviler uygulanacaktı?

Her halükârda, mühim olan, iki yaranın gecikmeden pansuman edilmesiydi. Gédéon Spilett'e, ılık suyla yıkayarak ve dudaklarına bastırarak yeni bir kan akışına yol açmak gerekli görünmedi. Kanama gayet yoğundu ve Harbert daha şimdiden kan kaybından fazlasıyla bitkin düşmüştü.

Bu durumda gazeteci, iki yaranın da soğuk suyla yıkanmasıyla yetinmek zorunda kaldı.

Harbert sol tarafına yatırılmıştı ve o vaziyette kaldı.

"Kımıldamaması lazım, dedi Gédéon Spilett. Sırt ve göğüs yaralarının irini kolayca atması için en müsait pozisyonda bulunuyor, ama mutlak bir istirahat zorunlu."

"Ne! Onu Granite-House'a nakledemez miyiz?" diye sordu Pencroff.

"Hayır, Pencroff," diye cevap verdi muhabir.

"Lanet olsun!" diye haykırdı yumruğunu gökyüzüne çeviren denizci.

"Pencroff!" dedi Cyrus Smith.

Gédéon Spilett yaralı delikanlıyı büyük bir dikkatle yeniden incelemeye koyulmuştu. Harbert hâlâ o kadar solgundu ki, gazeteci kendini endişeli hissetti.

"Cyrus, dedi, ben hekim değilim... Müthiş bir kararsızlık içindeyim... Deneyim ve tavsiyelerinizle bana yardımcı olmalısınız!..."

"Sükûnetinizi muhafaza edin, dostum..." diye karşılık verdi mühendis, muhabirin elini sıkarak. "Soğukkanlı bir şekilde karar verin... Sadece şunu düşünün: Harbert'ı kurtarmak lazım!"

Bu sözler acı verici sorumluluk duygusunun bir yılgınlık anında kaybettirmiş olduğu öz hâkimiyeti Gédéon Spilett'e geri kazandırdı. Yatağın kenarına oturdu. Cyrus Smith ayakta kaldı. Pencroff gömleğini yırtıp, otomatik bir şekilde sargı bezi yerine kullandı.

O zaman Gédéon Spilett, Cyrus Smith'e, her şeyden evvel kanamanın durdurulması, fakat iki yaranın da kapatılmaması veya ivedi olarak iyileştirilmemesi gerektiğine inandığını açıkladı, çünkü içerde delik oluşmuştu ve göğüste irin birikmesine müsaade etmemek lazımdı.

Cyrus Smith bunu bütünüyle tasvip etti ve iki yarayı, kenarlarını ani bir şekilde birleştirerek kapatmaya çalışmaksızın pansuman yapmaya karar verildi. Neyse ki yarılmaya ihtiyaçları varmışa benzemiyorlardı.

Peki, şimdi kolonizatörler, ansızın baş göstermesi muhtemel iltihaba karşı tepki üretecek etkin bir araca sahip miydiler?

Evet! Bir tane vardı, zira tabiat ona cömertçe bahşetmişti. Soğuk suları, yani yara iltihabına karşı kullanılabilecek en etkili müsekkinleri, ciddi durumlardaki en etkili tedavi araçları vardı ve artık tüm doktorlarca benimsenmişti. Üstelik soğuk su yarayı mutlak bir istirahat halinde bırakmak ve her türlü vakitsiz pansumandan korumak gibi kayda değer bir avantaja sahipti ki, ilk günlerde havayla temasın ölümcül olduğu tecrübeyle ispatlanmıştı.

Gédéon Spilett ve Cyrus Smith böyle aklıselimleriyle muhakeme yürüttüler ve en iyi cerrahın yapacağı gibi davrandılar. Zavallı Harbert'ın iki yarasına, sürekli soğuk suyla ıslatılan bez kompresler uygulandı.

Gemici, her şeyden önce, yaşamak için gerekli şeylerden yoksun olmayan konutun şöminesinde ateş yakmıştı: Akçaağaç pekmezi, delikanlının Grant Gölü kıyılarından bizzat toplamış olduğu tıbbi bitkiler, ferahlık verici birkaç nebati çay yapılmasını sağladı ve farkına varmadan içirdi-

ler. Ateşi aşırı yüksekti. Bütün gün ve gece öyle geçti. Harbert kendinde değildi. Hayatı pamuk ipliğine bağlıydı ve o ip her an kopabilirdi.

Ertesi gün, 12 Kasım'da, Cyrus Smith ve yoldaşları yeniden biraz umutlandılar. Harbert uzun baygınlığından çıkmıştı. Gözlerini açınca Cyrus Smith'i, muhabiri ve Pencroff'u tanıdı. Birkaç kelime etti. Ne olup bittiğini bilmiyordu. Anlattılar ve Gédéon Spilett ondan kesin istirahat etmesini rica ederek, hayatının tehlikede olmadığını, yaralarının birkaç gün zarfında kapanacağını söyledi. Zaten Harbert neredeyse hiç ıstırap çekmiyordu. Yaralara devamlı tatbik edilen soğuk su her türlü iltihabı engelliyordu. Düzenli irin ifrazatı yaşanıyor, ateşi artış eğilimi göstermiyordu. O korkunç yaranın herhangi bir felakete yol açmayacağı umut edilebilirdi. Pencroff yürek sıkıntısının yavaş yavaş azaldığını hissetti. Hayırsever bir rahibe, çocuğunun yatak başucundaki bir anne gibiydi.

Harbert yeniden uyuklamaya başladı, ama uykusu daha iyi görünüyordu.

"Umudunuzu kaybetmediğinizi söyleyin bana, Bay Spilett!" dedi Pencroff. "Harbert'ı kurtaracağınızı söyleyin!"

"Evet, kurtaracağız!" diye cevap verdi muhabir. "Yara ciddi, hatta kurşun akciğeri delip geçmiş bile olabilir, ama bu organın deliği ölümcül değildir."

"Tanrı sizi duysun!" dedi Pencroff.

Tahmin edileceği üzere, yirmi dört saattir ağılda bulunan kolonizatörler Harbert'ı iyileştirmekten başka bir şey düşünmüyorlardı. Ne suçlular geri gelirlerse onları tehdit edebilecek tehlike ne de gelecekte alınacak tedbirler için tasalanmışlardı.

Lakin o gün, Pencroff hasta yatağına göz kulak olurken, Cyrus Smith ve gazeteci ne yapmanın uygun olacağı konusunu ele aldılar.

Evvela ağıla göz atmışlardı. Ayrton'dan eser yoktu. Zavallı adam eski suç ortaklarınca sürüklenmiş miydi? Ağılda onlar tarafından gafil mi avlanmıştı? Mücadele etmiş ve bu mücadelede bitkin mi düşmüştü? Bu sonuncu varsayım fazla olasıydı. Gédéon Spilett etrafı çeviren duvarı tırmanır-

ken, Franklin Dağı'nın Top'un atıldığı güney tepesinden kaçan suçlulardan birini çok iyi şekilde fark etmişti. Mercy'nin ağzındaki kayalıklarda parçalanmış filikadakilerden biriydi. Üstelik Cyrus Smith'in öldürdüğü, cesedi duvar dışında bulunan korsan gerçekten Bob Harvey çetesine mensuptu.

Ağıla gelince, henüz hiçbir tahribata maruz kalmamıştı. Kapıları kapalıydı ve evcil hayvanlar ormana dağılamamışlardı. Ayrıca ne konut ne de tahta perdede hiçbir çarpışma izi, hiçbir hasar görünmüyordu.

Ancak Ayrton'ın tedarik ettiği cephane kendisiyle beraber yok olmuştu.

"Zavallı gafil avlanmış olmalı, dedi Cyrus Smith. Kendini savunan bir adam olduğundan, herhalde bitkin düşmüştür."

"Evet! Sakınmakta fayda var!" diye yanıtladı muhabir. "Sonra suçluların ağıla yerleştiklerine şüphe yok ve ancak geldiğimizi gördüklerinde firar ettiler. Ayrıca ölü ya da diri Ayrton'ın o esnada artık orada olmadığı gayet aşikâr."

"Ormanı kolaçan etmek ve adayı o sefillerden kurtarmak gerek," dedi mühendis. Vahşi hayvanlar gibi avlanmalarını istediğinde, Pencroff'un sezgileri onu aldatmıyordu. "Bu bizi birçok beladan kurtarırdı!"

"Evet, diye cevap verdi gazeteci, ama artık merhametsiz olma hakkımız mevcut!"

"Her halükârda, dedi mühendis Harbert'ı tehlikesizce Granite-House'a taşıyıncaya kadar bir müddet ağılda kalmak zorundayız."

"Ya Nab?" diye sordu muhabir.

"Nab emniyette."

"Peki ya yokluğumuzdan kaygılanıp, gelme tehlikesini göze alırsa?

"Gelmemesi lazım!" diye sertçe yanıtladı Cyrus Smith. Yolda katledilecektir!"

"Bize katılmaya uğraşması kuvvetle muhtemel!"

"Ah! Telgraf hâlâ çalışsaydı, ona haber verebilirdik! Fakat şimdi imkânsız! Pencroff ve Harbert'ı burada yalnız bırakamayız!... O yüzden Granite-House'a tek başıma gideceğim."

"Hayır, hayır!" diye cevap verdi gazeteci. "Kendinizi tehlikeye atmamalısınız! Cesaretiniz nafile. O sefillerin ağılı gözledikleri kesin, etrafını kuşatan sık ormanda pusuya yatmışlar. Oraya giderseniz, pek yakında bir yerine iki felakete üzülmek zorunda kalırız!

"Ya Nab?" diye tekrarladı mühendis. "Yirmi dört saattir bizden haber almıyor! Gelmek isteyecektir!"

"Bizim kadar ihtiyat göstermeyeceği için vurulacaktır!"

"Onu uyarmanın bir çaresi yok mu yani?"

Mühendis, düşünürken, bakışları, volta attığı sırada: "Ben burada değil miyim peki?" der gibi bakan Top'a takıldı.

"Top!" diye bağırdı Cyrus Smith.

Hayvan sahibinin çağrısıyla ileri atıldı.

"Evet, Top gidecek!" dedi mühendisi anlayan muhabir. "Top bizim geçemeyeceğimiz yerden geçer! Ağıldan Granite-House'a, Granite-House'tan bize haber getirir!"

"Çabuk!"diye cevapladı Cyrus Smith. "Çabuk!"

Defterinden hızla bir sayfa yırtan Gédéon Spilett şu satırları yazdı:

"Harbert yaralı. Ağıldayız. Dikkatli ol. Granite-House'tan ayrılma. Korsanlar civarda görüldüler mi? Cevabı Top'la yolla."

Bu kısa ve özlü not Nab'ın öğrenmesi gereken her şeyi içeriyor ve aynı zamanda ona, kolonizatörlerin öğrenmelerinde fayda olan her şeyi soruyordu. Pusula katlanıp, Top'un tasmasına göze çarpacak şekilde bağlandı.

"Top! Köpekçiğim, dedi o zaman mühendis, hayvanı okşayarak. Nab, Top! Nab'a git! Nab'a!"

Bu sözler üzerine Top ileri sıçradı. Anlıyor, kendisinden isteneni tahmin ediyordu. Ağılın yoluna yabancı değildi. Yarım saate kalmadan onu aşabilirdi ve Top'un, ne Cyrus Smith ne de gazetecinin tehlikeyi göze alabileceği yerlerde, otlar arasında veya ormanın sınırında koşarak fark edilmeden geçeceğini ummak gayet mümkündü.

Mühendis ağılın kapısına gitti ve kanatlardan birini itti.

"Nab! Top, Nab!" diye tekrarladı bir kez daha, elini Granite-House istikametine uzatarak. Top dışarı fırladı ve neredeyse hemen gözden kayboldu.

"Başaracak!" dedi muhabir.

"Evet. Sadık hayvan geri gelecektir!"

"Saat kaç?" diye sordu Gédéon Spilett.

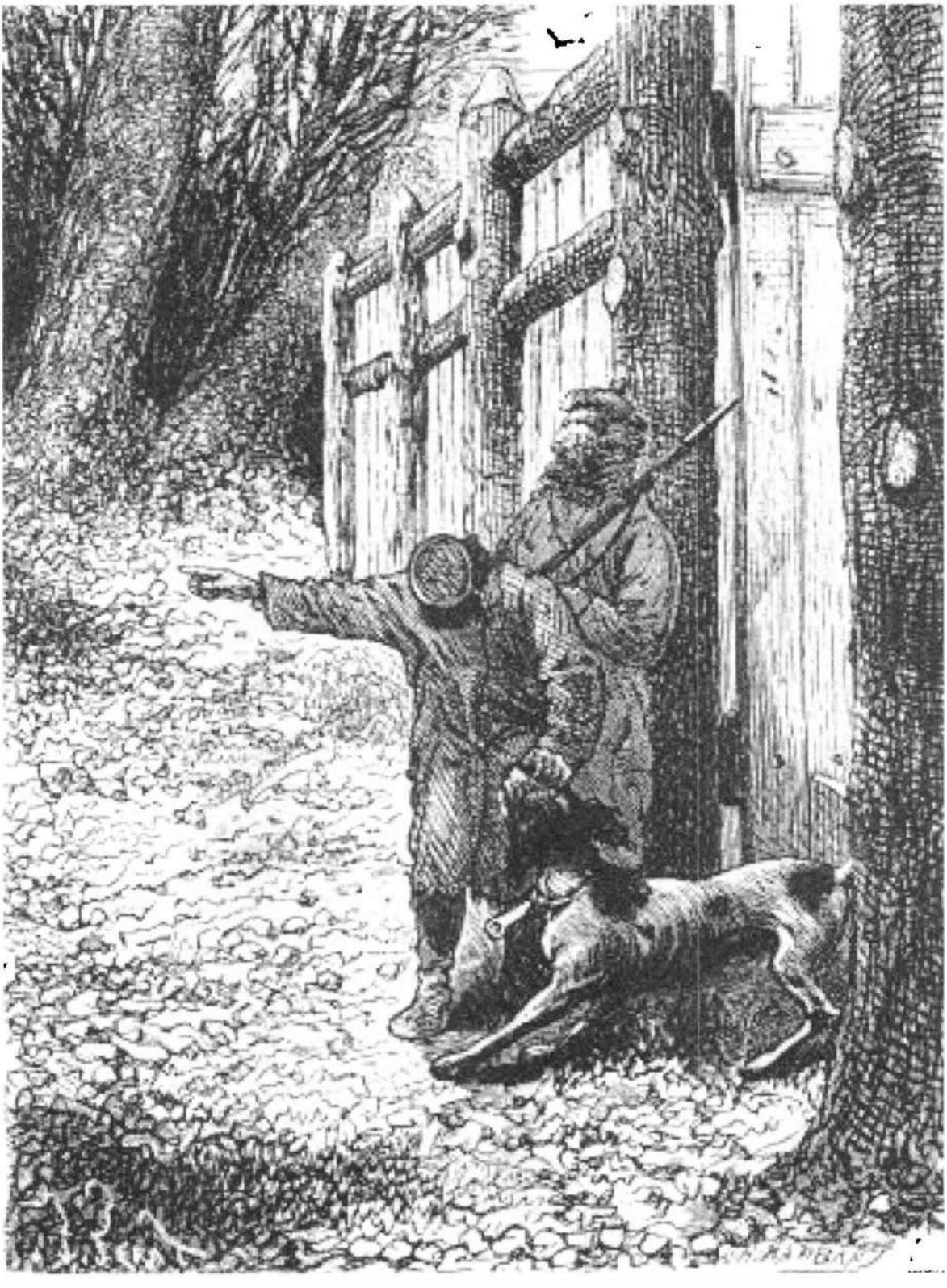
"On."

"Bir saat zarfında burada olabilir. Dönüşünü gözleyeceğiz.

Ağılın kapısı yeniden kapandı. Mühendis ve gazeteci eve geri döndüler. O sırada Harbert derin bir uykudaydı. Pencroff kompreslerini daima nemli tutuyordu. O an yapacak

bir şey olmadığını gören Gédéon Spilett, bir yandan duvarın saldırı vuku bulabilecek yamaca dayalı kısmını dikkatle gözlerken, bir taraftan da biraz yemek hazırlamakla ilgilendi.

Kolonizatörler endişe içinde Top'un dönüşünü beklediler. Saat on bire doğru Cyrus Smith ve muhabir, karabinalar ellerinde, kapının ardında, köpeklerinin ilk havlamasında açmaya hazırlandılar. Topşans eseri Granite-House'a varabilmişse, Nab'ın onu derhal geri yollayacağından şüpheleri yoktu.

İkisi de yaklaşık on dakikadır oradaydı ki, bir patlama yankılandı ve hemen onu mükerrer havlamalar takip etti.

Kapıyı açan mühendis, ağaçlıkta, yüz adım ötede bir duman kalıntısı görünce, o yöne ateş etti.

Top neredeyse hemen, kapısı şiddetle yeniden kapanan ağıla atıldı.

"Top, Top!" diye haykırdı mühendis, köpeğin güzel ve koca kafasını kolları arasına alarak.

Boynuna bir pusula bağlanmıştı. Cyrus Smith Nab'ın iri harflerle yazılmış şu sözcüklerini okudu:

"Granite-House civarında hiç korsan yok. Yerimden kımıldamayacağım. Zavallı Bay Harbert!"

VIII
AĞIL CİVARINDA SUÇLULAR – GEÇİCİ TESİS – HARBERT'IN TEDAVİSİNİN DEVAMI – PENCROFF'UN İLK KUTLAMALARI – GEÇMİŞE DÖNÜŞ – GELECEĞİN DEKLEDİĞİ ŞEY – CYRUS SMITH'İN BU KONUDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Suçlular hâlâ oradaydılar. Ağılı gözlüyorlardı ve kolonizatörleri birbiri ardına öldürmeye kararlıydılar! Artık yapmaları gereken tek şey onlara vahşi hayvanlar gibi davranmaktı. Fakat sıkı tedbirler alınması lazımdı, zira sefiller o sırada konum avantajına sahiptiler. Gören fakat kendileri görünmeyen korsanlar saldırılarının haşinliğiyle şaşırtabilir, ama şaşırtılamazlardı.

Cyrus Smith, erzakı epey uzun bir zaman ağılda yaşamaya yetebilecek şekilde hazırladı. Ayrton'ın evi yaşam için gerekli her şeyle donatılmıştı ve kolonizatörlerin gelişinden korkan suçlular yağmaya koyulacak vakit bulamamışlardı. Gédéon Spilett'in belirttiği gibi, olayların şöyle gelişmiş olması muhtemeldi: Adaya çıkan altı suçlu, güney sahilini izlemiş ve Serpantin Yarımadası'nın çifte kıyısını kat ettikten sonra, ruhsal durumları Far-West Ormanları'nda maceraya atılmaya hiç müsait olmadığından, Şelale Nehri'nin mansabına nail olmuşlardı. O noktaya vardıklarında, su akıntısının sağ yakasından yukarı çıkarak, Franklin Dağı'nın eteğindeki, tabiatıyla bazı sığınakların arandığı tepelere ulaşmış ve o sırada kimsenin oturmadığı ağılı keşfetmekte gecikmemişlerdi. Görünüşe göre iğrenç planlarının tatbik edileceği anı beklerken oraya yerleşmişlerdi. Ayrton'ın gelişi onları şaşırtmış, ama zavallıyı ele geçirmeyi başarmışlardı. Gerisi kolayca tahmin edilebilirdi!

Şimdi, sayıları beşe düşmüş, ama iyi silahlanmış suçlular ormanda kol geziyordu. Ağaçlıkta maceraya atılmak,

oları savuşturma ya da uyarma imkânı olmaksızın mermilerine maruz kalmak demekti.

"Beklemek! Yapacak başka bir şey yok!" diye tekrarlıyordu Cyrus Smith. "Harbert iyileştiğinde, adada genel bir sürek avı organize edebilir ve o suçluların hakkından gelinebilir. Bu aynı zamanda büyük keşif gezimizin hedefi olacaktır..."

"Esrarengiz hamimizi aramak lazım, diye ekledi mühendisin cümlesini tamamlayan Gédéon Spilett. Ah! İtiraf etmeli ki bu kez, bizim için en gerekli olduğu anda, hamiliğinin eksikliğini çektik, sevgili Cyrus!"

"Kim bilir!" diye cevap verdi mühendis.

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu gazeteci.

"Dertlerimizin sonuna gelmediğimizi, sevgili Spilett. Güçlü müdahalenin kendini yine kendini gösterme fırsatı olabilir. Fakat söz konusu olan bu değil. Harbert'ın hayatı her şeyden önce gelir."

Bu, kolonizatörlerin en ıstırap verici tasasıydı. Birkaç gün geçmiş, ama ne mutlu ki zavallı delikanlının durumu kötüleşmemişti. Gerçi hastalığa karşı kazanılmış zaman bir hayli çoktu. Her daim uygun sıcaklıkta tutulan soğuk su yaraların iltihabını kesinlikle engellemişti. Hatta muhabire o biraz kükürtlü – yanardağın yakınlığıyla açıklanan – suyun yaranın kapanmasında daha doğrudan bir etkisi var gibi geldi. İrin ifrazatı çok daha azdı ve uygulanan kesintisiz tedavi sayesinde hayata geri dönen Harbert'ın ateşi düşme eğilimi gösteriyordu. Üstelik katı bir perhiz uyguluyordu. Bundan dolayı aşırı güçten düşmüştü ve öyle olmak zorundaydı. Fakat bitki çayı sıkıntısı çekmiyor ve mutlak istirahat ona çok iyi geliyordu.

Cyrus Smith, Gédéon Spilett ve Pencroff genç yaralıyı pansuman etmekte ziyadesiyle ustalaşmışlardı. Evdeki tüm çamaşır feda edilmişti. Harbert'ın kompres ve sargı beziyle kaplı yaraları, iltihap türü bir tepkimeye yol açmaksızın kapanmasını sağlayacak şekilde, ne fazla sıkı ne de gevşek sarılmıştı. Durumun önemine vakıf gazeteci, yaralının pansumanlarına son derece ihtimam gösteriyor ve yoldaşlarına, hekimlerin çoğunun seve seve kabul

ettikleri şeyi tekrarlıyordu: Başarılı bir ameliyat kadar iyi yapılmış bir pansuman görmek belki de nadir rastlanan bir olguydu.

On gün sonra, 22 Kasım'da, Harbert'ın sağlığı önemli ölçüde düzelmişti. Biraz beslenmeye başlamıştı. Yanaklarına yine renk gelmişti ve güzel gözleri hastabakıcılarına gülümsüyordu. Söz almasına mani olmak için ha bire konuşan ve acayip hikâyeler anlatan Pencroff'un gayretlerine rağmen biraz sohbet ediyordu. Harbert onu, ağılda olması gerektiğini düşündüğü ve yanı başında görmediğine şaşırdığı Ayrton hakkında sorgulamıştı. Ama Harbert'ı hiç üzmek istemeyen denizci, Ayrton'ın Granite-House'u savunmak amacıyla Nab'ın yanına gittiği cevabını vermekle yetinmişti.

"Ah!" diyordu. "Şu korsanlar! İşte, artık hiç saygı hak etmeyen centilmenler! Ve onları duygularından yakalamak isteyen Bay Smith! Onlara duygu yollayacağım, hem de büyük kalibreli tüfek mermisiyle!"

"Peki, tekrar görülmediler mi?" diye sordu Harbert.

"Hayır, evladım, diye yanıtladı gemici, fakat onları bulacağız ve iyileştiğiniz vakit, arkadan vuran bu ödleklerin yüz yüze saldırmaya cesaret edip edemeyeceklerini göreceğiz!"

"Hâlâ çok zayıfım, zavallı Pencroff'cuğum!"

"Ah! Gücün yavaş yavaş yerine gelecektir! Göğse isabet eden bir kurşun nedir ki? Basit bir şaka! Başkalarını da gördüm ve o kadar da fena değil!"

Neticede işler daha iyi görünüyordu ve herhangi bir komplikasyon baş göstermediği takdirde, Harbert'ın iyileşmesine kesin gözüyle bakılabilirdi. Lakin durumu ağırlaşırsa, mesela mermi bedeninde kalmışsa, kol ya da bacağının kesilmesi gerekiyorsa, kolonizatörlerin hali ne olurdu?

"Hayır, dedi defalarca Gédéon Spilett, içim titremeden böyle bir ihtimali asla düşünmedim!"

"Fakat harekete geçmek gerekseydi, diye karşılık verdi bir gün Cyrus Smith, tereddüt etmez miydiniz?"

"Hayır, Cyrus!" dedi Gédéon Spilett. "Ama şükürler olsun ki Tanrı bizi bu komplikasyondan kurtardı!"

Kolonizatörler basit sağduyunun mantığına başvurmuşlardı, onlara birçok başka durumda defalarca yararlı olmuş ve genel bilgileri sayesinde bir kez daha başarı göstermişlerdir. Ama bütün bilgilerinin başarısızlığa uğrayacağı zaman gelmeyecek miydi? O adada yalnızdılar. Hâlbuki insanlar kendilerini toplumun durumuyla tamamlar, birbirlerine gerek duyarlardı. Cyrus Smith bunu iyi biliyor ve bazen kendi kendine, üstesinden geleme-

yecekleri bazı olayların gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini soruyordu!

Ayrıca, o vakte kadar onca mutlu olan yoldaşlarıyla uğursuz bir döneme girmişe benziyorlardı. İki buçuk yıldan fazla bir süre önce Richmond'dan kaçışlarından beri her şeyin lehlerinde geliştiği söylenebilirdi. Ada onlara bol bol maden, bitki ve hayvan vermişti ve kolonizatörler kendilerini aralıksız tatmin eden doğanın sunduğu bilgilerden faydalanmayı bilmişlerdi. Koloninin maddi refahı deyim yerindeyse tamdı. Üstelik, böylesi şartlarda, açıklanamaz bir güç yardımlarına koşmuştu!... Ama tüm bunların bir zamanı vardı!

Kısacası Cyrus Smith talihin onlara karşı döner gibi göründüğüne inanıyordu.

Suçluların gemisi hakikaten ada sularında görünmüştü ve korsanlar tabiri caizse mucize eseri imha olduysa da, içlerinden en az altısı felaketten kurtulmuştu. Adaya çıkmışlardı ve orada, hayatta kalan beşinin ele geçirilmesi hemen hemen imkânsızdı. Ayrton hiç kuşkusuz o, ateşli silahlara sahip alçaklar tarafından katledilmişti. Silahı ilk kullanışlarında, neredeyse ölümcül yara alan Harbert vurulup düşmüştü. Kolonizatörlere yönelik kör talihin ilk darbeleri bunlar mıydı? İşte, Cyrus Smith'in merak ettiği şey buydu! Muhabire sık sık tekrarladığı ve şimdiye kadar onlara bunca fayda sağlayan ziyadesiyle tuhaf fakat etkili müdahale de hâlihazırda başarısız oluyor gibiydi. Yoksa kim olursa olsun varlığını inkâr edemedikleri bu gizemli yaratık adayı terk mi etmişti? O da mı can vermişti?

Bu sorulara yanıt vermek mümkün değildi. Fakat Cyrus Smith ve arkadaşının, bu gibi şeylerden bahsettikleri için umutsuzluğa düşecek adamlar oldukları düşünülmesin! Alakası yoktu. Duruma karşıdan bakıyor, ihtimalleri tahlil ediyor, her olaya hazırlanıyor, gelecek nezdinde sert ve dik duruyordu ve en nihayet rekabetin darbelerine maruz kalmak zorundaysa, onlarda savaşmaya hazır adamlar bulacaktı.

IX
NAB'TAN HABER YOK – PENCROFF VE MUHABİRİN KABUL GÖRMEYEN TEKLİFİ – GÉDÉON SPILETT'İN BİRKAÇ GEZİNTİSİ – BİR KUMAŞ PARÇASI – BİR MESAJ – ANİ KALKIŞ – GENİŞ MANZARA YAYLASI'NA VARIŞ

Genç hastanın nekahet dönemi muntazam ilerliyordu. Artık arzu edilen yegâne şey, sağlık durumunun Granite-House'a geri götürmesine izin vermesiydi. Her ne kadar ağıl kulübesi bazı eşyalar ve erzakla donatılmış olsa da, orada sağlam granit evdeki rahatlığı bulabilmek mümkün değildi. Üstelik aynı güvenliği sunmuyordu ve misafirler onca gözetime rağmen, orada hâlâ suçluların ateş açmaları tehdidi altındaydılar. Öbür tarafta, o erişilmesi ve zapt edilmesi imkânsız kaya kütlesinin ortasındaysa, tam tersine, korkacak hiçbir şeyleri kalmaz ve kendilerine karşı olan her girişim mecburen başarısızlığa uğrardı. Bu durumda, Jakamar Ormanları'nda iletişim kurmak çok zor da olsa, nakil işlemini gerçekleştirmeye karar vermişlerdi ve Harbert'ın yarası için tehlike arz etmeden taşınabileceği zamanı sabırsızlıkla bekliyorlardı.

Nab'dan haber yoktu, ama onun için kaygılanmak gerekmiyordu. Granite-House'un derinliklerinde güzelce sipere yatmış cesur zenci gafil avlanacak türden değildi. Top ona geri yollanmamıştı ve sadık köpeği, kolonizatörleri en faydalı yardımcılarından mahrum bırakabilecek birkaç tüfek atışı karşısında tehlikeye atmak gözüne lüzumsuz görünmüştü.

Velhasıl kolonizatörler bekliyor ve Granite-House'ta toplanmak için acele ediyorlardı. Kuvvetlerinin bölündüğünü görmek mühendisin gücüne gidiyordu. Zira bu, korsanların ekmeğine yağ sürmek demekti. Ayrton'ın ortadan

kayboluşundan beri, beşe karşı sadece dört kişiydiler, çünkü Harbert henüz hesaba katılamazdı ve sebep olduğu sorunları iyi anlayan yiğit gencin tek derdi bu değildi!

Hâlihazırdaki şartlarda suçlulara karşı nasıl davranılacağı meselesi 29 Kasım'da, uykuya dalmış Harbert'ın işitemeyeceği bir anda, Cyrus Smith, Gédéon Spilett ve Pencroff arasında enine boyuna tartışıldı.

"Dostlarım, dedi muhabir, Nab ve onunla temas kurmanın imkânsızlığı hakkında konuşulduktan sonra, ben de sizin gibi, ağıl yolunda tehlikeye atılmanın, karşılık verilemeyecek bir tüfek mermisine hedef olma riskine girmek manasına geleceğini düşünüyorum. Lakin siz de o an yapılması uygun düşecek şeyin o sefillerin açıkça kovalanması olacağına inanmıyor musunuz?"

"Ben de bunu düşünüyordum, diye cevap verdi Pencroff. Bir kurşundan korkacak değiliz ya! Kendi payıma, Bay Cyrus onaylıyorsa, ormana atılmaya hazırım! Kör Şeytan! Bir insanın başka birinden farkı yok!"

"İyi de, beş kişi mevzubahis olunca?" diye sordu mühendis.

"Pencroff'un yanında olacağım, diye yanıtladı gazeteci. Ve ikimiz de iyi silahlamış halde, Top'la beraber..."

"Sevgili Spilett ve siz, Pencroff, diye devam etti Cyrus Smith, soğukkanlı düşünelim. Suçlular adanın bir köşesine yerleşse, burası bildiğimiz bir mahal olsa ve mesele sadece onları saklandıkları yerden çıkarmaktan ibaret olsa, doğrudan bir taarruzu anlayabilirdim. Ama tam tersine, ilk atışı yapmayı garantiye almalarından korkmak gerekmez mi?"

"Ah! Bay Cyrus," diye haykırdı Pencroff. "Mermi her daim hedefini bulmaz!"

"Harbert'ı vuran ıskalamadı, Pencroff, diye cevap verdi mühendis. Hem ikiniz birden ağıldan ayrılırsanız, burayı savunmakta yalnız kalırım. Suçluların burayı terk ettiğinizi anlamayacaklarından, ormana dalmanıza izin vermeyeceklerinden ve içeride yaralı bir çocukla bir adam haricinde kimsenin bulunmadığını bilince, sizin yokluğunuzda saldırmayacaklarından emin olabilir misiniz?"

"Haklısınız, Bay Cyrus, diye cevap verdi göğsü boğuk bir öfkeyle şişen Pencroff, haklısınız. Erzak bakımından zengin olduğunu bildikleri ağılı geri almak için her şeyi yapacaklardır! Ve tek başınıza onlara karşı duramazsınız! Ah! Keşke Granite-House'ta bulunsaydık!"

"Granite-House'ta bulunsak, durum çok farklı olurdu!" diye karşılık verdi mühendis. "Orada, Harbert'ı içimizden biriyle bırakmaktan çekinmezdim ve öbür üç kişi ada ormanlarını arayıp taramaya giderlerdi. Fakat ağıldayız ve hep birlikte terk edebileceğimiz vakte kadar burada kalmak uygun olur!"

Cyrus Smith'in akıl yürütmelerine verecek yanıt yoktu ve yoldaşları onu iyi anladılar.

"Ancak keşke Ayrton hâlâ bizimle olsaydı!" dedi Gédéon Spilett. "Zavallı adam! Sosyal hayata geri dönüşü kısa sürdü!"

"Ya öldüyse?..." diye ekledi Pencroff, oldukça garip bir ses tonuyla.

"Yani o serserilerin canını bağışlamalarını mı umuyorsunuz, Pencroff?" diye sordu Gédéon Spilett.

"Evet! İşlerine öyle geldiyse!"

"Ne? Eski suç ortaklarını bulan Ayrton'ın bize borçlu olduğu her şeyi unutacağını mı sanıyorsunuz?..."

"Kim bilir?" diye cevap verdi bu can sıkıcı varsayımı tereddütsüz göze alan denizci.

"Pencroff, dedi Cyrus Smith gemiciyi kolundan tutarak, bu kötü bir düşünce ve şayet böyle konuşmakta ısrar ederseniz, beni çok üzersiniz! Ayrton'ın sadakatine kefilim!"

"Ben de," diye ekledi muhabir öfkeyle.

"Evet... Evet!... Bay Cyrus..." diye cevap verdi Pencroff. "Ben haksızım. Aklımdan geçen sahiden kötü bir düşünce ve onu haklı çıkaracak hiçbir şey yok! Ama ne istiyorsunuz? Kafam tam yerinde değil artık. Ağılda böyle mahsur kalmak beni fena halde bunaltıyor. Daha önce hiç bu kadar heyecanlanmamıştım!"

"Sabırlı olun, Pencroff," diye yanıtladı mühendis. "Sevgili Spilett, siz Harbert'ın Granite-House'a ne kadar zaman içinde nakledilebileceğini düşünüyorsunuz?"

"Bunu söylemek zor, Cyrus, diye cevapladı gazeteci, zira bir ihtiyatsızlık ölümcül sonuçlara yol açabilir. Ama nihayetinde nekahet dönemi düzenli bir şekilde ilerliyor. Bir hafta zarfında gücü geri gelirse ne âlâ. Bekleyip göreceğiz!"

Bir hafta! Bu, Granite-House'a dönüşü, ancak aralığın ilk günlerine erteliyordu.

O dönemde ilkbahar daha şimdiden iki ayı geride bırakmıştı. Hava güzeldi ve sıcaklık kuvvetlenmeye başlıyordu.

Ada ormanları tamamen yapraklanmaktaydı ve mutat hasatların yapılma zamanı yaklaşıyordu. Yani Geniş Manzara Yaylası'na dönüşü, sadece yapılması planlanan keşif gezisinin kesintiye uğratabileceği büyük zirai faaliyetler takip edecekti.

Ağıla hapsedilmenin kolonizatörlere ne kadar dokunduğu anlaşılıyordu. Ama zaruret karşısında boyun eğmeye mecbur olsalar da, bunun için sabırsızlanıyor değillerdi.

Muhabir, bir iki kere, yola çıkmayı göze aldı ve etrafı çeviren tahta perdenin çevresini dolaştı. Top'un eşlik ettiği Gédéon Spilett, karabinasının horozunu kaldırmış, her türlü olaya hazırdı.

Herhangi bir kötü durumla karşılaşmadı ve hiçbir şüpheli ize rastlamadı. Köpeği onu tüm tehlikelerden haberdar ederdi ve Top havlamadığına göre, bundan en azından o an için endişelenecek hiçbir şey olmadığı, suçluların adanın başka bir tarafında meşgul oldukları sonucu çıkarılabilirdi.

Mamafih, dağın güneyindeki ağaçlıkta çeyrek mil ilerleme tehlikesini göze alan Gédéon Spilett, 27 Kasım'daki ikinci çıkışında, Top'un bir şeyler hissettiğini fark etti. Köpek kayıtsız yürüyüşünü bırakmıştı; sanki burnu şüpheli bir nesne algılamış gibi, ot ve çalıları araştırarak gidip geliyordu.

Top'u takip eden Gédéon Spilett, gözünü dört açmış, kulağı kirişte, karabinası omzunda, kendini saklamak için ağaçların korumasından faydalanarak, sesiyle hayvanı teşvik ediyor, kızıştırıyordu. Top'un bir insanın varlığını hissetmiş olması mümkün değildi, zira o durumda bunu yarı bastırılmış havlamalar ve bir nevi boğuk öfkeyle belli ederdi. Oysa hiç uluma duyulmadığına göre, tehlikenin eli kulağında ya da yakın değildi.

Yaklaşık beş dakika böyle geçti; Top etrafı arayıp tarıyor, muhabir tedbiri elden bırakmadan onu izliyordu ki, aniden sık bir fundalığa doğru atılan köpek bir kumaş parçası çekip çıkardı.

Bu, Gédéon Spilett'in hemen ağıla götürdüğü, lekeli, yırtık bir giysi parçasıydı.

Onu inceleyen kolonizatörler Ayrton'ın sadece Granite-House atölyesinde keçeden imal edilen ceketine ait bu parçayı tanıdılar.

"Gördüğünüz gibi, Pencroff, diye belirtti Cyrus Smith, zavallı Ayrton direniş göstermiş. Suçlular onu zorla sürüklemişler! Hâlâ dürüstlüğünden kuşkulu musunuz?"

"Hayır, Bay Cyrus, diye cevapladı denizci, bir anlık güvensizliğimden vazgeçeli çok oldu! Lakin bana öyle geliyor ki, bu hadiseden çıkarılması gereken bir sonuç var."

"Neymiş o?" diye sordu gazeteci.

"Ayrton'ın ağılda öldürülmemiş olduğu! Onu canlı vaziyette sürüklemişler, çünkü direnmiş! Hatta belki de hâlâ yaşıyordur!"

"Hakikaten öyle olabilir," diye yanıt verdi düşünceli görünen mühendis.

Burada Ayrton'ın yoldaşlarının yeniden besleyebilecekleri bir umut mevcuttu. Aslında, ağılda gafil avlanan Ayrton'ın da Harbert gibi birkaç mermiyle vurulduğuna inanmış olmalıydılar. Fakat suçlular onu hemen öldürmeyip, canlı halde adanın başka bir tarafına götürdülerse, hâlâ tutsakları olduğu kabul edilemez miydi? Hatta içlerinden biri Ayrton'da Avustralya'daki eski bir arkadaşı, kaçak mahkûmların reisi Ben Joyce'u bulmuş olamaz mıydı? Ve kim bilir, belki de Ayrton'ı tekrar yanlarına çekmek gibi imkânsız bir umuda kapılmışlardı! Onu bir hain yapabilseler, pek işlerine yarardı!...

Bu olay ağılda adamakıllı değerlendirildi ve Ayrton'ın yeniden bulunması imkânsız görünmekten çıktı. Sadece tutsak düşmüşse, Ayrton'ın o haydutların elinden kurtulmak için her şeyi yapacağına kuşku yoktu ve kolonizatörler açısından güçlü bir yardımcı olurdu!

"Her halükârda, diye belirtti Gédéon Spilett, Ayrton şans eseri kaçmayı başarırsa, doğruca Granite-House'a gidecektir, çünkü Harbert'ın kurban gittiği cinayet teşebbüsünden bihaberdir ve dolayısıyla, ağılda esir olduğumuzu düşünemez."

"Ah! Onun Granite-House'ta olmasını çok isterdim!" diye bağırdı Pencroff. "Bizim de keza! Zira neticede o al-

çaklar konutumuza karşı hiçbir girişimde bulunamasalar da, en azından yaylayı, tarım alanları ve kümesimizi yakıp yıkabilirler!"

Pencroff, mahsulüne yürekten bağlı, gerçek bir çiftçi haline gelmişti. Ama Harbert'ın Granite-House'a dönmekte herkesten çok sabırsızlandığını söylemek lazım, zira kolonizatörlerin oradaki varlığının ne kadar gerekli olduğunu biliyordu. Ve onları ağılda tutan kendisiydi. Ayrıca zihnini şu eşsiz düşünce meşgul ediyordu: Ne olursa olsun ağıldan ayrılmak! Granite-House'a taşınmayı kaldırabileceğine inanıyordu. Deniz hava ve manzarası sayesinde gücüne odasında daha çabuk kavuşacağından emindi!

Gédéon Spilett'i bu hususta birçok kez teşvik etti, fakat Harbert'ın iyi kapanmamış yaralarının yolda yeniden açılmasından çekinen muhabir, harekete geçme emrini vermiyordu.

Bu arada, Cyrus Smith ve iki dostunu delikanlının arzularına boyun eğmeye iten bir olay vuku buldu. Tanrı biliyordu ki, bu kararlılık onlarda acı ve pişmanlıklara yol açabilirdi!

29 Kasım sabahı saat yedide Harbert'ın odasında sohbet eden üç kolonizatör Top'un hararetle havladığını işittiler.

Cyrus Smith, Pencroff ve Gédéon Spilett, tüfeklerini kapıp, her an ateş etmeye hazır vaziyette, evden dışarı çıktılar.

Ahşap duvarın dibine koşan Top, havlayarak hoplayıp zıplıyordu, ama bu öfkeden değil memnuniyetten kaynaklanıyordu.

"Biri geliyor!"

"Evet!"

"Düşman değil!"

"Nab olmasın?"

"Ya da Ayrton?"

Mühendis ve iki yoldaşı laflarını henüz bitirmişlerdi ki, tahta perdenin üstünden atlayan bir beden ağılın zeminine düştü.

Bu Jüp'tü, Top'un hakikaten dostça karşıladığı Jüp Efendi'nin ta kendisi!

"Jüp!" diye haykırdı Pencroff.

"Onu bize Nab yollamıştır!" dedi muhabir.

"O halde, diye karşılık verdi mühendis, üzerinde bir not olmalı."

Pencroff orangutana doğru koştu. Nab'ın sahibine bildirmesi gereken bazı mühim meseleler varsa, ne kolonizatörlerin ne de Top'un başarabileceği yerlerden geçmek konusunda daha güvenilir ve daha hızlı bir ulak bulamayacağı muhakkaktı.

Cyrus Smith yanılmamıştı. Jüp'ün boynunda minik bir kese asılıydı ve içinde Nab'ın elinden çıkma bir pusula mevcuttu.

Şu sözleri okuyan Cyrus Smith ve yoldaşlarının kapıldıkları umutsuzluk tahmin edilebilir:

"Cuma, sabah saat 6.

"Yayla suçluların istilasına uğradı!

"Nab."

Tek kelime etmeden birbirlerine baktılar, sonra eve girdiler. Ne yapmaları icap ediyordu? Suçlular Geniş Manzara Yaylası'ndaydılar, bu bir felaket, yıkım ve mutsuzluk demekti!

Mühendis, gazeteci ve Pencroff'un geri döndüklerini gören Harbert durumun vahimleştiğini anladı ve Jüp'ü fark ettiğinde, Granite-House'un bir belanın tehdidi altında olduğundan şüphesi kalmadı.

"Bay Cyrus, dedi, ben gitmek istiyorum. Yolculuğa dayanabilirim! Gitmek istiyorum!"

Gédéon Spilett, Harbert'a yaklaştı. Sonra ona baktı ve:

"Gidelim öyleyse!" dedi.

Harbert'ın sedyeyle mi yoksa Ayrton tarafından ağıla getirilmiş yük arabasıyla mı nakledileceği konusunda çabuk karar verildi. Sedyenin devinimi yaralı için daha yumuşak olurdu, fakat iki taşıyıcı gerektiriyordu, yani yolda saldırıya uğrandığı takdirde müdafaada iki tüfek eksilecekti.

Tersine, yük arabası kullanılarak, bütün ellerin iş görebilme serbestîsini haiz olması sağlamaz mıydı?

Harbert'ın üzerinde dinlendiği döşeği arabaya yerleştirmek ve bilumum sarsıntılardan kaçınacak kadar temkinli ilerlemek imkânsız mıydı? Bu mümkündü.

Yük arabası getirildi. Pencroff onagayı arabaya koştu. Cyrus Smith ve gazeteci, Harbert'ın şiltesini kaldırıp, dip kısımdaki iki korkuluğun arasına yerleştirdiler.

Hava güzeldi. Ağaçların arasından parlak güneş ışınları süzülüyordu.

"Silahlar hazır mı?" diye sordu Cyrus Smith.

Hazırdı. İkisi de birer çifteyle donanmış mühendis ve Pencroff ile elinde karabinasını tutan Gédéon Spilett her an yola çıkacak durumdaydılar.

"İyi misin, Harbert?" diye sordu mühendis.

"Ah! Bay Cyrus, diye karşılık verdi delikanlı, içiniz rahat olsun, yolda ölmeyeceğim!"

Zavallı çocuğun bunları söylerken tüm enerjisini kullandığı ve üstün bir iradeyle, sönmeye yüz tutan gücünü koruduğu belli oluyordu.

Mühendis yüreğinin acıyla sıkıştığını hissetti. Hareket işaretini vermekte yine tereddüt etti. Ama bu, Harbert'ın umutsuzluğa düşmesine, hatta ölümüne sebep olabilirdi.

"Hadi, yola koyulalım!" dedi Cyrus Smith.

Ağılın kapısı açıldı. İcabında sessiz kalmayı bilen Jüp ve Top önden fırladılar. Araba dışarı çıktı, kapı tekrar örtüldü ve Pencroff tarafından idare edilen onaga ağır adımlarla ilerledi.

Kuşkusuz Granite-House'tan doğruca ağıla giden yoldan başka bir tane kullanmak daha iyi olurdu, fakat araba ağaçların arasında hareket etmekte büyük güçlükler çekerdi. O yüzden, suçlularca biliniyor olmasına rağmen, bu yolu izlemek gerekti.

Cyrus Smith ve Gédéon Spilett arabanın iki yanında, her türlü saldırıya karşılık vermeye hazır vaziyette yürüyorlardı. Bununla birlikte, suçluların şimdiye kadar Geniş Manzara Yaylası'ndan ayrılmış olmaları da muhtemel değildi. Nab'ın pusulasının suçlular görünür görünmez yazılıp yollanmış olduğu aşikârdı. Lakin not sabah altıda kaleme alınmıştı ve sık sık ağıla gidip gelmeye alışık, çevik orangutan, Granite-House'la arasındaki beş millik mesafeyi katetmek için en fazla üç çeyrek saat harcamıştı. Yani yol o sırada güvenilir olmalıydı ve görünüşe göre, ateş etmek gerekirse, bunun ancak Granite-House civarında gerçekleşmesi kuvvetle muhtemeldi.

Bununla birlikte, kolonizatörler son derece tedbirli davranıyorlardı, her an tetikteydiler. Top ve bir sopayla silahlanmış Jüp, kâh önden gidip kâh yol kenarlarındaki ağaçları kolaçan ederken, hiç tehlike işareti vermiyorlardı.

Pencroff yönetimindeki yük arabası yavaş yavaş ilerliyordu. Ağılı saat yedi buçukta terk etmişti. Bir saat sonra, herhangi bir vukuat yaşanmadan, beş milin dördü geride kalmıştı.

Yol, Jakamar Ormanı'nın Mercy ve göl arasında uzanan bu kısmının tamamındaki gibi ıssızdı. Hiç alarm verilmedi. Fundalıklar kolonizatörlerin karaya çıktıkları günkü kadar ıssız görünüyordu.

Platoya yaklaşıyorlardı. Bir mil sonra Creek-Gliserin köprücüğü fark edilecekti. Cyrus Smith, suçlular ister bu noktadan girmiş, ister duvarı kapayan akarsulardan birini geçtikten sonra, kendilerine bir ricat ayarlamak amacıyla, önlem mahiyetinde indirmiş olsunlar, o köprücüğü artık yerinde bulamamaktan şüphelenmiyordu.

En nihayet ağaçlar arasındaki geçitte, ufuktaki deniz belirdi. Ama araba ilerlemeye devam etti, çünkü muhafızlardan hiçbiri onu terk etmeyi düşünemiyordu. O sırada Pencroff onagayı durdurdu ve korkunç bir sesle:

"Yuh! Sefiller!" diye haykırdı.

Ve eliyle, değirmen, ahırlar ve kümesin üzerinde döne döne yükselen, yoğun dumanı gösterdi.

Dumanların ortasında bir adam debeleniyordu.

Bu Nab'dı.

Yoldaşları bir çığlık attılar. Nab bunu duydu ve onlara doğru koştu...

Suçlular, ortalığı kasıp kavurduktan sonra, aşağı yukarı yarım saat önce yayladan ayrılmışlardı!

"Ya Bay Harbert?" diye bağırdı Nab.

O esnada Gédéon Spilett arabanın yanına geri döndü.

Harbert bilincini yitirmişti!

X

HARBERT'IN GRANITE-HOUSE'A TAŞINMASI – NAB OLANLARI ANLATIYOR – CYRUS SMITH'İN YAYLA ZİYARETİ – YIKIM VE HARABE – HASTALIKLA SAVAŞTA ÇARESİZ KALAN KOLONİZATÖRLER – SÖĞÜT KABUĞU – ÖLÜMCÜL BİR HUMMA NÖBETİ – TOP YİNE HAVLIYOR!

Suçlulardan, Granite-House'u tehdit eden tehlikelerden ve platoyu kaplayan harabelerden bir daha bahsedilmedi. Harbert'ın durumu her şeye ağır basıyordu. Nakliye, bazı iç yaralara yol açarak, onun için öldürücü mü olmuştu? Muhabir bu soruya cevap veremiyordu, ama hem o hem de yoldaşları umutsuzluğa kapılmışlardı.

Yük arabası nehrin dirseğine götürüldü. Orada, Harbert'ın baygın yattığı döşek, sedye biçiminde düzenlenmiş birkaç dalın üstüne yerleştirildi. Arabayı Geniş Manzara Yaylası'na geri götürmeyi Nab'a bırakan Cyrus Smith, Gédéon Spilett ve Pencroff on dakika sonra duvarın dibindeydiler.

Asansör harekete geçti ve biraz sonra Harbert Granite-House'taki yatağına uzanmıştı.

Uygulanan özenli tedavi onu hayata döndürdü. Kendini odasında bulunca bir an gülümsedi, fakat o denli zayıf düşmüştü ki, zar zor birkaç kelime ancak mırıldanabildi.

Gédéon Spilett yaralarına göz attı. Yarım yamalak kapanmış yerlerin yeniden açılmasından endişeleniyordu... Hiç öyle bir şey söz konusu değildi. Peki, bu bitkinlik nereden geliyordu? Harbert'ın durumu niye kötüleşmişti?

Delikanlı o sırada ateşli bir uykuya daldı. Muhabir ve Pencroff yatağının başucunda beklediler.

Bu arada Cyrus Smith, Nab'ı ağılda yaşananlar hakkında bilgilendiriyor, Nab da efendisine platonun sahne olduğu olayları anlatıyordu.

Suçlular ancak önceki gece Creek-Gliserin civarındaki ormanın sınırında görünmüşlerdi. Kümesin yakınında nöbet tutan Nab, akarsuyu geçmeye hazırlanan korsanlardan birine ateş açmakta tereddüt etmemiş, ama kapkaranlık gecede, o sefilin vurulup vurulmadığını anlayamamıştı. Her halükârda bu, çeteyi bertaraf etmeye yetmemiş ve Nab'ın en azından güvende bulunacağı Granite-House'a geri çıkacak zamanı ancak olmuştu.

Peki, ne yapmak gerekiyordu? Suçluların yaylayı tehdit ettikleri yıkıma nasıl engel olunabilirdi? Nab'ın efendisini uyarmak için bir yolu var mıydı? Ayrıca, ağılın konukları ne durumdaydılar?

Cyrus Smith ve yoldaşları 11 Kasım'da yola çıkmışlardı ve o gün ayın 29'uydu. Yani Nab on dokuz gündür, Top'un getirdiklerden – felaket haberleri – başka bir haber almamıştı: Ayrton ortadan yok olmuş, Harbert ağır yaralanmış, mühendis, gazeteci ve gemici tabiri caizse ağıla hapsolmuşlardı!

"Ne yapmalı?" diye kendi kendine soruyordu zavallı Nab. Bizzat korkacağı bir şey yoktu, zira suçlular Granite-House'ta ona erişemezlerdi. Fakat yapılar, fidanlıklar, tüm o düzenlemeler korsanların insafına kalmıştı! Ne yapılması gerektiğine karar vermeyi Cyrus Smith'e bırakmak ve en azından, onu tehdit eden tehlike hakkında uyarmak uygun düşmez miydi?

O zaman Nab'ın aklına Jüp'ten yararlanıp, bir pusula emanet etmek geldi. Birçok kez sınavdan geçmiş orangutanın üstün zekâsını biliyordu. Jüp, karşısında sık sık telaffuz edilmiş ağıl sözcüğünü anlıyordu ve hatırlanacağı gibi, Pencroff refakatinde birçok defa arabayı oraya götürmüştü. Henüz gün doğmamıştı. Çevik orangutan, suçluların onu doğal sakinlerinden biri zannetmeleri gereken ormanda fark edilmeden süzülmeyi bilirdi.

Nab tereddüt etmedi. Pusulayı yazıp, Jüp'ün boynuna bağladı, maymunu Granite-House'un kapısına götürdü ve uzun bir ipi yere kadar açarak sallandırdı. Ardından, şu sözcükleri defalarca tekrarladı:

"Jüp! Jüp! Ağıl! Ağıl!"

Hayvan anladı, ipi yakaladı, kumsala kadar hızla kaydı ve suçluların hiç dikkatini çekmeden, karanlıkta gözden kayboldu.

"İyi yapmışsın, Nab, diye cevap verdi Cyrus Smith, ama belki de bize haber vermesen daha iyi ederdin!"

Cyrus Smith, bunları söylerken, taşınmanın nekahet dönemini ciddi ölçüde tehlikeye atmışa benzediği Harbert'ı düşünüyordu..

Nab anlatısını bitirdi. Suçlular kumsalda görünmemişlerdi. Ada sakinlerinin sayısını bilmediklerinden, Granite-House'un kalabalık bir topluluk tarafından savunulduğunu varsayabilirlerdi. Brik saldırısı esnasında alttakiler kadar üstteki kayalıklardan da açılan bir yaylım ateşe maruz kaldıklarını anımsıyor olmalıydılar ve kuşkusuz riske girmek istemediler. Lakin Geniş Manzara Yaylası onlara açıktı ve Granite-House'tan edilen ateşle delik deşik olmamışlardı. Yağma içgüdüsü teslim olarak, etrafı yakıp yıktılar, zevk için kötülük yaptılar ve ancak, hâlâ ağılda mahkûm sanmaları gereken kolonizatörlerin gelişinden yarım saat önce geri çekildiler.

Nab sığındığı yerden dışarı fırlamıştı. Vurulma riskini göze alıp, platoya çıkmış, kümesi yakan ateşi söndürmeyi denemiş ve yük arabası ormanın sınırında görünene dek yangına karşı mücadele etmişti, ama nafile.

Bahsi geçen önemli olaylar bunlardı. Suçluların varlığı, Lincoln Adası'nın o zamana kadar pek mutlu olan fakat artık daha büyük belalar bekleyebilecek kolonizatörleri için sürekli bir tehdit oluşturuyordu.

Gédéon Spilett Granite-House'ta, Harbert ve Pencroff'un yanında kalırken, Cyrus Smith, Nab refakatinde, felaketin eriştiği boyutları bizzat görüp değerlendirmeye gitti.

Suçluların Granite-House'un dibine kadar gitmemiş olmaları mutlu bir tesadüftü. Bacalar'daki imalathaneler talandan kurtulamamıştı. Ama neticede bu hasar muhtemelen Geniş Manzara Yaylası'nda yığılmış harabelerden daha kolay onarılabilirdi!

Mercy'ye yönelen Cyrus Smith ve Nab, sol kıyıdan yukarı doğru ilerlerken, suçluların geçişine ait hiçbir ize rastlamadılar. Nehrin öbür yakasında, ormanın ortasında da herhangi bir şüpheli ipucu fark etmemişlerdi.

Zaten her ihtimal göz önüne alındığında, şu varsayım kabul edilebilirdi: Suçlular ya kolonizatörlerin Granite-House'a döndüklerini biliyorlardı, çünkü ağıl yolundan geçişlerini görmüş olabilirlerdi, ya da plato yağmasını müteakip, Mercy'nin akış yönünü takip ederek, Jakamar Ormanı'na dalmışlardı ve bu dönüşten bîhaberdiler.

İlk ihtimale göre, artık savunmasız kalan ve onlar için kıymetli kaynaklar barındıran ağıla, ikinci ihtimaldeyse konakladıkları yere geri dönmüş ve yeniden hücuma geçme fırsatı kolluyor olmalıydılar.

Yani önceden davranmak yerinde olacaktı, fakat adayı korsanlardan kurtarmaya yönelik her girişim hâlâ Harbert'ın durumuna tabiydi. Aslında Cyrus Smith tüm güçlerini toparlamış sayılmazdı ve o anda kimse Granite-House'tan ayrılamazdı.

Mühendis ve Nab yaylaya ulaştılar. Büyük bir yıkım söz konusuydu. Tarlalar ayaklar altında çiğnenmişti. Yakında yapılacak hasadın başakları yerde yatıyordu. Diğer plantasyonlar da daha az zarar görmemişti. Sebze bahçesi altüst olmuştu. Neyse ki Granite-House bu zararın telafi edilmesini sağlayacak bir tohum stokuna sahipti.

Değirmen, kümes ve onagaların ahırına gelince, alevler her şeyi mahvetmişti. Ürkmüş birkaç hayvan yaylada sinsi sinsi dolaşıyordu. Yangın sırasında gölün sularına sığınmış evcil kuşlar şimdiden mutat mahallerine geri geliyor ve kıyılarda çırpınıyorlardı. Her şeyin yeniden yapılması lazımdı.

Cyrus Smith'in her zamankinden daha solgun yüzü, zar zor hâkim olduğu içsel bir öfkeyi gösteriyordu, lakin tek kelime etmedi. Altüst olmuş tarlalarına, harabelerden hâlâ tüten dumana son bir kez baktıktan sonra, Granite-House'a geri döndü.

Takip eden günler kolonizatörlerin o zamana kadar adada geçirdikleri en kasvetli günlerdi! Harbert'ın zayıflığı gözle görülür derecede artıyordu. Maruz kaldığı derin fizyolojik rahatsızlığın ürünü olan daha ciddi bir hastalık kendini belli etme tehdidiyle karşı karşıyaydı ve Gédéon Spilett delikanlının durumunda öyle bir ağırlaşma seziyordu ki, karşı koymakta aciz kalıyordu.

Esasında Harbert neredeyse bir tür daimi uyuklama halinde bulunuyordu ve birkaç hezeyan belirtisi kendini göstermeye başladı. Kolonizatörlerin elindeki yegâne ilaçlar ferahlatıcı bitki çaylarıydı. Ateşi henüz fazla yüksek değildi, ama çok geçmeden muntazam nöbetlerle yerleşmek istiyor gibi göründü.

Gédéon Spilett bunu 6 Aralık'ta fark etti. Parmakları, burnu, kulakları aşırı solgun olan zavallı çocuk evvela hafif titremeler, ürperti ve sarsıntılar yaşadı. Nabzı zayıf ve düzensiz, derisi kuruydu, yoğun bir susuzluktan mustaripti. Bu dönemi çok geçmeden bir hararet evresi izledi; yüzü canlandı, teni kızardı, nabzı hızlandı; sonra her yanından ter fışkırdı. Terleme sayesinde ateşi düşer gibi oldu. Nöbet yaklaşık beş saat sürmüştü.

Gédéon Spilett hâlihazırda aralıklı bir ateşle boğuşan Harbert'ın yanından ayrılmamıştı. Durumu kuşkuya mahal bırakmıyordu ve daha vahim bir hal almadan önce ateşi ne pahasına olursa olsun düşürmek gerekiyordu.

"Bunun için bir ateş düşürücü lazım," dedi Gédéon Spilett, Cyrus Smith'e.

"Ateş düşürücü, ha!..." diye yanıtladı mühendis. "İyi de elimizde ne kınakına mevcut ne de kinin sülfat!"

"Evet, yok, dedi Gédéon Spilett, ama göl kıyısında söğütler var ve söğüt kabuğu bazen kininin yerini tutabilir."

"Bir an bile kaybetmeden deneyelim öyleyse!" diye cevap verdi Cyrus Smith.

Gerçekten de söğüt kabuğu, tıpkı atkestanesi, çobanpüskülü yaprağı, yılanyastığı vs. gibi, kınakına muadili addediliyordu. Kınakınaya eşdeğer olmasa da, elbette o maddeyi denemek ve doğal halde kullanmak gerekiyordu, çünkü ondan alkaloit, yani salisin çıkarmak için gerekli araçlar yoktu.

Cyrus Smith bizzat gidip, bir tür kara söğüdün gövdesinden birkaç parça kabuk kesti; onları Granite-House'a götürerek, toz haline getirdi ve bu toz o gece ilaç niyetine Harbert'a içirildi.

Gece vukuatsız geçti. Harbert birkaç kez hezeyan yaşadı, fakat ateşi ne gece ne de ertesi gün yeniden yükseldi.

Pencroff biraz umutlandı. Gédéon Spilett hiçbir şey söylemiyordu. Aralıkların günlük değil, kısaca üç günde bir baş göstermesi ve ertesi gün ateşin tekrar yükselmesi mümkündü. O yüzden, ertesi günü büyük bir endişeyle beklediler.

Ayrıca, ateşli dönem sırasında Harbert perişan bir görüntü arz ediyordu, ağırlaşmış başı her an dönmeye yat-

kındı. Muhabiri son derece korkutan başka bir belirti de Harbert'ın karaciğerinin kan toplamaya başlamasıydı ve çok geçmeden daha şiddetli bir hezeyan, beyninin de etkilendiğini kanıtladı.

Gédéon Spilett bu yeni komplikasyon karşısında şaşkına dönmüştü. Mühendisi kenara çekti.

"Tehlikeli bir ateş bu!" dedi.

"Tehlikeli bir ateş mi?" diye haykırdı Cyrus Smith. "Yanılıyorsunuz, Spilett. Tehlikeli ateş pat diye ortaya çıkmaz. Mikrop kapmak lazım!..."

"Yanılmıyorum, diye karşılık verdi gazeteci. Harbert kuşkusuz bu mikrobu adanın bataklığından kapmış olmalı. Bu yeterli. İlk nöbete göğüs gerdi. İkinci bir kez baş gösterirse ve üçüncüyü engellemeyi başaramazsak... heba olur!..."

"Ya şu söğüt kabuğu?..."

"Kâfi gelmez, diye yanıt verdi muhabir. Hem kinin yardımıyla düşürülmeyen üçüncü bir tehlikeli ateş nöbeti her zaman ölümcüldür!"

Neyse ki Pencroff bu konuşulanları hiç duymamıştı. Aksi takdirde deli olurdu.

Mühendis ve gazetecinin 7 Kasım günü ve onu izleyen geceki kaygıları anlaşılıyordu.

Gün ortasına doğru ikinci nöbet gerçekleşti. Kriz korkunç oldu. Harbert kendini kaybolmuş hissediyordu. Kollarını Cyrus Smith, Spilett ve Pencroff'a doğru uzatıyordu! Ölmek istemiyordu!... Yürek parçalayıcı bir sahne bahis konusuydu. Pencroff'u uzaklaştırmak gerekti.

Nöbet beş saat sürdü. Harbert'ın bir üçüncüye dayanamayacağı aşikârdı.

Gece dehşetengiz geçti. Harbert sayıklarken yoldaşlarının kalbini örseleyen şeyler söylüyordu! Abuk sabuk konuşuyor, suçlularla savaşıyor, Ayrton'ı çağırıyordu! Artık ortadan yok olmuş, hayali aklından çıkmayan şu esrarengiz varlığa, koruyucuya yalvarıyordu... Ardından yine, onu tamamen yıkan, derin bir bitkinliğe gömülüyordu... Gédéon Spilett birçok defa zavallı delikanlının öldüğünü sandı!

Ertesi gün, 8 Aralık, sadece bir dizi zayıflıktan ibaret oldu. Harbert'ın sıskalaşmış elleri çarşaflarında büzülüyor-

du. Ona yeni, ezilmiş kabuk dozları verilmişti, ama muhabir artık bundan hiçbir çözüm beklemiyordu.

"Yarın sabahtan evvel daha kuvvetli bir ateş düşürücü vermezsek, dedi gazeteci, Harbert ölecek!"

Gece çöktü – şüphesiz o cesur, iyi kalpli, zeki, herkesin kendi oğlu gibi sevdiği, yaşından çok üstün çocuğun son gecesi! Bu korkunç ve tehlikeli ateşe karşı tek ilaç, onu yenebilecek yegâne spesifik çare, Lincoln Adası'nda bulunmuyordu!

8 Aralık'ı 9'una bağlayan gece, Harbert daha yoğun bir hezeyana kapıldı. Karaciğeri müthiş bir kanamaya maruz kalmış, beyni hasar görmüştü ve artık kimseyi tanıması mümkün değildi.

Ertesi güne, onu mutlaka alıp götürmesi gereken üçüncü nöbete kadar yaşayacak mıydı? Bu artık ihtimal dâhilinde değildi. Gücü tükenmişti ve krizler arasında cansız gibi yatıyordu.

Sabah üç sularında Harbert dehşet verici bir çığlık attı. Şiddetli bir kasılmayla kıvranıyor gibiydi. Başucundaki Nab, korku içinde, yoldaşlarının uyanık vaziyette bekledikleri yan odaya koştu!

O an Top tuhaf bir şekilde havladı...

Hepsi birden derhal geri dönerek, can çekişen ve kendini yatağından dışarı atmak isteyen çocuğu tutmayı başardılar. Delikanlının kolunu kavrayan Gédéon Spilett, nabzının yavaş yavaş hızlandığını hissediyordu...

Saat sabahın beşiydi. Doğan güneşin ışınları Granite-House'un odalarına süzülmeye başlıyordu. Hava güzel olacağa benziyordu ve bu, zavallı Harbert'ın son günü olacaktı!

Bir ışık huzmesi yatağın yakınındaki masaya kadar süzüldü.

Aniden bir çığlık atan Pencroff o masada duran bir nesneyi gösterdi...

Bu küçük, uzunca bir kutuydu. Kapağında *Kinin Sülfat* yazıyordu.

XI
AÇIKLANAMAZ GİZEM – HARBERT'IN NEKAHET DÖNEMİ – ADANIN KEŞFEDİLMESİ GEREKEN KISIMLARI – YOLA ÇIKIŞ HAZIRLIKLARI – İLK GÜN – GECE – İKİNCİ GÜN – KAURİLER – DEVEKUŞU ÇİFTİ – ORMANDA AYAK İZLERİ – SÜRÜNGEN BURNU'NA VARIŞ.

Gédéon Spilett kutuyu eline alıp açtı. Beyaz bir tozdan, aşağı yukarı iki yüz tohum ihtiva ediyordu. Birkaç zerreyi dudaklarına götürdü. Bu maddenin aşırı acılığı münasebetiyle, aldanması mümkün değildi. Sahiden de kınakınanın değerli alkaloiti, yetkin bir ateş düşürücü bahis konusuydu.

O tozdan tereddütsüz Harbert'a içirmek lazımdı. Oraya nasıl geldiği bilahare tartışılacaktı.

"Kahve," dedi Gédéon Spilett.

Birkaç saniye sonra Nab bir fincan ılık demleme kahve getiriyordu. Gédéon Spilett içine yaklaşık on sekiz tane* kinin tohumu attı ve bu karışımı Harbert'a içirmeyi başardılar.

Hâlâ vakit vardı, zira tehlikeli ateş nöbeti vuku bulmamıştı!

Ve müsaadenizle, onun geri gelmesi gerekmediğini eklemek yerinde olur!

Üstelik şunu da belirtmek gerekir ki, hepsi yeniden umutlanmıştı. Esrarengiz güç tam da ümidi kestikleri yüce bir anda tekrar devreye girmişti.!...

Birkaç saat sonra, Harbert daha huzurlu dinleniyordu. O zaman kolonizatörler yaşanan hadise hakkında konuşabildiler. Yabancının müdahalesi her zamankinden daha aşikârdı. Lakin gece Granite-House'a kadar nasıl sızabilmişti? Bu kesinlikle açıklanamazdı ve aslında, "Ada Cini'nin" işleyiş tarzı cinin kendisinden daha az tuhaf değildi.

---

* 10 gram.

O gün boyu, takriben üç saatte bir, Harbert'a kinin sülfat içirildi.

Harbert ertesi günden itibaren belli bir düzelme kaydediyordu. Elbette tamamen iyileşmemişti ve aralıklı ateş yükselmeleri hastalıkta sık ve tehlikeli depreşmelere eğilim gösteriyordu, ama tedaviden yoksun kalmadı. Hem sonra, özgün ilaç ve kuşkusuz onu getiren kişi de oradaydı, uzakta değil! Neticede hepsinin yüreği yeniden muazzam bir umutla doldu.

Bu umut boşa çıkmadı. On gün sonra, 20 Aralık'ta, Harbert nekahet dönemine giriyordu. Hâlâ zayıftı ve katı bir perhize tabiydi, fakat herhangi bir nöbet geçirmemişti. Üstelik itaatkar çocuk kendisine dayatılan tüm reçetelere öyle bir memnuniyetle boyun eğiyor, iyileşmeyi o kadar çok istiyordu ki!...

Pencroff bir uçurumun dibinden çıkarılmış biri gibiydi. Hezeyanı andıran sevinç krizleri geçiriyordu. Üçüncü nöbet anı geçtikten sonra, muhabiri kollarının arasında öyle sıkmıştı ki, az kalsın boğuyordu. O zamandan itibaren ona sadece Doktor Spilett diye hitap edildi.

Geriye gerçek doktoru bulmak kalıyordu.

"Kim olduğunu bulacağız!" diye tekrarlıyordu gemici.

Ve şüphesiz o adam, her kimse, saygıdeğer Pencroff'un birkaç sımsıkı sarılmasını beklemeliydi!

Aralık ayı ve onunla beraber Lincoln Adası kolonizatörlerinin gayet zorlu geçirdikleri 1867 senesi son buldu. 1868 yılına muhteşem bir havayla, şans eseri denizden esen meltemin serinlettiği harika bir tropikal sıcaklıkla girdiler. Harbert yeniden doğuyor ve Granite-House pencerelerinden birinin yanına yerleştirilmiş yatağından o, sağlığına iyi gelen, tuzlu ve yararlı havayı içine çekiyordu. Yemeğe başlıyordu ve Tanrı bilir ya, Nab ona hafif ve leziz yemekler hazırlıyordu!

"İnsanda can çekişme isteği uyandırıyor!" diyordu Pencroff.

Tüm bu dönem boyunca, suçlular bir kere bile Granite-House civarında görünmemişlerdi. Ayrton'dan hiç haber yoktu ve mühendisle Harbert hâlâ onu bulacaklarına dair bir umut muhafaza etseler de, yoldaşları zavallının artık

ölmüş olduğundan şüphe etmiyorlardı. Fakat bu belirsizlikler devam edemezdi ve delikanlı sağlığına yeniden kavuşur kavuşmaz, sonucu çok mühim olması gereken keşif gezisine girişilecekti. Ama belki de bir ay beklemek gerekiyordu, zira suçluların haklarından gelmek için koloninin bütün güçleri fazla gelmezdi.

Üstelik Harbert gitgide iyileşiyordu. Karaciğerde kan toplanması yok olmuştu ve yaralar kati surette kapanmış sayılabilirdi.

Ocak ayı zarfında Geniş Manzara Yaylası'nda önemli işler yapılmıştı; fakat amaç sadece, ister buğday ister sebze olsun, harap edilmiş mahsuller denebilecek şeyi kurtarmaktan ibaret oldu. Tohum ve bitkiler gelecek bahar için yeni bir hasat sağlamak üzere toplandı. Kümes yapıları, değirmen ve ahırları ayağa kaldırmaya gelince, Cyrus Smith beklemeyi tercih etti. O ve arkadaşları suçluların peşindelerken, korsanlar platoya yeni bir ziyarette bulunabilirlerdi. Onlara yağmacılık ve kundakçılık mesleğine geri dönüş fırsatı tanımamak lazımdı. Ada bu suçlulardan temizlediğinde, yeniden inşa işine bakılırdı.

Nekahet durumundaki genç, ocak ayının ikinci yarısında ilkin günde bir, sonra iki üç saat ayağa kalkmaya başlamıştı. Gücü gözle görülür derecede yerine geliyordu. Sağlam bir bünyesi vardı. O sırada on sekiz yaşındaydı. Uzun boyluydu ve gelecekte asil ve heybetli bir adam olmayı vaat ediyordu. O andan itibaren, hâlâ bazı tedavilere ihtiyaç duysa da – ve Doktor Spilett ziyadesiyle katı davranıyordu –, nekahet dönemi düzenli bir şekilde yürüdü.

Ay sonuna doğru, Harbert daha şimdiden Geniş Manzara Yaylası ve kumsalları kat ediyordu. Pencroff ve Nab refakatinde birkaç defa denize girmiş ve yüzmek ona çok iyi gelmişti. Cyrus Smith, bundan böyle, 15 Şubat olarak planlanmış yola çıkış gününü düşündü. Yılın o döneminde gayet aydınlık olan geceler, adanın tamamında yapılması söz konusu olan araştırmalara elverişli olacaktı.

Keşif gezisinin gerektirdiği hazırlıklar başladı. Önemliydi çünkü kolonizatörler çifte hedefe ulaşmadan Granite-House'a dönmemeye ant içmişlerdi: Bir yandan suçluları

öldürüp, hâlâ yaşıyorsa Ayrton'ı bulmayı, öteki taraftan kolonin kaderini etkili bir şekilde yöneten şahsın kimliğini saptamayı hedeflemişlerdi.

Kolonizatörler Lincoln Adası'nda Pençe Burnu'ndan Çene Burnu'na kadarki bütün doğu kıyısını, geniş Tadornes Bataklığı'nı, Grant Gölü civarını, ağıl yoluyla Mercy arasında yer alan Jakamar Ormanları'nı, Mercy ve Kızıl Creek akarsularını ve nihayet, Franklin Dağı'nın aralarına ağılın kurulmuş olduğu tepelerini enine boyuna biliyorlardı.

Pençe Burnu'ndan Sürüngen Burnu'na kadar uzanan Washington Koyu'nun geniş sahilini, batı kıyısının ormanlık ve bataklıktan müteşekkil sınırını, Köpekbalığı Körfezi'nin aralık ağzında son bulan bitmek bilmez kumulları araştırmışlardı ama ancak üstünkörü bir şekilde.

Fakat Serpantin Yarımadası'nı kaplayan ormanlık alanları, Mercy'nin bütün sağ yakasını, Şelale Nehri'nin sol kıyısını, batı, kuzey ve kuşkusuz birçok derin sığınağın mevcut olduğu doğuda Franklin dağının temelinin dörtte üçünü taşıyan, iç içe geçmiş tepe ve vadileri hiçbir suretle tanımamışlardı. Dolayısıyla adanın binlerce akrı* araştırmalarından yine kurtulmuştu. Bu yüzden keşif gezisini Mercy'nin sağında yer alan bütün bölümü kapsayacak ve Far-West'ti bir uçtan diğerine kat edecek şekilde yürütmeye karar verildi.

Belki de ilkin, suçluların ister yağmalamak ister yerleşmek için yeniden sığınmış olmalarından korkulması gereken ağıla yönelmeleri daha iyi olurdu. Ama ya ağılın yanıp yıkılması artık olmuş bitmiş bir işti ve engellemek için çok geçti ya da menfaat icabı suçlular orayı tahkim edeceklerdi ve onları sığındıkları yerden çıkarmak için hâlâ zaman vardı.

Tartışmayı müteakip, birinci plan benimsendi ve kolonizatörler ormanın içinden Sürüngen Burnu'na ulaşmaya karar verdiler. Baltalarla yol açacak ve böylece, Granite-House ve yarımadanın ucu arasında bağlantı kuran 16–17 mil uzunluğunda bir yolun ilk istikamet hattını çizeceklerdi.

Yük arabası mükemmel bir haldeydi. İyi dinlenmiş olan onagalar uzun bir yol kat edebilirlerdi. Erzak, kamp malzemeleri, seyyar mutfak, muhtelif ev aletleri arabaya yüklendi. Granite-House'un artık ağzına kadar dolu cephaneliğinden özenle seçilmiş silah ve mühimmat da keza. Lakin suçluların belki de ormanda dolaştıkları ve o sık ağaçlar arasında bir merminin çabucak sıkılıp, kolayca hedefi bulabileceğini unutmamak lazımdı. O yüzden kolonizatörlerin küçük topluluğunun yekpare kalması ve hiçbir vesileyle bölünmemesi zaruriydi.

---

* Akr: 0.4 hektara tekabül eden İngiliz dönümü –çn.

Ayrıca, Granite-House'ta kimsenin kalmamasına da karar verildi. Top ve Jüp bile keşif seferine katılmalıydı. Ulaşılması imkânsız barınak kendi kendini koruyabilirdi.

Yola çıkış arifesi 14 Şubat Pazar ününe denk geliyordu. Bütünüyle istirahata ayrıldı ve Yaradan'a şükrederek kutsandı. Tamamen iyileşmiş, ama hâlâ biraz zayıf Harbert'a arabada bir yer tahsis edilmişti.

Ertesi gün Cyrus Smith, şafak söker sökmez, Granite-House'u her istiladan korumak için gerekli önlemleri aldı. Vaktiyle yukarı çıkmakta faydalanılan merdivenler, Bacalar'a götürülerek, dönüşte kullanılabilecek şekilde, kumun derinlerine gömüldü, zira asansörün kasnağı söküldü ve aletten geriye hiçbir şey kalmadı. Pencroff bu işi halletmek için asansörde sona kalıp, öbür ucundan yere tutturulmuş, toplandığında üst sahanlık ve kumsal arasında herhangi bir irtibat bulunmasına izin vermeyen bir ip vasıtasıyla aşağı indi.

Hava muhteşemdi.

"Sıcak bir gün olacak!" dedi gazeteci, sevinçle.

"Pof! Doktor Spilett," diye cevap verdi Pencroff. "Ağaçların altından yol alacağız ve güneşi fark bile etmeyeceğiz!"

"Yola çıkalım!" dedi mühendis.

Yük arabası kıyıda, Bacalar'ın önünde bekliyordu. Muhabir Harbert'ın en azından yolculuğun ilk saatlerinde arabaya binmesini istemişti. Delikanlı doktorunun tavsiyelerine razı olmak mecburiyetinde kaldı.

Nab onagaların başına geçti. Cyrus Smith, muhabir ve denizci önden ilerlediler. Top neşeli bir edayla hoplayıp zıplıyordu. Harbert taşıtında Jüp'e bir yer sunmuş ve Jüp teklifsize kabul etmişti. Hareket vakti gelmişti ve küçük topluluk yola koyuldu.

Araba evvela mansabın köşesini döndü. Ardından, Mercy'nin sol kıyısından bir mil yukarı çıktıktan sonra, öbür ucunda Balon Limanı yolunun başladığı köprüyü geçti ve orada kâşifler, o yolu sollarında bırakıp, Far-West bölgesini meydana getiren, güneşten yoksun, uçsuz bucaksız ormanlara gömüldüler.

İlk iki mil boyunca, geniş aralıklarla yükselen ağaçlar arabaya serbestçe ilerleme imkânı tanıdı; zaman zaman birkaç sarmaşık ve fundalığı kesmek gerekiyordu, fakat kolonizatörlerin ilerleyişini hiçbir ciddi engel durdurmadı.

Ağaçların kalın dalları yerde serin bir gölge yaratıyordu. Birbirini izleyen Himalaya sedirleri, douglas köknarları, demir ağaçları, banksialar, ejderha kanı ve zamk ağaçları ve daha önceden bilinen başkaları göz alabildiğine

uzanıyordu. Adanın tetra, jakamar, sülün, lori gibi alışılmış kuşlar âlemi, kakadu, muhabbet kuşu ve papağanların bütün familyası eksiksiz oradaydı. Aguti, kanguru ve kapibaralar otların arasında seğirtiyorlardı ve tüm bunlar kolonizatörlere adaya gelişlerinde yaptıkları ilk keşif gezilerini anımsatıyordu.

"Fakat diye belirtti Cyrus Smith, ister dörtayaklı ister kuş olsun bu hayvanların eskisinden daha ürkek olduklarını fark ediyorum. Ormanlar, yakın zamanda, mutlaka izlerini bulmamız gereken suçlular tarafından kolaçan edilmiş."

Ve hakikaten, birçok yerde, az çok yakında bir insan kafilesinin oradan geçmiş olduğu saptanabildi. Bir yanda belki yolun sınırlarını belirtmek amacıyla kırılmış ağaç dalları, diğer tarafta sönmüş bir ateşin külleri ve zemindeki bazı balçıklı kısımların muhafaza ettiği ayak izleri göze çarpıyordu. Ancak neticede kesin bir konaklamaya ait görünen hiçbir belirti yoktu.

Mühendis yoldaşlarına avlanmaktan sakınmalarını tavsiye etmişti. Ateşli silah sesleri belki de ormanda kol gezen suçluları uyarabilirdi. Zaten avcılar mecburen arabadan belli bir mesafeye sürüklenecekti ve tek başına yürümek katiyen yasaklanmıştı.

Günün ikinci yarısında, Granite-House'tan yaklaşık altı mil mesafede, dolaşım iyice zorlaştı. Bazı fundalıkları aşmak amacıyla, ağaçları kesip yol açmak icap etti. Cyrus Smith, sık ağaçların arasına dalmadan önce, aldığı emri titizlikle yerine getiren Top ve Jüp'ü o yoğun fundalığa göndermeye özen göstermişti ve bu, köpekle orangutan hiçbir şey bildirmeksizin geri döndüklerinde ne suçlular ne de yırtıcılar – vahşi içgüdülerinin aynı seviyeye getirdiği hayvanlar âleminin iki tür ferdi – bakımından korkacak bir şey olduğu manasına geliyordu.

Bu ilk günün akşamında, kolonizatörler Granite-House'tan yaklaşık dokuz mil uzakta, Mercy'nin varlığından bîhaber oldukları ve toprağın şaşırtıcı verimliliğini borçlu olduğu hidrografi sistemine bağlanması gereken ufak bir kolunun kıyısına kamp kurdular.

Kolonizatörler tıka basa yemek yediler, çünkü iştahları iyice açılmıştı. Gecenin vukuatsız geçmesi için gerekli tedbirler alındı. Mühendisin sırf jaguar ya da başka yırtıcı hayvanlarla işi olsaydı, sadece kamp yerinin etrafına ateşler yakar ve bu orayı savunmaya yeterdi. Ancak alevler suçluları durdurmaktan ziyade çekerdi. Bu durumda, derin karanlıkla kuşatılmak daha iyiydi.

Zaten gözetleme işi sıkı biçimde organize edilmişti. Kolonizatörlerden ikisinin beraber nöbet tutması gerekiyordu ve iki saatte bir yoldaşlarına devretmelerine karar verildi. Harbert, istemesine rağmen, nöbetten muaf tutuldu. Bir taraftan Pencroff ve Gédéon Spilett, öte yandan mühendis ve Nab, kampın yakınında sırayla nöbet tuttular.

Üstelik gece ancak birkaç saat sürdü. Karanlık, güneşin batışından ziyade dalların sıklığından ileri geliyordu. Sessizliği jaguarların boğuk ulumaları ve maymunların Jüp Efendi'yi özellikle sinirlendiriyora benzeyen kıkırdamaları güçlükle bozdu.

Gece olaysız geçti ve ertesi gün, 16 Şubat'ta, ormanda yorucu olmaktan çok yavaş yürüyüş devam etti.

O gün ancak altı mil aşıldı, zira ha bire kendilerine baltayla yol açmaları gerekiyordu. Gerçek birer "setler" olan kolonizatörler, kesimi onlara muazzam yorgunluklara mal olacak büyük ve güzel ağaçlara el sürmeyip, küçükleri feda ediyorlardı, ama bu yüzden yol pek doğrusal sayılmayan bir istikamet izliyor ve çok sayıda dönemeçle uzuyordu.

O gün Harbert, adadaki varlığı henüz bilinmeyen, ağaca benzer eğreltiotları, fıskiye suları gibi fışkırıyora benzeyen, sarkık dallı palmiyeler, onagaların uzun yemişlerini iştahla otladıkları, etli kısımları şekerli, nefis bir lezzete sahip keçiboynuzu ağaçları gibi yeni bitki türleri keşfetti. Ayrıca kolonizatörler, yeşillikten bir koniyle taçlanmış, silindir şeklindeki gövdeleri öbekler halinde iki yüz ayak yüksekliğe ulaşan, muhteşem kauriler de buldular. Bunlar şu, Yeni Zelanda'nın Lübnan sedirleri kadar meşhur kral ağaçlarıydı.

Faunaya gelince, avcıların o zamana kadar bildikleri örneklerden başka bir tür arz etmedi. Bununla birlikte, yanlarına yaklaşamadan, suda yürüyen kuşlar cinsine mensup, beş ayak boyunda, kahverengi tüylü, "emu" denen ve Avustralya'ya mahsus bir nevi devekuşu olan şu büyük kuşlardan bir çift görür gibi oldular. Top ayaklarının tüm hızıyla peşlerinden atıldı, ama Avustralya devekuşlarının hızı öyle inanılmazdı ki, onunla arayı kolayca açtılar.

Suçluların ormanda bıraktıkları izlere gelince, birkaç tane daha saptandı. Kolonizatörler, yakın zamanda sön-

müş gibi görünen bir ateşin yanında, son derece dikkatle inceledikleri ayak izleri fark ettiler. Birbiri ardına uzunluk ve genişliklerini ölçünce, beş adama ait oldukları kolayca anlaşıldı. Beş suçlunun o mekânda kamp kurmuş olduklarını muhakkaktı, ama o takdirde – bu gayet titiz bir inceleme konusuydu – Ayrton'ınki olması gereken altıncı bir iz bulamadı.

"Ayrton onlarla beraber değilmiş!" dedi Harbert.

"Evet, diye yanıtladı Pencroff. Ve onlarla değil idiyse, o sefiller Ayrton'ı çoktan öldürmüşler demektir! Lakin alçak heriflerin kaplanlar gibi sıkıştırılabilecek bir inleri yok!"

"Evet, diye cevap verdi muhabir. Rasgele ilerlemeleri daha muhtemel ve adanın efendileri olacakları vakte kadar böyle gezinmek onların çıkarına."

"Adanın efendileri!" diye haykırdı gemici. "Adanın efendileri!..." diye tekrarladı. Sesi, boğazı çelik bir bilek tarafından yakalanmış gibi boğuktu. Sonra, daha sakin bir tonda:

"Biliyor musunuz, tüfeğime hangi mermiyi sürdüm, Bay Cyrus?" dedi.

"Hayır, Pencroff!"

"Harbert'ın göğsünü delip geçeni. Ve sizi temin ederim, hedefini ıskalamayacak!"

Fakat bu haklı misillemeler Ayrton'a yaşamı geri veremezdi ve yerde bırakılan ayak izlerinin incelenmesinden maalesef onu yeniden görmek hususunda hiç umut muhafaza edilemeyeceği sonucunun çıkarılması gerekiyordu!

O akşam Granite-House'tan on dört mil uzakta kamp kuruldu. Cyrus Smith Sürüngen Burnu'yla arada beş milden fazla mesafe olmaması gerektiğini tahmin ediyordu.

Hakikaten ertesi gün orman boydan boya geçilmiş ve yarımadanın ucuna ulaşılmıştı. Ama suçluların sığındığı barınağın ve esrarengiz yabancıya sığınak teşkil eden bir o kadar gizli konutun bulunmasını sağlayacak herhangi bir ipucu yoktu.

XII
SERPANTIN YARIMADASI'NIN KEŞFİ – ŞELALE NEHRİ'NİN AĞZINDA KONAKLAMA – AĞILDAN ALTI YÜZ ADIM UZAKTA – GÉDÉON SPILETT VE PENCROFF'UN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ KEŞİF – GERİ DÖNÜŞLERİ – HERKES İLERİ! – AÇIK BİR KAPI – IŞIKLI BİR PENCERE – AY IŞIĞINDA!

Ertesi gün, 18 Şubat, Sürüngen Burnu'ndan Şelale Nehri'ne dek sahili oluşturan bütün ağaçlık bölgenin keşfine vakfedildi. Kolonizatörler, Serpantin Yarımadası'nın iki kıyısı arasında yer alan ve eni üç dört mil arasında değişen ormanı karış karış arayabildiler. Ağaçlar, yükseklikleri ve kalın dallarıyla, adanın başka her parçasından daha şaşırtıcı toprağının bitkisel gücünü kanıtlıyordu. Adeta Amerika ve Orta Afrika'nın bakir ormanlarının orta kuşağa taşınmış bir köşesiydi. Bu durum insanı o muhteşem bitkilerin, üst katmanı nemli, içten volkanik ateşlerle ısıtılmış bu topraklarda bulunduğunu kabul etmeye yönlendiriyordu. Ilıman iklime ait olamayacak bir sıcaklık söz konusuydu. Hâkim ağaç türleri bilhassa kauriler ve dev boyutlara ulaşan okaliptüslerdi.

Fakat kolonizatörlerin amacı bu bitkisel ihtişamı hayranlıkla seyretmek değildi. Bu bakımdan, Lincoln Adası'nın ilk adı Zengin Adalar olan Kanaryalar grubunun birinci sırasında yer almayı hak ettiğini zaten biliyorlardı. Artık adaları maalesef tamamen onlara ait değildi. Başkaları ele geçirmişlerdi. Toprağı alçaklar çiğniyordu ve onları en sonuncuya kadar imha etmek lazımdı.

Yürütülen özenli araştırmalara rağmen, batı kıyısında hiçbir iz bulunmadı. Ne ayak izi, ne kırık dallar, ne soğumuş küller vardı, ne de terk edilmiş bir kamp.

"Buna şaşırmadım, dedi Cyrus Smith yoldaşlarına. Suçlular adaya Enkaz Burnu civarında karaya çıkmışlar ve Tadornes Bataklığı'nı geçtikten sonra, derhal Far-

West Ormanları'na daldılar. Yani hemen hemen, Granite-House'tan ayrılırken saptığımız yolu takip ettiler. Bu, ormanda saptadığımız izleri açıklıyor." Lakin suçlular, sahile vardıklarında, orada uygun bir sığınak bulamayacaklarını iyice anladılar ve kuzeye doğru çıkınca, ağılı keşfettiler...

"Belki de geri geldikleri yere..." dedi Pencroff.

"Zannetmiyorum, diye cevapladı mühendis, çünkü araştırmalarımızın o tarafa yöneleceği tahmin edilmeli. Ağıl onlar için nihai bir kamp değil, sadece erzak tedarik yeri."

"Cyrus'le hemfikirim, dedi muhabir. Bana göre, suçluların bir in arayacakları Franklin Dağı'nın kolları arasında yer almalı."

"Öyleyse doğru ağıla, Bay Cyrus!" diye bağırdı Pencroff. "Bunu halletmek lazım. Şimdiye kadar zaman kaybettik!"

"Hayır, dostum, diye karşılık verdi mühendis. Far-West Ormanı'nda herhangi bir konut olup olmadığını bilmekte çıkarımız olduğunu unutuyorsunuz. Keşif gezimiz çifte amaç taşıyor, Pencroff. Bir yandan suçu cezalandırmamız gerekiyorsa, öte yandan ifa etmemiz icap eden bir minnet eylemi de mevcut."

"İyi konuştunuz, Bar Cyrus, dite yanıtladı gemici. Fakat, o centilmeni ancak kendi isterse bulacağımız kanaatindeyim!"

Pencroff aslında hepsinin düşüncesini dile getirmekten başka bir şey yapmıyordu. Meçhul şahsın sığınağının kendisinden daha az gizemli olmaması muhtemeldi.

O akşam araba Şelale Nehri'nin mansabında durdu. Yatış düzeni âdet uyarınca ayarlandı ve gece için alışıldık tedbirler alındı. Hastalığından önceki güçlü ve sağlıklı haline geri dönen Harbert, okyanusun meltemleri ve ormanın canlandırıcı atmosferi arasında, açık hava yaşamından ziyadesiyle istifade ediyordu. Yeri artık arabada değil, kervanın başındaydı.

Kolonizatörler ertesi gün, 19 Şubat'ta, mansabın ötesinde çeşitli bazaltların gayet pitoresk bir şekilde yığıldığı sahilden ayrılıp, nehrin sol yakasından yukarı yürümeye koyuldular. Yol, daha evvel ağıldan batı kıyısına kadar yapılmış keşif gezileri dolayısıyla, kısmen açılmıştı. O sırada Franklin Dağı'ndan altı mil mesafede bulunuyorlardı.

Mühendisin planı şuydu: Çatağı nehir yatağını teşkil eden tüm vadiyi titizce incelemek ve ihtiyatlı bir şekilde ağıl civarına ulaşmak. Ağıl işgal edilmişse hızla ele geçirmek, boşsa sipere yatıp, Franklin Dağı'nı keşfetmek amacıyla yürütülecek harekâtın merkezi yapmak.

Bu plan oybirliğiyle tasdik edildi. Gerçekten de adalarını tamamen geri almakta gecikiyorlardı.

Franklin Dağı'nın en güçlü kollarından ikisini ayıran dar vadide ilerlediler. Irmağın kıyılarında yetişmiş sık ağaçlar, yanardağın üst bölgelerine doğru seyreliyordu. Ancak son derece temkinli bir halde kat edilen, pusuya gayet müsait, inişli çıkışlı ve oldukça engebeli bir zemin söz konusuydu. Top ve Jüp önden yürüyerek rehberlik yapıyor ve bir sağa bir sola koşup, sık fundalıklara atılıyorlardı. Zekâ ve beceriklilik alanında birbirleriyle rekabet ediyorlardı. Ama yakın zamanda akarsu kıyılarında dolaşılmış olduğunu belli eden, suçluların orada veya yakınlarda bulunduğunu gösteren hiçbir şey yoktu.

Akşamüstü beşe doğru, yük arabası tahta çite yaklaşık altı yüz adım mesafede durdu. Kocaman ağaçlardan müteşekkil yarım dairesel bir perde onu hâlâ saklıyordu.

Dolu olup olmadığını öğrenmek amacıyla, ağılı araştırmak bahis konusuydu. Yeter ki suçlular pusuya yatmış olsunlar, gün ışığında oraya açıkça gitmek, Harbert'ın başına geldiği gibi birkaç uğursuz mermi yeme tehlikesine maruz kalmak demekti. O yüzden, gecenin çökmesini beklemek daha iyiydi.

Ne var ki Gédéon Spilett vakit kaybetmeden ağılın yakınlarını araştırmak istiyordu. Sabrı tükenen Pencroff da ona eşlik etmeye gönüllü oldu.

"Hayır, dostlarım, diye karşılık verdi mühendis. Geceyi bekleyin. Güpegündüz tehlikeye atılmanıza izin veremem."

"Ama Bay Cyrus," diye cevapladı, itaat etmeye pek istekli görünmeyen denizci.

"Lütfen, Pencroff," dedi mühendis.

"Öyle olsun!" diye yanıtladı, suçluları denizcilik repertuarının en kaba nitelemeleriyle ödüllendirerek, öfkesini başka yöne çeviren gemici.

Bunun üzerine kolonizatörler, arabanın yanında kalıp, ormanın hemen yakındaki kısımlarını dikkatle gözlediler.

Üç saat böyle geçti. Rüzgâr hafiflemişti ve yüksek ağaçlara mutlak bir sessizlik hâkimdi. Kırılan incecik bir dal, kuru yapraklar üzerindeki ayak sesleri, bir vücudun otlar arasından süzülüşü, kolayca duyulabilirdi. Her şey sakindi. Zaten yere yatıp başını patileri üstüne uzatmış Top da hiçbir kaygı belirtisi arz etmiyordu.

Saat sekizde, akşam, uygun şartlarda keşif yapabilecek kadar ilerlemiş göründü. Gédéon Spilett, Pencroff'la beraber yola çıkmaya hazır olduğunu bildirdi. Cyrus Smith buna razı oldu. Top ve Jüp'ün mühendis, Harbert ve Nab'la kalmaları gerekti, zira vakitsiz bir çığlık ya da havlamanın korsanları uyarmaması lazımdı.

"Körü körüne çarpışmaya girmeyin, diye salık verdi Cyrus Smith gemici ve muhabire. Ağılı ele geçirmeniz değil, sadece içerde kimse olup olmadığını öğrenmeniz gerekiyor."

"Anlaşıldı," diye cevap verdi Pencroff.

Ve ikisi birlikte yola koyuldular.

Yapraklarının yoğunluğu münasebetiyle, ağaçların altında, belli bir karanlık otuz kırk ayak yarı çapında bir alanın ötesindeki nesneleri daha şimdiden görünmez kılıyordu. Gazeteci ve Pencroff, herhangi bir şüpheli gürültü işittiklerinde durup, son derece ihtiyatlı bir şekilde ilerliyorlardı.

Atışlara daha az hedef olmak amacıyla, birbirlerine mesafeli yürüyorlardı. Ve işin doğrusu, her an bir patlamanın yankılanmasını bekliyorlardı.

Gédéon Spilett ve Pencroff, yük arabasını terk ettikten beş dakika sonra, ormanın sınırındaki, dip tarafında tahta perdenin yükseldiği açıklığa varmışlardı.

Durdular. Ağaçtan yoksun çayır hâlâ belli belirsiz birkaç ışık içinde yüzüyordu. Otuz adım ileride, ağılın kapalı gibi görünen kapısı yükseliyordu. Ormanın sınırıyla ahşap duvar arasında aşılması söz konusu olan o otuz adım, balistikten ödünç alınma bir tabir kullanmak gerekirse, tehlikeli bölgeyi oluşturuyordu. Gerçekten de çitin tepesinden sıkılan bir ya da birçok mermi, o bölgede tehlikeye atılan herhangi birini yere sererdi.

Gédéon Spilett ve denizci geri adım atacak adamlar değillerdi, fakat ilk kurbanı olacakları bir tedbirsizliğin bilahare yoldaşlarının başına patlayacağını biliyorlardı. Onlar öldürüldükleri takdirde, Cyrus Smith, Nab ve Harbert ne olacaktı?

Lakin kendini suçluların sığınmış olduklarını farz ettiği ağıla çok yakın hissederek aşırı heyecanlanan Pencroff öne çıkacaktı ki, muhabirin kuvvetli eli onu durdurdu.

"Birkaç dakikaya kadar gece tamamen çökecek," diye mırıldandı Gédéon Spilett, Pencroff'un kulağına. "Ve harekete geçme zamanı gelecek."

Tüfeğinin kabzasına sımsıkı sarılan Pencroff kendini tutup, sövüp sayarak bekledi.

Çok geçmeden alacakaranlığın son ışıkları da tamamıyla silindi. Sık ormandan çıkmışa benzeyen açıklığı istila etti. Franklin Dağı batan güneşin ufkunda muazzam bir perde gibi yükseliyordu ve enlem bakımından zaten alçak bölgelerde olduğu gibi, karanlık çabucak çöktü. Vakit gelmişti.

Gazeteci ve Pencroff, ormanın sınırında mevzilendiklerinden beri, gözlerini tahta perdeden ayırmamışlardı. Ağıl tamamen terk edilmişe benziyordu. Çitin tepesi çevrenin karanlığından biraz daha siyah bir hat oluşturuyor ve hiçbir şey netliğini bozmuyordu. Yine de şayet suçlular oradaysalar, her türlü sürprizden korunmak için aralarından bir nöbetçi belirlemiş olmalıydılar.

Gédéon Spilett yoldaşının elini sıktı ve tüfekleri ateşe hazır vaziyette, ikisi birlikte ağıla doğru sürünerek ilerlediler.

Karanlık tek bir ışık huzmesiyle çizilmeden, ahşap duvarın kapısına ulaştılar.

Pencroff kendisinin ve muhabirin tahmin ettikleri gibi kapalı kapıyı itmeyi denedi. Bu arada, dış demirlerin takılı olmadığını tespit edebildi.

Bundan suçluların o sırada ağılı işgal etmiş ve görünüşe göre kapıyı zorlanarak açılmayacak şekilde pekiştirmiş oldukları sonucu çıkabilirdi.

Gédéon Spilett ve Pencroff kulak kabarttılar.

Duvarla çevrili alandan hiçbir gürültü gelmiyordu. Kuşkusuz ahırlarında uyuyor olmaları gereken muflon ve keçiler gecenin sessizliğini hiç bozmuyorlardı.

Muhabir ve denizci, bir şey duymayınca, kendi kendilerine, tahta perdeye tırmanıp ağıla girmeleri gerekip gerekmediğini sordular. Oysa bu Cyrus Smith'in talimatlarına aykırıydı.

Harekâtın başarıya ulaşabileceği doğruydu, fakat başarısızlıkla da sonuçlanabilirdi. Suçlular hiçbir şeyden şüphelenmeseler, kendilerine karşı girişilen keşif seferinin

farkında olmasalar ve nihayet, o anda onları gafil avlamak için bir şans mevcutsa da, duvarı aşmak için düşüncesizce maceraya atılarak bu şansı tehlikeye sokmak zaruri miydi?

Gazeteci öyle olmadığını düşünüyordu. Ağıla girmeye çalışmak için kolonizatörlerin hepsinin bir araya toplanmasını beklemeyi daha makul buluyordu. Kesin olan, görülmeksizin çite kadar varılabileceğiydi ve duvar gözetim altında değil gibiydi. Bu nokta karara bağlanınca, arabaya geri dönmekten başka yapacak bir şey kalmadı. Böylece diğerleri de durumdan haberdar edilecekti.

Muhtemelen Pencroff da bu bakış açısını paylaşıyordu, zira ormana geri çekilen muhabiri izlemekte hiç zorluk çıkarmadı.

Birkaç dakika sonra, mühendis durum hakkında bilgilendiriliyordu.

"Pekâlâ, dedi düşündükten sonra, şimdi suçluların ağılda olmadıklarına inanabilirim."

"Bunu, duvarı tırmanıp aştığımızda öğreneceğiz."

"Hadi, ağıla, dostlarım!" dedi Cyrus Smith.

"Arabayı ormanda mı bırakalım?" diye sordu Nab.

"Hayır, diye cevap verdi mühendis, o bizim erzak ve mühimmat arabamız. Ve ihtiyaç halinde, siper almaya yarar."

"İleri, öyleyse!" dedi Gédéon Spilett.

Ormandan çıkan araba gürültü etmeden tahta perdeye doğru ilerlemeye başladı. O sırada karanlık yoğun, sessizlikse Pencroff ve gazetecinin yerde sürünerek uzaklaştıkları zamanki kadar tamdı. Sık otlar ayak izlerini tamamen boğuyordu.

Kolonizatörler ateş etmeye hazırdılar. Jüp, Pencroff'un talimatı uyarınca, arkadan geliyordu. Nab, ileri atılmaması için, Top'a tasma bağlamıştı.

Çok geçmeden açıklık göründü. Issızdı. Küçük kafile, tereddüt etmeksizin, duvara doğru ilerledi. Ve kısa bir müddet zarfında, tehlikeli bölge aşıldı. Tek bir el dahi ateş edilmemişti. Yük arabası tahta perdeye ulaşınca durdu. Nab onagaları tutmak için başlarında kaldı. Bu arada mühendis, muhabir, Harbert ve Pencroff, içerde barikat kurulup kurulmadığını görmek anmacıyla, kapıya yöneldiler...

Kanatlarından biri açıktı!

"Ne diyordunuz?" diye sordu mühendis, Gédéon Spilett ve gemiciye dönerek.

İkisi de afallamışlardı.

"Yemin ederim ki, dedi Pencroff, bu kapı az evvel kapalıydı!"

Kolonizatörler yine tereddüde kapıldılar. Pencroff ve muhabir keşif yaptıkları sırada, suçlular ağılda mıydılar yani? O esnada kapalı olan kapı ancak onlar tarafından açılabileceğine göre, bu şüphe götürmezdi! Hâlâ orada mıydılar, yoksa aralarından biri az önce dışarı mı çıkmıştı?

Tüm bu sorular aynı anda her birinin zihnine hücum etti, ama cevap neydi?

O sırada, duvarın iç kısmında birkaç adım ilerlemiş Harbert, aceleyle geri çekilerek, Cyrus Smith'in elini yakaladı.

"Ne var?" diye sordu mühendis.

"Bir ışık!"

"Evde mi?"

"Evet!"

Beşi birden kapıya doğru ilerlediler ve sahiden de karşılarındaki pencerenin camının arkasında, zayıf bir ışığın titrediğini gördüler.

Cyrus Smith hemen kararını verdi.

"Hiçbir şey beklemeksizin bu eve kapanmış suçluları bulmak eşsiz bir şans!" dedi yoldaşlarına. "Elimizdeler! İleri!"

O zaman kolonizatörler, tüfekleri omza dayamaya hazır vaziyette, duvardan içeri süzüldüler. Araba, ihtiyat icabı bağlanmış olan Top ve Jüp'ün himayesinde, dışarıda bırakılmıştı.

Cyrus Smith, Pencroff ve Gédéon Spilett bir yandan, Harbert ve Nab öbür yandan çit boyunca ilerleyerek, tümüyle karanlık ve ıssız ağılın o parçasını gözlemlediler.

Birkaç saniyede, hepsi evin yakınında, kapalı kapının önündeydiler.

Cyrus Smith yoldaşlarına, hareket etmemelerini tavsiye eden bir el işareti yaptı ve içerdeki ışıkla hafifçe aydınlatılmış cama yaklaştı.

Bakışı evin zemin katını oluşturan tek odaya daldı.

Masanın üzerinde, yanan bir fener parlıyordu. Masanın yanında, eskiden Ayrton'ın kullandığı yatak duruyordu.

Yatakta bir adamın bedeni dinleniyordu.

Aniden geri çekilen Cyrus Smith, boğuk bir sesle:

"Ayrton!" diye haykırdı.

Kapı hemen açılmaktan ziyade göçtü ve kolonizatörler hızla odaya atıldılar.

Ayrton uyuyor gibiydi. Yüzü merhametsizce ve uzun süre acı çekmiş olduğunu kanıtlıyordu. El ve ayak bileklerinde geniş bereler göze çarpıyordu.

Cyrus Smith üzerine eğildi.

"Ayrton!" diye bağırdı mühendis, hiç beklenmedik şartlarda karşısında bulduğu kişiyi kolundan yakalayarak.

Bu çağrı üzerine gözlerini açan Ayrton, Cyrus Smith ve diğerlerinin yüzlerine baktı:

"Siz, diye haykırdı, siz ha?"

"Ayrton! Ayrton!" diye tekrarladı Cyrus Smith.

"Neredeyim?"

"Ağıldaki konutta!"

"Yalnız mı?"

"Evet!"

"Ama gelecekler!" diye bağırdı Ayrton. "Kendinizi savunun! Savunun!"

Ve Ayrton yeniden bitkin düştü.

"Spilett, dedi o zaman mühendis, her an saldırıya uğrayabiliriz. Yük arabasını ağıla sokun. Sonra da kapının arkasına barikat kurun ve hepiniz buraya geri dönün."

Pencroff, Nab ve muhabir mühendisin emirlerini yerine getirmekte acele ettiler. Kaybedecek bir an bile yoktu. Belki de araba çoktan suçluların eline geçmişti!

Gazeteci ve iki arkadaşı göz açıp kapayıncaya kadar ağılı geçip, arkasında Top'un boğuk boğuk uluduğu tahta perdenin kapısına ulaştılar.

Bir an için Ayrton'dan ayrılan mühendis, ateş etmeye hazır vaziyette evden çıktı. Harbert yanındaydı. İkisi de ağıla hükmeden tepenin sırtını gözlüyorlardı. Suçlular orada pusuya yattılarsa, kolonizatörleri birbiri ardına vurabilirlerdi.

O esnada ay doğuda, ormanın kara perdesi üstünde belirdi ve beyaz bir ışık örtüsü duvarın iç tarafına yayıldı. Ağıl ağaç kümeleri, bölgeyi sulayan küçük akarsu ve otlardan müteşekkil geniş halıyla beraber tamamen aydınlandı. Dağ tarafında, ev ve çitin bir kısmı beyazlığıyla çevreden ayrılıyordu. Karşı tarafta, kapıya doğru, duvar karanlıkta kalıyordu.

Çok geçmeden siyah bir kütle göründü. Bu ışık çemberine giren arabaydı ve Cyrus Smith, yoldaşlarının kapatıp kanatlarını içerden sağlamca desteklediklerı kapının gürültüsünü işitebildi.

Ama o sırada zar zor tasmasını koparan Top hiddetle havlamaya koyuldu ve ağılın dip kısmındaki eve doğru atıldı.

"Dikkat, dostlarım, nişan alın!..." diye bağırdı Cyrus Smith.

Kolonizatörler tüfeklerini omuzlarına dayamış, ateş etme zamanını bekliyorlardı. Top hâlâ havlıyor, köpeğe doğru koşan Jüp tiz ıslık sesleri çıkarıyordu.

Kolonizatörler onu takip ettiler ve kocaman ağaçların gölgelediği küçük derenin kıyısına vardılar.

Ve orada, ışığın altında, ne gördüler dersiniz?

Kıyıda yatan beş ceset!

Bunlar dört ey evvel Lincoln Adası'na çıkan suçlulara aitti!

XIII
AYRTON'IN ÖYKÜSÜ – ESKİ SUÇ ORTAKLARININ PROJELERİ – AĞILA YERLEŞMELERİ – LINCOLN ADASI'NIN ADALET DAĞITICISI – "BONADVENTURE" – FRANKLIN DAĞI ÇEVRESİNDE ARAŞTIRMALAR – YUKARI VADİLER – YERALTI GÜMBÜRTÜLERİ – PENCROFF'UN BİR CEVABI – KRATERİN DİBİNDE – GERİ DÖNÜŞ

Ne olup bitmişti? Suçluları kim vurmuştu? Ayrton mu? Hayır, çünkü o biraz önce geri dönmemelerinden endişeleniyordu!

Fakat Ayrton, çekip çıkarmanın mümkün olmadığı derin bir uykuya dalmıştı. Ettiği birkaç lafı müteakip, bunaltıcı bir uyuşukluk onu ele geçirmiş ve hareketsiz bir halde yatağına yıkılmıştı.

Bin bir muğlâk düşünceye maruz kalan kolonizatörler, şiddetli ve aşırı bir heyecanın etkisinde, Ayrton'ın evinden ayrılmadan, suçluların cesetlerinin yattığı yere dönmeden, bütün gece boyunca beklediler. Muhtemelen Ayrton'ın, onların hangi şartlarda can verdiklerine dair söyleyecek hiçbir şeyi yoktu, çünkü kendisi de ağıldaki evde olduğunun farkında değildi. Ama en azından, o dehşet verici infazdan önce gerçekleşen olayları anlatacak durumdaydı.

Ertesi gün Ayrton uyuşukluk halinden çıkıyor ve yoldaşları, yüz dört günlük ayrılıktan sonra onu yeniden sağ salim görmekten hissettikleri tüm sevici candan bir şekilde gösteriyorlardı.

Ayrton birkaç kelimede olan biteni veya en azından bildiklerini anlattı.

Ağıla gelişinin ertesi günü, yani önceki 10 Kasım'da hava kararırken, duvarı tırmanarak aşan suçluların baskınına maruz kaldı. Korsanlar ellerini ve ağzını bağladılar. Sonra Franklin Dağı'nın eteğinde sığınmış oldukları karanlık bir mağaraya götürüldü.

Ölümüne karar verilmişti ve ertesi gün öldürülecekti ki, suçlulardan biri onu tanıyıp, Avustralya'daki ismiyle hitap etti. O sefiller Ayrton'ı katletmek istiyorlardı! Ben Joyce'a saygıları sonsuzdu!

Fakat Ayrton, o andan itibaren, eski suç ortaklarının saplantılarının hedefi oldu. Korsanlar onu tekrar yanlarına almak istiyorlar, kolonizatörleri katlettikten sonra Granite-House'u ele geçirmek, erişilmez konuta girmek ve adanın efendileri olmak için ona güveniyorlardı!

Ayrton direndi. Tövbe etmiş ve affedilmiş eski suçlu, yoldaşlarına ihanet etmektense ölmeyi yeğlerdi.

Ayrton, elleri ve ağzı bağlı vaziyette, gözetim altında o mağarada dört ay yaşadı.

Bu arada suçlular, adaya gelişlerinden kısa bir süre sonra ağılı keşfetmişlerdi ve o zamandan beri depodaki yedek erzakla yaşıyor, lakin orada kalmıyorlardı. 11 Kasım'da, bu haydutlardan kolonizatörlerin apansız gelişiyle şaşıran ikisi Harbert'a ateş açmış ve içlerinden biri geri gelerek ada sakinlerinden birini öldürmüş olmakla övünmüştü. Ama yalnız dönmüştü. Bilindiği gibi, arkadaşı Cyrus Smith'in hançeriyle can vermişti.

Harbert'ın ölüm haberini aldığında Ayrton'ın kapıldığı kaygı ve umutsuzluğu tahmin etmek zor değildi! Kolonizatörler artık sadece dört kişiydiler ve deyim yerindeyse suçluların insafına kalmışlardı!

Korsanlar, bu hadiseyi müteakip ve Harbert'ın hastalığı tarafından alıkonan kolonizatörler ağılda kaldıkları sürece, mağaralarını terk etmemişler, hatta Geniş Manzara Yaylası'nı yağmaladıktan sonra, oradan ayrılmayı ihtiyatlı bulmamışlardı.

O zaman Ayrton'a ceza mahiyetinde reva görülen kötü davranışlar ikiye katlandı. El ve ayakları gece gündüz bağlı oldukları zincirlerin kanlı izlerini taşıyordu. Her an, kaçınamayacağını düşündüğü ölümü bekliyordu.

Şubatın üçüncü haftasına dek hayat böyle geçti. Her daim uygun bir fırsat kollayan suçlular saklandıkları yerden nadiren ayrıldılar ve adanın içlerinde ya da güney kıyısına kadar ancak birkaç av seferi yaptılar. Ayrton arkadaş-

larından hiç haber alamıyordu. Onları bir daha görmekten ümidi kesmişti!

Kötü muamele yüzünden zayıf düşmüş zavallı, nihayet, hiçbir şey görmesi ya da duymasına izin vermeyen derin bir bitkinliğe gömüldü. Keza, o andan itibaren, yani iki günden beri, neler olup bittiğini bile söyleyemiyordu.

"Ama Bay Smith, diye ekledi, o mağarada tutsak olduğuma göre, nasıl oluyor da kendimi ağılda buluyorum?"

"Suçluların etrafı duvarla çevrili alanın ortasında cansız yatmalarına ne demeli?" diye karşılık verdi mühendis.

"Ölmüşler mi?" diye bağırdı Ayrton, zayıflığına rağmen yarı doğrularak.

Yoldaşları ona destek oldular. Ayağa kalkmak istedi, bunu yapmasına müsaade edildi ve hep birlikte küçük dereye yöneldiler.

Etraf aydınlıktı.

Kıyıda, çarpıcı olması gereken bir ölümün gafil avladığı pozisyonda, suçlulara ait beş ceset uzanmış yatıyordu!

Ayrton dehşete kapılmıştı. Cyrus Smith ve yoldaşları tek kelime etmeksizin ona bakıyorlardı.

Mühendisin bir işaretiyle, Nab ve Pencroff gidip, soğuktan çoktan katılaşmış cesetleri gördüler.

Hiçbir belirgin yara izi taşımıyorlardı.

Ancak Pencroff, onları dikkatle inceledikten sonra, birinin alnında, birinin göğsünde, ötekinin sırtında, bir diğerinin de omzunda, ufak bir kırmızı nokta, zor görülen ve kaynağını tespit etmenin imkânsız olduğu bir tür bere fark etti

"Buradan vurulmuşlar!" dedi Cyrus Smith.

"İyi de hangi silahla?" diye haykırdı muhabir.

"Sırrına vakıf olmadığımız, yıldırım gibi çarpan bir silah!"

"Onları kim çarpmış peki?..." diye sordu Pencroff.

"Adanın adalet bekçisi, diye cevap verdi Cyrus Smith, sizi buraya taşıyan kişi, Ayrton, etkisini yakın zamanda yine ortaya koyan kişi, bizim için kendi yapamadığımızı her şeyi yapan ve bizden kaçan şahıs."

"Onu arayalım öyleyse!" diye bağırdı Pencroff.

"Olur, arayalım, diye yanıtladı Cyrus Smith, ama böyle mucizeler yaratan o üstün varlığı ancak sonunda onu çağırmamız hoşuna gittiğinde buluruz!"

Kendi faaliyetlerini hiçliğe indirgeyen o görünmez himaye mühendise hem dokunuyor, hem de onu kızdırıyordu. Saptadığı görece aşağılık duygusu, mağrur bir ruhun kendini yaralı hissedebileceklerdendi. Her türlü minnet işaretini bertaraf edecek şekilde ayarlanmış bir yüce gönüllülük, Cyrus Smith'in gözünde iyiliğin bedeline belli bir dereceye kadar müsamaha gösteren minnettarlar için bir nevi horgörü sergiliyordu.

"Arayalım," diye devam etti. "Ve Tanrı'dan, söz konusu mağrur koruyucunun bir gün o alçaklarla hiç işi olmadığını kanıtlamasına izin vermesini dileyelim! Bizim de hayatımız pahasına bazı önemli hizmetler görerek, ona karşı borcumuzu ödeyebilmemiz için neler vermezdim!"

O günden itibaren, bu arayış Lincoln Adası sakinlerinin biricik takıntısı oldu. Her şey onları bu bulmacanın sözcüğünü, hakikaten açıklanamaz ve neredeyse insanüstü güce sahip bir insanın adından başka bir şey olamayacak kelimeyi bulmaya itiyordu.

Kolonizatörler birkaç dakika sonra ağıldaki, tedavilerinin Ayrton'a fiziki ve manevi enerjisini çabucak geri kazandırdığı konuta döndüler.

Nab ve Pencroff suçluların cesetlerini ormana, ağıldan belli bir mesafeye taşıyıp, toprağın derinliklerine gömdüler.

Sonra Ayrton tutsaklığı sırasında vuku bulan olaylar hakkında bilgilendirildi. Harbert'ın maceralarını ve kolonizatörlerin başlarından geçen dertler dizisini öğrendi. Ayrton'ı tekrar görmekten umudu kesen kolonizatörler suçluların onu acımadan katletmiş olmalarından korkuyorlardı.

"Ve şimdi geriye, dedi Cyrus Smith hikâyesini bitirirken, ifa etmemiz gereken bir görev kaldı. İşimizin yarısı yerine getirildi, fakat artık suçlulardan endişelenmek gerekmese de, yeniden adanın efendileri olmamız kendi eserimiz değil."

"Pekâlâ!" diye karşılık verdi Gédéon Spilett. Franklin Dağı'nın kollarından müteşekkil bütün bu labirenti ara-

yıp tarayalım! Herhangi bir çukur ya da keşfedilmemiş tek bir delik bırakmayalım! Ah! Dokunaklı bir esrarla karşı karşıya kalan bir gazeteci varsa, o da benim, dostlarım!"

"Ve Granite-House'a ancak hayırsever hamimizi bulunca geri döneriz," diye yanıtladı Harbert.

"Evet!" dedi mühendis. "İnsani bağlamda yapılması mümkün olan her şeyi yaparız... Ama tekrar ediyorum, onu sadece kendisi buna izin vermek isterse bulabiliriz!"

"Ağılda mı kalıyoruz?" diye sordu Pencroff.

"Kalalım, diye cevap verdi Cyrus Smith, erzakımız bol ve burada, araştıracağımız çevrenin tam ortasındayız. Öte yandan, zaruri olduğu takdirde, yük arabası çabucak Granite-House'a gidebilir."

"İyi, diye cevapladı denizci. Ancak bir hususa dikkatiniz çekerim."

"Neymiş o?"

"Yaz mevsimi ilerliyor ve unutmayalım ki, gerçekleştirmemiz icap eden bir deniz yolculuğu var."

"Deniz yolculuğu mu?" dedi Gédéon Spilett.

"Evet! Tabor Adası'na," diye yanıt verdi, Pencroff. "İskoç yatının onu almaya gelmesi ihtimaline karşı, oraya, Ayrton'ın hâlihazırda bulunduğu adamızın konumunu belirten bir not bırakmak gerekiyor. Kim bilir, belki de çok geç bile kaldık!"

"İyi de bu seferi nasıl yapmayı düşünüyorsunuz, Pencroff?" diye sordu Ayrton.

"*Bonadventure*'le!"

"*Bonadventure*'le mi? diye haykırdı Ayrton... "O artık yok ki!"

"*Bonadventure* yok ha!" diye bağırdı Pencroff, yerinden hoplayarak.

"Hayır!" diye cevap verdi Ayrton. "Sekiz gün kadar evvel korsanlar onu küçük limanında buldular, denize açıldılar ve..."

"Ve?" dedi Pencroff, kalbi küt küt atarak.

"Ve Bob Harvey manevra yapmak için orada olmadığından, kayalıklara bindirdiler ve gemi paramparça oldu!"

"Ah! Sefiller! Haydutlar! Namussuz alçaklar!" diye bağırdı Pencroff.

"Pencroff, dedi Harbert gemicinin elini tutarak, başka bir *Bonadventure* yaparız, daha büyük bir tane! Elimizde teknenin tüm demir donanımı mevcut!"

"Ama biliyor musunuz, diye cevap verdi Pencroff, otuz kırk tonilatoluk bir tekneyi inşa etmek için en az beş altı ay gerekir?"

"Acelemiz yok, diye yanıtladı muhabir. Tabor Adası seferini bu sene yapmaktan vazgeçeceğiz."

"Ne yapalım, bu gerçeği kabullenmek lazım, Pencroff, dedi mühendis. Umarım bu gecikmenin bize zararı dokunmaz."

"Ah! *Bonadventure*'cüğüm! Zavallı *Bonadventure*'cüğüm!" diye haykırdı pek iftihar ettiği teknesinin kaybına gerçekten canı sıkılan Pencroff.

Kuşkusuz *Bonadventure*'ün tahrip olması kolonizatörler için üzücü bir olaydı. Bu kaybın en kısa zamanda telafi edilmesine karar verildi. Kesin karar alındıktan sonra, adanın en gizli bölümlerinin keşfini başarıya ulaştırmaktan başka bir şeyle ilgilenilmez oldu.

Araştırmalar aynı gün – 19 Şubat – başladı ve bütün bir hafta sürdü. Dağın eteği, kollar ve onların sayısız dalları arasında gayet girintili çıkıntılı vadilerden oluşmuş bir labirent meydana getiriyordu. Araştırmalara elbette orada, daracık boğazların dibinde, hatta belki de Franklin Dağı masifinin içinde devam etmek uygundu. Adanın hiçbir bölümü meçhul kalmak isteyen konuğu saklamaya daha elverişli olamazdı. Ama dağ kolları öyle karışıktı ki, Cyrus Smith keşiflerini katı bir yöntemle yürütmek zorunda kaldı.

Kolonizatörler evvela volkanın güneyine açılan, Şelale Nehri'nin ilk sularının döküldüğü vadinin tamamını gezdiler. Ayrton orada, suçluların sığınmış oldukları ve ağıla taşınana kadar kendisinin de hapsedildiği mağarayı gösterdi. Mağara kesinlikle Ayrton'ın bırakmış olduğu durumdaydı. İçerde, suçluların kendilerine ihtiyati tedbir olarak kaçırıp ayırdıkları belli bir miktar mühimmat ve erzak bulundu.

Mağaraya çıkan, kozalaklıların çoğunlukta olduğu güzel ağaçlar tarafından gölgelen bütün vadi aşırı bir özenle araştırıldı ve güneybatı kolunun ucunu dönen kolonizatörler, kıyıdaki gayet pitoresk bazalt yığının başladığı daha dar bir boğaza girdiler.

Burada ağaçlar daha seyrekti. Taş otların yerine alıyordu. Muflon ve yabani keçiler kayaların arasında zıplıyorlardı. Orada adanın çorak kısmı başlıyordu. Franklin Dağı'nın eteğinde kollara ayrılan bu çok sayıda vadinin yalnızca üçünün batıdan Şelale Nehri vadisine, doğudansa Kızıl Creek vadisine sınırdaş ağılınki gibi ağaçlık ve otlak bakımından zengin olduğu şimdiden anlaşılıyordu. Daha aşağıda birkaç kolun katılımıyla nehir halini alan bu iki dere, dağın bütün sularından oluşuyor ve böylece güney bölümünün verimliliğini tayin ediyordu. Mercy'ye gelince, Jakamar Ormanı'nın örtüsü altında kaybolmuş bereketli kaynaklar tarafından daha doğrudan besleniyordu ve aynı zamanda, Serpantin Yarımadası'nı bin bir ağla örülü, bu nitelikte kaynaklar suluyordu.

Suyun eksik olmadığı o üç vadiden biri, orada yaşam için gerekli her şeyi bulan bazı münzevilere sığınak olabilirdi. Lakin kolonizatörler onları zaten keşfetmiş ve hiçbir yerde insanın varlığını saptayamamışlardı.

O sığınak ve konuğu, kaya kayşatlarının ortasında, kuzeyin son derece soğuk, dar ve derin koyaklarında, lav akıntıları arasındaki çorak boğazların dibinde mi bulunuyordu?

Franklin Dağı'nın kuzey kısmı sadece, geniş, biraz sığ, yeşillikten nasibini almamış, her yanına gayrimuntazam bloklar dağılmış, uzun buzultaşlarla çizili, lav akıntılarıyla döşeli, engebeli, kocaman mineral yumrularla dolu, sağa sola obsidyen ve labradoritler serpiştirilmiş iki vadinin tabanından müteşekkildi. Bu bölüm uzun ve zorlu keşif gezileri gerektirdi. Orada kuşkusuz pek rahat sayılamayacak, ama kesinlikle gizlenmiş ve erişilmesi güç bin tane çukur oyulmuştu. Kolonizatörler plütonyen döneme ait, eski zamanın geçişiyle siyahlaşmış ve dağın masifine gömülmüş karanlık tünelleri bile araştırdılar. Bu karanlık

dehlizler kat edildi, reçineli meşaleler gezdirildi, en küçük oyuğa kadar aranıp tarandı, en ufak derinlikler bile iskandil edildi. Fakat her yerde sessizlik ve karanlık vardı. Bir insan ilkçağdan kalma bu koridorlara hiç ayak basmamış, kolu asla o bloklardan birini dahi yerinden oynatmamışa benziyordu. Vaziyet bundan ibaretti ve volkan onları adanın ortaya çıkış döneminde suların üstüne püskürtmüş gibiydi.

Fakat karanlık tam olsa, dehlizler büsbütün ıssız görünseler de, Cyrus Smith mutlak sessizliğin hüküm sürmediğini kabul etmek mecburiyetinde kaldı.

Dağın içinde yüzlerce ayak boyunca uzanan bu karanlık oyuklardan birinin sonuna vardığında, kayaların ses yoğunluğunu arttırdığı boğuk uğultular işitmekten şaşkınlığa kapıldı.

Ona eşlik eden Gédéon Spilett yeraltı ateşlerinde bir yeniden canlanmaya delalet eden uzak mırıltılar da duydu. İkisi birlikte defalarca dinlediler ve bir noktada mutabık kaldılar: Toprağın iç kısmında bazı kimyasal tepkimeler baş gösteriyordu.

"Volkan tamamen sönmemiş mi yani?" dedi gazeteci.

"Krateri keşfettiğimizden beri, diye cevap verdi Cyrus Smith, alt tabakalarda bazı hareketlenmelerin gerçekleşmiş olması mümkün. Sönmüş telakki edilse bile her volkanın yeniden tutuşabileceği muhakkak."

"İyi de Franklin Dağı'nda bir püskürme hazırlanıyorsa, diye sordu Gédéon Spilett, Lincoln Adası için tehlike arz etmez mi?"

"Sanmıyorum, diye yanıtladı mühendis. Krater, yani emniyet supabı mevcut olduğuna göre, buhar ve lav fazlası, tıpkı vaktiyle alışılmış kanalı vasıtasıyla yaptığı gibi çıkacaktır."

"Yeter ki o lavlar adanın verimli bölümlerine yeni bir geçit açmasınlar!"

"Neden, sevgili Spilett, diye cevapladı Cyrus Smith, niye doğal olarak çizilmiş yolu izlemesinler ki?"

"Volkanlar kaprisli olur!" diye karşılık verdi muhabir.

"Gerçi, diye devam etti mühendis, Franklin Dağı'nın tüm masifinin eğimi, maddelerin şu an keşfetmekte olduğumuz vadilere doğru akmasını destekliyor. Bu akıntının değişime uğraması için, bir yer sarsıntısının, dağın ağırlık merkezini değiştirmesi lazım.

"Fakat bu şartlarda her an bir deprem olabilir," diye belirtti Gédéon Spilett.

"Her an, diye cevap verdi mühendis, bilhassa yeraltı güçlerinin uyanmaya başladığı ve yerkürenin iç kısımlarının

uzun bir molayı müteakip tıkanma riskine girdiği zaman. Üstelik azizim Spilett, yanardağın patlaması bizim için vahim bir durum yaratır. Volkanın uyanmaya heveslenmemesi çok daha iyi olmaz mı? Ama bu konuda elimizden bir şey gelmez, öyle değil mi? Her halükârda ve ne olursa olsun, Geniş Manzara arazimizin ciddi bir tehdit altında bulunabileceğini zannetmiyorum. Araziyle dağ arasında zemin epeyce bozuk ve lavlar göl yolundan akacak olurlarsa, kumullara ve Köpekbalığı Körfezi'ne komşu bölgelere dökülürler.

"Henüz dağın tepesinde, yakında vuku bulacak bir püskürmeye delalet eden hiçbir duman görmedik," dedi Gédéon Spilett.

"Hayır, diye yanıtladı Cyrus Smith, kraterden buhar filan çıkmıyor, dün özellikle zirveyi gözlemledim. Ancak bacanın alt kısmında zamanın kayalar, küller, katılaşmış lavlar biriktirmiş ve sözünü ettiğim supabın bir an için fazla dolmuş olması muhtemel. Fakat ilk ciddi teşebbüste, her türlü engel ortadan kalkacaktır. Buhar kazanı olan adanın ve baca işlevi gören volkanın, gazların basıncı altında infilak etmeyeceğinden emin olabilirsiniz, sevgili Spilett. Mamafih bir daha tekrarlayayım, püskürme olmaması daha iyi."

"Bununla birlikte, yanılmış değiliz, diye devam etti gazeteci. Volkanın derinliklerinde gerçekten de boğuk uğultular duyuluyor!"

"Çok doğru, diye cevap verdi hâlâ son derece dikkatle dinleyen mühendis, yanılmak diye bir şey yok... Orada ne önemini ne de nihai son ucunu kestirebildiğimiz bir tepkime oluyor."

Cyrus Smith ve Gédéon Spilett, dışarı çıkıp, durumu bilgilendirecekleri yoldaşlarını buldular.

"İyi!" diye haykırdı Pencroff. "Bu volkan huysuzluk etmek istiyor! Denesin bakalım! Efendisini bulacaktır!..."

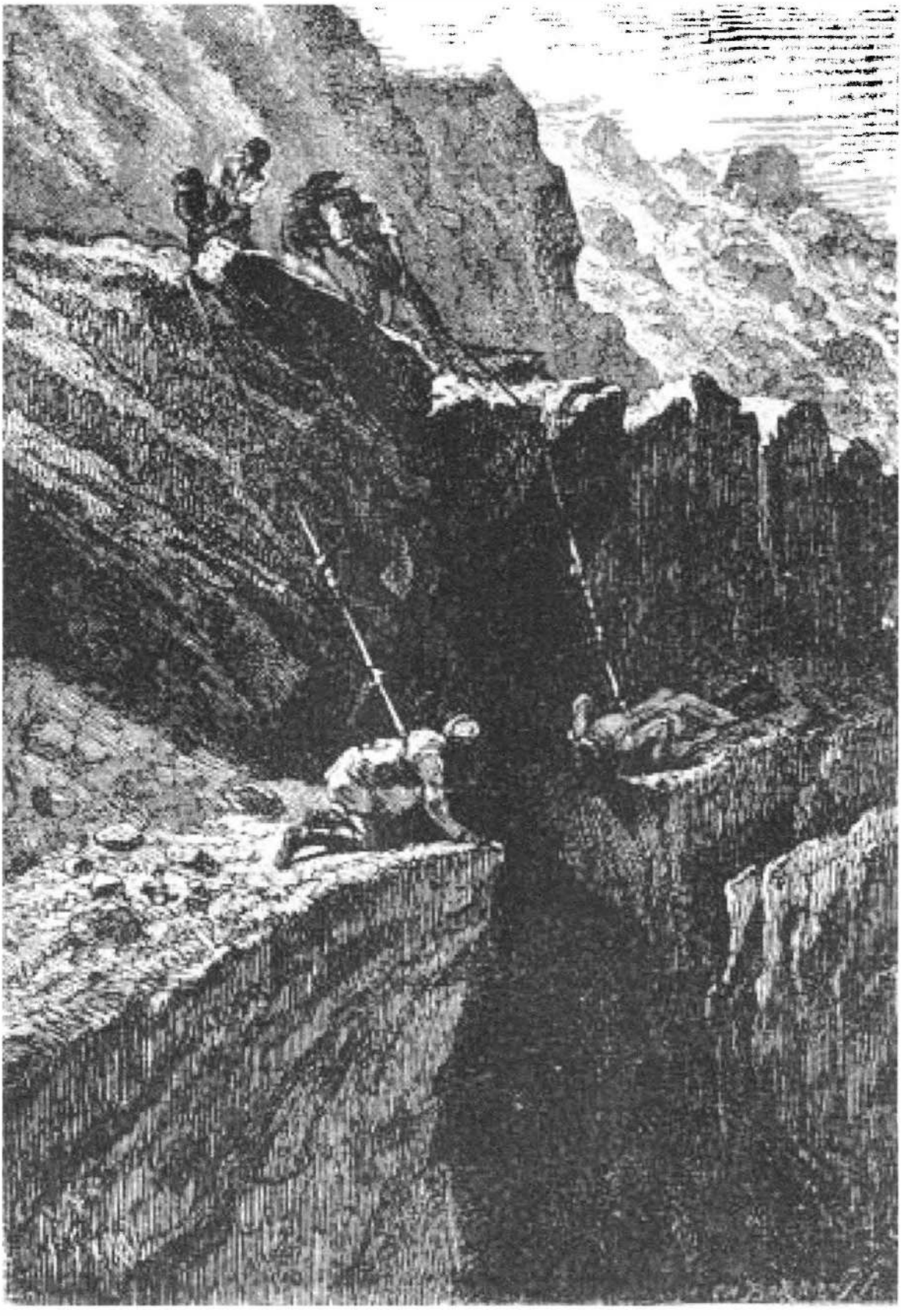
"Kimi yani?" diye sordu Nab.

"Cinimizi, Nab, açmaya yeltendiği takdirde kraterini tıkayacak cinimizi!"

Görüldüğü üzere denizcinin adasının özel tanrısına yönelik güveni tamdı ve şimdiye kadar kendini birçok açıklanamaz eylemle belli eden gizli güç sınırsız gibi görünüyordu. Ama aynı zamanda kolonizatörlerin titiz araştırmalarından kaçmayı bildi, zira bütün gayretlerine, isteklerine, hatta istekten fazlasına, keşif gezilerinde sergiledikleri tüm inada rağmen o tuhaf sığınak bulunamadı.

Şubat'ın 19'u ila 25'i arası, araştırma çemberi Lincoln Adası'nın bütün kuzey bölgesine yayıldı. En gizli köşelere kadar didik didik arandı. Kolonizatörler, görevlilerin şüp-

heli bir evin duvarlarına yaptıkları gibi, her kayalık duvarı yoklamayı başardılar. Hatta mühendis dağın oldukça kesin bir haritasını dahi çıkardı ve incelemelerini ona destek olan son temellere kadar ilerletti. Kayalıkların birinci katının son bulduğu kesik koni seviyesinde de, dibinde kraterin açıldığı şu muazzam şapkanın üst sırtına kadar aynı şekilde araştırıldı.

Daha da ileri gidildi: Hâlâ sönük, ama derinliklerinden uğultuların belirgin bir şekilde duyulduğu uçuruma göz atıldı. Lakin ne bir duman veya buhar, ne de çeperde bir ısınma, yakın zamanda gerçekleşecek bir püskürmeye delalet ediyordu. Ancak kolonizatörler ne orada ne de Franklin Dağı'nın başka bir bölümünde, aradıkları şahsın izine rastladılar.

Bunun üzerine araştırmalar bütün kumul bölgesine yöneldi. Körfez seviyesine ulaşmak son derece zor olsa da, tabandan zirveye, Köpekbalığı Körfezi'nin lavlardan oluşmuş yüksek surları özenle incelendi. Ne kimse vardı, ne de başka herhangi bir şey!

Neticede bu birkaç kelime, boşuna harcanmış onca yorgunluğu, hiçbir sonuç vermeyen onca azmi özetlediler. Cyrus Smith ve yoldaşlarının hayal kırıklığında bir nevi öfke de var gibiydi.

Bu durumda, geri dönmeyi düşünmek gerekti, çünkü araştırmalar ilelebet süremezdi. Kolonizatörler esrarengiz varlığın ada yüzeyinde oturmadığını sanmakta hakikaten haklıydılar ve aşırı heyecanlı imgelemlerine en çılgın varsayımlar musallat oldu. Bilhassa Pencroff ve Nab tuhaflıkla yetinmiyor, kendilerini doğaüstü âleme sürüklenmeye bırakıyorlardı.

25 Şubat'ta kolonizatörler Granite-House'a geri dönüyorlardı. Bir okun kapının sahanlığına götürdüğü çift kat ip sayesinde, zeminle barınakları arasında iletişimi yeniden tesis ettiler.

Bir ay sonra, martın yirmi beşinci günü, Lincoln Adası'na gelişlerinin üçüncü yıldönümünü selamlıyorlardı!

XIV
ÜÇ SENE GEÇTİ – YENİ GEMİ MESELESİ – KESİN OLAN – KOLONİNİN REFAHI – TERSANE – GÜNEY YARIMKÜRENİN SOĞUKLARI – PENCROFF KADERİNE BOYUN EĞİYOR – ÇAMAŞIR YIKAMA – FRANKLIN DAĞI

Richmond mahpusları firar edeli üç yıl akıp geçmişti ve bu üç sene zarfında defalarca hiç akıllarından çıkmayan anavatandan söz ettiler!

O sırada iç savaşın bittiğinden şüphelenmiyorlardı ve Kuzeyin haklı davasının kaybedilmesi imkânsıza benziyordu. Peki, bu korkunç savaşta ne gibi olaylar vuku bulmuştu? Ne kadar kana mal olmuştu? Muharebede hangi arkadaşları can vermişti? İşte, memleketlerini tekrar görme imkânının doğacağı günü hâlâ kestiremeden hakkında sık sık konuştukları şey buydu. Birkaç gün de olsa oraya geri dönmek, ikamet edilen dünyayla sosyal bağı yeniden tesis etmek, anavatan ve adaları arasında iletişim kurmak, sonra en uzun ve belki temelini attıkları ve o zaman başkente bağlanacak bu kolonideki mevcudiyetlerinin en iyi dönemini geçirmek gerçekleştirmesi imkânsız bir hayal miydi?

Ama bu hayali gerçekleştirmenin sadece iki yolu vardı: Ya birkaç gün Lincoln Adası sularında bir gemi kendini gösterecek, ya da kolonizatörler en yakın topraklara kadar denize dayanmak için oldukça güçlü bir gemiyi bizzat inşa edeceklerdi.

"Cinimizin kendisi yurda geri dönmenin yollarını sunmazsa tabii!" diyordu Pencroff

Gerçekten de Pencroff ve Nab'a üç yüz tonilatoluk bir geminin Köpekbalığı Körfezi ya da Balon Limanı'nda kendilerini beklediği söylense, herhangi bir şaşkınlık belirtisi

bile göstermezlerdi. Bu düşünce düzeninde, her şeye hazırlıklıydılar.

Daha şüpheci Cyrus Smith onlara gerçekliğe dönmelerini tavsiye etti. Hakikaten acil bir iş olan geminin inşası ihmale gelmezdi, çünkü Tabor Adası'na mümkün olan en kısa zamanda Ayrton'ın yeni ikametgâhını belirten bir belge bırakmak mevzubahisti.

Bonadventure artık var olmadığına göre, yeni bir teknenin inşası için en az altı ay gerekecekti. Oysa kış geliyordu ve yolculuk bir dahaki ilkbahardan evvel yapılamazdı.

"Yani yaz mevsimine hazırlanacak vaktimiz var, dedi Pencroff'la bu konuları konuşan mühendis. Teknemizi yeniden yapmak gerektiğine göre, daha hatırı sayılır ebatlarda inşa etmenin yeğlenebilir olduğu kanaatindeyim. İskoç yatının Tabor Adası'na gelişi çok sorunlu. Oraya aylar önce gelmiş teknenin boş yere Ayrton'dan bazı izler aradıktan sonra tekrar çekip gitmiş olması mümkün. İcabı halinde bizi Polinezya Takımadaları ya da Yeni Zelanda'ya götürebilecek bir tekne inşa etmek yerinde olmaz mı? Ne dersiniz?"

"Bence, Bay Cyrus, diye yanıt verdi gemici, bence siz küçük olduğu gibi büyük bir gemi de imal edebilirsiniz. Elimizde ne ağaç eksik, ne de alet. Mesele zamandan ibaret."

"İki yüz elli, üç yüz tonilatoluk bir teknenin inşası kaç ay alır peki?" diye sordu Cyrus Smith.

"En az yedi sekiz ay, diye cevapladı Pencroff. Ancak kışın geldiğini ve çok soğuklarda ağacın işlenmesinin zor olduğunu unutmamak lazım. Yani birkaç hafta boş duracağımızı hesaba katalım. Gemimiz gelecek kasım ayına kadar hazır olursa, kendimizi gayet mesut addetmeliyiz."

"İyi, diye karşılık verdi Cyrus Smith, ister Tabor Adası'na, ister daha uzak topraklara doğru önemli bir sefere girişmek için kesinlikle uygun bir dönem olur."

"Çok doğru, Bay Cyrus, diye cevap verdi denizci. Planlarınızı yapın, işçiler hazır ve sanırım Ayrton bu koşullarda bize çok yardımcı olabilecektir."

Kanaatlerine başvurulan kolonizatörler mühendisin projesini onayladılar. Aslında yapılacak en iyi şey buydu. İki üç yüz tonilatoluk bir teknenin inşasının büyük bir iş

olduğu doğruydu, fakat kolonizatörler daha önce elde edilmiş başarılar dolayısıyla haklı bir özgüven duyuyorlardı.

Cyrus Smith geminin planını çizmek ve gabarisini tayin etmekle meşgul oldu. Bu arada yoldaşları, kıvrımları, kaburgaları ve borda kaplamasını tedarik edecek ağaçların kesilip taşınmasıyla uğraştılar. En iyi çam ve karaağaç kerestesi Far-West Ormanı'ndaydı. Kullanışlı bir yol açmak için son keşif gezisinde yapılan ve Far-West Yolu ismini alan geçitten istifade edildi ve ağaçlar tersanenin kurulmuş olduğu Bacalar'a taşındı. Bahis konusu yola gelince, düzensiz bir şekilde çizilmişti ve yol hattını belirleyen biraz da ağaç seçimi oldu, ama Serpantin Yarımadası'nın hatırı sayılır bir kısmına erişimi kolaylaştırdı.

Ağaçların hızla kesilip doğranması önemliydi, zira hâlâ yaş vaziyette kullanılamazdı ve onları sertleştirme işini zamana bırakmak gerekiyordu. Dülgerler, sadece oldukça şiddetli birkaç ekinoks rüzgârı esintisi tarafından bozulan nisan ayı boyunca coşkuyla çalıştılar. Jüp Efendi kâh kesim işinde yararlanılan ipleri sabitlemek için bir ağacın doruğuna tırmanarak, kâh dalları budanmış gövdeleri taşımak için güçlü omuzlarını kullanarak, onlara maharetle yardım ediyordu.

Bütün bu ağaçlar Bacalar'ın yanına tahtadan inşa edilmiş geniş bir sundurmaya istiflendi ve orada, kullanılacakları zamanı beklediler.

Nisan ayı, kuzey bölgelerinde, ekim ayında sık rastlandığı gibi, bir hayli güzel geçti. Aynı zamanda toprakla ilgili faaliyetler de ziyadesiyle canlandı ve çok geçmeden Geniş Manzara Yaylası'ndaki tahribattan hiç iz kalmadı. Değirmen yeniden yapıldı ve kümesin yerinde yeni binalar yükseldi. Onları daha büyük boyutlarda inşa etmek gerekli görülmüştü, çünkü kümes hayvanlarının sayısı kayda değer oranda artıyordu. Hâlihazırda ahırlarda beş onaga mevcuttu. Dört tanesi güçlü kuvvetliydi ve arabaya koşmak ya da üstüne binmek için eğitilmişti. Bir de yeni doğmuş yavru vardı. Koloninin araç gereci bir saban artmıştı ve onagalar gerçek Yorkshire veya Kentucky öküzleri gibi toprağın sürülmesinde kullanılıyordu. Kolonizatörler işbö-

lümü yapıyor ve hiç boş kalmıyorlardı. Emekçilerin sağlığı mükemmel olduğu gibi, geleceğe yönelik bin bir proje yaparak, Granite-House akşamlarını büyük bir keyifle canlandırıyorlardı!

Ayrton'ın artık müşterek yaşamı paylaştığı kesin bir gerçekti ve gidip ağılda yaşaması söz konusu bile değildi. Bununla birlikte her daim mahzun duruyordu. Pek konuşkan değildi ve yoldaşlarının zevklerinden ziyade çalışmalarla meşgul oluyordu. Ama işte zorlu bir işçiydi, güçlü kuvvetli, mahir, kıvrak zekâlı, akıllı... Herkesin sevgi ve takdirini kazanmıştı, bunu bilmiyor olamazdı.

Bununla beraber, ağıl kaderine terk edilmedi. Yük arabasına veya onagalardan birine binen bir kolonizatör, iki günde bir muflon ve keçilere bakım yapmaya gidiyor ve dönüşte Nab'ın kilerini takviye edecek sütü getiriyordu. Bu geziler aynı zamanda avlanmak için de fırsattı. Ayrıca Harbert ve Gédéon Spilett – önde Top'la – ağıl yolunda bütün yoldaşlarından daha sık dolaşıyorlardı. Ellerindeki mükemmel silahlar sayesinde, kapibara, aguti, kanguru, yaban domuzu gibi büyük, ördek, mezgeldek, çalıhorozu, jakamar ve su çulluğu gibi küçük av hayvanları evden asla eksik olmuyordu. Tavşanlık ve istiridye bankının ürünleri, yakalanan birkaç kaplumbağa, gelip Mercy'nin sularına karışan şu muhteşem somonlara yönelik yeni bir balık avı, Geniş Manzara Yaylası sebzeleri, doğal orman yemişleri koloninin zenginliğine zenginlik katıyor ve Aşçıbaşı Nab onları depolamakta güçlük çekiyordu.

Ağıl ve Granite-House arasında atılmış telgraf telinin yeniden kurulduğunu ve kendini ağılda bulan şu ya da bu kolonizatör geceyi orada geçirmeyi gerekli gördüğünde işlevini başarıyla yerine getirdiğini belirtmeye lüzum yok. Zaten ada artık güvenliydi ve en azından insanlardan gelecek herhangi bir saldırıdan korkmaya gerek yoktu.

Fakat yaşanan şey tekrar gerçekleşebilirdi. Bir korsan ya da kaçak mahkûm baskını hâlâ çekinilecek bir olaydı. Bob Harvey'in hâlâ Norfolk'ta tutuklu arkadaşlarının, suç ortaklarının, projelerinin sırrına vakıf olmaları ve onu taklit etmeye niyetlenmeleri muhtemeldi. Dolayısıyla ko-

lonizatörler deniz kıyısını gözlemeyi ihmal etmiyorlardı. Uzun mesafe dürbünlerini her gün Birlik ve Washington körfezlerini çevreleyen engin ufukta gezdiriyorlardı. Ağıla gittikleri zaman denizin batı kısmını bir o kadar dikkatli inceliyor ve dağ koluna çıktıklarında, bakışları batı ufkunun geniş bölümünü tarayabiliyordu.

Şüpheli hiçbir şey görünmüyordu, fakat yine de daima tetikte olmak lazımdı.

Bir akşam mühendis, arkadaşlarına, ağılı tahkim etmeye dair projesinden bahsetti. Tahta çiti yükseltmek ve ağılı icabında kolonizatörlerin bir düşman birliğine karşı dayanabilecekleri bir nevi koruganla yandan çevirmek gözüne tedbirli görünüyordu. Granite-House konumu itibarıyla zapt edilemez addedilmesi gerektiğinden, ağıl, binaları, erzak stoku ve barındırdığı hayvanlarla, kim olursa olsun adaya çıkan korsanların her daim hedefi olacaktı ve kolonizatörler oraya kapanmak zorunda kalırlarsa, aleyhlerine bir durum olmadan direnebilmeleri gerekiyordu.

Daha olgunlaşması icap eden bu projenin tatbikatı mecburen gelecek ilkbahara ertelendi.

15 Mayıs'a doğru, yeni teknenin omurgası tersane zemininde uzanıyordu. Çok geçmeden, uçlarının her biri zıvanayla sabitlenmiş baş ve kıç bodoslamaları neredeyse dikey olarak yükseliyordu. İyi meşeden yapılan omurganın boyu yüz on ayaktı ki bu gövdenin yirmi beş ayak eninde olmasına imkân tanıyordu. Ama dülgerlerin kötü hava ve soğuklar bastırmadan yapabileceklerinin hepsi bundan ibaretti. Bir sonraki hafta, yine arka kaburgalar yerleştirildikten sonra, işlere ara vermek gerekti.

Ayın son günlerinde, hava fena halde bozdu. Rüzgâr doğudan ve bazen kasırga şiddetiyle esiyordu. Mühendis, Granite-House yakınlarında başka hiçbir yerde kuramayacağı tersanenin hangarları için biraz kaygı duyuyordu, zira adacık sahili açık denizin gazabına karşı ancak yarım yamalak koruyordu ve büyük fırtınalarda, dalgalar doğrudan granit duvarı dövüyordu.

Neyse ki korktukları başlarına gelmedi. Rüzgâr daha ziyade güneydoğudan esiyor ve bu şartlarda Granite-

House'un kıyısı Enkaz Burnu'nun çıkıntısı tarafından tamamen koruma altında bulunuyordu.

Yeni geminin en gayretli iki yapı ustası, Pencroff ve Ayrton, çalışmayı mümkün olduğunca uzun zaman sürdürdüler. Saçlarını bozan rüzgârı, iliklerine işleyen yağmuru dert edecek adamlar değillerdi ve çekiç darbeleri kötü havada iyi havadaki kadar etkiliydi. Fakat çok keskin bir soğuk bu rutubetli dönemi izlediğinde, lifleri çelik sertliğine ulaşan kerestenin işlenmesi son derece zorlaştı ve 10 Haziran'a doğru, geminin inşasını kalıcı olarak bırakmak gerekti.

Cyrus Smith ve yoldaşları Lincoln Adası'nda kışların ne kadar soğuk geçtiğini gözlemlemişlerdi. Soğuk, Ekvator'a hemen hemen aynı mesafede yer alan New-England eyaletinde hissedilenle karşılaştırılabilirdi. Kuzey yarımkürede ya da en azından Yeni Britanya tarafından işgal edilmiş bölgede ve Birleşik Devletler'in kuzeyinde bu olgu, zemindeki hiçbir tümseğin kuzey rüzgârlarına engel çıkarmadığı, kutba yakın toprakların düz yapısıyla açıklansa da, burada, Lincoln Adası'na ilişkin bu açıklamanın kıymeti harbiyesi yoktu.

"Hatta, dedi bir gün Cyrus Smith arkadaşlarına, aynı enlemlerdeki adalar ve kıyı bölgelerinde soğuğun Akdeniz ülkelerinden daha az hissedildiği de gözlendi. Mesela Lombardiya kışlarının İskoçya'dakinden daha sert geçtiğinin iddia edildiğini çok duydum. Bu durum denizin yaz mevsiminde topladığı sıcakları kışın geri vermesinden ileri gelir. Velhasıl adalar bu iadeden faydalanmak için daha iyi koşullardadırlar."

"Madem öyle, Bay Cyrus, diye sordu Harbert, niye Lincoln Adası ortak yasadan muaf tutulmuşa benziyor?"

"Bunun açıklanması güç, diye cevap verdi mühendis. Mamafih bu özelliğin, güney yarımküredeki adanın konumuyla alakalı olduğunu kabul etmeye hazırım. Bildiğin gibi, güney yarımküre kuzey yarımküreden daha soğuktur, evlat."

"Gerçekten de yüzen buzlar, dedi Harbert, güneyde, Pasifik'in kuzeyinden daha düşük enlemlerde karşılaşıyorlar."

"Bu doğru, diye yanıtladı Pencroff. Balina avcılığı yaptığım sırada, Horn Burnu açıklarına kadar inmiş buzdağları gördüm."

"O halde, dedi Gédéon Spilett, Lincoln Adası'nı etkileyen soğuklar nispeten çok yakın mesafedeki buzullarla açıklanabilir belki."

"Aslında düşünceniz gayet makbul, sevgili Spilett, diye karşılık verdi Cyrus Smith. Sert geçen bu kışları buzulun yakınlığına borçluyuz tabii. Ayrıca dikkatinizi çekerim, tamamen fiziksel bir neden güney yarımküreyi kuzey yarımküreden daha soğuk kılmaktadır. Esas itibarıyla, güneş yazın bu yarımküreye daha yakın olduğundan, kışın mecburen daha uzak oluyor. Bu, iki yönde de sıcaklık aşırılıkları yaşanmasını açıklıyor. Lincoln Adası'nda kışlar çok soğuk geçiyorsa da, yazların tam tersine fazla sıcak olduklarını unutmayalım."

"İyi de neden, Bay Smith?" diye sordu Pencroff, kaşlarını çatarak. "Söylediğiniz gibi yarımküremiz niye bu kadar kötü paylaşılmış ki? Adil değil bu!"

"Pencroff Arkadaş, diye cevap verdi mühendis gülerek, adil veya değil, bu duruma katlanmak gerek. Bu özelliğin nereden ileri geldiği şöyle açıklanabilir: Rasyonel mekanik yasalarına göre, dünya güneşin çevresinde bir daire değil, elips çiziyor. Yerküre elipsin odaklarından birini işgal ediyor ve dolayısıyla, güzergâhının belli bir döneminde doruğuna, yani güneşten en uzak olduğu noktaya, başka bir dönemdeyse yerberisine, yani en kısa mesafesine varıyor. Güneşe en uzak noktasına kesinlikle güney bölgelerinin kışı esnasında ve o bölgelerin şiddetli soğukları hissetmesi için gereken şartlarda ulaşıyor. Buna karşı yapacak bir şey yok ve adamlar, Pencroff, ne kadar bilge olurlarsa olsunlar, bizzat Tanrı tarafından kurulmuş kozmografik düzeni asla değiştiremezler."

"Ama yine de, diye ekledi durumu kabullenmekte belli bir güçlük çeken Pencroff, dünya hakikaten bilge! Bildiklerimizin tümünden, ne kalın bir kitap yazılır, Bay Cyrus!"

"Bilmediklerimizin tümünden daha da kalını çıkar," diye karşılık verdi Cyrus Smith.

Neticede, şu ya da bu sebeple, haziran ayı alışılmış şiddetiyle soğukları getirdi ve kolonizatörler çoğu zaman Granite-House'ta mahsur kaldılar.

Ah! Bu tutsaklık hepsine, belki özellikle Gédéon Spilett'e zor geliyordu.

"Baksana, dedi bir gün Nab'a, neresi olursa olsun gidip beni herhangi bir gazeteye abone edecek kadar iyi bir oğlan olursan, bir gün bana kalması gereken bütün mirası noter evrakıyla sana bırakırım! Kuşkusuz mutluluğumda en çok eksikliğini çektiğim şey, her sabah başka yerde bir gün evvel olan biteni bilememek!"

Nab gülmeye başlamıştı.

"İnanın, diye yanıtlamıştı, beni asıl oyalayan gündelik işler!"

Gerçekte, dışarıdaki gibi içerde de iş eksik değildi.

Lincoln Adası kolonisi o sırada en yüksek refah düzeyinde bulunuyordu. Bunu üç yıllık destekli çalışmaya borçluydu. Tahrip olan gemi hadisesi yeni bir zenginlik kaynağı olmuştu. Tersanedeki tekneye yarayacak eksiksiz donanım bir yana, hâlihazırda her çeşit alet edevat, her tür silah ve cephane, giysi ve araçlar Granite-House'un depolarını tıka basa dolduruyordu. Artık kalın keçe kumaş imalatına gerek yoktu. Kolonizatörler ilk kışlamalarında soğuktan mustarip olsalar da, şimdi kış mevsimi, sertliğinden korkmalarına lüzum kalmadan gelebilirdi. Çamaşır da boldu ve bakımına büyük bir itina gösteriliyordu. Cyrus Smith deniz tuzundan başka bir şey olmayan sodyum klorürden soda ve kloru kolayca çıkarmıştı. Sodyum karbonata dönüştürmenin kolay olduğu sodyum ve kireçkaymağı yanı sıra başka maddeler de ürettiği klor, muhtelif ev işlerinde, bilhassa da çamaşır yıkamada kullanıldı. Zaten vaktiyle köklü ailelerde yapıldığı gibi, yılda ancak dört kere yıkanıyordu. İzninizle ekleyeyim ki, Pencroff ve postacının gazetesini getirmesini bekleyen Gédéon Spilett seçkin çamaşırcılar olduklarını gösterdiler.

Kış ayları haziran, temmuz ve ağustos böyle geçti. Gayet sert bir kıştı ve ısı ölçümlerinin ortalaması 8° F'nin (sıfırın altında 13,33° C) üstüne çıkmadı. Yani sıcaklık bir önceki kıştan düşüktü. O yüzden Granite-House'un, dumanların granit duvarı uzun ve siyah çizgilerle lekelediği ocaklarında güzel bir ateş mütemadiyen yanıyordu! Oradan birkaç adım mesafede doğal olarak yetişen yakıt esirgenmiyordu. Üstelik geminin inşasına yönelik kereste fazlası, daha külfetli bir nakliye gerektiren taşkömüründen tasarruf edilmesini sağladı.

İnsan ve hayvanların hepsinin sağlığı iyiydi. Jüp Efendi'nin soğuğa biraz dayanıksız göründüğünü kabul etmek lazımdı. Belki de tek kusuru buydu ve ona pamuk astarlı, güzel bir ropdöşambr yapmak gerekti. Uysal, be-

cerikli, çalışkan, yorulmak bilmez maymun patavatsız ve geveze de değildi. Eski ve Yeni Dünya'daki bütün iki ayaklı meslektaşlarına örnek gösterilmeyi hak ediyordu!

"Neticede, diyordu Pencroff, birinin hizmetinde dört tane el olduğunda, en azından işini doğru düzgün yapar!"

Ve akıllı dört elli sahiden de iyi çalışıyordu!

Dağın etrafında gerçekleştirilen son araştırmalardan beri akıp giden yedi ay boyunca ve güzel havaları geri getiren eylül ayı sırasında, adanın cininden hiç ses çıkmadı. Etkisi hiçbir koşulda kendini belli etmedi. Zaten fuzuli olurdu, zira kolonizatörleri bazı zahmetli sınavlara tabi tutabilecek hiçbir olay vuku bulmadı.

Cyrus Smith, meçhul şahıs ve Granite-House'un konukları arasında şans eseri granit kütlenin bir ucundan diğerine irtibat kurulmuş ve Top'un içgüdüsü deyim yerindeyse bunu sezmiş olsa da, bu dönem zarfında hiçbir şey gerçekleşmedi. Orangutanın kaygıları gibi, köpeğin ulumaları da tamamen kesilmişti. İki arkadaş – çünkü öyleydiler – artık iç kuyunun ağzında dolaşmıyor, havlamıyor ve mühendisi ilk baştan beri uyarmış olan şu acayip tarzda inlemiyorlardı. Ama bu, o muammaya dair her şeyin söylendiğini ve diyecek başka bir laf kalmadığını garanti edebilir miydi? Esrarengiz şahsı tekrar sahneye çıkaracak bir fırsatın baş göstermeyeceğini kim iddia edebilir, gelecekte neyin beklediğini kim bilebilirdi?

Nihayet kış sona erdi, fakat tam ilkbaharın geri dönüşüne delalet eden ilk günlerde, neticede ciddi sonuçlar doğurabilecek bir olay meydana geldi.

7 Eylül'de, Franklin Dağı'nın zirvesini gözlemleyen Cyrus Smith, ilk buharları havada yükselen kraterin üstünde etrafı saran bir duman gördü.

XV
VOLKANIN UYANIŞI – YAZ MEVSİMİ – İŞLERİN YENİDEN BAŞLAYIŞI – 15 EKİM AKŞAMI – BİR TELGRAF – BİR SORU – BİR CEVAP – AĞILA HAREKET – DUYURU – İLAVE TEL – BAZALT KIYI – YÜKSEK DENİZ – ALÇAK DENİZ – MAĞARA – GÖZ KAMAŞTIRICI BİR IŞIK

Mühendisin uyardığı kolonizatörler, işlerine ara verip, sessizce Franklin Dağı'nın zirvesine baktılar.

Demek volkan uyanmıştı. Buharlar kraterin dibine yığılmış mineral katmanı delmişti. Ama yeraltı ateşleri şiddetli bir patlamaya sebep olacak mıydı? Bu önlenemeyecek bir ihtimaldi.

Bununla birlikte, püskürme varsayımı kabul edilse bile, Lincoln Adası'nın bundan bütünüyle mustarip olmaması muhtemeldi. Volkanik maddelerin yayılması her zaman felaketlere sebep olmuyordu. Zaten ada, dağın kuzey meyillerini çizgileyen lav akıntılarının kanıtladığı gibi, bu sınava tabi olmuştu. Ayrıca, kraterin şekli, üst kenarında oyulmuş ağzı, adanın bereketli kısımlarının tersine, püskürtülmüş maddeleri fırlatmak zorundaydı.

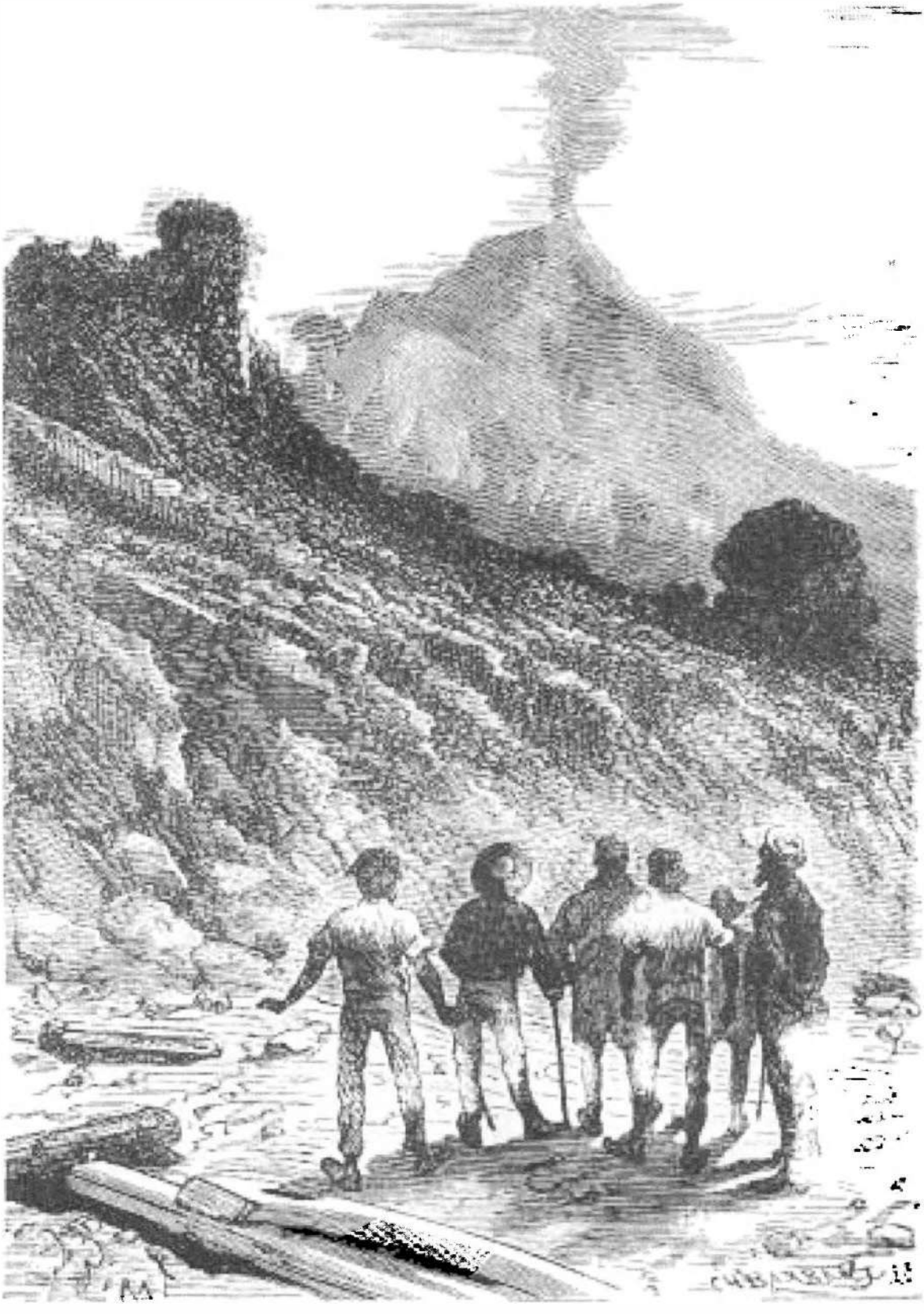
Fakat, geçmiş illa gelecek hakkında söz vermiyordu. Volkanların tepesinde genellikle eski kraterler kapanır, yenileri açılırdı. Olay iki dünyada gerçekleşti, Orizaba'da, Etna'da, Popocastepelt'de. Patlama arifesinde her şeyden korkulurdu. Neticede bir deprem – bazen volkanik akıtmaların eşlik ettiği – dağın dâhili tertibinin değişmesi için akkor halindeki lavların kendine yeni yollar açması yeterliydi.

Cyrus Smith bu şeyleri yoldaşlarına anladı ve durumu abartmadan, leyhte ve aleyhte olanları açıkladı.

Zaten bu konuda elden bir şey gelmiyordu. Granite-House, zemini sarsan bir zelzele zemini sarsmadıkça, teh-

dit altındaymış gibi görünmüyordu. Lakin güney Franklin Dağı'nın duvarlarında yeni bir krater açılırsa, ağılda olabilecek her şey korkucuydu.

O günden beri, dağın tepesinden yayılan buharlar kesilmedi. Hatta kalın kıvrımlarına hiçbir alev karışmaksın, yükseklik ve yoğunluk kazandıkları kabul edilebildi. Şaşılacak olgu merkez bacanın alt bölümünde de yoğunlaşıyordu.

Bununla beraber güzel havalarla, çalışmalar kaldığı yerden devam etmişti. Geminin inşası mümkün olduğunca hızlandırılıyordu ve Cyrus Smith, kumsaldaki şelale sayesinde, ağaç gövdelerini daha süratli bir şekilde tahta ve kalas halinde kesen bir hidrolik testere yapmayı başardı. Bu aletin düzeneği Norveç'in rustik testerelerindeki kadar basitti. Odun parçasına tatbik edilecek yatay bir ilk hareket, testereye verilecek dikey bir ikinci hareket, elde edilmesinin söz konusu olduğu her şey bundan ibaretti ve mühendis uygun bir biçimde tertip edilmiş bir tekerlek, iki silindir ve makaralar sayesinde bunu başardı.

Eylül ayının sonuna doğru, gulet olarak donatılmış olması gereken geminin gövdesi tersanede yükseliyordu. Kaburgalar neredeyse tamamen bitmişti ve geçici bir askı tarafından tutturulduğundan, teknenin hatları daha şimdiden belli olabiliyordu. Bu, önü ince, arkadan görünüşü gayet açık guletin icabında bir hayli uzun seferlere has olduğuna şüphe yoktu, ancak borda kaplamasının, iç döşeme ve köprünün yerleşimi kısa ama kayda değer bir zaman daha gerektiriyordu. Neyse ki eski teknenin demir aksamı deniz altındaki patlamadan kurtulabilmişti. Pencroff ve Ayrton, hasara uğramış borda kaplamaları ve kavislerden, büyük bir miktar bakır çivi ve kavela sökmüşlerdi. Bu işten demirciler karlı çıkmış olsalar da, doğramacıların yapacak işleri çoktu.

İnşa çalışmalarına hasat, ot biçme, Geniş Manzara Yaylası'nda bol bulunan muhtelif ürünlerin toplanması dolayısıyla bir hafta ara verme zorunluluğu baş gösterdi. Bu işler tamamlandığında tüm zamanlar guletin yapımına adandı.

Gece olduğunda, işçiler gerçekten bitkin düşüyorlardı. Hiç vakit yitirmemek için, yemek saatlerini değiştirmişlerdi: Ara öğünü öğlen, akşam yemeğini ancak güneş battığında yiyorlardı. Sonra Granite-House'a çıkıp yatmak için acele ediyorlardı.

Fakat, bazen sohbet ilginç bir konuya kaydığında, uyku saatini biraz geciktiriyordu. Kolonizatörler, geleceğe dair konuşuyorlar ve seve seve, en yakın topraklara yapılacak

bir gulet gezisinin durumlarında yaratacağı değişiklikler-den bahsediyorlardı. Lakin bu projeler arasında bilahare Lincoln Adası'na dönüş düşüncesi hep hâkimdi. Onca zah-met ve başarıyla kurulmuş, Amerika'yla iletişimin yeni bir ilerlemeye yol açacağı bu koloniyi asla terk etmezlerdi.

Pencroff ve bilhassa Nab yaşamlarını orada tamamla-mayı ümit ediyorlardı.

"Harbert, diyordu denizci, Lincoln Adası'nı hiç terk et-meyecek misiniz?"

"Asla, Pencroff, özellikle sen de burada kalmaktan ya-naysan!"

"Kararım kesin, oğlum, diye yanıtlıyordu Pencroff, sizi beklerim! Bana eş ve çocuklarınızı getirirsiniz ve yavrula-rınızdan benzersiz ehlikeyifler yaparım!"

"Anlaşıldı," diye karşılık veriyordu, hem gülen hem de kızaran Harbert.

"Ve siz, Bay Cyrus, diye devam ediyordu Pencroff coş-kuyla, her daim adanın valisi olacaksınız! Kaç nüfus bes-leyebilir? En az on bin?"

Sohbet bu tarzda devam ediyor, Pencroff kendi haline bırakılıyor ve daldan dala atlayan muhabir sonunda bir ga-zete kuruyordu: *New Lincoln Herald!*

İnsanın yüreğinden böyle geçiyordu. Hayatını sürdür-me, ardında kalıcı bir eser bırakma ihtiyacı tüm insanlar âlemindeki üstünlüğünün işaretiydi. Böylece hâkimiyetini kurmuş ve bütün dünya bunu doğrulamıştı.

Üstelik Jüp ve Top'un da geleceğe ilişkin kendi küçük hayallerinin olup olmadığını kim bilebilirdi?

Ayrton, suskun, Lord Glenarvan'ı tekrar görmek ve herke-se, normal yaşamına geri döndüğünü göstermek istiyordu.

Bir akşam, 15 Ekim'de, bu varsayımları ele alan sohbet her zamankinden fazla uzamıştı. Saat akşamın dokuzuy-du. Zor gizlenen, uzun esnemeler daha şimdiden uyku saatini çalıyor ve Pencroff yatağına yöneliyordu ki, salona yerleştirilmiş elektrikli zil aniden çınladı.

Herkes oradaydı: Cyrus Smith, Gédéon Spilett, Harbert, Ayrton, Pencroff, Nab. Yani ağılda kolonizatörlerden hiç-biri yoktu.

Cyrus Smith ayağa kalkmıştı. Yanlış duyduklarını zanneden yoldaşları birbirlerine bakıyorlardı.

"Bu da ne demek?" diye haykırdı Nab. "Şeytan mı çalıyor?"

Kimse cevap vermedi.

"Fırtına var, diye belitti Harbert. Elektriğin etkisi..."

Harbert cümlesini tamamlamadı. Bütün bakışların döndüğü mühendis başını olumsuz manada sallıyordu.

"Bekleyelim, dedi o zaman Gédéon Spilett. Şayet bu bir işaretse, kim yaparsa yapsın, tekrarlayacaktır."

"İyi de siz kim olmasını istiyorsunuz ki?" diye bağırdı Nab.

"Şey, diye yanıtladı Pencroff, yapan şahıs..."

Gemicinin cümlesi zilde yeni bir titreşim tarafından kesildi. Cyrus Smith araca yöneldi ve akımı tele vererek, ağıla şu soruyu sordu:

"Ne istiyorsunuz?"

Birkaç saniye sonra, alfabetik kadranda hareket eden ibre, Granite-House konuklarına şu yanıtı veriyordu:

"Çabuk ağıla gelin."

"Nihayet!" diye haykırdı Cyrus Smith.

Evet! Nihayet! Sır ifşa olacaktı! Onları ağıla itecek bu muazzam çıkar karşısında, kolonizatörlerin bütün yorgunluğu yok olmuş, her türlü istirahat ihtiyacı kesilmişti. Tek bir laf etmeden, birkaç saniyede Granite-House'tan ayrılmışlardı ve kumsalda bulunuyorlardı. Sadece Jüp ve Top orada kalmışlardı. Onlarsız da idare edilebilirdi.

Gece zifiri karanlıktı. Güneşle birlikte yeni ay da ortadan kaybolmuştu. Harbert'ın dikkat çektiği gibi, iri fırtına bulutları, tüm yıldız parıltılarını engelleyen alçak ve ağır bir tonoz meydana getiriyorlardı. Birkaç sıcak yıldırım, uzak bir fırtınanın parıltısı ufku aydınlatıyordu.

Birkaç saat sonra, adanın üzerinde şişek çakması mümkündü. Tehditkâr bir geceydi.

Ancak zifiri karanlık, ağıl yoluna alışkın bu insanları durduramazdı.

Mercy'nin sol yakasından yukarı çıkıp, platoya ulaştılar, Creek-Gliserin köprüsünden geçerek, ormanda ilerlediler.

Çok yoğun bir heyecan içinde, hızlı adımlarla yürüyorlardı. Nihayet bulmacanın onca aranan kelimesini, o, hayatların derinliklerine girmiş, etki bakımından gayet cömert, eylem açısından ziyadesiyle kuvvetli, esrarengiz varlığın adını öğreneceklerine kuşku yoktu! Aslında bu yabancının sırası gelince her zaman iş görebilmesi için onların yaşamına karışması, en ufak ayrıntılarına kadar tanıması, Granite-House'ta söylenen her şeyi duyması gerekmez miydi?

Her biri, düşüncelerine gömülmüş halde, hızla yol alıyorlardı. Ağaçtan tonoz altında, karanlık öyle kesifti ki, yolun sınırı bile görünmüyordu. Zaten ormanda çıt çıkmıyordu. Atmosferin ağırlığından etkilenen kuş ve dörtayaklılar hareketsiz ve sessizdiler. Yaprakları kıpırdatan tek bir esinti yoktu. Sadece karanlıkta, sertleşmiş zeminde kolonizatörlerin adımları yankılanıyordu.

Sessizlik, ilk çeyrek saatlik yürüyüş boyunca, Pencoff'un şu yorumu tarafından kesildi:

"Yanımıza bir fener almamız lazımdı."

Ve mühendisin şu cevabı:

"Ağılda bir tane buluruz."

Cyrus Smith ve yoldaşları Granite-House'u saat dokuzu on iki geçe terk etmişlerdi. Dokuz kırk yedide, Marcy'in ağzını ağıldan ayıran beş millik mesafenin üçünü aşmışlardı.

O sırada büyük, beyazımtırak şimşekler adanın üstünde ışıl ışıl parlıyor ve siyah yaprak kırpıntıları çiziyordu. Bu yoğun ışıltılar göz kamaştırıyor, insanı kör ediyordu. Fırtınanın zincirlerinden boşanmasının gecikmeyeceği muhakkaktı. Yıldırımlar yavaş yavaş daha hızlı ve ışıklı hale geldi. Uzak gürlemeler göğün derinliklerinde gümbürdüyordu. Hava boğucuydu.

Kolonizatörler karşı konulmaz bir güç tarafından ileri itiliyormuş gibi yürüyorlardı.

Saat dokuzu* çeyrek geçe, parlak bir şimşek onlara tahta perdeyi gösterdi ve henüz kapıyı geçmemişlerdi ki, gök gürültüsü müthiş bir şiddetle gümbürdedi.

---

* Jules Verne zamanda hata yapmıştır. Yürüme süresi hesaba katıldığında, saatin onu çeyrek geçmesi gerekmektedir –çn.

Ağıl birkaç saniyede aşılmıştı ve Cyrus Smith konutun önünde bulunuyordu.

Evin yabancı tarafından işgali mümkündü, çünkü telgraf bu evden yollanmış olmalıydı. Mamafih pencereyi aydınlatan hiçbir ışık yoktu.

Mühendis kapıyı çaldı.

Cevap gelmedi.

Cyrus Smith kapıyı açtı ve kolonizatörler zifiri karanlık odaya girdiler.

Nab bir çakmak çaktı ve yanan feneri bir saniye sonra odanın her köşesinde gezdirdi...

Kimse yoktu. Eşyalar bırakıldığı haldeydi.

"Bir yanılsamaya mı kapıldık?" diye mırıldandı Cyrus Smith.

Hayır! Bu mümkün değildi! Telgraf açıkça söylemişti: "Çabuk ağıla gelin."

Özellikle tele tahsis edilmiş masaya yaklaştılar. Her şey yerli yerindeydi, alıcı ve verici aygıtlar gibi, pil ve onu içeren kutu da.

"En son kim geldi buraya?" diye sordu mühendis.

"Ben, Bay Smith," diye yanıtladı Ayrton.

"Ne zaman peki?"..."

"Dört gün önce."

"Ah! Bir not!" diye haykırdı, masanın üstüne bırakılmış bir kâğıt gösteren Harbert.

Kâğıda şu İngilizce sözcükler yazılmıştı:

"Yeni teli izleyin."

"Yola koyulalım!" diye bağırdı, telgrafın ağıldan değil, eskisine bağlı ilave bir telin doğrudan Granite-House'la irtibat kurduğu esrarengiz barınaktan geldiğini anlayan Cyrus Smith.

Nab yanan feneri aldı ve hep birlikte ağıldan ayrıldılar.

O esnada fırtına son derece büyük bir şiddetle zincirlerinden boşanıyordu. Her yıldırımı her gök gürültüsünden ayıran aralık önemli ölçüde azalıyordu. Fırtına pek yakında Franklin Dağı ve bütün adaya hükmedecekti. Fasılalı ışıkların parlaklığında, buharlı sorguçlarla süslenmiş volkanın doruğu seçilebiliyordu.

Evi ahşap duvardan ayıran tüm ağıl parçasında hiçbir telgraf iletişimi yoktu. Fakat kapıyı geçtikten sonra doğruca ilk direğe koşan mühendis, bir şimşeğin ışığında, kulübeden yere kadar uzanan yeni bir tel gördü.

"İşte!" dedi.

Tel yerde, akımların serbest aktarımını teminat altına alan bir denizaltı kablosu gibi sürünüyordu, ama bütün uzunluğu boyunca yalıtkan bir maddeyle çevriliydi. İstikameti itibarıyla, ormana ve dağın güney kollarına dalmış ve bundan ötürü batıya yönelmiş gibiydi.

"Onu takip edelim!" dedi Cyrus Smith.

Ve kolonizatörler kâh fenerin ışığında, kâh yıldırımın aydınlığında, telin çizdiği yola atıldılar.

Gök gürültüleri sürekliydi ve şiddetleri yüzünden hiçbir lakırdı işitilemedi. Zaten konuşmak değil, ileri gitmek bahis konusuydu.

Cyrus Smith ve arkadaşları ilkin, ağıl ve şelale vadileri arasında yükselen, en dar kısmından geçtikleri dağ kolunu tırmandılar. Kâh ağaçların alçak dallarına gerilmiş, kâh toprağa yayılmış telin onlara kılavuzluk ettiği muhakkaktı.

Mühendis bu telin belki de vadinin dibinde duracağını ve oranın meçhul barınak olacağını varsaydı.

Hiçbir şey olmadı. Güneybatı dağ kolundan yukarı çıkmak ve gayet tuhaf bir şekilde bazalt duvarla son bulan çorak yaylaya geri inmek gerekti. Arada sırada kolonizatörlerden biri ya da diğeri, eğilip eliyle teli yokluyor ve yönünü ihtiyaca göre belirliyordu. Fakat telin doğrudan denize gittiğine şüphe yoktu.

Orada, kuşkusuz kızgın kayaların deriliklerinde, şimdiye kadar beyhude aranmış konut kazılıyordu.

Gökyüzü alev alev yanıyor, şimşeklerin ardı arkası kesilmiyordu. Birçoğu volkanın zirvesini dövüyor ve yoğun dumanın ortasındaki kratere fırlıyordu. Arada bir dağın alevler saçtığına inanılabilirdi.

Kolonizatörler, saat ona birkaç dakika kala, batıda Okyanus'a hükmeden yüksek kenarına varmışlardı. Rüzgâr şiddetlenmişti. Kayalara çarpıp kırılan dalgalar beş yüz ayak aşağıda böğürüyordu.

Cyrus Smith yoldaşlarıyla beraber ağıldan itibaren bir buçuk millik bir mesafe kat ettiklerini hesapladı.

Bu noktada tel, dar ve girintili çıkıntılı bir akarsu yatağının oldukça sarp eğimini takip ederek, kayaların arasına giriyordu.

Dengesiz birkaç kayanın denize yuvarlanmasına sebep olma riskine rağmen, kolonizatörler de girdiler. İniş son derece tehlikeliydi, fakat bu umurlarında değildi, artık kendilerine hâkim değillerdi ve karşı konulmaz bir hususiyet onları o gizemli noktaya doğru, mıknatısın demiri çektiği gibi çekiyordu.

Keza, deyim yerindeyse o, gündüz gözüyle bile geçilmez akarsu yarığını neredeyse şuursuzca indiler. Taşlar yuvarlanıyor ve ışıklı yerlerden geçerken, alev almış göktaşları gibi parlıyordu. Cyrus Smith başta, Ayrton'sa en arkadan yürüyorlardı. Orada adım adım ilerliyor, kaygan kayalıkta kayıyorlardı. Sonra yine kalkıp, yollarına devam ediyorlardı.

Nihayet, sahilde ani bir açı yapan tel, büyük deniz kabarmalarının dövmesi gereken gerçek, gizli kayalıklara dokundu. Kolonizatörler bazalt duvarın alt sınırına ulaşmıştı.

Orada deniz boyunca yatay ve paralel olarak uzanan dar bir sırt oluşuyordu. Tel onu izliyordu ve kolonizatörler oraya girdiler. Daha yüz adım atmamışlardı ki, sırt hafif bir meyille eğilerek dalgalar seviyesine geldi.

Mühendis teli kavradı ve denize gömüldüğünü gördü.

Yanında duran yoldaşları şaşkınlıktan donakalmışlardı.

Bir hüsran, neredeyse umutsuzluk çığlığı attılar! O sulara atılmak, bir denizaltı mağarası aramak mı gerekiyordu? İçinde bulundukları maddi manevi heyecan durumunda, buna tereddüt etmediler.

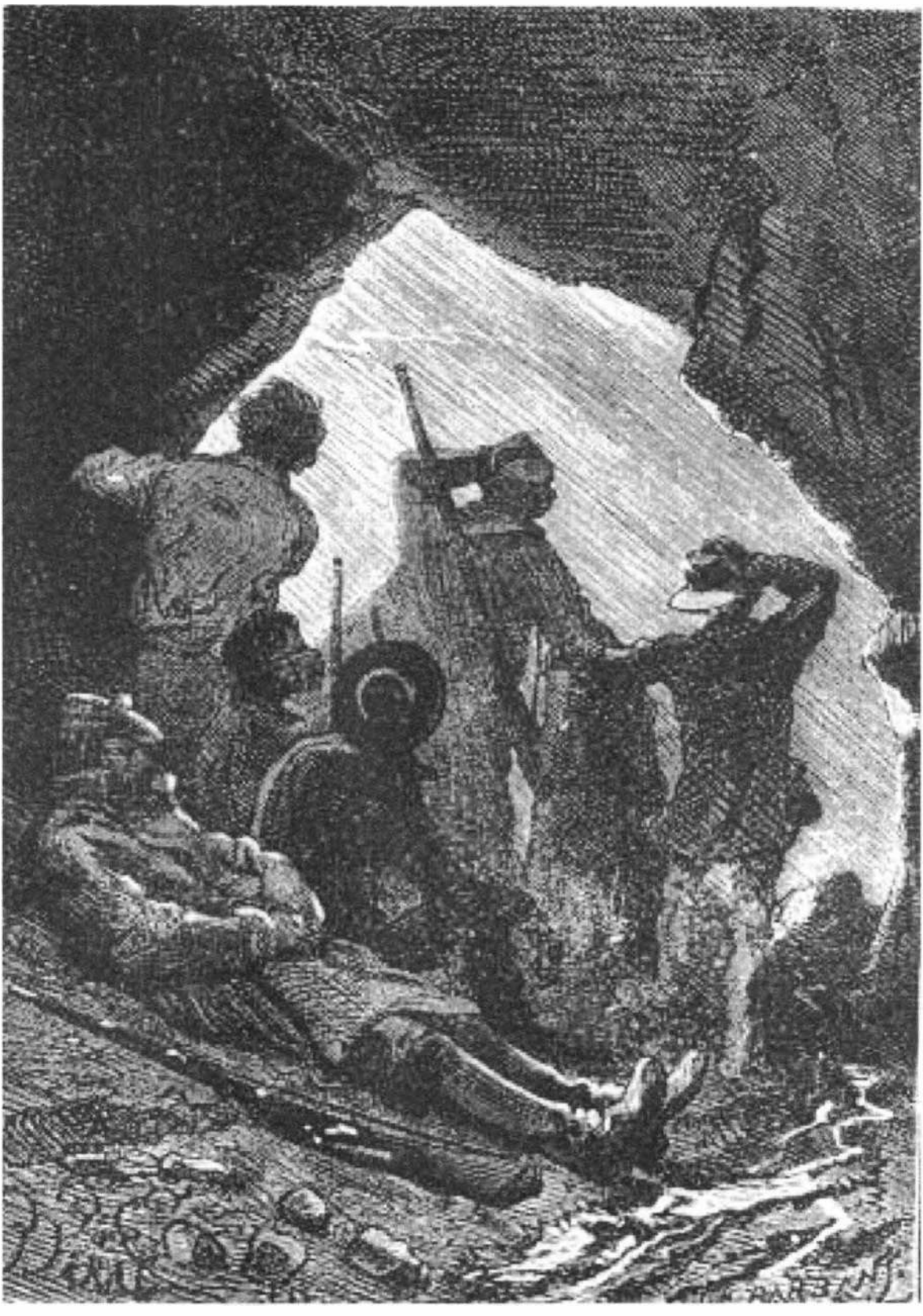
Mühendisin bir düşüncesi onları durdurdu.

Cyrus Smith yoldaşlarını kayaların girinti çıkıntısı altına götürdü ve orada:

"Bekleyelim, dedi. Deniz yüksek. Alçaldığında yol açık olacak."

"İyi de kim sizi buna inandırır...?" diye sordu Pencroff.

"Ona kadar varmak için vasıtalar eksik olsa, bizi çağırmazdı!"

Cyrus Smith öyle inançlı bir vurguyla konuşmuştu ki, hiç itiraz gündeme gelmedi. Zaten yorum mantıklıydı. Duvarın dibinde, şu an dalgaların tıkadığı alçak denizde geçilebilir bir deliğin açıldığını kabul etmek lazımdı.

Birkaç saat beklemek gerekiyordu. Kolonizatörler kayaya oyulmuş bir nevi derin revakın altına sessizce büzülmüş duruyorlardı. O sırada yağmur başlıyordu ve şimşeğin yırttığı bulutlar çok geçmeden sel gibi yoğunlaştı. Yankılar

gök gürültüsünü aksettiriyor ve ona heybetli bir ses tonu kazandırıyordu.

Kolonizatörlerin heyecanı son kertedeydi. Akıllarından bin tane acayip, doğaüstü düşünce geçiyor ve adanın esrarengiz cini hakkında cevap verebilecek yegâne büyük ve insanüstü belirtisini anımsatıyordu.

Gece yarısı Cyrus Smith, kayaların yerleşimini gözlemlemek amacıyla, elinde fenerle kumsal seviyesine kadar indi. Deniz alçalalı şimdiden iki saat olmuştu bile.

Mühendis yanılmamıştı. Suların üzerinde geniş bir oyuğun kemeri belirmeye başlıyordu. Orada, dik açıyla dirsek yapan tel o açık ağza giriyordu.

Yoldaşlarının yanına dönen Cyrus Smith sadece şöyle dedi:

"Bir saat içinde boşluk geçilebilir olacak."

"Öyle bir boşluk var mı yani" diye sordu Pencroff.

"Şüpheniz mi vardı?" diye yanıtladı Cyrus Smith.

"Ama bu mağara belli bir yüksekliğe kadar suyla dolacak," diye belirtti Harbert.

"Ya da tamamen kuruyacak, diye cevap verdi Cyrus Smith. Bu durumda, onu yayan olarak geçebileceğiz ya da kurumazsa hizmetimize herhangi bir nakil aracı sunulur."

Bir saat geçti. Yağmur altında hep beraber deniz seviyesine indiler. Üç saatte sular on beş ayak alçalmıştı. Kemerin çizdiği yayın doruğu deniz seviyesinden en az sekiz ayak yukarıdaydı. Altından köpüklü suların aktığı bir köprü kemeri gibiydi.

Mühendis, öne eğildiğinde, deniz yüzeyinde dalgalanan siyah bir nesne gördü. Onu kendine doğru çekti.

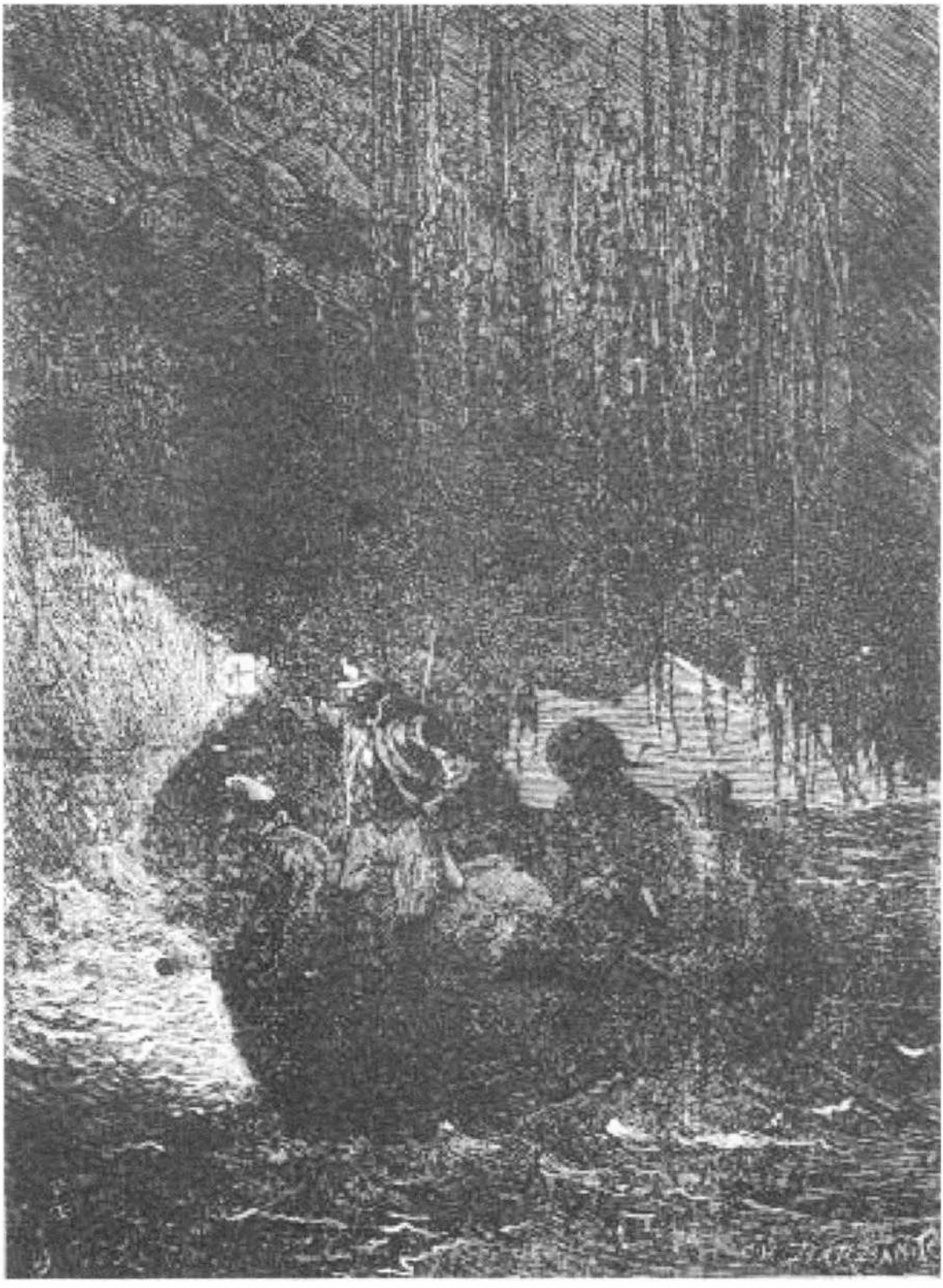
Bu, bir iple duvarın iç çıkıntısına bağlanmış bir filikaydı. Bu sandal cıvatayla tutturulmuş sacdan mamuldü. Dipteki sıraların altında iki kürek mevcuttu.

"Binelim," dedi Cyrus Smith.

Kolonizatörler bir saniye sonra filikadaydılar. Nab ve Ayrton küreklere geçmişlerdi. Pencroff'sa dümene. Cyrus Smith başta, sandalın ön tarafında, yolu aydınlatıyordu.

Filikanın ilk önce altından geçtiği ziyadesiyle alçak tonoz aniden dikiliyordu, fakat karanlık çok derin, fenerin

ışığıysa, mağaranın kapsamını, genişlik, yükseklik ve derinliğini tespit etmek için kifayetsizdi. Bazalt altyapının ortasında gösterişli bir sessizlik hüküm sürüyordu. İçeri hiçbir gürültü girmiyor, yıldırım parıltıları kalın duvarları delemiyordu.

Bu muazzam mağaralar âleminin bazı bölümlerinde, jeolojik döneminden kalma bu tür doğal mahzenler vardır. Bazıları denizin sularınca istila edilmiştir, başkaları yamaçlarında, Hebridler'den biri olan Staffa Adası'ndaki Fin-

gal Mağarası, Bretonya'daki Douarnenez Körfezi'nde yer alan Morgat Mağaraları, Korsika'daki Bonifacio Mağaraları, Norveç'teki Lysefjord'unkiler, Kentucky'deki beş yüz ayak yükseklik ve yirmi milden fazla uzunluktaki, muazzam Mammouth Mağarası gibi dört başı mamur göller içerir! Tabiat yerkürenin birçok noktasında o mahzenleri kazmış ve insanın hayranlığına mazhar olmuştu.

Kolonizatörlerin o esnada keşfetmekte oldukları mağaraya gelince, adanın merkezine kadar uzanıyor muydu acaba? Sandal çeyrek saattir mühendisin kısa ve öz bir şekilde Pencroff'a belirttiği dolambaçlar çizerek ilerliyordu ki, belli bir anda:

"Daha sağa!" diye talimat verdi.

Yönünü değiştiren tekne hemen sağ çeperin yanına yerleşti. Mühendis, haklı olarak, telin hâlâ o duvar boyunca uzanıp uzanmadığını öğrenmek istiyordu.

Tel oradaydı, kayanın çıkıntılarına takılıydı.

"İleri!" dedi Cyrus Smith.

Ve karanlık sulara dalan iki kürek tekneyi harekete geçirdiler.

Filika on beş dakika daha ilerledi ve mağaranın ağzından yarım mil mesafe kat etmiş olmalıydı ki, Cyrus Smith'in sesi tekrar işitildi.

"Durun!" dedi.

Sandal durdu ve kolonizatörler adanın derinliklerine oyulmuş kocaman mağarayı aydınlatan parlak bir ışık fark ettiler.

O zaman, varlığından şüphelenilmeyen mağarayı incelemek mümkün oldu.

Yüz ayak yükseklikte, hepsi aynı kalıba dökülmüşe benzeyen bazalt sütunlarla desteklenmiş yuvarlak bir tonoz göze çarpıyordu. Düzensiz çöküntüler, girintili çıkıntılı nervürler, doğanın dünyanın oluşumunun ilk dönemlerinde binlerce dikilmiş bu sütunlara dayanıyordu. İç içe geçmiş bazalt parçaları kırk elli ayak yüksekliğe ulaşıyor ve dışarıdaki çalkantılara rağmen sakin su, tabanı ıslatıyordu. Işık odağının mühendis tarafından dikkat çekilen parıltısı, prizma şeklindeki her sivri köşeyi ele geçirip, ateşten nok-

talarla delerek, tabiri caizse ince ve hafifmiş gibi, duvarların içine işliyor ve bu temelin en ufak çıkıntısını dahi ışıltılı damlataşlara dönüştürüyordu.

Su, yansıma olgusu neticesinde, yüzeyinde o muhtelif parıltıları taklit ediyordu. Öyle ki sandal iki ışıltılı bölge arasında yüzüyor gibiydi.

Mahzenin her köşesinde, her nervüründe kırılan net ve doğrusal ışık kaynağı tarafından yansıtılan ışınlanımın niteliği hakkında aldanmak mümkün değildi. Bu ışık elektrikli bir kaynaktan geliyor ve beyaz rengi menşeini ele veriyordu. O, mağaranın güneşiydi ve tamamen dolduruyordu.

Cyrus Smith'in bir işaretiyle kürekler gerçek bir kızıl yakut yağmuru fışkırtarak suya geri düştüler ve pek yakında sadece yarım gomina uzakta olacak filika ışık kaynağına yöneldi.

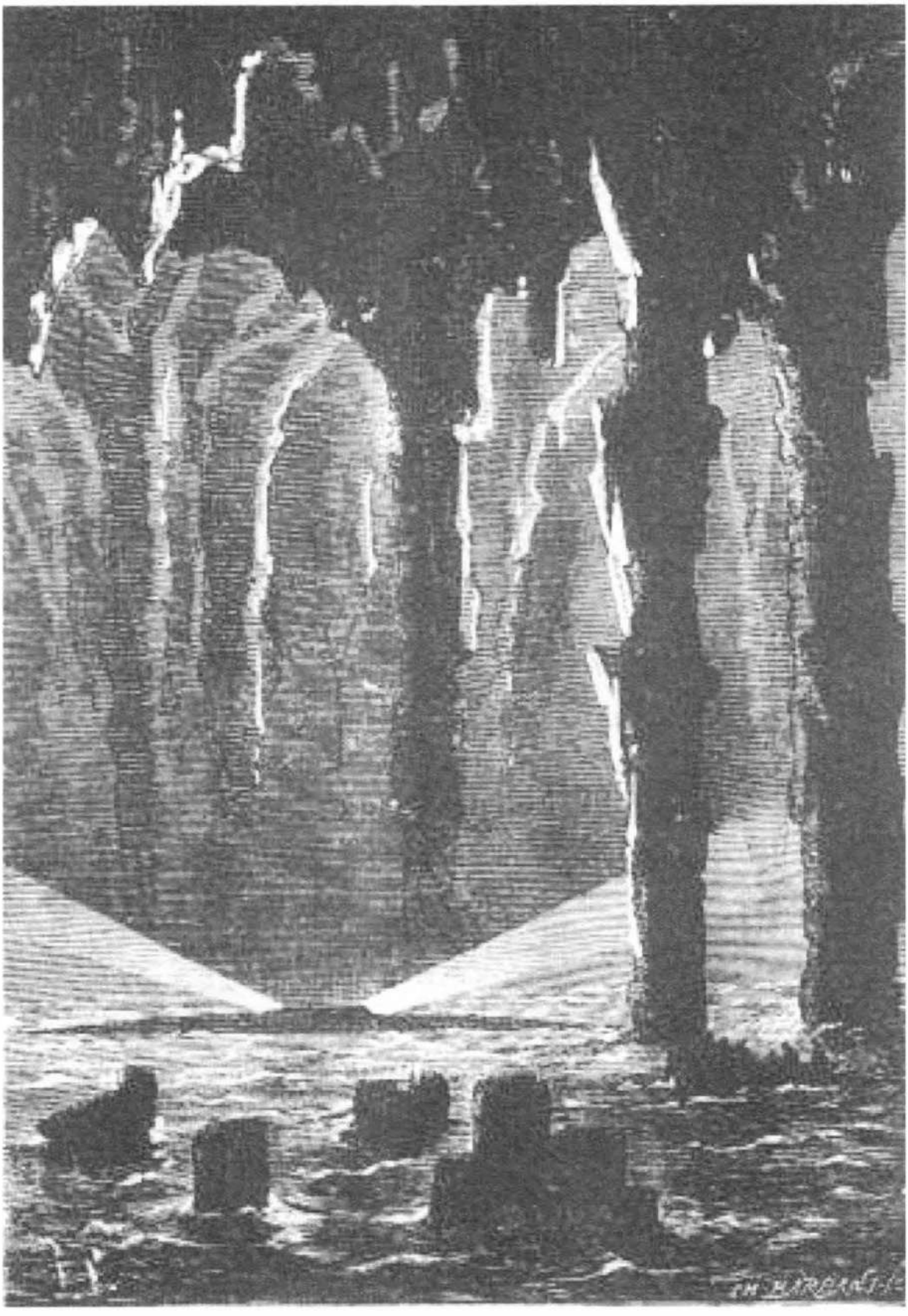
Burada su tabakasının genişliği yaklaşık üç yüz elli ayaktı ve göz kamaştırıcı odağın ötesinde, o taraftan çıkışı tamamen kapatan muazzam bir bazalt duvar görülebiliyordu. Mağara kayda değer ölçüde genişlemişti ve deniz orada ufak bir göl meydana getiriyordu. Ama tonoz, yan duvarlar, başucu suru, bütün o prizma, silindir ve koniler, elektrikli bir akışkan içinde yüzüyordu. Öyle ki parıltı onlara temiz görünüyordu ve çok değerli pırlantalar gibi façetalar halinde yontulmuş o taşlar hakkında, ışık fışkırttıkları söylenebilirdi!

Gölün ortasında, uzun, iğimsi bir nesne, sessiz ve hareketsiz, suların yüzeyinde dalgalanıyordu. Ondan çıkan parıltı, yamaçlarından, kaynak beyazı halinde ısıtılmış iki ocak ağzı gibi yayılıyordu. Dev bir balinanın gövdesine benzeyen bu düzenek aşağı yukarı iki yüz elli ayak uzunluğundaydı ve deniz seviyesinden on, on iki ayak yükseliyordu.

Sandal yavaşça yaklaştı. Önde Cyrus Smith ayağa kalkmıştı. Şiddetli bir telaş içinde bakıyordu. Sonra aniden muhabirin kolunu yakalayarak:

"Ama bu o!" dedi."Ondan başkası olamaz!" diye haykırdı.

Sonra bir tek Gédéon Spilett'in duyduğu bir ad mırıldanarak, sırasına geri yığıldı.

Kuşkusuz gazeteci bu ismi biliyordu, zira onun üzerinde olağanüstü bir etki yarattı ve boğuk bir sesle cevap verdi:

"O! Bir kanun kaçağı!"

"O!" dedi Cyrus Smith.

Mühendisin emri üzerine, filika o acayip düzeneğe yaklaştı. Kalın bir camın ardından, kıçın sol tarafında bir ışık huzmesinin yayıldığı yere yanaştı.

Cyrus Smith ve arkadaşları platforma çıktılar. Açık bir kaput mevcuttu. Hepsi birden açıklıktan içeri atıldılar.

Merdivenin dibinde, elektrikle aydınlatılmış bir dâhili koridor göze çarpıyordu. Bu koridorun ucunda, Cyrus Smith'in ittiği bir kapı açılıyordu.

Kolonizatörlerin hızla geçtikleri, zengince süslenmiş bir salon, tavanından bir ışık selinin yayıldığı kütüphaneye sınırdaştı.

Kütüphanenin dibinde kapalı duran geniş bir kapı mühendis tarafından açıldı.

Mineral doğanın tüm hazinelerinin, sanat eserlerinin, sanayi harikalarının yığılmış olduğu geniş bir salon, bir nevi müze, hayaller âlemine büyülü bir şekilde taşınmış olduğuna inanması gereken kolonizatörlerin gözlerinde belirdi.

Varlıklarını fark etmişe benzemeyen, zengin bir divana uzanmış bir adam gördüler.

O zaman Cyrus Smith sesini yükseltti ve yoldaşlarının son derece şaşkın bakışları altında şu sözleri etti:

"Kaptan Nemo, bizi mi istediniz? İşte buradayız."

XVI
KAPTAN NEMO – İLK SÖZLER –BAĞIMSIZLIK KAHRAMANININ HİKÂYESİ – İSTİLACILARIN KİNİ – YOLDAŞLARI – DENİZALTI YAŞAMI – YALNIZ - "NAUTILUS"UN LINCOLN ADASI'NDAKİ SON SIĞINAĞI – ADANIN ESRARENGİZ CİNİ.

Bu laflar üzerine, yatan adam doğruldu ve yüzü ışıkta belirdi: Muhteşem bir çehre, açık bir alın, mağrur bakışlar, beyaz bir sakal, arkaya doğru atılmış gür saçlar.

Adam eliyle az evvel terk ettiği divanın arkalığına dayandı. Bakışı sakindi. Yavaş bir hastalığın onu ağır ağır zayıflatmış olduğu belli oluyordu, fakat İngilizce konuştuğunda sesi hâlâ güçlü ve aşırı şaşkınlık bildiren bir tonda geldi:

"Benim adım yok, Bayım."

"Sizi tanıyorum!" diye yanıtladı Cyrus Smith.

Kaptan Nemo, sanki onu yok etmek ister gibi, mühendise ateşli bir bakış attı.

Sonra kendini divanın yastıkları üstüne atarak:

"Ne önemi var ki? Neticede, diye mırıldandı, öleceğim!"

Cyrus Smith, Kaptan Nemo'ya yaklaştı ve Gédéon Spilett yakıcı bulduğu elini tuttu. Ayrton, Pencroff, Harbert ve Nab, havanın elektrikli akıntılara doymuş muhteşem salonunun bir köşesinde, bir kenarda saygıyla uzak duruyorlardı.

Bu arada elini derhal geri çeken Kaptan Nemo, bir işaretle, mühendis ve muhabire oturmalarını rica etti.

Her biri gerçek bir heyecanla ona bakıyorlardı. Yani "adanın cini" adını verdikleri kişi, o şartlarda müdahalesi gayet etkili olan güçlü varlık, geniş bir pay borçlu olduklarını hayırsever oydu! Pencroff ve Nab'ın gözlerinin önünde neredeyse bir Tanrı sandıkları bir adam mevcuttu ve bu adam ölmeye hazırdı!

Fakat nasıl olmuştu da Cyrus Smith Kaptan Nemo'yu tanımıştı? Niye mühendis, kimsenin bilmediğini zannettiği bu ismin telaffuz edildiğini duyduğu vakit, böyle hararetli bir şekilde ayağa kalkmıştı?...

Kaptan yine divana yerleşmişti ve koluna yaslanarak, yanında duran mühendise bakıyordu.

"Eskiden adımın ne olduğunu biliyor musunuz, Bayım?" diye sordu.

"Evet biliyorum, tıpkı şu hayranlık verici denizaltı aygıtınınkini bildiğim gibi..."diye cevap verdi Cyrus Smith.

"*Nautilus* mu?" dedi kaptan, yarı gülümseyerek.

"*Nautilus*."

"Benim kim olduğumu biliyor musunuz peki?..."

"Biliyorum."

"Meskûn mahallerle hiç iletişim kurmayalı otuz seneden fazla oldu, otuz yıldır bağımsızlık bulduğum yegâne mekân olan denizin derinliklerinde yaşıyorum! Sırrıma kim ihanet edebilirdi ki?"

"Size karşı hiç taahhüde girmeyen ve dolayısıyla ihanetle suçlanamayacak bir adam, Kaptan Nemo."

"On altı yıl evvel tesadüfen gemime binen şu Fransız mı?"

"Ta kendisi."

"Yani o adam ve iki yoldaşı *Nautilus*'un kapıldığı büyük girdapta ölmemişler mi?"

"Ölmemişler ve hikâyenizi içeren bir eser de *Denizler Altında Yirmi Bin Fersah* başlığıyla yayımlanmış."

"Yalnızca birkaç aylık hikâyem, Beyefendi," diye çabucak yanıtladı kaptan.

"Bu doğru, diye devam etti Cyrus Smith, ama birkaç aylık bu tuhaf yaşam tanınmanıza yetti..."

"Büyük bir suçlu, herhalde, diye cevap verdi Kaptan Nemo, dudaklarından kibirli bir tebessüm geçirerek. Evet, belki de insanlığa yasaklanan bir asi."

Mühendis yanıt vermedi.

"Ever, bayım?"

"Kaptan Nemo'yu, en azından geçmiş yaşamını yargılamak olmaz, diye cevap verdi Cyrus Smith. Herkes gibi ben de bu garip hayatın değişkenlerinin ne olduğunu bilmiyo-

rum ve sebeplerini bilmeksizin sonuçlar hakkında yorum yapamam, ancak bildiğim tek şey hayırsever bir elin Lincoln adasına varışımızdan beri aralıksız olarak üstümüze uzandığı, hepimizin hayatı iyi, cömert ve kuvvetli bir varlığa borçlu olduğumuz ve bu güçlü, cömert ve iyi varlığın siz olduğunuzdur, Kaptan Nemo!

"Benim," diye yanıt verdi sadece Kaptan Nemo.

Mühendis ve muhabir kalkmışlardı. Arkadaşları yanlarına gitmişler

ve yüreklerinden taşan minnet işaret ve sözcüklerle anlatılacaktı...

Kaptan Nemo onları bir işaretle durdurdu ve şüphesiz istemediği, duygulu bir sesle:

"Beni bir duysanız," dedi.*

Kaptan, birkaç hızlı ve net cümlede, bütün hayatını anlattı.

Hikâyesi kısa oldu ve bununla birlikte, sonuna kadar aktarmak için, elinde kalan tüm enerjisini toplaması gerekti. Aşırı bir zayıflıkla mücadele ettiği aşikârdı. Cyrus Smith birçok kez onu istirahat etmeye zorlasa da, artık yarını olmayan bir adam olarak başını salladı ve gazeteci onu tedavi etmek istediğinde:

"Faydası yok, diye karşılık verdi, saatlerim sayılı."

Kaptan Nemo bir yerliydi, Dakar Prensi, o zaman bağımsız olan Bundelkund topraklarının bir racasının oğlu ve Hindistan kahramanı Tippo-Saib'in yeğeni. Babası on yaşındayken orada tam bir eğitim alması için onu Avrupa'ya yolladı ve ülkesinin zorbaları olarak telakki edilenlerle bir gün eşit silahlarla müdahale edebilmesi gizli niyetini taşıyordu.

On yaşından otuz yaşına kadar, fevkalade yetenekli Dakar Prensi, kalp ve zekâ bakımından her alanda kendini yetiştirdi ve fen, edebiyat, sanat konularında eğitimini yüksek ve uzağa taşıdı.

---

* Kaptan Nemo'nun hikâyesi aslında *Denizler Altında Yirmi Bin Fersah* başlığıyla yayımlanmıştır. Burada, birkaç zaman uyuşmazlığına rağmen, Ayrton'ın maceraları aynı gözlem bağlamında yer alır. Okurlar bu hususta daha önce yayımlanmış notu dikkate almalıdırlar. *(Yayıncının Notu)*

Dakar Prensi bütün Avrupa'yı gezdi. Doğumu ve servetini ona bu araştırmaları sağlıyordu, fakat dünya nimetleri onu hiç çekmedi. Genç ve yakışıklı olmasına rağmen ciddi, karamsar, öğrenmek için yanıp tutuşan, büyülenmiş, dizginsiz bir arzu besledi.

Dakar Prensi nefret ediyordu. Asla ayak basmak istemediği yegâne ülkeden, ilerlemeyi mütemadiyen reddeden tek ulustan nefret ediyordu: İngiltere'den nefret ediyor ve birçok noktada hayranlık duyuyordu.

Bu Hintli, mağlubun galibe karşı bütün vahşi kinini kendinde özetliyordu. İşgalci istila ettiği yerde şefkat bulamamıştı. Birleşik Krallık'ın bu egemenlerin ancak sözde köleliğini garanti altına alabilen oğlu, Tippo-Saib ailesinden, talep ve intikam düşünceleriyle yetişmiş bu prens, İngiliz zincirleriyle bağlı şiirsel ülkesine kaçınılmaz bir sevgi duyuyordu. Ona göre Hindistan'ın köleliğini borçlu olduğu lanetli topraklara asla ayak basmak istemedi.

Dakar Prensi sanat harikalarının soylu bir şekilde etkilediği bir sanatçı, hiçbir yüksek bilime yabancı olmayan bir âlim, Avrupa saraylarının ortasında eğitilmiş bir Devlet Adamı oldu. Onu eksik gözlemleyenlerin gözünde, öğrenmeye meraklı ama uygulamayı küçümseyen kozmopolitlerden, hiçbir ülkeden olmayan ve durmadan dünyayı dolaşan mağrur ve platonik, varlıklı gezginlerden biri zannedilebilirdi.

Ama vaziyet hiç de böyle değildi. Bu sanatçı, bu bilim ve devlet adamı, intikam arzusuyla yanan Hintli, bir gün ülkesinin haklarını koruyabilme ve yabancıları kovalayıp, bağımsızlığını geri verme umudu besliyordu ve gönülden Hintli kalmıştı.

Dakar Prensi 1849 senesinde Bundelkund'a geri geldi. Yüreği vatanının maruz kaldığı felaketler karşısında kendininki gibi kanayan asil bir Hintli kızla evlendi. Bağrına bastığı iki çocuğu oldu. Ama evdeki mutluluk Hindistan'ın köleliğini unutturamıyordu. Bir fırsat kolladı. Beklediği fırsat karşısına çıktı.

İngiliz boyunduruğu belki de Hindistan halklarına fazla ağır geliyordu. Dakar Prensi hoşnutsuzların sesi oldu. Ya-

bancılara karşı hissettiği bütün kini zihinlerine işledi. Sadece Hindistan Yarımadası'nın hâlâ bağımsız bölgelerini değil, doğrudan İngiliz idaresi altındaki yerleri de kat etti. Seringapatam'da vatan savunması için kahramanca ölmüş Tippo-Saib'in büyük günlerini hatırlattı.

1857'de büyük sipahi isyanı patladı. Dakar Prensi ruhunu bu işe adadı. Muazzam bir ayaklanma örgütledi. Yetenek ve servetini bu davanın hizmetine sundu. Kendinden fedakârlık etti; ilk safta savaştı; ülkelerini özgürleştirmek üzere ayaklanan kahramanların en mütevazısı olarak hayatını riske attı; yirmi çatışmada on kez yaralandı, son bağımsızlık savaşçıları İngiliz mermileri altında düşerlerken, o sağ kaldı.

Britanya'nın Hindistan'daki gücü hiç bu kadar büyük bir tehlikeyle karşı karşıya kalmamıştı. Sipahiler umdukları gibi dışarıdan yardım alsalardı, Asya'da Birleşik Krallık'ın nüfuz ve hâkimiyetine son verebilirlerdi.

Dakar Prensi'nin adı o zaman ün kazandı. Kahraman kendini saklamıyor, açıkça savaşıyordu. Başına ödül kondu ve onu teslim edecek bir haine rastlamasa da, babası, annesi, karısı ve çocukları, kendisi yüzünden atıldıkları tehlikeleri bile öğrenemeden, onun adına bunun bedelini ödediler...

Hukuk bu sefer de güç karşısında çökmüştü. Ama medeniyet asla gerilemezdi ve görünüşe göre tüm hakları zorunluluktan alıyordu. Sipahiler mağlup oldular ve eski racaların diyarı İngiltere'nin daha sıkı tahakkümü altına girdi.

Çatışmalarda ölememiş Dakar Prensi Bundelkund dağlarına geri döndü. Artık yalnız olan ve insan adını taşıyan herkese karşı büyük bir tiksinti duyan, uygar dünyaya nefret ve dehşet besleyen, ondan asla kaçmayan prens, servetini nakde çevirip, en sadık arkadaşlarından yirmisini bir araya topladı ve bir gün hepsi ortadan yok oldu.

Dakar Prensi meskûn dünyanın kendisine vermeyi reddettiği bu bağımsızlığı nerede aramaya gitmişti? Suların altında, kimsenin onu takip edemediği denizin derinliklerinde.

Savaşçının yerini bilim adamı aldı. Pasifik'teki ıssız bir adada tersane kurup, planları üzerine bir denizaltı inşa et-

tiler. Bir gün keşfedecekleri araçlarla, ölçülmesi imkânsız mekanik kuvveti kullanmasını bildi ve tükenmez kaynaklarını emdiği elektrik, yüzen aletininin tüm gereklerini itici, ısı verici ve aydınlatıcı güç olarak kullanıldı.

Deniz, sonsuz hazineleri, sayısız balıkları, yosun hasatları, kocaman memelileri ve sadece doğanın sunduğu değil, insanların kaybettikleri her şey de prens ve mürettebatına bol bol yetti – ve dünyayla artık hiçbir irtibatı olmasını istemediği için, en ateşli arzusunun yerine getirilmesini sağladı. Denizaltısına *Nautilus* adını verdi, kendisi Kaptan Nemo ismini aldı ve denizler altında kayboldu.

Kaptan yıllar boyu bir kutuptan diğerine bütün okyanusları gezdi. Meskûn dünyanın üzerine oynadı ve bu bilinmeyen dünyalardan takdire şayan hazineler topladı. 1702'de Vigo Körfezi'nde İspanyol kalyonları tarafından yitirilen milyonlar, kimliğini açık etmeksizin, ülkelerinin bağımsızlığı için savaşan halklara, her zaman yararlandığı tükenmez bir zenginlik kaynağı sağladı.*

Benzerleriyle uzun süre hiç iletişim kurmamıştı, ta ki 6 Kasım 1866 gecesi üç kişi güverteye atlayana kadar. Bunlar bir Fransız profesör, uşağı ve Kanadalı bir balıkçıydı. Bu üç adam, *Nautilus* ve onu kovalayan Birleşik Devletler firkateyni *Abraham-Lincoln* arasında vuku bulan bir çarpışma sonucunda denize düşmüşlerdi.

Kaptan Nemo, *Nautilus*'un kâh balina familyasından dev bir memeli, kâh mürettebatı korsanlardan müteşekkil bir denizaltı sanılarak bütün sularda takip edildiğini o profesörden öğrendi.

Kaptan Nemo tesadüfen esrarengiz yaşantısının önüne çıkardığı bu üç adamı Okyanusa geri verebilirdi. Öyle yapmayıp onları tutsak etti ve yedi ay boyunca, denizin altında yirmi bin fersahlık bir yolculuğun tüm harikalarını hayranlıkla izleyebildiler.

Bir gün, 22 Haziran 1867'de, Kaptan Nemo'nun geçmişine dair hiçbir şey bilmeyen bu üç adam, *Nautilus*'un fili-

---

* Kaptan Nemo'nun o şartlarda yardım ettiği Girit ayaklanmasından söz ediliyor.

kasını ele geçirip kaçmayı başardılar. Ama *Nautilus* o sırada Maelstrom'un girdaplarına kapılarak Norveç kıyılarına sürüklendiğinden, kaptan firarilerin o korkunç çalkantılar içinde boğulup girdabın dibinde öldüklerine inanmış olmalıydı. Fransız ve iki yoldaşının mucize eseri sahile savrulduklarını, Laffoden Adaları balıkçıları tarafından kurtarıldıklarını ve profesörün Fransa'ya dönüşte, *Nautilus*'un bu yedi aylık tuhaf ve macera dolu seyahatinin anlatıldığı, halkın merakını tatmin eden bir kitap yayımladığını bilmiyordu.

Kaptan Nemo uzun süre daha böyle, denizleri dolaşarak yaşamaya devam etti. Ancak yavaş yavaş yoldaşları öldüler ve Pasifik'in dip kısmındaki mercan mezarlığında ebedi istirahata çekildiler. *Nautilus* boşaldı ve sonunda kendisiyle birlikte Okyanusun derinliklerine sığınmış herkesten geriye bir tek Kaptan Nemo kaldı.

O sırada altmış yaşındaydı. Yalnız kaldığında, *Nautilus*'unu bazen mola vermek için yararlandığı denizaltı limanlarından birine götürdü.

Bu limanlardan biri Lincoln Adası'nın altına kazılmıştı ve hâlihazırda *Nautilus*'a sığınak olan yer orasıydı.

Kaptan altı yıldır oradaydı, artık sefere çıkmıyor, ölümü, yani yoldaşlarına kavuşacağı anı bekliyordu ki, tesadüfen Güneyli mahkûmları taşıyan balonun düşüşüne şahit oldu. Dalgıç elbisesiyle, ada kıyısından birkaç gomina açıkta, suların altında gezinirken, mühendis denize atladı. İyi bir akıntı kaptanı sürükledi... ve Cyrus Smith'i kurtardı.

İlkin beş kazazededen kaçmak istedi, fakat sığındığı liman kapalıydı ve volkanik hareketlerin etkisiyle oluşmuş bazalt yükselmesinden ötürü mahzen girişini aşamıyordu. Hâlâ hafif bir teknenin aşabileceği kadar su olsa da, su kesimi nispeten yüksek *Nautilus* için yeterli değildi.

Kaptan Nemo durup bekledi, sonra kaynaktan yoksun vaziyette ıssız bir adaya atılmış adamları gözledi, ama fark edilmek istemiyordu. Kazazedelerin dürüst, enerjik, birbirlerine kardeşçe bir dostlukla bağlı olduklarını görünce, yavaş yavaş çabalarıyla ilgilendi. Sanki istemeden var oluşlarının bütün sırlarına vakıf oldu. Dalgıç giysisi sayesinde, Granite-House'un iç kuyularının dibine varması kolaydı ve

kaya çıkıntılarından üst açıklığa kadar tırmanırken, kolonizatörlerin geçmiş, şimdiki zaman ve gelecekten bahsettiklerini işitti. Onlardan Amerika'nın, köleliğin ilgası için kendine karşı giriştiği muazzam gayreti öğrendi. Evet! Bu adamlar adada gayet dürüstçe temsil ettikleri insanlıklarıyla Kaptan Nemo'nun gönlünü almaya layıktılar!

Kaptan Nemo Cyrus Smith'i kurtarmıştı. Köpeği Bacalar'a getiren, Top'u gölün sularından çıkaran, kolonizatörler için bir sürü faydalı nesne içeren o sandığı Enkaz Burnu'nda karaya oturtan, sandalı Mercy'nin akıntısıyla geri gönderen, maymunların saldırısı esnasında Granite-House'un tepesinden ipi atan, şişedeki pusula sayesinde Ayrton'ın Tabor Adası'ndaki mevcudiyetini haber veren, kanalın dibine yerleştirilmiş bir torpilin çarpmasıyla tekneyi havaya uçuran, kinin sülfat götürerek Harbert'ı kesin bir ölümden kurtaran ve nihayet suçluları, denizaltı avlarında kullandığı, sırrı kendinde saklı elektrikli mermilerle vuran da oydu. Doğaüstü görünmesi gereken onca olay böyle açıklığa kavuşuyordu ve hepsi kaptanın güç ve cömertliğini kanıtlıyordu.

Bununla beraber, insanlardan kaçan bu büyük adam iyilik yapmaya susamıştı. Hâlâ himayesindeki kişilere verebileceği yararlı bilgiler vardı ve öte yandan, ölümün yakınlarda olmasından dolayı kalbinin çarptığını hissedince, bilindiği gibi ağılı alfabetik bir aletle donatılmış *Nautilus*'a bağlayan bir tel yardımıyla kolonizatörleri Granite-House'tan çağırdı... Cyrus Smith'in hikâyesini, onu Nemo adıyla selamlayacak kadar iyi bildiğinden haberdar olsa, belki de bunu yapmazdı.

Kaptan yaşam öyküsünü bitirmişti. O zaman Cyrus Smith sözü aldı; koloni üzerinde gayet hayırlı bir etki yaratan bütün olayları hatırlattı ve hem kendi hem de yoldaşları adına, çok şey borçlu oldukları cömert varlığa şükranlarını belirtti.

Fakat Kaptan Nemo ettiği yardımların bedeli olarak herhangi bir talepte bulunmayı düşünmüyordu. Zihnini son bir düşünce meşgul ediyordu ve mühendisin uzattığı eli sıkmadan evvel:

"Şimdi, Bayım, dedi, artık hayatımı öğrendiğinize göre, karar sizin!"

Kaptan, böyle konuşarak, kesinlikle güvertesine atlayan üç yabancının şahit oldukları önemli bir olayı ima ediyordu – Fransız profesörün kitabında mecburen anlattığı ve yankıları müthiş olması gereken olayı.

Gerçekte profesör ve iki yoldaşının firarından birkaç gün önce Atlantik'in kuzeyinde bir firkateyn tarafından takip edilen *Nautilus* bir koçbaşı gibi firkateynin üstüne atılmış ve onu acımasızca batırmıştı.

Cyrus Smith imayı anladı ve cevap vermeden durdu.

"Bu bir İngiliz firkateyniydi, Bayım, diye haykırdı bir an yeniden Dakar Prensi olan Kaptan Nemo, bir İngiliz firkateyni, duyuyor musunuz? Bana hücum ediyordu! Dar ve sığ bir körfeze sıkışmıştım!... Geçmem gerekiyordu ve... geçtim!"

Sonra daha sakin bir sesle:

"Hep adaletten yana ve haklıydım, diye ekledi. Her yerde elimden gelen iyiliği ve mecbur kaldığım kötülüğü yaptım. Her adalette af yoktur!"

Bu yanıtı birkaç saniyelik sessizlik izledi ve Kaptan Nemo yine şu cümleyi telaffuz etti.

"Benim hakkımda ne düşünüyorsunuz, beyler?"

Cyrus Smith elini kaptana uzattı ve sorusuna ciddi bir ses tonuyla karşılık verdi:

"Kaptan sizin hatanız geçmişin canlandırılabileceğine inanmak. Kaçınılmaz gelişmeye karşı mücadele etmişsiniz. Bu kimilerinin hayran olduğu bazılarınınsa lanetlediği, yalnız Tanrı'nın karar verebileceği ve insan aklının affedebileceği yanlışlardan biri. İyi olduğunu zannettiği bir niyetle aldanan kişiye karşı konabilir, ama takdir etmekten vazgeçilmez. Sizin hatanız hayranlığı dışlamamanızda. Adınızın tarihsel hükümlerden çekinecek bir tarafı yok. Tarih, sebep olduğu sonuçları mahkûm etse de, kahramanca çılgınlıklardan hoşlanır."

Göğsü kabaran Kaptan Nemo elini gökyüzüne uzattı.

"Haklı mıydım, haksız mı?" diye mırıldandı.

Cyrus Smith devam etti:

"Bütün büyük eylemler Tanrı katına çıkar, zira ondan gelmektedir! Kaptan Nemo, burada yardımlarına koştuğunuz bu dürüst insanlar sonsuza kadar sizin için üzüleceklerdir!"

Harbert kaptanın yanına gitmişti. Diz çöküp, elini tuttu ve öptü.

Ölümden dönen delikanlının gözlerinden bir damla yaş süzüldü.

"Tanrı seni kutsasın, evladım!..." dedi.

XVII
KAPTAN NEMO'NUN SON SAATLERİ – ÖLMEKTE OLAN ADAMIN İSTEKLERİ – BİR GÜNLÜK DOSTLARINA BİR ANI – KAPTAN NEMO'NUN TABUTU – KOLONİZATÖRLERE BİRKAÇ TAVSİYE – EN ÖNEMLİ AN – DENİZLERİN DİBİNDE

Gün doğmuştu. O derin mahzene hiçbir ışık sızmıyordu. O sırada yükselmiş olan deniz girişi tıkıyordu. Ama uzun huzmeler halinde *Nautilus*'un çeperlerinden süzülen yapay ışık zayıflamamıştı ve yüzen aletin etrafındaki su örtüsü hâlâ parlıyordu.

O esnada aşırı bir yorgunluk, divana yığılmış Kaptan Nemo'yu bitkin düşürmüştü. Onu Granite-House'a taşımak düşünülemezdi, çünkü *Nautilus*'un milyonluk harikaları arasında kalıp, gelmekte gecikmeyecek ölümü orada beklemek isteğini belli etmişti.

Onu neredeyse şuursuz bir halde tutan epey uzun bir bitkinlik sırasında, Cyrus Smith ve Gédéon Spilett hastanın durumunu dikkatle incelediler. Kaptanın yavaş yavaş ölmekte olduğu aşikârdı. Vaktiyle gayet güçlü kuvvetli, ama artık onu terk etmek üzere bulunan bir ruhun narin kılıfından ibaret olan bu beden takatsiz kalacaktı. Tüm hayat, yürek ve kafada yoğunlaşmıştı.

Mühendis ve muhabir alçak sesle birbirlerine danıştılar. Bu can çekişen adama uygulanabilecek bir tedavi var mıydı? Şayet kurtarılamayacaksa da, en azından ömrünü birkaç gün uzatmak mümkün müydü? Bizzat kendi, derdine iyi gelebilecek hiçbir bir ilaç olmadığını söylemişti ve hiç korkmadığı ölümü sakince bekliyordu.

"Elimizden bir şey gelmez," dedi Gédéon Spilett.

"Neden ölüyor peki?" diye sordu Pencroff.

"Sönüyor," diye yanıtladı gazeteci.

"Fakat, diye devam etti gemici, onu açık havaya, güneşe çıkarsak, yeniden canlanamaz mı?"

"Hayır, Pencroff, diye cevap verdi mühendis, Her şey nafile! Zaten Kaptan Nemo da gemisini terk etmeye razı gelmez. Otuz yıldır *Nautilus*'ta yaşıyor ve *Nautilus*'ta ölmek istiyor."

Kuşkusuz Kaptan Nemo Cyrus Smith'in cevabını duymuştu, zira biraz doğruldu ve daha zayıf, ama hâlâ anlaşılır bir sesle:

"Haklısınız, Bayım, dedi. Burada ölmek istiyorum ve öleceğim. Lakin sizden bir isteğim var."

Cyrus Smith ve yoldaşları divana yaklaşmışlardı. Ölüm döşeğindeki kaptan daha rahat dayansız diye yastıkları düzelttiler.

O zaman bakışının, aydınlık tavanı arabesk bezemelerden süzülen elektrik ışıklarıyla aydınlatılmış salondaki onca şaheserin üzerlerinde durduğu görülebildi. Birbiri ardına, görkemli duvar halılarına asılmış tablolara, İtalyan, Flaman, Fransız ve İspanyol üstatların başyapıtlarına, kaideleri üzerinde yükselen mermer ve tunç heykellere, arka duvara yaslanmış muhteşem orga, sonra içinde en övgüye değer deniz ürün ve bitkilerinin, bitkimsi hayvanların, paha biçilmez inci dizilerinin hızla boy attığı merkezi bir yalağın çevresine yerleştirilmiş camekânlara baktı. Nihayet gözleri o müzenin alınlığında yazılı *Nautilus* şiarına takıldı:

*Mobilis in mobili.**

Denizlerin dipsiz uçurumlarında uzun yıllar boyunca ufkunu sınırlamış olan bu sanat ve tabiat şaheserlerini gözleriyle son bir kez okşamak ister gibiydi!

Cyrus Smith Kaptan Nemo'nun koruduğu sessizliğe saygı göstermişti. Can çekişen adamın sözlerine devam etmesini bekliyordu.

Kaptan Nemo, şüphesiz bütün hayatının gözünün önünden geçtiğini gördüğü birkaç dakika sonra koloniza-

---

* "Hareketli olanın içinde hareketli olan!" Bkz. Jules Verne, *Denizler Altında 20.000 Fersah*, ALFA, 2015, s. 94-ed.n.

törlere dönerek:

"Bana minnet borcunuzun olduğunu mu düşünüyorsunuz, Beyler?..." dedi.

"Sizinkini uzatmak için kendi hayatımızdan vermeye hazırız, kaptan!"

"İyi, diye devam etti Kaptan Nemo, iyi!.. Son isteklerimi yerine getireceğinize söz verin ve sizin için yaptığım her şey ödenmiş olsun."

"Söz veriyoruz," diye cevap verdi Cyrus Smith.

Bu sözle kendini ve yoldaşlarını taahhüde sokuyordu.

"Beyler, dedi kaptan, yarın ölmüş olacağım."

İtiraz etmek isteyen Harbert'ı bir işaretle susturdu.

"Yarın ölmüş olacağım ve *Nautilus*'tan başka bir mezarım olmasını istemiyorum. Benim tabutum o! Tüm dostların denizler altında istirahat ediyorlar, ben de öyle istiyorum."

Kaptan Nemo'nun bu sözlerini derin bir sessizlik karşıladı.

"Beni iyi dinleyin, Beyler, diye devam etti. Nautilus, girişinin suları yükselmiş bu mağarada hapsoldu. Fakat hapishanesinden ayrılamasa da, en azından kapladığı uçuruma gömülebilir ve cesedimi orada muhafaza edebilir."

Kolonizatörler ölüm döşeğindeki kaptanın laflarını dindarca bir dikkatle dinliyorlardı.

"Yarın, Bay Smith, benim ölümümden sonra, diye sürdürdü konuşmasını kaptan, siz ve yoldaşlarınız *Nautilus*'u terk edersiniz, çünkü içerdiği bütün zenginlikler benimle beraber yok olmalı. Dakar Prensi'nden geriye, artık hikâyesini bildiğiniz tek bir anı kalacak. Şu sandık, çoğu baba ve eş olarak neredeyse mutluğa inandığım döneme ait hatıralar olan, milyonlar değerinde elmas ve ben ve dostlarım tarafından denizin dibinden toplanmış bir inci koleksiyonu ihtiva ediyor. Bu hazineyle günün birinde iyi şeyler yapabilirsiniz. Siz ve yoldaşlarınız gibi insanların elinde, para tehlike arz etmez, Bay Smith. Yukarıdan eserlerinize ortak olacağım ve bundan hiç endişe etmiyorum!"

Kaptan Nemo, birkaç saniyelik arayı müteakip, aşırı zayıflığının gereği, şu terimlerle devam etti:

"Yarın bu sandığı alırsınız, salonu terk edip, kapıyı örtersiniz. Ardından *Nautilus*'un platformuna çıkarak, ambar kapağını indirir, cıvatalar yardımıyla sabitlersiniz."

"Yaparız, kaptan," diye yanıtladı Cyrus Smith.

"Pekâlâ. O zaman sizi buraya getirmiş sandala binersiniz. Ama *Nautilus*'u terk etmeden evvel, kıça gidip, su kesiminde bulunan iki büyük musluğu açın. Denizin depoları doldurmasıyla *Nautilus* yavaş yavaş sulara gömülüp, uçurumun dibinde dinlenmeye gidecektir."

Ve Cyrus Smith'in bir işaretiyle, kaptan şöyle ekledi:

"Hiç korkmayın! Sadece bir ölü gömeceksiniz!"

Ne Cyrus Smith ne de yoldaşlarından biri kendini Kaptan Nemo'ya bir yorumda bulunmak zorunda hissetti. Bu kaptanın onlardan son arzusuydu ve uymaktan başka çareleri yoktu.

"Söz mü, Beyler?" diye ekledi Kaptan Nemo.

"Söz, kaptan," diye karşılık verdi mühendis.

Kaptan bir teşekkür işareti yaptı ve kolonizatörlerden kendisini birkaç saat yalnız bırakmalarını rica etti. Gédéon Spilett vuku bulabilecek bir nöbet ihtimaline karşı onun yanında kalmak için ısrar etti, fakat can çekişmekte olan kaptan reddetti:

"Yarına kadar yaşayacağım, Bayım!" dedi.

Herkes salondan ayrılıp, kütüphane ve yemek salonunu geçti ve baş taraftaki, ısı ve ışığın yanı sıra *Nautilus*'a mekanik kuvvetini de sağlayan elektrikli aletlerin kurulu olduğu makine dairesine vardılar.

Nautilus şaheserler barındıran bir şaheserdi; mühendis ona hayran oldu.

Kolonizatörler sudan yedi sekiz ayak yüksekteki platforma çıktılar.

Orada, içinden bir ışık demetinin fışkırdığı bir nevi iri gözü tıkayan, merceksi, kalın bir camekânın yanına uzandılar. Bu gözün ardında, dümen çarklarını içeren ve elektrik ışıklarının kayda değer bir mesafeyi aydınlatması gereken sıvı tabakalar arasında *Nautilus*'u idare ettiği sırada dümencinin durduğu bir kamara oyulmuştu.

Cyrus Smith ve yoldaşları ilkin sessiz kaldılar, zira az evvel görüp duyduklarından ziyadesiyle etkilenmişlerdi ve defalarca yardımlarına koşmuş olan şahsı düşününce, yürekleri daralıyordu. Ancak birkaç saat önce tanıdıkları bu hami, ölümün eşiğindeydi!

Tabiri caizse bu insanüstü var oluşun faaliyetleri hakkında gelecek kuşakların değerlendirmesi ne olursa olsun, Dakar Prensi her daim, anısı silinemez şu tuhaf çehrelerden biri olarak kalacaktı.

"İşte, tam bir adam!" dedi Pencroff. "Böyle, Okyanusun dibinde yaşamış olması inanılmaz! Başka yerde bu-

lamadığı huzura belki orada da kavuşamadığını düşünüyorum da!"

"*Nautilus*, diye belirtti Ayrton, Lincoln Adası'ndan ayrılıp, meskûn bir kara parçasına ulaşmamızı sağlayabilir belki."

"Bin bir şeytan!" diye haykırdı Pencroff. "Ben böyle bir gemiye kumanda etme macerasına asla atılmam. Denizleri dolaşmak iyi! Ama altından yol almak, hayır!"

"*Nautilus* gibi bir denizaltıyı idare etmenin çok kolay olması gerektiğine inanıyorum, Pencroff, diye cevap verdi muhabir. Çabucak alışırız. Kaygılanacak fırtınalar ya da korsan saldırıları olmayacak. Yüzeyin birkaç ayak altında, denizin suları gölünki kadar sakindir."

"Olabilir!" diye karşılık verdi denizci. Ancak ben iyi donatılmış bir gemiyle rüzgârda yol akmayı tercih ederim. Gemi dediğin suyun üzerinde gitmek için yapılmıştır, altında değil."

"Dostlarım, diye yanıtladı mühendis, en azından *Nautilus* hakkında, denizaltı meselesinden bahsetmek faydasız. *Nautilus* bize ait değil ve onu kullanma hakkımız yok. Zaten hiçbir durumda ondan yararlanamayız. Hâlihazırda bazalt kayaların yükselmesiyle girişi kapanmış bu mağaradan dışarı çıkamaması bir yana, Kaptan Nemo ölümünden sonra onunla sulara gömülmek istiyor. İsteği kesin ve yerine getireceğiz."

Cyrus Smith ve yoldaşları, bir müddet daha uzayan konuşmayı müteakip, *Nautilus*'a geri indiler. Biraz yiyecek alıp, salona döndüler.

Kaptan Nemo belini büken bitkinlik halinden çıkmış, gözleri yeniden parlamaya başlamıştı. Dudaklarında bir tebessüm şekilleniyor gibiydi.

Kolonizatörler yanına gittiler.

"Beyler, dedi kaptan, cesur, dürüst ve iyi insanlarsınız. Hepiniz tüm varlığınızı müşterek davaya adamışsınız. Sizi sık sık gözlemledim. Sizi sevdim ve seviyorum!... Elinizi uzatın, Bay Smith!"

Cyrus Smith elini kaptana uzattı. Kaptan onu şefkatle sıktı.

"Bu iyi!" diye mırıldandı.

Sonra devam etti:

"Ama benden yeterince söz ettik! Sizinle kendiniz ve sığındığınız Lincoln Adası hakkında konuşmak istiyorum... Burayı terk etmeyi mi düşünüyorsunuz?"

"Geri gelmek üzere, kaptan!" diye cevap verdi hemen Pencroff.

"Geri gelmek mi?... Aslında, diye cevapladı kaptan gülümseyerek, bu adayı ne kadar sevdiğinizi biliyorum, Pencroff. Özeniniz sayesinde çok değişti. Neticede sizin adanız!"

"Projemiz, dedi o zaman Cyrus Smith, burayı Birleşik Devletler'e bağlayıp, donanmamız için Pasifik'in bu tarafında yer alan bir mola limanı kurmak, kaptan."

"Ülkenizi düşünüyorsunuz, Beyler, diye cevap verdi kaptan. Onun şan ve refahı için uğraşıyorsunuz. Haklısınız. Vatan!... Oraya dönmek gerek! Ölünmesi gereken yer orası!... Ve ben tüm sevdiklerimden uzakta ölüyorum!"

"İletmek istediğiniz son bir arzu var mı?" dedi heyecanla mühendis. "Hindistan dağlarında bırakmış olabileceğiniz arkadaşlara aktarılacak bir hatıra?"

"Yok, Bay Smith. Hiç arkadaşım kalmadı! Türümün son örneğiyim... ve tanıdığım herkesin gözünde uzun zamandır ölüyüm... Ama dönelim size. Yalnızlık, inziva, bunlar insan gücünü zorlayan, hüzün verici şeyler... Yalnız yaşanabileceğine inanmış olarak ölüyorum!... Lincoln Adası'nı terk edip, doğduğunuz toprakları yeniden görmek için her şeyi denemelisiniz. O sefillerin yaptığınız tekneyi imha ettiklerini biliyorum..."

"Bir gemi inşa ediyoruz, dedi Gédéon Spilett, bizi en yakın topraklara taşıyabilecek kadar büyük bir gemi. Lakin er ya da geç ondan ayrılmayı başarırsak, Lincoln Adası'na yine geliriz. Bizi buraya asla unutamayacağımız kadar fazla anı bağlıyor!"

"Kaptan Nemo'yu burada tanımış olacağız," dedi Cyrus Smith.

"Hatıranızın tamamını ancak burada bulabiliriz!" diye ekledi Harbert.

"Ve ebedi istirahata burada çekileceğim, şayet..." diye yanıtladı kaptan.

Tereddüt etti ve cümlesini bitirmek yerine:

"Bay Smith, sizinle baş başa konuşmak istediğim bir şey var!" demekle yetindi.

Mühendisin yoldaşları ölmekte olan adamın bu isteğine saygı göstererek, çekildiler.

Cyrus Smith ancak birkaç dakika Kaptan Nemo'yla kapalı kaldı ve çok geçmeden arkadaşlarını çağırdı, ama kaptanın kendisine açtığı sırlardan onlara hiç bahsetmedi.

Gédéon Spilett hastayı son derece dikkatli bir şekilde süzdü. Kaptanın sadece fiziki zayıflığı dolayısıyla pek yakında etki edemez olacak manevi bir enerjiden destek aldığı aşikârdı.

Gün herhangi bir değişiklik olmadan son buldu. Kolonizatörler *Nautilus*'u bir an bile terk etmediler. O mahzende bunu fark etmek imkânsız olsa da, gece çökmüştü.

Kaptan Nemo acı çekmiyor, ama sona yaklaşıyordu. Ölümün yakınlığından solmuş asil yüzü sakindi. Ara sıra dudaklarından, olağandışı yaşamının muhtelif hadiselerine dair, neredeyse anlaşılmaz sözcükler dökülüyordu. Hayatın bu, uç kısımları daha şimdiden soğuk vücuttan yavaş yavaş çekildiği hissediliyordu.

Bir iki defa daha, başucuna dizilmiş kolonizatörlerle konuşup, ölene kadar devam eden şu son tebessümle gülümsedi.

Nihayet, gece yarısından biraz sonra, Kaptan Nemo insanüstü bir çaba sarf ederek, bu duruşta ölmek ister gibi, kollarını göğsünde birleştirmeyi başardı.

Saat sabahın birine doğru, bütün yaşam sadece bakışına sığınmıştı. Vaktiyle onca alevin fışkırdığı gözbebeğinde son bir ateş parladı. Sonra:

"Tanrı ve vatan!" diye mırıldanarak, yavaşça son nefesini verdi.

O zaman Cyrus Smith üzerine eğildi ve eskiden Dakar Prensi olan, ama artık Kaptan Nemo dahi olmayan şahsın gözlerini kapattı.

Harbert ve Pencroff ağlıyorlardı. Ayrton kaçamak bir

gözyaşını siliyordu. Gazetecinin yanına diz çökmüş Nab heykel kesilmişti.

Cyrus Smith, elini ölünün başı üzerine kaldırarak:

"Tanrı ruhunu kabul etsin!" dedi ve arkadaşlarına dönerek ekledi:

"Kaybımız için dua edelim!"

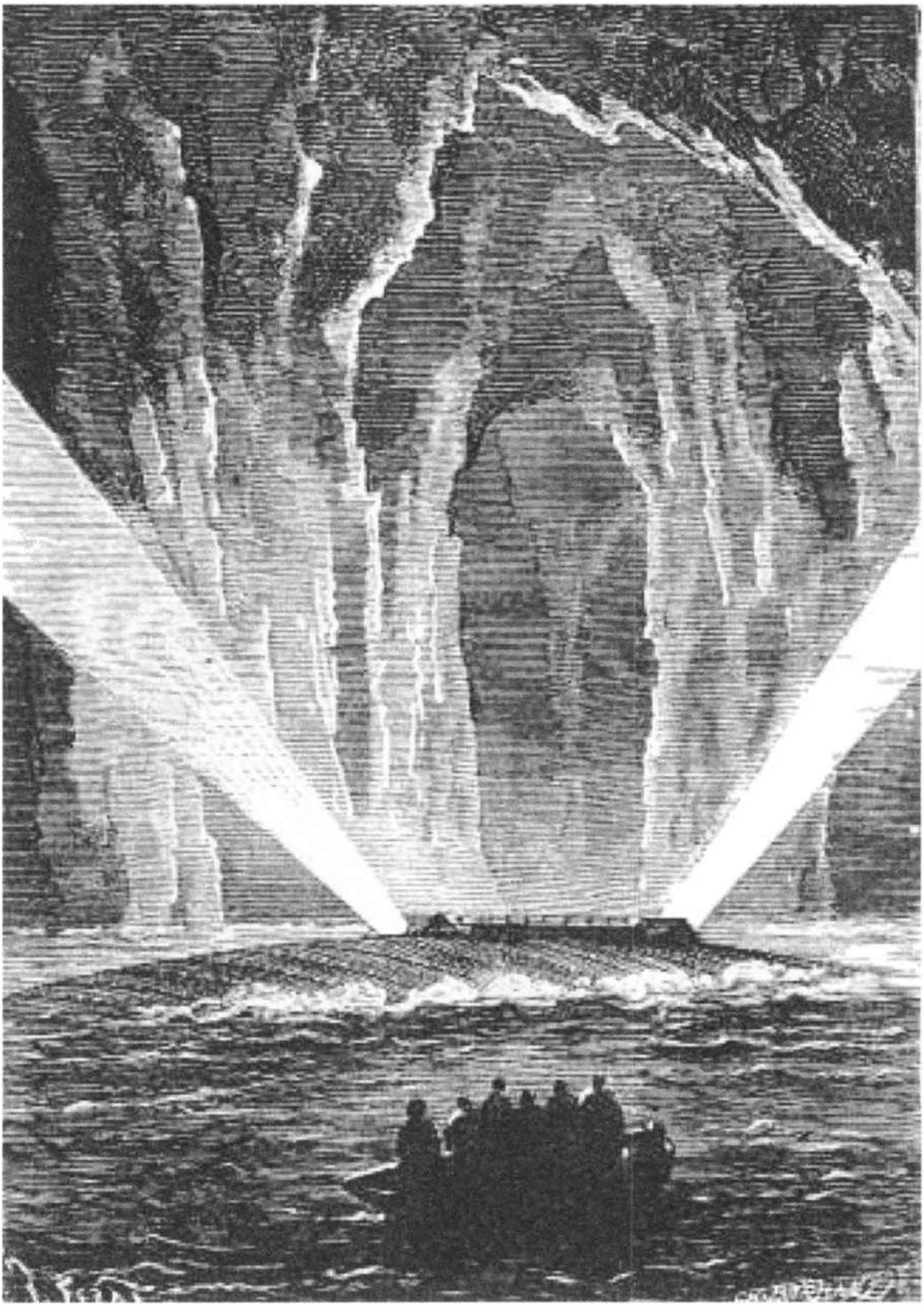
.....

Birkaç saat sonra, kolonizatörler kaptana verilmiş sözü tutup, ölünün son arzusunu yerine getiriyorlardı.

Cyrus Smith ve yoldaşları, velinimetlerinden miras kalan biricik hatırayı, servet ihtiva eden şu sandığı yanlarına alarak, *Nautilus*'tan ayrıldılar.

Hâlâ ışık içinde yüzen muhteşem salon özenle kapanmıştı. Ambarın sac kapağı, *Nautilus*'un kamaralarına tek bir damla su giremeyeceği şekilde vidalandı.

Sonra kolonizatörler, denizaltının yanına bağlanmış filikaya indiler.

Sandal kıç tarafa götürüldü. Orada, su kesimi çizgisinde, aletin dalışını belirlemeye yönelik depolarla bağlantılı iki büyük musluk mevcuttu.

Musluklar açıldı, depolar doldu ve Nautilus, yavaş yavaş batarak, sıvı tabakanın altında gözden kayboldu.

Fakat kolonizatörler onu derin katmanlar arasından da izleyebildiler. Mahzen yeniden karanlığa bürünürken, güçlü ışığı saydam suları aydınlatıyordu. Sonunda o geniş elektrik akıntısı da silindi ve Kaptan Nemo'nun tabutu haline gelen *Nautilus* çok geçmeden denizin dibinde yatıyordu.

XVIII
HER BİRİNİN DÜŞÜNCELERİ – İNŞA FAALİYETLERİNİN YENİDEN BAŞLAMASI – 1 OCAK 1869 – VOLKANIN DORUĞUNDA BİR SORGUÇ – PÜSKÜRMENİN İLK EMARELERİ – AYRTON VE CYRUS SMITH AĞILDA – DAKKAR MAHZENİNDE KEŞİF – KAPTAN NEMO'NUN MÜHENDİSE SÖYLEDİĞİ ŞEY.

Gün doğumunda kolonizatörler, sessizce, Kaptan Nemo'nun anısına "Dakar Mahzeni" adını verdikleri mağaranın girişine varmışlardı. O sırada sular alçaktı ve dalgaların bazalt temelini dövdüğü kemerin altından kolayca geçebildiler.

Sac filika dalgalardan korunmuş vaziyette, o mahalde kaldı. Bu tedbirler yetmiyormuş gibi, Pencroff, Nab ve Ayrton onu mahzenin kenarlarından birine bitişik küçük kumsala, hiçbir tehlikeye maruz kalmadığı bir yere çektiler.

Fırtına geceyle birlikte dinmişti. Son gök gürültüleri batıda kayboluyordu. Yağmur kesilmişti, fakat gökyüzü hâlâ bulutlarla yüklüydü. Neticede o ekim ayı, güney ilkbaharının başlangıcında, tatmin edici bir hava müjdelemiyor ve rüzgâr kumpasın bir noktasından diğerine atlama eğilimi gösteriyordu ki bu, hesaba zamanlama unsurunun da katılmasına müsaade etmiyordu.

Cyrus Smith ve yoldaşları, Dakar Mahzeni'nden ayrılıp, ağıl yoluna koyuldular. Giderken, Nab ve Harbert kaptanın ağılla mahzen arasına germiş olduğu ve bilahare kullanılabilecek teli ortaya çıkarmaya özen gösterdiler.

Kolonizatörler yürürken az konuşuyorlardı. 15 Ekim'i 16'sına bağlayan geceki muhtelif olaylar onları gayet derinden etkilemişti. Nüfuzu onları ziyadesiyle etkin bir şekilde koruyan şu yabancı, hayal dünyalarında bir cin olan adam, Kaptan Nemo artık yoktu. *Nautilus*'uyla beraber bir uçurumun dibine gömülmüştü. Herkes kendini öncekin-

den daha yalnız hissediyor gibiydi. Deyim yerindeyse artık mahrum kaldıkları o güçlü müdahaleye güvenmeye alışmışlardı. Gédéon Spilett ve Cyrus Smith de bu izlenimden kaçamıyorlardı. O yüzden hepsi ağıl yolu boyunca derin bir sessizliği muhafaza ettiler.

Sabah saat dokuza doğru, kolonizatörler Granite-House'a dönmüşlerdi.

Geminin inşasını gayet etkin bir şekilde devam ettirmekte kesin kararlıydılar ve Cyrus Smith bu işe hiç yapmadığı kadar çok vakit ve dikkat vakfetti. Gelecekte onları neyin beklediği bilinmiyordu. Oysa elleri altında sağlam, sert havalarda bile denize dayanabilecek, icabında belli bir sürelik sefere çıkmayı deneyebilecek kadar büyük bir gemi olması kolonizatörler için bir teminattı. Gemi tamamlandığında kolonizatörler Lincoln Adası'nı terk edip, Pasifik'te bir Polinezya takımadasına ya da Yeni Zelanda kıyılarına gitmeye karar vermeseler bile, en azından bir an evvel, Ayrton'la ilgili bilgi notunu bırakmak üzere Tabor Adası'na uğramaları gerekiyordu. Bu, İskoç yatının o denizlerde yeniden belirme ihtimaline karşı alınması gereken vazgeçilmez bir önlemdi ve bu konuda hiçbir ihmal göstermemek lazımdı.

Bunun üzerine çalışmalar yeniden başladı. Nab, Gédéon Spilett ve Harbert'ın yardımlarıyla, Cyrus Smith, Pencroff ve Ayrton, başka bir acil iş için talep edilmedikleri her sefer, aralıksız çalıştılar. Ekinoks rüzgârlarının bu yolculuğu imkânsız kılmasından önce Tabor Adası'na ziyarette bulunmak isteniyorsa, yeni geminin beş ay içinde, yani mart başına kadar hazır olması lazımdı. O yüzden dülgerler hiç vakit kaybetmediler. Üstelik bir yelken düzeneği imal etmekle uğraşmaları gerekmiyordu, zira *Speedy*'ninki eksiksiz kurtarılmıştı. Yani her şeyden evvel geminin gövdesini bitirmek icap ediyordu.

1868 yılının sonu, neredeyse diğer hepsini dışlayan bu önemli çalışmalar ortasında akıp geçti. İki buçuk ay sonra, kaburgalar ve ilk borda kaplamaları yerlerine konmuştu. Cyrus Smith'in verdiği planların mükemmel olduklarını ve geminin denizde iyi yol tutacağını daha şimdiden kes-

tirmek mümkündü. Pencroff bu işe yıkıcı bir etkinlik getiriyor ve şu ya da bu kişi avcı tüfeği için dülger baltasını bıraktığında, homurdanmaktan geri kalmıyordu. Mamafih gelecek kışa hazırlık babında Granite-House'un yedek erzakını iyi halde tutmak lazımdı. Ama bunun önemi yoktu. Yiğit denizci tersanede işçiler eksik olduklarında memnun kalmıyordu. Bu gibi durumlarda, söylene söylene, öfkeden altı kişinin işini görüyordu.

Bütün o yaz mevsimi kötü geçti. Birkaç gün boyunca bunaltıcı sıcaklar oldu. Elektriğe doymuş atmosfer bilahare ancak hava katmanlarını derinden bozan şiddetli fırtınalarla boşalıyordu. Göğün gürültülerinin işitilmediği nadirdi. Boğuk, ama yerkürenin ekvatoral bölgelerinde vuku bulduğu üzere sürekli bir homurtu gibiydi.

1 Ocak 1869'da aşırı şiddetli bir fırtına patladı ve adaya birçok kez yıldırım düştü. Aralarında gölün güney ucundaki kümesi gölgeleyen şu muazzam çitlembiklerin de yer aldığı kocaman ağaçlar elektrik akımına maruz kalarak paramparça oldular. O göktaşının yeraltında gerçekleşen fenomenlerle herhangi bir alakası var mıydı? Hava bozukluklarıyla dünyanın iç kısımlarındaki düzensizlikler arasında bir tür bağlantı mı kuruluyordu? Cyrus Smith buna inanmaya meyilliydi, zira bu fırtınaların gelişimi volkanik belirtilerin tekrarlamasıyla kendini göstermişti.

3 Ocak'ta onagalardan birini eyerlemek üzere şafak söker sökmez Geniş Manzara Yaylası'na çıkan Harbert, volkanın zirvesinde muazzam bir parlaklık yayıldığını fark etti.

Durumdan hemen haberdar ettiği kolonizatörler vakit yitirmeksizin Franklin Dağı'nın doruğunu gözlemlemeye geldiler.

"Hey!" diye haykırdı Pencroff. "Bu kez çıkan buhar değil! Bana öyle geliyor ki dev artık nefes almakla yetinmiyor, bir yandan da tütüyor!"

Denizci tarafından kullanılan bu imge volkanın ağzında gerçekleşen değişimi tam tamına yansıtıyordu. Krater üç aydır az ya da çok yoğun, ama yine de sadece mineral maddelerin içten içe kaynamasından ileri gelen buharlar

yayıyordu. Bu sefer buharın yerini, grimsi bir sütun şeklinde yükselen, tabanı üç yüz ayaktan daha geniş, dağın tepesinden yedi sekiz yüz ayak yükseklikte dev bir mantar gibi serpilen, yoğun bir duman almıştı.

"Ateş bacayı sarmış," dedi Gédéon Spilett.

"Ve biz söndüremeyiz!" diye cevap verdi Harbert.

"Volkan bacaları da temizlenmeli aslında," diye belirtti adeta dünyanın en ciddi ifadesiyle konuşan Nab.

"Pekâlâ, Nab, diye bağırdı Pencroff. Bu temizliği sen mi üstleneceksin?"

Ve Pencroff koca bir kahkaha patlattı.

Cyrus Smith Franklin Dağı'ndan fışkıran kalın dumanı dikkatle inceliyor, hatta birkaç uzak gürleme yakalamak ister gibi kulak kabartıyordu. Sonra, biraz uzaklaşmış olduğu yoldaşlarının yanına dönerek:

"Esasında itiraf etmeliyiz ki mühim bir değişiklik gerçekleşti, dostlarım, dedi. Volkanik maddeler artık sadece kaynama halinde değiller, alev aldılar ve yakın gelecekte bir patlama tehdidi altında olduğumuz muhakkak!"

"Evet, Bay Smith, püskürmeye şahit olacağız, diye haykırdı Pencroff. Ve başarılı olursa onu alkışlayacağız! Bunda kafamızı kurcalayacak bir şey olduğunu zannetmiyorum!"

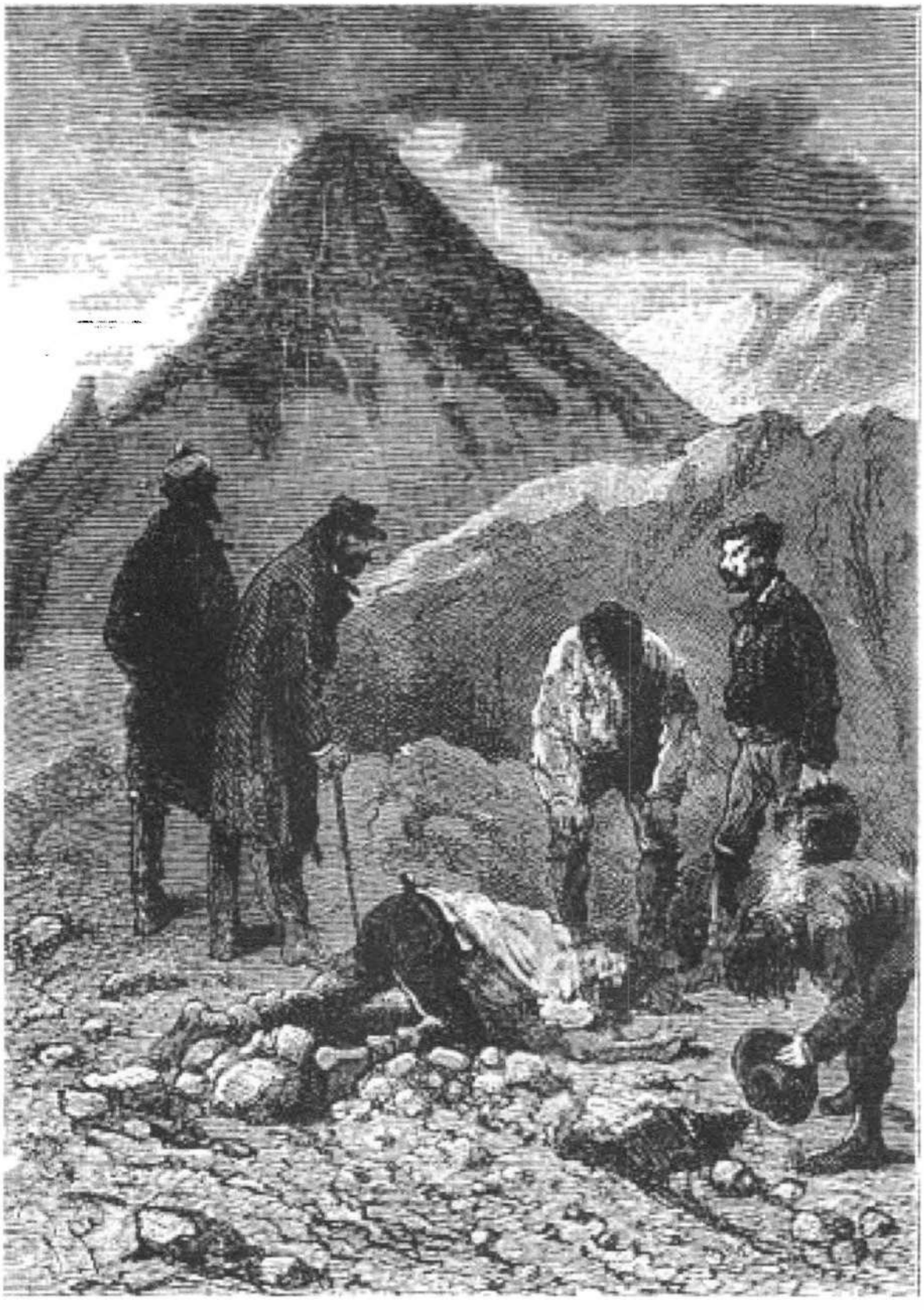
"Yok, Pencroff, diye yanıtladı Cyrus Smith, çünkü lavların eski yolu hâlâ açık ve krater, konumu sayesinde, onları kuzeye doğru, buraya kadar akıtmış. Bununla birlikte..."

"Bununla birlikte, püskürme hiçbir avantaj sağlamayacağına göre, gerçekleşmemesi daha hayırlı olur," dedi muhabir.

"Kim bilir?" diye karşılık verdi gemici. "Bu volkanda kolayca kusabileceği, işimize yarayabilecek bazı faydalı ve kıymetli maddeler olabilir!"

Cyrus Smith, çok ani gelişen bu fenomenden iyi bir şey beklemeyen bir insan edasıyla, başını iki yana salladı. Bir püskürmenin sonuçlarını Pencroff kadar hafife almıyordu. Lavlar kraterin eğilimi dolayısıyla adanın ağaçlı ve ekili kısımlarını doğrudan tehdit etmese de, başka sorunlar baş gösterebilirdi. Aslında püskürmelere yer sarsıntılarının eşlik etmesi ender görülen bir olay değildi ve

bir yanda bazalt, öbür tarafta granit, kuzeyde lavlar, güneyde gevşek zemin olmak üzere, netice itibarıyla kendi aralarında sağlamca bağlanamayan çeşitli maddelerden müteşekkil, Lincoln Adası vasfında bir ada dağılma riski taşıyordu. Volkanik maddelerin akıntısı pek ciddi bir tehlike meydana getirmese de, yerküre iskeletinde adayı sallayabilecek her hareket son derece vahim sonuçlar doğurabilirdi.

"Bana öyle geliyor ki, dedi yere uzanıp kulağını zemine dayayan Ayrton, demir çubuklarla yüklü bir arabanın çıkardığı boğuk gürlemeler duyuyormuşum gibi geliyor."

Kolonizatörler son derece dikkatli dinlediler ve Ayrton'ın yanılmadığını saptayabildiler, Gürlemelere bazen bir nevi "rinforzando" oluşturan yeraltı uğultuları karışıyor ve sanki yerkürenin derinliklerinde şiddetli bir meltem esmiş gibi yavaş yavaş kayboluyordu. Fakat doğrusunu söylemek gerekirse, henüz hiç patlama işitilmiyordu. Bundan buhar ve dumanların merkez bacada serbest bir geçit bulduğu ve supap yeterince geniş olduğundan hiçbir dağılma gerçekleşmeyeceği, hiçbir infilaktan korkmak gerekmediği sonucu çıkarılabilirdi.

"Vay canına!" dedi o zaman Pencroff. "İşimizin başına dönmeyecek miyiz? Franklin Dağı istediği kadar duman tütsün, feryat etsin, inlesin, ateş ve alev kussun, bunlar hiçbir şey yapmamak için bir neden değil! Haydi, Ayrton, Nab, Harbert, Bay Cyrus, Bay Spilett, bugün herkesin işe el atması lazım! Kaplama kuşaklarını yerlerine alıştıracağız ve bir düzine kol fazla değil. İki aya kalmadan, yeni *Bonadventure*'ümüzün – çünkü ona bu adı veririz, öyle değil mi? – Balon Limanı sularında yüzmesini istiyorum! Yani kaybedecek bir saatimiz bile yok!"

Pencroff'un kollarına ihtiyaç duyduğu bütün kolonizatörler, tersaneye inip, kaplama tahtalarını, bir geminin kuşağını oluşturan ve iskeletinin kaburgalarını sağlamca birbirine bağlayan kalın borda kaplamalarını yerleştirmeye giriştiler. Burada söz konusu olan, hepsinin katılmak zorunda kaldıkları büyük ve zahmetli bir işti.

3 Ocak günü boyunca, Granite-House kumsalından zaten fark edilemeyen volkanı dert etmeksizin, mütemadiyen çalışıldı. Fakat bir iki defa, son derece saf bir gökyüzünde günlük yayını çizen güneşi saklayan büyük gölgeler, kalın bir duman bulutunun ada ve güneş diski arasından geçtiğini belirttiler. Açık denizden esen rüzgâr bütün o buharları batıya taşıyordu. Bu gelip geçici gölgelenmeleri elbette fark eden Cyrus Smith ve Gédéon Spilett birçok kez

volkan fenomeninin kaydettiği gelişme hakkında konuştular, ama iş kesilmedi. Geminin en kısa zamanda bitmesi her açıdan büyük önem taşıyordu. Doğabilecek ihtimaller karşısında, kolonizatörlerin güvenliği daha sağlama alınacaktı. Bu teknenin bir gün yegâne sığınakları olmayacağını kim söyleyebilirdi?

Akşam yemeğinden sonra, Cyrus Smith, Gédéon Spilett ve Harbert Geniş Manzara Yaylası'na çıktılar. Gece çoktan çökmüştü, ama karanlık, kraterin ağzında birikmiş buhar ve dumanlara volkandan püsküren alev veya akkor halindeki maddelerin karışıp karışmadığının seçilmesine izin veriyor olmalıydı.

"Krater yanıyor!" diye haykırdı, yoldaşlarından daha çevik olduğundan platoya ilk varan Harbert.

Aşağı yukarı altı mil mesafedeki Franklin Dağı, o sırada, doruğunda birkaç is rengi alevin kıvrıldığı dev bir meşale gibi görünüyordu. Belki de araya öyle çok duman, öyle çok cüruf ve kül karışmıştı ki, gayet sönük parıltıları gecenin karanlığını pek delemiyordu. Lakin adanın üzerine bir tür kızıl ışık yayılıyor ve ilk plandan itibaren ağaçlık kütleyi belli belirsiz aydınlatıyordu. Aralarında birkaç yıldızın ışıldadığı muazzam hortumlar gökyüzünün yükseklerini karartıyordu.

"Gelişmeler hızlı ilerliyor!" dedi mühendis.

"Bu hiç de şaşırtıcı değil, diye yanıtladı muhabir. Volkanın uyanışı üzerinden belli bir zaman geçti bile. Hatırlıyor musunuz, Cyrus, ilk buharlar Kaptan Nemo'nun sığınağını bulmak için dağın kollarını araştırdığımız dönemde ortaya çıkmıştı? Şayet yanılmıyorsam, 15 Ekim falandı, öyle değil mi?"

"Evet!" diye cevap verdi Harbert. "Ve işte, şimdiden iki buçuk ay oldu bile!"

"Demek ki yeraltı ateşleri on haftadır için için yanıyor, diye devam etti Gédéon Spilett. O yüzden şimdi bu kadar şiddetli gelişmesi şaşırtıcı değil!"

"Zeminde belli titreşimler hissetmiyor musunuz?" diye sordu Cyrus Smith.

"Aslında ediyorum, diye cevap verdi Gédéon Spilett, ama bundan bir deprem..."

"Deprem tehdidi altında olduğumuzu söylemiyorum, diye karşılık verdi Cyrus Smith. Tanrı korusun! Hayır. Bu titreşimler merkezdeki ateşin kaynaşmasından kaynaklanıyor. Yerkabuğu bir buhar kazanının çeperinden başka bir şey değil ve bildiğiniz gibi, kazanın çeperi, gazların tazyiki altında, sesli bir plaka gibi titreşir. Şu an gerçekleşen de bu."

"Muhteşem ateş kusmukları!" diye bağırdı Harbert.

O esnada kraterden buharların parlaklığını azaltamadığı bir nevi havai fişeği demeti fışkırıyordu. Binlerce ışık parçası ve canlı nokta zıt yönlere fırlıyordu. Dumandan kubbeyi aşan birkaçı onu hızlı bir atılışla delip geçiyor ve arkalarında gerçek bir akkorlaşmış toz bulutu bırakıyorlardı. Bu gelişime mitralyöz bataryalarının atışları gibi peş peşe patlamalar eşlik etti.

Cyrus Smith, gazeteci ve delikanlı, Geniş Manzara Yaylası'nda bir saat geçirdikten sonra, kumsala geri inip, Granite-House'a döndüler. Mühendis düşünceli, hatta endişeliydi. O derece ki Gédéon Spilett kendini ona, yakın gelecekte doğrudan veya dolaylı nedeni püskürme olacak bazı tehlikeler sezip sezmediğini sormak zorunda hissetti.

"Hem evet hem hayır," diye cevapladı Cyrus Smith.

"Fakat, diye devam etti muhabir, başımıza gelebilecek en büyük felaket, adayı altüst edecek bir zelzele olmaz mı? Oysa buhar ve lavlar dışarı akmak için serbest bir geçit bulduklarına göre, bunda korkulacak bir şey olduğuna inanmıyorum."

"Ayrıca, diye cevap verdi Cyrus Smith, yeraltı buharlarının genleşmesinden ileri gelen zemin sarsıntılarına yüklenen alışılmış anlamıyla bir depremden kaygılanmıyorum. Fakat başka sebepler büyük felaketlere yol açabilir."

"Ne gibi, sevgili Cyrus?"

"Pek bilmiyorum... Görmem lazım... Dağı ziyaret etmem gerek... Birkaç güne kalmaz, bu hususta net bir fikre sahip olurum."

Gédéon Spilett ısrar etmedi ve Granite-House'un konukları, çok geçmeden, volkanın yoğunluğu giderek artan ve adada yankılanan infilaklarına rağmen, derin bir uykuya daldılar.

Üç gün, 4, 5 ve 6 Ocak akıp geçti. Hâlâ geminin inşasında çalışılıyor ve mühendis aklındakini daha fazla açıklamaksızın, işi tüm gücüyle hızlandırıyordu. Franklin Dağı o sırada uğursuz görünümlü, kara bir buluttan başlık takmıştı ve alevlerle beraber, bazıları tekrar kraterin içine düşen akkor halinde kayalar saçıyordu. Ki bu, olguyu sırf eğlenceli taraflarından görmek isteyen Pencroff'a:

"İşe bak! Dev kendama oynuyor! Hokkabazlık yapan bir dev!" dedirtti.

Gerçekten de kusulan maddeler uçuruma geri düşüyordu ve dâhili basınçtan şişmiş lavlar henüz kraterin ağzına kadar yükselmişe benzemiyordu. En azından, kısmen görülebilen kuzeydoğu yarığından dağın kuzey yamacına hiç sel dökülmüyordu.

Öte yandan, inşa faaliyetleri epey acil olsa da, kolonizatörlerin adanın muhtelif noktalarında bulunmalarını gerektiren başka işler de vardı. Her şeyden önce, muflon ve keçi sürüsünün kapatıldığı ağıla gitmek ve o hayvanların ot stokunu tazelemek lazımdı. Ayrton'ın ertesi gün, yani 7 Ocak'ta oraya gitmesi kararlaştırıldı ve alışık olduğu bu işe tek başına yetebileceğinden Pencroff ve diğerleri mühendisin Ayrton'a söylediğini duyunca belli bir şaşkınlık gösterdiler:

"Madem yarın ağıla gideceksiniz, ben de sizinle gelirim."

"Hey! Bay Cyrus!" diye haykırdı denizci. "Zaten çalışma günlerimiz sayılı. Siz de giderseniz, dört tane koldan yoksun kalacağız!"

"Bir gün sonra döneriz, diye cevap verdi Cyrus Smith, ama ağıla gitmem lazım... Püskürme ne durumda, öğrenmek istiyorum."

"Püskürme! Püskürme!" diye karşılık verdi Pencroff, biraz hoşnutsuz bir edayla. "Bu püskürme de ne mühim şeymiş! Ama beni hiç endişelendirmiyor!"

Gemici memnun olmasa da, mühendisin planladığı keşif gezisi ertesi güne ayarlandı. Harbert, Cyrus Smith'e refakat etmeyi çok isterdi, fakat oradan giderek Pencroff'un canını sıkmayı arzu etmedi.

Ertesi gün şafakta Cyrus Smith ve Ayrton iki onaga koşulmuş yük arabasına binip, hızla ağıl yoluna koyuluyorlardı.

Ormanın üstünden, Franklin Dağı kraterinin kesintisiz olarak isli maddeler kattığı kocaman bulutlar geçiyordu. Atmosferde ağır ağır yuvarlanan bu bulutlar elbette heterojen maddelerden oluşmuştu. Görülmedik derecede saydamsız ve ağır olmalarını yalnızca volkanın dumanına borçlu değildiler. Yoğun kıvrımları arasında, püskürtme puzolan gibi toz halinde cüruflar ve en ince nişasta kadar hafif, grimsi küller asılı duruyorlardı. Bu küller öyle inceydi ki, bazen aylarca havada tutundukları görülüyordu. İzlanda'da 1783 patlamasından sonra atmosfer, bir seneden fazla bir süre, güneş ışınlarının zor deldiği volkanik tozlarla yüklü kaldı.

Ancak çoğu zaman bu tozlaşmış maddeler geri düşerdi. Bu sefer de öyle oldu. Cyrus Smith ve Ayrton ağıla henüz varmışlardı ki, hafif, barut tozuna benzer bir tür siyahımsı kar yağdı ve zeminin görüntüsünü hemen değiştirdi. Ağaçlar, çayırlar, her şey inçlerce kalınlıkta bir tabakanın altında kayboldu. Neyse ki rüzgâr kuzeydoğudan esiyordu ve bulutun büyük bölümü denizin üzerinde eriyecekti.

"İşte bu tuhaf, Bay Smith," dedi Ayrton.

"Ciddi bir durum söz konusu, diye yanıtladı mühendis. Bu puzolan, püsküren ponza taşları, tek kelimeyle bütün bu mineral toz, volkanın alt katmanlarındaki karışıklığın ne kadar derin olduğunu kanıtlıyor."

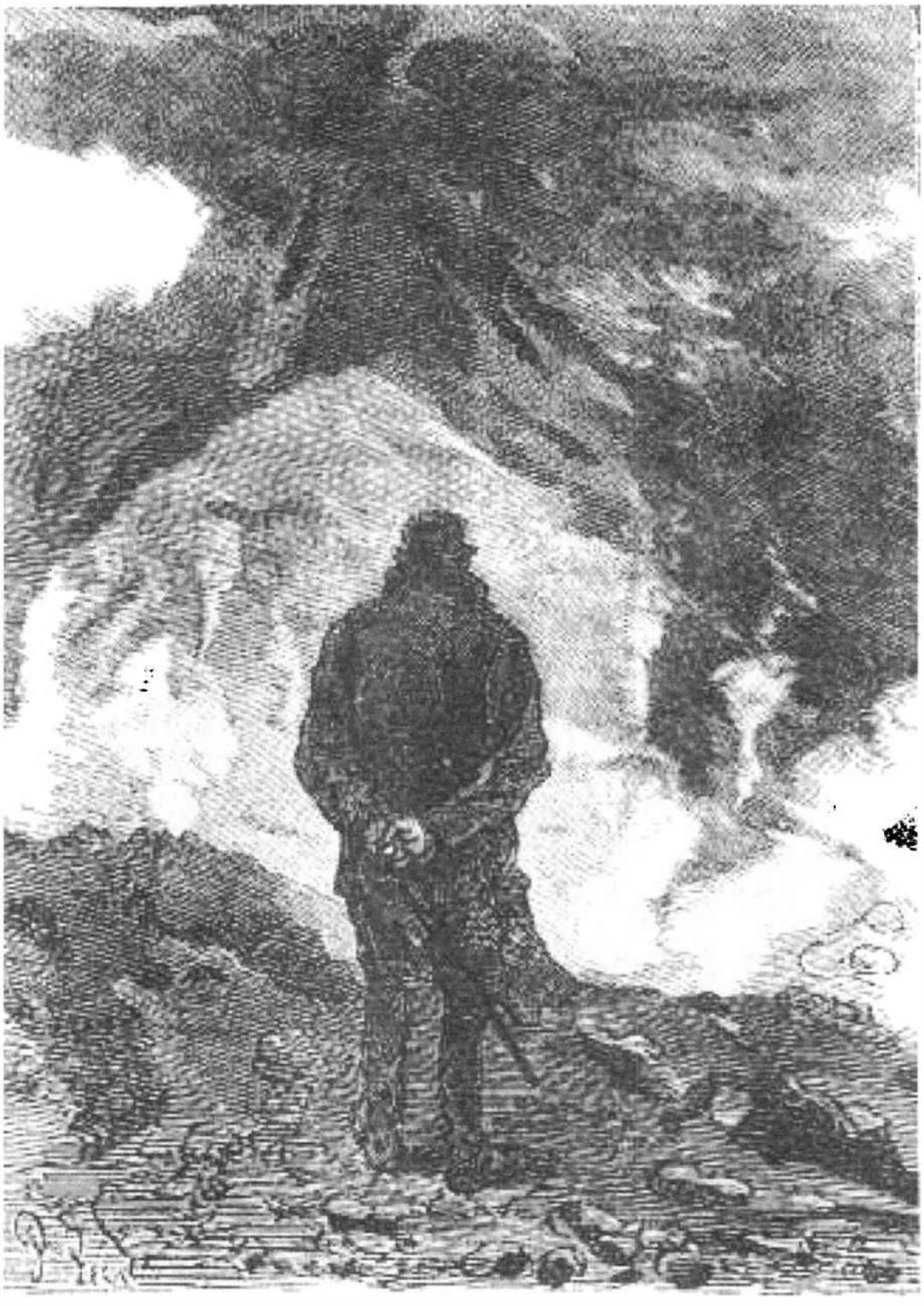
"Yapacak bir şey yok mu peki?"

"Fenomenin gelişiminin farkına varmak hariç hiçbir şey yok. Yani siz ağıla ihtimam gösterin, Ayrton. Bu arada ben de Kızıl Creek'in kaynaklarının ötesine kadar çıkıp, dağın kuzey yamacındaki durumu inceleyeceğim. Sonra..."

"Sonra... Bay Smith?"

"Sonra Dakar Mahzeni'ne bir ziyarette bulunuruz... Görmek istiyorum... Neyse, iki saate kadar sizi almaya gelirim."

Ayrton ağılın avlusuna girdi ve mühendisin dönmesini beklerken, bu ilk infilak belirtileri karşısında belli bir huzursuzluğa kapılan muflon ve keçilerle meşgul oldu.

Bu arada dağın doğu kollarının tepesinde maceraya atılan Cyrus Smith, Kızıl Creek'i dönüp, o ve yoldaşlarının ilk keşif gezilerinde kükürt kaynağı buldukları yere vardı.

Vaziyet iyice değişmişti! Tek bir duman sütunu yerine, topraktan sanki bir piston tarafından şiddetle itilmiş gibi fışkıran on üç tane saydı. Dünyanın o noktasında yerkabuğunun korkunç bir tazyike maruz kaldığı aşikârdı. Atmosfer su buharıyla karışık kükürtlü gaza, hidrojen ve karbonik

aside doymuştu. Cyrus Smith, zamanın sert bloklar haline getirdiği püskürtme küllerden başka bir şey olmayan, ovaya yayılmış volkanik tüflerin titreştiğini hissediyordu, fakat henüz hiçbir lav emaresi görmedi.

Franklin Dağı'nın bütün kuzey tarafını gözlemleyen mühendis bunu daha bütünlüklü tespit edebildi. Kraterden duman ve alev burgaçları çıkıyordu; toprağa dolu gibi cüruf yağıyordu; ama kraterin boğazından hiçbir lav akıntısı olmuyordu ki bu volkanik madde seviyesinin henüz merkez bacanın üst ağzına erişmediğini ispatlıyordu.

"Bunun gerçekleşmesini tercih ederdim!" dedi kendi kendine Cyrus Smith. "En azından lavların mutat yollarını tuttuklarından emin olurum. Yeni bir ağızdan akmayacaklarını kim bilebilir? Ama tehlike burada değil! Kaptan Nemo gayet iyi sezmiş! Hayır! Tehlike burada değil!"

Cyrus Smith uzantısı dar Köpekbalığı Körfezi'ni çevreleyen muazzam şoseye kadar ilerledi. O taraftaki eski lav çizgilerini yeterince inceledi. Son püskürmenin çok uzak bir döneme dayanmadığına kuşkusu yoktu.

Bu durumda aralıksız bir gök gürültüsü gibi yayılan, parlak patlamaların koptuğu yeraltı gümbürtülerine kulak kabartarak, geri döndü. Sabah saat dokuzda, ağıla ulaşmıştı.

Ayrton onu bekliyordu.

"Hayvanların ihtiyaçları karşılandı, Bay Smith," dedi Ayrton.

"İyi, Ayrton."

"Endişeliye benziyorlar, Bay Smith."

"Evet, içgüdüleri konuşuyor. İçgüdüler yanılmaz."

"Ne zaman isterseniz gideriz..."

"Yanınıza bir fener ve çakmak alın, Ayrton," diye cevap verdi mühendis. "Ve gidelim."

Ayrton kendisine verilen talimatı yerine getirdi. Koşumları çözülmüş onagalar ağılda başıboş dolanıyorlardı. Kapı dışarıdan kapatıldı ve Ayrton'ın önünden giden Cyrus Smith batıya doğru, kıyıya inen dar patikaya saptı.

Her ikisi de buluttan düşen tozumuş maddelerden müteşekkil, pamuk kaplı gibi bir zeminde yürüyorlardı. Ormanda tek bir dörtayaklı görünmüyordu. Kuşlar dahi

kaçmışlardı. Bazen esen bir meltem kül tabakasını havaya kaldırıyor ve saydamsız bir burgaca yakalanan iki kolonizatör görünmez oluyorlardı. Göz ve ağızlarına mendil bastırmaya özen gösteriyorlardı, zira körleşme ve boğulma riskiyle karşı karşıyaydılar.

Cyrus Smith ve Ayrton bu şartlarda süratli yürüyemiyorlardı. Üstelik hava, sanki oksijeni kısmen yanmış ve solumaya elverişsizleşmiş gibi ağırdı. Yüz adımda bir durup soluklanmak gerekiyordu. Mühendis ve yoldaşı adanın kuzeybatısını meydana getiren bazalt ve porfirit kayaların muazzam yığınının zirvesine ulaştıklarında saat onu geçiyordu.

Ayrton ve Cyrus Smith, şu fırtına gecesinde onları Dakar Mahzeni'ne götürmüş berbat yolu aşağı yukarı takip ederek, sarp yamaçtan inmeye başladılar. Gün ışığında bu iniş daha az tehlikeli oldu. Zaten kayaların parlaklığını kaplayan kül tabakası meyilli yüzeylerine daha sağlam basılmasını sağlıyordu.

Sahili yaklaşık kırk ayak yüksekliğe uzatan sırta çok geçmeden erişildi. Cyrus Smith bu sırtın hafif bir eğimle deniz seviyesine kadar alçaldığını hatırlıyordu. O esnada sular çekilmiş olsa da, hiç kumsal görünmüyordu ve volkanik toz tarafından kirletilmiş dalgalar gelip doğruca kıyıdaki bazaltları dövüyordu.

Cyrus Smith ve Ayrton Dakar Mahzeni'nin girişini kolayca buldular ve sırtın alt sahanlığını oluşturan son kayanın altında durdular.

"Sac filika buralarda olmalı, değil mi?" dedi mühendis.

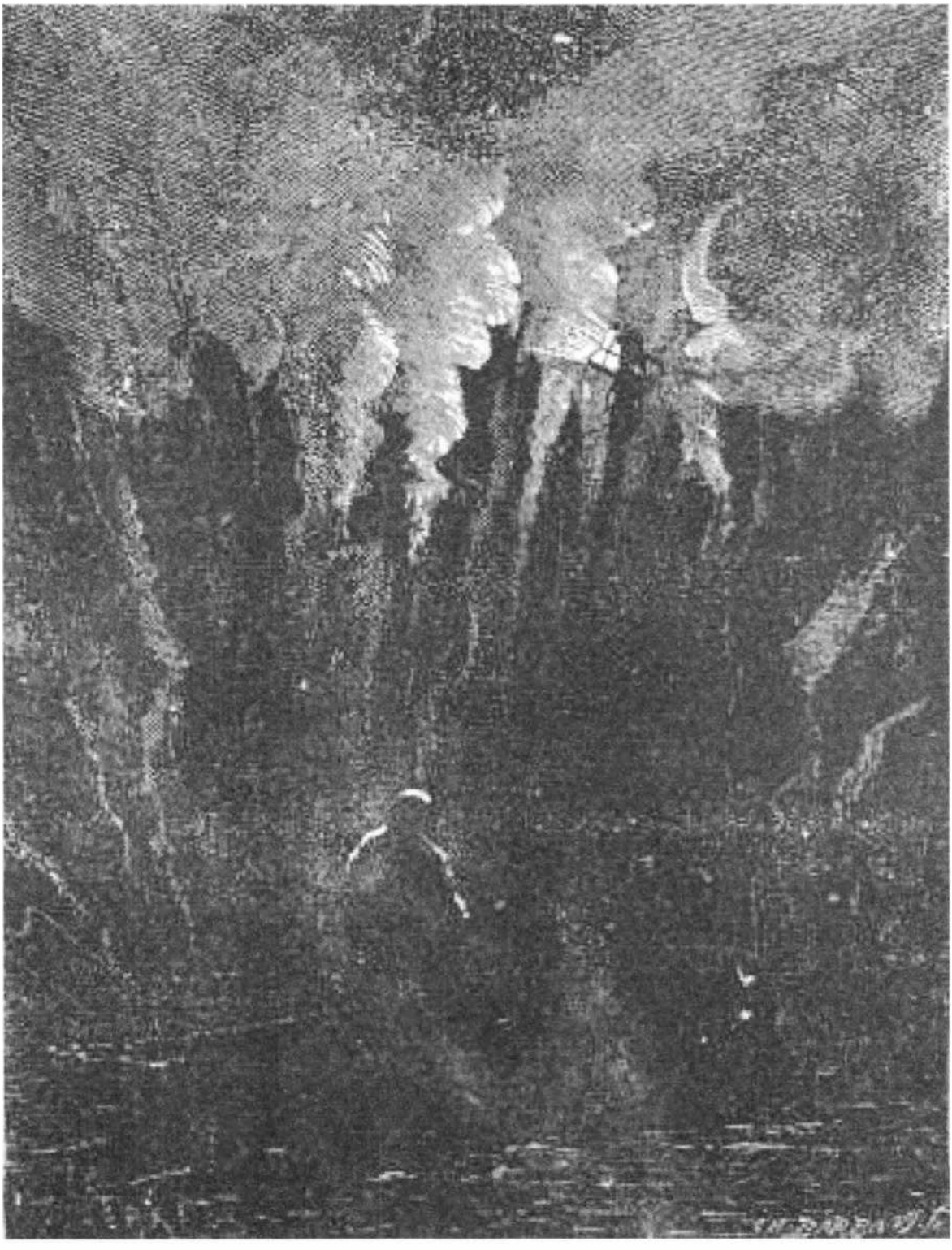
"Burada, Bay Smith," diye cevap verdi Ayrton, kemerin kabartısı altında barınan hafif tekneyi kendine doğru çekerek.

"Binelim, Ayrton."

İki kolonizatör sandala bindiler. Dalgalardaki hafif bir kıpırtı kayığı mahzenin ziyadesiyle basık kemeri altında daha derine itti ve orada Ayrton, çakmağı çakarak, feneri yaktı. Sonra iki küreği kavradı ve güneş ışınlarını öne yansıtacak şekilde filikanın pruva bodoslamasına yerleştirilmiş fener yardımıyla dümene geçip, mahzenin karanlıkları arasına yöneldi.

Nautilus artık o karanlık mağarayı ateşleriyle tutuşturmak üzere orada değildi. Belki de her daim kuvvetli ocağından beslenen elektrik ışınlaması suların daha dibine yayılıyordu, fakat Kaptan Nemo'nun ebedi istirahata çekildiği uçurumdan herhangi bir parıltı çıkmıyordu.

Mamafih fenerin ışığı, yetersiz olsa da mühendise, mahzenin sağ çeperini izleyerek ilerleme imkânı tanıdı. O tonozun altında, en azından önceki bölümünde, bir mezar sessizliği hüküm sürüyordu, çünkü çok geçmeden Cyrus Smith dağın içlerinden gelen gürlemeleri açık seçik işitti.

"Volkan bu," dedi.

Az sonra, bu gürültüyle beraber, kimyasal terkipler keskin bir kokuyla kendilerini belli ettiler ve kükürtlü buharlar mühendisle yoldaşının boğazını yaktı.

"İşte, Kaptan Nemo'yu kaygılandıran şey buydu!" diye mırıldandı, yüzü hafif solmuş Cyrus Smith. "Ama yine de sonuna kadar gitmek lazım."

"Gidelim!" diye yanıtladı, küreklerinin üstüne eğilip, filikayı mahzenin başucuna doğru iten Ayrton.

Ağzı geçtikten yirmi beş dakika sonra, sandal son duvara ulaşıp duruyordu.

O zaman oturduğu sıranın üstüne çıkan Cyrus Smith, feneri, mahzeni volkanın ana bacasından ayıran çeperin muhtelif kısımlarında gezdirdi. Bu duvarın kalınlığı ne kadardı acaba? On ayak mı, yüz mü, söylemek mümkün değildi. Fakat yeraltı gürültüleri, çok kalın olamayacağı kadar net algılanabiliyordu.

Mühendis yatay bir hat izleyerek duvarı inceledikten sonra, feneri bir küreğe sabitleyip, daha büyük bir yükseklikte, bazalt çeperde tekrar gezdirdi.

Orada, zor seçilen çatlaklardan, kötü eklemlenmiş prizmalar arasından, mağaranın havasını zehirleyen yakıcı bir duman sızıyordu. Çatlaklar duvarı çizgilerle kaplıyordu ve daha keskin çizilmiş birkaçı mahzenin sularının ancak iki üç ayak üzerine kadar alçalıyordu.

Cyrus Smith ilkin düşünceli kaldı. Sonra yine şu sözleri mırıldandı:

"Evet! Kaptan haklıydı! Tehlike burada! Hem de müthiş bir tehlike!"

Ayrton bir şey söylemedi, ama Cyrus Smith'in bir işaretiyle, yeniden kürekleri kavradı ve yarım saat sonra, mühendisle birlikte Dakar Mahzeni'nden çıkıyorlardı.

XIX
CYRUS SMITH YAPTIĞI KEŞİF GEZİSİNİ ANLATIYOR – İNŞA FAALİYETLERİ HIZLANIYOR – AĞILA SON BİR ZİYARET – ATEŞ VE SU ARASINDAKİ SAVAŞ – ADANIN YÜZEYİNDE KALANLAR – GEMİNİN SUYA İNDİRİLMESİNE KARAR VERİLİYOR – 8 MART'I 9'UNA BAĞLAYAN GECE

Ertesi sabah, 8 Ocak'ta, ağılda geçen bir gün ve geceyi müteakip, her şey uygun durumda olduğundan, Cyrus Smith ve Ayrton Granite-House'a dönüyorlardı.

Mühendis hemen yoldaşlarını bir araya toparlayıp, Lincoln Adası'nın muazzam bir tehlikeyle karşı karşıya bulunduğunu, hiçbir insani gücün bunu önlemeyeceğini belirtti.

"Dostlarım, dedi – sesi derin bir heyecan sergiliyordu –, Lincoln Adası yerküre var olduğu müddetçe sürmesi gerekenlerden değil. Az ya da çok yakında vuku bulacak, sebebi kendine mahsus ve hiçbir şeyin mani olamayacağı bir yıkıma mahkûm!"

Kolonizatörler önce birbirlerine, sonra da mühendise baktılar. Onu anlayamıyorlardı.

"Açıklar mısınız, Cyrus!" dedi Gédéon Spilett.

"Açıklayayım, diye cevap verdi Cyrus Smith. Daha doğrusu, son birkaç dakikalık gizli görüşmemizde Kaptan Nemo'nun bana verdiği bilgileri aktarayım."

"Kaptan Nemo!" diye haykırdılar kolonizatörler.

"Evet. Ölmeden evvel bize etmek istediği son yardım buydu!"

"Son yardım!" diye bağırdı Pencroff. Son yardım! Ölmüş olsa dahi bize başka iyilikler de yapacağını göreceksiniz!"

"Kaptan Nemo size ne dedi, peki?" diye sordu muhabir.

"Madem öyle şunu bilin, dostlarım, diye yanıtladı mühendis. Lincoln Adası Pasifik'teki diğer adalarla aynı şartları haiz değil ve Kaptan Nemo'nun söz ettiği özel bir eği-

lim er ya da geç denizaltındaki iskeletinin dağılmasına sebep olacak."

"Dağılma, ha! Lincoln Adası! Hadi canım!" diye bağırdı, Cyrus Smith'e duyduğu onca saygıya rağmen kendini omuz silkmekten alamayan Pencroff.

"Beni dinleyin, Pencroff, diye devam etti mühendis. Kaptan Nemo'nun saptadığı, benim de dün Dakar Mahzeni'nde yaptığım keşif sırasında bizzat tespit ettiğim şey buydu. Mahzen adanın altından volkana kadar uzanıyor ve ana bacadan sadece başucunu kapatan duvarla ayrılıyor. Oysa o duvar, şimdiden volkanın içinden yayılan kükürtlü gazın sızmasını sağlayan çatlak ve yarıklarla çizili."

"Yani?" diye sordu, kaşları sertçe çatılan Pencroff.

"Yani, o kırıkların dâhili basınç altında büyüdüklerini, bazalt duvarın yavaş yavaş çatladığını ve az ya da çok kısa bir zaman zarfında pasajı mağaranın dolu olduğu deniz sularına bırakacağını fark ettim."

"İyi!" diye karşılık verdi bir şaka daha yapmayı deneyen Pencroff. "Deniz volkanı söndürür ve her şey biter!"

"Evet, her şey biter!" diye yanıtladı Cyrus Smith. "Denizin duvardan ileri atılıp, merkez bacadan, adanın püskürük maddelerin kaynaştığı derinliklerine kadar gireceği gün, Lincoln Adası, Akdeniz Etna'ya dolsa Sicilya'ya olacağı gibi havaya uçacaktır!"

Kolonizatörler mühendisin bu fazla kesin cümlesine hiçbir cevap vermediler. Nasıl bir tehlikenin tehdidi altında bulunduklarını kavramışlardı.

Zaten Cyrus Smith hiçbir şekilde meseleyi abartmıyordu. Daha önce birçok kişinin aklına, neredeyse hepsi sularına yol açarak deniz ya da göllerin kıyısında yükselen volkanların söndürülebileceği gelmişti. Ancak böylece, dünyanın bir bölümünün ateşin etkisiyle buharı aniden sıkışan bir kazan gibi havaya uçması ihtimaliyle karşı karşıya kalınacağını bilmiyorlardı. Sıcaklığı binlerce dereceyi bulan kapalı bir ortama dolan su öyle apansız bir enerjiyle buharlaşırdı ki, buna hiçbir kabuk direnemezdi.

Korkunç ve eli kulağında bir parçalanmanın tehdidi altındaki adanın ancak Dakar Mahzeni'nin duvarı var olduk-

ça süreceğine kuşku yoktu. Bu ay ya da hafta meselesi bile değildi artık, gün, belki de saat meselesiydi!

Kolonizatörlerin ilk hissettikleri derin bir acı oldu! Doğrudan tehdidine maruz kaldıkları tehlikeyi değil, kendilerine sığınak olmuş o toprakların, verimli kıldıkları, sevdikleri ve bir gün gayet bereketli hale getirmek istedikleri adanın mahvolma ihtimalini düşünüyorlardı! Boş yere katlanılmış onca yorgunluğa, harcanmış onca çabaya yazık olacaktı!

Pencroff yanağından süzülen ve hiç saklamaya çalışmadığı iri bir damla yaşı tutamadı.

Konuşma bir müddet daha devam etti. Kolonizatörlerin hâlâ bağlanabildikleri olasılıklar tartışıldı, fakat sonuç itibarıyla kaybedecek bir saat bile olmadığı, geminin inşa ve döşenmesinin fevkalade bir gayretle hızlandırılması gerektiği ve bunun artık Lincoln Adası sakinlerinin selameti için tek şans olduğu kabul edildi!

Bütün kollara ihtiyaç vardı. Bundan böyle hasat yapmak, ürün toplamak, avlanmak, Granite-House'un stoklarını büyütmek neye yarardı? Depo ve kilerlerin hâlâ içerdiği şeyler kâfiydi ve ne kadar uzun sürerse sürsün bir sefer için gemiye yetecek erzak mevcuttu. Gereken şey, kaçınılmaz felaketin gerçekleşmesinden evvel kolonizatörlerin emrine amade olmasıydı.

Çalışmalar ateşli bir şevkle devam etti. 23 Ocak'a doğru geminin borda kaplamaları yarı yarıya bitmişti. O ana kadar volkanın tepesinde hiçbir değişiklik meydana gelmemişti. Kraterden hâlâ buharlar, alev ve akkor halindeki taşlarla karışık dumanlar çıkıyordu. Ama ayın 23'ünü 24'üne bağlayan gece, volkanın birinci kat seviyesine ulaşan lavların etkisiyle, şapka gibi duran konisi koptu. Dehşet verici bir gürültü yankılandı. Kolonizatörler ilkin adanın parçalandığını sandılar. Granite-House'tan dışarı fırladılar.

Saat aşağı yukarı sabahın ikisiydi.

Gökyüzü alev alev yanıyordu. Bin ayak yüksekliğinde, milyarlarca kilo ağırlığında bir masiften ibaret üst koni adanın üzerine yıkılmış ve zemin sarsılmıştı. Neyse ki bu koni kuzey tarafına doğru eğikti ve volkanla deniz arasında uzanan kum ve tüf ovasına düştü. O zaman ağzı geniş

bir şekilde açılmış krater göğe doğru öyle yoğun bir ışık yayıyordu ki, atmosfer sadece yansımanın etkisiyle akkorlaşmış gibi görünüyordu. Aynı zamanda, yeni dorukta kabaran bir lav seli, fazla dolu bir yalaktan taşan su gibi, uzun çağlayanlar halinde akıyor ve volkanın yamaçlarında binlerce ateşten yılan sürünüyordu.

"Ağıl! Ağıl!" diye haykırdı Ayrton.

Gerçekten de lavlar yeni kraterin yöneliminden ötürü ağıla doğru akıyordu ve dolayısıyla, Jakamar Ormanları, Kızıl Creek'in kaynakları ve adanın verimli kısımları ani bir yıkımın tehdidi altındaydı.

Ayrton'ın çığlığıyla, kolonizatörler onagaların ahırına atılmışlardı. Yük arabası koşulmuştu. Herkes tek bir şey düşünüyordu: Ağıla koşup, kapalı hayvanları serbest bırakmak.

Sabahın üçü olmadan, ağıla varmışlardı. Korkunç böğürtüler muflon ve keçilerin nasıl bir dehşete kapıldıklarını gösteriyordu. Akkorlaşmış maddelerden, sıvılaşmış minerallerden müteşekkil bir sel dağ kolundan çayıra dökülüyor ve çitin o bölümünü kemiriyordu. Ayrton kapıyı aniden açtı ve çılgına dönmüş hayvanlar dört bir yana kaçıştılar.

Bir saat sonra, kaynar lavlar ağılı dolduruyor, ortasından geçen küçük derenin suyunu buharlaştırıyor, konutu saman gibi tutuşturarak, tahta perdenin son direğine kadar yıkıp yok ediyordu. Ağıldan geriye hiçbir şey kalmıyordu!

Kolonizatörler bu istilaya karşı mücadele etmeyi deli gibi ve nafile denemişlerdi, zira insan böylesi büyük afetler karşısında silahsız kalıyordu.

Beklenen gün gelmişti – 24 Ocak –, Cyrus Smith ve yoldaşları Granite-House'a dönmeden önce bu sel taşkınının alacağı kesin istikameti gözlemlemek istediler. Zeminin genel eğimi Franklin Dağı'ndan doğu kıyısına doğru alçalıyordu ve gür Jakamar Ormanları'na rağmen selin Geniş Manzara Yaylası'na kadar yayılmasından korkmak lazımdı.

"Göl bizi koruyacaktır," dedi Gédéon Spilett.

"Umarım!" diye yanıtladı Cyrus Smith ve tüm cevap bundan ibaret kaldı.

Kolonizatörler Franklin Dağı'nın üst konisinin yıkıldığı ovaya kadar ilerlemek isterlerdi, fakat lavlar geçişi tıkıyordu. Geçerken bu iki akarsuyu buharlaştırarak, bir yandan Kızıl Creek, diğer taraftan Şelale Nehri vadilerini takip ediyorlardı. Bu seli geçmenin imkânı yoktu; aksine, karşısında geri çekilmek gerekiyordu. Tacını yitirmiş volkan, tanınmaz olmuştu. Onu bir nevi düzlük bitiriyor ve eski kraterin yerini alıyordu. Güney ve doğu kenarlarına oyulmuş iki ağız kesintisiz olarak lav boşaltıyor ve böylece iki ayrı akıntı meydana getiriyordu. Yeni kraterin üstünde, bir duman ve kül bulutu, gökyüzünün ada üzerine yığılmış buharlarına karışıyordu. Büyük gök gürültüleri yankılanıyor ve dağın gürlemeleriyle iç içe geçiyordu. Ağzından kaçan ateş gibi kızgın kayalar, bin ayaktan fazlaya fırlayıp, bulutların içinde patlıyor ve misket mermileri gibi dağılıyordu. Gök volkan püskürmesine şimşeklerle karşılık veriyordu.

Sabah saat yediye doğru, Jakamar Ormanı'nın sınırına sığınmış kolonizatörler için durum dayanılır olmaktan çıkmıştı. Sırf çevrelerine mermi gibi taş yağmaya başlamasıyla kalmıyor, Kızıl Creek'in yatağından taşan lavların ağıl yolunu kesme tehlikesi de doğuyordu. İlk sıra ağaçlar tutuştu ve aniden buharlaşan özsuları onları havai fişek gibi patlatırken, daha az nemli olan başkaları selin ortasında hiç bozulmadan kaldı.

Kolonizatörler yeniden ağıl yolunu tutmuşlardı. Yavaşça yürüyor, tabiri caizse geri geri gidiyorlardı. Ama zeminin eğimi yüzünden, sel süratle doğuya yöneliyor ve lavların alt katmanları sertleşir sertleşmez, kaynar vaziyetteki öbür tabakalar onları derhal kaplıyordu.

Bununla beraber, Kızıl Creek vadisinin asıl akıntısı giderek daha tehditkâr bir hal alıyordu. Ormanın bütün o bölümü alev alev yanıyordu ve zaten dip kısımları lavın içinde çatırdayan ağaçların üstünde muazzam duman kıvrımları dalgalanıyordu.

Kolonizatörler gölün yakınında, Kızıl Creek'in mansabından yarım mil mesafede durdular. Onlar için hayat memat meselesi olan bir konuda karar verilecekti.

Ciddi durumları özetlemeye alışık Cyrus Smith, ne olursa olsun hakikati duymaya muktedir insanlara hitap ettiğini bilerek:

"Ya göl bu akıntıyı durdurur ve adanın bir bölümü tam bir yıkıma uğramaktan korunur, ya da akıntı Far-West Ormanları'nı istila eder ve toprakta ne tek bir ağaç ne de bitki kalır. Perspektifte, o çıplak kayalarda, adanın infilakının bizi pek bekletmeyeceği bir ölümden başka bir şey olmaz!"

"Öyleyse, diye haykırdı kollarını kavuşturup ayağını yere vuran Pencroff, gemide çalışmak lüzumsuz, değil mi?"

"Pencroff, diye yanıtladı Cyrus Smith, insan görevini sonuna kadar yapmalı!"

O sırada lav ırmağı, yakıp kavurduğu o güzel ağaçlar arasından kendine bir yol açtıktan sonra, gölün sınırına vardı. Orada, zeminde, daha hatırı sayılır olsa belki de seli tutmaya yetebilecek belli bir yükselti mevcuttu.

"İş başına!" diye bağırdı Cyrus Smith.

Mühendisin düşüncesi hemen anlaşıldı. Selin önüne deyim yerindeyse bent oluşturmak ve böylece onu göle dökülmeye zorlamak gerekiyordu.

Kolonizatörler tersaneye koştular. Oradan kazma, kürek ve baltalar getirip, toprağı düzleştirerek ve ağaçları keserek, birkaç saatte üç ayak yükseklik ve yüzlerce adım uzunluğunda bir set yapmayı başardılar. Bitirdiklerinde ancak birkaç dakika çalışmışlar gibi geliyordu!

Tam zamanıydı. Sıvılaşmış maddeler neredeyse aynı anda sırtın alt kısmına eriştiler. Nehir, taşmaya çalışan ve bütün Far-West'i istila etmesini engelleyebilecek yegâne mâniayı aşma tehdidi taşıyan, kabarmış bir ırmak gibi şişti... Fakat bent onu tutmayı başardı ve korkunç geçen bir dakikalık tereddüdü müteakip, yirmi ayak yüksekliğinde bir şelale halinde, Grant Gölü'ne döküldü.

Kolonizatörler, nefes nefese, hiç hareket etmeden, tek bir kelime telaffuz etmeden, iki unsur arasındaki bu mücadeleyi seyrettiler.

Su ve ateş arasındaki bu savaş ne manzaraydı! Bu muhteşem dehşet sahnesini hangi kalem betimleyebilir, hangi fırça resmedebilirdi? Kaynar lavlarla temas eden su buharlaşırken ıslık çalıyordu. Havaya fışkıran buharlar, dev bir kazanın supapları birdenbire açılmış gibi, döne döne ölçüsüz bir yüksekliğe çıkıyorlardı. Ama gölün ihtiva ettiği su kütlesi kayda değer miktarda olsa da, sonunda emilmesi gerekiyordu, çünkü yenilenmiyordu. Lakin tükenmez bir kaynaktan beslenen sel, kesintisiz olarak, akkorlaşmış yeni maddelerle dalga dalga akıyordu.

Göle dökülen ilk lavlar derhal katılaşarak, çok geçmeden suyun sathına çıkacak şekilde biriktiler. Yüzeylerinde, onlar da taşlaşan başka lavlar merkeze doğru süzülüyordu. Böylece bir mendirek oluştu ve sularının fazlası buhar halinde tükendiği için taşamayan gölü tepeleme doldurmakla tehdit etti. Tıslama ve cızırtılar havayı sağır edici bir gürültüyle yırtıyor ve rüzgârın sürüklediği buğular yağmur olarak denize yağıyordu. Mendirek uzuyor,

sertleşmiş lav blokları üst üste yığılıyordu. Eskiden sakin suların yayıldığı yerde, dumanı tüten muazzam bir kaya yığını görünüyordu. Sanki zemindeki bir yükselme binlerce resifi açığa çıkarmıştı. Bu suların bir kasırga sırasında altüst olduğu, sonra da yirmi derecelik bir soğukta katılaştığı farz edilebilirdi ve karşı konulmaz selin birdenbire baskın yapmasından üç saat sonra, gölün görünüşü belirlenirdi.

Bu kez suyun ateşe yenilmesi gerekiyordu.

Mamafih lav akıntısının Grant Gölü'ne yönelmesi kolonizatörler için sevindirici bir durum oldu. Önlerinde soluklanmak için birkaç gün mühlet vardı. Geniş Manzara Yaylası, Granite-House ve tersane şimdilik kurtulmuştu. Ancak bu birkaç günü geminin borda kaplamalarını tamamlamak ve özenle kalafatlamak için kullanmak lazımdı. Sonra denize indirilir ve tekne suda dinlenirken, donatmak üzere ona sığınılırdı. Adayı yok etmekle tehdit eden patlama dolayısıyla, artık karada kalmanın hiçbir güvenli tarafı yoktu. O zamana kadar gayet emin bir barınak olan Granite-House her an granit çeperlerini kapatabilirdi!

Sonraki altı gün, 25 ila 30 Ocak arasında, kolonizatörler gemide yirmi kişilik iş gördüler. Arada bir azıcık istirahat ediyorlardı ve kraterden fışkıran alevlerin parlak ışığı çalışmanın gece gündüz sürmesini sağlıyordu. Volkanik akıntı hâlâ devam ediyordu, ama belki eskisi kadar çok değil. Bu sevindirici bir gelişme oldu, çünkü Grant Gölü neredeyse tamamen dolmuştu ve yeni lavlar eskilerin yüzeyinde süzüldükleri takdirde, kaçınılmaz olarak Geniş Manzara Yaylası'na ve kumsala yayılacaktı.

Fakat adanın bu tarafı kısmen korunaklı olsa da, batı kısmı öyle değildi.

Aslında Şelale Nehri'nin, arazisi derenin her iki yanında alçalan vadisini – geniş vadi – takip eden ikinci lav akıntısının hiçbir engelle karşılaşmaması gerekiyordu. Akkor halindeki sıvı Far-West Ormanı'na yayılmıştı. Yılın kavurucu sıcaktan ağaçların kurumuş olduğu bu döneminde, orman bir anda ateş aldı. Öyle ki yangın hem gövde diplerinden hem de iç içe geçmişliklerinin tutuşmanın hızlanmasına

yardım ettiği yüksek dallarından yayıldı. Hatta alev akımı, ağaçların tepesinden, diplerindeki lav akıntısından daha çabuk çığırından çıkıyor gibiydi.

O zaman paniğe kapılan vahşi ya da diğer hayvanlar, jaguarlar, yaban domuzları, kapibaralar, kemirgenler, tüylü ve kürklü av hayvanları, Balon Limanı yolunun ötesine, Mercy tarafına ve Tadorna Bataklığı'na sığındılar. Ama kolonizatörler işleriyle o hayvanların en müthişlerine bile dikkat edemeyecek kadar meşguldüler. Zaten Granite-House'u terk ettikten sonra Bacalar'da bir barınak aramak bile istememişlerdi ve Mercy'nin ağzı yakınında bir çadırda kamp yapıyorlardı.

Cyrus Smith ve Gédéon Spilett her gün Geniş Manzara Yaylası'na çıkıyorlardı. Bazen Harbert da onlara eşlik ediyordu, ama tamamen harap olmuş adanın yeni görünümüne şahit olmak istemeyen Pencroff asla!

Gerçekten de üzücü bir manzara söz konusuydu. Adanın bütün ağaçlık bölümü artık çıplaktı. Serpantin Yarımadası'nın ucunda tek bir yeşil ağaç kümesi yükseliyordu. Orada burada dallarını yitirmiş ve kararmış birkaç kütük göze çarpıyordu. İmha olan ormanların yeri Tadorna Bataklığı'ndan daha çoraktı. Lavlar her tarafı istila etmişti. Vaktiyle hayranlık verici yeşilliklerin uzandığı zemin artık vahşi bir volkanik tüfler yığınından ibaretti. Şelale ve Mercy ırmaklarının vadileri denize tek bir damla su dökmez olmuştu ve Grant Gölü tamamen kurusa, kolonizatörlerin susuzluklarını gidermek için hiçbir çareleri kalmayacaktı. Neyse ki güney ucu kurtulmuştu ve adada kalan tüm tatlı suyu içeren bir nevi havuz oluşturuyordu. Kuzeybatıya doğru sarp ve sivri tepelerde, volkanın yere geçmiş dev bir pençeyi andıran yamaçları şekilleniyordu. Bu çok acıklı bir manzara, dehşet verici bir görünümdü ve kolonizatörlerin ormanlarla kaplı, akarsuyun suladığı, ürün bakımından zengin, verimli bir araziden ansızın kendilerini stokları olmasa yiyecek bile tedarik edemeyecekleri harap bir kayalıkta bulmaları büyük üzüntü kaynağıydı!

"İnsanın yüreği sızlıyor!" dedi bir gün Gédéon Spilett.

"Evet, Spilett, diye cevap verdi mühendis. Tanrı bize artık yegâne sığınağımız olan şu gemiyi tamamlayacak zaman versin!"

"Sizce volkanın sakinleşmek ister gibi bir hali yok mu, Cyrus? Hâlâ lav püskürtüyor, ama yanılmıyorsam eskisi kadar çok değil!"

"Bu o kadar mühim değil, diye yanıtladı Cyrus Smith. Dağın derinliklerindeki ateş hâlâ yanmakta ve deniz her an içine dolabilir. Söndüremedikleri ve er ya da geç barut ambarına sirayet edeceğini bildikleri bir yangının yakıp yok ettiği geminin yolcularının durumundayız! Gelin, Spilett, gelin, bir saat bile kaybetmeyelim!"

Sekiz gün daha, yani 7 Şubat'a kadar, lavlar yayılmaya devam etti, fakat püskürme belirtilen sınırlarda kaldı. Cyrus Smith her şeyden çok sıvılaşmış maddelerin gelip kumsala taşmasından endişeleniyordu. Böyle bir durumda tersane de kurtulamazdı. Bu sırada kolonizatörler, adanın iskeletinde, onları son derece kaygılandıran titreşimler hissettiler.

Günlerden 20 Şubat'tı. Geminin denize açılacak hale gelmesi için bir ay daha lazımdı. Ada o zamana dek dayanır mıydı? Pencroff ve Cyrus Smith'in niyetleri, gövdesi yeterince su sızdırmaz olur olmaz, tekneyi suya indirmeye girişmekti. Köprü, iç düzenlemeler, levazımat ve donanım bilahare halledilirdi, ama önemli olan kolonizatörlerin ada haricinde güvenli bir sığınağa sahip olmalarıydı. Belki de gemiyi Balon Limanı'na, yani infilak merkezinden mümkün mertebe uzağa götürmek daha münasipti, zira Mercy'nin mansabında, parçalanma ihtimalinde adayla granit sur arasında ezilme riski taşıyordu. Dolayısıyla, işçilerin tüm çabaları gövdenin tamamlanmasına yoğunlaştı.

Böylece 3 Mart'a geldiler ve tekneyi denize indirme işleminin on gün içinde yapılacağını hesaplayabildiler.

Lincoln Adası'ndaki yaşamlarının dördüncü yılında başlarına birçok dert açılan kolonizatörlerin yüreği yeniden umut doldu! Pencroff dahi, toprağının maruz kaldığı yıkım karşısında harap olmasının kendisini sürüklediği o iç karartıcı suskunluktan biraz çıkar gibi oldu. Doğrusu

artık bütün umutlarının yoğunlaştığı o gemiden başka bir şey düşünmüyordu.

"Bitireceğiz onu, dedi mühendise, bitireceğiz, Bay Cyrus. Hem de tam vaktinde, çünkü mevsim ilerliyor ve pek yakında ekinoks dönemine gireceğiz. İcabında kışı geçirmek üzere Tabor Adası'nda mola veririz! Lincoln Adası'ndan sonra Tabor Adası! Ah! Hayatımın felaketi olur bu! Başıma böyle bir şeyin geleceğini asla tahmin edemezdim!"

"Acele edelim!" diye cevap veriyordu mühendis sürekli.

Ve bir an bile yitirmeksizin çalışılıyordu.

"Efendim, diye sordu Nab birkaç gün sonra, Kaptan Nemo hâlâ canlı olsaydı, tüm bunların yine de gerçekleşeceğini düşünüyor musunuz?"

"Evet, Nab diye yanıtladı Cyrus Smith.

"Ben sanmıyorum!" diye mırıldandı Pencroff, Nab'ın kulağına.

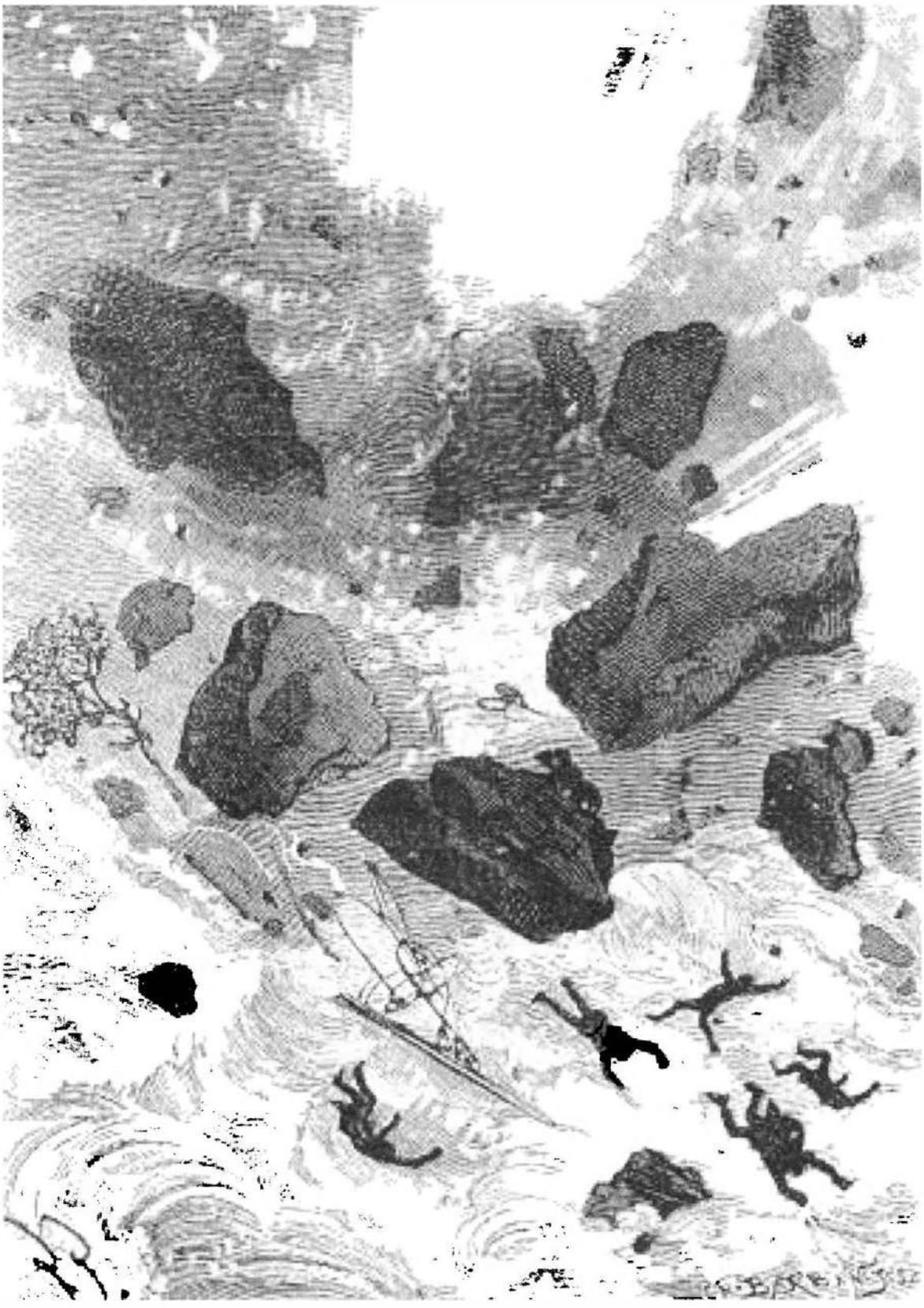
"Ben de öyle!" diye karşılık verdi Nab, ciddi bir edayla.

Martın ilk haftasında, Franklin Dağı yine tehditkâr bir hal aldı. Akışkan lavlardan mürekkep binlerce cam teli yere yağmur gibi yağdılar. Krater yeniden, volkanın bütün yamaçlarına boşalan lavlarla doldu. Sel sertleşmiş tüflerden yüzeyde aktı ve birici patlamaya direnmiş cılız ağaç iskeletlerini yakıp yok etmeyi bitirdi. Bu kez Grant Gölü'nün güneybatı kıyısını izleyen akıntı Creek-Gliserin'in ötesine geçip, Geniş Manzara Yaylası'nı istila etti. Kolonizatörlerin eserine inen bu son darbe korkunç oldu. Değirmen, kümesin yapıları ve ahırlardan geriye hiçbir şey kalmadı. Ürken kuşlar dört bir yana dağılıp gözden kayboldular. Top ve Jüp büyük korku belirtileri gösteriyor ve içgüdüleri onları yakında bir felaketin vuku bulacağı konusunda uyarıyordu. Birinci püskürme sırasında çok sayıda hayvan telef olmuştu. Hayatta kalanlar, Geniş Manzara Yaylası'nın barınak sunduğu birkaçı hariç, Tadorna Bataklığı'ndan başka sığınacak yer bulamadılar. Ancak bu son sığınak da nihayet onlara kapandı ve taşkın lav nehri granit duvarın sırtını aşarak, ateş çağlayanlarını kumsala boşaltmaya başladı. Bu manzaranın yüce dehşeti hiçbir tasvire imkân tanımıyordu. Gece boyunca, yukarıda akkor halindeki buharları,

aşağıda kaynayan kütleleriyle, sıvı dökümden bir Niagara gibiydi!

Kolonizatörler son siperlerinde zorlanıyorlardı ve geminin üst birleşim yerleri henüz kalafatlanmamış olsa da, denize indirmeye karar verdiler.

Bunun üzerine Pencroff ve Ayrton ertesi gün, 9 Mart sabahı gerçekleşmesi gereken suya indirme hazırlıklarına giriştiler.

Lakin 8 Mart'ı 9'una bağlayan gece, kraterden fışkıran muazzam bir buhar sütunu, korkunç patlamalar ortasında, üç bin ayaktan fazla yükseğe çıktı. Dakar Mağarası'nın çeperi şüphesiz gazların basıncına boyun eğmişti ve merkez bacadan ateş püsküren uçuruma dolan deniz aniden buharlaştı. Yüz mil mesafeden işitilen bir infilak hava tabakalarını sarstı. Pasifik'e dağ parçaları yağdı ve birkaç dakikada Okyanus eskiden Lincoln Adası'nın bulunduğu yeri kaplıyordu.

XX
PASİFİK'TE ISSIZ BİR KAYA – LINCOLN ADASI KOLONİZATÖRLERİNİN SON SIĞINAĞI – MUHTEMEL ÖLÜM – BEKLENMEDİK İMDAT – NİYE VE NASIL GELİYOR – SON İYİLİK – SAĞLAM TOPRAKTAN BİR ADA – KAPTAN NEMO'NUN MEZARI.

Otuz ayak uzunluğunda, on beş ayak genişliğinde, su yüzeyinden ancak on ayak yükseklikte, ısız bir kaya... Pasifik'in dalgalarının istila etmediği tek sağlam nokta oydu.

Granite-House masifinden geriye kalan her şey ondan ibaretti! Sur devrilip dağılmış ve büyük salonun kayalarından birkaçı üst üste yığılarak bu yüksek noktayı oluşturmuştu. Her şey etrafındaki uçurumda yok olmuştu: Franklin Dağı'nın patlamayla parçalanan alt konisi, Köpekbalığı Körfezi'nin lavdan çeneleri, Geniş Manzara yaylası, Selamet Adacığı, Balon Limanı'nın granitleri, Dakar Mahzeni'nin bazaltları, patlama merkezinden epey uzaktaki uzun Serpantin Yarımadası! Lincoln Adası'ndan o sırada altı kolon ve köpekleri Top'a sığınak teşkil eden o dar kayalıktan başka bir şey görünmüyordu.

Felaket sırasında hayvanlar da ölmüştü, ada faunasının öbür temsilcileri gibi kuşlar da ezilmiş veya boğulmuşlardı. Maalesef zavallı Jüp de zemindeki bir yarıkta can vermişti!

Cyrus Smith, Gédéon Spilett, Harbert, Pencroff, Nab, Ayrton hayatta kaldılarsa, adanın yıkıntıları her yandan yağmur gibi yağarken, altında toplandıkları çadırlarından denize atılmalarındandı.

Yeniden yüzeye döndüklerinde, yarım gomina ötedeki kaya yığınından başka bir şey görmediler. Oraya doğru yüzüp, üstüne çıktılar.

Dokuz gündür bu çıplak kayalıkta yaşıyorlardı! Bahtsızların elinde Granite-House deposundaki felaketten önce çı-

kardıkları birkaç erzak, yağmurun bir kaya oyuğunda topladığı biraz tatlı sudan başka bir şey yoktu. Son ümitleri olan gemileri parçalanmıştı. O resifi terk etme imkânları yoktu. Ne ateş vardı, ne de yakacak bir şey. Ölüme mahkûmdular!

18 Mart günü, ancak elzem ihtiyaçlarını gidermiş olmalarına rağmen, iki günlük konserveden başka bir şeyleri kalmamıştı. Bu şartlarda ne bilgileri işe yarıyordu, ne de zekâları. Sadece Tanrı'nın ellerindeydiler.

Cyrus Smith sakindi. Gédéon Spilett daha asabi, Pencroff'sa boğuk bir öfke içindeydi. Kayanın üzerinde volta atıyorlardı. Harbert mühendisin yanından ayrılmıyor ve adeta elinden gelmeyen bir yardım ister gibi bakıyordu. Nab ve Ayrton kaderlerine boyun eğmişlerdi.

"Of! Sefalete bak!" diye sık sık tekrarlıyordu Pencroff. En azından bizi Tabor Adası'na götürecek bir ceviz kabuğumuz olsaydı bari.

"Kaptan Nemo ölmekle iyi etti!" dedi bir keresinde Nab.

Sonraki beş gün zarfında Cyrus Smith ve zavallı yoldaşları en aşırı tutumluluk içinde yaşadılar, sadece açlıktan ölmeyecek kadar yediler. Son derece zayıf düşmüşlerdi. Harbert ve Nab bazı hezeyan emareleri göstermeye başladılar.

Bu durumda ufak da olsa bir umut beKleyebilirler miydi? Hayır! Tek şansları neydi? Resifin görüş alanından bir geminin geçmesi mi? Ama tecrübelerinden, gemilerin Pasifik'in bu parçasına asla uğramadıklarını gayet iyi biliyorlardı! Gerçekten ilahi bir tesadüf eseri İskoç yatının tam da o dönemde Ayrton'ı aramak amacıyla Tabor Adası'na gelmesi düşünülebilir miydi? Bu ihtimal dışıydı. Hem oraya geldiği farz edilse bile, kolonizatörler Ayrton'ın durumunda baş gösteren değişiklikleri belirten bir bilgi notu bırakamadıkları için, yatın kaptanı, adacığı nafile aradıktan sonra yeniden denize açılıp, daha düşük enlemlere giderdi.

Hayır! Hiç kurtulma umudu taşıyamazlardı, o kayada açlık ve susuzluktan korkunç bir ölüm onları bekliyordu!

Ve daha şimdiden, etraflarında olan bitenden bihaber, hareketsiz vaziyette o kayada uzanmış yatıyorlardı. Yalnız Ayrton, insanüstü bir gayretle, hâlâ başını kaldırıp, ıssız denize umutsuz bir bakış atıyordu!...

Ama 24 Mart sabahı, Ayrton'ın kolları boşlukta bir noktaya doğru uzandı, evvela dizleri üzerinde doğruldu, sonra ayağa kalktı, eli bir işaret yapar gibi oldu!...

Adanın görüş alanında bir gemi belirmişti! Bu gemi denizde rasgele yol almıyordu. Resif onun için, buharını zorlayarak dümdüz üzerine yöneldiği bir hedefti. Hâlâ ufku gözlemleyecek güçleri olsa, bahtsızlar onu saatler öce fark ederlerdi!

"*Duncan!*" diye mırıldandı Ayrton ve hareketsiz bir halde tekrar yığıldı.

.....
.....

Cyrus Smith ve yoldaşları gördükleri ihtimam sayesinde bilinçlerine yeniden kavuştuklarında, ölümden nasıl kurtulduklarını anlayamadan, bir buharlı geminin kamarasındaydılar.

Ayrton'ın bir lafı her şeyi kavramalarına yetti.

"*Duncan!*" diye mırıldandı.

"*Duncan!*" diye cevap verdi Cyrus Smith.

Ve kollarını havaya kaldırarak haykırdı:

"Ah! Kadiri mutlak Tanrım! Demek kurtulmamızı istedin!"

Gelen hakikaten *Duncan*'dı, Lord Glenarvan'ın yatı. Kaptan Grant'ın oğlu Robert tarafından kumanda ediliyordu. Ayrton'ı aramak ve on iki yıllık kefareti müteakip yurduna geri götürmek üzere Tabor Adası'na gönderilmişti.

Kolonizatörler kurtulmuşlardı, şimdiden dönüş yolundaydılar!

"Kaptan Robert, diye sordu Cyrus Smith, Ayrton'ı bulamadığınız Tabor Adası'ndan ayrıldıktan sonra kuzeybatıya doğru yüz mil yol yapmak nereden aklınıza geldi?"

"Bay Smith, diye yanıtladı Robert Grant, bu sırf Ayrton'ı değil, siz ve yoldaşlarınızı da aramak içindi!"

"Ben ve yoldaşlarımı mı?"

"Kuşkusuz! Lincoln Adası'nda!"

"Lincoln Adası!" diye haykırdılar hep birden Gédéon Spilett, Harbert, Nab ve Pencroff, son derece şaşkın bir halde.

"Lincoln Adası'nı nereden biliyorsunuz?" diye sordu Cyrus Smith. "O ada haritalarda bile yer almıyor ki!"

"Tabor Adası'na bırakmış olduğunuz pusuladan öğrendim," diye yanıt verdi Robert Grant.

"Pusula mı?" diye bağırdı Gédéon Spilett.

"Elbette, işte bu," diye cevapladı Robert Grant, enlem ve boylam olarak 'Ayrton ve beş Amerikalı kolonun

hâlihazırdaki ikametgâhı' Lincoln Adası'nın konumunu belirten bir belge göstererek.

"Kaptan Nemo!..." dedi Cyrus Smith, bilgi notunu okuyup, ağılda bulunan belgeyle aynı elden çıktığına kanaat getirerek!

"Ah!" dedi Pencroff. "*Bonadventure*'ümüzü alıp tek başına Tabor Adası'na kadar gitme tehlikesine atılan oydu demek!..."

"Bu pusulayı bırakmak için!" diye yanıtladı Harbert.

"Yani, ölümünden sonra bile, diye haykırdı denizci, kaptanın bize son bir iyilik daha yapacağını söylediğimde haklıymışım!"

"Dostlarım, dedi Cyrus Smith gayet duygulu bir ses tonuyla, bağışlayıcı Tanrı kurtarıcımız Kaptan Nemo'nun ruhunu kabul etsin!"

Cyrus Smith'in bu son cümlesi üzerine şapkalarını çıkaran kolonizatörler kaptanın adını fısıldıyorlardı.

O sırada Ayrton mühendisin yanına giderek:

"Bu sandığı ne yapmak lazım peki?"dedi sadece.

Ayrton'ın ada sulara gömüldüğü esnada hayatı pahasına kurtarmış olduğu ve sadakatle mühendise verdiği sandıktı bu.

"Ayrton! Ayrton!" dedi Cyrus Smith derin bir heyecanla.

Sonra Robert Grant'a hitaben:

"Bayım, diye ekledi, bir suçlu bıraktığınız yerde, ödediği kefaretin dürüst bir insan haline getirdiği, elimi uzatmaktan gurur duyduğum bir adam bulacaksınız!"

Robert Grant'a Kaptan Nemo ve Lincoln Adası kolonizatörlerinin acayip hikâyesi anlatıldı. Sonra, bundan böyle Pasifik haritalarında yer alması gereken o gizli kayalıktan geriye kalanın koordinatlarını tespit ederek, çark etme talimatı verdi.

On beş gün sonra, kolonizatörler Amerika'ya ayak basıyor ve hak ve adaletin zaferiyle neticelenen o korkunç savaşı müteakip yeniden barışın sağlandığı vatanlarına kavuşuyorlardı.

Kaptan Nemo'nun Lincoln Adası kolonizatörlerine miras bıraktığı sandıkta bulunan zenginliklerin büyük bö-

lümü İowa Eyaleti'nde geniş bir arazi satın alınmasında kullanıldı. Tek bir inci, en güzeli, o hazineden ayrılıp, *Duncan* sayesinde ülkelerine dönen kazazedeler adına, Lady Glenarvan'a yollandı.

Orada, o topraklarda kolonizatörler Lincoln Adası'nın konukseverliğini sunmayı tasarladıkları herkesi işe, yani servet ve mutluluğa çağırdılar. Pasifik'in derinliklerinde yok olan adanın adını verdikleri geniş bir koloni kurdular. Arazide Mercy ismini verdikleri bir nehir, Franklin adını alan bir tepe, Grant Gölü denilen ufak bir göl, Far-West Ormanları'na dönüşen ormanlar bulunuyordu. Karada bir ada gibiydi.

Mühendis ve yoldaşlarının becerikli ellerinde, her şey hızla gelişti. Lincoln Adası eski kolonizatörlerinden hiç biri eksik değildi, zira her daim birlikte yaşamaya ant içmişlerdi. Nab hep efendisinin yanındaydı, Ayrton her fırsatta kendini feda etmeye hazırdı, Pencroff gemiciden ziyade çiftçi olmuştu, Harbert'ın eğitimi Cyrus Smith'in idaresinde tamamlandı, Gédéon Spilett'se bütün dünyanın en iyi bilgi edinen gazetesi *New Lincoln Herald*'ı kurdu.

Cyrus Smith ve yoldaşları birçok kez Lord ve Lady Glenarvan'ın, Kaptan John Mangles ve eşinin, Robert Grant'ın kendisi ve kız kardeşinin, Binbaşı Mac Nabbs'ın, Kaptan Grant ve Kaptan Nemo'nun çifte hikâyesine karışmış herkesin ziyaretini kabul ettiler.

Nihayetinde hepsi geçmişteki gibi şimdi de bir arada ve mutlu oldular, ama üzerine zavallı ve çıplak vaziyette çıktıkları, dört yıl boyunca ihtiyaçlarını karşılamaya yeten ve artık geriye Pasifik'in dalgalarının dövdüğü bir granit parçasından başka bir şey kalmayan o adayı, Kaptan Nemo'nun mezarını asla unutmayacaklardı!

BİTTİ